

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 791.

1193321

ותשובת הגאונים בתראי

המה הגאונים המפורסמים אנשי שם וקדושים אשר נארח החיים המה הגאון זעל חי"ט והגאון זעל צ"ח
 הדם וחמנו הגאון זעל טוריה"ב והגאון זעל מגיני שלמה והגאון מוה"ר דר העשיל ומשאר גאוני ארץ
 באשר חורה המומה ניחנה ומוהם יד כל אדם בו בשאלחו והשנחה אשר היו משדרין שבין זוקוקין ודורין וזה אל
 זה שולאים וזה אל זה קוראים בקריאה של חיבה לחוות דעתם ואלו כל אלה אסף זהפניו ולרד בשמלה צדוד
 כבוד הגאון הגדול המפורסם ארי' דני' עילאה מה ו"ר ארי' לוי זל"ה הם חורגו של זעל טוריה"ב זעל המחבר
 שו"ת שאגת ארי' שהיה אצ"ר דק"ק קראקא והגליל ונבחרו ועומם ידו עשה את כל הכבוד והכרך קנורא הזה
 צמודו קודם לליצוננו צירר וליצן השנה עד מקום שידו מגבה ונכמה מקומות מחס שמו הקדוש למען ידעון כי
 גה"ה גה"ה הוא זעלמו והג"ה מפיו ילאי והספר היקף הזה הי' מונה ודורש חין לוחמים צאלנות השן והחומות
 הזמן וכסוימו. עד שהאיר בקדו חבל והפיץ אורו על פני כל הארץ ונדפס פעם ראשונה בק"ק טורקא ע"י זעל
 המחבר ספר מענת אליהו. ועתה נדפס פעם שנית ע"י החורני כה"ר אצורה צן הרב המפורסם מו"ה אהרן
 חיים זלל"ה הי' וצד שוב וצדתי חיבור לטהרה תדומי חורה אשר לקהתי מיד כבוד הרב המל"ה בג המפורסם
 שו"ת דוד דייטש כ"י אצ"ר דק"ק עיר הדם צמדינת הגד והגמחים צסוף הכספר לשכנס חדרושו ואלחם שמ"ה
 וסיועם ה' עלינו מעתה דינוכונן: *עמודי אמת* *הוא חסד* *הוא נדב*

נדפס פה פראג הבירה

שנת תקע"ו לפ"ק

מתאמת לדונינו טלכנו אדיר צאדירים צדיק בכל דרכיו מושל אציר רועה נאמן הקיסר **פראנץ יו"י** חיים ארוכים
 טובים וצדוקים שחורים בכל ישרובים עם הגבורה היקרה חילת אהבים ויעלת חן הקיסרת **מאריא לודאוויקא**
 וכל זרע הנולדה שלום טובם וצרכה אכ"י:

Schailos utschubos haggeonim batroi,

enthaltend

Abhandlungen und Erläuterungen im Betreff verschiedener Ritual-, Zeremonial- und anderer
Gesetze der Mosaischen Religion,

verfasst

von mehreren verstorbenen Rabbinern.

Censeo hoc opus, cui titulus: Schailos utschubos haggeonim batroi, explicans varia
ritualia, ceremonialia, aliaque statuta religionis Mosaicae, posse imprimi.

Pragae 11. Sept. 1815.

Carolus Fischer,

Caesareo-Regius Censor, Revisor, et Translator in
hebraeis, nec non Caes. Reg. Bibliothecae
Custos.

Prag 1816,

gedruckt in der Sommerschen Buchdruckerey.

מליצות הני תרי צנתרי ררהבא

הרבנים הגאונים המפורסמים נשיאי העדה וראשי עם ב"ד מו"ש פה ק' פראגה בירה יע"א

כבר זלתי על החמוס ליקח ספר אחד מחשונות גאונים נחראים נכסך מלת' אף זלשר שהחורני ר' אצרהס אונס העוסק וטרח צמנו זו להבני אח ספר הנחמד הזה לציח הדפוס נקש ממני ליחן הסכמה להדפיסו. אמנס יען כי המפורסם אין נריך ראיי. וידוע לכל חועלמ הספר ודברי הגאונים הנ"ל אינן נריכין מיווק. אף גם זלח אני מן המושפס ירהס ליחן הסכמו' ואין דעתי נוהה מאלנשי המהררי' ליחן הסכמות כרי שידפוס דנדיהס זרלש הספר וכונתם להנזיל שמש זעולס. להיות מהמפורסמים כלאר מגדולי הדור. ולצי לא כן ידמה ואני חמד נחצא אל הכלים כי ידעתי מך ערכי ואינה ראו לי לעמוד במקום גדולים לעשות שם כשם גדולי הדור. וכל זלח לא אוכל להמלט לדבר טוב לפני בני עמינו קודם מהנצחו ממספחה גדולה ודמה קדושים אשר זלרץ המה. וראוי לכל ארס להחניק צידי הנ"ל כדי שיהי סיפוק צידו להנזיל מחשנתו הטובה לפועל" ומכ"ז שלא יגרום לוהינק להדפיס ספר הנ"ל שנית להשיג גבולו. לכן נחתי צידודצרי אלה. והרשחו להדפיס הדצרי כהווייתן צלי חוספוח וגרעוין וכל השומע יחצרך צצרכה כפולה. ויצרך זשלוש אלה. אשר זמולת חלת' כ"ד הטרוד הכוח צטרדוח רצות פראג יום ג' א' דר"ח אלול הקע"ה לפ"ק.

גדרשתי מלח החורני מגוע ישישים ר' אצרהס אונס לחח לו הסכמה להנזיל על מנצח הדפוס שו"ח גאוני נחראיי הנה הסכמה ע"ז היא למותר. כי גדולי ישראל ההס מפורסמים זעולס כ"ח אצרהס לו ידענו. הוא אצרהס הוא זנדקחו מחחילחו ועד סופו. ויאות לסעדו ולהיות עזר ומנן זעדו מגן אצרהס. ולצי לחוקקי ישראל המחנודים זעם עם אלדי אצרהס להיות הקונים זריעין ומקדימין לקנות ספר הנ"ל זשכח זלח אל חי חי חי וזכור הזכרה לטובה ציוהוכרון הנע"ל כ"ד הטרוד המרדד זנדקה יום ג' ר"ח אלול הקע"ה לפ"ק:

הק' אלעזר פלעקלז

על החורני ר' אצרהס אונס הנ"ל אשר הוא צן גדולים מורע קודם מהנצחו ממספחה גדולה ודמה קדושים אשר זלרץ המה. וראוי לכל ארס להחניק צידי הנ"ל כדי שיהי סיפוק צידו להנזיל מחשנתו הטובה לפועל" ומכ"ז שלא יגרום לוהינק להדפיס ספר הנ"ל שנית להשיג גבולו. לכן נחתי צידודצרי אלה. והרשחו להדפיס הדצרי כהווייתן צלי חוספוח וגרעוין וכל השומע יחצרך צצרכה כפולה. ויצרך זשלוש אלה. אשר זמולת חלת' כ"ד הטרוד הכוח צטרדוח רצות פראג יום ג' א' דר"ח אלול הקע"ה לפ"ק.

הק' שמואל סג"ל לנדא צן הגאצ"ד מהררי ונלל"ה

ואלה דצרי כצוד הרב המא"הג המפורסם החריף וצקי צחרי חורה מוה"ר רודך דייטש א"צדק"ק עיר חדש צמדינת אונגארין יע"א

אומרין לפועלי טבא יישר זולו ונחזיק מלח הפני טיבותא ונגנח דצרכחא להאי גברא יקרנאי יורא ה' מרצים החורני ר' אצרהס צן הרב החסיד מו"ה אהרן אונס זנ"ל אשר העיר את רוחו להעלות על מכש הדפוס שו"ח הנקראים זשמש שו"ח גאוני נחראיי ממקום קדוש זלו אדירי תורה גאונים מפורסמים אשר כל ציח ישראל נשענים עליהס ה"ה אור ישראל רצן של צני הגולה מהר"ר העשיל ז"ל והגאון זעל חי"ט והגאון זעל ציח מדש וצנו ומהגאון זעל מגיני שלמה וכהנה יתר הגאונים והספר הזה נרפס צפולין זה רצות זשנים וכצד ספו וגם חמו מך הזמן אשר גבלו רצני גאוני פולין מצלי להדפיס וכצד חמק ועבר הזמן וה"ה ר' אצרהס רולה להחעמק צדצד מנזה ולהדפיס מחדש ומי מצני ישראל אשר לא יפיה נטפל לעושה מנזה גדולה כזה. לכן גם אני הרי עלי צלי נרר ליקח ממנו עשרה ספרים חי"ה כאשר יוגמר צבי טוב והמקום יהיה זעזרו להנזיל מחשנתו הטובה אל הפועל ולראיי זלתי על החמוס היום יום א' מ"ס למצי הקע"ה לפ"ק:

הק' רודך דייטש החפ"ק עיר חדש

שמעו נא ישרי לבבי. והאזינו רודפי צדק.

הנה החכמים התלמודיים השחמשו לפעמים זמלות עכו"ם (עוצדי כוכבים ומזלות) נכרים. כוחים. ודומיהן דעו נא. כי הכנוים התלמודיים הללו אינם רק לאמונת הקדמונים. זה שני תלפיים.



אשר הלכו צחוק לא חור וילכו אחרי ההבל ויהצלו להשתחוח לחלתי נכר ולעצור לנצחום השמים ולרגיש אשר
 זמים וגם לאצנים שאין בהם רוח חיים אצל האמוות אשר אהנו ויגזים צקרים וחוסים נללם עם שלוי ללצ
 ומטיבני לפת מופלגי חכמה ויודעי צינה ככר הנהרי ע"ז קדמונינו נוחי נפש להחפלה צדום ולצקם שלים
 ועונתם כל הימים למען ירדו ומיהם ושנותיהם צטוב וצנעימים כחצואר צלורך צקונטרם כסוח עינים
 צראש צ"ח חצובה מאהבה להגאון מהר"ף נרוי וכאשר ישפוט צדק כל מטיב הגיון וישר הרעיונים אמנם
 לאוילים ופכלים ואינם מצויים לא יועילו דברים רבים ואמרים נכונים ולכן אחי הדלו נא מהחערז עם
 שונים :

אחי ורעי עונש השגח גדול מפורש צחורה ואין מן הלוך להכפיל הדברים פה צחורה לכל מי שיעלה על
 ראש מורא ימשוך ידו מרפוס הכפר הזה משך שנים עשרה כי ההולתה מרובה והזמן קלרה ולהשומע וינעם
 וצניחו אל חיה מארה רעה חמוש מעליו ואל ירע יגון ונרה אמן :

וצהיות כי מלאחי פה נייר הלק אמרתי לענדהו עטרת הפארת קושי עזומה מה ששמעתי מדי היותי פה מירודי
 ש"צ הרצ המוצהק מופלג צחורה וצירחה כצוד מוה"ר משה וואלף אויש נ"י מפראג צפ"ג דרמאי משנה וי"ו
 צחי"ט ד"ה אמר רז יהודא כו' ומה אני חמה על הרצ שפסק בר' ונמשך אחר הרמז"ש צפירושו וצחיצורו פי"ח
 מהל' מעשר חור צו ופסק בהנך רצנן ע"כ ומה מאור ים לתמוה על הגאון צעל תי"ט מארי דכולי תלמודא והש"ע
 שצאותו פעם נעלם מונג צמחה"ש ע"ע מפורש ציר"ט סימן קי"ט ס"ג שפסקין בר"י והוא דעמ הרשצ"א ח"כ עד
 שחמה על הרצ מצרטנורה טפי הו"ל לתמוה על שיטת הש"ע ה"ל ומה גם שאין לתמוה כ"כ על הרצ מצרטנורה
 כי הוא אחו גמי שיטת הרשצ"א שפסקין בוותיה הן אמת דברי הטור והש"ע לריכין עין מדוע לא פסקו בדברי
 הרמז"ש צחיצורו וציותר קשה על הרצ הצ"י שנמשך המיד אחרי הרמז"ש וכאן שחק ולא דבר מאומה וצ"כ נתן
 עעם לדברי הרמז"ש וע"ז הראה לי ידיה הרצ המא"ג מוה"ר בצלאל ר"צ כ"י שהרגיש צנה צספר ביח הלל
 אצל על החי"ע לא הרגיש שם מיודי ולענ"ד נ"ע רצ לייצבו ע"כ דפה"ח וש"י :

קרבן תודה

ויגש אצרהם ויאמר הן היום אקריב שלמי חודה ואצית תשואות הן לאים אוהב נדקות חפץ חסד ומרצה
 להטיב ה"ה כצוד ארונים ש"צ גבר חכם צעות הרצ הגדול המפורסם לפס ולתלהל שוע ומפואר שמו נודע
 צעמי חכמה וצניה מוה"ר משה וואלף אויש נ"י לעולמי נחם רבו כמו רצו המון ועוזותיו עמדי מיוס דעתי
 אוחו יאם אמרתי אספרה כמוי לא ידעתי ספורות כמוי כל פעם מדי צאחי הנה עיר כלילת יופי פראג
 הצורה יע"ל תמיד סרתי צאהלו אהל החכמה ומשך ימי שצתי פה מפחו אכלתי ומכוסו שחיתי כל מהסורי
 ומאוי כלם ישחרגו עלו על זוארו וגם הפעם היה צעורי וצחומכי נפשי יירו הרמה חכון עמי ורעו הנטויה
 תאמנני אשר הויל זהב מכיסו והי לי סיוע שיש צו ממש להציא הספר היקר ש"ח גאונים צהרתי שניה על מכצ
 הרפוס לכן מנאחי חוצה עלי צלי כולת להמלט להודות לו צקהל עם וצשער צח רבים על כל הגמולוהי עלי
 ולצרך אוחו ואח כל נפשות ציתו צצרכת אצרהם ישיקה ה' עליו ממעון קדשו צרכות אין מספר יריק על ראשו
 וישציע צלחחות נפשו יחי' תיי נעימים וארובים וצלה צטוב שנותיו עם מחצרתו מחצרת הקודש אשת חיל ורצת
 פעלים עקרת הצית המהוללת והנגידה מ' היילה תי' ויולאי חלניהם זרע צירך נטעי נאמנני צנס הנהמד והמשכיל
 ידידי וחציוי"ש צ"צ הצ"ח החתן תמי' צמעלו המופלא צחור וצחכמה ה"ר שמעון יחי' עם רעיחו כלתו הצחול היקרה
 תי' ואוחו הצחולה המשכלת חי' כולם יחקצלו מעורר מערכות שפע צרכות וצובע שמהות נלנת נחמות וכאשר
 החיל כצוד ש"צ הרצ נרו ורוח ממרום עלי יערה לאחץ צרכים כושלות ולתקו ידים רפות כן יוסיף יובה הרצות
 צדק לרוע טוב ולהפיץ חושיה ונדיצ על נדיצתו יקיים נפש נכאה ועניה והמשלם גמול יסיר מעליו כל חלניה
 ואניה יהי כניח הודו ויפרח כגפן פוריה שונאיו ילצשו צשח ויכלמו מצקשי רעת נפשו הנקיה ואוהביו
 ישמחו ויעלתו ויכרכו ויפזו צלי רמיה ונדיה וישמח לצו גם אני צחמים ללצ וצישרת נפש המנחהוה חפיה
 ארנה מל הדרת כצודי הק' והנעיר אצרהם צן הרצ המפורסם מוה"ר אהרן אויש זלל"ה

שמות הזאנשים

היקרים אשר נרבה רוחם הטהור לבוא על ההתום לקחת הספר שות הגאונים בתראי

הרצ הגאון מו"ר אלעזר פלעקלם
 דאז"ד דק"ק פראג
 ארצ מו"ר אצרהס פ"פ מעיר וויען
 מו"ר אצרהס וואלף אויס מפראג
 מו"ר אצרהס כהן מעיר וויען
 מו"ר אצד הס פרעהליך מקעללין
 מו"ר אצרל צנעט מו"ר
 מו"ר אצרהס הרר לצוז מפ"צ
 מו"ר אילך כ"ץ מהעלישויל
 מו"ר אנסיל עורש מפראג
 הק"ר אצרהס שאפרני מסערדי
 הק"ר אצרהס שדליך מנ"ס
 הק"ר אהרן צער זעקלים מפראג
 מו"ר אהרן פ"פ מינעיקווייל
 ר' אייזיק מקילנע
 ר' אייזיק אייזיקאביטש
 ר' אליהנן הירש העסקא מערישט 2
 ר' אל" טויסק מפראג
 הרצ מו"ר זללאל רנשצורג מפראג
 מו"ר צדוק צענדויט ל"ס מערישט
 מו"ר זללאל ראשווץ מערישט
 מו"ר זללאל עסטרייך מערישט
 הק"ר זללאל וו"מ מערישט
 הגביר המפורס מו"ר געץ אופעני
 היימער מעיר וויען
 הרצ הגאון מו"ר דוד דייטש אצ"ד
 דק"ק עיר חדש 10
 הרצ מו"ר ר' דוד צביש אצ"ד דק"ק
 צאנאווי
 הק"ר מו"ר דוד ווערטהיימער מוויען
 מו"ר דניאל פרוסטין דיין דק"ק פ"צ
 מו"ר דוד צומסלא מפראג
 מו"ר דוד כהן ממ"ד
 הק"ר כ"ה הירש שפירא פו"מ דק"ק
 פרעשצורג
 ר' הירש שטנאסר מר"ד
 הרצ מו"ר וואלף אצ"ד דק"ק קעלין
 הק"ר מו"ר ר' וואלף ווערטהיימער
 שראצרוסקא

מו"ר וואלף לייפניק חתן מו"ר דוד
 דייטש נ"י
 מו"ר וואלף מ"ד
 מו"ר זלמן צאנארט מפ"צ
 מו"ר זעליג ליב מטרישט
 ר' זלמן הירש ק"ש מנ"ס
 ר' זנוויל פאלאך מק"ד
 הרצ מו"ר חיים האז מניפער
 הק"ר ר' חיים פיסלינג מפראג
 מו"ר יוסף שמואל דיין דק"ק נ"ס
 מו"ר יעקב צער ציה מנ"ס 30
 הרצני מו"ר ר' יוסף ציה רצ צק"ק
 צאטניץ 5
 הרצני מו"ר יעקב דייטש ר"צ צק"ק
 וועטש
 מו"ר יחזקאל משה מטרישט 10
 מו"ר יוחנן אלטער מינעיקווייל
 מו"ר יודא קליניצערב מפראג
 ר' יוסף פישער מהעלישויל
 ר' יוסף נח מאיר מא"ש
 ר' ישעי' מורדן מפ"צ
 ר' יוזל ענגעל מע"ה
 ר' יעקב שמעון וואל מפראג
 הצ"ח ר' יחזקאל צן הרצ מעיר
 חדש נ"י
 מו"ר ליו דרעניץ ממ"ד
 הרצ המפורס מו"ר ליו קרפלס
 אצ"ד דק"ק ליבנא והגליל יע"א
 הק"ר ר' ליב ניצדין מאורמין
 הרצ הגאון מו"ר ר' מרדכי צנעט
 אצ"ד דק"ק נ"ס והמדינה יע"א
 הרצ הגאון מו"ר משה סופר אצ"ד
 דק"ק פרעשצורג
 הרצ מו"ר משה ליב זילטץ רצ"ד
 דק"ק נ"ס
 הרצ מו"ר מאיר גלוגא מפראג
 מו"ר ר' מאיר טורנוי רצ"ד דק"ק
 טרישט
 הרצ מו"ר משה וואלף אויס מפראג

מו"ר מיכל סג"ל מצעהלם
 מו"ר מיכל קילע מפ"צ
 מו"ר משה קנישא מפ"צ
 מו"ר משה צאנדי מפראג
 מו"ר מאיר הערניקא מהעלזווי
 ר' מאיר צר"ש פארגעס מפראג
 ר' משה וואלף יושעלם מפראג
 ר' משה נייצדין מאורמין
 ר' משה שאכרלם מפ"צ
 ר' מאיר פאל מוועטש
 ר' מאדל שטראסער מר"ד
 ר' מנדל רעזענפעלד מרויסטין
 ר' משה צדוק מקוניץ
 ר' משה צאנדי מא"ש
 מו"ר נחן טורנוי מטרישט
 הק"ר ר' פייזל צאנדי מא"ש
 הק"ר ר' פסח אהרן מטרישט
 הרצ מו"ר ר' קאפיל אלטרנקוסט
 שטאדט אצ"ד דק"ק ווערצווייל
 הק"ר ר' קאפיל דייטש מפ"צ
 ר' קאפיל פרענקלם מפראג
 מו"ר ר' רפאל גלוגא דיין דק"ק
 אייזענשטאדט
 מו"ר רפאל זלוהוף מפראג
 הרצ הגאון מו"ר שמואל לנדא קד
 מצו דינא רצא דק"ק פראג יע"א
 הרצ מו"ר שמואל צראד אצ"ד דק"ק
 פאלנאוי והגליל
 הרצ מו"ר שמואל ליב קוידרם מפראג
 הק"ר ר' שמואל גינז מא"ש
 ר' שמואל מאריקשטיין מפ"צ
 מו"ר שמעון נפחלי אויס מפראג
 ר' שמעון טויסק מפראג
 ר' שמעון קראנדי מפראג
 ר' שלום פארגעס מפראג
 הצ"ח ר' שמעון אויס מפראג

שאלה א

שלוס להגאון מוה"ר יואל נר"ו

הנה

הנה אצול להשיג על כ"ח מ"ט דין חדש זי"ד סימן
 ר"ג: והנה אצול על ראשון ראשון החלה
 דברי כ"ח מ"ט זין צבל ישראל זין צבל עכו"ם זה אינו
 מפורש בסוגי' גם הרי"ף והרא"ש בקדושין וסוף פסמים
 וכן רמז"ם צפ"י מהל" מ"א כהז צמחם דהדש אסור
 צה"ל ומדכחז הרז צפ"י מהלכוח מ"ט דערלה נוהג אף
 צבל עכו"ם אלמא דהדש אין איסורו אלא צבל ישראל
 עכ"ל כ"ח: ומי נשמע לדבר זה והלא צפטיטות אמרינן
 צידושלמי פ"צ דהלה שהיו אסורין לאכול הדש כשכנסו
 לארץ והמנה שאכלו פליגי ה"א דאחי עשה ודחי ל"ח
 וח"א דהדש לא נאסר אלא אחר כיעוש וחילוק כר'
 ושמעאל כו' והצי"ח הירושלמי מזה הר"ש צפירושו גם
 חו' פ"ק דרי"ה צמוגי' שהצי"ח כ"ח לקמין' והשתא
 דעכ"פ צ"ח נאסר הדש אף צבל עכו"ם ואיך לא כחז
 הרמז"ם כן כי הוא אינו משמיט שום דבר כ"ג וק"ו
 דנפקא מני' להאידינא נמי צ"ח עכ"פ ולמה לא כחזו
 לא הוא ולא הרי"ף גם הרא"ש' ומה שדקדק כ"ח לקמן
 מפ"ק דרי"ה דאינו נוהג צבל עכו"ם וה"ה אח"י קאי
 ויאמר מכ"ח דצבלי חולק אירו שלמי ליחא כלל כמו
 שאכתוב אי"ה ומוכח נמי דאי פליג צבלי לא הי' הר"ש
 ואף חו' דר"ה משמיטן מלומר דהצבלי חולק' אף אמנם
 כן הוא דצ"ח מפורש צירושלמי דנוהג צבכו"ם והצבלי
 אינו חולק אדרבה למה שאפרש לקמן מפורש צו ג"כ
 דנוהג וא"כ למה השמיטו כל בני רבותי זה אלא קושי'
 מעיקרא ליחא מה שהזכירו צערלה דנוהג צבל עכו"ם
 ולא דצרו כן צהדש דערלה נריכא למימר דהא כתיב צי'
 ונטעם ולמדו צמחני' דפ"ק דערלה דמשעת' שצ"ח
 אצותינו לארץ מלאו נטוע פטור וח"א דה"ה שנטע
 עכו"ם אח"כ נמי דהוי צבלל הדיוק דונטעם דאלו
 עכו"ם שנטע לא אלא מרציו דכל עץ למדו שאם נטע
 עכו"ם אחד שצ"ח לארץ חייב אע"פ שלא כצשו משא"כ
 הדש דלא כתיב צי' שום מיעוש דסתמא כתיב ולמס
 וקלי וכדמיל לא תאכלו וגו' ומהיכי תיחי למישרי משל
 עכו"ם והוא דצד עלמו שדבר הרא"ש צהשצ' שהעתיק
 ג"כ כ"ח' ואף דצרי ר"י כך הם כמו דצרי הרא"ש ממש
 וכמו שאכתוב אי"ה אצל מה שמעכ"פ כת' שהרא"ש במד'
 על מאי דמסיק והלא ערלה כו' אינו מוכח כמו שאכתוב'

אי"ה ומעתה למה שמתחם הרמז"ם וכן הרי"ף והרא"ש
 ולא"פ' דלפחות צ"ח אסור צבל עכו"ם מני' נשמע
 דמשום דמילתא דפטיטא מהיכי תיחי למישרי לא חשו
 לכוחצו שאע"פ שצי"ח צירושלמי ולדעתו גם הצבלי
 כמו שאכתוב אי"ה דנוהג צבל עכו"ם צ"ח' לא כדרי
 להורה איסור הדש קמ"ל אלא אגז אורחי' דצעי למימר
 האיך אכלו מזה צפסח ראשון ומזה הקריצו עומר
 צאוחו פסח ולפי דצרי כ"ח ה"ל להצי"ח ראי' ממשניות
 עלמס שצערלה מפורש דנוהג צבל עכו"ם משא"כ צהדש
 אלא צבל כנ"ל:

תו כהז מעכ"ח להשיג על דצרי חוס' צפ"ק דקדושין
 שכהז צירושלמי משמע דהדש נוהג אף צבל
 עכו"ם כו' וכחז כ"ח ותימא שהרי ירושלמי לא פריך
 אר"א אלא אח"ק כו' דא"כ הוה ר"י טועה דצדרי
 שחינוקה יודעין גם אין לו שחר שיקשה על ר"א ולא
 יקשה על ח"ק דאקדמי שאע"פ שקודם לכן עשה הירו'
 פיסק מח"ק ומר"א היינו לפי שמפרש צמאי פליגי אצל
 אח"כ כשהקשה אמאי לא חני אף ההלה אח"ק קמהדרי'
 וצמ' הרא"ש ספ"ק דקדושין הצי"ח להקושי' ולא עשה
 פיסק לפניהם אלא מדצרי חת"ק להורו והיינו טעמא
 שהוא השמיט הא דמפרש הירושלמי צמאי פליגי והאיך
 אפשר לומר שר"י ישגה צנה ואם נאמר דגם ר"י הצי"ח
 דקושי' דאח"ק קאי אלא דדייק מלשנא דאף כדמסיק
 מר זה קשה מהראשונים דא"כ טעה ר"י דצדרי משנת
 ממש שהרי מפורש צמוגי' דל"ג אף כמו שצי"ח כת'
 המסקנא אצל קושטא דמילתא דא"כ דר"י ישגה חו' צפ"י
 הירושלמי אף ראה וידע שהקושי' אח"ק קאי וכ"ח לא
 השגיח צחלח דצד שהצי"ח צה"ל וצ"ל כל מזה החלמי'
 צארץ כו' חוץ מערלה וכלאים צירושלמי פריך אמאי לא
 חני חלה כו' הא קמן שסוברי' חו' דאח"ק פריך והשתא
 אי תימא דר"י לא דייק אלא מדכדין דאר"א פריך ח"כ
 ר"י חולק על דצרי חו' צהחלס ואיך לא מפרש חו' זה'
 אצל נראה דכל אוחו דצור מצטן תי"ל וס"פ דסוף
 הדיבור דז"ש דפריך עלה ממחמתן היינו כדלעיל
 דאח"ק פריך אלא שהזכירו לומר דקתני אף ההדש לומר
 דכוון דמחני' קתני אף ההדש הלכך הוכרח דהדש נוהג
 אף צבל עכו"ם הואיל והלה דאינו נוהג צבל עכו"ם
 לא קתני לה וס"כ מסיימי החו' משמע ההדש דקתני
 צמחני' נוהג צבל עכו"ם ואם תימא דלא הצטן ח"י אלא
 שהקושי' על ר"א קאי אמאי האריכו עוד לומר דקתני
 צמחני'

תשובת הגאונים בתראי

דלא ס"ל הכי ראי דתומו' מירושלמי מדלא כתב דברי ר"י
 ואת"כ כה"ל להבוסוף ראיתי' ואני אומר דס"ל להרא"ש
 שאם לא הי' נראה לו ראיות ר"י ראוי' לפי שהי' קשה
 עליו כמו שהקשה מר לא שחק הרא"ש מלכחצם אלא
 שמה שהקדים הרא"ש דברי עצמו אינו אלא לפי שדברי
 עצמו פשוטים הם וכמ"ש הג"ל מהיכני יחיכו בו' ואת"כ
 הבוסוף עליה שב"ב ר"י ושהצ"ח ראי' מהירושלמי והרי
 הוכחתי שהם עצמם כך כתבו בחחילת לשונם ונראה
 שהוא מסבירא זעלמא ואת"כ הצ"ח ראי' מירושלמי:
 ומ"ש מר לכייע מפסקי הרא"ש שלגבי ערלה וכלאים:
 הצ"ח הירושלמי ולא גבי חדש וכבר נפל צנירה ראי' ע
 משום דבחדש פשט איסורו לא הולך לכחצו כנ"ל:

תו כחז כ"ח דעל דברי הרא"ש בחשונה יש לתמוה
 דק"ו פריכי היא דמה לערלה שכן איסורו איסור
 הנאה ואין היחר לאיסורו ולכך החמירו' ואת"כ לר"א
 נמי בו' עכ"ל: שוחא דמר לא ידענא דמתי דחמיר
 ומתי גזרו דקאמר והלא לר"א שאומר חדש צחץ לארץ
 מן החורה הוא שאסרו ואם הוא אסור בשל עכו"ם
 צאי' אף צה"ל הוא כן דלר"א אין חילוק בין ראי' לה"ל
 דמוצא בכל מקום שאהם יושבים משמע לי' ואת"כ
 ש"ל דמר סומך על מה שיכתוב את"כ בשם ליקוטי
 מהרי"ל דס"ל דרצנן הוא דגזרו מ"מ לקמן ואכתוב דאין
 פי' ליקוטי מהרי"ל כך: והשת' אמינ' דאף פירכ' אינו
 פירכא דלא צה הרא"ש ללמוד מקום דערל' וחדש אלא
 ה"ק מהיכני יחיכו בו' והלא החורה אסרה ערלה
 ואסרה חדש ואלו ערלה לא אסרו אלא צארץ והחדש
 אסרה חורה אף צה"ל וכשארסרה ערלה אסורה אף
 בשל גוים את"כ למה נאמר שהדש לא אסרה אף בשל
 עכו"ם והא ודאי ליחא דאלו היחה סברא זעלמא דלא
 לחסור חדש בשל עכו"ם והיינו לריפין ללמוד צק"ו לא
 היינו יכולין ללמוד מכת הפירכא אצל אין דעת הרא"ש
 שיטרך ללמוד דק"ו כלל לא מהניק דמהיכני יחיכו
 למיטרי והלא ערלה בו' לפי קיימו הסברא בו': ואני
 אומר שמה שמעב"ח הצ"ח ראי' שהפירכא היא פירכא
 שהרי לת"ק בו' צלי ספק אשהומיטי למר צרייחא צפיק
 דקדושין דהני רש"ז' אומר שלם מנח נלטוו ישראל
 צכניסתן לארץ ונחבין צין צארץ צין צח"ל וה"ה שינהגו
 ומא חדש שאין אסורין איסור עולם בו' אינו דין שינהגו
 צין צארץ צין צח"ל וה"ה לעל' בו' הא קמן דסברא הוא
 ומדאפוח סברא זו צצרייחא ה"ה לעשות להרא"ש

צמחני' הל"ל צקציה משמע דחדש נובה אף בשל עכו"ם
 אצל אי הקושי' את"ק קאי האריכו שפיר לומר דע"כ
 דקושי' והחירוץ את"ק קאי אפ"ה הואיל וחדש קחני
 צמחני' אע"כ דר"א קאמר לחדש מ"מ יחיה צמחני'
 וממילא נובה בשל עכו"ם כמו אינך שאין סברא לומר
 דה"ק מיירי דוקא צמידי נובה אף צעכו"ם ור"א מיירי
 צמידי דלא נובה צעכו"ם דהא ר"א אמלחי' דת"ק קא
 מהדר דאף דל"ג אף הא חמי למימר חדש דוקא לאפוקי
 ערלה וכלאים דלת"ק את"כ משמע: רבי הדדי וצחרא
 מחחא דחדש נובה בשל עכו"ם כמו ערלה וכלאים:
ואף לדברי מעב"ח שהצ"ח ר"י מחיצה אף היק אף
 ע"ג דדחה כ"ח דחיצה אף אינו מכריח שהיא

שזה ודומה משם דלת"ק ואת"כ יש להוכיח והיינו מדצ"ח
 ר"א להבוסוף את"ק וראי איתא דחדש אינו נובה צעכו"ם
 אמאי הבוסוף חדש ר"א והלא ת"ק נמי מג"ל דחדש
 אסור והא דלא קחני לי' לפי שאינו נובה בשל עכו"ם
 אלא ודאי לוכא למ"ד דאסור צחדש בשל עכו"ם
 ואת"כ אי הוי ס"ל לת"ק דחדש נובה ה"ל לשנותו כמו
 ערלה וכלאים ומדלא שנוא ש"מ דלית צי' איסור כלל
 ואתי ר"א והבוסוף חדש שהוא אסור כמו ערלה וכלאים
 ולא שיש לומר דלא שמעינן ר"א לת"ק שסובר דחדש אינו
 נובה אף בשל ישראל ואחיי איהו למימר דנובה אצל בשל
 ישראל לחוד דהא דוחק דמנ"ל לומר ולא שמעי' בו' מ"מ
 משמע שפיר דלא שמעי' ומנ"ל להקל ולומר דדוקא
 שמעי' דלא אסור כלל דאתי איהו והבוסוף דנובה בשל
 ישראל אלא ודאי ר"י אמסקנא קאי דל"ג אף אתי ר"א
 למימר דחדש ולא ערלה וכלאים את"כ ולא ערלה לחוד
 לחד שנוי דתו' א"כ משמע דצחרא מחחא ניבה ואע"פ
 שגם על זה יש להקל ולומר הא כדאיתא והא כדאיתא
 הרי ר"י לא אומר אלא צירושלמי נמי משמע בו' והיינו
 כנ"ל שלפי סבר' הוה המשמעות המשנה דכמו שלת"ק
 מוכרחים לומר דדוקא שונה אותן הנוכחים אף
 צעכו"ם ה"נ לר"א מה שהוא שונה הוה נמי איסורו אף
 בשל עכו"ם וגם דהאי ונראה שכחצו' קאי אדמוקי
 לי' לעיל שהוכחו דערל' נובה צזמן הזה אף בשל עכו"ם
 וע"ז כתבו דנראה חדש נובה צזמן הזה בו' והיינו כמו
 ערלה דעלה קאי והיינו אף בשל עכו"ם!

ותו לשנא דירושלמי נמי משמע בו' מוכח דכבר מיירי
 בשל עכו"ם דל"כ לא ינטרך ולא ינרק חיבה
 נמי ות"ל: הו כחז כ"ח דמהשונה הרא"ש בגמי משמע

טועה דבדר משנה אלא כדארמון שאינו דן צמקום :
עוד כהז מר והו אינו לחמוה צמ"ש הרא"ש והלא
 ערלה כו' ערלה ספק דהל"מ היא צו גם צנה
 שוחא דמר לא ידענא דלדברי דמר הק"ו מערלה שצחיל
 הוא וצדדי' כהז הרא"ש והלא ערלה דאינו נוהגת אלא
 צהרץ קדי שמערלה שצהרץ אחי' הק"ו גם מוכרח
 שמערלה שצהרץ אחי' הק"ו שהרי אליצו' דר"א קיימינן
 דהלכת' כוותי' והמסקנא דלא היא דר"א מהיר ערלה
 צה"ל לגמרי ולא חנינן חף אצל עיקרא דמילחא דלאו
 מק"ו יליף שא"ל לק"ו אלא כ"ח הוא דהואיל להחזיק
 סברתו דמהיכי חיחי למיטרי כו' :

וכהז מה דפשוט דליכא למימר דאיסור חדש אינו אלא
 מדרבנן דהא ק"ל כר"א דחדש איסור מן החורה נכל
 מקום אלא ודאי דר"ל דבשל עבו"ם אינו איסור אלא
 מדרבנן דמחם חזן לחזק בשל עבו"ם הוא והיינו טעמא
 כיון דמוכח צפ"ק דר"ה כו' :

והשתא שכבר כחצתי דאין ממ"ר ר"ה שום רא"י
 דאינו נוהג בשל עכו"ם הוה הירושלמי
 ממשמעו דמדאורייתא נוהג בשל עכו"ם והא דכחז
 מהר"ל דאינו אלא מדרבנן לא מכה הקי"א דר"ה אלא
 נ"ל משום דצמנחות פ' ד' ישמעאל דף ס"ה א' אמר רב
 פפא ורז הונא צרי' דרז יהושע הרי אכלו חדש דאורחא
 דאיסור נגהי שיבסר משום דס"ל דחדש צה"ל דרבנן ולא
 שייכו צמפיקא דרבנן וכבר הקשתי מזה צמחוספה י"ע
 ספ"ק דקדושין אהרי"ף והרא"ש דפסקו כר"א מ"מ דינס
 אמת מדאמרינן החם דרבנן דזי רז אשי לא הוי אכלי
 וכן נמי א' החם דרבנן א"מ ס"ל אס צמס אציו שחדש
 צה"ל דאורייתא ומ"מ י"ל דטעמא דאזון פוסקי' סס"ל
 כרז פפא ורז הונא צרי' דרז יהושע משום דמעשה רז
 אצל לא מכה הוה דר"ה כלל :

ותר קשה לי על מה שזכר לדברי מהר"ל וכן לדברי
 ה"ה צמס א"ז מה שהוא לזכותו ולא כהז ג"כ
 מאי דמסקו דהרי מהר"ל מסיק מ"מ אנשי מעשה
 וחמירין גם צה"ה מביק שאין להחיר אלא מכה ס"ס
 א"כ מוכרח דס"ל דמדאורייתא הוא :

גם מ"ש מחוך מה שכחתי נחחדש עוד דהיינו לרא"י
 הרא"ש ללמוד ק"ו כו' נ"ל שאין ראיות הנירכס
 שצעומר רא"י על החדש כלל דמהיכי חיחי לחלות חדש
 צעומר דא"כ צומן הוה דליכא עומר הוה אכלינן אלא
 קרא אמר עד ענש יום הזה כדאי פרק ר' ישמעאל
 ומייחי לי' מר נמי להצ"ח עומר צומן שיטנו מתירו קודם
 לכן דהיינו מיד אחר הצ"ח ואף ציום ט"ז וגמלא
 שעומר לא צא אלא למהר להחיר אצל לא שהאיסור
 חלוי צו כלל וכן צרור ופשוט :

ומ"ש כ"ח צמס תצוצת מהר"ם מ"ל דחדש אינו נוהג
 בשל עכו"ם כו' ואני דקדקתי צמסר הלכות
 גדולות ולא מנאחי כלום ועיין מר שבלכות עגרת דמס
 מייתי לדרינא שכחתי לעיל ולא הזכיר לא של ישראל
 ולא של עכו"ם וצחלה וצערלה וצקדושין וצמנחות לא
 מנאחי כלום :

תו כחצמר דים להציו רא"י צרורה דחדש מותר בשל
 עכו"ם מפ"ק דר"ה צעו מני' כו' ממחרת הפסח
 אכול מעיקרא לא אכול כו' גם צנה אשהמיט למר
 ספ"ק דקדושין מקום מקור' דין דפלוגתא ח"ק ור"א
 צחדש דאיתא החם בשלמה למ"ד מושצח צכל מקום
 שאחם יושצין משמע היינו דכתיב ויאכלו מעצור החרץ
 מומחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכלו אלא דחקריצו
 עומר והדר אכלי אלא למ"ד אחר ירושה ושיצה ניכול
 לאלחר וא"כ לא קשה מידי דאי לאו דדיוקא מעיקרא
 לא אכול איכא למימר דלא הי' איסור חדש נוהג עד
 אחר ירושה ושיצה כו' ישמעאל וכה"ג איתא צירושלמי
 דחלה וכך פירשו שם הרא"ש פ"צ גם לא קשה כלום
 מההיא דר"ה דהא החם צקדושין מחורני' החו' צמס
 ד"ו היא דלינטרך לומר מעיקרא לא אכול שהוה משום
 דממחרת הפסח משמע יום ט"ו וכדכחז צפסוק טעמו
 ממחרת הפסח ילאו צני ישראל והיינו ממחרת שחיטת
 פסח ולכך אינטרין לומר מעיקרא לא אכול והא אין
 לחלק צין ט"ו לקודם ט"ו כיון דאכתי לא אקריצו עומר
 אלא פשיטא דר"ל יום י"ו דהיינו ממחרת אכילת פסח
 ג"כ והשתא צר"ה נמי לא מצי למיגר כלל אה"כ
 שמפרש תחלה שממחרת הפסח לאו מחרת שחיטת פסח
 הוא ומש"ה הוגרך לפרש הדיוק דמעיקרא לא אכול
 ומכה זה מוכח דמיירי ממחרת אכילת פסח י"ו וא"כ
 מוכח שהקריצו עומר והדר אכלי ומוקשה מהיכן הקריצו
 מה שלא הי' יכול להקשות אס ממחרת הפסח כפשוטא
 הוא ממחרת שחיטת פסח :

וא"כ אין ראיות כ"ח רא"י והלכך נמי הא דכחז מר
 לפרש הא דלקוטי מהר"ל דכחז דים פוסקים
 דר"צ לומר צחדש הואיל וצלא"ה איסור קדש מדרבנן

תשובת הגאונים בתראי

ישראל מנה זליל פסח א"ר יונה מן הנפקות חגי' דלא
 אמרה לי' שנוי' היא שמנות עשה דומה למנות ל"ח עוד
 דר' יונה דהוא אמר מ"ע דומה ל"ח אע"פ שאינו כחוב
 זנדי ניחא עוד דר' יומי דהוא אמר אין מ"ע דומה
 למנות ל"ח אלא כ"כ כשהוא כחובה זנדי מה שהיו חגרי
 כוחי מוכרים להם וכו' ושעאל דאמר זילוח שנאמר
 צחורה לאחר ירושה וישיבה משמע דהיינו אחר י"ד שנה
 שכשור וחלקו החיזר ל"ן זין זר"ו כהנא והכחיד ממחרת
 הפס' אכלו מעצור הארץ לא זיו' החיזר ר"א זר"י קומי
 ר"י והכחיד ממחרת הפסח ילאו ז"ו זיד רמה לעיני כל
 מזרים לא זט"ו ע"כ: דקשי' חדא אמאי קמצעי' לי'
 מעיקר טפי זלחה מיזישה: ועוד קשה דמסיק אכלומה
 שהיו חגרי גוים מוכרים להם דלמה לי' חגרי גוים
 חיפוק לי' דמשל גוי' נעלו ועשו מנה: ועוד דקאמ' וכד'
 ישמעאל ל"ל תרמי חגרי גוים וכר"י זחדא מהני חרמי
 שפיר הוי משני: ונראה זעמי דכך היא ההלכה
 מעיקרא קמצעי' לי' אפילו את"ל זקמה יצשה כיון
 דעייל זיד גוי' ליח ז' משום איסור חדש מ"מ זקמה לחה
 דעייל זיד ישראל אחי ז' משום איסור חדש או דלמא
 כיון דהזיא שלש זיד גוי' ליח ז' משום איסור חדש:
 א"ל למה לא כלומר הא פשיטא דאית ז' משום איסור
 חדש: הדר קמצעי' לי' עד כדן למה אפילו יצשה פי'
 חינה קמה למה קמה יצשה מהצואה חדשה שעדיין לא
 נקרה מאל' אע"ג דעייל כולה זיד גוי' מ"מ מיד
 שנכנסו ישראל לארץ וכו' ישראל זקמה זו והי' הצואת
 של ישראל ואסורה משום חדש א"ל ר' ירמי' לא מצעי'
 זיצשה כשהיא קמה אלא אפילו קנורה מקודם אפיה
 משנכנסו ישראל לארץ וכו' זכל מה שנמלא זכ' וה"ל
 הצואה של ישראל ואסור וחזר ר' יונה וא"ל מעתה לפי
 דזדיק אפילו חטין שנמלא זעליי' משנה שעזרה נמי
 אסורה משום חדש כיון שזכו זה ישראל מיד כשנכנסו
 לארץ וא"כ האיד אכלו מנה כיון שהכל אסור אפילו
 ישינה כיון שזכו זה ישראל וא"ל ר' ירמי' אין ה"ל דלא
 אכלו מנה דכך אני אומר לא אכלו ישראל מנה זליל
 פסח' והקשה הר"ש זפירושו דלמה לא היתר עומר
 דאשתקיד לח הישינה דאשתקיד וחירוץ דלא חל איסור
 חדש עד השתא וגם לא קרז עומר זמדזר דזיאה כחיז
 ז'י' ואז כשזאו נאמר הכל זאפילו יטן ולא חי' להם
 ממה לאכול עכ"ל' ויפה פי' דהא הכי משמע זכר'
 דאפילו יטן אסור ממה שהזיז ר' ירמי' על חטין זעליי'
 דלא

ועוד מ"י זשהזנה דשמה פוסקי' כח"ק דר"א תמה
 אני שאם פוסק כח"ק א"כ אף זשל ישראל אין
 איסור זח"ל דאיהו ס"ל שהוא מונח' הקרק' ואינו נובג
 אלא זארץ ומוזנח דכחז רחמנא לאחר ירושה קאמי
 הלכך אני אומר לאו מהר"ם מ"ז החס עליה:
והנני ארוסיף עוד למידק זפי' מפקנא הזדלי דחני
 חדש לאפוקי ערלה ובלתיס דלא לחד שנוי'
 דח'י וא"כ לאפוקי ערלה לחוד לחד שנוי' זח'י מ"מ קשי'
 אמאי קאמר חדש דאינו נובג אלא חני שנה ולא חני
 חלה דנובג זכל עת וזכל עשה אלא ודאי משום דחלה
 וחדש אין דינס שווין וחלה אינו נובג זשל עכו"ם וחדש
 נובג אף זשל עכו"ם מש"ה לא חני חלה שאף הח"ק
 ס"ל דחלה נובג זח"ל אלא דלא מיידי זמירי שאינו זשל
 עכו"ם וכדמכרס הירושלמי זכר'י אכל חדש שאין ז'ו גוים
 ספיקוח שמי שסוזר שהוא אסור זח"ל מוכדח זיכסור
 שנובג אף זשל עכו"ם ואי אחיח דח"ק ס"ל שהוא אסור'
 זח"ל ה"ל למחני ומדלא חני ש"מ דס"ל שאינו אסור כלל
 זח"ל דמושז לאחר ירושה וישיבה הוא דקאמי הלכך
 אמ' ר"א חדש א"כ אף לסוגי' דזדלי זלא סוגי' דירושלמי
 לוכח דחדש נובג אף זשל עכו"ם לכן הנובג ז'ו איסור
 לא יסוג אחר ממהגו אף לא חרדים לא יורה דמוזנז
 שיהיו שוגגין כמ"ש הר"ש: והנה כאשר סימחי להשיז
 עיינתי זכ' אצי העזרי כחז זקלף יטן נושן ומלאחי
 זסוף פסחים שכתז זפשיטות דאסור מדאורייתא
 אף זשל עכו"ם זח"ל והזיא להירושלמי דערלה זצפ'
 ח' דקדושין כמו שהזיא ר"י ושם מתרץ האצי עזרי למה
 הולך הירושלמי לומר מחגרי עכו"ם שהזיאו מה"ל
 לימא מחטי' שזעליי' וחירוץ דהי' מנה גזולה עוד
 הזיאו רחי' מפ"ח דמנחות שם מחרתי חדש כו' ואף
 זסוגי' דר"ה האריך: וחי' זה שלום
ז"ד הטרוד יום טוז הנקרא ליפמן זלא"ה ה"רר נתן
 לוי ז"ל העליר:

תשובה

מ"י מר דאמרינן זירושלמי דפ"ז דחלה דחדש אסור
 זח"י אף זשל גוים לפענ"ד איפכא משמע מני'
 דהא החס ר' יונה זעו קומי ר' ירמיה זעשה שנכנסו
 ישראל לארץ ומלאו קמה לחה מה שהא' ואסורה משום
 חדש א"ל למה לא עד כדן למה אפילו יצשה אפילו
 קנורה מעתה אפי' חטין זעליי' כך אני אומר לא אכלו

הכח הוא כי הצואו אל ארץ לאחר ירושה וישיבה אז
 וכצאתם עומר הצל מקמי הכח לא תצילו עומר
 ואפ"ה להם וקלי וכרמל לא תאכלו כל י"ד שנה עד
 הציאתם עומר וא"כ מהיכן תכלו כל י"ד שנה ל"ל
 דמהגדי גוים שהצילו משאר ארצות ודלא כפי' הר"ע
 היבד ר' זון כו' פי' מותיב לר' יונה דאמר דאכלו מגה
 מחדש דאחי מ"ע ודחי ל"ה הכתיב ויאלכו ממחר הפסח
 היינו צ"ו אלמא דצט"ו לא תכלו מחדש ומשני אשבתן
 דקרי לע"ו ממחרת פסח כנ"ל לפרש הך ירושלמי דפ"ג
 דהלה : ואיך שיהי' או כפי' הר"ש או כפירושו מ"מ
 שמעי' מנ"י דכל אמוראים חופכים דגשל גוי אין שם
 איסור חדש כלל אלא צמה שהוא מצואת ישראל וזה
 מחזיק כמ"ס בחבורי צ"ח סימן רנ"ג צ"ד דאין ראוי'
 כלל מירושלמי דספ"ק דקדושין לאסור החדש בשלגוים
 שהרי צפ"ג דחלה מפורש לכתיר החדש בשל גוים וא"כ
 ל"ל דהא דפריך ר"י יונה צירושלמי קדושין ולמה לא
 חנינן אף החלה ומשני דלא חנינן אלא דבר שנובא אף
 בגוים הך קושי' ופירוקי דירב' אינו אלא לה"ק דמחיר
 החדש צה"ל אף בשל ישראל הצל לר"מ דאמר אף החדש
 נובא צה"ל יש לומר דוקא בשל ישראל קאמר וכדי ליישב
 דעת ר"י נראה דס"ל דהך ירושלמי דחלה דמפורש
 צו בשל גוים מותר החדש היינו דוקא צעשה שזכנסו
 לארץ דעדיין לא גזרו לאסור בשל גוים אצל מחוק'
 המשנה דקדושין דלא חני חלה משום דאינו נובא בשל
 גוי משמע לר"י לפ"ז דלר' אליעזר דחני חדש גובה הוא
 בשל גוים צאתו שעה כד גזרו לאסור בשל גוים אצל
 מדאורייתא ודאי שרי כדמובח מירושלמי דחלה : וחמה
 אינו האיך יעלה על דעת לפרש הך ירושלמי דחלה
 לאסור בשל גוים וצודאי דמותר רק דגראה לר"י דאינו
 מותר אלא מדאורייתא אצל מדרבנן אסור אצל לפי
 ענ"ד דאין ראוי' כלל לגיירה חדשה זו ומותר אפילו
 מדרבנן :

דל"ה תכלו מזה צליל פסח אצל הא דפ"ו הר"ש דלחה
 הוא חדשה וישיבה הוי ישיבה ליחא לפענ"ד דא"כ מאי
 קמה דר' ל"י אפילו ישיבה אפילו קדורה דכיון דאפילו
 ישנה משנה שעברה אסור כ"ש קדורה אלא כדפי' דהא
 דקאמר אפילו ישיבה היינו קמה ישיבה מן חדש : והדר
 קאמר אפילו קדורה שאינו קמה מן החדש : א"ר יונה
 מן דנפקת כו' פי' הלא אפילו א"ל דכלל אסור משום
 חדש אפ"ה ליח לן למימר דלא תכלו מזה צליל פסח
 דפשיטא דאכלו דעשה דמנה דמי ל"ה דאיסור חדש
 כשא"ל צהיחר שהרי כל המצואה שהימה צארץ הכל
 אסור צין חדש צין ישן מטעם איסור חדש כנ"ל ומסיק
 דלמ"ד אין עשה דוחה ל"ה אלא כ' בחובה צדו צ"ל דלא
 תכלו מזה מצואת ארץ אלא תכלו מהצואת שאר
 ארצות שהצילו חגרי גוים ומוכרים להם דאין צהם
 איסור חדש כיון דאומה הצואה הוא משל גוים :

וכה שאמרו וכו' ישמעאל כו' פי' מצינו ראוי' על
 הא דמשני מה שהיו חגרי גוים מוכרים להם
 דהיינו כד' ישמעאל כו' כלומר דל' ישמעאל קרא דכי
 הצואו אל הארץ אשר אינו נהון לכם וקצרתם את
 קניניה והצאתם העומר כו' לא נלעוו להציל עומר אלא
 החר י"ד שנים וא"כ צ"ל דכל י"ד שנים לא תצילו עומר
 כלל וכיון שמיד שזכנסו לארץ זכו צארץ וצכל הצואת
 ארץ ומאוחו שעה והלאה הכל היא הצואת ישראל
 ואסור לאכלה בשלא הצילו עומר כל י"ד שנה א"כ
 צע"כ דלא תכלי כל י"ד שנה אלא מהחרי גוים שהיו
 מצינאין משאר ארצות ומוכרין להם וא"כ ניהא הא
 דמייחיה וכו' א"ה דמשני מהחרי גוים - מיהו לפ"ז
 ל"ל דחלמוד שלנו צפ"ק דקדושין חולק ע"ז דפריך החם
 דיש דף ל"ה דלמ"ד צכל מושבותיכם דלגזי חדש לאחר
 ירושה וישיבה קאמר נייכול לאחר ומשני לא היו גריבון
 כו' אצל הר"ש כהצ' וצ"ל וצ"ל יוסי פליג וקסבר דלא דמי
 משום דאין בחובה צדו ומשני דאכלו מזה ממה שהחרי
 גוים מוכרים להם וכו' ישמעאל דלא נאסרו עד אחר
 ירושה וישיבה עכ"ל : ואיכא לחמוה הא לר' ישמעאל
 שרי אפילו מה שהי' מצואת ישראל עלמם כל י"ד שנה
 כיון שלא נאסרה עד אחר ירושה וישיבה ולאיה נורך
 אמרו ממה שהחרי גוים כו' דמשמע דוקא מהחרי גוים
 שרי אצל מהצואת ישראל אסור וצ"ל דהאי וכו' ישמעאל
 ד"ל או כו' ישמעאל ולפענ"ד עיקר כדפי' הירושלמי
 שפרש צר' ישמעאל איכפא מחלמוד שלנו ופי' דקרא

שוב דאיתי צפסקי מוספח דמנחות סימן קפ"ג
 ונ"ל חדש הוי דאורייתא ואף בשל גוים כו'
 והר"א מצה"ס אומר דשגל גוי הוי דרבנן וספיקא הוה
 אף הירושלמי לא ששמע הכי עכ"ל : הרי לך דקדמוני'
 שלנו נהלקו בשל גוים גז' אומרון מדרבנן ויש מחירין
 אפילו מדרבנן וכרז מהרש"ל חתום עלי' דהך השוטה
 דמחי' בשל גוי צשם מהר"ס מ"ץ וכן הי' נובא היחזר
 ועל ראיתנו מפ"ק דר"ה אומר מעכ"ח לדוחסם דל"י

תשובת הגאונים בתראי

נתי למידיק כפשוטא הדיך אכלו דאיכא למימר דאין
 איסור חדש נוהג עד אחר ירושה וישיבה כר"י לכו דחי'
 היא דהלא ק"ל דהלכה כמ"ד דמתא צבל מקו' שאחס
 יושבין משמע ור"ב ה"ל לחלמוד לדייק לפי אחת' כחז
 עוד דליכא למידיק כפשוטא משום דמנינו לפרש ממחר'
 הפסח הוא ע"ו צניסן ואז אכלו משן איכא לחמוה
 דהלא ר"ח מפרש דה"ג דפי' ממחרת הפסח הוא ע"ו
 צניסן ואז אכלו מנות מן היטן אצל סופא דקרא וקלי
 דהיינו חדש לא אכלו עד ענש היום הזה דהיינו י"ו
 ח"כ לפי' ר"ח ה"ל למידיק צפשוטא כ"ל אלא ע"כ
 דלפי' ר"ח אכלו משל גוים דמוחר לגמרי ורע"ג דלפי'
 ר"י צחו' צקדושין לא מצי למידיק צפשוטא וכדכחזו
 פס ו"ל וע"כ ז"ל כן דל"כ אחת' הינטרך למימר
 מעיקרא לא אכלי כי אין דאי' מפי' ר"י דנמשך לשיטתו
 דנראה לו מירושלמי דחדש אסור צבל גוים ולכך מפרש
 כך מעיקרא לא אכלי צדך אחר אצל לפי' ר"ח איכא
 דאי' צרורה מדאנטריך לחלמוד למימר מעיקרא לא
 אכלי אה אלה דאימי להעלות על הכחצו ישר ונכון :
 כ"ד הק' יואל סירקא פה ק"ה קראקא

נתי למידיק כפשוטא הדיך אכלו דאיכא למימר דאין
 איסור חדש נוהג עד אחר ירושה וישיבה כר"י לכו דחי'
 היא דהלא ק"ל דהלכה כמ"ד דמתא צבל מקו' שאחס
 יושבין משמע ור"ב ה"ל לחלמוד לדייק לפי אחת' כחז
 עוד דליכא למידיק כפשוטא משום דמנינו לפרש ממחר'
 הפסח הוא ע"ו צניסן ואז אכלו משן איכא לחמוה
 דהלא ר"ח מפרש דה"ג דפי' ממחרת הפסח הוא ע"ו
 צניסן ואז אכלו מנות מן היטן אצל סופא דקרא וקלי
 דהיינו חדש לא אכלו עד ענש היום הזה דהיינו י"ו
 ח"כ לפי' ר"ח ה"ל למידיק צפשוטא כ"ל אלא ע"כ
 דלפי' ר"ח אכלו משל גוים דמוחר לגמרי ורע"ג דלפי'
 ר"י צחו' צקדושין לא מצי למידיק צפשוטא וכדכחזו
 פס ו"ל וע"כ ז"ל כן דל"כ אחת' הינטרך למימר
 מעיקרא לא אכלי כי אין דאי' מפי' ר"י דנמשך לשיטתו
 דנראה לו מירושלמי דחדש אסור צבל גוים ולכך מפרש
 כך מעיקרא לא אכלי צדך אחר אצל לפי' ר"ח איכא
 דאי' צרורה מדאנטריך לחלמוד למימר מעיקרא לא
 אכלי אה אלה דאימי להעלות על הכחצו ישר ונכון :
 כ"ד הק' יואל סירקא פה ק"ה קראקא
 מאת אשר השיב והשיג הגאון מהו"ר י"ט על דברי
 הגאון מהר"י :

שלוס להגאון מהו"ר יואל י"ו

אמנם כן הרגיש הרצ"י צקושי' זו דה"ל ממה
 שנמאצ צעלי' של אמורי' צכצכו הארץ
 כיון דס"ל כר"י וחירוץ וז"ל ושמה מפני שדומה לגזל
 ואמרינן צירושלמי דפסחים ודחלה דמנה גזולה אסור
 לצדק עלי' ניהא לי' לשנויי שקנו מחגרי עכו"ם אע"ג
 דכתיב ואכלת את כל העמים מנה שאני עכ"ל הנה
 מחורץ קושי' זו וגם השתחא חדא שנויי' היא דחגרי
 עכו"ם וכר"י כו' משא"כ למר והכא אעתיק עוד מדברי
 ראז"י וז"ל ומן ירושלמי דמס' הלה לא משמעין אלא
 לאסור חדש צבל עכו"ם צארץ לר' ישמעאל אצל צח"ל
 לא ולר"א אף צח"ל כאשר הוכחת מירושלמי דערלה
 ומדר' ישמעאל נשמע לר"א ולר' עקיבא דבי יבבי דלר"ג
 לא שאני צארץ צין של ישראל לשל גוי ה"ג לר"א ולר"י
 צח"ל אפילו צבל עכו"ם וס"ל כר' יונה דאחי עשה ודחי'
 ל"ח ואכלו מנות ואומר אני דאפילו למ"ד יש קנין לגוי
 צארץ ישראל להפקיע מידוי מעשר ורומה הכא שאני
 דכתיב מושבותיכם בכל מקום שאחס יושבין אפי' צח"ל
 כדאמרינן צפ"ק דקדושין ומסברא זו אפילו דעכו"ם
 נמי צח"ל לפי הירושלמי דערלה וקדושין פ"ק ומדאמר
 צירושלמי שלא אכלו מנות משמע אפי' הביא שליט צין
 גוי חדש נוהג וצפ"ק דר"ה כו' עכ"ל :
 ואחזיר על דברי

קבלתי תשובה דמר על ההשגה שהשגתי עליו
 צמה כחצו מר צדין חדש והנה יוחד חמי'
 לי על מ"ש כ"ח עכשיו שמירושלמי פ"ד דחלה נראה
 צפשוטא שבוזר דחדש מוחר צגוים מפני ג' דקדוקי'
 דדייק מר צירושלמי זה כמזויר צכצכו עד שלצסוף
 כחצו איך יעלה על הדעת לפ' דרך ירושלמי אסור צבל
 עכו"ם חמו' לי הלא צסוף דכחצו כחצו ער' אצי עזר
 הביא ירושלמי זה וז"ל של ראז"י ומנא חימירא דחדש
 וערלה נוהגים צבל עכו"ם כו' עד והכתיב ממחרת
 הפסח וכו' ומכיים צזה הלשון משם נמי משמע דחדש
 של גוי אסור דמשמע שלא אכלו מנה צליל פסח אלא
 לר' יונה משום דאחי עשה ולר' יומי כו' הרי של ראז"י
 פשיטא לי' כך ירושלמי דאומר צבל עכו"ם ואין זה
 צריך לפניס כלל דמאי דצבי צלחה טפי מצניסיה היינו
 שעמי' דמעיקרא סבר דיניסה לא זו שנורע קודם
 ציאתן לארץ אלא שאף לקרקע אינן צריכין עוד קודם

תשובה

אל להחמיר מכלה טעמים. חדא ע"פ שקני' שחזרו
 והגידו לפי חומ' שזה נהרג וא"כ אף על גב
 דכפוסקים נחלקו בדבר מהנחם אמרו דגם צנוי
 מכל"ת חייבין דאמרי צדמיו וא"כ כיון דיש חולקים בן
 ובאין יש מלחמה יש לחוש לדמיו ולריך שיאמר קצרתיו
 ובאין אינו אומר קצרתיו מ"מ זהו דוקא אם מעור
 שנהרג במלחמה ממש כמ"ש המרדכי בשם הרא"ה
 ור"צ"ן וכן משמע מדברי רמ"ם ז"ל שכתב כגון שנהרגו
 הראשונים והאחרונים שהי' בעלה באמצע שהרי היא
 אומרת מאחר שנהרגו אלו ואלו נהרג הוא בכלל. הרי
 מצוה כדברינו דדוקא כשראמה הרבה הרגים מלפניו
 ומאחריו אמרה ודאי נהרג גם הוא אזל כאן שלא הי'
 מלחמה כלל כ"א אנשי היל הלכו לשלול צכפר והלך
 עמהם ולא היחה מלחמה כלל ולא נהרג א' מהם כמה
 שהעיד העד אלא שפרי א' רדף אחר היהודים שגזל
 סוסו והרגו הרי אין כאן מלחמה כלל ואפילו אם
 היחה מלחמה קצת הוי כאומרה נפלו עלינו לטמים
 הוא מה ואני נללתי ואמרין כיון דאשה בלי זיינה עלה
 ובאין הוא מלחמה קטנה נטרי עד דחזי ל' ומיה דהיא
 לא מהירא לטמים כיון דזיינה עלי' כמו שפ"י דש"א
 ז"ל א"כ ה"ה השקנים אחרים שהיו עם פשוט שהם לא
 יראו כלל מכפרי א' שרדף אחר יהודים שלקח סוסו
 אמרין דדייק שפיר וראו הריגתו וכן משמע לישנא
 דנפלו עלינו לטמים שנפלו על שניהם על האיש ועל
 האשה לגזול זהא ריכין לטעמה דאשה בלי זיינה עלי'
 אזל אס נפלו על א' לצד דהיינו שאין להם שום דבר
 עם אחרים כ"א עם א' לצד יש להם סכסוך ולא יראו
 אחרים לא שייך צדמיו וכ"כ מרדכי עוד דאם נהרג
 סמוך למערבי מלחמה לא מקרי נהרג במלחמה וה"ה
 צנ"ד לא הוי צמקום מלחמה ממש וכיון דאמר
 צוה הלשון (דער יהודי אינט דער שאסען געווארדן)
 דהוה באלו אמרו נהרג צפירות ואלא צמקום מלחמה
 ק"ל דלא צעין וקצרתיו כ"א נהרג סחם אע"ג דיש
 לחלק בין אומר נהרג סחם ולא הזכיר אופן ההריגה
 כלל אז אמרין דודאי שפיר עמד על הדבר אזל כאן
 שהזכיר אופן ההריגה שאמר שנהרגו אוחו וכלי' משחית
 שקורין ציק"ס וא"כ איכא למימר שזה מקרי אלג

שר בחשונה שכתב דאם איחא דירושלמו אוסר בשל גוי
 ל"ל לר"י להציף ראי ממנו כו' דמאי פשיטא דירושלמי
 אף לדיוי אלא דנארץ ישראל נהרג בשל עכו"ם ור"ע
 מכל מקום מהדר להציף ראי ולפיכך לא הציף
 להחלה:

עוד

כתב"ה בחשונה שאלא צפסקי חו' דמנחות
 סימן קפ"ו כו' הרי לך הקדמונים נחלקו בשל
 עכו"ם כו' עכ"ל כ"ה מצוה שפ"ה מפרש לפסקי חו'
 שמ"ש אך הידו' לא משמע הכיוד"ל שאפילו מדרבנן
 אין כאן איסור זה אינו דא"כ הכא הל"ל אך בירושלמי
 משמע דשרי לגמרי אזל זה הלשון אינו אלא לומר שכן
 בירושלמי לא משמע כדברי הר"א' גם מובה ממקומו
 כן שהרי פסקי חו' מהחו' עומם הוציאו חו' הרא"ה
 מקום על ספ"ק דקדושין שם מצוה שמירושלמי מצוה
 ראי' לאסור מן החורה:

עוד

כתב"ה שש"ל חתם על ההי"ה חשונה שם
 מהר"ם מ"ץ אומר אני מה צדך הרי נראה שלא
 הרגים צקושי גדולה שהקשיתי עליה:

עוד

כתב"ה ממה שדחיתי ראי' שלו מום ר"ה
 משום דלא הוי מני למיפדך צפשיטות דרמלא
 כו' ישמעאל ס"ל ראינו נהרג אלא אחר ירושה וישיבה
 כמצוה בחשונה דוחה כ"ה כיון דאין הלכה כר"י כו'
 זה אינו דמיו' כלל: וכן גם מ"ש כ"ה על מ"ש עוד דלא
 מני למירק צפשיטות דמיינו לפדש ט"ו צניסן הי' ותמה
 כ"ה דמ"מ חדש לא אכלו עד יו"מ מ"מ כיון ש"ל דמס"ה
 אינו מקשה צפשיטות הואיל ופירוש אינו מוכרח ודמיק
 וכל זה צדור ומי יתן שהמשא ומתן הזה ינחן לפני חכמי
 הדור:

ב"ד יום טוב הנקרא ליפמן לוי העליר בלא"ה ה"ר נחמן
 ז"ל:

יוס' צ' ה' אדר שנ"א לפ"ק

שאלה ב'

עד אחד שהעיד על אחד שהי' בחשונה היונאים
 למלחמה והלך עם אנשי היל לשלול ולצוה כפרים
 ונהרג צכפר א' ע"פ גויס המס"ה משמע העד מהם
 וקצת הגויס הגידו לו אחר שאל אוחם וחובן השאלה
 יבואר מהוך החשונה:

הריגה

תשובת הגאונים בתראי

שיחן אוחו א"כ אין כאן שאלה רק הוא מצדק שיחן לו והוא מסל"ח שמת ואין להסחפק דמ"מ מאן לימא לן שהראש נחכוון על הענדל שמת איס אחר נהרג זה אינו דכל עדות שהעידו משמע שלא נהרג שם אלא א' שהרי שאל סתם ליתן ההרוג ולא הזכירו כלל והוא השיב הלל מת א"כ מצוחר להדי' שהי' ידוע להם שנהרג א"כ בגבול הנו וביוון שמעיד העד שלא נהרג מההולכים כ"ח היסודים צודאי דנה הוא :

א ועוד יש להחירה אפילו אם נאמר דנה הוא שאלה מ"מ כיון שהעד מעיד שהגויים לא ידעו שהשאל הוא יהודי א"כ מקרי מסל"ח שהרי כתב צה"ח סימן רל"ט דלא אמרינן דלא מקרי מסל"ח בשאלה אלא עם שאלו ישראל ולא גוי וככא הוי בשאל אוחו גוי דהרי הטעם דשרי בשאלה אוחו גוי משום דע"כ אין כוונתו להעיד ואז"ל להחיר כיון דליכא ישראל למוי הוא מעיד ה"ה כאן כיון שלא ידעו שזה ישראל הוי מגיד דצרו לגויי שלא צפני ישראל ושרי וכן משמע מדברי מהר"ך דצחצחו דאם גויים מדברים זה עם זה הוי מסל"ח אפילו בשאלה שהאריך לתרוץ שיטתו דכ"ל דאם לא הקדים דברים אחרים לא מקרי מסל"ח והקשה לנפשי' מהא דאמרינן פרק כל הבט שמע מקומנטרים ש"ג פלוני נהרג אל ישיאו אשתו ופריך בגמרא מאי מה תי לימא מה ממש הא קי"ל דכל מסל"ח מהימנה כו' אלמא דמת לחוד מהני וחידוך דשאני הכס דהגויים 'מדברים וע"ז ובהא לא שייך נחכוון להעיד שאין מגידין לישראל הרי דאע"ג דמת סתם לדידי' לא הוי מסל"ח בליקשר דברים לכינוי או לאחריו מ"מ לגויי הצידו מקרי מסל"ח כמ"ש א"כ ה"ה בשאלה

פריגה כיון שידרו צו ונפל מיד וכמו שכתב צעל ח"ח גבי טביעה צמים שאין להם סוף דאם שמעידין שנטבע מיישינן שמעידין צדור ההוא ככן דרך עולם שקורין לדברים אלו טביעה מ"מ נראה דהיינו דוקא במקום שכתבנו כגון במלחמה שהיתה יריאה לעמוד אלא כיון דהחמה לי נטרע עד דחזיה דמחי לי' צגירה אז צורחת ואומרת ודאי מה צדדמי אצל צמקום דאינה יריאה למה לא נאמר דעמדה על הצדד שפיר וטלעלה אוחו ולא היה נודד כנף וכיון שמעידין שנהרגו צציק"ם למה בפרט דאמר צדדמי הרי אסור לדרוש ולחקור צעירי בשם ול"ד לטביעה דודאי החס כיון שראה שפכל ולא עלה מהם לא מסיק אינש על דעתו' סיניף למקום דחק ומראורייתא שרי' דרובא אין עולין ונקרא אללם טביעה ואפי' זכא נחצצט הרב עלמו צצדצ להצית דאי מר"נ אצל צלא דאינו לא הי' מחמיר אצל צנ"ד אין לנו שום דאי' דאדרבה יש הרבה שיורין צכן אף שגופלין לא מחיס ולמה נאמר דאמרינן צדדמי וגם אין לחוש שמת אחר הוא שהרי מעיד העד שאמרו שזה ההענדיל הרב מצוחר שר"ל שזה הענדל שהגדתי שכתב עם החיל ואין מכירין אוחו והגידו שמו ולא נריך קצרתיו דהרי כאלו הגידו צפירות על זה הענדיל צעל אשה זו וזה פשוט דמהני: עוד נראה להחיר ממה שמעיד העד שצא דאם א' וציקא מהראש שהי' הענדל חתנו שיתירו צאן הגולים צכפר וציקא העד מהראש שלו שציקא אוחו דאם שיתורו לו ההרוג והשיב הראש למה הוא לי' הדי הוא מת א"כ הגיד צפירות שהוא מת ואין כאן שאלה שהרי לא שאלו היסודים אלא הוי א' מת רק ציקא שיחן לו ואדרבה הגיד לו צפישטות שהוא מת רק

א ועוד צצ' סימן ז' שכל הדין דמתצות הר"ן גבי א' שהלך למכסילר להמיר שם מוכח דאף בשאלה גויי חזירו לא הוי מסל"ח ופליג על ת"ה הכל וגם מהר"ם ומרובלין צתצותו סימן י"ז כתב דר"ן פליג עליו מטעם הכ"ל לא כהרצ המתר (ד) שהסוה דעת הר"ן לדעת ת"ה וצחצח יש לתמוה על הכ"ל וימור"ם הכ"ל דק"ל דדעת הר"ן אף כשאל גויי לחזירו לא שיהי' מקרי מסל"ח מהא דכתב הר"ן בהציה אלא מוא' מין מאל' קי שנטרף צספיכה והוצא צצ' שהגויי צופה מגדול אחר צצ' לגזו אחר שהוא שמו ששה טביעות שהעלוהו מ"מ צתצות הר"ן ל"מ הכא דאין הגויי הזה נכחיס לצופה המגדול כו' ולפי דעתו' הכ"ל קשה דהרי לפני דעתם לדעת הר"ן אין כאן מסל"ח שהרי הוי גויי שאל את הנזופה אע"פ שיש לדחות זה דהר"ן ז"ל דאם הוצי' דצריהם שנסתפקר אפי' הוי מסל"ח דאינו נאמן לאסור וע"ז כתב שאין מקום לספק כלל דצתמסל"ח צנאמן לאסור דאם אצל צתמת לא הוי כאן מסל"ח לדעתו דזה דוחק אע"פ נ"ל דם צ"ל גר"ן דלא הוה מסל"ח אם שואלין איתו אף גויי לחזירו וצ"ח סימני' כשצאלין אינן הויא כמיו אומה' ה"ל' שהצית צ"י משה"כ צנדון דלופה מגדול דלא שאלו אלא כעת ימים יש הוה מסל"ח אף שאלו איתו מתחלה ככ"ל דצרי הר"ן דלא יהיו סתרי אהדדי וא"כ לא עליוג על ת"ה גם כדמוכא מדברי שעתק שמוכח דגם דעת הר"ן כת"ה א"כ צנדון זה דלא שאלו הנשם אי' הוה הוה מסל"ח אף לדעת הר"ן עכ"ה

עם וחצתה כחוצתה ועשו לה פס"ד על נכסיו שצצלו
 כדפירש"י לשם ומשמע לרש"י כמו שלשון זה כחצוהו
 צגט שנחן האים וכך הצינו ר"ח כפי מה שכתבו החו"מ
 וסב"ח והסמ"ג ע"ש וכך מצוהר בחצוהו ר"ח להר"
 יוסף אורליינש המחלה אני יסן ולצי צוער וכיון דס"ל
 נמי דצגט שהוליה גצחה כחוצתה כההיא דהאן
 הוליה גט ואין עמה כחוצתה כו' וע"כ צאוהו לשון
 הכחוז כגט שלחו מחס וכו' כדי להגזות הכחוצה
 צגט שצידה שצצלו וא"כ קשה הלא ודאי צין כשהיה
 לו שני השמות צמתי המקומות וצין כשהי' לו שם אחד
 צצלו ושם אחד צא"י הלא חקן ר"ל לכחוז צגט איש
 פלוני וכל שם שיש לו וכההיא דהוה קדו לה מדים
 ופורחא ערה דאמרי נהרדעי מדים וכל שום שיש לה
 וא"כ לאמה נורך כחצו צגט דמחקריא איך מרי ה"ל
 לכחוז מן ידא דאחא צר דהיא וכל שום שיש לו ולפיכך
 פו' רש"י דאיך מרי איננו שם אחד אלא כך יהיה
 הניכחו ולפיכך לא כחצו צגט וכל שום אלא דמחקריא
 וכך שלחו מחס צאוהו לשון שהי' כחוז צגט דמחקריא
 אלא דאפילו כשהשם הוא כנוי כותצים דמחקריא
 לכחילה ולריך לומר דלא היו נוכחין צומן החלמוד
 לכחוז כל שם והניכח כמו שהיא דהלכות גדולות דא"כ
 לא היו נריכין לכחוז דמחקריא אלא וכל שום והניכח
 אלא ודאי דלא היו כותצין אלא וכל שום שיש לו כדאי'
 להדיא צמשנה ובגמרא ולפיכך כל היכא שאין לו שום
 אחד אלא הניכח כותצין דמחקריא ופשיטא דאין
 חילוק צין זמן חכמי תלמוד שהיה לעז שלהם לשון ארמי
 כההיא דאיך מרי שהיתה הכניכס צלשון ארמי שהיא
 לעז שלהם וצין זמנינו זה שלעז שלנו ע"פ הארלות
 והמלכות שאנחנו גולים ויוצאים חתח יד ממשלת

צאלה דהר"י צמית הטעם דמייטינן לכוונת ערוח
 וכיון דלגוי חזירו לא מקרי כוונת ערוח שרי וכן ז"ל
 דהר"ן ז"ל מודה לכצרא זו דהרי גם הוא ס"ל כשיטת
 מהר"ך דמת לחוד לא מהני וע"כ מוכרח הוא לפרש
 שיטת כל הגט כמ"ש וכ"כ כאן שלא ידעו כלל שהנהרג
 הוא יהודי ופשיטא שאין מוליאין גויים מכלל מסל"ח
 עד שהיא צרור לנו שאינו מסל"ח במ"ש הצ"י מש"ח
 הר"ם שחצוהו מיימוני וכ"כ אם נלטרף עוד מימוני
 מלנזקים דהמ"ל דאין כאן חשש שאלה ופשיטא דלא
 פשט כל צדיו והשאליל לאחריו וכבר אחז"ל דצדרר שאין
 דרכו להשאליל לא מייטינן לשאלה גם אם נלטרף עוד
 דהיי' לו פלע צין גודל לאצבע דכולי האי לא מייטינן
 שיאלל לכהו כמ"ש מהר"ק שודק קפ"ה :

כ"ד יושע צלח"א מו"ה יוסף זנ"ל : פה ק"ק קראחא

שאלה ג'

ע"ד הגט הניחן ממסומד ע"י שליח ונכחוז צו מרדכי
 המכונה מדרוש צן יתק המכונה איינק דמחקריא
 לוצה וכל שום והניכח דאית לי' ויש מי שמהר"ק
 ומתערעם צמני דברים * האחד שהיו ראוי לכחוז
 המכונה לוצה למנהגינו דכל שהיא לעז כותצים
 המכונה * שנית שהי' ראוי להקדים וכל שום מקמי
 שכתב צן יתק כמו שניריך להקדים המכונה איינק כך
 נריך להקדים וכל שום והניכח אלא שם המסומד
 המגרש שצצילו כותצין צמנינו וכל שום והניכח ולא
 אלא שם הצני המגרש אף שאין לפוסלו צציל זה מ"מ
 לכחילה עדין לכחוז כנ"ל :

תשובה

עתה צאתי להגיע טעמי ונימוקי לפני דאסי
 ושינוח הגדולים שצוהאל צמלכותינו זה
 המה יוראו וצינו ויורו על האמת והצדק צמשפט
 לאוהבי האמת וזה כי צחלמוד לא נמנח דכותצים
 המכונה דמחקרי' כדאי"פ השולח שלחו מחס איך פ'
 צח פ' קצילות גיטא מן ידא דאחא צר דהיא דמחקריא
 איך מרי ופרש"י דמחקריא איך מרי כך יהיה הניכחו
 עכ"ל ואין ספק דלא הי' נריך לפרש כן אלא לפי שאיש
 יד ואשחו מצבל היה והלכה היא וצעלה לא"י וגרשה

בכל ענין כותצין דמחקריא :
ואע"פי שלדעה ר"ח איך מרי הוא שם אחד לגמרי
 ואינו הניכח כל עיקר כדמוכח להדיא
 ככל דצרי הגאונים שהציחו כדצרי ר"ח צחקנותו מ"מ
 מפרש"י מוכח להדיא כדפרי' דאפילו צמס של לעז
 כותצין דמחקרי' ומסתמח לא פליג עליה ר"ח צהא כמו
 שאפרש צממוך וכ"כ הרצ המגיד צפ"צ מהל' גירושין
 ע"ש דהרמז"ס צפירוש וז"ל אנו שיש לנו צ' שמות האחד
 צמס ישראל ושם אחד שהלועזת קורין נריך לכחוז שם
 ישראל והשם אחר ואמר אנה פ' דמחקריא פלוני דרי
 לך דגם כשהשם האחד צלשון לעז כותצין דמחקריא

תשובת הגאונים בתראי

וכן משמע מלשון החס' והרא"ג צפרק השולח שכתבו
 צמחם על שם ר"ח שחקן לכחוצ צגט חנא פלוני
 דמתקרוי כך וכך כדלמרי וכו' מדלא חלק אלמלא
 פשהש השני בלשון לעזמי כוחצין דמתקרוי דאל"כ
 היה להם לצאר ולפרש דפליג עלי דרש"י נמי בזה הלא
 דצהס"ח זמן צמ"ג וצהבחה מיימוני פ"ד והמדרכי
 ע"ג סה"ח כולם כתבו בלחקנו ד"ה לכחוצ חני פ' עיקר
 השם דמתקרי פלוני שם הטפל או המכונה פ' שם
 הטפל וכו' הנה דנחן מקום לכחוצ המכונה אללא שלא
 ציאר צלמה נר יכתוב דמתקרוי וצלמה נר יכתוב
 המכונה ואין זה אללא לפי שהוא דבר פשוט שאין
 כוחצין המכונה אל"כ כשהוא כינוי ולא שם חצל
 צהבחה הסמ"ק כתב ופירש וזה לשונו רגילין לכחוצ
 דמתקרוי בשם השני בלשון עברי ובשם השני בלשון
 לעז כוחצין המכונה עכ"ל וכך העתיק הכל צו משמו
 והנה בלשון זה נחלקו האחרונים צפירושו ולשני דיעות
 מהרי"ק שדורש קס"צ כתב על מי משמו יודא ולעז שלו
 לזכר דיש לכחוצ דמתקרוי ולא כמו שהיה חולק עליו
 שהיה מן הראוי לכחוצ המכונה: ועמנו של מהרי"ק
 דלא כתב הסמ"ק דנהגו לכחוצ המכונה בשם השני
 בלשון לעז אללא בשם הלעז בלתי כינוי אללא בשם
 דומה כ"כ בלשון עברי דאז הוי כינוי חצל בששם הלעז
 יוגלא ממשמעות העברי אין זה כינוי דל' כינוי משמעו
 שאינו השם כלל בדאמר המכונה שם לחצירו ואמרינן
 נמי וצדדחם אח שם לכנות לו שם וכן צצבעות קורא
 כינויין חנון ורחום ארך אפים שאין שייכות כלל לשם
 חצל דעה החולק עליו דאף כשהשם יוגלא ממשמעות
 העברי לכחוצ המכונה וצדדחם השעם דגם זה נקרא
 כינוי וכדחנן כינוי בדדים קונם קונם הרי אלו כנויין
 לקצנן חרך חרק חרף הרי אלו כינויין לחרם נויה בניד
 נויח הרי אלו כינויין לנעירות שצועה שקוקא נודר
 צמומחא הרי אלו כינויין לצצועה ואיתחא צגמ' דלשונות
 אלו של גוים יש מי שקורא כך ויש מי שקורא כך ויולא
 כל כינוי מעיקר משמעות השם אלמלא דכל שאינו
 עיקר של שם הרי זה כינוי אע"פ שהוא יוגלא קצח
 ממשמעות העברי וכך נהגו רבותינו וצ' צמדינות אלו
 לכחוצ יהודא המכונה לזכר:

נריך לכחוצ היינו כוחצין דמתקרוי עכ"ל מהרי"ק
 נראה לישב ולומר דחקין וצוצאש כיון דהוא לעז ממש
 של ונתק וחיים אין זה כינוי אללא השם עצמו ולכן א"ס
 הו' נריך לכחוצ כן לא היה נכון כלל לכחוצ המכונה
 אללא דמתקרוי משא"כ ציהודא דכיון דלעז יהודא
 אינו ליצ אל דכיון דכתיב גור ארבי יהוד מכנין יודא צשם
 ליצ הלכך שפיר הוא דכוחצין יהודא המכונה ליצ וכן
 כל כיונא בזה נפחלי המכונה הירץ ע"ג נפחלי חילה
 שלחה צנימן והמכונה וואלף ע"ג צנימן ואצ יטורף
 ח"נ צדרד אחר שלמה המכונה זלמן אצרהם המכונה
 עצריל ומקצחן המכונה עצר מן השם הלעז יוגלא
 ממשמעות העברי אללא רלא הוי כמו יודא המכונה ליצ
 ודכווחח אללא שיונא ממשמעות לשון ואותיות שם
 העברי צקלח שינוי ועוד נוסגים דאף כשהלעז הוא
 ממש פירוש שם העברי כוחצין המכונה שהרי
 מנהגינו לכחוצ צדי המכונה הירש אריה המכונה
 ליצ וכיונא בזה אלמלא דלא הוה ס"ל לקדמונינו ביה
 דכתב מהרי"ק ע"ג הסמ"ק שלו ואלו הגה"ה היא מאיזה
 למדן ולא מן הסמ"ק שהרי לא העתיקו צספר של
 הכלבו והכי מהצדדח ודאי דכל שהלעז יוגלא ממשמעו
 שם העברי צין שהוא פי' ולעז ממש לשם העברי צון
 שאינו לעז שלו ממש ח"נ אותיות הלעז הן אותיות שם
 העברי ויונא ממנו צשינוי קצח כל זה הוא כינוי לשם
 העברי: חצל כל היכא שאין לו יד ורגל לשם העברי
 והוא ממש שם אחר לגמרי אע"פ שהוא לעז נראה
 ודאי שאין זה כינוי אללא שם אחר לגמרי וחוי דאפילו
 ח"ל דאיכא ספיקא אס הוא שם אחר או כינוי אין
 לנו לכחוצ המכונה דאס לא נקרא זה כינוי ח"כ הגע
 פסול חצל אס כוחצין דמתקרוי הגע כשר אע"פ
 שהוא כינוי שהרי החולק על מהרי"ק שהיה בוחצ יודא
 דמתקרוי ליצ לא חלק עליו לומר שהוא פסול אללא
 חלק עליו דכיון שהוא כינוי הראוי לכחוצ המכונה
 ולא לשנות ממה שנהגו לכחוצ המכונה היכא
 דאיכא כינוי חצל פשיטא דכשר הוא דאף על
 הכינוי שפיר שייך לומר דמתקרוי וחדע שהרי הרמב"ן
 כתב להדיא צמחם צשם האחד של לעז כתבו דמתקרוי
 והוא ע"פ פירש"י צבך דאחא צר הדיא דמתקרוי
 איה מרי כדפי' חצל אס אינו כינוי אללא שם וכוחצין
 המכונה ה"ל שינוי צגט ופסול כך הוא סצדדחו והלכך
 צנ"ד שאינו של אותו ונתק המכונה איינק קרא לו שם

ומה שהקשה מהרי"ק לשם על זה מיה שהיה כתוב
 צמ"ק שלו ואין נריך לכחוצ ונתק דמתקרוי
 הקין ולא היי דמתקרי צוצאש עכ"ל משמע ה' אס הי'

תשובת הגאונים בתראי

1

וכן לזאת מילדותו וקוצה דעלמא ישראל וגוים קראו
 אנתו לזאת ופורתא חייקא חלל דבעלייתו לחודה קראו
 לו בשם יתקא ח"כ שם לוועו אינונו בקרא כלל כינוי לשם
 העברי כאלך העירו לפינו דאצו קרא לו לזאת
 צילוחו על שם חיצו וזהו שמו דלוצ' זלשון דומי
 הוא לעו של חזקה כמו ליפמן ליצרמן ור"כ הוא שם
 אחד לגמרי ואין לכחוז כלל המכונה ואי כחז המכונה
 הגט פסול: ואין להקשות על זה מאליעזר המכונה
 ליפמן ומתחיה המכונה ליצרמן ומנח המכונה הענדל
 וכיוצא בזה מהרצה שמו דלכאורה אינו כנויון כלל לשם
 העברי ורפ"ה מנהג שלנו לכחוז המכונה כמו שנומא
 בכל סמרי גיטין מהגדולים שלפנינו לפי מנהג משפחה
 ומשפחה דאיכא למימר זאין ספק דהקדמונים היו
 יודעים וצקיטין זלשון אשכנזי דכל שם של לעו ית לו קנה
 שייכות לשם העברי כל אחד לפי משפחתו:

ועוד נראה עיקר אפילו חל"ל דאינו דומה כלל
 לשם העברי ואין לו שום שייכות חליו חפ"ה
 מאחר שהיה מנהג קדמונים דזשעה שמכניסין החינוק
 לצרות קורין לו שם שעולה זו לס"ח ואח"כ שם הערים'
 שקורין הולייקר"ש פי' כינוי של חול על שם משפחתו
 כדאיכא בחצונות מהר"ם מינין ציסמן ל"ז: וכן לפי
 מנהגינו עכשיו שזשעה שמכניסים החנוק לצרות קורין
 לו שני שמות ציחד שם העברי שיעלה זו לס"ח ושם של
 חול לכינוי ואומרים הנקרא שמו צישראל פלוני המכונה
 פלוני המכונה שיהא שם של חול כינוי לשם העברי הנה
 זה ודאי נקרא כינוי ח"ע פויטאין לו שייכות כלל לשם
 העברי דכל ענמו של שם זה של חול אינונו חלל לכנותו
 על שם משפחתו ויהיה נכר שם זה צמשפחה זו לדורי
 ודורות מא"כ בשם הרש של לעו שנקרא זו אחר כמה
 שנים לא על שם משפחתו חלל אצו קרא לו כך מאיזה
 סיבה כנ"ד: ח"נ הוא ענמו קרא לו שם אחר זלשון
 לעו כגון צרת מתמם ממון או מדרין ומנהג חס שמו
 פן יחקרו אחרי מקום תצויתו ויודפו אחריו כמ"ק
 הר"א"ש צפרק האולח או מאיזה סיבה אחרת הנה אין
 זה שם כינוי לשם העברי חלל שם אחר לגמרי ואם היו
 כוחצין ע"ג זה המכונה הגט פסול לפע"ד: ובאשר
 בחצו מוכה להדי' מדברי מוהר"מ איסרלם צהגהותיו
 צ"ע שאיננו גמשיין אחריו והוא דמתלה כחז חס
 הוא נקרא צפי ישראל צשם אחר וצפי גוים צשם אחר
 כוחצין שם ישראל דמתקריא ע"ג גוים עכ"ל הנה

פסק כדברי הרמב"ן דגם כשהשני של לעו כוחצין
 דמתקריא חלל פשיטא דהגוים אין קוראין צשם אחר
 של עברי חלל של לעו ואח"כ כחז דמנהגינו צשם יהוד'
 וליצ' דכל דהשם השני הוא לעו כוחצין המכונה ואין
 חלוק צין חס הוא יוצא מן השם או לא והנה עיניך
 רואות דלכאורה מזה שטרי לצי חרי דכיון דס"ל
 למנהגינו דאפילו אינו יוצא מן השם העברי כוחצין
 המכונה כיון שהוא לעו ח"כ כשהגוים צלצד קורין אותו
 צשם אחר של לעו למה יגרע שלא לכחוז המכונה חלל
 צע"כ דדוקא כשאצו הטיל עליו שני שמות ציחד צשעה
 שמכניסים לצרות אחד של קדש לעלוח צו לס"ח ושני
 קס כינוי של חול ע"ג משפחתו שהוא שם של ערוסה
 הנה זה נקרא כינוי לשם העברי דזה עיקר וזה טפל לו
 ע"ג משפחתו ולכן אין חילוק צין שהלעו יוצא מהשם
 העברי או לא ככל ענין נקרא כינוי חלל שם שקוראין
 אותו הגוים צשם אחר לגמרי ח"ע פי' שהוא לעו אין זה
 כינוי לשם העיקר הלכך נריך לכחוז דמתקריא וזוה
 הכישז דכחז ברז ח"כ צלוחו הגה"ה ו"ל מי שיש לו
 שם עברי שעולה צו לס"ח ויש לו נמי שם זלשון לעו
 עושין שם עברי עיקר ועל הכ' כוחצין דמתקריא ור"ה
 צאשה עושין שם העברי עיקר עכ"ל צספרים הגרפס'
 צאחרונים דצראשונים נרפס צטעות וזהו חלל לכאורה
 סותרין צהג"ה אחת מראשה לסופה וכל הלומדים פה
 אחר דליח נגר וצר נגר דיפרקינה חלל למאי דפריטיה
 ניהא דצסוף הגה"ה מדר צמי שקראו לו שם אחר
 צלצד צשעה שהכניסוהו לצרות שצו עולה לס"ח חלל
 שלאח"כ קראו לו עוד שם של לעו מאיזה סיבה הנה
 כיון שלא קראו לו שם זה של לעו צשעה שהכניסוהו
 לצרות הנה אין זה כינוי לשם העברי חלל שם אחר
 לגמרי ופשיטא שאין חילוק צין שני שמות של לשון עברי
 ושם אחר של עברי ושני של לעו כיון שכל אחד שם צפני
 ענמו ונריך לכחוז דמתקריא וכי היכא דכשהגוים
 קורין אותו צשם אחר של לעו כוחצין דמתקריא כמו
 שפסק החלה דאין זה כינוי לשם העברי ח"נ דכאחא
 ולא כחז צראש ההג"ה דכל שהשם השני של לעו
 כוחצין המכונה חלל היכא דס"ל לעו הטילו עליו
 צחלל כיהא כינוי לשם העברי על שם משפחתו כדפי':

ולפי' ד נראה דהכי משמע מדברי האשרי' שלאחר
 שכתב הקמות ד"ח איכא צו אני פ' דמתקרי'
 כך וכך' כחז והעולם נהרגו כ"ג לפי שמהגו הגוים
 צאשכנז

תשובת הגאונים בתראי

לשם העיקר אל שם אחר לגמרי ואפי' אל דמוהר"ט
 מינץ לא ס"ל לחלק צדק מ"מ אכן סביר לן צדור ופשוט
 דכל שניתן לו אמ"כ הוא שם צפני עלמו ולא נקרא
 כינוי ונריך לכחזב ע"ש זה דמחקרי אס לא דהוא צום
 ממנה וכדמוכה להדי מהג"ה דמוהרמ"ז ז"ל וכדאמרן
 ואע"פ דאפשר לחלק ולומר לפי מהגאונים דצנ"ד כיון
 שאצטיו שקרא לו שני שמות צעפה שהכניסו לצדית שם
 העיקר שיעלה צו לס"ה יתקו ושם הטפל לכינוי ע"ש
 משפתחו אייזק ח"כ בשחר וקרא לו שם לוצח לרוב
 חצו וואהצחו כיון שלא נחכוון לשני השם כמו מי
 ששחנה שמו מחמת חולי שנתכוון לעקור שם העיקר
 אצל זה לא נחכוון לעקור שם העיקר ולא להוסיף עוד
 שם אחר ח"כ אינו אלא כינוי וספיר ראוי לכחזב
 המכונה ולא כחז מהרמ"ז שהגהתו דצמם שני של לעז
 יכחזב דמחקריא אלא היכא שהיה עלמו הוסיף לו שם
 של לעז כרי שלא יתפרסם שם הראשון כגון שצדק
 מחמת מרדין דזה וראי אינו כינוי לשם העברי ח"כ
 כגון ששחנה שמו מחמת חולי לשם לעז וראינו עולה
 לס"ה אלא צמם הראשון של עברי החס וראי איננו
 כנוי לשם העברי אלא שם אחר לגמרי ולכן כותבין
 דמחקריא כמו מי שנקרא צמם של לעז צפי הגויים מ"מ
 נראה יותר נכון צנ"ד לכחזב דמחקריא לכחלה דאין
 צו ספק דאפילו היה שם זה כנוי לשם העברי ספיר
 קאשרינן דמחקריא משא"כ אי כותבין המכונה דאס
 איננו כינוי אלא שם אחר הגט פסול וכדאמרן :
ותו דהלא הגרולים שכתבו ע"ש ד"ח שתיקן לכחזב
 אפי' פ' דמחקריא פלוני או המכונה פ' צמם
 משמע לכאורה דצין שהשם הטפל הוא של עברי צין
 שהוא של לעז יכחזב דמחקריא או המכונה והוא וראי
 ליחא דכשהשם השני של עברי אס' לכחזב המכונה הוא
 פסול כיון דאיננו כינוי צע"כ דה"ה דיכול לכחזב ג"כ
 המכונה אס' הוא כינוי ועיקר דצרו דלא חימא כיון
 דלא אשכחן צחלמוד המכונה אלא דמחקריא נריך
 למיכחזב לעולם דמחקריא לכחלה אפילו הוא כינוי
 וקאמר דליחא אלא יכול לכחזב ג"כ המכונה לכחלה
 אס' הוא כינוי אצל דמחקריא וראי ספיר מפי דליה
 ספיקא אלא שהסמ"ק כחז שרגילין לכחזב
 המכונה בששם של לעז עפ"ל כלומר שאין רגילין
 לכחזב דמחקריא כשהשם השני של לעז כדמשמע מרצני
 סה"ח והסמ"ג דסצירא להו דשפיר דמי לכחזב
 דמחקריא

צאשכנו שקורין ליהודים צחיכה הקרוצה ללשון עברי
 ואין ראוי לכחזב על אותה חניכה דמחקריא לכך נהגו
 לכחזב וכל שום ותניכא דאיה לי שמלה זאת כוללת הכל
 עכ"ל אלמא להדיא דוקא צחיכה הקרוצה ללשון
 עברי כגון משה מיעזב יתקו איהק וכיוצא בזה החס
 הוא ראין ראוי לכחזב על אותה חניכה דמחקריא כיון
 שאיננה שם אחר אלא חניכה מכלל דכגויים קורין
 אותו בשם אחר לגמרי נריך לכחזב דמחקריא ואע"ג
 בפשיטא היא דכגויים קורין אותו בשם אחר אכן
 קורין אותו בשם העברי ולא צלשון שלהם אלא וראי
 צע"כ כל שהוא שם אחר אין לכחזב אלא דמחקריא
 ואז לא היה נריך לכחזב וכל שום והיינו ממש כדברי
 הרמב"ן דאף צל לעז נריך לכחזב דמחקריא וא"כ
 לכחזב וכל שום וא"כ צנ"ד דאצטיו קרא לו שמו צעפה
 שהכניסו לצדית יתקו המכונה אייזק ואח"כ צילדותו
 קרא לו בשם לוצח מפני חצו הגדולה וצמם זה נקרא
 מכל צני עירו היהודים וגויים אין זה כינוי לשם העברי
 כלל אלא שם אחר צפני עלמו לגמרי ונריך לכחזב
 דמחקריא ואי הוה כחז המכונה פסול והנה על כל
 דצדינו אלה קשה ממה שכתב מהר"ם מינץ צחזובה
 צמיון ל"ז צאחד שאצטיו קרא לו שני שמות צעפה
 שהכניסו לצדית שם שעולה צו לס"ה ושם של הוא
 עריסה צחול קריים והוא שם של כינוי ע"ש משפתחו
 ואח"כ ניתן לו עוד שם זעמיל ע"ש יופיו שקראו לרצני
 אדם זעמיל כלומר נקי ולצן כסולת נקי וכחז צגט
 משלם המכונה זלמן והמכונה זעמיל הנה אע"פ שה
 שם אחר לגמרי לא נסתפק צו כלל לכחזב דמחקריא
 דפשוט היה לו דגם זה כינוי וכחז והמכונה זעמיל :
אבן נראה לפענ"ד ללא קשה ולא מידי דהמעין
 צאוחו חזובה יראה דהמעשה היה דהיה
 משלם צימיו הורפחו צעמד על דעמו לא דנה להשיצ
 לשום אדם קראו אותו זעמיל כרי לעקור אותו הנה
 כיון דקרואת שם זה לא היה צדונו ולא צדונו אצטיו
 אלא אדרבה צום ממנו צהא וראי פשיטא היה כציעמה
 צכוחמה דהה הוס כינוי כמו המכונה שם לחצירו דהוא
 צום משנה משא"כ בשם אחר שקרא לו אצטיו או הוא
 צענמו או אפילו שאר צני אדם כגון גויים שקורין לו
 בשם אחר וראינו צום ממנו כנ"ד אף מהר"ם מינץ ז"ל
 מורה הוא דנריך לכחזב דמחקריא מהני טעמא
 דאמרן ואי כחז המכונה הוא פסול דאין זה כלל כינוי

דמחקריה דפרופי' אלא גרילין לכחוז המכונה זה שחזר
 ודאי הכו דלא לזמיק על ההרגל דפשיטא דלא הורגלו
 לכחוז כדך אלא איכא שהוא כינוי צידוע כגון שהאז
 בשעה שהכניסו לצדיה קראו בשני שמות צידה אחד של
 עברי שעלה זו לש"ח ואחד של חול לכינוי אצל
 כשהטיל עליו אחר זה עוד שם לעזאזלינו כינוי לשם
 העברי אלא שם אחר לגמרי נרדק למיכחז דמתקריא
 ואם כחז המכונה אפשר שהוא פסול דשמה אין זה
 כינוי וצמה שחזז וכל שום והניכא דאית לי לאתח
 שהזכיר שם אציו לצד דאיתי צחצוב מהר"ם מפאדו"א
 שחזז שם צסימן ל"ה שחזז בגט וכל שום והניכא
 דאית לי מקודם שהזכיר שם אציו וכך מנאחי צסוף
 סדר גישון ו"ל מהר"ן מאיגרא כחז על משומד שמשון
 וכל שום והניכא דאית לי צן צנימן עכ"ל :

אכן נסמכתי על מעשה רב דמהר"י מרגליות צגיטין
 דניחנין סימן כ"ז דאיתח החם צגט הניחן
 שנה חמשה אלפים ומתחום ואתח אגא שמואל
 המכונה זנוול צן עמנאל המכונה זוממן וכל שום
 והניכא דאית לי העומד צנוודצק וכו' וכתב לשם צסו'
 כ"ד צבג"ה להלק דכשצן והאז שניהם משומדים
 כוחצין וכל שום והניכא דאית לי ולא צדתי העומד וכו'
 וכשצן לצדו משומד כוחצין וכל שום והניכא דאית לי
 העומד וכו' אצל צין כך וצין כך כוחצין וכל שום לאחד
 שהזכיר שם אציו : ונראה לפענ"ה שכן עיקר הדא
 שראוי לכחוז חתלה שם העיקר והעפל דיהודית ושהיו
 קורין אותו דיהודתו צן פלוני ואה"כ וכל שום והניכא
 לכלול צו שם וכנוי דגיוח זה צדור וידוע דצסם גיוח
 לא קראוהו על שם אציו וא"כ האיך יכחוז לכחילה
 וכל שם והניכא צן פלוני דמשמע שהגוים קוראין אותו
 צסם גיוח צן פלוני והא ליחא :

ועוד דהא פשיטא דכל כמה דאפ"ה להסמיק עיקר
 השם לשם אציו עדיף טפי וכדמכת מהא
 דאיתח צסדר גיען על מי שעיקר שמו אליקום צן
 אליקום המכונה גינלק וכינויו וכינוי אציו שניהם
 גינלק דנרדק למחוז אליקום המכונ' גינלק צן אליקום
 המכונה גינלק ולא אליקום צן אליקום המכונ' גינלק
 ולישמע המכונה אחרווייהו משום דאיכא למיטעי
 דהמכונה גינלק לא קאי אלא על האז ולא על הצן
 ולא דמי להא דכתב שחול צן קיש אולך ישראל דהסם
 ע"כ אשחול קאי ולא אקיש דהרצ"ר ודוע ששחול היה
 כמנהג

מלך ולא קיש אציו וליכא למיטעי אצל הכא איכא
 למיטעי אלמא דכל היכא דליכא למיטעי עדיף טפי
 להסמיק עיקר שם הצן לעיקר שם אצו ולא להפסיק
 צדצר הטפל כגון מלך ישראל שאינו עיקר שמו אלא
 טפל אל העיקר כ"ש שם דגיוח דחילה להזכיר שם
 דגיוח צחורת משה אלא כדי לכלול שם דגיוח אלא
 יוניאו לעז דאחר הוא שחזן גט זה לפיכך כוחצין וכל
 שום והניכא לכלול שם הגיוח ח"כ פשיטא דאין להפסיק
 צו כל שם שכולל שם דגיוח צין שם דיהודים צין והאז
 וחדע שכן הוא שהרי הגט ששלחו מארץ לעווע שהיה
 פחז' צו משולם צן אורי המכונה וייצש שהגיע לפני
 הרב מהר"ל שפסל הרב אותו משום דמשמע דהמכונה
 לא קאי אלא לשם האז אורי והא ודאי דהני רצנן
 דארץ לתע לא קטלו קניא צאגמא היו דהכניסו עלמן
 צספק פיסול לכחוז המכונה וייצש לאחד שהזכיר שם
 אציו צע"כ דאינכו היו ס"ל דצין דלא נשמע מעולם
 דשם אורי כינויו וייצש א"כ ליכא למיטעי דפשיטא
 דהכל יודעין דהמכונה וייצש לא קאי אלא לעיקר שם
 הצן משולם ודמי לשחול צן קיש מלך ישראל דצין דליכ
 למיטעי נרדק לכחילה להסמיק עיקר שם הצן לעיקר
 אציו ולא להפסיק צדצר טפל אלא שהרצ מהר"ל ו"ל
 חמשה לחומרת וס"ל דשמה אינו דומה להך דשחול דהת'
 הרצד מפורסמת לכל ציה ישראל גדול וקטן אשנים
 ונשים דשחול מלך ישראל ולא קיש משה כ"כ ד"ד דאע"פי
 דלגדולי נודע ומפורסם דהמכונה וייצש קאי אמשולם
 ולא אאורי מ"מ נשים וקטנים שהיו אהל הגט יוניאו
 לעז לומר דאחר הוא שחזן גט זה ולפיכך פסל אותו
 הרצ ו"כ צנ"ד דאין ספק לשום אדם צעולם דיכל שום
 והניכא דאית לי לא קאי אלא אצן ולא אאז הלקך
 לכחילה נרדק להסמיק שם דיהדות צן לשם דיהדות
 דאז ולא להפסיק צופל שם שכולל שם הגיוח :

נראה טעם קגון וכוון לכחוז וכל שום לצסוף
 והוא דהקדמונים שהיו נוהגין עפ"ה ג' לכחוז
 צכל גיען וכל שום לא היו כוחצין וכל שום אל לצסוף
 שהרי היו כוחצין וכל שום דאית לי ולא ולא צהתי
 ולמקומי וכו' אלא שפאשר צא ר"ה צעל המנהג ואמר
 שאין לכחוז וכל שום כל עיקר אלא שפאשר יש לו עוד
 שם יפרש דמתקריא או המכונה כשם לו כנוי אלא
 דצסומד כדי לכלול שם הגיוח יכחוז וכל שום אלא
 משמע דדעה ר"ה דצסומד דוקא יכחוז וכל שום
 כמנהג

השובת הגאונים בתראי

ומה שנתכר צדדייתא כולל יעשה קאי יתרא מ פינך יעשה
 קודם נשואין שלא יהא הולד ממזר כמו שפירא חז"ל לרצון
 הגט כשר בלא חקנה וא"ל דק' להו לפ"ה ה"ל לחנא
 הצדייתא לסמוך כנגד יעשה אדדרי ר"מ ומדסמכו
 אדדרי חכמים ש"מ שגם לחכמים נריך לחזור וליעול
 מוגנז"א מוכרח דהלא מצינו בזה בכמה מקומות ואית'
 צפרק זה עמור כל השער' העולים צע"ג כשרים חוץ
 מביטוי גשים כו' ר"ש אומר חף חלו כשרים לא הוצרכו
 אלא צומן שנעשה צהדיוט ע"כ המשנה ומפ' צגמר' לא
 הוצרכו אינו דדרי ר"ש אלא דדרי רצנן דת"ק א"כ דלמא
 כינר יעשה נמי קאי אדדרי ר"מ ולהחכמים גט כשר
 ואין נריך חקנה אלא ודאי דקדקו מלשון שאמרו אין
 הולד ממזר ולא אמרו לא תגא דר"מ אמר יוניא והולד
 ממזר ואלו ס"ל לא תגא כשר הל"ל לא תגא מומל'
 אין ולד ממזר אלא דרצנן לא פליגי אר"מ אלא אם

הולד ממזר אבל מה שאמר יונא חכמים מורים לו אם
 לא תזר ונטלו לכך פי' שחקנה של כינר יעשה קאי נמי
 לחכמים שנשא לכתחלה או שלא תגא אחר נשואין
 א"כ קשה הואיל שפגשו צדדי חכמים ז"ל שאפילו אם
 ניסח תגא אם השליח הלך לו למ"ה וא"ל לעשו חקנ'
 למא הקשה המקשה אליב' דר"מ ומשום דלא אמר לה
 הולד ממזר ויוניא הלא לדדרי חכמים נמי עכ"פ תגא
 כמו שמוכח מרייק כנ"ל וא"כ ה"ל להקשות אליב'
 דחכמים ואליב' דהלכת' משום דלא אמר צפ"ג וצפני
 נחם תגא הלא הגט כשר וצפניו נכתב כמו שפי' רש"י
 א"ז זה אינו רונה להקשות אליב' דחכמים שחכמים
 התמינו צייטין שלא לשנות שום ענין אפילו דצר קל
 בזה שסדרה נוחתה שלא יהא גט פסול בשביל זה הואיל
 והגט נכתב כתיקוניו א"ל לצוא לשום תקלה ולעו על
 הגט עמור דק' שלא אמר צפ"ג וצפ"ג הוה הסדר'
 נוחתת שיפסול גט מחמת זה :

וראי' לדדרינו שאמרו פרק המגרש על המשנה ג'
 גיטין פסולין כו' כחז צכחז ירו ואין עליו
 עדים כו' הרי חלו ג' גיטין פסולין כו' ואית צגמרא
 מניינא דרש"א למעוטי מאי ומניינא דסיפא למעוטי
 מאי ואמרו מנינא דסיפא למעוטי הא דחנינא
 המציא גט מח"ה לא אמר צפ"ג וצפ"ג יוניא והולד
 ממזר ופי' רש"י וגם הו' לא שמעינן דצדייתא מחרנה
 דאפי' צכח"ג שוי' לית ר"מ ממזר עכ"ל רש"י ויש לרקדק
 בלשון רש"י מאי אפילו צכ"ג כיון דס"ל כל המשנה
 ממעב

כמנהג הקדמונים לא צא ר"ה לשנות מקום וכל וס'
 שכתובהו כחלה ולא צמק אלא הניחו על המשנה
 שכתובים לצמק וכל שום אלא שהיקן שחם אינו
 תשומר לא וכתובהו כלל ולמאי שכתבתי ראשונה הכרח
 הוה לצמק לצמק לכתחילה לפע"ד הנה העליתי על
 ספר טעמי ונימוקי צהסכמה שלכתחילה נריך לכחז
 דמחקריא לוצה גלכחז לצמק וכל שום והצא לקנטר
 ולהחמיר ולחלוק עלי' אין חנכי הושא לכדורי כל עיקר
 דק' יחוש לעמור שחיד הוא ליתן אה הדין על אפינו
 יודע ומחש' עמור כיודע :

צ"ד הק' והצעיר יואל בלא"ה כמהו רר שמואל ז"ל ה"ה
 צחז טחז שפי' לפ"ה ק"ה קרואת

מלח אשר השיב הגאון מהו' וישע על דדרי הגאון ה"ל

כבר דאי תשובה שחיר ע"ז הגאון מהו' רר יואל
 הלכה למעשה שאין לכחז אלא כנ"ל וצ"ח
 קנה לכחז המכונה אייך ומכונה לוצה הגט פסול
 ע"ש ע"כ ראי' להעלות על הכחז דגט שמתן כנ"ל
 אפילו צדיעצד פסול דהיינו חף שכזר קבלת הגט
 והמגרש הלך לו וא"ל להשחרל גט אחר און להחירה
 ע"פ גט זה כ"ש להכשירו לכתחילה זה החלי גרסינן
 פ"א דגיטין חני' כוותיה דר' יוחנן המציא גט ממדינת
 הים ונחמו לה ולא אמר צפני נכתב וצפני נחם יוניא
 והולד ממזר דדרי ר"מ והכ"ל אין הולד ממזר כינר
 יעשה יטלנו הימנו ויתזר ויחנה לה צפני צ' כו' ויחמד
 לה צפני נכתב וצפני נחם ופדיר ור"מ משום דלא אמר
 צפני נכתב וצפני נחם יוניא והולד ממזר ופירש"י ז"ל
 משום דלא אמר הולד ממזר עכ"ל רש"י וחירץ הגמ' אין
 ד"מ לטעמי' דאמר כל המשנה מוטבע שטבעו חכמים
 צייטין ה"ל ד ממזר והכו' מפרשים שם כינר יעשה קודם
 הנשואין אבל אחר הנשואין מסבירא דל"מ אין חקנה
 כיון שהולד ממו' כל הדרכים חלו בזה תגא מזה ומזה כו'
 עכ"ל חו' וע"כ פסק הרא"ש והטו' סי' קמ"ז ו"ל לא אמ'
 השליח צ"ג וצפ"ג ונחנה לה לא תגא צו ואם ניסח
 כזר תגא אם לא תזר ונחן כדפי' ומיהו אין הולד ממזר
 עכ"ל משמע מדדרי כולם חו' והרא"ש והטור דלרצנן
 אם לא אמר צפ"ג וצפ"ג תגא גם אם ניסח : ויש
 לדקדק מנ"ל דלרצנן נריך שום חקנה ליטול הימנה
 גלחזר וליחנה כו' דלמא ס"ל הגט כשר בלא חקנה

מטבע שטבעו הכמים כו' מ"ט שינוי זה משינוי אחר
 דשיך לומר אפילו זכה"ג אלא ודאי כנ"ל שסדרת אינו
 גובהה ששציל שלא חמר צפ"נ וצפ"נ יהא הגט פסול
 בשלמא כל השינוי הנזכרים שם וזכר החלמוד השינוי
 ניכר ונזכר בגט שינוי מקום ושינוי זמן וכדומה ושיך
 זכו כל המשנה מוטבע שטבעו הכמים ציטון חזל מי
 שלא חמר צפ"נ וצפ"נ אין שום פסול בגט עומד הא
 אפילו לר"מ אינו קרוי שינה וצרייתא הנ"ל המציה גט
 ולא חמר צפ"נ וצפ"נ ה"ל דמשנת' היא קמ"ל דמתל"ג
 היא ולר"מ הולך ממזר ולרצנן תל"ג אפילו אם ניסת
 א"כ מהדאוי ה"ל להקשות גם ארצנן למה תל"ג משום
 דלא אחר צפ"נ וצפ"נ שהוא כנגד הסדרת שהרי אלו
 לא כחז לן הנא מיעושא דסיפא ד"ל דצדיית' משצשהא
 היא כנ"ל אע"כ לא רצה להקשות למה תל"ג דס"ל
 לחלמוד שאין לשנוח אפילו דצדד קל פה"ל למיפק מיני'
 תורצא וקושיחו אינו אלא על הולך ממזר וכן דייק
 דש"י צמספה משום דלא חמר לה יונא והא גט כשר
 הוא וצפניו נכתב ומשום דלא חמר לה יונא צמתי' והא
 גט כשר הוא וצפניו נכתב ומשום דלא חמר הולך ממזר
 עכ"ל הרי שמים דבריו על הולך ממזר גם שחלת
 דבריו משום דלא חמר לה יונא צמתי' הוא כמו כו' :

א"כ זכינו לדון החומרט שהחמורו הכמים ז"ל ציטון
 אפי' שינוי כזה יהא גט פסול גם לדברי רצנן
 אף שלא יוכל לצא לידי מוזרות מכ"ט שינוי שמו
 שמורין הכמים לר"מ דהולך ממזר כראי' פרק הורק
 חמר רב אשי דיקא נמי דקחני שנוי שמו ושמה כו'
 ומפרשי החו' פ"ג אין לפרש שינה משום דהיינו שנקרא
 ראובן וכתב שמעון דזה אינו נקרא שינוי דשמו לא נכתב
 כלל אלא הוא כמו שיש לו שני שמות בגליל ויהודא ובת'
 שם דגליל ציהודא ושם דיהודא בגליל כן פי' חו' פרק
 השולח והשחא כו' דנא' שנה ה' משנה שמו ושמה אפינו
 כותב אלא שם ה' משני מקומות לפי שאין מכוון זו
 צמקום אחר ודומה להם שינה שמו ושמה עכ"ל וה"ה
 מי שעושה שם העיקר טפל ושם טפל עיקר נמי דומה
 לשנוי שמו ושמה כראי' מדים וכל שום שיש לה ולא
 שדה וכל שום שיש לה א"כ ה"ה צ"ב דעשה הרב מהור"ר
 יואל הטפל לשם עיקר וכמעט שינוי שם משם צהא שכ'
 ונחק המכונה איינק דמקריא לוצא לפי מה שזכרנו
 לכחז על שם קודש דמחקריא ועל שם לעו המכונה
 ע"פ קדמונינו דהיינו הרי"ף עשה הג"ה צמ"ק ור'
 ליר

נסי' גרונדי צהשזנה סימן קס"ח ומהרי"ל ומהרי"ו
 ומהרי"ף ומהר"ם מינץ ומהרי"א צעל ח"ה וזכר סרדו
 הגיטן וצמרי"ק סימן ו' ושורש ק"ו מציא' חשונת ר"ת
 וכחז שם שראה צגט משומד שמעי' המכונה ולרמ"ק
 וה"ל שם גיית גוט שלק ולא נזכר צגט ע"ש מ"ט שגם
 צימי ר"ח עלמו כחזו המכוני' על שם לעו וכ"פ מהרמ"א
 ונחן טעם דכל שם לעו טפל הוא אצל שם קודש : וז"ל
 ליתן טעם מה שהקנו לכחז דמחקרי ע"ש הקדוש
 והמכונה ע"ש הלעז דשם הלעז לא ניחא לי' לישראל
 דרוז שמות לעו שמות גויים הם או דומה להם כדסי'ת'
 צגמ' ישראל שצח"ל שמותיבן צממות גויים ויודעים
 צשזיל שלא שינה את שמש נגאלו לכן תקנו ע"ש הקדוש
 לכחז דמחקרי שראוי לקרותו צו שאינו שם גוי אצל ע"ש
 הלעז כוחצין המכונה להודות ששם זה הוא כינוי
 כאלו שלא צדונו קודאין עלמנו צשמו הלעז וק"ל :

סוף סוף מה שנהגו זה הוא מנהג ומוטבע שטבעו
 אלו הגאונים א"כ הוא שינה שם אציו המגדש
 ממש דהא מי שיראה צגט זה ינחק המכונה איינק
 דמחקרי לוצא יטעה ע"פ תקון פיאנו גוהגין לכחז
 דמחקרי ע"ש הקדוש המכונה ע"ש חול לומר שלוצא שם
 קודש הוא מעריסתו ונשחנה שמו צהליו לשם ינחק
 וניתן לו כינוי איינק ולפ"ו כוחצין שאמח שם הכינוי
 צריש' והדר שם ראשון ולפ"ו נעשה שם לוצא שהוא טפל
 לשם עיקר הואיל שכתב צן ינחק המכונה איינק
 דמחקרי לוצא א"כ כל מי שירגיש צשינו לשון דהמכונה
 והמחקריא א"ל לו לישצ אלא שלוצא היא העיקר שמו
 מעריסתו על שם קדוש נקרא' מתחלה רק שצחליו
 נשחנה לינחק עם כינויו איינק וכ"ע ידעי ששם אציו
 המגדש לא נשחנה מעולם ואדרבה מעריסתו הינחקרא
 איינק וצקרייתא ס"ח ינחק ויטעה לומר אש אחר הוא
 והוא שינה אציו המגדש ופסול וכמו שכתב הר"ש
 צהשזנה הוצא צה"ע יוסף צן שמעון שכתב יוסף צן
 שמואל ואין לחלק ששם שינה שם אציו המגדש וצינו
 חלמוד כחזו שם אציו הצעל אחא צר הדי' ענן צר חייא
 וצינמות אחקין רצח צגיטא אכא פ' צ"ב לכך פוסל
 הר"ש הגט ששם שינה שם אציו המגדש ממש משא"כ
 כאן לא שינוי רק הכינוי אל אציו המגדש וצבינוי ליכא
 קפידא כולו האי אפילו לגזי צעל עלמו וכצד ידוע
 שכתב חו' פרק הורק צס"ג ר"י ור"ח אש שינה שום
 דצר שא"כ לכוחצו אינו נכסל צכך לכך שינה מקום
 ליר

כגושי' שבזוים נקראים ע"כ וכן פוטוים ע"ש פוט
 כן פלוזיים נקראין ע"ש לוז ולפי' הירושלמי נווחין
 לעלם מזרתי לוז פו' לנער מזרי קורין לוז וכן איחה
 צערוך לערך לוז הוא מזרי ואין לומר מ"מ לא מזינו
 שישראלים יהיו נקראין בשמות אלו כי צודאי אלו
 דשעים היו ולא חסרקין בשמייהו ז"ל חדא מזינו על
 דצרי כוז צן ומינו אע"פ דיש צה דרשו' מ"מ אין המקר'
 יוצא מידי פשוטו ועוד לוד נמי הוא שם אומה ממזרים
 דכתיב ומזרים הוליד את לודים ואת אמים ומינו
 צגמרת חניא לודא לודא לודא לודא לודא לודא לודא
 צפר"א דמילה והואיל דמינו דנקראין חנא לודא גם
 פלודא הי' שם צני מזרים ה"נ יכול להיות שם לוצא
 פוט ולוז שם ישראל וא"כ צודאי הוא שינה שם כינוי
 דכחצ דמחקרי לוצא כנ"ל וכי תימא דיש לחלק דשם
 לוד ומינו ג"כ צני שם שנאמר צני שם אילם וארפכשד
 ולוד וארם שינא ממנו אברהם לכך חסרקין בשמייהו
 כמו שפי' ר"י גני שנא ש"ק דשצח וכי צציל שא' רשע
 לא יקרא על שם ה'ערוק שמו כשם רשע אבל לוצא לא
 מינו רק מצני חס מ"מ גני שם היו צדור הפלגה
 דשעים היו ואעפ"כ נקרא חנא על שמו ה"ה ה"ג וגם
 לפי דש"י שפי' הצא ממדינה לוז משמע שאומה נקראת
 ע"ש מינה לוז אבל לוז לא הי' מעולם איש נמי יש לחוש
 שמיא הוא שם איש דהרי עד היום חנו רואין דמדינה
 וכרצים נקראין ע"ש איש הצונה אותן וכיון שפי' רש"י
 חמרא הצא ממדינה לוז כמו הכוזיים והלוציים ודאי
 צחדא מחחא מחחינהו כשם שררן כוז נקרא ע"ש
 האיך כוז כמו שפי' רש"י צפ' צראשית כך מדינה לוד
 נקרא ע"ש האיך דהא דקרא האזה אות להדדי הכוזי'
 ולוציים :

ואתל

מאחר שלא מינו שם לוצא להרי' אין לנו
 לצדו' שמות מלצ ולמה יהא הגט פסול מ"מ
 יש לי להציא דאי' מש"ח ר' ניס' גרונדי' סימן קכ"ח
 ו' ל' אבל רואה אני פיסול גמור צגט זה מפני שכחצ צו
 פ' דמחא מאורקא זה הי' שם עירו ואשכולא נמלא
 שגינה שם עירו ומה שדחה לפרש אמאי דכחצ דמחא'
 מאורקא הוא שם היחוס ולא שם עירו בלשד יתיישבו
 רצים אל מקום ח' וזה אינו מורה הלשון כלל דהו' אין
 כותצין ממחא בו' ע"ש א"כ ודאי יש ללמוד מק"ו דהח'
 מה החס שהי' אפשר להקן הלשון שלא היו צו שני
 לשונות דסמרי אהדרי רק מה שכחצ פלוני דממחא
 מאורקא

למה הכשירו כצר חלק צעל מרומח הדגן ה"מ צדצר
 שא"ל למיפוק חורצא ולעז מינו' אבל היכא דאפשר
 למיפוק חורצא ולעז כמו צנ"ד פסול ועוד אנ"ל להציא
 דאי' צימוי חכמו החלמוד כחצו אפילו כינוי של אציו
 המגרש דאיחא פרק השולח איך פלוניח צח' פ' קיצלח
 גיטא מן ידא דאחא צר הדו' דמחקרי' תי' מרי ש"ל
 דמחקרי קאי שם הכי שהי' כינוי שלו איכה מרי דאלו
 היה הכינוי של אחא מגרש איכה מרי ה"ל לכחצו אחא
 דמחקרי' איכה מרי צר הדו' רהא חנן פסלינן אי כחצ
 כינוי דצעל אחר שם אציו ע"פ המהרי"ל שפסל גט
 שכחצ צו משלם צן אורי המכונה וויצש ואי' ס"ד כנ"ל
 למה פסל מהרי"ל צגט נגר גמ' ערוכה וצפרט מינו
 צקרא ושאלו צן קיש מלך ישראל קיש לא הי' מלך אלא
 קאי אשאלו א"כ למה פסול אלא ס"ל למהרי"ל דכינוי
 איכה מרי קאי אשם הדו' אציו המגרש ומקרא ליכא
 למילף כדאיחא צסדרי גיטין גני מלכות אין לטעות
 דכ"ע ידעו ששאלו מלך אצל צכיניו גיטין יש לטעות א"כ
 מונח אפילו צימוי החלמוד היו כותצו' כינוי אציו צעל
 המגרש א"כ אפשר אפילו שינוי נמי פסול צו אפי' מדיני
 דגמר' וצפרט דציארנו שבאין יעשו שאין זה אציו המגרש
 וא"כ אין זה צעל המגרש וקוף סינוי שם ממש ויכול
 להיעזר שהולך מומר :

ואם

יקשה לומר מינה חס נמלא צתנ"ך או צמורה
 צצע"פ שם לוצא ודאי הי' גט פסול כנ"ל אצל
 מאחר שלא מינו שם זה מעולם א"ל לטעות ולומר
 שם קדוש הוא וצינוי צאמת שם כינוי הוא וצצרה זו
 יש לה יסוד צגמרת צאמת מוצהקין דלא אחי למסמך
 עלי' דירעינן שאין שמות ישראל נקראין בשמות אלו
 לוק"ס וזו"ס א"כ ה"ה ה"ג נימא כיון שלא מינו שם זה
 ליכא למטעי' : שחי השונה צדצר חדא מאן לוימא לן
 דלאו שם הוא דלא אמרינן פרק צמה צמה וצוצרקים
 צפרומציא חמר רצינא חמרא לוצא פירש"י חמרא הצא
 שמדינה לוז כמו הכוזיים והלוציים צדצרי הימים ותו'
 כחצו אומר ר"ח דלוצא היינו מזרי דכתיב ציחוקאל
 פוט וולוז יהי' צעורחק ואטרינן צירושלמי גרי' הצחים
 מלוצ מכו להמתין ג' דורות ומיימי עליה דררה עלם
 מצראה נווחין לי' לוז עכ"ל מה שכחצו דכתיב ציחוקאל
 ע"ס הוא דהפסוק הוא צנחום וציחוקאל הוא פסוק
 אחר דומה לו פרס ופוט ולוד :

א"כ

לפי פי' ר"ח צודאי יש לחוש שלוצא הוא שם

תשובת הגאונים בתראי

ט

אשי צמרא דמחקרי אזל אס הלשון שם לעז מוזן ימאר
דלא כחצו המכונה כמו שכתבנו שנהגו כן צימו ר"ח
ואת"ל מנהג האחרונים היא הלא מנהג עוקר הלכ' **מכ"ש** כשהיא הלכה' ונ"ל להציג ראיה

צורה ממאי דאמרינן פ' ראשית הגז אמר ר"ג זר ונחק
והאידינא נהג עלמא כחלחא סבא בר' אילעי זראשית
הגז ובר' יאשי' זכלאיים ובר' זן צחידה זעזילה ופיר'
חוס' והאידינא נהג עלמא כחלחא סבא בר' אילעי
זראשית הגז ובר' יאשי' זכלאיים ובר' זן צחידה
זעזילה ופי' חוס' והאידינא נהג זעלמא זודאי מקדם
היה נהגים כל חומרות זמתנות וכן זכלאיים הכרם
חדר מ"ג ומינא ומציא ראי' מכיטות זכרמים פ' חולין
איב נמוי מי שקידש אשה לרצ נהמן זר יתק זכלאי
הכרם כגון שזרעין חטין זכרם וקידש זרותן חטין לא
הוי קדוש' כלום כדאיחא זמתניחין דקדושין דהמקדש
זערלה וזכלאיים אינה מקודשת וכ"פ זטא"ע וקדוש
שני קדושין גמורים הם וצימי ר"ג זר יתק נהגו בר'
יאשיה שאינו נקרא כלאי הכרם מר שזרע ג' מינים
חטין שעורין חרין זמפולת יד וח"כ אינו אומר זנהא
אלא ג' מינים וחטה וחרן אינו אסור זנהא ח"כ
המקדש זו אשה קדושי קדושין והזא אחריו אינו כלום
ח"כ המנהג עוקר הלכה זאיסור אשח איש זין לקולא
זין לחומרת מכ"ש זנ"ד דנהגו לכחז דמחקריא על
לשון קודש והמכונה על לשון לעז שאין ראוי לטנות וכן
איחא זמהר"ק שורש קס"ז שיש הפידה זנה מכ"ש כאן
דשם שתיבן דמחקריא והמכונה דסחרי אהדרי שיש
לטעות כאשר כתבנו :

ועוד גם אם יש שום שינוי זגט שהוא זודאי כשר
אס אפש' לכחז אחר פוחצין כדאי זמהר"ק
שורש קנ"ז אס ע"א כחז זר אלאי וח' כחז זר רזי ע"ש
הרי היכא דיש שינוי קל דליח זי' פקפוק הוב כוחז גט
אחר מכ"ש זנ"ד שיש כמה פקפוקים זודאי פסול לגרש
זו ואפשר דאפילו הולר המזר אלאי יש לכחז יתק
המכונה אייך והמכונה לוצא דזנה אין פקפוק :

וראייתי חסונא הגאון מהו"ר יואל שכהן דש
לכחז דוקא המכונה אייך והמחקריא
לוצא וזנינו זנה על ה' עמודים' הרשאון הוא מה
דאיחא זגמרא פרק השולח קצילתא גישה מן ידא
דאחא זר הדי' דמחקרי איב מדי ופי' ח"כ כד היא
חינכחאלא דהוקשה לרש"י הלא מנהגם לכחז וקל

מיוקא והוא היה זאשזילה היה אפשר לפרש שהוא
שם היחוס שלו כמו שקורין אנהנו פ' ליפשינר ואינו
חיקון חכמים לכחז זגם היחוס פ' דמיוקא זגם
מקורו פ' דממחא מיוקא רק ההדיעות נהגו זכרגול
לשונם כך זמתניחן כשהוא ע"ש היחוס כוחצין פ'
דמיוקא וכשרונה להורות מקום עירו כוחז פ' דממח'
מיוקא אע"כ פסול הגט ק"ו זנ"ד זחרי לשונות
דסחרי אהדרי זגט המכונה אייך דמחקרי לוצא והוא
מנהג חז"ל מעולם לכחז המכונה זגם לעז והמחקרי
ע"ש הקדוש כנ"ל גם שיהיה אינה ישוב שהיה אפשר
לישבו כמו שאכתוב לקמן סדרת הרז דחוקה זנ"ד
דדאי השינוי לשון דהמכונה ומחקריא ח"א ליישבו אלאי
כנ"ל וח"כ הוא זיכוי השם ולוצא נעשה עיקר שם כיון
דכחז עליו דמחקריא זאחמח הוא טפל אפילו לשם
כיניו אייך כי דאוי לכחז כינוי אייך קודם כינוי לוצ'
שאייך כינוי משפתות והדר לוצא שהוא כינוי האהבה
כמו מהר"ם מינץ שכתב משולם המכונה זלמן שהוא כינוי
משפתות והדר להמכונה זלמן המכונה זעמיל שהוא
כינוי יופו וכן הוא זדרכי משה גם שלא הוצא והמכונה
דק כחז המכונה זלמן המכונה זעמיל ודאי ט"ם הוא
זנ"ל והמכונה זעמיל דמ"ש דמי שגשהנה שמו ז' פעמים
זגמו קודש כוחצין דמחקרי פ' דמחקרי פ' דמחקרי
פ' ה"ז ל"ט :

וראי' זו מציא מהר"ם זגשזנה וח"ח הלא ע"פי
גמרא לא מינוי שיש לכחז המכונה ע"ש לעז
דהמחקרי ע"ש הקדוש איך זדורות האחרונים נהגו
לכחז ע"ש לעז המכונה וע"ש קדש והמחקריא אזל
זאחמ כולה חדא מלחא דכל שם טפל יש לכחז עליו
דמחקרי או המכונה כדאיחא זאשרי ומדכי ח"כ
משום מנהג אינו הדין לפסול הגט גם ששר"ן פסל הגט
משום לשון הדיוט מ"מ גם עליו יש לחמור זאחמ מנ"ל
לפסול הגט זעזילה י' ז"א קושית חדא י"ל כיון שמינו
שאפילו צימו ר"ח כחצו המכונה ע"ש לעז י"ל דאף זמן
החלמוד כחצו מכונה ע"ש לעז והא דלא מינוי זחלמוד
המכונה משום דאוחן שמוה הנזכרים זחלמוד לא היה
לכס שם לעז אלאי שמוה קדוש שרה דמחקריא מרים
אחא זר כדי' דמחקרי' איב מרי ואיב הוא שם קודש פ'
זישלח ואיב וענה וכו"ו של איב יהירה כמו שאכתוב
ומרי הוא כמו אדוני כמו אייך מרימר לשון הדגום
הוא וחלק לו החורה זנוד זלשון הקודש לכך נקט רז

תשובת הגאונים בתראי

כוחצין דמתקרי כר"ח אלז צאין ידוע מאמת ספק או מיעוט קורין עם כוחצין וכל שום וצביקיר פירושו דרש"י שהקשה הרב ג"ל דקשה לרש"י אלו היה הניכח איה מרי לשם הצעל אח"כ ה"ל לכחצו אח"כ דמתקרי איה מרי צר דר"י ומדכחצו לצסקוף הוא הניכח האז והשיש דר"י אולי יטעו ויחשצו למה לי למכחצ הניכח אז צגש אלא ודאי הוא הניכח הצעל ויטעו למכחצ הניכח הצעל אחר שם אציו וצאמת הוא פסול כאשר כחצתי צגש מהר"ל לכך כחצ כך היתה הניכח של הדי' הנוכח לסוף. אונ"ל ידוע דרש"י מפרש לקמן סוף גיטין כחצ הניכח והניכחו כשר מפר' הניכחו שם לוי' של משפחת כולה כמו משפחת צן חציו אצן עזרא א"כ קשה לרש"י ודאי דמתקרי איה מרי קאי אחתי המגרש ולמה כחצ לצמוק אחר שם אציו לכך פי' הכינוי היה לשניהם לכך כחצוהו לצמוק וזה פי' כך היה הניכחו והניכחה ס"ל לרש"י שהוא שם לוי' של משפחה כולה ואפשר להגיה כך היה הניכחן אלז אין צורך וק"ל. הגם שזה כוחצ קנה למאי שהצאתי ראי' לעיל גגס צימי חכמי החלמוד כחצו כינוי אציו המגרש מזה מ"מ יש לדחות כזה פירש
הכר:

עמוד ג' הוא זה צאם שם כינוי אין לו יד לשם העצמי והוא מושג שם אחר לגמרי אע"פ שהוא לעז נריך למכחצ דמתקריא וצאם כחצ המכונה פסול ע"ש. צודאי יש לחמוה הלל משניות שליומה יש צמוטה וצחעניה צמקדש היו אומרים השם כחציו וצמדינה צכיניו וצודאי אין שם של אדנות דומה לשם ההוי' וכן צצצוע מצביע אני עליכם כו' צאל צצרי דהום וכן הכינויים וכן כל היום היו דנין צכיניו צמנהדרין יכה יסיי אח יוסי ואין לו דמיון גס שיש לו גמטרי' וכן ואצדחם אח שמש נריך לכנח עין קוז צית גלוי' צית כד' קוז אין לו דמיון וכן כד' לגלוי' אח"כ מנאחי מהר"ק צחצוזה שורש קס"צ מציא ראי' זו ומפרש דצרי' צחריפות ואמר ומדאפקינן לכינוי צלשון ואצדחם אלמא שהכינוי איצד השם הוא עכ"ל ש"ע עיקור כינוי איצוד השם הוא לגמרי שאין לו יד ורגל לשם עצמי הוא נקרא כינוי ודאוי לכחצו עליו המכונה לא כסצרתו. גס שלא נעלם ממני כינוי נדרים וכינוי נזיר וכינוי חרם חרק חרך כדמציא הגאון הב"ל ואלו נמשקים משם העלם ונקראים ג"כ כינוי אלז עיקר שם כינוי כשאין לו יד ורגל לשם עלם וכשמוסף עממה
הכינוי

שום כו' ע"פ דדיוק אנו' דכשם הוא כינוי כוחצין לכחחל דמתקרי וצודאי אין חילוק צין לעז שלהם שהי' לשון ארמי ללעז שלנו ע"כ חרוף דצרי' לא הצנחי כלל דנהי דצדצרי' כן הוא דצמון החלמוד היה כוחצין דמתקרי על כינוי אפילו על לעז הלל מוימי הסמ"ק והגאונים שהצאחי לא שינה אדם מעולם מלכחצו המכונה ע"ש לעז מ"ש צ"ד דסחרי אהדרי' גס שגה צרוחה שגס צר צי' רצ ידוע אוחו שכתב לכך חי' רש"י כך היה הניכחו פי' איה מרי אכנוני שם אחר ולפיכך לא כחצו צגש וכל שום כו' עכ"ל והלל מקרא עומד וזוה ואלה צני לצעון ואיה וענה וגו' ופי' רש"י ואיה וי"ו יתירה כמו איה וענה א"כ ש"מ שהשם הוא איה לא ואיה והאיך לא רנה לכחצו עליו וכלשום:

וגם כזה אויל ראייתו שחצו צמון החלמוד על כינוי לעז דמתקרי דלפי דעתו איה כינוי לעז הוא וצאמת הוא שם הקודש אלז צאמת אשם לעז היו כוחצין המכונה כאשר כחצתי: וע"ק מנ"ל דרש"י ס"ל כהלכו גדולה לכחצו צגש הלשון של שום שיש לו דילמא ס"ל כר"ח שיכחצו השמות כפי' דמתקריא איה מרי: ומר"ם מינץ הוכיח דרש"י ס"ל כר"ח דאלו ס"ל כצה"ג למה מקשה ר"ח אה"ג ס"ל להקשות על רש"י זקיניו אלא ודאי ס"ל דכחצין דמתקרי ולא וכל שום. גס שיש לדקדק מלשון רש"י שפי' גזי מרים וכל שום שיש לה וז"ל מרים נריך לכחצו דמתקרי שדה רק וכל שום כה"ג לא כר"ח דאל"כ ה"ל מרים נריך לכחצו צרישא והדר שדה מזה ג"ל דאין להוכיחם מידי דיל' דרש"י ס"ל כשיש לו צ' שמות שכל עולם קורין אוחו צו צמקוס א' או אפילו צשני מקומות רק ששני שמות ידועים כוחצין דמתקרי צהדי' אלז הכא גזי מרים ושדה מיעוט עיר קראוהו מרים מיעוט צעל לגזי רוצ והאיך יכחצו צגש מרים דמתקרי שדה רוצ אינן מכירין צגש זה כי אם אינם יודעים רק לשום מרים ויצואו לידי לעז ויאמרו אחר שהנשא אשה זולא קצלה גט מעולם לכך פי' וכל שום שיש לה ה"ה צני אדם הצאים ממ"ה ושם יוחנן וקראם ענמם יוסף או יוסף וקראו ענמן יוחנן הוא ספק שמא יש לו שם אחר לכך כוחצין וכל שום כחקנות ר"ג אלז מי שיש לו שני שמות ידועים כוחצין דמתקרי וזה שחנ' צדרייתא מי שהיה לו צ' שמות אחד צגליל וא' ציהודא כו' א"מ עד פיגרה אשחו צציהודא צגש צציהוד' וגם דגליל עמו משמע היכי דידוע דיש לו שני שמות

תשובת הגאונים בתראי

הכינוי משם העלם איחא צמדר גיטון שמהר"י כתב
 דמחקרי וכן כתב פעם א' מהר"ו צגט יעקב דמחקרי
 יעקיל משום שהוא דומה לשם העלם אינו ראוי לכחוצ
 עליו המכונה והוא בדעה מהר"ק שכינוי הוא איבוד
 השם וכחז שם יהודא דמחקרי ליוואן ע"ש ואע"פ שאין
 אינו נובגין כשניהם מהר"ק ומהר"ו הכותבין על כל
 לעז אע"פ דדומה לשם ענם המכונה מ"מ וכינוי לרין
 שהסדרה מהופכת כשאיך לכינוי יד ורגל לשם ענם איז
 צודאי כותבין עליו המכונה לא כהרז ז"ל גם נמנח
 להדיא שכינוי ע"פ הרוז אין להם דמיון לשם ענם וז"ל
 סדר גיטון מהר"ו מרגלוות כשגירש מה"ר משה לורך
 את אשתו זא לפני מהר"ל והיה שם איזו הכינוי זלמן
 וצנאון קודש שמר' כו"ע"ש והשיב על ששם הלעז נשתנה
 לטמות קדושים כגון זלמן לשם שמר' שלמה יקוחיאל
 בולם יש להם כינוי זלמן והשיב לפעמים איז ואשה
 מהולקים צקריאח השם ולפעמים נעשה פשרה ציניה'
 זה לוקח שם הקודש על שם משפחה והיא לוקחה שם
 הילעז ע"ש משפחה ומציא ראי' מעשה ע"ז ע"ש א"כ
 ש"מ שכינוי אין להם יד ורגל לשם העלם השם הקודש
 ממשפחה ושם לעז ממשפחה והפ"ה כתב שם שמר'
 המכונה זלמן וצנאן אזל סדרהו שכתב דהקדמונים היו
 צקריאין בשמות הלעז ויודעים מה שייכות יש לשם קודש
 לצד זה יש כמה שמות לועזים שאין להם שייכות לשם
 קודש וצודאי כדכיים ושכיב אמר זה הרז הנ"ל להא
 מילחא :

והעמוד ה' על לשון הרש"ש שכתב ואין ראוי
 לכחוצ על אוחו הניכח הקרובה לל'
 עזרי דמחקרי לכן כותבין וכל שום כו' ודיק מזה ה'א'
 אם אינו קרובה כותבין דמחקריא גם צנא אינו כלום
 חדא הלא ה"ב הג"ה כתבו על ל' הרש"ש ותיקן ה"ת לכחוצ
 אינו פ' דמחקרי כך וכך כתב צנא הג"ה וה"ה המכונה כך
 וכך ממילא נשמע מ"ש הרש"ס ועל אוחו הניכח אינו
 ראוי למכחצ דמחקרי לפ"ד הק"ה אינו ראוי לכחוצ
 המכונה וק"ל : וצ"ש מהר"ל סימן ק"ה איחא צקרי'
 כמו שפרשנו הגם שמהר"ו סימן כ"ג יש לו דעת אחרת
 צפ"י לשון הרש"ש מ"מ דצרי מהר"ל הם נשים וצאמת
 מהר"ו יש לו דעת השאלה למהר"ל כשכותבין כל שום
 וחיובא א"ל לכחוצ הכינוי ע"ש היסוד הוא רגה ליישב
 השוצה מהר"ס מינץ שכתב המכונה זעמיל אע"פ שלא
 נחננו לו צענה הכנסת לצרית מפני שהיה צום ממנו
 לכך לא רגה לכחוצ דמחקריא אין אילו אלא דצרי
 נציאות מאן יימד ד"ד שהיו קורין אוחו לוצא שלא הי'
 ג"כ צום ועוד הלא כתב מהר"ס מינץ צסימן ס"ד צום
 מהר"ו על אשה שמה רחל וניתן לה שם דרך חיבה
 טיקל והוא ממס כנ"ד ששם לצנא ע"ש חיבה וכחז רחל
 המכונה טיקל ש"מ שמהר"ס מינץ אין לו כל הילוקים
 שכתב הרזאלא על כל שם לעז הנא את"כ כותבין ע"ש
 המכירה וה"כ הגט שכתב צו המכונה אייך דמחקרי'
 לוצא הוא פסול ואפילו אם ניסח חלא ואפשר שהולד
 נגי ממזד בדפי שהוא אינו השם ונריך לס' דר גט אחר
 כאלה

הכינוי משם העלם איחא צמדר גיטון שמהר"י כתב
 דמחקרי וכן כתב פעם א' מהר"ו צגט יעקב דמחקרי
 יעקיל משום שהוא דומה לשם העלם אינו ראוי לכחוצ
 עליו המכונה והוא בדעה מהר"ק שכינוי הוא איבוד
 השם וכחז שם יהודא דמחקרי ליוואן ע"ש ואע"פ שאין
 אינו נובגין כשניהם מהר"ק ומהר"ו הכותבין על כל
 לעז אע"פ דדומה לשם ענם המכונה מ"מ וכינוי לרין
 שהסדרה מהופכת כשאיך לכינוי יד ורגל לשם ענם איז
 צודאי כותבין עליו המכונה לא כהרז ז"ל גם נמנח
 להדיא שכינוי ע"פ הרוז אין להם דמיון לשם ענם וז"ל
 סדר גיטון מהר"ו מרגלוות כשגירש מה"ר משה לורך
 את אשתו זא לפני מהר"ל והיה שם איזו הכינוי זלמן
 וצנאון קודש שמר' כו"ע"ש והשיב על ששם הלעז נשתנה
 לטמות קדושים כגון זלמן לשם שמר' שלמה יקוחיאל
 בולם יש להם כינוי זלמן והשיב לפעמים איז ואשה
 מהולקים צקריאח השם ולפעמים נעשה פשרה ציניה'
 זה לוקח שם הקודש על שם משפחה והיא לוקחה שם
 הילעז ע"ש משפחה ומציא ראי' מעשה ע"ז ע"ש א"כ
 ש"מ שכינוי אין להם יד ורגל לשם העלם השם הקודש
 ממשפחה ושם לעז ממשפחה והפ"ה כתב שם שמר'
 המכונה זלמן וצנאן אזל סדרהו שכתב דהקדמונים היו
 צקריאין בשמות הלעז ויודעים מה שייכות יש לשם קודש
 לצד זה יש כמה שמות לועזים שאין להם שייכות לשם
 קודש וצודאי כדכיים ושכיב אמר זה הרז הנ"ל להא
 מילחא :

עמוד ד' הוא כל כנוי שנקרא לו ע"ש משפחה
 צענה כניסתו לצרית ע"ז יש לכחוצ המכונ'
 אזל שם חדש של לעז שלא נתן לו איזו צענה הכנסתו
 לצרית יש לכחוצ דמחקריא ואם כתב המכונה פסול
 וצנא א"ש שני הגכות דרמ"א דסחרי אהדדי צע"ע סימן
 קכ"ט' והנה לפי דעת הרז הנ"ל יהי' דצרי מהרמ"א
 צנא ה"ה שכתב דמחקריא הוא שם כינוי שלא ניתן לו
 צענה הכנסתו לצרית והמכונה כותבין על שם שניתן
 לו צענה הכנסתו לצרית לא הו' לרמ"א לסחוס חלא
 לפרש גם ח"א לרמ"א להחזיק סדרה זו שהרי כתב
 צאוחו סימן מי שהיה לו שם עזרי צלא שם כנוי ונשתנה
 שמו מהמת חולו לשם עזרי ועל שם שנתהיין לו צחליו
 נקבל' שמו כותבין שם השני עם הכינוי ועל שם הראשון
 דמחקרי והצ"ח צמדר גיטון וכן מהר"ס מינץ צהשונה
 סימן ל"ג משה המכונה ליוואן דמחקרי יתק' ש"מ שגם

תשובת הגאונים בתראי

באשר כתבתי יתק המכונה חייק' והמכונה לונת
כ"ל:
כ"ד הנעיר יושע זל"א מהר"ר יוסף ז"ל

שאלה ר'

אחד שאל הפך מהצירו וז"ל אם לא אחזירו לך לונת
פלוגי לחן לך כך וכך דמים והעמיד לו ערוז צעד
דמי' אם הוא אסמכתא ופטור הערוז מלשלם דמי'
אולי הוא אסמכתא וחייב הערוז לשלם:

תשובה

דהא חי' להדי' בהג"ה ש"ע ח"מ סימן קכ"ט דאף
ע"פי שלגבי שאל הוא אסמכתא ופטור
הערוז חייב אצל אפטר דלא קי"ל כוותי' דים להקשות
עליו מהא דחי' פ' יט צבור דף מ"ה וזה ח"מ סימן מ"ט
וצא"ש דהת' דהת' פרק הכוזב ע"ש ר"ח צדק קל"ט ע"א
דאיחא צהדי' דכיבי דלדירי' לא מני חזע גם לערוז
לא יכול לחצוע וא"כ איך פסק כחן דאע"ג דנחלק
שעבוד השואל כיון דהוי אסמכתא מ"מ שיעבוד הערוז
לא נחלק ואע"ג דפ"ק דקדושין דף ז' אמרין הן מנה
לפלוגי ואקדש אני לך מקודשת מדין ערוז משמע
דאיכא שיעבוד דערוז ואע"ג דליכא שעבוד דלוח דהכא
אשה משחצרת מדין ערוז ליחא דהת' מדין ערוז גם
הוא נשחצד ואע"ג דליכא הנאה לו אצל הא פשיטא
דהערוז גופי' אינו משחצד אלא כל זמן שלא נחלק
שיעבוד דלוח כדפרש"ן ועיינתי צמקור הדין צחצחה
הרש"א סימן אלף וחמשים כחז שס רחוצן השאיל הפך
לשמעון ע"מ שאם לא יתזקנו לו ליום פלוגי שיהא
תהפך שלו ושלם לו כך וכך ולוי נעשה ערוז צקנין כו'
שמעון פטור ומחזיר הפך דהא אסמכתא הוא ולא
קנין אצל הערוז חייב שהרי חייב ענמו צקנין כו' עכ"ל
לפ' זגראת דמ"ל לרש"א נמי דנחלק שיעבוד הלוח
נחלק גם שיעבוד הערוז אלא מ"מ מסחצרת ודאי
דליכא למימר הכי אלא צמקוס שהלוח והערוז היו
מתחייבין צענין חי' זה כזה התם נחלה חיוז הערוז
צחיוז הלוח הלכך כשלוה נחלק מחיוז גם הערוז
נחלק מחיוזו משא"כ צנ"ד שהשאיל ולא היה מתחייב
צדין מעיקרא בשום חלומין דמי' שהרי אסמכתא הוא

חי' לא נחלה חיוזו דערוז צחיוז דשואל דרל חיוזא
דערוז מהכא הלא לוי ענמו חייב צדמים אם לא יתזיר
שמעון הפך לאחר זמן שנקצעו ולגבי חיוז דנפשי' זל"א
שדנות ליכא למיפטרי מטעם אסמכתא שהרי חייב
ענמו צקנין דהוי כמו מעכשיו אלא דקי"ל צדד פשוט
דהלא קנין הוא כמעכשיו ואפילו חת"ל דרש"א מ"ל
כמקנה גאונים דאף צקנין יז צו משום אסמכתא אם
לא קנה צפי מעכשיו או צנ"ד חזו אפטר נמי לומר
דהמעשה היה צקנין מעכשיו ולא בחזו משום דהוי
פשוט לכן כ' צחצח אצל צערוז הערוז חייב דהרי חייב
ענמו צקנין כו' ורננו לומר צקנין המועיל צחצח כחא
והיינו דכחצ הרש"א חת"ל ואע"פי שאמרו חן
נפרעין מן הערוז חלה ומשני חירון הכ"ל דהיינו
דוקא בשניהם מתחייבין חלה ואע"פי דלפי זה לא
היה נריך להציא ראי' ספ"ק דקדושין דהן לו ואחקדש
אני לך דחיפוק לי' דכל אדם יכול לשעזר ענמו
להתחייב צדד רחינו חייב צו עחה ואע"פי דאין לו
נכסים עחה כדכחצו חו' ואשר"י ר"פ אע"פי כדמוכה
נמי צפלוגתא דר"י זר"ל צפ' הנושא האומר לחצירו
חייב אני לך מנה כו' והכי נמי מ"ל לרש"א צחצחה
הוצא צצ"י צח"מ סימן ס' וכ"כ הר"ן פרק הנושא ע"ש
רש"א דאדם משעזר ענמו להתחייב צדד שאינו חייב
וא"כ לא היה נריך להציא ראי' מפ"ק דקדושין נראה
לייש צדדוק זה דל"מ חדא דקרוז לומר דהרש"א
מ"ל דמקור דין זה לא ניתן לו אלא מערוז והכי משמע
להדי' מ"מ הרמ"ם צסוף פ"א דמכירה כשכחצו דין
זה דמתחייב ענמו לאחר זל"א חנאי כלל כו' כחצ צסוף
דצרו וז"ל ואע"פי שניהם מודים ועדים יודעין שלא
היה אלא כלום שהרי חייב ענמו כמו משחצד ערוז
וצוה הורו גאונים מפואר דמקור דין זה מדין ערוז
ומה נאמר נמי צקדושין דמקודשת מטעם דאדם יכול
להשחצד ענמו להתחייב צדד שאינו חייב אלא ודאי
דהא דינא גופי' לא ידעין לה אלא מדין ערוז:

ורו דפשיטא דאע"פ שאדם יכול לשעזר ענמו
להתחייב צדד שאינו חייב צלי חנאי מדין הורא'
אע"פי שאינו צלשון הוראה משמין לי' כאלו הורה
צכך וכך והצ צדין הוראה וכדנפקא לן מאיסור גיורת
פי' מי שמח דקבה צו מרי מרצא מעותיו של איסור ע"ג
הוראה של איסור אע"פי דאנו יודעים שלא היה של רצ
מרי מתקל מ"מ היכא דאיבא חנאי צחצח יכה כך
אסתחייב

אחוז דמים שפסק עמו משמע אפילו פסק עמו ליתן לא
 צעד החפץ טפי משוי' והא מה דנשתעד ערוז בלא
 קניין היינו מטעם דאמרינן דזההיא הנאה דמהימן
 לי' גמר ומשעד נפשי' והיינו דוקא צדדי דמים שהימת
 ולא יותר דיש לומר חדא דאפשר דגם כוונת רמ"א
 היינו צדמי שוי' החפץ דהתנה עמו דיתן דמי שוי' החפץ
 והחפץ יתשייר צידו דשאלל וכמ"ש בחשוכה דש"ס
 להדי' וסני' דאף אם נאמר דליידי שפסק עמו ליתן
 יותר משוי' מ"מ הא קי"ל דכליו של צע"ה אין צד
 אונאה כדאיתא פרק הוצא ומה"מ סימן רכ"ד ונראה
 דמ"ה דקדוק רמ"א וכחז מי ששאל חפץ מחזירו והלא
 רמ"א דינא צע"ה לאורני' ולמה לא כתב סהם מי שצוה
 מחזירו ע"מ לשלם לו לזמן פלוני ואם לא ישלם לו כו'
 אלא ודאי חפץ דוקא נקיט וכמ"ש דרוק * והצ"י דלא
 נקוט חפץ לא כתב ג"כ לשון כך וכך ומ"ש הצ"י והחנה
 הנאי דהוא אסמכתא ד"ל החנאי שהחנה היה דרך
 אסמכתא כגון דאמר אם אצויר ולא תעבור אשלם
 צמיצו ולא אמר לשון מעבשיו או עניינים דמזטלין
 אסמכתא וק"ל :

אחוזי לך | מנה מנ"ל דמתחייב ומשתעד עלמו צדד
 דאינו חייב דשמה אינו מתחייב אפילו בקנין שהרי אין
 לומר צו דמתחייב מדין הודאה כיון שהוא ע"י הנאי
 אם יהיה כך אצל זההיא דקדושין דליכא גמי הודאה
 אלא דרך הנאי כשהחן מנה לפלוני אחרד' אני לך
 דמוקדש' מדין ערוז ה"ה צ"ד אע"ג דאין לחייבו מדין
 הודאה' ליון דהוא ע"י הנאי מ"מ מתחייב מדין ערוז
 אצל קנין מעבשיו צעיון משום דהוי אסמכתא גמורה
 אע"ג דקדושין לא צע"ה קנין החס לא היו אסמכתא
 אלא דרך הנאי גרידא כשהחן מנה לפלוני אחרקט אני
 לך ואין כאן אסמכתא משא"כ הכא דלוי קאמר אם
 לא יחזור שמעון החפץ לזמן פלוני אשלם דהוי אסמכת'
 גמורה וצ"ע קנין צמעבשיו או קנין צצ"ד חשוכה ודלא
 כהרז צה"ה דלא הזכירו קנין:
 כ"ד הק' יואל סירקס

נראה אשר השיב הגאון מהו"ר ולק בהן להגאון הנ"ל

הנה צדד נראה לי דלא צע"ה קנין כמ"ש דמ"א גם
 הצ"י צסימן קב"ט השיא חשוכה דשצ"א ולא
 העתיק דצע"ה קנין וכדמציא דשצ"א ראי' מההיא
 דתן מנה לפלוני ואחרקט אני לך דהחס מקודשה אף
 בלא קנין כדאיתא בקדושין וכדן ערוז צע"ה מחן
 מעות וכדמוכח צט"ע סימן כ"ט וצ"מ סימן קכ"א
 ול"ק קושה כ"ח מי איכא דלדידי' לא מני חצו כו' דהרי
 צעלמו הירץ דשצ"א קושי' זו וחירץ מילתא צטעמא
 דשאני הכא דמתחילה שיעבור ידע ערוז דחזור עליו
 חמילה דאשאל לא יכול לחזור דלגבי הוא אסמכתא
 מש"ה אמרינן דגמר ומשעד נפשי' לגבות מונה דה"ל
 ערצות צעשה מחן מעות ונשתעד בלא קנין אפילו
 צדד דהוא אסמכתא דהרי כל הערצות הוי אסמכתא
 ואפ"ה מהני ומייחי שפיר ראי' מהא דקדושין דהחס
 כמי ידעה האשה דאוחו פלוני המקבל לא יחזיר המנה
 לזוחן והיא גמרה ומשעבדה נפשה צמיוז אוחה מנה
 וצעד אוחו חייב מתקדשה לו נפשי' משא"כ בגסם לוח
 נחמיצו אמדינן לא נשתעד ערצ אלא צדימו דהיינו
 שיפרע מלוח חמילה וחכמים לא חלקו צין מאן דגמיר
 דינא או לא דכל השיעבודים משעבד אדם אכרת משא
 וישראל כמזכור צח"מ סימן ס"א : וא"ת אכתו קשה
 למה סהם דמ"א ובתב דערצ נחמיצו לשלם לשאלל כל

ובררד זה נ"ל לייצג חמיהה הצ"י דחמה על דברי
 צע"ה שער ל"ה הוצא צצ"י שם מיד אחר
 חשוכה דשצ"א הכל שכתב אם לא התנה בו המלוה
 ישראל שהלוה לגוי צערוז ישראל אם הערוז שיהא
 נאמן עליו כל זמן שאמר לא נפרעתי כיון דהגוי אמר
 פרעתי הערוז פטור ודינו כשאר ערצות ישראל כו'
 אצל אם יכפור הגוי עיקר המלוה והערצות מודה
 דהלוהו והוא ערוז צ"ע עכ"ל וכחז עליו צ"י ואינו
 יודע מה נסתפק לו דהא כיון דאמר להד"מ הרי מוד"ש
 דלא פרעי עכ"ל צ"י ורמ"א צד"מ ולפי הכל יס לייצג
 חמיההו דנשתפק צוה אם נאמר דערצ פטור כיון
 דאמרי מי איכא דהלוה פטור וערוז חייב ולא שיעבור
 ערוז תמלה אלא אדעתה דפרע מלוה תמלה או נאמר
 דשאני הכא דהערצות צעלמו יודע דשפתי גויס שפתי
 שקר וה"ל כאלו שיעבור נפשי' מתמלה דאף כשיכפור
 הגוי ישלם כיון דיודע אמת שהלוה :

הנה נחזר כמ"ש רמ"א וצ"י דה"ל קנין צמיוז ערוז
 וכשאר עלינו ליתן טעם למה כתב דשצ"א
 דהוא קנין צדד ודוחק לומר דמעשה כך היה דלמה לי'
 להשיב אצל הערוז חייב נפשו בקנין ונראה לייצג
 דהמעשה היה דהעמיד השאלל את הערוז אחר שפצ'
 שאל

תשובת הגאונים בתראי

הוא כפשוטו וצאופן זה אם נאמר שמה שנעשה ערוז
 אינו אלא לענין פרעון אצל הליכוי שיכפר הלוה ויאמר
 להד"ם על זה לא נעשה ערוז או נאמר דנעשה ערוז
 לבמרי גם הליכוי שיאמר להד"ם ולפ"ז אין מקור להשגות
 ז"י ורמ"א דודאי אע"ג דק"ל כל האומר לא לוייתי
 כאומר לא פרעתי מ"מ שאל לא נעשה ערוז על זה
 וספק דהא איכא לספוקי נמי צלוב ישראל אל דהשאל
 נשאלה צלוב גוי וכמ"ש צ"ה להדי' ולפי סדרת הר"י
 קארי ז"ל דמאחר שאמרו להד"ם ה"ל כאלו אומר לא
 פרעתי דמי וחייב לשלם הערוז משמע נמי דאין חילוק
 בין זה לזה בין צלוב גוי בין צלוב ישראל חייב הערוז
 ועפ"ז כחז דמ"א דהייז הערוז בין צלוב גוי ובין צלוב
 ישראל לא בסדרת כ"ח א"כ ככל ענין אינו חייב הערוז
 אלא"כ נשתעדד בקנין מעכשיו או ז"ד חשוד ורמ"א לא
 עיין צרש"א גם הצ"ל לא ציקס להעתיק לריגאל דק
 להשיב לע"ש הנראה לפע"ד כחצתי לריגאל :

שאל לי והיו כערוז שלא נעשה מחן מעשה דנעו קנין
 אף צלוב צ"ח כדאיחא צ"ח קב"ט צטה"מ וכן משמע
 קנח לשון השאל" הכ"ל דכחז רחוצן השאל חפץ לשמעון
 כו' ואח"כ אמר ולא נעשה ערוז דמשמע דהשאלה
 היחה צלוב ערוז כנלע"ד :

כ"ד ה' יושע המכונה ולק כהן פה ק"ה לצוב

מה דצרי הגאון מהו"ר יואל הכ"ל בחשונה להגאון
 מוה"ר ולק הכ"ל :

שלום

להגאון מהו"ר ולק כהן הכה מה שצא
 כ"ח ליישב דצרי רמ"א דאפילו צלוב קנין
 מחחייז הערוז אע"פ דהוא אסמכתא משום דידע
 הערוז שיחזור עליו החילה כו' חמהני אם נאמר
 דהערוז ידע גם השאל ידע א"כ לא ה"ל שום עסק
 מחחילה כ"א עם ערוז ומעשה נעקר ממנו שם ערוז
 וחל עליו שם מחחייז ואינו מחחייז עמו צלוב קנין
 כיון דהוא אסמכתא דהרי עכשיו אנו חופסין דאינו
 ערוז :

ועוד

מנא לן דערוז והשאל יודעין דאסמכתא לא
 קניא ואע"פ דשאר שעבודים אמרינן דאדם
 משחעד נפשו כדת משה וישראל החם ודאי דאדם
 מדע שאסור לו להשחעד בצד עביר' אצל צלוב עביר'
 למה אסור לו להשחעד :

ובמ"ש

כ"ח דבסדרת זו יחייש חמיהת ז"י על
 צעה"ח חמהני על ישונו דמשמע לפי דצרי
 צ"ח דאם היה הלוה ישראל לא ה"ל שום ספק דפשוט
 דגם הערוז פטור וטעם דמי איכא מיד דהלוה פטור
 וערוז חייב והנה לפי מה שמכרס כ"ח דנעשה ערוז
 על כל דבר בין אם לא פרע הלוה בין אם יכפור הלוה
 על הכל נעשה ערוז הנה לסדרת זו פשט דחייז הערוז
 בין צלוב גוי בין צלוב ישראל דליכא למימר מי איכא
 מדי דלוה פטור כו' אלא"כ שיה פטור דין פרמשמע
 צפ"י כצור אצל היכא שיה חייז דין אלא דלא מני
 מלוה להקניא ממנו כגון שכפר ואמר להד"ם וערוז
 יודע שהלוה פשוט ערוז חייז לצדדי מעכ"ח דזה לא
 יגרע האם היה לוב גזר' אלא דלא גייתי דיע'א
 דכפרע מן ערוז חתלה וכי"ש אלא גדול מזה דאמר
 להד"ם ונשבע לק"ה אצל לפי עניינת דעתי נרא' דהספק

כ"ד ה' יואל סידקס צל"א מהו"ש שמואל ז"ל פה ק"ה
 מעוצים :

שאלה ה'

מהגאון מהר"ם מק"ק ויילנא להגאון מהו"ר העשיל
 ח' ששח"ז' בהמות ואח"כ נמנא צאחח שניקבו צ"ח
 ונחערצו העריפות צבשירו' וקודם שגולד הספק נמכר
 חלי של צהמה ח' צחוקה כשרות : והנה לרעתי פשוט
 דגם חלי שני' מותרת דמאחר דחלי הנמכרת שרי' מן
 החורה מטעם דכל דפריש מרובא קפריש ואנו יודעים
 צודאי שום חלי השני מצהמ' זו וא"כ ח"ך נחלה צהמה
 ח' לומר שחלי מותרת וחלי' אסורה וצפרע צאסורא
 דרצנן ומה צין זאח לשומן הקורקצן וראש כצם שמרמין
 ההחיות ולרעתי פשוט ויודעני מכ"ח דעחו הרחצה :

תשובה

אף שפשוט כמע"ל מ"מ יש לפקפק מהא דאמרו
 צמהני' אם קרצ ראש אהח מ"הם יקריצו הראשני'
 ולא קאמר יקריצו כל הצהמות השלמים דהא חלינן
 צהם חוכרות' הנה' : וזוהק לומר דמהני' חלינן שחין
 חכירין הראשנים ובאגרוס מ"ה הנה צהמה הס' ומיהו

שאלה ו

מהגאון הנ"ל להגאון הנ"ל שלקחו מן הכזבים צפעם
 אחת ד' לשונות וג' נשתיירו ונסתפק אם נאמר
 איסורא זרובא איתא וא"כ הג' שגארו צצית מותרין
 או נאמר דלא אמרינן איסורא זרובא איתא רק. אחר
 שגולד הספק שיש כאן איסור אזל כאן קודם שגודע
 הספק לא היה כאן איסור ידוע וא"כ שמה גם זה היה
 כל דפריש מרובא קפריש ונשאר השלשה שצצית צחוקת
 איסורי או טעם אחר שאין הולכין אחר רוב
 לשונות רק אחר רוב הבהמות ורוב הבהמות נשאר
 צצית צמקום הקצוע וכל א' מהלשונות אמרינן מרובא
 קפריש דהא ששה בהמות צחוקת היתר הם :

תשובה

הנה נ"ל דודאי אי אפשר לנמסם שלקה אחוץ צפעם
 א' וא"כ פשוט דאמרינן על כל א' וא' כל דפריש
 מרובא קפריש. ואף דאפשר שהיה תלוי ציתר א' וא"כ
 פירשו צצת אחת ולוחו גאון הפסם צפשיטות דאז אמרי'
 איסור זרובא איתא אף דמהא דטענה של ע"ז דפרשו
 ס' למקום א' אין ראוי' כלל דהא הרש"א פ' דאיידי
 כשפירשו לפניו וא"כ אפשר אם לא פירשו צפנינו
 להרש"א דס"ל דלא תוסינן שמה יקה מן הקצוע אפי'
 פירשו רובן צצת אחת אמרינן כל דפריש צצת א' מהרוב
 שהיה שם פירשו והם כשירות' מ"מ מהא דקאמר
 צצתיים שמה יצאו עשרה כהני' צצת א' מוכה צפשיטו'
 דצצת אחת אמרינן איסור זרובא איתא יגדלך דמוצה
 יש להוכיח דאם פרשו קודם שגולד הספק דמותר דאם
 לא בן תקשה האיך מלאנו ידים ורגלים להחיר מה
 שלקחו קודם שגולד הספק דנגזר שמה יקהו עשרה צצת
 אחת דהא צמרתא לא נדו מחירין זה אלא משום דצצת
 אחת לא משכחת לי' וכמו שפי' רש"י צמרתא שם כיון
 דניידי א"ה ללקחן צצ"א משא"כ צצת דא"ה להיות צצת
 א' אלא ודאי אפילו צצת אחת שרי ומיהו זה אינו דהא
 קאמר צמרתא נמצא ציד גוי הולכין אחר הרוב דלמה
 לא נגזר שמה יקהו עשרה גוים צצת אחת והחם לא
 הוי פירש קודם שגולד הספק אלא ודאי דלפי האמת
 לא גזרינן גזירה זו ולולי דמסתפינא הייתי אומר דלפי
 האמת אפילו פירשו עשרה צצת א' לא אמרי' איסורא

יש להלק דהחם דצצתו לחלוט דאיסורא הוא לא חלינן
 דהא ודאי איסורה הוא דהא לריבין לאכול שנים שנים
 דוקא משא"כ צהיתרא ודוק. אכן מאחר דהרש"א
 החמיר לוקח מכלא ולהצא אפילו חתיכה שאינו ראוי
 להחכר משום גזירה שמה יקה מהקצוע מכ"ש דאיכא
 למוחש אם יקה עתה מהקצוע ולחלוט זרובא שפריש
 קצת קודם לכן שמה יקה משארי הקצועים י אף
 דאיכא להלק דשאני החם דמזר ציטול נגעה זה לכך
 איכא למוחש סיכור שגם זה שמונה קצוע הוא צטל
 משא"כ כאן דהיתר הוא מכה שפריש ממנה קצת כזר
 אין לגזור שיקח אחרת שלא פירש ממוני קודם לכן
 מ"מ מסופק אני ויותר נראה כיון דהוא איסור דרבנן
 יש להקל כמ"ש לעיל: ונ"ל לכאורה דאוי' לרצנים אלו
 מהא דאמרינן צמס' גזיר פ"ב דף ס"ג גזי הא דאמר ר'
 יוחנן נא וצקס לי אשה סחם אסור צכל הכסים כו' א"ל
 קאמינא אנה אשה דלא ניידו וא"ל אח איסור דניידי
 וכ"ה ה"נ דניידי איסור צצוק אשכח וקדיש כו'. ונראה
 מדברי רש"י דהחם להדי' גם פשוט דגמרא כך הוא
 שקידש האשה צצוק דל"ל הא דהא אפילו קידש לקרוב'
 האשה שהיתה צצוק ואפילו צצית איקדש כיון דמרובא
 פריש אלא ודאי אף שפירש קצת מן א' לא אמרי' הכל
 מרובא פריש צמה שגאר צקציעות לא אמרינן דהוא
 מרובא רק מה שפירש כזר. ואינו דומה לשומן קורבן
 וראש כזב דצצירור ידעינן שאוחו חתיכה כשירה היא
 משא"כ נ"ד שאין אנו מחירין אוחו אלא צמסתמ' מרובא
 היא ולא אמרינן כך למה שגאר מכ"ש לחידושה רקאמ'
 החם צמרתא דהחם הדר' לניהת' צי' א"כ אף שכזר
 פריש האשה ואנו מכירין האשה כיון שחזרה לקציעות
 לא אמרינן מרובא פריש כ"ש צנ"ד דלא פריש אוחו
 חתיכה כלל'. מיהו יש להלק דשאני הכזב כיון דאנו
 אוכלין מקצת איך נאמר חתיכה הגזירת משא"כ גזי
 אשה דאין מחירין כלל'. ועוד דשאני אשה דלעולם
 כך הוא חזרה לקציעות משא"כ צנ"ד דלא שייך לעולם
 לחזור למקום קציעות' א"כ יאל לנו דין חדש מזה
 דאם לאחר שפירש חזר למקומו הראשון לא אמרינן
 דהוא קצוע וק"ל. ע"כ נראה דאמרינן צצת להחיר
 הואיל והוא איסורא דרבנן;

נ"ד אהו כנפשי ד"ש הק' יהושע העשיל צלא א' מו"ה
 יעקב זצ"ל :

תשובת הגאונים בתראי

באונ' מלמד מרא דאחרת אציר הרועים הרצ המוצהק
 מהו"ר העשיל סי' ויאמרו קנחם שמספק החלוץ וקנחם
 אמרו שלא החלוץ מספק מכה חשש דביה לדין כדנ
 לכהונה כמו שיחצור וקנחם אמרו דכאן אינה נאמנת
 דאין לה מגו כמו שיחצור ובזאת הדבר לפני אמרתי
 שצדאי אין להחמיר ולהלן מטעם המצורר צגמרא פ'
 האשה צתרא דף ק"ט דאין לחלוץ מספק דשמא יצואו
 עדים ויעידו כדצריה נמלא שהחליטה היחה צהנש
 ושמה חשאל לכהן ויאמרו הלוגה מותרת לכהן אם לא
 צגרושה רצלאו הכי אסורה לכהן או שהיו צמערה
 צמקום הידוע שלא היה עם אדם אחר וזה לא שייך
 צנרון דידן:

חלקי אמרה נפשי שהיא מותרת לשוק צלא חליטה
 כדן משנחניו ס' פ' האשה שלום הלכה היא
 ובעלה וצנה למ' וצאה ואמר מה צעלי ואח"כ צני
 נאמנה פירש"י שהרי צחוקה היחד לשוק יאלה והפה
 שאמר הוא הפה שהחיר רק שהרצ מרא דאחרת הכ"ל
 הקשה לשאלו דלמא הכי שאני כיון שכתצו החוספת
 והרא"ש פרק האשה רצה דף נ"ד דעם נאמנה האשה
 מכה מגו דאי צעי שחקה ממיחה הצן ולא היחה
 אומרת רק מה צעלי לתור דהיחה נאמנה דהיה
 מוקמינן הצן צחוקה קיים ממילא ליכא כאן נאמנות
 לאשה כיון שאין לה מגו דהיא יראה מפני העד שקיה
 עם שמה יאמר להיפך וע"ז אמרתי דאין חשש מזה מרא
 דודאי לא חששה מזה דכיון דאשה אומר שיראה מן
 העד א"כ ודאי האמת אחה דודאי לא שינה העד
 מדברים וזהו לרווחא דמלמא אצל נ"ל צרור דיש כאן
 מגו טובה דע"ז כמאן דלוחא דמי צאם צא לאוסרה
 דע"ז נאמן צאיסורין להחיר אצל לא להקל וזו היא
 הלכה רווחת צישראל כמוצד צ"ד סימן קנ"ו שאם צא
 אחר לאסור שום דבר של חצירו מלמדין אוחו לומר אינו
 מאמינך ולא כל כמונה דע"ז להויתא שום דבר מהחקה
 הראשונה שהיחה להיחד ויש מזה שיטות מליאות וה"פ
 צאם חאמר האשה מה צעלי לתור ממילא היא מותרת
 כי אנו סומכין לומר שהצן קיים עדין ואחה העד צאה
 להכחיש חזקה זו אוני מאמינך להפסיד לי וראי'
 מפורשה צרון אשה ענמה דאמרינן כן ממה שכתב
 הטור והש"ע סימן קנ"ו בלא היו מותרת צלחין וצא
 אחר ואמר אני החיווש ע"ז ע"ז לא מהימן ומותרת
 לשוק והוא מצדו הרא"ש צהצוקה הציא הצ"י וז"ל
 ואפילו

צרוצה איחא אררצה אמרינן דמרוצ שהיה עם פירא
 אלו וכה דאי צגמרא דנצחים עם קאמר דאם
 צהפחהו מלה חציות לא אמרינן איסורא צרוצה איחא
 וכתמא דגמרא ששמע דאין חילוק צין נפחהו צנה אח'
 אולא וא"כ אין אנו צריכין לחירול של מהרא"י צהגהו
 ש"ד. אכן מויחלוק עליו דמדצרו גראה דצנה אחת
 אסור אפילו צנפחהו וק"ל. וא"כ אין הוכחה מזה
 ד"ל דלא צגרינן צגירה זה לפי האמת ואדרצה מסצרה
 מראה דהא פשוט אם לא נחערצ לכהחילה צרוצ אף
 שפירשו קודם שגולד הספק אסור ומ"ש הצ"י צסי ק"י
 על דצרו כטור דהרא"ש שחירי שאינו נשחיר רוצ לכך
 מה שנשאר אסור אף צאינו ראוי להחצד היינו שלא
 נשחיר רוצ אצל מ"מ מחחילה היה דוצמהאמר וזה
 פשוט דאז לא שייך לומר מרוצת קפריש א"כ צנ"ד כיון
 דאיכא למימר איסור צרוצא איחא א"כ לא מהני מה
 שפירש קודם הספק. ומה שהוא צדעה הגאון להחיר
 שנשארים לדעתי פשוט דז"ל להחיר אחרת דהא צני
 טבעה ע"ז שפרש"י ס' למקום א' אסורים היינו היכא
 דפירשו צפנינו דהיה כאלו נולד הספק צקצוע וא"כ
 הכא פשיטא דצנ"ד ליכא למיטרי אוחו צשנשאר צציה
 נהסצרה שכתב הגאון דנימא דאזלינן צחר רוצ צהמות
 צצרא זו לא אוכל להצינו דמ"ל צהמה שלימה דלא
 אמרינן דרוצ צהמות נפרשו מן רוצ צהמות הכשרים
 אלא אמרינן אדרצה צנה הרוצ הוא האיסור א"כ צהך
 לשונות נמי אמרינן דלשון האסור הוא צמקום הרוצ
 ולא צמקום המיעוט ע"כ גראה צדין זה לאסור ג'
 הלאונות הכשורים:

צ"ד הק' יהושע העשיל צלא"ח הגאון מהו"ר יעקב
 זל"ה:

שאלה ז'

בחד"י נסלו ת"י לפ"ק הייתי צלוצלין ואני צחוק
 הגולה צעו"ה מחמת המניק מכה המדינ'
 עד אמרו ללוחתינו די גשאלה שאלה צעמק עגונה אה'
 דהיינו שאשה אחת שמה הנלי העירה על ענמה שנהרג
 בעלה צק"ק שצצדשין צהרג דצ וגם צנה שכי' לה נהרג
 רק שמיחה הצעל היחה קודם למיחה הצן והגידה
 שהיה עם עוד איש אחר צציה הכול מה דין אשה צאה
 להנשא כי יש לו אה'. והנה הינשם הכצה צעלי חרסין

תשובת הגאונים בתראי

ותו דאמרין שם דבה אמר שמה לח לא היישינן שמה
 ימות היישינן ופירש"ל שמה ימות מיר צוודאי
 היישינן דלא מרע לי לחזקה צהכי משמע דשמה מח
 מרע לה לחזקה וא"כ כאלן ודאי אין דע"א עובל לגרע
 החזקה ויאמר המח הצן כל שיש לנו חזקה חחלה ע"כ
 הדבר צרור דאינו יכול לקלקל כלל להאשה דאין פח
 צע"א חלה להחיר משום עיגון ואף שהיא בחזקה
 איסור חשה איש וצפאר דוכתי אין ע"א נאמן היבא
 דאיתחזק איסורא מ"מ צעבונא הקילו משום טעמים
 שאמרו ע"ו ואין לטעות להצית רא"י ממה שמלינו צפ'
 האשה רצה דף ג"ג צע"א שאמר מה צנך ואח"כ מח
 צעלך להחירה ליצם וכמ"ש הטור סימן קנ"ו לא קרצ
 זא"ד דשם אין עדות לאשה זו שמה צעלה דגם הוא לא
 יודעה כלום דשם אינו הייב ע"פ העד למוד דאין עור
 מלכדו לומר שמה הצן ואסורה לכל אדם והוא צא
 להחירה ליצם זה ודאי יש לו כח הבל להחיר יש לו כח
 וכן להפוסקים צע"א שמה צעלך ואח"כ צנך דמוחרת
 לשוק ואסורה ליצם ג"כ שפיר נאמן דאין מקלקל שום
 חזקה כל זה נראה צרור ופשוט :

שוב ראיתי שהגאון מוה"ר העשיל הנ"ל רוצה
 להצית רא"י מדברי הרא"ש שצוכיה להניח דברי
 הרא"ש צ"ע ולפענ"ד הדברים פשוטים וצרוכים ואין
 רא"י לדבר אפילו לומר לדבר צפרק האשה רצה דף ג"ג
 דאיציעיה לן צע"א למיטרי יצמה לעלמה ופירש"ל עה
 שאמר לה מח יצמך אומת צעלך ואח"כ צנך ובהוספת
 הקסומאי מצעי לית ובהנן שהיא נאמנת לומר מה
 צעלי ואח"כ מח צני כ"ש עד אחד שנאמן וי"ל אייתי
 נאמנת משום מגו דאי צעי אמרו מח צעלי ושאמרה צנן
 חבל צע"א איבא למומר שמה חסוד לקלקל כו' פירש
 שחסומך על שקר עדותו ואיבא למידק למה לי לחנא
 לחלק צין עד לאשה דצעד אין מגו דלמא אף צעד נאמן
 וש מגו והצעיא קאי עלמה יצמך והיא איינה נאמנת
 ומציעיה לי צע"א וכן מוקי לכו הרא"ש צאמת וא"ל
 מדפשוט דצשח שם דמת צנך אח"כ דע"א נאמן ש"מ
 צע"ו קאי הצעי דקס' מנליה לרצש"ל למיפשת ענה דלמ'
 הצעיין לא צעי' חלה צמת יצמך :

ויש לפרש כוונתה ע"פ מ"ש הרא"ש צוה כיון דע"א
 נאמן צאמרו מח צעלה חחלה כמה שהיא נאמן
 מחילא גם צמת יצמך העד נאמן ולא אמרין משום
 דקניא לגם לא דיקר ומינסבא פי' כיון דהנין נאמנות
 צע"א

אפילו עד כשר לא היינו מושטין לעדותו וכל היבא
 דאיתחזק איתרא ואמר ע"א שהיא חסורה אינו נאמן
 כדאיתא פרק הגיזקין וכו' וצחצובה ענמה כתב עוד
 שעם להחיר דהעד היה קרוצ של האשה כחז זה
 לרעותא דמלחא להשיב לשיאל שהרבה פניו יש להחירא
 כל הפוסקים שהעתיקו להלכה ח"כ לוח אלא יאדרצא
 קמ"ל דאפילו עד כשר לא מהני לאסור וצבגה רמ"א
 צסימן קנ"ו כחצ צוה או קרוצ לכאורה כחצ דבר יחור
 צזה אלא דאפשר כוונתו שיש סבדא לטעות להיפך
 כיון שקרוצ שלה אומר כן לאיסור ודאי לא היה מקלקל
 לה צחנ"ס קמ"ל דלא מהני שום אדם לאסור ואף שגם
 צעלמא הוה קרוצ פסול אפילו הוצה צעל דין קרוצו
 מ"מ לא נמנע רמ"א לכתבו כאלן שלא יהיה שום טעות
 לאינה חולק וכה"ג אשכחן בחלמוד צהרצה דוכתי
 שחשו לצ"ד טועין כגון צפ' המגרש צחצוה מיומא דין
 ולעלם וא"כ ה"נ ממש כן הוא דאמר שהיא מותרת
 צאמירח מח צעלי צלא עדות העד רק שהוצא לאוסר'
 מטעם מח צנך קודם ולקלקל החזקה דק"ל דהוא
 צחזקה חי דהא מטעם זה אנו ממירין אותה כשידוע
 לנו שיש לה צן דמוקמינן ליה צחזקה חי ואין כח ציד
 ע"א לאורעי חזקה :

וייש שרונים להלק ולומר דכאן לא נגרע החזקה
 דהאדם סופו למות וא"כ הוי חזקה העשוי'
 להשתנות ול"ד לחזקה דאח שזכרנו ואין צוה ממש
 לפע"ד חדא דמנא לך להלק ולהטיל על העבוב' הומרא
 מה דלא מלינו בגמרא וצפוסקים דכל שעשוי להשתנו'
 לא הוי כאן חזקה כלל דכל העומד לגזות כגזות דמי
 ואמאי חצנין לוח לחזקה כלל אפילו להקל צאיסור
 חורה ומו אדרצה מצואר צפרק כל הגט דאין ממש
 צחילוק זה דאיתא צפרק כל הגט דף כ"ה צענין המינת
 גט ובהניו זקן או חולה נוחן לה צחזקה שהיא קיים
 כו' ואיתא בהם אמר חצני"ל ק"ה ר"מ דמיש למיחה
 הא ר' יהודא דלא חייש למיחה דחניא הלוכה יין מצין
 הכוחוס אומר שני לוגין שאני עמיד להפדיש הדי הן
 חרומה ולא חייש לצקיעת הכוד ה"נ לא חייש למיחה
 דר' יהודא חייש לצקיעת הכוד ה"ה כאן חייש שמה ימות
 ואמאי מדמה מיחה לצקיעת הכוד הא שאני מיחה
 דעומד למות משא"כ צקיעת הכוד דאינו עומ' להצקע
 ח"כ ניחא דגמי מיחה הכל מודים דחיישו ומג"ל
 לדמוחם ולאוקי צפלוגחא :

תשובת הגאונים בתראי

צע"ה פעם אחת ולא חיישין לשגחה היצט נאמן בכל
 גונוי משום קושיא זו הנריכו ההוספות וגם צמח צעלי
 ואח"כ בני מצעיה ל' דמא גרע מאשה עגמה כיון
 דליכא מגו גבי ממילא הוה צמי שאין חוקה היחר דהא
 הוהך לומר מיתח הצן משום שרובה לקלקלה ואם יהי
 סיחר צוה יהיה היחר גם צמח יצמך דאין שם חוקה
 היחר ממילכיון הפשוט רב שמה צמח צנך אח"כ דנאמן
 צע"ה ה"ה נמי צמח יצמך דאין הן והר"ש אלים ל'
 הך סברא דאין מגו גבי ע"ה עד דנראה לו לפ"ז פשוט
 לצעיין דאין נאמן צע"ה והטעם דיש ריעוחא דצדרי
 מדאמר מלחא יחירחא דמה צנך אח"כ כמ"ש מר"ו
 צהשזה סימן פ"ח אצל צמח יצמך שפיר מספקא ל'
 דאין ריעוחא לפנינו דצדרי ולפ"ז פשוט רב שמה צדך
 זה דרשו להצעיין דס"ל צע"ה צמח הצן אח"כ דודאי
 אינו נאמן אלא צמח יצם מסופק וא"ל אדרבה דאפילו
 צמח צן אח"כ צע"ה מוכח דנאמן אע"ג דאיכא ריעוח'
 דצדרי ק"ו צמח יצמך וכהתיין חוזר לכצרת הצעיין
 דצן אח"כ פשוט דאינו נאמן וצמח יצמך גשאר ספק
 וע"כ כח צמסקנה על הצעיה רקשה להקל וכן צמח
 צע"ה ואח"כ צנך לא מהימן כרפי לעיל עכ"ל :

הנה כפל הדברים להורות דנשאר סצרת הצעיין
 דצן אח"כ פשיטא דלא מהימן וצמח יצמך אסור
 מספק בלזה דרור צשיטתם :

והנה הרב מוה"ר העשיל הנ"ל כחז ו"ל צמח
 דצרי הר"ש ג"ע צמ"ש שהער נאמן אפילו
 היכא דאינה נאמן דהא פשוט אס. אמר מה צע"ה
 להוד דנאמן והוי מוקמינן לה צמחקה היחר אס כן
 הפשוט נמי דנאמן ג"כ צמח יצמך אפילו היכא דהיא
 עגמה אינה נאמנה לסצרת הר"ש אלא ודאי ע"כ
 ג"ל דשאני תחם דאין אנו מאמיני' להער צוה שמחירין
 אותה לשוק רק שצ"ד מעמידין אותה על חוקה ועל
 מיתח הצעל פשיטא דנאמן וליכא למימר משום דכניח
 ליצם דודאי לא תקלקל עגמה מן הצעל וא"כ אפילו אי
 אמדינן ע"ה נאמן מכה מגו עדיין איכא למימר היכא
 דמה יצמך אינו נאמן מטעם דלא דייקא דכניח ל'
 וא"כ דצרי הר"ש ג"ע עכ"ל :

במהילה מוכ"ה דאין ציתור כלל לצדרי דממה
 עשה דבר פשוט שע"ה נאמן שהקשה
 חמונו דעיקר הצעיין היחה צמקום שיש יצם והוא
 אומר מה היצם דאס אינו אומר אלא מה הצעל לחוד

ולא זכר מן היצם היחך חנשא לחחר אלא ע"כ שאומר
 ג"כ מה יצמך והוה צעלמו הצעיה ואין כאן צ' הלוכה
 כלל לענין היחר לשוק צמקום שיש יצם מטעם דלמא
 סני ל' :

עוד כחז אח"כ אח"כ קשה גם להר"ש למה לא
 יהיה נאמן צאומר מח הצעל חחלה היכא
 דאיכא חוקה היחר דהא קי"ל בכל דוכחי אפילו היכא
 דליכא דייקא דע"ה נאמן אלא ודאי ג"ל דעכשו העד
 עושה אותה צמקת איסור לשוק ביון דאומר מה
 הצעל והצן וא"כ צוקה ליצ"ה א"כ צוה אנו מאמינים
 לו שמה הצן וא"כ אין כאן חוקה דאפטר דמה קודם
 האז כו' מוכח מזה היכא דליכא מגו בגון שניס
 מעידים על מיתח הצן והאז אלא שאין יודעי' מי קודם
 א"כ הוי צמקת איסור כמ"ש ונגרע חוקה היחר עכ"ל
 אינו מכיר הוכחה זו דלמא הפסל חוקה היחר שלה
 שהיחה צמקת היחר לשוק עד הנה ולמה נאסרה
 מספק דהא חוקה דאורייתא להחיר הספק בכל
 דוכחי ושאני הכא צא' אומר מה הצן אח"כ דיש ריעוח'
 דצדרי דאמר מלחא יחירחא מוכח כוונתו דנחכוין
 לקלקלה וזה מניק להחוקה צידים ומגרע אותה מה
 שא"כ צמקום שאין ריעוחא לפנינו אף שמוכירין שנים
 המיתה של שניהם אין זה מגרע כלום דהא דרך ספק
 מוכיר אותה וניזול לקולא צעזיל החוקה אלא שמ"מ
 אינו מכנים עגמי להחיר הנדון כיון שראיתי צמדרי
 פרק הבולץ שאל ר' שלמה מדריגש אח רצינו צדך צמי
 שנהרג וצו ציום מח צנו ואין יודע אימרו קודם וצא אח
 אחר וחלץ מספק אס מותר אח"כ צאתה חלוצהו כיון
 חלוצה דרצנן כו' משמע שם שצריך חליצה מן הדין ולא
 אוקמינן לחוקה להיחר לשוק אף שיש לעיין צדן היות
 דהא לא פסקינן להומרא לחלוצ משום שמוא חנשא
 לכסן כו' כדלעיל ג"ל דמירי שם צגרושה כדלעיל
 צהשזה שאחר זה תורחי מזה דאין תשג כלל מהמת
 כרוז לכהונה :

אבל צמח שאמרנו שאס אמרה מח צעלי לחוד אף
 כח צע"ה לאוסרה מכה מח צן חחלה זכו ג"ל
 יחר צדל ולא חמוט הימינה וראיתי שכתב הרב הנ"ל
 עוד ו"ל ומצדדי החו' הנ"ל ג"כ מוכח דהיכא דאיכא
 ע"ה שמה הצן קודם דמוציאה מחוקה היחר דא"כ
 הקשה להחו' אחאי לא מוכימינן להער צמח צעל
 לחוד דאף שנגרע חוקה הסיחר שאמרנו שניהם
 אחאי

ואמר למי' וזאת וזאת לה' מה צעריך לה' הנשאל זלתי
 חמישים עד שחדע שמה מעוצרת היא נהרה ומקשיבין
 לעולם פירש' צמתי החלון ממ"ג וחנשא לשוק אמר
 זעירא לחזרתה השעה פי' נדיבה להמתין ט' חדשים
 שמה מעוצרת היא נרחה והולד של קיימא ואין חלינה
 פוטרת לזו אלא הולד פוטרו והולד אינו פוטרו עד שינא
 לחזור העולם וחלון לאחר ט' ממ"ג ותנפת אם ילדה
 נרחה הרני נפטרה בזה ואם לאו הדי חלינה פוטרתה
 ר' הנינא אמר לחזרתה לעולם פי' נריכה להמתין
 לעולם עד שחדע אם ילדה נרחה ומקשיבין וחלון ממ"ג
 אזני צר אצין ור' הנינא צר אצין אמרי בגרסה שמה
 יהא הולד צן קיימא ונמנא איה מלהיכונרות לכהונה
 פי' להכרות שלא יהיה חלונה ומותרת לכהונ' ומקשיבין
 ולנריכה ומשניבין דלמא איכא דהוי נחלינה ולא הוי
 בהכרזה ואמרי קשרו חלינה לכהן חנן ניהן לי צן צמ"ה
 ואמרה מה צני ואת"כ צעלי נאמנת מה צעלי ואת"כ
 צני אינה נאמנת והושטין לדבריה והולנח ולא מחיצתא
 וליוחג דלמא אהו עדים ואמרי כדאמרה ונמנא איה
 מנריכה כרות לכהונה א"ר פפא בגרסה פי' שהיתה
 בצר גרסה שפסלה לכהונה לעולמיה דז הייא אמר
 באמרה אזי והוא נחצינו צמטרה ואין איה עמנו
 הלכך לא חעשינן שמה יצואו עדים והדין והר"ף
 הציאו להלכה כך דאזני לר' הנינא צר אצין דמייסין
 לכות דכהונה ובר' הנינא דאמר חסורה לעולם מפה
 סוגיא דהחלון ולא הציאו כך קושיא דמקשיבין ממהני'
 דמה צני ואת"כ צעלי דנריך למוקמי דוקא בגרסה גם
 צמ"ה האשה שלום שש' מקומה של המשנה לא כחצו
 בלום מזה והוא פלא גדול בהשמישו קולא והומרא
 דהיינו צמטרה דהלך צעלה ונרחה היה להם לכחצו
 קולא בגרסה וצמטרה דמה צעלי ואת"כ צני הומרא
 דדוקא בגרסה הולנח ומנשא אצל צמטרה נשים חסורה
 לעולם דהא זהא חליא דאין היחד חלינה אלא
 בגרסה ולמה כחצו המשנה צמטרה והטור צמונן קב"ד
 בהצדק מילחא דמיידי בגרסה דוקא צמטרה הרמז"ס
 וכחצו הצ"י לפי שראה דנינו צמ"ה האשה שלום כהוא
 מקום המשנה לא אמר עליהו צמטרה מידיו ולא נכד
 שצמקום אחר העמידוס צמיקומחות אלו לכך כהצ'
 אלו הדברים צמטרה הרמז"ס עכ"ל ואין ראוי ליהם עשו'
 זה דצרי דצינו שיהיה נשמט ממנו הלמוד ערוך ר"פ
 האשה רצה ולא עוד אלא שהיא עמנו הציאו צמטרה

אמרו מאמינים לו צנה להניחם מחוקה הוחר ונאמר
 שעהין צנה קיי' ורוחק לומדלא פלגינן דיצורי להאמין
 צמקנה ומקנה שלא להאמין עכ"ל וחמוכים מארד
 דצרי צנה דמכה הריעותא אמרינן שמוק דצרי מכה
 שלקלקל נחכווין וכל דצרי עקר ואין נריך להאריך
 מזה

וכיון שזכינו לזה שאין ע"א יוכל לקלקלה ולומר מה
 הצן חמלה כיון שהיא אמרה מה צעלי לחוד
 יש לה חוקה היחד דאין מחתיקין הצן צחוקה שהיא
 קיים אף כי אמרה מה צנה את"כ אין מניק לה דאמנ'
 צמנו ואין שייך כאן מגו דהעוה חדא דודאי קיי"ל
 אמרינן מגו דהעוה וזמוכה בהרבה דוכחי וכאן קיי"ל
 לזה דאין להעוה אלא שחובל לומר מה צעלי ומה
 שאמר לזה מה הצן חמלה אינו מאמינו כמ"ג לעיל
 דמלמדן אוחו לומר איני מאמיך :

שוב ראיתי שגם הרב הגאון הג"ל היחד ואמר
 דאפשר לה לומר מה צעלי ואת"כ צני נגר
 הערה דהא פסק הרמז"ס גני צנו' אפילו איכא ע"א
 שנשציה נאמנת לומר שהורה אמי כו' עכ"ל א"כ הנה
 מכל מ"ס חמלה לאיסור' כן עיקור וצדור דאין בה צמ"ה
 לאמרה כל שיש לה חוקה היחד :
 נאם דור ה"ה הלוי :

אהרי כוהני חסונה זו זכיתי לעיין צמטרהחא פי'
 צהרא דיצמות צענין חשש שמה חנרך לכות
 לכהונה וזה אשר העליתי צעו"ה אחר אשר האיר הוא
 יח' עיני צנה וכחצתי צדרך חסונה מיוחדת כי צה
 לידי מעשה אחר זה וכחצתי כפי אשר הראוני מן
 השמים :

שאלה ח'

אשה צאה לפנינו אחר סמוך לעח ההרג דצ צעו"ה
 והחזקה קודם לכן צפנינו ואמרה נהרג צעלי ואת"כ
 צני וצאה לחלון לוצמה מה דינה :

תשובה

נציע חמלה דצרי החלמוד והפוסקים צמגי' דריש
 האשה צמרה שנינו שם האשה שהלך צעלה

תשובת הגאונים בתראי

אחר זה ונראה לישב כל זה אחר שנניע דברי החו"מ
דיש החולץ דשם מצואו החלמוד הכ מחני' דהאשה
רצה להלכה לרחה למ"ה והטעם משום שרביכה כרות
לכהונה בתצו החו"מ ע"ש ות"ל ודוקא משאר נשים
דלאו גרושות איירי וכן מוקי לה צפרק צחרא והא
דפריך לקמן גזי והוצמה לא חתולץ עד שיהא לה ג'
חדשים ומפרש בגמרא משקרא טעמא שמה יהא הולך
של קיימא ונמנא שרביכה כרות לכהונה מינה אלמנה
גרושה מאי איכא למימר אר"י משום צא להשמענו דין
כל הנשים שנפלה ליצום ואם היה דין אחד לגרושה
ה"ל לפרושי חבל הכה דאיירי אם אירע מעשה צאשה
שהלך בעלה ונרתה למ"ה איירי שפיר דוקא צאשר נשי'
דלאו גרושות ועדיפה מינה צפרק צחרא דמוקי הדין
דהאשה שלום דוקא צגרושה עכ"ל:

רנ"ד דהרי"ף והרא"ש קשיא להו קושי' החו"מ דאמאי
מוקי לה ריש החולץ משום כרות לכהונה הסינה
שאר הנשים גרושה מא"ל כדפריך צהיהו פירקא דף
מ"א אה"כ צמשנה דהוצמה לא חתולץ כו' ולא ניתא
להו צשינויא שחחרים החו"מ צשם ר"י דהסם הוו כלל
צכל הנשים כו' כי צלמא לא מסתצר להלך צמשניוח
צהכי דתא גס צמשנה דהאשה שהלך בעלה כו' חמי
סחמא האשה משמע כל אשה ע"כ נראה לר"ף ורא"ש
דהסוגיא דהחולץ לא ניתא לה לפרש המשנה דלא
מיירי צכל גוויי אלא איירי צכל גוויי דהיינו אפילו
צגרושה וכ"ש שלא ניתא לה לפרש דמשנה דס"פ האשה
שלום צמת צעלי ואח"כ מת צני דמיירי דוקא צגרושה
כדמוקי לה צפ' האשה צחרא דהו לא מסתצר טפי
אלא ס"ל דכל המשניות מיירי צסתמא מכל הנשים
וטעמא דמתניתין דהאשה צחרא צהלך בעלה ונרתה
למ"ה דהיינו לכות לכהונה ואע"ג דצגרושה לא
סייך האי טעמא מ"מ לא פלוג רבנן כדאשכחן גזי
מינתק חזירו דאע"ג דאינה דאו' להריון לרביכה
להמתין בדמייתו צפרק החולץ דף מ"צ הרי שהי' בעלה
חצום צצית האסורין כו' וה"כן הוא דאפילו צגרושה
גזרו משום שאר נשים דלא פלוג רבנן צגזרתיהו וכן
פירש"י להדיא צדף ל"ו צד"ה צלמא כו' על הכ מחני'
דהלך בעלה לא פלוג רבנן צנשים אלא כולן צריכין
להמתין וה"כ כן הוא לענין גרוש ורלא כהנסו אמוראי
דמתירין צפרק האשה רצה צגרושה או שנצחו צמערה
וע"כ כשאנו ריש האשה רצה צהלך בעלה ונרתה

משום כרות לכהונה היה האיסור אפילו צגרושה
להיה סוגיא דריש החולץ ואין להקשות דא"כ מאי
פריך צהחולץ דף מ"א התינה שאר נשים גרושה מא"ל
ולא משני משום לא פלוג כמו שזכרנו הא"ל דדוקא
צמתני דרוש האשה רצה אמרינן לא פלוג חבל צמשנה
דהיצי' לא חתולץ א"ל לומר כן דשם צסיפא יט פלוגתא
צין ח"ק לר' יוסי לענין שאר נשים אם צריכיה להמתין
ג' חדשים אחר מיחה צעל דח"ק ס"ל לא פלוג ואפילו
צנשים שאינן דאו' להריון לר' ימחיר ולא ס"ל לא
פלוג ואם איחא דצרישא דהוצמה הוא שום לא פלוג
ואסור אפילו צגרושה היה לו לר' יוסי להלוק גס צריש'
ולחזיר צגרושה ולפ"ז דס"ל לסוגיא דהחולץ דמתניתין
מיירי צכל גוויי ממילא כ"ש דמתני' דס"פ האשה שלום
צמת צעלי ואח"כ צני דחוללת לא מיירי דוקא צגרושה
א"כ קשה קושי' המקשן צהאשה רצה למי חוללת צנה
שמה יצואו עדים וינרכי כרות לכהונה דמשום הכי
הנזכר שם לאוקמי צגרושה וכיון דסוגיא דריש החולץ
לא ניתא לה לאוקמי מחני' אלא צכל גוויי ממילא
נשאר עלינו להרץ קושי' המקשן ס"ל דסוגיא הדין ס"ל
להרץ צוויי אחריתא דהיינו שאין לנו הושטין שמה יצואו
עדים כו' אלא צמלתא דיש צצדא לבאן ולכאן כהיהו
דרוש האשה צחרא דה"ל פלוג ופלגא ליצם ולשוק
כדאיחא שם ע"כ חסשו שמה יצאו עדים משא"כ צבהי'
דמת צעלי ואח"כ צני דהיא צחזקה לשוק כיון צלא
הוחזק כאן כצן דק שהיא אומרת ניחן לי צצמ"ה
וע"כ אין לנו חסש שמה יצואו עדים ויעידו נגד החזקה
ואע"ג דאמוראי דפרק האשה צחרא לא מילקו צנה
וחירצו דמיירי צגרושה מ"מ סוגיא דהחולץ לא ס"ל כן
אלא ס"ל כמו שחלקנו ומשום הכי ס"ל להרי"ף ורא"ש
צסוגיא דהחולץ כמו שזכר הרי"ף צהדין הס"ג דריש
החולץ לענין חשש צגנדיך כרות לכהונה וע"כ אין
מילוק צגרושה כלל דלירכו דצהלך בע"ה ונרתה אסור
אפילו צגרושה וצמת צעלי ואח"כ צני חוללת אפילו
צשאר נשים וע"ז שפיר סמכו לכל הפחות על הדין
דעירוי דלחצותה מותר אחר ט' חדשים ולא ס"ל כלל
חשש דכות לכהונה נסמוך עליו צכך מילתא דמת
צעלי ואח"כ צני דלא גיחזש פס לוח דאפמר דאף דר'
חינאל דחושש לכרות כהונה מודה שם כיון שהוא נגד
החזקה ועפ"ז ניתא דצדי הטור שכתב צשם הרמז"ס
צפסק דלא מיישנין לכרות דכהונה גזי גרושה ולא

והיה דין וקדש של זכור וזוהי וס' דאין חילוק בזה
 כמו שזכרנו נמצא ניהא הכל צד' והנה צדון דידן ים
 לנו לבחורה לומר דלא מהני הלנה להך איחא דים
 לחוש שמה יצואו עדים ויעידו כדצריה ואהה מניכרו
 ברוז לכהונה כדלעיל אלא דאחר העיון נראה ליראין
 דאין השם הנ"ל דקשה לי על מה שאמרנו צוה הישיבין
 שמה יצואו עדים למה ניהוש להפך רבא איחא צפרק
 צ' דכחצות א"ל לר' חנינא והאיכא עדים צמ"ה פי'
 שראו שנצדו ודלמא אהו לקמן לומר אהרא לאהר
 שחינבא ומשני השתא מיהא לא איחנכו ומשום דלמא
 אהו לא אסרינן לה השתא וכחצו החו' דאין לפרש
 דלמא איכא עדים צמ"ה דא"צ תקשה גמי אמחנינן
 דקחני נשציתי וטעורה הני נאמנה ואמאי דלמא איכא
 עדים אלא הכי פירושו הו' יאל קול דאיכא עדים צמ"ה
 כו' וכן צדקדושין דף י"צ א"ל רבנן לרז הדרא הו' איכא
 סהדי כחצו החוס' א"ל דניהוש שמה איכא סהדי דא"צ
 אין לדבר סוף דלעולם איכא למיתש אלא נראה לר'
 לפרש שיהא הקול שיש עדים הרי לפנינו דאפילו החס'
 דאיכא השם איסור דאורייתא אפ"ה לא הישיבין שמה
 יצואו עדים אלא א"כ יאל הקול ע"ז דים עדים והכא
 שאפילו אם יצואו עדים אין השם ביחס גזירה שמה
 שמה ושמעו החלונה ולא ישמעו הכרוז ויאמרו קשרו
 חלונה לכהן דאיכא כמה ספיקוח בזה ואמאי ניהוש
 צוה שמה יצואו עדים וחו' קשה לי ממחנני ר"פ הצעית
 כפל הצית עליו ועל זה אהו ואין ידוע אינה מה
 ראשון נראה חולצה ולא מחיצתא אמאי לא ניהוש שמה
 יצואו עדים שראו שמה ראשון הצעל ונמצא כשרה
 ל' הנה והתוך לכתוב אלא דים לדחות זה שא"א לראות
 לשום אדם מי מת ראשון כדמשמע צפ' ד' אחין דף ל"א
 דאמרין מפולח מי קמו בזה רבנן והו' מנינו צא"ע סי'
 קנ"ו אמר ים לי צמים והנר ואמר צעמ' מיהה אין לי
 צנים אינו נאמן לאוסרה והרמ"ה כחצו חולצה ולא
 מחיצתא ואמאי לא ניהוש שמה יצואו עדים שיש לו
 צנים וצריכה כרוז לכהונה והו' מנינו צמרדי פ' החולץ
 שאל ר' שלמה מדרו"ש אה רבינו צרוך צמיי שנהרג וצו
 ציים מה צנו ואין ידוע אינהו קודם וצא אה אחר והלץ
 מספק אם מותר אה"כ צאחות חלונתו כו' וקשה אמאי
 לא ניהוש שמה יצואו עדים שמה האצ ראשון והצריך
 ברוז לכהונה ומלצד כל הנ"ל הו' סברא גרועה
 שצביל השם גזירה לעשהה אהש' ו עגונה כל ימיה

וזכל הפחות היה להם לגזור צוה שאמורה לכהן אף
 אם יצואו עדים ע"כ נלע"ד דלא חסו חז"ל בצניעה זו
 אלא במקום דעצירת לכלויה דהיינו כהלך צעלה וצרת'
 למ"ה ואיכא למיקם עלה דמילתא ולהודיע אה
 מעוברת היא נראה וכן צאמרת ניהו לי צין צמ"ה מה
 צעלי וחס"כ צני דמסתמא דרים שם צין אגשים אחרים
 כדרך כל הארץ ויש אפשרות להודיע וסופו לצוא לירי
 גילוי צוה דוקא חששו שמה יצואו עדים וסמכו על זה
 דצודאי יחגלה הדבר וצוה מנינו צפרק ה"ה צענין כל
 דאלים גצר דהיינו במקום דאיכא למיקם עלה דמילת'
 סמכו דסוף יודע הדבר אבל צלל המקומות שזכרנו
 אין הכרח ושום סברא שיצואו עדים דאפשר שאין שום
 אדם היה אלא זה ע"כ לא הישיבין וכ"כ צדון דידן
 שציום הרג רב צעו"ה נהרגו מסתמא כל מי שהיה שם
 ולא ניהוש מסתמא שמה היה עדים שם ועוד ראייה
 צרורה מפורש' צפרק החולץ דף מ"א וז"ל וכל הני
 דאמר רבנן חולצה ולא מחיצתא כגון אחות חלונתו
 ואחות זקוקתו משום דלא אפשר הו' דא"כ לעולם
 האמר הלכך פיון דמאורייתא צה יצום היא הכא
 אבל הכא דאפשר לשהויי מההינן ויאל הדבר צהיתר
 עכ"ל *

א"כ גם צנ"ד א"ח שיש שמה שיצואו עדים חומר
 לעולם אלא וראי דוקא צני ההיא דמדינו ה"ה
 הישיבין כן פיון דאפשר להחזיר :

ועוד ראוי מדברי הר"ן הציאו צ"י צסימן קנ"ז
 לענין אחר וז"ל וניהא לי דהתם שאגו דאיכא
 קלא דים סהדי צמ"ה וכל איכא דאפשר למיקם עלה
 דמילתא אפומה דסברי נטרינן ולא מקילינן צאיסור
 אהת איש אבל צחוקה שאין אנו יודעים שיש עדים
 צדבר נאמן משום מה לי צקד עכ"ל הרי מצואר דאפי'
 צמ"ה מקרי אפשר להחזיר כנ"ל דספיר חלוצה דך
 איחא וסריא לעלמא וצודאי ראו לרד צבל גרדים
 להקל צוה דצדיעבר נראה פשיט אפילו צמקום ששו
 שיצואו עדים דאם כצד חלצה דמותרת להגש' שוק
 וראי' צרורה מאחנימין דף ג' צפ"ק דיצמות חלצו צ' ש'
 פוסלין מן הכהונה וצ"ה מכשירין פירש"י לפי שהלצתן
 שלא לצורך והרי בחולצה מן הנכרי עכ"ל ואמאי לא
 חשו ללעז שאגשים האו החלוצה ויראה ניסח לכהן
 ולאו הכל יודעו ויכירו שהיא היתה נראה ערוה ואפילו
 כרוז לא הוצרכו שם אלא וראי ביון סבצד נעשיה החליפ'
 והיא

תשובת הגאונים בתראי

ממעוה א"י רש"ג אומר ממעוה קפוטקיא ופליגי צוה
 ח"ק סדר כחוצה דרצנן מ"ה אע"פ ששאר תוצות
 הולכין בכל גוונא אחר מקום השיעצוד אס נכחצו מקו'
 השיעצוד צעור החצו כמזוחר שס מ"מ כחצוה שהיא
 דרצנן הקילו שיד האשה על החתונה והולכין אחר
 הפחות הן צאס המקום של השיעצוד היינו מקום
 הנשואין הוא הפחות הן אס מקום הגט הוא הפחות
 צ"כ נוחן לה הפחות אס לא הוכרה המטבע שפירש
 כחצוה ורש"ג סדר כחצוה דאורייתא מ"מ הוי דינו
 כמו שאר ש"ח שהולכין אחר מקום השיעצוד וכבר
 הזכיר הטור א"ע סימן ס"ו ררוב הגאונים ס"ל כח"ק
 וכחצוה דרצנן ממילא לפ"ז גם צוה שהוסיפו על הזווי'
 ג"כ הולכין אחר השיעצוד וא"ל לחת לה כחצוה ומוס'
 רק צעמ הנשאין כי על המטבע היא דוקא עשה לו
 כחצוה חוכפות אכן כי דייקא משכחת איפכא דהרי
 איתא צפיק הגזל קמא הוא צ"ד סימן קס"ה המלוה
 לחצירו על המטבע והוסיפו עליה נוחן לו מטבע
 היואל ופרכינן והא קא שצח לענין גסצא ופירש"י והא
 הוי ריבית דמקבל כסף טפי ממה שהלווה ומשנינן דרצ
 פפא עביר עוצדא עד י' צחמינא פי' דאס יש כמטבע
 החדשה חוספוח מומש על הישנה נוחן לו החדשה אבל
 אס יש טפי מחומש לא דהוי ריבית וכן פסקו כל
 הפוסקים משמע דאי לא משום איסור ריבית ה"ל ראוי
 לפסוק נוחן לו מטבע החדשה וכ"כ צסה"ח שער מ"ו
 וז"ל אס נפסלה והוסיפו על השני אס אית ליה אורת'
 למיזל למישן נוחן לו מהנפסל ואי לאו דליה לי אורת'
 למיזל למישן נריך ליתן לו מן השני אך נדקדק מפני
 איסור הריבית כו' שמעת מינה דמקום שאין ריבית
 כגון נוחן מחנה לחצירו ומצטיח ליתן לו זומן פלוני
 מאה זהובים והוסיפו על המטבע נריך ליתן לו מאה
 זהובים דשעת הפרעון והטעם נראה צדור דאין שייך
 לזמ' צוה לילך אחר שעת השיעצוד דהא צעמ הפרעון
 נריך שיהי' על מעוה שס של מאה זהובים ומה יועיל
 לנו שהיה על המעוה של מאה זהובים צעמ השיעצוד
 הרי הצטיחו על הפרעון שיהיה צעמ היא מאה זהו'
 וזה מוכח דהא צהלוה פשוט שהולכין אחר השיעצוד
 צצ' מקומות כמו שכתבתי צח"מ סימן ע"ד ואפ"ה
 צהוספה אי' לאו איסור ריבית היה נריך להח לו
 מהחדש אלא ע"כ כמ"ש דדוקא צצ' מקומות דיש עכ"פ
 שס של מאה זהובים על המעוה צעמ הפרעון דהיינו

צמקום

היא אלא לצורך אין כאן חשש עוד וה"נ דכוותיה
 מותרת אפילו לכהן אס יצאו עדים שהיא אלא
 לצורך והמחמוד להשיאה לכהן עכ"פ לא יחמיר להנשא
 לשוק כנלע"ד הכלל עולה מדברינו צאס אומרה מה
 שעלי ואח"כ צני א"צ חלינה ואפילו ע"א מכחישה
 ואומרה להיפך וכ"כ אס אין העד כאן והיא אומרת
 שיש ע"א יודע מזה שדבריו כן הוא כאשר כתבתי
 כחצוה ראשונה וה"מ הוכח דלא הוחזקה קודם לכן
 צצנים אצל היבא דהוחזקה קודם לכן צצנים כנ"ד
 ואמרה מה שעלי ואח"כ צני דשרי אחר חלינה מטעם
 שזכרנו למעלה :

והו' וראה לחלק והוא עיקר דדוקא גצי הלך בעלה
 ונרחה למ"ה וכן צניחן לי צן צמ"ה יש לחוש שיהא
 יצוא אוחו הצן מאיזה לורך שיהיה לו כגון מתמת ירוש'
 או דבר אחר ויציא עדים שהוא צנו של פלוני ומכה זה
 יודע שהחלינה היא צתנס וינריכו כרות לכהונה מה
 שא"כ צמח צני ואח"כ צעלי והיא חוללה ושריא להנשא
 אע"פ שאפשר שיש עדים ע"ז מ"מ מי יצואם לצ"ד
 להעיד ע"ז כי מה תועלת יש צעדות זה ואין שייך כאן
 להמתין עד שיצוא עדים והיה כמו אחות חלונתו
 דחוללה ולא מקייצמת כנלע"ד ועיין מה שכתבתי ס"ט
 ק"ע

מוד ה"ה הלמ

שאלה ט

צאחד שנסא אשה שהיו אז המטבעות קלים לצ"ג
 געלט ואח"כ נפסלו ועשו מטבע חדשה צאופן שעכ"פ
 היה צמטבע אחת מן החדשים כמות' של ישינים והנה
 אוחו שנסא אשה צעמ הראשון עשה לה כחצוה עם
 החופפה שליש כנהוג ציינו כמתכד צא"ע סימן ס"ה
 מעלה למך ג' אלפים והנה עכשיו יש חילוק הארך
 וגזוה הכחצוה והחוס' :

תשובה

לכאורה היינו מחתיין דס"פ שני דייני גזירות
 נשא אשה צא"י שתינס שקולות כ"כ
 כמו צמדיוני קפוטקיא וגרסה צקפוטקיא גוחן לה
 מעעוה א"י נשא אשה צקפוטקיא וגרסה צא"י נוחן לה

במקום אחר והוא גם לו דרך לילך לשם ע"כ שפיר
 קהל הרי לך מאה זהובי משא"כ זהוסיפו על המטבע
 דעכשיו אין לה שם של מאה זהובים כלל והוא התנה
 לתת לו מאה זהובים אלא דמקום שיש איסור ריבית
 אנו מטעמין תנאו שהתנה לתת מאה זהובים כיון שיש
 איסור דברד :

וא"ל לפי מ"ש דעב"פ נדיך לתת לו מטבע היונא חי
 לאו משו' ריבית והרי מנינו אם פיתחו המעות
 דנדיך לתת לו מטבע היסן אם נפחה יותר מחומש
 מ"ש צ"ד סימן קס"ה ולמה לא נאמר דיתן לו מטבע
 החדש דהרי אין כאן ריבית אין זה קושטא כלל דזאת
 מנינו צ"ס"ה שער מ"ו שזכרנו לעיל ת"ל אך הראצ"ד
 חולק ואמר דלענין פתחא ליכא למוהא אפילו נפחה
 שיעור גדול שלא קפדו זהוספות חומש אלא חומש
 איסור ריבית אצל נפחה אין הפרש וסדרא רחוקה שזה
 משחבר וזה יפסיד קרנשלו עכ"ל הרי לפניך דאפילו
 לבעל החרומוה שהולק על הראצ"ד וס"ל אם פיתח
 מנכה לו מ"מ אין הטעם אלא מחוס שלא יפסיד הקרן
 שלו ומ"ה אף אם לפי המשמעות של התנאי שהתנה
 עמו לתת לו מטבע היונא היה ראוי לפשרו מטבע
 החדש שנפחה מ"מ אין ראוי שזפסיד מקרנו אצל
 זהוסיפו על המטבע לעולם ראוי לתת מטבע החדש
 חי ליכא מחוס ריבית נמ" דננדון דין דהיינו הכחוז'
 של האשה לפי הראוי לה לעיקר כחוצה לנחולה
 מאתיים ולא למנה מנה ודאי גם לומר שיתן לה מטבע
 החדש וזהוספות שליש שהוסף לה ג"כ ראוי לומר לתת
 שמטבע החדש שהרי אין כאן ריבית דהא בלאו הכי
 יוסף לה שליש על הנדוניא שנחנה לו וזהו צ"ד פירש"י
 פרק אלו מניחות במשנה דאם נוחנה לו כספים מוסף
 לה שליש דהיינו הכניסה לה אסף כותב לה ע"ו מחוח
 והטעם שהיא ירויה במעות ומוסף לה צמציל הרווחי'
 שיהיו לו ולא חייסין לריבית ה"נ דאם יתן מטבע
 החדש לא ניתוס לריבית אלא דאיתא במרדכי פרק אלו
 מניחות ו"ל שאין רעה האיש שרונה לישא וליחן כו'
 פירש"י הרב ר"ש צר צרוך מיהו לא הוי ריבית כיון שאם
 הי' מגרש מיד הי' נדיך לתת לו חוספה שליש אצל כל
 אדם שמלוה בריבית לא הי' נוחן אלא"כ ירחיב לו נמ"ן
 והוי אגר נטר ליה עכ"ל :

קרן וריבית מגו עיקר ההלוואה נעשה לזמן וצמציל זה
 נוחן לו הריבית משא"כ זהוספות שליש שהיינו לחוח
 חכמים להוסיף חיבף שמכנים ואף אם לא הויבזה
 צעינו ויגרשנה מיד חיבף אף שלא נשא ונתן במעות
 הנדוניא עדין מכל מקום חל עליו חוצה זהוספות על
 על פי חכמים כמ"ש מהרי"ק סימן פ"א שהחוספ' שליש
 הוא אינו מנר הרגון של בעל אלא מנות חכמים הוא
 עליו חיבף שמכניסה ונמנא לפי זה שהחוספות לא
 החירו זו ריבית אלא משום שאם מגרשה אפילו חיבף
 חל עליו חוצה החוספ' משא"כ צענין שיתן לה מטבע
 החדש ודאי אין שיקר לתת לה אם גרשה חיבף אחר
 הנשואין ודאי לא הי' נדיך לתת לה כ"א מטבע הסיב'
 שהרי אז לא היה שם כ"א מטבע הישנה דק שאחד כך
 בהמחנה זמן נחובה שגוי מטבע ואין חילוק בין אם
 זמן רב אחר הנשואין או יום או יומים ממ"נ לא שיקר
 לומר חיבף חל עליו היוז זה א"כ הוי בכלל שאר הלוואה
 לענין ריבית ואיסור יש דברד אם יתן ממטבע החדש
 דכבר איפסקא הלככה צ"ע סימן ס"ו דנכחי צ"ד
 דהיינו נדוניא היא כשאר חוז אלא דלכאורה יש לומר
 דמ"מ לענין ריבית אינו כשאר חוז מטעם דחכמים
 עתים ציוו להוסיף שליש אלא דכבר ביארנו דלענין
 מטבע החדש הוי עליה שם ריבית וע"כ העולה צידית
 הלכה למעשה דעיקר כחוצה שלה דהיינו מאתיים של
 בחולה ומנה של האלמנה נדיך לשלם במעות עובים
 היונאים נשעה פרעון הכחוצה דהיינו ארבעה מאות
 זהובים מער"ג לנחולה ומאתיים זהובים מער"ג
 לאלמנה כנהוג צמדיונות מער"רין ומה שקיבל עליו
 צמד שלש אלפים דהיינו שחשנו כחצ"י חוספ' כחוצה
 אח הנדויה עם השליש חוספה ע"פ תקנות חכמי
 המשנה זה לא יהא נחשך דק צמעו' (לכ"ג גע"לט) כמו
 שידוע ערך השיעור של (לכ"ג גע"לט) לפיערך המעות
 שנהחדש אח"כ לכל זקני ארץ המדינה של מער"רין וכן
 פסקו דיני צנציות חוספות כחוצה כנ"ל באם יערך
 לזה שינכו מכל הכחוצה עם חוספות כחוצה שיעור ד'
 מאות שיהיו ממער'טוב והמוחד יחשב הכל לפי המעות
 (לכ"ג גע"לט) וכן יסלס :

שוב ראיתי שיש תקנה צמדיונות מער"רין נעשית
 אחר שנחובה מעות החדש לשלם החוצות
 בדרך זה פיהשז מעות (לכ"ג גע"לט) כמה הוא צמעות
 טוב וכן יתן לו רק שיוסיף עוד שליש לא אולנין בתקנה

ונראה צרו דבר זה אע"ג דבס צשאר הלוח
 בריבית הוי ריבית אע"ג שמשלם לו מיד

תשובת הגאונים בתראי

ונחזור לזרון כחצ עור הגאון דאין להקשות דאפי
 נאמר דכולי האי לא הייש לשאלה שאל
 פשט צגדי צהשגועו וצרה לו וענמותו אלו של אחר
 דא"כ נ"ל דמשגועו אחר צל לבאן דהפקידו הסיה ל"ח
 שהענמות של המשגועו דהוא שהלך צכפריהן וכן העיד
 על הצגדים ששלו הן והיינו דריכים לחוש שאל שני
 משוגעים היו וגשגועו צענין א' עד שהפקיד רנה
 לגרש לזה פנה והא' פשט צגדיו וצרה והאחר הניח
 צגדיו ולהשקות כל כך לא הייש ופיואל צנה צצ"י צשס
 מהר"ק שורש קפ"ה ע"צ:

והנני יוסיף דלא אשחמטוי העדות לומ' שהוב קרע
 או כחם של דם על הצגדים הכחונת יוסף
 חוכיה שמדרך חיה רעה שיקרע הצגדים ויהיו נכחמי'
 ומלולכים צדס אלו היו עלמות והצגדים מאיש אחר
 שאינו המשגועו אלא ודאי המשגועו פשט כל צגדיו
 ואף הכחונת וישפז וישן וירדס והיה רעה אכלתהו
 זו היא הסצרת הפשוטה והא' דאיייה גצ'י גצרה חרוכא
 דלעיל דאייש אחרניא אחא היינו כדאמר טעמא דאחי
 למגלוו דמרא אחלי צי גנג' והאשה לעקה חנו גצרה
 חנו גצרה עוד הביא דאי' מדצדי צני ירוחס' נצ"ג ח"צ
 צשס הרמ"ה שאם לא נמאל כ"א פס יד אחת מההדוך
 אמרינן שהיא מההדוך ושלא היה שם אחר וה"כ כאן
 שאין צגדים אחרים הלינן שאלו הן של הענמות ואע"ג
 דמסייע וכיון שהיא אומרת שזה האיש ההדוך הוא
 צעלה ואמרה מתחלה דאו צעלי נאמנים וכן עיקר
 ע"כ דצדי צני ירוחס' וכחצ הגאון דהחם בדיכיס
 שחאמר כן דאל"ה הוב כמו עוטנו עלינו אח הצית דלא
 שהימנא משוס דלמ' אמרה צדדמי אצל הכא שהפקיד
 אומר שהמשוגעו מת והצגדים הם ממנו כמו גצ'י פס יד
 חו ליכא למיחש למידי דהא צדדמי לא עייך הכא כלום
 צעדות של הפקיד עכ"ד:

ואני שמעתי ולא אצין דהיכא מפקא הוא דחשש
 צדדמי מדאמרה דאו צעלו דלמא היא גופא
 צדדמי אמרה דהא לא אמרה אלא לזה להגילו ואכחי
 ניהוש דלא ידעה מאחר שהיה שם הלכך א"ל לימא
 דלכך הגריך ר"י שחאמר חנו גצרה:

עוד בחצ הגאון ונ"ל עוד כצר הוכחתי צחצונת
 צרא' גדולה דאם לא הוחזק כאן כי אס לא
 לא הייש שאל הוא חזיל וצא אחר צמקומו אלא אמרינן
 זה היה וברמשע מההוא חרוך דאי ליכא פס יד לא

זו צגדייה כחצו כי לא נחקנה אלא להלוואה אצל
 צגדייה הכחונה הוי דינה צמחנה ודינה לשלם ממעות
 עוז צק השצון הנדוניא שהוא לאן צרזל עם החוספות
 שליש שהוסיף לה הוי כשאר חוז וא"כ גם צנה נריך
 שיוסיף שליש על הפרעון (הל"ג גע"לט) כמו שאר
 חוצות ובל דצרי שצרחי צחוס' שליש דלעיל היינו דוק'
 צחוספות שליש שכל החן מוסיף מנד הדין שצדאר
 צמנה הביאו צ"י צסימן ס"ו צטא"ע ע"כ הוי כמו
 הנדוניא ענמה שהוא כחוז דלמא ושייך ציה ריבות
 וכמו שצדארנו דהנדוניא הוי כשאר חוז וכן החוספות
 שליש כיון שאין חוספות שליש מנד רנון הצעל רק מכת
 חיוצ שחקנו חכמי המשנה משא"כ צשאר חוספו' שאדם
 מוסיף לאשחו מנד שמתלה חן צעינו מוסיף לה חיה
 כך אוחו החוספות הוי כמו מחנ' צעלמא והיא נציה
 בולה ממעות עוז היולא צשעה פרעון אצל מנדון דידן
 דלעיל שנעשה צכך שלשה אלפים שהוא לד חוספת
 שליש צחקנות חכמים דינו צדור כמ"ש שיהיה נחשצ עם
 מעות (לנ"ג גע"לט) עם חוספת שליש על הפרעון
 בחקנות מדינות מער"ין צשאר פרעין חוצות כנלע"ד
 צדור כשמש וצו צראיחי חצונת חכס אחר צזה שפסק
 צ"כ הכי צעיקר הדין מטעמו ונימוקו צראיחי הגס
 שצדיו צראיותיו לא ישא צעיני מ"מ יפה כיון לענין
 הדין דין אמת כמו שכתבתי:

גאוס דוד הוא הקטן הלוי

שאלה י

איך משוגע שנהרג ומנאל כליו וצגדיו צדך ויהצחר
 השאלה מחוך החצונה:

תשובה

שוד כהצדעי' שנה ויחד נרפס צק"ק פראג חצו'
 אחת לרצינו הגדול הגאון מ"ו המפורסם מו'
 ליוא ר"מ ואצ"ד דק"ק הנ"ל שהציו הלכה למעשה דלא
 הייש לשאלה והוא עמוד חזק בצדול יסמכו עליו כל
 צית ישראל והנני מניג לקמן צש"ח פסק היה מ"ש
 צשכנר עלזה הדין דחיי' לשאל' ונחוכו העתקתי עקדי
 צראייה צחצונה הסיה של הגאון מהר"ל ז"ל ה"ה
 ולא הכנמחיה פה כדי ליחן ריוח צין הדצקים:

אזו זיינען מיר אוועק גאנגען + זין עטליכע ימים
אחר זה זין גאנגן אין דער גאס האצט גזעהן איין
אסיפה האצ גפרעגט וואס דער מער איז האצען מיר
נשים משיב גווען וואס דארטן זיינען גווען דער ר'
אצרט וואס אורת איז גווען אלל ר' אצרט שמואל איז
נכרג גווארדן האצ גפרעגט ווייל ווייס מאן דאס +
האצען מיר משיב גווען צעלי מלחמות זאגען עס
האצ חק גרעט זיך דיא שמועה זיקט זיך נו דער
שמועה וואס מיר האצן גארט אין גולדן רותא הויע :

כל כנ"ל הגיד צענט הנ"ל יום ה' אך חמות ח"ט לפ"ק :
נאום אצרטס רמ"י
נאום יונה צהרר"י ז"ל מורפטטיק

מיש לאחר פו' עכ"ד תה לפטחו דדוקא החס צע'
שחאמר חזו גצרה ולא ה"ל להעלים הראי' הגדולה
שעל זה הענין דלא חס לאחר היכא דלא הוחזק כ"א
ח' כמו הכא דלא הוחזק כ"א משוגע אחר : ומסיק
דלמיחש חששם צאלו הן מור' הסשאלה על כל צדיו
ולכן למיחש שהיו שני משוגעים כו' נראה דאסור לענין
צצורה זו זכנ דעמי מסכמת להחירה ומ"מ משום
חומרת ח"א גם האחרונים ז"ל החמירו צשאלה כלים
גריד סימכיו עמי ג' אוד' צעלי הוראה המפורסמים
צצדורינו כי היכא דמטי שני מצטורה ואם לא דצרי
צעלי עכ"ל' אחריו הרצרים האלה הוגזה עדות פה
ק"ק יום ה' אך חמות ח"ט לפ"ק :

זה לשונו

במותב

חלחא צ"ד כחדא הוינא ואחא לקדמנא
הק' צרוך יו"ו צה"ר יעקב ז"ל והגיד
צפנינו צחורה עדות צאליו ע' :

זה לשונו צלשון אשכנזי

איך

האצט נאך מיין חתנה געוואהנט זו פראג
האצט איין מאל דארט דער זעהן ר' אצריל
עצריל מסל' האצט איהם געפרעגט וואס זיין טואן
אינט הייר האט ער מיר משיב געווען האט צדעה אין
אשכנז זו פארין ער אימט גאסט גוועזן אלל ר' אצרט
שמואל האצט זואיהם געשפראכען ווייל וועלט איר
אילונד ארויס שעה חירס קאן דאך ניכט אויף דען
ווייסן צערג האט ניכט מיר גלייך גענטפרט האצט
איהם איין קלח פיר איין חסר דעה געהאלטען +
צקליור איין מאל האצט איהם גזעהן שטיין אין זיין
וואמין מיט קנעפליך האט ער זיך מיט מיר געוועגנט
זין ח' אז ד' ימים דער נאך זין אויך מיט יודא קינד
ע' הספאלירן באנגען אויף דער אלט שטאט אין גולי'
דען דיוון הויו זיינען קומן צעלי מלחמות פון אשכנז
היצט יודא חן וואס זאגט איכר ניס פון קריג וואס
דרויסן אינט האצט איהם געוואגט זכנ האט איינער
זו אונז געשפראכען איכר יודן ווייסט איכר דאס איין
מושל אימט דער שלאגען געווארדען אינטר וועגן פון
היין אין אשכנז ער האט איין צליק אלס דער יודא
האט געטייטן אויף מער ער וואר איין נירדיגער
מאן גווען אונד אזו איין צארד אלס דער יקורא' :

ונאום צרכי' צרך צמארי"א ז"ל ועס הויה שאין
צכן כדאי להחיד כי לא הזכיר ואף שמו וכן
גם דצרי הנשים נראין שאינו אלא מקול הצדה אכן אין
לפקפק עליהם שלא אמרו שהצעלי מלחמות הסל"ח
שאפילו למצריך כן היינו צערל מפי ערל אזל צישראל
מפי ערל לא עיין צכחצי מהרא"י סימן רב"ג וכן צחשוב'
הרא"ש כלל י"ח סימן ט' עס כחצ והיהודי ששמע מפי
הערל יצא לצ"ד ויעיד ויחירוה דכל הכך עוצדא צפרק
צחרא דיצמות לא משמע שהערל אמר דצרי לפני צ"ד
אלא השומעים דצרי הערל צאו והעידו לפני הצ"ד כו'
ואף דלעיל צאחה שצובה כחצ וצנדון זה יט כמה
עדים ששמעו מפי הערלים מל"ח לא כחצ כן לענין
שכך צריך צשיעידו הערלים היו מל"ח שהרי הראוי'
שהציא אין נראה שהישראל העיד שהערל היה מל"ח
אלא מעשה ההוא שהיה כן היה :

עוד דאיחי צחשובה רי"ז סימן ע"ז שפסק דערל
מפי ערל אינו כשר שהרי אינו צקי להכיר אס
חצירו היה מל"ח או מחכוכן להעיד עכ"ל' נראה מזה
דאלו ישראל הצקי צזה יכול להעיד מפי הערל ואל'
שיאמר צפי' דהערל היה מל"ח דאי היה הישראל מחויב
לומר כן ה"ל לכחצו שהרי הישראל המעיד מפי הערל
צריך שיאמר שהערל היה מל"ח וקאיך יכול הערל השב'
לומר כן שהרי אינו צקי צכך לפי שיטתו דס"ל דערל
מפי ערל לא :

שבת והצצונתי דהואיל ואיכא למימר הכי
ואיכא למימר הכי האין געצור עוצדא ער
שמאלתי 5

תשובת הגאונים בתראי

שמנחם ירמיהי עוד נחשבת רב"ש סימן ע"מ שכח
וזה לשונו:

לפי הנראה רוב החכמים ז"ל הרופחים והאשכנזי
ז"ל מקילין צערו' אשה וגם אמה הולך צעקו
ולא כן הגאונים ז"ל ולא המחזיקים והפוסקים שלנו
אצל הם מחמירין צו הרבה ודי לנו צמה שהקילו
החכמים והלא חרפה שרבה רב לנדות לרצ טילא עד
שארם שכתיר מים שאין להם סוף לכחילה וכו'
עכ"ל:

ושמתי אל לבי לעמוד על עיקרן של הדברים
ומקורן כי צודאני אלו ואלו דברי אלקים
חיים וצמרד סוף יצמות הוצא צ"ש שם כתב להחמיר
וכן מנינו לחכמים ז"ל שצמקום שרנו לכתיר פירשו
הדברים כאן עד מפי עד ומל"ם ופסולי עדות ויש
מקומות שהחמירו החכמים ולא חשו לעיגון כגון צמים
שאין להם סוף וכן דראוהו מגוויד אללוז ויחיה אכלת
צו ולא אזולא צמר אומדנא השכיח ומה שלפעמי' הקילו
מאום עיגונא מפורש צפ"ג צכור כי אקילו צסופה פי'
אחר שנחקר העדות ופה צח"ע אצל צחלה פי' צגוף
העדות לא הקילו וכו' עכ"ל:

אז אמרתי זכינו לדון ויש תשובה לדבר דהכי איהא
ההם דפדחה פוטרם לענין צכור דכיכירי ומתיב
מעדות אשה ששינו פדחה צלה פרנוף פנים פרנוף
פנים צלה פדחה אין מעידין עד שיהיו שניהם עם
החוטם. ואמר הצ"י ואיתימא רב כהנא מאי קרא
הכרת פניה וענת' צם ומשני שאני עדו' אשה דמחמירי'
זה דננ' ומי אחמירו והתנן המזקו להיות בו כי
אקילו רצנן צסופה כו' ופירש"י צסופה לאחר שכוונו
יפה שזה (הוא) הקילו החכמים צסוף עדותן להתיק
אפילו צענד ושפחה אצל צחלמת חלמת העדות דהיינו
ראיית המחלמה אקל עד שיכחיה יפה עכ"ל:

וא"א יכיר לחוד והכרת פניהם לחוד ופירש"י יכיר
לחוד דלא כתב פני' הוי פדחה היכר עכ"ל
והשאל לפי הא"א אין לנו הא דאקילו רצנן צסופה
דוקא אלא דמן הסתם אין הכרת אלא צפניה כדאמר
קרא הכרת פניהם ועל הכחם נאמר אצל צליר כתיב
וכיר. ולא פניהם קרא מסכיר שא"ל אלא פדחה לחוד
ולמה לא הוי מילי דצברא נמי צצחלמת לידח החינוק
ניכר צפדחה לצד ונמנינו למידן שצברא המקילים וגם
הנרפחים והאשכנזים סמוכים לעד צלמה ויושר על

הא"א והואיל וכן ואנחנו מצני צני' של הנרפחים
והאשכנזים ועל פיהם אנו דני' ופוסקים כמו שהזכיר
הגאון מהרמא" צהקדמת הש"ע:

ונהזור לראשונה לדון אי חיישי' לשאלה כי שצחמת
לפחות נשאר הדבר צחלוקה וכמו שחרא'
בהעתיק מה שהיו צשולי כחצוה כו' דאפילו כי נימא
דחייש' לשאלה יש כמה פנים יפות מסצירות דשאלה כו'
לא שכיחי כלל וליכא למוהא לה שהרי צכמה דברים
דלא חייש' לשאלה אפילו לדחיישי' לשאלה. וכל כי הא
נימא דחילית צמה צצין אלו שחי כחות שכור הרבי צ'
ואף היא ענמו מן המהמירים דלא כנרפחי' והאשכנזי'
מ"מ העיד שהם רוב החכמים שהרי לא אמר רוב חכמי
נרפחים ואשכנזים אלא אמר רוב החכמים נרפחים
כו' כ"ש שאנו מצני צניהם וגמשיים צפסקים אחריהם
דוקא דלכך צואו ונמטין עליהם שלא להחמיר כי אם
להקל צעונה הזאת ושריא לאנצוני לכל צצר דחצנין:

נאם יום טוב הנקרא ליפמן לוי העלה

שאלה י"א

הא דקיל' כל מקום שהאמינה חורה ע"א הלך אחר
רוב דיעות אם ראונו צא והעיד ששמע מפי רבים שמת
צעלה של זו וצא שמעון והעיד ששמע מאחד שלא מה אי
אזלינן צחר רוב דעות שישמעו מפיהם וא"כ אין דבריו
של א' צמקום שנים או צחר עדים המעידין צפנינו
אזלינן גס אם העדים המעידין צפנינו הם רבים נגר
יחיד כגון ראונו ושמעון מעידין מפי א' שמת ולוי העיד
שמע מרבים שלא מה אחר זה אימה רבים נלך ויוריג
ארונו דין זה:

וזהו אשר השיב הגאון מהר"ר יואל על דברי הגאון:

שלוש רב יקרב ממורה וממעמד לרוב הגדול מהר'
הרצני כמאור' רר יושע נר' ויוהר יאהר ויהל
עד ציאת הגואל א"ם מכחצ אוחיות רום מעכה ה
כאירו לעבד פנינו צעסק הענוגה אמה שע"א העיד
שמע מפי רבים שמת צעלה ועד אחר מעיד שמע
מפי אחד שלא מה צעלה. וכן אם עד אחד מעיד
שמע מפי רבים שמת ורבים מעידים שמעו מפי אחד
שלא מה ופחצת דמותך ליגשק טעם דכיון שאין שם
הכחשה

הכחשה צין העדים שמעדי' לפנינו דאפשר שאין אחד מהם שקר שכל אחד אינו מעיד אלא כמה שמע זה שמע מפי דבוס שמה זה היחיד או אפילו הם דבוס שמעו מפי היחיד שלא מח ודיינו כן באלו הן עמם שמעו מפיהם מעידים צפנינו ויחיד מכחיש את הדבוס דאין עדות היחיד שלא מה כלום כנגד הדבוס שמעידים שמה וגשמה ונחה צחצוחה ר"ן סימן מ"ג וצמ"ג צמ"ה ס"ע סימן י"ז סעיף מ"א בדברים פשוטים שעמד לפני מעבתי דברים וגזעו העל"ם וצאמה אני אומר כמה רצ גוזרין להקל צעורה החמורה צמצנה הכרס הרצה יותר וחוק גוזרין מוצה צר חייא קטוספאה רעציד עוצדא להלון צמוק ציתוי וצלילה ואמר עליה שמואל כמה רצ גוזרית רעציד כיחידאי ומעבתי לא עמיד חף כיחידאי ולא כסמך על שום קנה אפילו רניץ אלא על צדדא דלי' להחיר עגונה זו ולפע"ד נראה הדברים צדורים כשם דכיון דממשה הכחשה צדורה דכ"ד דש מי שאומר שמה ויש מי שאומר שלא מח ה"ל כיון עדים המכחישים זה את זה צפנינו ע"א אומר מח וע"א אומר לא מח דצין שצאו צנה אחר זה וצין שצאו צנה אחת אפילו נשאה חנא דלא כנראה לכאורה מדברי התוספות אלא דעה התוספות שלא לחלק צכבי אלא למאי דק"ד מעיקרא צמ"ג צחצורי צמ"ד ואין ספק שאין לחלק כלל צין חד או חרי דשמעו מהד או צין חד שמע מחרי אין כאן עדות כלל דכ"י מוכח צסוק גיעין צהא דחנן ולא שמה צעיר מקודשה הרי זה מקודשה מספק וקאמר רצי אצא לא ששמעו קול הצרה אלא כדי שיאמרו פ' מהיכן שמע מפלוגי ר"פ מ"פ והלכו להם למ"ה וכחצ הר"ש עלה ומיירי דחרי שמעו מחרי כגון דאוצן ושמטון מלוי ויהודה אצל חד אחד וחד מחרי לא עכ"ל אלמא דחד מחרי לא עדיף עפי מהד מהד לא חשיב חף למהו קול ולהחמיר להצריכה גט אע"פ דליכא הכחשה וכ"כ הטור צסימן מ"ו כ"ש הכא דאע"ג דחנן ס"פ האשה צחרא הוחזקו להיות משיאין עד מפי עד מפי עצד מפי אשה מפי שפחה ודלא כר"א ור' יהושע דאומרים דאין משיאין את האשה ע"פ ע"א היינו צדליכא מאן דמכחיש לי וכדאמר ר' יודא ר"פ האשה רצה דאע"ג דאיתחזק הכא איסורא האשה איש אפ"ה מחוך תומר שהחמיר עלי' צסופה היקלח עליה צחלחה וקאמר לא ליתמיר ולא ליקיל ומהריטן משום עגונה אקילו' צי' רצין

וצע"א קמצעיה לי' ההם אם עיקר הטעם משוי' מילתא דעצידא לאגלווי' לא מסקר ח"ד עיקר הטעם מחום דאיהי דייקא ומינסבא כמו שפירשו לשם החו' וכל זה הוכח דליכא הכחשה אצל צדליכא הנחשה ש"א מח ור"א לא מה אזלי להני טעמי דהלא אין כאן עדות כלל כיון דחד מנייהו מסקר ולא ידעינן מאן מסקר וצהא כולחו חנאי מודו לר"א ור' יהושע דאין משיאין ע"פ ע"א דאמר מח כיון דאליכא הכחשה ואף להרמז"ם דגורם צסוק גיטין אלא כדי שיאמרו שנים שמענו מפלוגי ששמעו מפלוגי שנתקדשה פלוגי צפני פ' ופ' והלכו להם למ"ה דאלמא דחד מחרי נמי חשז קול וכן פסק צי' צמ"ע היינו דוקא כשינא הקול מחלפה מפי שנים ההם ודאי אע"פ שם לא שמעו אלא מפי אחד אפ"ה כיון שהאחד יאמר שנתקדשה צפני שנים חשז קול לחוש לו מספק כיון דאליכא צ' צחלחה וצ' צסוק ואע"פ דצאמצע נשמע מפי יחיד שמע ג"כ מפי יחיד אצל כשהקול לא ינא מחלפה אלא מפי אחד שאמר שנתקדשה צפני שנים והלכו להם למ"ה חף להרמז"ם לא חשז קול כלל כ"ש שכל הפוסקים זולתי הרמז"ם חופסים גירסתהו וכג"ה הר"ש דלא חשז קול כלל אלא צחרי דשמעו מחרי אצל חד מחרי לא חשז אפילו קול כלל דהוה ליה כחד שמע מהד וכ"כ הרצ צהג"ה ש"ע וא"כ צכ"ד נמי האי חד דשמע מחרי או אפילו מדבוס שמה פ' לא חשז אפילו קול כ"ש דאינו חשז עדות אלא צדליכא הכחשה משום דצעולם ההם הוא דאחזקי להיות משיאין כו' אע"ג דלא הוי עדות כלל והיינו מחקנות חכמים כמ"ג התוספות צס"ר ר"פ האשה רצה צד"ה מחוך תומר דכחצו זה לשונם ואין זה עקירה דצר מן החורה כיון שדומה הדצר הגין להחמין כמו שאפרש לקמן שצדצר שיש צה קלח טעם וכמך לא חשיב עוקר דצר מן החורה עכ"ל

ודיינו צדליכא הכחשה צסוק נר דכגון להחמין ח"כ אפילו איכא הכחשה אלא דהני פסולי עדות דמעדין לפנינו דמה הם שנים ועד אחד אומר לא מה אזלינן צחר רוצ דעוה צין לקולא צין לחומרא כדאיתא פרק האשה שלום אצל צכ"ד דאליכא הכחשה צגוף העדות דחד ואמר מפי השמועה מחרי ממה והני אמרי מפי השמועה מחד לא מח לא עדיף זה מזה כלום ודינ' של אשה זו כדון ע"א אומר מח וע"א אומר לא מח דלא חשז ואם גשאה חנא כדפרי' דאין לנו כח לפוסקי

תשובת הגאונים בתראי

קולא זעגונות מסדרה עמנינו היכא דליכא רמז רחמי
 כלל זחלמוד וצפסקי הגאונים וצבי הא ורחי אומרים
 הצו דלא לסיף עלה י והצ"י הביא ג"כ מ"ר מהרי"ק
 צדוק ל' דאין לנו להקל משום עיגונא אלא במקום
 שהקילו ממדים וכו' והצ"י צ"חצ"ח סימן ע"ה כחצ
 רוב ההכמים הרפחים והאשכנזים מקילים צדוק
 אסה ולא כן הגאונים ז"ל ולא המהצרים שלנו אצל הם
 מהמידים הרצה לנו ודי לנו צ"ח שהקילו הכמים עכ"ל
 וצ"חצ"ח מהר"מ בהגאון מרדכי סוף יצמו' כחצ כל היכא
 דאיכא פלוגתא צדיקים אילו אזלין לחומרא הואיל
 והוא איסור דאורייתא וכ"כ מהר"י צפסקי סימן
 כ"צ הנה ענין הולאות דאין להקל זעגונות אלא היכא
 דאיכא יסוד תוק ורחי צדוקה צמסמות נטועים מן
 החלמוד לא ע"פ הסדרה צ"י רחיייה מוגדף לזה רחמי
 מה שכחצ חחני הגאון מהר"ר דוד הלוי ש"י והשיג על
 שדמיה ג"ד ל"א אומר צ"ב למדע וכו' דאמרינן דטעי
 צעיצורא דירחא וכו' והדין עמו גם הר"י שהצ"ח
 חחני ש"י ממסנה דעדיית הוא קרוב למשוע ולדחות מה
 שעלה ע"ד מעכ"ר להחיד עבונה זו כי לפע"ד אין לה
 הוחד ע"פ עדות אלו ועל"ש מני :
 הק' והענין יואל סירקס : צמועד הג' הסוכות שצ"ח
 צק"ק קרחק :
 וחתא אשר השיב הגאון מהר"ר יושע על דברי הגאון
 הכ"ל :
 שלום להגאון מהר"ר יואל ש"י :
הבלתי
 כחצו דמר אשר השיב לי תשובה על שאלתי
 אשר שאלתי צער אחד שהעיד שמע מפני
 דנים פלוני מת וע"ד מעיד שמע מפני אחד שלא מת
 וכן אס ע"א מעיד שמע מפני דנים מת ודנים מעידין
 שמעו מפני אחד לא מת שכחצתי לילך אחד ראשונים :
 והנה כחצ כ"ח דכיון שנמשכה הכחשה צדוק רכ"ד
 י"א מה וי"א לא מת ה"ל ברין עדות שמכחשין זא"ז
 צפנינו דאין כאלן עדות כלל ואין חילוק צין חד או חרי
 דשמעו אחד וצין חד דשמע מחרי והצ"ח רחי מדברי
 הר"ש ז"ל ס"פ המגדש גבי לא שמעו קול הצדק
 שכחצ ומיילי צחרי שמעו מחרי אצל חד אחד וחד
 מחרי לא עכ"ל כן העתיק כ"ח דצרו וצמחילת קצרו
 שהעתיק צדוקם שלא ככתבן וצמקום שהיה לכ"ח
 ס'

לחמוה על הטור חנה מנה כן צדרי הר"ש כי לא
 כחצ הר"ש כן אצל חד מחרי כו' כ"א איפכא אצל חרי
 אחד לא זכמו שהצ"ח הר"ש רחי מדפריך עדות
 מעליותא הוא ומסיק והלכו למ"ה שמע רחיירי צחרי
 ועוד מדאמר ר"ח עד שישמעו מפני כשרים עכ"ל חרי
 שכל כונח הר"ש להצ"ח שערס הראשונים שינא הקול
 מפיהם והלכו למ"ה היו שנים אצל העדים אמנעים
 לא נזכר צדרי הר"ש כלל דלא מהני אס אחד מעיד
 מפני שנים האומר כה"ג מיקרי קלא לפחות כיון שאחד
 מעיד שמע משנים ולא מירחא דלמא אחו ממ"ה
 ויכחשו אותו ומ"ל להטור דס"ל הר"ש כן דחי מדכ'
 הר"ש צחחלת דצרו ודוקא חרי מחרי כו' הנה
 דרחיירי מרישא דוק מסיפא איפכא שכחצ אצל חרי
 אחד לא ולא כחצ דצחחא יחורא דאפילו חד מחרי
 שחחלת הקול ינא מפני שנים ואפ"ה לא מהני שהרי
 הרמב"ן ז"ל צחרי אחד מודה דלא הוי קלא וצחח מחרי
 פליג וא"כ זה הוי דצחחא טפי אלא ורחי דאין כונח
 הר"ש כ"א למעט חרי אחד והא דקאמר חרי מחרי
 דצחחא קמ"ל דאפילו חרי גריבין שישמעו מחרי דוקא
 ולא אחד אצל איפכא אין רחיייה מדצרו ואדרצה איכא
 למידק איפכא שהרי הביא הר"ש דצרי רש"י ז"ל גבי
 מצטלינן קלא פירש"י אס שמענו קול ינא מפני חינוקא
 או נשים משחקין להו או לא הואיל ואמרי פלוני שמע
 מפלוני וליתנהו קמן דלישיילינהו שמע דאפילו אס
 נשים וחינוקא הוילאו קול שמעו מפלוני לא מצטלינן
 קלא למד מ"ד ואי ס"ד דס"ל להרא"ש פשוט דחד מחרי
 לא הוי כלל קול למה הביא הר"ש דצרי רש"י כלל והלא
 כצד סחר דצרו צחחיייה צדוקה ואין נראה כלל לתק
 צין עדים אחרונים לאמנעים דנימא דעדים אחרונים
 שהוניאו קול דשמעו מפלוני כו' מהני אפילו צנשים
 והאמנעים שמעו מפני ראשונים שהעידו על הקדושין
 גריבין שיהיה שנים מפני שנים והיו איפכא מסדרת
 רמז"ס ז"ל שכחצ אדרצה ראשונים ואחרונים גריבין
 שני עדים וצחחלע אפילו יחיד כמ"ש כ"ה צענמו זה
 דוחק גדול וא"צ פיר דהרא"ש סיים לקמן ולפוס גורחא
 דשמעתיא כו' שמע דחופס פ' שגי' דרש"י עיקר מדלא
 הזכיר פירש הראשון וכמ"ש חוס' והטור מ"מ מאן לימא
 לן דלא הזכירו משום דס"ל להקל שאינו קול כלל דלמא
 איפכא להתמיר דס"ל דכה"ג הוי קול מעלי' צדרי
 רמז"ן ולא מצטלינן לי ואפשר לפרש טעמו דהוא ז"ל

תשובת הגאונים בתראי

ט

מפי חרוי אלא דהוחקו לחיות משיתין צעד מפי עז
ולמחי דהוחקו אזל במכחשין מפי שמועה חזר דרין
לרין תורה דלא מהימנו כלל ביון דחד מיני' משקר:
הנה חילוק זה סותר לגמרי תשובת הר"ן דלסדר
דמר אפילו שנים אין כאן עדות כשמכחשין
מפי שמועה דהא מדאורייתא אפילו ז' מפי ז' לא
מהימני אלא דהכמים הקילו ולא הקילו אלא דלכח
הכחשה כלל ולמה כתב הר"ן דאם העידו חרי מפי
חרי וחד מפי חד מכחשין פלך אחר רוב דיעות והלא
אין כאן עדות כלום כיון שמכחשין ז' דאין לחלוק
צין חרי מפי חרי לחרי מפי חד כלל וא"כ זה לא כהר"ן
ממש הלכך אנכי במקומו עומד כמ"ס לעיל:

כ"ד יושע זל"א ח מהר"ר יוסף זל"א פה ק"ק עוקטין

שאלה י"ב

דרין המפורש אשר יש לה מצובה צין הפוסקים רש"י ז"ל
והרוקח ז"ל דרין ניווקה הכזר דלכאורה הגמרא דפ'
מי שאתנו שהרוקח רובה להסתייע לדבריו ואינה משמ'
כדבריו לפי פרש"י ז"ל שם בגמרא אשר על כן כתב
אדוני מ"ו בספרו בית חדש שהרוקח פ' בגמרא פ' אחר
שלא כדברי רש"י ז"ל רהיינו שפי' אימא אהמותי אהמה
שסופה לימוק כולה והיינו ממש כדברי הרוקח ואני
קרימי ונתימי בספרו ולא אצין כי לשון הגמרא אי אפשר
לפרש כן שאמרו בגמרא כיון דאתי מפומא אימור
אתמותי אהמה ולפי כ"ח אליבא דרוקח ז"ל מה לי אתי
מפומי או לא אתי מפומי כיון שהחילה כזר לרקו'
סופו לרקו' כולכו ז"ל למחלי צפומי ורש"י ז"ל מפרש
ההם דכיון שהכזר שהוא חלו' למטה מריאה וההם
עולה כל כך למעלה עד שיואל דרך הפה ודאי ניווקה
כולה ע"ש אזל לפי כ"ח ה"ה לו גירסא אחרת בגמרא י
ורחימי במשאלה צנימן צמימן כ"א גדולה להשוות דעם
דוקה לדעת רש"י ז"ל וכחז שם וז"ל ובעל דוקה זנה
יסוד צנין זה ע"פ דין גמרא צפרק מי שאתנו ואם מוכח
צהירא דמיירי דוקא בשלא נשחיר שני נתיים עיין שם

מ"ט

ולי נראה שהרוב הצ"י לא שגג צנה גם מהרמ"ה
דיקדק יפה ואין כדברי משאלת צנימן כלום דמתי
דמויחי ראייה דחייבי צניטלה כולה ולא נשחיר צ'
נתיים מדמייתי עליה מהגי' דפרק אלו טרפות משמע
דוקא

ס"ל כיון דמוכה מן החלמוד דמצטלין קלא כמו שהוכיח
מהר"ם ז"ל לכן חופס פי' אחרון דנטה וחר' לצטלו
כיון שנהצדר לצ"ד מפי המעידים עלמו שקול ש'ר אזל
צפ' הראשון לא רנה הרא"ש להקל כך אפשר לפרש
כיונחו דקושי' גדולה היא צעינו למה הצינו דצרי רש"י
כלל כיון שכבר סחר וכחז שלא כדבריו אזל מה אפשר
שהטור העיד שמו לא כדברי ואינו כדאי לחלוק
עליו:

אבל אפילו אי והצין למעלתך כל דבריו שכ"כ
הרא"ש אין כאן ראיה כלל דהתם ע"א לא
מהימן לומר נחקדש דאין דבר שצערות פחות משנים
ואפילו לומר נחקדש צפני וצפני ע"א לא מהימן
וכמ"ס הר"ן פ"צ דהתנה גציע"א לומר נחקדש וכו' פ'
צצ"י ח"כ גם על השמועה אינו נאמן אם לומר ששמע
משנים שנהקדשה צפניהם מה"ט דאין דבר שצערות
פחות משנים כו' כיון דאין עדות לפנינו ואפשר שלא
שמע כלום וא"כ ס"ל להרא"ש דאפילו קלא לא הוי
דהוי בקול ואצדו עמו כיון דינא מן ע"א בולי עלמא
עדעין דע"א לאו כלום הוא דוגמא שכתב הרא"ש
עמם זה גזי האי דנפיק עלי' קלא דקדיש צכלים כו'
אזל צנ"ד דע"א מהימן וכן עד מפי עד נאמן ח"כ אם
העד מעיד ששמע מפי שנים כיון דמהנין לי' ה"ל כמו
ששמעו אהתנו צעמון מפי עדים ח"כ למה לא נלך אחר
עדים ראשונים כיון שצדור שהן העידו כן:

ותימא פליאה איך דימה כ"ח זה לזה כיון דע"א
לא מהימן שם שיבא כאלו העידו עדות
עמון צפנינו כיון דלא מהנין לי' ואפשר דמשקר וא"כ
אין כאן ראייה משם י' ומ"ס כ"ח עוד דלא הוחקו
להיות משיתין עד מפי עד אלא דלכח הכחשה בשום
לד דצד הגון להאמין כמ"ס תוס' ז"ל ח"נ דאיבא
הכחשה אלא דהני פ"ע לפנינו ומש"א צנ"ד דאיבא
הכחשה צגוף עדות מפי השמועה דאין צנה כלום כו'
עכ"ל י' כ"ח והוא סתום דלכאור' משמ' דדייק מר מהמת
דכחשה היא צגוף עדות מזה תמוה דהרי גם אם
מכחשין ז' צפנינו צנה לומר מה' וחרי אומרים לא
מת או איבא הוי נמי הכחשה צגוף עדות ואפ"ה
אזלינן בחד רוב דיעות וא"כ ז"ל דכוונה מעכ"ח לחלק
צין אם עדים עמון שראו המעשה הכחישו ז' צפנינו
גצין אם שני הכיחות שהם מפי השמועה מכחישות ז' צ'
יהעס כיון דעד מפי עד פסול מן התורה אפי' צחרי

תשובת הגאונים בתראי

הוא שנימוקו כולם ולא נשתיירו צ' נחיס וגזר החולה
 עד שימות בן הוא הביאור לפרש"י ולרד"י נמי ניהא
 אליב"י דרוקח דניחור כך הוא זהא דמפני דב' אשוי
 כיון דאחי מפומי' בו' וה"ק ודאי צדועין דהפר
 מטרוק טפי צריאה מצכנד אזל הכא צדאחי דם מריא'
 חלינן דלא חסר מידי צריאה אלא מוחך דיוני דם
 צדריאה אחי מפומי' כנ"ל אזל צכנד שאין זה דרך
 הטבע כנ"ל לפיכך אנו חוששין שנימוקה הכנד ושדי
 חיכלי צכולה ומופה לרקוז כולה וע"י החולה נחספך
 הטבע עד שעולה כ"כ למעלה עד דאחי מפומי'

ותו איכא לחמוה על מ"ש כ"ח דלרד"י קשה מה לי
 אחי מפומי' או לא כיון שהחלה הכנד לרקוז
 סופה לרקוז כולה דמי לא ידע בכל אלה דהיב' דחוינן
 דנימוקה מקנחה הטריפה לדעת הרוקח כיון שסופה
 לרקוז כולה שהרי כך כתב צכנד שנימוקה טריפה בו'
 דמדנד צכנד של צהמה דאחימיה לפנינו וחוינן דנימוק'
 טריפה ואע"פי דאין ידעינן שלא אחי מפומי' אפילו
 טיפה דם מעולם אזל חלטורא קאמר צדס דאחי
 מפומי' צתיה דהתחלה הכנד לרקוז וקאמר כיון דאחי
 מפומי' כ"כ מלמטה למעלה אנו חוששין שגזר החולה
 עד שנימוק הכנד והטבע נחלקלה עד דאחי מפומי'
 כנ"ל :

ותשובה זו שצחיגס אמ"ש צ"י ונ"ל ומההיא
 דמי שאתו אין דאיה דרילמא האי
 דקאמר לית לי תקנחא דאחי ממקום כשרות צמקום
 מרה וכזית מקום חוחא עכ"ל ואיכא לחמוה דהאיך
 אמר לפ"ז לית לי תקנחא דמי יגיד לנו צתיי אדם
 דאחי ממקום שני נחיס עד דאמר דלית לי תקנחא
 כלל כדאית לי רפואה כדאחי מריאה כדקאמר צמר
 הכי מאי תקנחי' לייחי שצע בו' ואי לא מטרוק אלא
 צדאחי מהשני נחיס ואחאי קאמר צדאחי מפומי'
 מצדא לית לי תקנחא כלל לכך כחצחי צחוצחי
 שחולק על דוקח צדצרים החיים ומה שהקשה כ"ח
 על משאח צנימן יפה הקשה דכדנד צרוו דהרוקח אחי
 לאשמועינן דכל שנימק הכנד מקנחה סופה לימיק
 כולה דשדי חיכלי צכולא ובהא משמע מלישנא דלית לי
 תקנחא צשום רפואה מיהו ודאי אין דצרי הרוקח
 אמורים אלא צנימוק ונרקצ והי' לדס דהיינו נסממס
 צשר הכנד אזל היב' דאישח' צכנד החיב' דם וכשילקח
 התחכה זו יחסר הכנד ואינו נראה דקצון צכנד אס
 נשחיר

דוקא היפוך מצדיו דהתם לאו לראייה קמייחי לה
 אלא המקשה הוא שהקשה מיניה התם וגם המקשה
 לא פריך מאיסורי דניטלה הכנד כלום אלא מהחידא
 דכנדא פריך התם מדלא אסרינן לה צחסרה כמו
 צריאה אלא דוקא צנטלה משמע שאין סכנ' כ"כ צכנד
 צמו צריא' וא"כ פריך על הא דאמר לעיל מיני' אימריא'
 אחי אית לי תקנחא ואי מצנדא אחי לית לי תקנחא
 ע"ז פריך והא איכא חני יעיין מ"ז שס וא"כ ע"כ הא
 דלא אסרינן צכנד חסידה אלא דוקא כשנשתיירו שני
 נחיס' וע"ק על דצרו שכתב שם שרוקח חידוש לנו
 צרינן זה יחור על המחני' צניטלה הכנד דאפי' נימוקה
 כולה טריפה כניטלה כולה וק' וכי עדיין לא ידענו
 דכל נימוק צשר שהרופא גררוהו כניטל והרי חלמוד
 צרוך הוא צפרק אלו טריפות אינהו מסמום אמר ר'
 הונא צרי' דר"י כל שהרופא גררו ומעמידו על צשר מי
 ע"ש וכ"פ צטור וצ"ע סימן מ"ח זה כלל גדול ומ"ש
 צכנד דנקיט ועוד אס צאנו להלק אף אנו נאמר מנ"ל
 לרוקח ללמוד זה דלמא צגמרא צדמא דאחי מפומי' צכנד
 נימוק וינא דרך הפה והיינו ניטלה משא' כ' נימוק כולה
 והי' להם צכנד צמקומו מונח ואינו נחסר כלום דאח"כ
 דכשר אלא ודאי דכל נימוק הכנ"ל צשר שהרופא גררו
 וכאלו אינו צכ"מ : כ"ד הק' צבי הירש צא"א ה"ר עוזר

תשובה

אין כאן קושי' על דצרי כי היבא דלרש"י ניהא ה"כ
 לרד"י כמ"ש צספרי הצית חדש סימן מ"ח הפשט
 גבון אליב"י דרוקח כי החלה אנו צריבין לצאר מאי
 משני רב אשי לקושי' רב אחי כיון דאחי מפומי' בו' מ"מ
 קשה דהיבא מטרוק צכנד טפי מצריאה וגזי חסר
 מטרוק טפי צריאה מצכנד אלא ודאי דה"ק ודאי היבא
 יודעינן דחסר מטרוק טפי צריאה מצכנד אלא הכא
 צדמא דאחי מפומי' דאי אחי מריאה חלינן דלא חסר
 כלום אלא ריוני דם נפל צריאה דלא מטרפה כדק"ל
 אדומה בשורה כשאנינה מחמת מכה והא דאחי מפומי'
 הוא לפי שהיא חלוייה צצוצה צקנה למעלה ואחי הדס
 מפומי' מריצוי הדס צצריאה כי כן הוא דרך הטבע ואין
 כאן טריפות אלא צדאחי מצכנד' רוקח הוא מטבע
 דנימא דאחי דם מלמטה ועולה כ"כ למעלה דרך הפה
 מריצוי דם צצכנד כשאנינה נימוקה כולה אלא קרוב

נשחית שני נחיים שלמים כשר וכ"כ הרצ צעל משמות
ציימן
כ"ד מחותנך הק' ויאל הירקנר י"ח טבח ש"ע לפ"ק
פה ק"ק קדאקא

שאלת יג

מהגאון מוה"ר ר' יואל הכ"ל איש אחד היה לו בחנים
מרבנן שהעמידוהו לגאמן צעשו יין כשר ועמה לקחיה
הסומרים והלכו עמו לארץ הגר והציאו ק"ה חציות
יין כשר והאנשים אשר היו אהו הלכו לדרבס וכניהו
אח הנאמן הכ"ל אלל היין לשומרם ולמלאות אותם
והאיש הנאמן הכ"ל צאצו צל לפני צ"ד הסמוך לעירו
והגיד שכאשר מלא החציות היה המעשה כך הגוי
שעשה ה"ל יין אללו והיה חשב למלאות החציות כולם
והעמיד חציות א' על שוליו ופחה שוליו העליון על ידי
צדל כדי להוציא יין משם לקנקנים גדולים למלאות
החציות וצעשה שפחתו כ"ל נפל עץ א' מהדפין חוד
היין וכשע הגוי אה ירו והטף העץ והוציאו ואלחתי ציד
הגוי ולא רחיתי שנגע הגוי ציין והורחי היחר צנה
ומלחתי צלוהו יין ט"ו חציות מק"ה חציות הכ"ל ואינו
יודע איפה חציות מלחתי :

תשובה

הגה אם היה ידוע שצעשה שהטף הגוי העץ והוצי'
מהיין היה העץ כולה מונח צמוד היין היה
החציות כולן שנהמלחו מאותן היין אסורים צשחיה
אם אין צכל חציות ס' נגד החערצות דאע"פי שכל
העשרה חציות כשרים לגמרי מ"מ ההיחר צטל צרוצ
האיסור וכולן אסורין דאפילו נחערצה חציות א' של
סחם יינס צין חציות היחר כולן אסורין צשחי דחציות
גדולה חצוזה ואינה צטילה אלל צנהאה מותר צומן
הזה כמו שמוצאר צט"ד ר"ס ק"ל ד וליכא למימר הכא
כיון דהגוי לא נחכוון ליגע ציין אלל להוציא העץ הזה
הזה מגע גוי שלא צכונה דצעצידתי טריד להוציא העץ
שהרי צעוצדא דהאי אחרוגא דדמי ונ"ד ממש דקאמר

רצ אשו נקטוהו לודא כי היכי דלא למספק כו' כחצ
הרא"ש אלל אם לא נקטיהו לודא היה אומר היין
צנהאה ח"כ אפילו כרצנן ואינע טרוד צהולתח אחרוג
כמו צמדירה שהיא טרוד אף צהולתח היב לפון
המדירה ומה שלא אסר היין צהכנסת היד לפי שהיה
צנהל וטרוד צהולתח האחרוג עכ"ל והאי אי נמי הוא
עיקר שכן כחצו החוספוח ולא כחצו חירץ ראשון ואף
לרצנן אסור צנהאה אי לא נקטי צידיה וא"כ צומן הזה
אסור צשחי וא"כ צנרון דידן נמי אסור היין צהולתח
היד דלא דמי למדירה דאף צשעה הולתח היד הוא
מחצ לודע השיעור המדירה וחציב טירדא אף צשעה
הולתח אלל צנפל לו שום דבר והוציא השחא צשעה
הולתח ודאי אינו מחצ על שום דבר וליכא טירדא
חייטינן מלא נחכוון לנכר צשעה הולתח ונ"ד נמי דאף
ע"פי דצשעה הכנסת יד חציב טירדא דמחצ להוציא
העץ ולאו דוקא אחרוג שלא יטנף ה"ה כל דבר וק"ו
צנ"ד שפלא מהדפינן שהיה צשולי וצודתי היה מטונף
והקפיד שלא יטנף היין והיה טרוד מ"מ צהולתח היה
שוב לא טריד כלל וכ"כ הטור צהך שינויאל צהרת
דברא"ש וס"ל ג"כ דאין חילוק צין אחרוג לרצר אהר
שהרי כחצ צסיומן קנ"ז צנה הלשון ואם נפל לו שום דבר
ציין והכנים ידו והוציאו לא נאסר צהכנסת ידו כו'
אלל צהולתח ידו אסור צנהאה כו' וא"כ צומן הזה
אסור צשחי אכן מאחר שהגיד שלא רעה שגבע הגוי
ציין חלינן לקולא דלא נגע אלל ע"י עץ דה"ל מגע גוי
שלא צכוונה ע"י דבר אחר דצומן הזה מותר צשחי ופ"ש
למאי שחור האיש והגיד שטעה צהגדתו ושלא ראה כלל
שהוביש הגוי ירו צחוד החציות לחטיף העץ אלל
שראה העץ צידו רפשיטא דאין כאן איסור אלל שאין
להשגיח על הגדתו דכל שהגיד צפטי צ"ד שוב אינו חוזר
ומגיד אלל דאף לרצרו הרשעונים אין לאסור כ"ל
ועוד י"ל דכתיב הו"ס ס"ס (') דילמ' לא נגע ואל"ל
נגע די'מא שינויאל קמא דברא"ש עיקר דרוק' לר נחין
אוס צ'אחרוג משא"כ לרצנן ואע"ג שנינו קמ' דברא"ש
לא היינו מקילין מ"מ אנו עושין סניף צדאיכא עוד
נד לקולא כי הכא דלא נגע הגוי ציין יש להחיר אותה
מכא ס"ס הכ"ל ועיין מ"ש עוד ע"ז צחיצורי כצ"ח על

טור

ו' ולי נראה דאין כאן ס"ס דהא קי"ל דכל ס"ס צריכין שיוכל להפוך המפיקים וכלן אין אנו יכולין להפוך ו

תשובת הגאונים בתראי

ואע"ג דהחם אינו פושע גמור מ"מ ספק דאורייתא הוא ואומר הכלים מספק ה"ג צ"ד אם היה מוכר צדו לרזים כל הכלים שצקהל אסורים מספק ואכריז עליו ברזים כדאי' צהג"ה אשרי צטצח שילת הלצ מחתח ידו שנוה להכריז צצ"הכ :

הכ"ד איך הק יואל סירקא

וחלם אשר השיב צן הגאון הנ"ל

מדש רום כ"ח צחצובה דלא דמו לכיין עדיין לא ינלחמי מידי ספק למה לא נמלא העמיד גדרת על חוקמו דכשרות כ"ז שלא ינא עליו שום חשד ונימא השחא הוא דאחרעי אע"פי שהי' מניד :

ומש כ"ח וגדולה מזו כחצ הרשצ"א צסימן חר"צ נלע"ד דאין שום דאי' דהחם כל ימיו היה שוחט צסכין פגום ופוי הכשילו נמלא כל ימיו יש לחוש שילת מירו ספק עריפה' משח"ב צנ"ד שאומר שהוא פעם ראשון :

ועוד מ"ש הרשצ"א וקרוב צעיני צטצח שנהג מנהג כזה כו' לא היה מורה צוה הלכה לאסור הכלים ע"פ הדין אך שיש לחוש לזה ובעל נפש יחמיר על עצמו ולא יפסיק בן לאחרים :

ומצאתי און לי צחצובה ריז"ש הצי"ח הצ"י צסימן קי"ט צשני צודקים ואלחד מהם נחק קסירכא ומלחמי הסירכא צין הללעות זכתצ. ואסרתי הכצש ומנעתי מלצדוק כו' ע"ש והנה דין זה ממש צנ"ד מצמע שלא אסר אלא אוחה הכצש שנמלא צו הריעותא ולא אסר הכלים למפרע :

אבל הטעם שכתבתי לעיל שיש להעמיד צחוקת כסירות מלחמי דאינו וצצ"י צסימן קי"ט משמע דלא אמרינן כל אדם צחוקת כשרות אלא צא"י אצל לא צח"ל ולכן פסק צשם הרמז"ם פ"א המ"א דאפילו מי שאינו חשוד רק שאין מכירין איתו שמוחזק צחוקת כסירות אסור לקנות ממנו יין ושאר דברים ע"ש לכן ליכא שום חזקה כאן להעמיד גדרת על חזקה :

כ"ד צנו הק' ארי' יהודה ליז צא"ח הגאון מהו"ר יואל סירקא

וחלם אשר השיב הציו הגאון הנ"ל :

אהוני

עוד י"ד צימן קכ"ד וחס חמלא מצואר דצמבע גוי אף אם נגע צירואם לא כיון ליגע אל למדיד' או לר"א היין שרי אף לשהי' צימן הזה לא כמהר"ל הציז חצוצח מ"א ע"ש ולא כשכחצ מכ"ח צחצוצחו הנראה לע"ד כחצתי :

הק' יואל סירקא

שאלה י"ד

שלוס לאציו הגאון הגדול המופלג מ"ו מהו"ר יואל שי הצודק הלך לצדוק שני כצשים של צמעון ומלא צלחח כמה סרכוח וטרף אוחה וצשני לא הרגיש שום סירכא והכשיר אוחה ולא צוה הצודק למשרת שלו הלומדו שחיטת וצדיקת כרי לחנכו שישים ג"כ את ידו צכצש שהכשיר והנער שם ידו חתה הכליות כי שם היה נקצ וגדל צודק שראה נקצ למעלה והלך גם אל הכצש השני לראוח ומלא ג"כ נקצ למעלה כאלו היה צוה וצוה הצודק להסיר הריאה ומלא סירכוח חלויית צסיפולי ריאה דחצ"ד אלצעות וצא אל הצודק וסיפר שעה ולוחי לצדוק צללעות אים יש שם שום סירכא וצדקו ומלא ג"כ סירכא ככ"ל ואלחמי אל הטצח והביד והדיה שהוא עשה אצל אומר שלא עשה כזה מעולם ובהנה להטריף הכלים דצד צדור הוא שלא להטריף דאמרינן שששו הוא דאחדע חוקמו ולא מטרפינן הכלים למפרע ויודעיני כ"ח חצוצה נכונה :

תשובה

לא דמי זה לכיין דאמרינן סכין אחרעי צהמה לא אחרעי כדחק דרוקא היכא דאי' אדעי ריעותא צסכין כגון שפנס א"י צטצח צצדוקהו ואינו יודע הלכות שחיטה וכצד נטל קבלה אמרינן השחא הוא דאחרעי כדאי' צאגודה ורמ"א סימן א' דחלינן לקולא ציון דלא פשע אלא נשכת ממנו אצל טעה זה צצמניד היה רוגה להאכיל טריפוח הרי הוא משומד לכל דבר כמו אובל צנילות לחיאצון ואינו גאמן לומר דעחה עשה בן ולא מקודם וכל כלים שצקהילה אסורים י וגדולה מזו כחצ הרשצ"א צסימן ח"צ צטצח שנמלא סכיני פגים דמסיק צחצוצה ונ"ל וקרוב צעיני שטצח הממונה על הקהל ועשה בן שכל הכלים אסורין עכ"ל :

והשתא ניתח דהרי"ג לא היה תוסר הכלים
 לפי שצדקותו מעשה לא היה נתשז צעוני
 פוטע גמור הלכך היה מספיק שיעזירו ועוד נלע"ה
 העיקר טעמו לפי שהיה צורך לאחרים ולא היו צו
 הנתח ממון כדאיתחא בת"מ סימן ל"ד חלין דעכשו
 הוא דאחרעי חזקתו ולא אסרינן למפרע אבל מה
 שאסר הרשב"א הכלים צמינן חרי"ט הוא צטת עלמו
 שחט לעמוי ומ"ג הרשב"א צסוף מעשה היצמקומינו
 צטת שגמלא צ' פעמים נצילה יולא מהתה ידו ואחר
 כל הכלים למפרע איירי גמי דצפעס ראשון הי' מתגלל
 ולא הי' נתשז כחשוד עד שילא פעס שני טריפה מהתה
 ידו אז נתשז לחשוד ממש אבל אה"י אס צפעס ראשון
 נתשז לחשוד יש לאסור הכלים למפרע מיד ומה"ט כ"ה
 הרשב"א צאותו טת שגמלא צראס הסכין פגומ' דקרוצ
 צעוני שיהיו הכלים אסורין לפי שלא הי' חשוד ממש
 אלא כעון חשוד לפיכך כתב לשון קרוצ לא כדרך כפס
 דין' אלא אי קטיא הו קטיא דהרשב"א הציא ראייה
 לאסור הכלים משום דבהמה צחוקת איסור עומדת
 בו' והלא צהדי' אחריונן סכין אחרעי צהמה לא אחרעי
 ועיקר טעם הוא מחומרת דרצנן ורשב"א לא הציא
 הציא דבהמה צחי' צחוקת איסור עומד' אלא לחוק
 החומרת :

כ"ד חזין הק' ואל' סירקס פה ק"ה קראקס

שאלה ט"ו

שוחט שצדקוהו וחינו וודע הלכות שקיטה מה דינים של
 הכלים למפרע אס לאסור או לא :

תשובה

כבר השנתי ע"ז וחמי הגאון מהר"ר יואל השיג
 עלי צחשונתו ואני צמקומו עומד ואשיב על
 דצרו והנה עיקר צנינו הי' מכת דמסקנא דתלמוד פ"ק
 דחולין לפסוק כהן חסדא צשיצר צה עלמות דוקא ולא
 מהני סדרא דסכין אחרעי דהיינו דצשינן דצר צרו
 לחלות צו ההיתר' והנה צכאי שוגט צחינו וודע
 הלכות שקיטה מאי צירוד יש צו' וחמי צחשונתו כתב
 דאורך הניחן הוא שגורס השכתה זה מושיל צחלת
 ככדת שיצר צה עלמות ונאמר הי' נתן צהורך הניחן

אהובי צני דע מה שכתבת דמהרשב"א אין ראיה
 וכו' ואמר סך משמע מהשונת הרי"ג
 והצחח לי ראייה מחשונת הרשב"א דסימן ק"ט שהציא
 צ'י דאין חזקה כשרות צח"ל וראי' דצוה לא היה מיוצב
 קדושתה שהקשה מחשונת הרי"ג דהלא גס הוא היה
 צח"ל אפ"ה לא אסר כלים למפרע אע"ג דחשדו צפוטע
 אלא דלא קאמר הרשב"א אלא שלא ליקת ממנו
 לכחלתה : אבל דע שאע"פי דמדינת הכלים מותרין
 דחוקי גצרה אחרקת' מ"מ מדרצנן יש להחמיר לאסור
 הכלים למפרע דמדי' ספיקא לא נפקי הכלים הואיל
 והוא חשוד ואין חילוק צין שני פעמים לפעם א' אלא
 מחאן ובלצח דלצדי לא הוי מוחזק צחשוד אלא צג"פ
 ולרשב"א צ' פעמים והיינו דכתב הרשב"א צחשונת סי'
 ק"ט הוצא צצ'י ונ"ל ואין לסמוך עליו עוד כו' עד
 שכולאו טריפה מהתה ידו צ' וב' פעמים כו' והיינו
 לומר צ' פעמים לרציו'ג' פעמים לרשב"ג אבל לאסור
 למפרע הכלי משום ספק שמה עשה זה כצר אף צפעס
 א' אובא למיחוס ובלל לפי ראות הצ"ד ראי איכא
 דגלים לדר שלא עשה דק עכשו כגון שהי' צנה הפסד
 מרובה לכך עשה עכשו יש להקל משא"פ אס אין רגלי'
 לדר מכהמא יש להחמיר וחדע דהא צפ"ק דחולין
 אהיהא דסכין אחרעי הקשו חוס' דמ"ג ממקוה שגמור
 ונמלא חסר דטמא למפרע ומחלקין חוס' צחלת שינווי'
 ושינווי' צחרא דס"ל סכין אחרעי ואיכא ספיקא טובא
 בו' ע"ס וא"כ כ"ד דליכא אלא דהא ספיקא דלמא כצר
 עשה צוה לטעור א"כ להאי שינוויא פשיטא דיש לאסור
 הכלים : ואף לאידך שינוויא י"ל דלא הקילו רצנן אלא
 דוקא צצפין דקרוצ לודאי דצעס המפרקת נפגם מה
 שא"כ הכא דמדי' ספיקא לא נפיק' ולשינווי' קמא נמי
 דשאני מקוה דאיכא למימר חסר ואחי"ה איכ' למימר
 המיד היה הינ"הר מחובר צו לעשות מעשים כאלו שלא
 להפסיד ממון : והיו עיקר דאות מ"ג חוספוח פ"ק
 קמא דחולין דף י"ב ד"ה טבל ועלה דאע"ג דפיק קמא
 דפסחוס ופרק כל היר ופרק כל הנלמים אזלינן
 לקולא ואמרינן אין ספק מוליא מידי וראי' ואוקמי
 אר"גי דאודייתא הכא גצ'י טבל ועלה ונמלא דצר
 חולין ומקוה שגמלא חסירה אזלינן לחומרת כו' עיין שם
 ועיין צחשונתי שגמלא ונחתי עם תחני הגאון
 מהר"ר דוד הלוי צענין כיוצא צוה וגס חמלא מקור
 דיני' אלו :

תשובת דגא"ים בתראי

לה חזקה מקמי הכא טווח ולא ידעין מאימתי הלכך
רעה טפי מאשה עכ"ל :

וא"כ ממש היא צ"ד דלא צדור לנו מתי הוי שכתה
ודאי וצדור דאמרע חזקתו מקמיהך שעתה
דאשכח פסול כי השכתה אינה צאה צצה אחת ואע"פ
שנמנא א' חוץ מגדר עולם שנאמר עליו שכתה הכל
צפעס א' לא נקיל צעזילו והלא צמקוה ג"כ אפשר
לומר צפעס א' נחמד המים כמו שאנו דואין לפעמים
צציוס א' הולכים וחכרים שיעור גדול מאוד ומ"מ
אמרינן דספק הוא מיד אחר מדירות מקוה ה"ג ודאי בן
הוא וצזה נסחרו השלשה חסוצות של דוס כ"ח :
(*) וצאמת יש לומר גם צצותע זה מ"מ בין דאיכא
צ' חירוים אחריו דמיני' גמרא חומרא וצפירש רש"י
משמע ג"כ דצצירא לכו כחירון צ' של חוספוח שכתה
דעגס ודאי פוגס הלכך אין להקל מכ"ש שלפי מסקנא
אין מותר אלא צצירע עלמודוקא ומ"ש מר על הוכחתי
משצוצה הרש"א סיון רי"ח שכתה ורפ"ה פליגי
ומכ"ח פירש דצרו שס ע"ש ולפי דצרו ה"ל לכחוצ
דכ"ח פליגי ולא ור"ה ומו דה"ל לכחכח זה אחר דין
דסכין שצדקוהו כו' קודם שכתה מקוה שגמדר פי' אלא
דבר צדור דאעיקר הדין קאי דאף צסכין יש פלוגתא
דרצ הוב' ורצ חנינ' וצמקוה פלוגת' דר"א ורצנן כמו דאי'
צגיטן מ"מ אחר דלר"ה אסור צצדון שלו כי כותב
הצוצחו ע"פ דצרי הכל זה"ג אסור לר"ה מאחר שאין
כאן אלא ספק א' ואפילו מאן דמיקל צספיק ספיקא
מודה צהא ע"כ חלקי אמרה נפשי שאין היחד לכלי ולא
לצצר שנמנא משוחט זה :

כ"ד דוד הוא הק" צל"א א"מ הו"ר שמואל הלוי זל"ה

שאלה ט"ז

אלמן נשא אלמנה וקודם חופה מילקה לו מה שהצטייח
לו אף השאיירה לנפשה סך קצוב שיהיה לה לצד ולא
יהיה לו חלק צו וקנה קנין על זה ואחר הנשואין צא
אזי אלמנה לצ"ד שיחן לה כחוצ וחחוס שאין לו חלק
צזה ולאוחו איש הוא ע"ה אינו צקי צדינים וטען ואמר
אף

צצורס השכתה שכתה הפתח לא קצצה אל זה דצציר
צו עלמות העגס שצציר צו דרך צצירה כמסקנת
הפוסקים הוא פוגס ודאי ואוקמו הכי אפילו רגע
צמימרא לא הוי חזק דהיתר זה ושפיר יש לחלוח צו
משא"כ צשכתה ההלכות מי שס דוח הקודש צפינו לומר
דעד זמן זה ידע והשכתה הוא דשכתה ולא מה שכתה
קודם לכן אפילו שעה אחד או יום אחד או חודש אחד
אדרצה כיון דיש כאן שכתה ולא ידענו אימתי הוי יש
לכו להחמיר עד שעה צצדור לנו שמכיר ההלכות כמו
צלא צציר עלמות :

ועוד דכ"כ החוספוח להדי' צפ"ק דחולין דף י"א
צמשמעו דילפינן מפרה אדומה דכל חזקה
שלא נחצרה ולא נודע אפילו שעה אחת לא אזלוין
צחרי' ק"ו צנ"ד דחלמודא אינו מחיר אלא צצדד צדור
כמו צצציר עלמות והאיך נחיר אנו צצדד שאינו
צדור אחת נגמר השכתה ודומה ומה שאמרו צפ' האיש
מקדש דף כ"ז צצפורי מצורע דאסור משעה לקיחה
אלציה דר"ל ומקשה חלמודא לילך מעגלי ערופה דלא
מיחסר משעה לקיחה ומשני עגלה ערופה איח ליה
צצול אחריו הכי מי איח ליה צצול אחריו ופירש רש"י
וכיון דילפינן איסור מחיים ע"כ קיחה הוא דגרמי
ואס בן ה"ג כיון דליח ליה צצול צדור מתי נגמרה
השכתה לא יציאנו מהעד ין עד אחר קיחת קצלה
שלקה :

ועוד חמתי על צצרות צזה דא"כ אמתי חלה
צעל אגורה הפסק שלו צסכין אחרעי כו' ה"ל
לחלות צמה שהחרנו צחלמוד צצציר צה עלמות ה"ה
אורך הזמן לענין שכתה הוי כצציר צה עלמות ולאיזה
נורך הזכיר לגמרי חירוטא דסכין אלא ע"כ לא עלה
על דעתי צצרות כזה ועל מה שכתה שחירוטים של
החוס' אינו שייך צנ"ד כחצ מכ"ח ג' חסוצות צצדד אחד
שאף נשכת מעט מעט שמת מתחלה שכתה מה שהיה
חומרא ולא מעיקר דין שחיטה . והנה עיקר יסוד
הלכה צמתי דאמרינן חסר ואחתי צריש נדה כיון
דצאשה הוי ריעותא עכשיו וא"א לומר צי חזאי ואחתי
אצל צמקוה יש לספק ולומ' חסר ואחתי ופירש"י ואימרע

צעיין צצצוצ צ"ס צצואר דרש"י ז"ל לא הצירט ליה סידרן זה דכעצי שאין עגס ממקת סוגס יוסר פצור ע"ש עיין
צ"ה :

תשובת הגאונים בתראי

כב

לפני השמיטה והעלם היה עז מרד א' לר' חוץ והדק
שהוא חודו היה לר' פנים ושמעון גם הוא מלה
האונה א' עם צר הדצה ומלה עוד צר והרנגולה
צפני עלמו ואחר הדמה אחרונה חלק והניה אונה
עם חרנגולה וצר עם צר ומלה כל א' צכלו צפני
עלמו מה דין הצר והכלים שגשמשו צם :

אף שהקנתי צק"ם לא אחן לך כחצו והחוס מה דינו
של דבר זה :

תשובה

אלמן זה שסילק נפשו קודם הנשואין ודאי לא היו
סילוק דהא דהצעל יכול לסלק א"ע מנכסי
אשמו היינו כמ"ש הר"ן פרק הכוזב והרש"א נחשבה
סימן חתק"ם והוצא צ"י סימן ל"צ צא"ע דהיינו דוקא
אחר ארוסין דשייך זה כמזואר בדצדיהם ופשוט הוא
דאף קנין לא מהני כמו כשמסלק עלמו אה' נשואין ולא
מהני קנין כדאיתא צ"י סימן ס"ט ה"ה קודם ארוסין
דשון הן וע"כ לא מיוציעא צפרק הכוזב קנו מידו מהו
אלא לענין הסילוק * שאחר הארוסין דשייך
צגוה כסצרה הרש"א הניל ולענין סילוק פירוח אף
מרד אחר נראה דהדין עם אשה דיש לרמות דבר זה
להיות דאשה שנפלו דף ע"ט צמאי דמסיק צשטר
מצרחה דעשאותו רצון כנפסים שאינן ידוע לצעל
ואליציה דר"ט ופירש"י דסצר שהמחנה גמורה וה"נ כן
הוא דהוא סצר שהסילוק הוא טוב אצילו צעה צואו
לפיניו וכצ" פסקו החוס' והרש"א צס ר"ה והטור
הלכה כר"ט ע"כ הדין עם האשה ומחויב ליחן לה כחצו
והחוס' כי ההם קנין לכחיצה עומד כמזואר צחוקת
הנתיים וצריש אע"פ והטור צח"מ סימן ל"ט :

תשובה

אם לא היה יודע צדידור שנעשה הנקצ מחיים היה
ראוי להחזיר אה הכל מתורת ס"ם דשמה אינן
כאן איסור והוא מפני שיש ספק שמה העלם נחצו
צקורקצן ע"י שדמקו החיפוח צצר צקדידה עם
הקורקצן ואח"ל שהעלם היה צקורקצן מחיס שמה
העלם היה מפוסה כולו צעוצי צצר הקורקצן ולא הי'
ניקצ לחוץ אלא שעפשו ע"י צשול ינאל לחוץ וצנה פסק
דרש"א נחשבה סימן ע"ד דחולין להקל אפי' צמחט
לפי שדרך וושט לצלוע ואף למפר"ם דמחמיר ופסקו
אחרונים דיש להגם לצריון אפשר דדוקא צמחט וקוץ
דלפעמים צצלע דרך הקנה אצל צעלם שהוא עז
צראשו האחד כנ"ד רהוק מאדו שיהא צצלע דרך הקנה
של אונה שהוא קצר מאדו וליכא נמו למימר דחליען
שצא מן החוץ דדוקא צצמה שדרבב להחחך צחללי
כחצו הרש"א דחליען צכך אצל לא צעוף והלכך נכון
לומר אף מהר"ם מודה צנה ואח"ל דלמפר"ם
חליען להחמיר ה"ה צצ"י פסק צש"ע צ"ד להקל כצדו
הרש"א ומהר"ם איסורלם כתצ שט להגם לצדו
מהר"ם אם לא צהפסד מרובה אלהא דמדינא
חליען להקל אלא לתומרא צעלמא קאמר היכא דליכא
הפסד מרובה וקיון דמדינא שרי י"ה כאן להחזיר מכה
ס"ם י ועוד דהא צנ"ד איכא הפסד מרובה גם מפני
שמהת י"ט יש להקל מכה ס"ם אצל מפני שפחצ צשאלה
והיה ניכר שנעשה קודם שחיטה משמע שחאה חלודה
וכיוולא ואין כאן אלא ספק שמה היה הנקצ לתוך ואין
כאן עוד ספק לומר שמה לא ניקצ נקצ מפוגש ויש לומר
שאם היה נמלח עלם זה צחלל צכמה לא היה לנו
לחוש

שאלה יז

צעי"ט של סופוח היה לראובן שחי אונות שחוטות
ומכר אחת לשמעון והשאיר לעלמו הקורקצן ומולתן
עם צצר הדצה ומלה עוד צצר צפני עלמו וצדהח
אחרונה עירצ כל הצצר צכלי אחת וחזר ומלה הכל
ציתד צפלי א' צמליחה קלח וצשל האונה והקורקצן
צ"ט דאשון וצליל י"ט צ' צשל הקורקצן השני עם
הצצר וצשעה אכילה נמלח עלם חחצו צצצר הקורקצן
לר' חוץ ולא הי' ניכר נקצ לר' פנים והיה ניכר שנעש'

* ופשוט דסילוכין לא היו בארוסין כדאיתא צצ"י צא"ע צסיתן ל"ד דלא מצינו שיהא סידוכין באירוסין אלא לענין מונח
צכסונה כדכתב שם עכ"פ מש"כ לשאר דצריים כדאיתא צכמא דוכמי צח"ע וצ' י' סימן ל"ט עכ"ה :

חשובת הגאונים בתראי

לחוש שאל ניקצ צמקום שנקיצתו צמשהו דרוקא צמחה
 וצקוץ חייטקין * וכדאמר רב נחמן פ' ח"ט צקוץ
 עד שחנקצ דוק' לחלל חלל צעמס שאף צמקו' הדק הוא
 רחב לא חייטקין הא ליתא דוראי אע"פ שהיה עמס רחב
 משני צדדין יש לחוש לנקצ חלל צקוץ ומחט חין לו
 היחזר בצדיקה לדעת רש"י וצעמס רחב יש לו צדיקה
 מיהו צדיקה צעינן כמשמעות לשון הראש"ש רחב עלה
 הדיא דאמינא וז"ל וספק קני' דליח ליה צדיקה קנה
 הוא גדול קוץ כו' וכ"פ הטור י"ד ופסוט דלין לחלק צין
 קנה לעמס דהיי טעור כחצ' חלל ניקצ צקנה וכיוצא
 צו"ש לו צדיקה:

מידו לכאורה משמע דצנ"ד יש נד להחיר מאחר
 שקודם שנודע הספק מכר חוזה א' לשמעון
 א"כ חלל דאוצן הוי האוזה והצד צמורה ס"ס ספק
 שאל היה העמס כולה עמון צצצר הקורקצן ואין כאן
 טריפה וחלל דאיכא כאן טריפה שאל אינה חוזה
 חוזה הנשאר חללו וכן חלל שמעון איכא חלל ס"ס
 וביינו צ' שצילין דנשאלין צנה אחר זה ד"ס טהורין
 ומכאן למד צהג"ה מדרכי דחולין לענון ואיסו' שנפל לשני
 קדירות * * ספק לאיזה נפל והם של שני צני
 אדם וה"נ דכותי' ואע"פ דסם חלינן להקל אפי' צודאי
 איסור ז"ל דהיינו דוקא צאיסור דרצנן דומי' דהני צ'
 שצילין דהוב ספק טומאה צד"ה דספיקו טהור
 מדאורייתא וכמו שמצואר צפירש"י וחוס' צפ"ק דפסחי'
 וזה טעמו של הטור א"ח ספסק צצצור א' של חמץ ושני
 צחיס צדוקין כו' דלין שום א' נדיך צדיקה חס צטלו
 דמשמע חלל חס לא צטלו דהוב ספק דאורייתא נדיך
 לצדוק וצע"כ רצ' שצילין נמי איירי צטומאה דרצנן
 בגון ספק צד"ה ככ"ל ומה"ט פסק הרשב"א צאיסור
 שנפל לצ' קדירות כו' דצני צנו אדם חין מנטרפין
 הטעם

לצטלו וכ"פ צטי"ד סימן ק"ח ולא הותרו מטעם צ'
 שצילין וכמו שפסק הרשב"א ואע"פ דמיירי צחתיכה א'
 של איסור שנפלה חל"ל רמ"ל דצאיסור דאורייתא חין
 חולין להקל הלכך צנ"ד חס היה ודאי איסור לא היינו
 חולין לקולא אפי' צצא לשאלו צנ"ד צאיסור דאורייתא
 חלל מאחר דלין כאן ודאי איסור חלל ספק שפיר
 איכא למימר דצצא לשאלו זא"ז איכא למיזל לקולא
 לכל הדומד מחורת ס"ס י' חכן צנ"ד חין צו נד היחזר
 מחורת צ' שצילין דמאחר שהחנות הוי מעורצין צימר
 צרשותו של דאוצן קודם שמכר חל' אע"פ שמכר קודם
 שגולד הספק אפ"ה אינו דומה לצ' שצילין שכל א' עומד
 צפני עמון שאינו נודע לאיזה מהן נפל האיסור לכך
 חולין להקל משא"כ כאן שכבר נחערצו צרשותו של
 דאוצן ונאסרו ממילא שחי החנות קודם שמכרו שוב
 לא חזרו להיחזר ע"י שינא א' מרשותו והרלי' צמקולין
 שנחערצו דכל מה שלקחו מהמקולין קודם שגולד
 הספק מוחרין דחלינן מרוצא קפריש' וכ"פ הטור סימן
 ק"י הא קמן דלא חמירו חלל משום שהחתיכות
 האסורים נחצטלו צדוב הכשירות חלל חס לא הי' רוצ'
 הכשירות היינו היבט שלא היה רוצ' כשירות צחחלה
 חלל כשהיה חחלה רוצ' צכשירות או שרי הכל מה
 שנלקח קודם חף מה שנלקח צעור שלא היה רוצ'
 צמקולין כ"פ להדיא צס' אפי' דרצני סימן שג"ו סעיף
 י"ו לא כמו שכתב ורגה לפסוק גדול ח' וז"ל
 הטעם חף דלא היה צאחרונה רוצ' צכשירות מ"מ י"ל
 כצד פרש האיסור מקודם חף דהרשב"א כחצ' חצ'א
 הצ"י צש"ע סימן ק"י סעיף י"ו דלא חמרינן כך חלל
 כשפירש מן העולם מ"מ הלל כחצ' חס דהרשב"א להדיא
 הטעם חל' חלל כל שצנו צעולם כו' וחחלה נדיך לכון
 עליה י"ל איסור צרוב חיתא ע"ש הוי להדי' רכתב

וגראה לוי דים להסיב אע"פ שיש שאל הוה נראה שנעשה קודם שמיטה חין כאן ס"ס משום דקי"ל באוהל מועד שהצניא הצ"י
 דכל ס"ס נדיך טיהוה יוכל להסתפק וכן א"א להפכו דח"א לומר ספק ה" טמון צצצר הקורקצן או לא ושוב ח"א להפכו
 ולומר יעוד שמה צא העמס מדחיקות הצצר שהרי צצר חמרת שנעשה מחיים דק ספק חס היה עמון עכ"ה *

* * * וראייתו חלדתי' הגלון עוב' דר' העשיל ספק כמה פעמים לחסנר חף דים להוכיח מגמרא דהעמיד על חזקתו ואח"כ צא
 סם הריעותא מ"מ כך קיבל מאצני הגלון ז"ל י' וכמדומה לי שראיות הגלון ככ"ל היה מבא דאמרה צממא כשחטה
 הופרה וכ"פ רמ"א צסימן ג' דכלל ספק שאפשר לומר שאירע אחר שמיטה חמרינן כשחטה הותר' חלל צש"ט מבר"ס מוכן
 וכש"ט צ"צ ז"ל הוצא צצ"ו סימן מ"ח ס"ק י"ח משמע דלא חמרינן כן ועיין צחשונת מהר"ם מלוצילין סימן ס"ו ואפי'
 הונעתי חת דברים חלף לפני ע"ו הרצ הגדול המופלג אצי חורגי צמהו' דר' דוד הלוי וקלוסה עכ"ה *



ההיחור וכיון דהכי לורך שמחה י"ט הוא נכון לנרף
עלמוח האיסור עם ההיחור :

ועוד דזמליחה איכא רוב גאונים דס"ל דפגני
צקליפה אע"פ דאין מהמירין עד ס' אין קראי

להחמיר צל רוף העלמות ומטעם זה פסק מהר"ם
מפאדווי שאין להחמיר צמליחה לומר חנ"ל ומ"כ צנ"ד

שיש לנרף עלמות האיסור עם ההיחור אע"פ שכח
הר"ל חזיון סיוען פ"ח צמסזה שראוי להורות העלמות

איסור מנטרפין לאיסור אנו אין לנו אלא דברי
זהסכמות מהר"ם איסורלס דמדינא עלמות איס

מנטרפין עם ההיחור . אלא שיש לפקפק כיון דעלמות
האזהרה דכין הן ודרך לכוססין ולמוזנן דינו כשש

ובסדרת הר"ן דמתלק צין עלמו' הרבין ליציון וזהגהו'
ש"ד כחצ נמי צסימן מ"ז ות"ל ואם נחצשל עלם צחלצ' או

עלם טריפה צחצשל צשר נראה אם נחייצם העלם
הזה כע"ז צעלמא ואם יש צה להלוחיה נר"ך ס' בו' וכ

נראה להורות לחלק צין רבין ליציון דלא כנראה
מדברי הרא"ש ואפ"ה צנ"ד צמליחה גם מנטרפיון

לעלמות דאיסור אפילו הן רבין וה"ט דאף צשול
הדבר ידוע דאפילו עלמות הרבין אנהו גופא אין צהן

טעם מעלמן אלא אדרצה הם מקצלין טעם מצשר
איסור ע"י צישול ודייניכן ל' כצשר ולריך לשער צכולה :

אבל ודאי הדבר צרור שהאיסור מחפשת צכל מה
שצקדירה ולכן מדינא עלמות האיסור מנטרפין להיחור

ולצטל האיסור אלא כיון דרכים הם וקצלו טעם
מצשר האיסור דייניכן להו כצשר שהרי נחמעט הצשר

צציפול ונכנס צעלמות הרבין אצל צמליחה אף על פי
דצעינן ס' מפני שהצוה כרוחה ומחפשת הטעם

צכולה מ"מ הדבר צרור שלא נחמעט הצשר צמלוה
הלכך אף צעלמות הרבין מנטרפין עם ההיחור לצטל

טעם האיסור מחפשת אף צעלמות ההיחור ומעשה
נראה דעלמות מנטרפין ואף אם אין צקורקצן הצשר

וצשאר צשר ועלמות האזהרה ס' נגד הקורקצן הטריפה
וצשר האזהרה שגמלה עמה אפ"ה צשר אחר שגמלה צפני

עלמו

הטעם דחלינן דאיסור צרור איחור וחינו כשהאיסור
עדין רוב לפנינו אצל כשפורט הכל ממ"ז שרו' כל מה

שניקה קודם דמה שלקה צעוד שברוב כאלו הוי אמרינן
דאיסור צטל צרור ועל מה שלקה צאחרונה צעוד שלא

היה ברוב כאלו אמרינן דאיסור היה פדוש מקודם
צברור ודוק ככל צדור צנ"ד אע"פ שלקה א' קודם

שגולד הספק אין להחמיר מטעם צ' שצילין ומשמע
דאפילו היה נולד כפק טריפה צוקולין כך דינא

מדלא חילק צין ודאי טריפה למפק טריפה וחו' דהלא
הרא"ש כחצ צמסזה כלל עשדוס סיוען י"ז ומציאו צ"י

צסימן ק"י אמה שגמלא דראה נכרחה לטרפשה דכדרא
והחם ספק טריפ' הוא לדע' חוס' ורמז'ם שאין סירכ'

טריפה משום ודאי נקצ' אלא משום שסופו להחפרק
ודייניכן ל' באלו נקצ' אע"פ (* דהרא"ש חופס

שיטת רש"י דאין סירכא צלא נקצ' ודצדיו עם מצואר
דעממיר יסוד חשונחו וע"פ ר"י ור"ש צעלי חוספוח

ולמא דחופס צפשיטוח דאין חילוק צין טריפה ודאי
כגון נקצ' ודאי לכפק טריפה כגון סירכא צכל ענין

לא שרינן מה שלקחו קודם שגולד הכפק אלא צשציל
שנחצטל צרור הא צלא"ס איסור אף מה שמכר כיון

דכצו נאחר צמה שמכר קודם שגולד הכפק :

והנה נריך לצאר דין הצשר שגמלה עם האזהרה
ושרינן כצשר וקורקצן הצשר בן הוא דעת רוב

הפוסקים דמנטרפין עלמות האיסור עם ההיחור
לצטל האיסור דלא כר"ז שכחצ דעלמות האיסור

מנטרפין לאיסור דאף הרא"ש לא פסק בן אלא מנר
חומרא אצל מדינא ס"ל כשאר גאונים שהרי צהגהות

ש"ד סיוען ט' וסיוען כ"ה כחצ ע"ש א"ז וז"ל עלמות של
איסור אינו מנטרפין לאיסור אצל עלמות של היחור

מנטרפין להיחור אצל אין לנרף עלמות של איסור עם
היחור לצטל האיסור ואין נכון להחמיר כולה האי בו'

הנה מצואר דמחורה אין נכון לחוד כחצ דאין להחמיר
כולי האי אצל מדינא מנטרפין עלמות האיסור עם

והא דכתב הצ"י צסימן ק"י אהא דכתיב הטור וכ"כ א"ה הרא"ש ז"ל בו' שאין משס ראוי לנרף שהיה חפיה שאליו רשין
לכתבד ואינו נשאר רוב בו' היינו דנתמלה היה רוב כשדרת דק אס"כ צשעה שידוע התערבות לא היה נשאר רוב
מכשירם אצל אם לא היה צלל רוב מכשירים נגד האיסור לכתמלה ודאי הכל אסור אף מה שהיה ע"י קודם שגוד
מתערבות עכ"פ .

תשובת הגאונים בתראי

עלמו שחזר שחזרו עם האזהר שנמלה עמו ושאר צער
 ומלחו בכלי אחד אחד הדחה אחרונה אם יש מ' בכל
 ההיחוד נגד צער האזהר וקורקצן דטרופה שריגן ל'
 לצער האחר שנמלה צפני ענמו דלא אמרינן צצער
 שנאמר חתלה גלא ה' מ' החיכה ענמה נ"ג וכמו
 שפסק מהר"ם איסורג דלא אמרינן צמליה חנ"ג
 היכא דאיכא הפסד מרובה וה"ה צנורק שמחה י"ט
 חבל אין להחיר הצער שנמלה חתלה עם האזהר ע"י
 צידוק הצער האחר כיון דאיכא מ' צכל ההיחוד נגד
 האיסור ולרמחה להא דכחצ העור צסימן ל"ט הדיכא
 דלא נחכיון לצטל האיסור ק"ל צכל האיסורין שריצה
 עליהן שנג מוחר כו' דלא כחצ העור חלא צלח כנון
 יין ציין או חלצ טמא צחלצ טעור שאין האיסור נצלע
 צהיחור חלא מעורצ צו ונעשה גוף ח' ואף כזה כחצ
 הא"ז הארוך כלל כ"ד ול"ז דרוקא כשנוסף קודם
 שגודע החערונה חלא חס נודע החערונה גזרינן שוגג
 חטו מניד וכמו"ש הרא"ש צחצונה הציחו צ"ו צסימן
 ק"י חלא צחחיכה שצלעה איסור ונאסרה שצ אינה
 חוזרת להחירה אע"פי דנוסף עליהם היחה צשוגג
 קודם שגודע החערונות ואיכא מ' צכל ההיחוד חחיכה
 ענמה חסורה ואף למ"ד דאין אמרינן חחיכה ענמה
 ו"ג צצער חסורין חלא צעינן לשער צכל ההיחוד חלא מ'
 נגד האיסור מ"מ החחיכה ענמה כצד נאסרה חלא
 חזרה להכשירה חלא קי"ל כמ"ד חפער למחטה חסור
 וצחא ליכא למ"ד דהחחיכה חחזור להחירא :

וראו יש לחמוה צדרי חשר"י פ' ב"ה חחילה כחצ
 חניר שצנמוח וח"ל דלא חמרו מליה כרוחה
 חלא צשעה פליטה חבל אחד גמר פליטה לח חשיצ
 כרוחה דחא גצי צר יונה דנפל לכרד דכמחא חמרינן
 מליה כרוחה כו' וחח"כ מיד צמעשה דרש"י כחצ חחאי
 שינויח חלא דמי לצר יונה דנפל לכרד דכמחא שביה
 נחשצ כרוחה חס לח היה הכוחה נאכל מחמח מולחו
 דהחס לח פסק כח המלח וח"כ דצרו חחרינן ח"ז
 ומהחיימח על מהר"א שחצ צחצונה חנ"ל וכ"כ חוס'
 וכן חשר"י כחצו לחד שינויח כו' חלא ציחיר לחרץ מה
 שקשה צדצרי הרא"ש בו לפענ"ד עיקור כדן חלו
 צישצו זה :

ונראה ודאי דמ"ש האשר"י חחלה חוא לשינויח
 קמח דהטעם שחחירין כשנמלח ליר צגומ'
 לפי שהמלח מעכב הדם מלכנום צצער חחאי שינויח
 ל"ק מידי מהכיה צדד יונה דרוקא צאיסור דס חמרינן
 לחחר שיעור מליחה נחציט דס כו' חבל צצער וחלצ חין
 חילוק ולפ"ז צצער וגצינה מלוחים כל זמן חלא נהייצבו
 חוסרינן ח"ז כנ"ל ולכן פתצ הרא"ש צשינויח קמח וח"ל
 כו' דחא גצי צר יונה כו' דלחאי שינויח חין חילוק צין
 הפליט חלא הפליט חלא מ"ש הרא"ש צצער חכי הוה לפי
 ה"ט דפסק כח המלה לפי שחפליט כו' ולפ"ז חין חילוק
 צין איסור דס לשחר חסורין ונריד לחרץ הדיח כו'
 יונה שאני כו' וצדרק זה הס דצרי חסמ"ג וחסחא מה
 שפסק חסמ"ג צצער וגצינה שאוסרינן ח"ז כל זמן
 שאינה יצשים חוס לשינויח קמח כנ"ל וחינו טעמה
 דספר חחרומות וח"ז וז"ד דכחצו צצער וגצינה
 שאוסרינן ח"ז כל זמן שהס לחים ער שחחייצב כשינויח
 קמח דיש חילוק צין דס לשחר חסורין כנ"ל ומעשה
 לפ"ז שכל הגאונים חוספין חך שגוייח דהחס נחייצב
 כו' חלח רחצ"י צמרדכי כחצ חך חצרה שחמלה פסק

וכך משמע לי מדצרי חוס' צפ' נ"ה כשכחצו סצרת
 דצינו חפרים כהצו חלא חסור חלא חחיכה
 ראשונה לח כהטור וחחידוסי צצ"ח סימן צ"צ הארדחתי
 וכ"פ מהרמ"א וח"כ צנ"ד הצער שנמלה חחלה עם
 האיסור חלא היה צו מ' חסור לעולם חף שחחוסף קודם
 שגודע החערונות וצער חחר מוחר כנ"ל מיהו כל זה דוק'
 היכא שנמלה שביה חוזר ומלחס לחחר הדחה חינו
 נאכל מחמח מלחו צמליחה לקדירה חבל צמליחה קנח
 צנ"ד חפילו איכא מ' חינו מועיל להחיר הצער הראשון
 שנמלה חחילה עם האיסור חף צדאיכא מ' נגד חוחו
 צער ויחצאר צסמוך צס"ד חס חין מ' צכל ההיחוד נגד
 האיסור חז חף הצער חחר חסור מחרי טעמי חרד
 דחרי חניח דחונן צשעה הדחה כל הצער צכלי ח' חס
 כן נגע האיסור צהיחור וחומר כולה חאע"פ שמהר"י
 צח"ה סימן קנ"ע פסק חכיוחא צזה צהפסד מרובה

מאחר ש'אחר הדחה אחרונה תזרו ומלחו כל הצד
 צבלי א' א'כ מליח זה רוחח הוא שלא הפליט דבר
 ומוניח זיר נצילה ונכנס צבזר ואע"פי שצא בשאלה
 שמלחו קצת ור"ן כחצ דאף צדגים ועופות אין הדגים
 אסורין אלא כשעופות נמלחו מליחה לקדירה אבל
 צל"ה לא וכ"כ צ"ד שער יו"ד דרוקא זיר הנוטף ממנו
 קרי רוחח אבל אינו אוסר מגעו כשנא'כ מחמת מלחו
 ולפענ"ד דרוקא מן הסחס היבא דלא הוניה זיר החס
 אמרינן דאינו חסז כרוחה לאסור צנגיעה צעלמא
 אבל אם נמנא צבלי זיר הרי עינינו רואים דזו הניר
 וצלע א' מהצירו ואע"פי שאינו נוטף הניר עליו אסור
 אע"פי דנאכל מחמת מלחו ואל"כ צ"ד נמי אם נמנא
 זיר למטה צבלי שמולחין זו מליחה קנח נאסר היתר
 דכל זיר רוחח הוא' ולפי מה שכתבנו נראה דלא
 דיצר נכונה הרצ מהר"ם איברלס צכלל ד' רין י"א
 צח"ח כשהציא דברי הר"ן כחצ וו"ל וכבר נחצאר כלל
 ו' דכל זיר אפילו ממליחה ללי חסז כרוחה כו' דנראה
 שצא להשיב אדברי הר"ן ושגגה היא דאף הר"ן מודה
 צזה היכי דעינינו רואיה דהניר צז ולא אמר הר"ן אלא
 משחמת היכי דלא דאינו זיר אלא שנוגעים זה צזה
 החס הוא דאין לאסור:

ותו דהרי כבר כחצ צל"ו הארוך כלל עשירי דין ז'
 וצבלי י"צ דין ח' דאין אנו צקיאין צין מליחה
 לקדירה למליחה לזלי וא"כ לפ"ז נחצאר ג"כ דאסור
 הצבזר האחר היבא דליבא ס' צכלל היתר אלא דלפ"ז
 אינו אוסר אלא כשנמנא צבלי זיר אבל לפי טעם
 הראשון מיד שהניחם זה אלל זה קודם הדחה ראשונה
 אוסר זה אחר זה וכך הוא עיקר ואפילו לצורך שמח
 י"ט מ"מ יש להחמיר כדלעיל וכל זה הוא אלל דאזנן
 אבל אלל שמעון שלא הניחו יחד קודם הדחה אחרונה
 אלא אחר שהריח האיסור עם צבזר שצמו צפני ענמו
 עירצ וחילף ומלחן צבלי א' לדירי' אינו אוסר חערובת
 זה צמליחה קנח א"כ נמנא זיר צבלי אע"פ שאין אנו
 צקיאין צשיעור מליחה ככל מ"מ משום שמח י"ט יש
 להקל כשאמרו שלא מלחו כמו שאינו נאכל מחמת מלחו
 ואינו זיר צשולי כלי ואע"פי שנמנא זיר צבלי איבא זר
 היתר היבא דירוע דאיסור הוב צבלי למטה והיתר
 עליו מלמעל דהשת' לא צז מאיסור להיתר אלא נגיעה
 גדידה זה אינו אוסר היבא דנאכל מחמת מלחו כנ"ל:
 ונראה

כח זריק להצין מפני מה פסק מהר"א להקל צהפסד
 מרובה דמדינא חסז רוחח לאחר שיעור מליחה צשאר
 אכורין וכ"פ צל"ו הארוך כלל מ"ג דין א' אמ"ש הטור
 דאם אחר שמלח כדג הניחו עם העוף מותר ע"ש
 וצר מן דן מאחר שהחוס' ואשר"י הציחו הנך חרמי
 שינויה ולא הכריעו צאיסור דאורייתא אזלינן לחומר'
 להחמיר צשאר אסורין:

ותו דהסמ"ג פסק צסופו כהך שינויה צדין צבזר
 וגצניה כנ"ל ואז"ל סה"ח וא"ז וט"ד פסקי
 להדיא כ' ויש ליישב דרעה מהר"א לפסוק צצך
 שינויה דמיקל דסמ"ג מציא עליה דא' צרורה מגמרה
 והפסקי כחו אף צהשאר אסורין ולא כחצ צבזר
 וגצניה אסורין צל"ו ע"ד שנתיישב אלא מחורה חומרה
 ולא מדינא:

ובזה יתיישב מה שהאריכו החוס' והאשר"י והסמ"ג
 להציא הך שינויה דמיקל אע"ג דלכאורה
 ודאי קי"ל להחמיר אלא ודאי מדינא עיקר כהך שינויה
 דמיקל מבח ראיה הגמרה ולא הציא הך שינויה
 אחרונה אלא להחמיר לכן היבא דאיבא הפסד מרובה
 אז נורך מזה אזלינן לקולה אף צשאר אסורין ומ"מ
 יש להשיב על מהר"א דלא אמרינן כן אלא צדס מה
 שא"כ צניר טריפה כמ"ש צספרי צ"ח סימן ס"מ ע"ש
 ואע"פ שלפ"ז לא היה קשה מידי מההיה צד יונה כו'
 דאיסורו משמע צבזר וחלצ ולא משום דס איבא למימר
 מ"מ כיון דצכותה ליבא זיר שנוטף אלא לחלוחית קנח
 מנסובצא דחלצא קס"ד דסמ"ג צקושי' שהרי אלו היחה
 הכוחה אינו נאכל מחמת מלחו הוב הגזול אסור משו'
 שעכשוו כח דחיחה המלח מצלימ מכוחה לגזול שהרי
 הכוחה הוא ע"כ כדמחצן החס הא איחא לאיסורה
 צעיניכו ופירש"י הא כוחה הנופל צמלה נראה וניכר
 מפני שהוא עצ כו' וא"כ ליבא נטיפה זיר אלא גוף
 הכוחה צצלע צגזול ע"י דחיחה המלח שמכניסו עכשו
 צגזול ולכן הוא זריק לחצן דלשם לא פסק כח המלח
 שלא הפליט שום דבר אבל היבא דאיבא זיר נצילה
 כנ"ד דאף לאחר שיעור מליחה פולט זיר נצילה מעממו
 וזיר הנוטף רוחח הוא וצלע צבזר אומר כולו ואין
 היתר אף היבא דאיבא הפסד מרובה ולנורך מזה
 דמדינא אוסר אף לז' הירוצים ועמ"ש צספרי צ"ח
 צשם הר"ן דס"ל היפך דעה מהר"א הטעם השני הוא

תשובת הגאונים בתראי

איסורם צ"ח דין ח' וכן הוא עיקר. כלל העולה
 שהאיסור שנמלט עם האוזה אם אין מ' צהימר נגד
 האוזה והקורקן הטריפה הכל אסור גם ענמות
 האיסור מנרפין עם הסוחר והצפר האחר שאלל ראוון
 אם יש מ' בכל הסוחר הצפר אחר מותר ומ"מ חזרו
 לאיסור צמליהם שנים שאחר הדחה אומן החיכות
 שציר נוטף עליהן ואם אין מ' בכל היחר גם הצפר
 אחר מיד נאסר כשהגומו יחד קודם הדחה אלל אלל
 שמעון שלא נהערצ הצפר אחר הדחה צמליה קלח אז
 יש חילוק בין אם יש ציר למטה ככ"ל וצפר שנמלט חללה
 עם האוזה בין אלל ראוון בין אלל שמעון אסור אם
 אין מ' נגד האיסור גם הכלים ששלו בהן והקערות
 והכפות והטעלי"ר אסור הכל אע"פ שהן כ"ג בדכחצ
 הח"ו הארוך הטעם ואין חילוק בין אלל ראוון בין
 אלל שמעון צוה :

ב"ד הק' ואל סירקש בל"א הרב הגדול מהר"ר שמואל
 ז"ל פה ק"ק קראקא היום יום ח' דח"ה פסח שפ"ג
 לפ"ק :

שאלה י"ח

שלוס להגאון הגדול מהר"ר יואל זצ"ל. ראיתי מ"מ
 מעב"ח בספרו צ"ח זי"ד סימן קי"ב ע"פ י"א צה"ח
 דכתב המדרכי בו' אין מעמידין ע"ג ראצ"י שאם היסב
 על השולחן בו' ודחה כ"ח דצרי ח' הג"ש צעל ג"ע.
 ולשרוי לי מה כי יש אחרו מ' ראצ"י וכחצ שס צוה לשון
 ואומר אני שאם היסב אללו על שולחן ישראל האוכל
 פח

א' וז"ל עור דאלל שמעון אישלו אם היה מ'
 צהימר שהניח אלל האיסור לא היה
 מועיל להחיר כשהיה נוטף ציר איסור על חתיב' היחה
 ונדחה עור טע"ג משום דמאחר רמ"חן צמליהם קלח
 מליחה זו אינה תשובה רוח"ז להוליך האיסור בכל
 החיכות ואוזה החיכה שנטף עלי' ציר לצד אסור
 ואם נהערצ ולא נודע ואיכא ציר בכלי כולן אסורין
 אלל אלל ראוון שהניחו ציחר קודם הדחה אחרונה
 לשם אם יש מ' בכל היחר נגד האיסור הצפר אחר מות'
 וכדמשמע מחצוזה מהר"א דלעיל בלשון השאלה
 שחופס צפשיעוה שאם היה מ' בכל הסוחר נגד
 האיסור הוא צעל צם' משום דלחר סינויה לא פסק כח
 המלח וכדמשמע מפ"ט דצרי סה"מ ו"ר ו"א' דק"ל
 כהאי סינויה להחמיר בצפר וגזייה בו' ח"כ ה"ה דראוון
 לקולא היכא דאיכא מ' כמו בכל מליחה דק"ל צם'
 בין לקולא ובין להומרת' מיהו צמה שחור ונחערצ
 הסוחר עם האיסור לאחר הדחה אחרונה ומולחן קלח
 הוה גם אלל ראוון חזרו החיכות היחר ונאסרו מניד
 איסור הנוטף עליהן ועכשיו מליחה זו אינו מוליך
 האיסור בכל החיכות לצטל צם' ודין הצפר שאלל
 ראוון צוה כדיון הצפר שאלל שמעון ומחוך מ"ג הצח"ר
 דמ"מ מהר"ם איסורם החצוזה מהר"א הנ"ל ראינו
 אסור היכא דלא הוי הפסד מרובה אלל כדו קליפה
 אינו נכון דהלא מ"ל ומהר"א דצטל צם' ח"כ אם אין
 מ' הכל אסור דאי סג"ז בקליפה אף כשיש מ' לצעו
 קליפה וכן הוא צה"ה ש"ד סימן י"ד דאם הניח לכלי
 שולחן אחר שיעור מליחה בו' ע"ג ומציאו גם מהר"ם

א'

מיהו יש להשיב דהלא כבר נתצטל האיסור צם' צמה שנתערצ יחד קוד'
 הדחה וצמיותו מליחה הי"כ להוליך איסור צכולה
 באשר כתוב צינף התשובה ו"א' ס"ז אין כח באיסור לאסיר כלל ודוק לומר דלא אמרינן כבר נתצטל איסור קודם הדחה
 שאחר שלא נמלח יחד רק נגעו קנת זה צוה לכך מותר ואוסר חת"כ ולא כהצ' התשובה דנתצטל צם' אף ככה"ג צנגעו זה
 צוה רק היכא דלא נתערצ חת"כ צמליהם קנת אלל היכא דנתערצ חת"כ צמליהם קנת אמרינן למשרע ד"ח נתצטל האיס'
 אסור ונאסר דהוא מותר צלי טעם ונ"ל דלוידי ע"כ התחבר כשאין מ' צצפר אחר רק כנגד גוף האיסור היינו האוזה
 אלל צמית אם יש מ' צצפר האחר אף כנגד אותו צפר שנמלח תחלה עם האוזה והקורק' אז כבר נתצטל אף אותו צפר
 צנגיעה יחד קודם הדחה ואיז אינו אוסר צמליהם קנת ופסקו ס"ה היה דעת המחבר' אף סל"ז קשה למה כתב חת"כ
 שהצפר שנמלח תחלה עם האוזה צין אלל ראוון וצין אלל שמעון אסור אם אין מ' נגד האיסור והלא אלל שמעון אסור
 אף בדאיכא מ' כדו אותו צפר שנמלח תחלה עם האוזה דהרי אין כח צמליהם קנת צוה להוליך הטעם כאשר כתב צינף
 התשובה ואלל ראוון אסור אותו צפר אף בדאיכא מ' נגד האיסור רק דאיכא מ' נגד כל צפר הנעלם תחלה ז"ל וז"ל
 כ"ה עיין הטיב דוק ותמצא שהוא חריף למצין היג"ז

ולכתורה היה נראה להציל ראוי מהא דאמדין פירא
הנהג דסכור לי צאלו קנה ופירסי שאלו צידו מעוה
ואמר להצידו מכור לי הפץ שלך צאלו צידו ולא הקפיד
לשאלו כמה הם וקבלם מיד הלוקח עכ"ל וכו"כ
הרמז"ם ז"ל וכחז וה"ה ליקח פירות הכסרה צמלע
או צשחים שקנה ומחזיר אונאה ח"כ מוכה צכה"ג
שלוקה ואינו יודע מה מקחו ומה צחוכו יש צו דין
אונאה כיון שצידר לשון מכירה דזה בחליפין דמי כראי'
צגמרא' מיהו יש לדחות דלא דמי דהמס' גצי מעוה
נהי דהמוכר לא ידע כמה מעוה צידו של לוקח מיהו
ידע ואינה אוחזו וכן איפכא וככי דייק לשון דש"י שכחז
ולא הקפיד לשאלו וכ"כ עוד לקמן גצי דמים ואינו
מקפיד נתן לו מעוה או הפץ צצביל הפץ אחר צחורח
דמים ולא הקפיד חלה לראוח שוין ה"ל בחליפין
לענין קנין אצל לענין אונאה כיון שהמחנה יודע כמה
הס' ח"כ אינה אוחזו ומחזיר אונאה כיון שאמר לשון
מכירה אצל חס שניהם אינו יודעין מה צחוכו וכל ח'
רונה להרויח ולא נחביון לאננה אוחזו אינו זה צכלל
אונאה כי כיכי דגצי חליפין אפילו חס מקפיד עליהם
איכא למ"ד דחין צהם אונאה דמכר אמר דמאנא ולא
חליפין אלמלא חע"ג דנחאנה ונהסר ממון מ"מ כיון
דלא עזר על לא חונו חין צו דין אונאה וע"כ צריך
לפרש כן דחין לפרש דמכר אמר דמאנא דחורר ולא
חליפין דז"ל דלא נזכר חזרה צחורה גצי אונאה אלא
צכלל לא חגזול הוא דניחן להשיצין כמ"ש הטור ח"מ
דוש סי' ד"מ אע"כ פירושו כנ"ל דלאו לא חונו לא נאמר
אלא צמכר וא"כ חס עזר הלאו חייב צהשצה כמו לא
חגזול משא"כ בחליפין לא הזכירה חורה שלא להנאוח
צו וא"כ לא עזר על גזל וכיון דגזל חין כחן השצה חין
כחן ח"ה צנ"ד כיון דלא עזר על לא חונו שאין רצונו
להנאוח אוחזו דאפשר שהוא יחאנה ולא חצירו חין זה
צכלל לא חונו ולא ניסן להצצון וא"כ אפשר לומר
דאבילו להני פוסקים דפליגי הרמז"ם ז"ל וס"ל
דחליפין ומקפיד עליהם היו אונאה היינו משום דס"ל
דכיון דמקפיד עלי' ה"ל כמכירה וה"ל צכלל לא חונו
אצל צנ"ד כיון דלא עזר צלא חונו אפשר דמקדו ודע"ג
דהטור כחז מכור לי צאלו פי' שהיה הופס מעוה צלא
שונין כו' ששמע שגם הלוקח אינו יודע המנין וכן
ששמע מדצרי הרמז"ם שחזז הלוקח צדמי הכסרה
בגון שהפץ צלא שניין הנה כל זה יש לדחות דכונאו
צלא

פח של גוי חפ"ה יכול לצנוע מי שאינו רגיל לאכול ולא
אמרנו הכא חס אחה יכול לקיים שניהם מוטצי'
אל"ד נמי להך דעירוצין דאמרין ליחצא לינקא דהמס'
שיירי צאיסגרי דאורייתא וכן כשאסר פח של עכו"ם
לשניהם נאסר ח"כ מנינו חוטא נאכר ומוטצי צינרך
צע"כ שמוח מוטלה עליו או חס ראוי לצרך מפני
פירקחו כיון שהחירו לו ואי לא מחזי ציהודא חדע דהא
שקולין הן פח טמאה נקיים ופה קיצור טהורה חפ"ה
דרשבו לצרך על הטמאה ולא אמדין יכול אחה
לקיים שתיכן דלא החמירו צהכי מפני הציציה היפה
לחידוד מנוה צרכה וכיון שהואר לצנוע הוח' צו צכל
סעוהה הוצח וזכר לצרך מפני שהואר לנרעחו הוחר
לקריו כו' עכ"ל ואין לנו לשון מצואר מזה כדצדי צעל
ח"ה ג"ע דלמעכ"ה עיקר חידוטי' דצע"כ יש לו פח
צציתו של ישראל וא"כ ה"ל איפכא שחס היסצ אללו
שאינו אוכל פח של עכו"ם וחיצת אללו דייקי נמי וגם
ה"ל לפרש דמיירי צצע"כ שהוא עיקר החידוטי' וגם
בחז מוטצי צינרך צע"כ גלמעכ"ה הרי האורח מצרך
אלא הנע"ה צוכל מצינוע וסוף דבר הראי' מפה
טמאה מצוארה ג"כ לא כמעכ"ה שרונח לחלק ומוטצי
היה לכ"ח להקשות ולהביח צנ"ע' אצל חין כחן עיון
כלל לכי האמחי' והער מקונו לא אמר כשאנים מסוצו'
והא' רונה לאכול מפס ש"ג וא"ג הלוקים הם דאצ"ה
וגר מקוני מה צכך :

ד"ד יוס טונ הנקרה ליפמן צלא"ה ה"ד נחן לנו העלר

שאלה י"ט

דאוצן שקנה קרקע צמקום ח' שיש שם מונא לכסף
שחופרים שם ומונא חין עפר אשר שמעפר זה יוליא כסף
ועופרה והנה נהוג כשאחיובן עפר הנ"ל צבלע ממנו
הרצה צארץ מן הכסף וחוזרים חת"כ וחופרים צמקום
הצצה ומונא חין שם מעט או הרצה והנה הוא לראוצן
מקומות כזה צ' או ג' וקנה שמעון אלו מקומה צכמה
שחוח על הכסף ועמה נחחרט שמעון ועטן שנהאנה
הרצה מה דינו של מקח זה :

תעוה

שחלה חוצצ מדין אונאה כי ל"ש שיש צזה דין אונאה

תשובת הגאונים בתראי

והנה דמז'ם כחצ צפרק יג מה"מ דהלוקח צמעות
 אע"פ שקונה בחליפין קנה ומחזיר לזנאה
 וכן לוקח פירות אכסרה קנה ומחזיר לזנאה ע"כ
 משמע דקונה צצא דרישא א"כ ע"כ לא שכיחא ואפילו
 דחק דה"ל צמטיכה מ"מ דחק דהדא"י יצדס מלבו
 איהו שכיח ואיהו אינו שכיח :

ועוד לא הצנתי כלל מ"ש שאין דרך קנין צדק אלא
 חליפין אטו חליפין שזופטני עסקינן דלא
 קפידו דכל חליפין מקפיד קפיד וא"כ אם אין דרך
 מקה צדק גם אין דרך חליפין צדק אלא דרך חליפין
 להקפיד כמ"ש דש"י וחומ"ג ז"ל שלא להקפיד כ"כ אצל
 צלי מנין כלל שלא ידע מה צידו גם דרך חליפין
 להקפיד וא"כ גם חליפין לא הוי' ואפשר דס"ל דמ"מ
 דמי' יותר לחליפין מלמקח מ"מ מנ"ל סברת זה'
 והיותר נראה לפרש דוראי מורה הר"ש צפירות
 אכסרה כיון דקיל הפירות לא עזרי חליפין איכא
 לזנאה צזה דוראי לא צחורה חליפין נחו' לי' ומ"ש
 רמז"ס ז"ל גזי מהליף בלוי צבלוי דאע"פ ששמו
 בפירות קודם מכירה ליכא לזנאה והטעם משום
 דאין בחליפין לזנאה ואלו גזי פירות צפירות כחצ
 דאע"פ שלא שמו יש להם לזנאה ע"כ הטעם משום
 דפירות לא עזרי חליפין והוה מכירה והשאל דייק
 שפיר לישאל דטור שכתב גזי משום אכסרה שאמר לו
 מכור חפץ צאלו וכ"כ הרמז"ס מכור לי פרח צאלו
 דאלו אמר מכור פירות פשיטא דהוי לזנאה כיון דלא
 שייך צהו חליפין הוה מכירה אצל חפץ צעושה חליפין
 הרי זה חליפין וכן פרה אפשר דס"ל צבעלי חוספת
 דצפלי חיים מקרי בלוי :

אך יל"ע מאור ע"ז הטעם גזי פירי צפירי דאם אית'
 דטעמו הוא משום דפירי לא עזרי חליפין כמ"ש
 הסמ"ע א"כ דצרי הרמז"ס סוחרין וא"ז שהרי כ' הרמז"ס
 צפ"ה מה"מ דהמחליף ין ציין כיון שמשך הא"קנ' השמי
 וב"ה"ה המגיד ע"ז דס"ל כר"ם דלא אמרי' פרי לא עזרי
 חליפין אלא דרך ק"ם כעין בעל ואינו צחורה שוי' דמיס
 אצל חליפין שהן צחורה שוין דמיס כגון אלו אפי' לר"צ
 עזרי חליפין עכ"ל וב"כ הצ"י ס"ד גצס הרמז"ס וכ'
 דגם טור ס"ל כן וב"כ צעמו צסמ"ע ע"ס צסס הטור
 וכל הגאונים וא"כ פירות צפירות שהו' צחורה שוי'
 דמיס עזרי חליפין ואמתי' יש להם לזנאה ואפילו אם

שלא מנה המעור' ולא הזכיר המנין צמעה קנין ולא ידע
 לוקח כמה הוא וכן מ"ה הרמז"ס פי"ו מה"מ והוצא
 צטור סימן ד"ט ערומה של הטין אני מוכר לך מרחק
 זה של יין אני מוכר לך אע"פ שאין מרח הערומה ולא
 מרח הקנקנים ידוע מוכן קיים כו' יש להם לזנאה
 כו' אי כאל' לפרש שהמוכר ידע המדה אך לא הודיעו
 ללוקח וצנה היינו מרווחים חידוש מספק צמה שהקשה
 הצ"י ז"ל צסימן ר"ט מהא דאיתו נשך מה שעזי הולכת
 מכור לך דקנה אפילו היה יותר מכדי ומיהו חידוש
 מה שחידש אצל לפי שיטה זו ל"ק מידי דהתם שגניהם
 אינן יודעין אין צו לזנאה אצל הרמז"ס מידי צמוכר
 ידע אלא שאין לגבו משמע כן מה שכתב אע"פ שנמלא
 חסד'ו יחיר על האומר שהיה צדעמם משמע דרוקא
 גניהם היה ע"פ האומר גם מ"ש יש להם לזנאה משמע
 לחרווייהו א"כ מוכח מדצרי דאפילו גניהם אינן
 יודעין איכא לזנאה דלא כנראה מדצרי דש"י' ואחר
 שכתבתי זה דים חילוק צין פירש דש"י והרמז"ס מלמתי
 שכתב דצ"י צבסמ' משנה פ"ה מהלכות מכירה גזי
 קנין דים חילוק כנ"ל ציניהם ופשיטא כיון דהרמז"ס
 מפרש מכור לי צאלו דגמרא לענין קנין שגניהם אינן
 יודעין א"כ גם ל"ענין לזנאה הוי פירושו הבא דהא
 חרווייהו צחורא מלמ' קמיידי א"כ מוכח מדצרי רמז"ס
 דכ"ה ג' לזנאה י' ואין להקשות הלא מחלוקת
 הר"ש ז"ל צנודו דמספקא לי' אי הלבחא כר"א או
 כרצה דאמר דמכור לי צאלו אין צו דין לזנאה ומספיק'
 לא מפקינן ממונא א"כ ה"ג אם המוכר קיבל המעות
 המעות או אם הלוקח חייב ליתן עדין המעות דלא
 מפקינן ז"ל דהלא הר"ש לא פליג צדין זה מחלה
 ואמר כי דאיתי לצעל הסמ"ע ז"ל שדקדק דהטור כתב
 סימן רכ"ד דפליג דהר"ש והרמז"ס גזי מכור לי צאלו
 אז הוה לזנאה ותייך דהר"ש לא פליג כ"א צמעו
 אכסרה דאין דרך קנין צדק אלא חליפין אצל צפירות
 אכסרה יש דרך מקה שרגילין לקנות כרי של צחורה
 צלא מנין ואני תמה עליו דא"כ לדצרי לענין קנין לא
 קנה צפירות אכסרה כיון דמסקינן צגמרא דהא
 דמכור לי כאלו קנה טעמא משום דמלחא דלא שכיחא
 היא ומעות קונת א"כ צפירות אכסרה דשכיח לדעהו
 מעות אינו קונה דהא פירי לא עזרי חליפין א"כ אי
 קנה הוי מטעם מעות ומשום דלא שכיח :

דר' יוחנן משום דלא שכיח וא"כ למה לא יהיה אונאה
 כיון דדרך מקח הוא אע"כ ז"ל אע"ג דצחורה דמיס
 הן מ"מ כיון דמיס לחליפין דאין מקפיד עלי' עשאוס
 בחליפין גמורים לענין אונאה וזה שייך דוקא גזי הפך
 דמנינו גזי חליפין גמורים דק"ס אזל פירות אכסרה
 דלא מנינו גזי חליפין גמורים כה"ג דחליפין דאכסרה
 לא הוי כ"א בחליפין דק"ס לא צחורה שוי' דמיס
 דחליפין דשוי' דמיס אף על פי שלא שמו אותן מ"מ כיון
 שידוע כמה פירות יש בזה י"ל דזה רוצה צפירות אלו
 יותר וכמ"ג הרמז"ס גזי כלי דזה רוצה צמח יותר
 מבשריון משא"כ אם אינו יודע כלל צמה הם הוי צק"ס
 דאינו מפקד כלל ואפילו הסודר מהדר למרי' :

ועוד נראה צרור דלר"ח לא קנה צחורה שוי' דמיס
 כ"א צמח שמו אותן חלה והס פוה צוה
 דהכי כהצו החוס' פרק הזהב' צמח כמה פעמים וצבל
 פעם לא הזכירו כ"א חליפין שוה צוה וכן הצרייחא
 דחני פרח' צמח שכתבו דלר"ח א"ש לשיטת רש"י היינו
 שוה צוה וכמ"ג צהדיא פרח' צמח צכך וכך חמור'ך
 צמח צכך וכך משמע ליטת' דמהרמ"א צהג"ה סימן
 ד"ג סעיף א' וי"א דאם הערים זה כנגד זה כו' משמע
 דוקא צמח מיירי אזל צלל שומא והקפדה כלל הוה
 משא"כ ק"ס ולא קנה צפירות וא"כ כיון דחליפין בה"ג
 לא אשכחן צפירות לא שייך לומר דעשאן בחליפין דהא
 צמח מבירה משא"כ אלא דלענין אונאה עשאן
 בחליפין וכיון דלא אשכחן חליפין צללו צפירות ליכא
 למימר הכי ולרצרי הר"ש פשיטא דאיכא להאי טעמ'
 דלדידי אפילו שוה צוה פירי לא עבדי חליפין דהכי
 מוכח מדצרינו גם צרייחא דפרח' צמח ודקדק משם
 דפרה הוי צכלי דאי צפירי מאי מדקדק תלמודא דלמא
 היינו טעמא דלא קני משום דפירי לא עבדי חליפין
 וכן נלע"ד דעה הטור דאזיל צשיטת אציו דלא כצ"י
 ומה שמדקדק הצ"י מסיפא מלהזכיר הדין גזי מטבע
 ולא גזי פירות כו' דוק אדרבה מרישא למה הזכיר דין
 דשוה צוה גזי פרה וחמור שהם כלים כנ"ל סימן
 קנ"ה ולא הזכיר גזי פירות עכ"ל דאין זה דקדוק וא"כ
 להר"ש פשיטא דאין חליפין כלל צפירות וכיון
 דהכי מכירה גמורה הא לא עשאן בחליפין כיון דליכא
 גזי חליפין כלל וגם אין כוונתו לחליפין דלא רגילי
 חליפין צפירות כן נראה דעה הטור כי היכי דלא
 חקשה דידי' ארידי' כמ"י ואפי' אם היינו מפקפקין

נאמר דצחורה שוין דמיס פירושו שיהיה שוין משא
 וכמ"ג לקמן מ"מ ברוב כזה דאפילו שמו אותו יש אונאה
 ועוד לא הצנתי טעם זה דמאי ענין לא עבדי חליפין
 לשוי' מכר מהמח זה דאי לא עבדי חליפין א"כ לא
 נקנה כלל ולא שייך צי' אונאה כלל אלא חזר המקח
 וכי משום שלא עבדי חליפין נאמר שהיה מכירה' אחר
 כך מנאחי שגם הראצ"ד ז"ל השיב על הרמז"ס ז"ל
 צדיון זה וכזה שאם דרך חליפין נתן לו לא קנה צפירי
 דלא עכ"ל ואי לא קנה אונאה היכן ואם דרך מקח
 ומכר צמקפיד עליהם יש להם אונאה אפילו צסום
 ופרה כו' והרצ המגיד השיב דודאי ס"ל להרמז"ס
 צכה"ג קנה אפילו בחליפין כמ"ג לעיל דפירי צפירי
 צחורה שוי' דמיס נקנה בחליפין הדי כוונתי לדעמס
 ח"ל ואין גם א' שיכחזו דמשום דלא עבדי חליפין
 נאמר שהיתה כוונתם למקח גם כזה ה"ה כמ"ג
 דבה"ג ס"ל לרמז"ס דעבדי חליפין א"כ ליכא למימר
 טעם זה ומדצרי ה"ה נראה דטעם דהרמז"ס הוא ס"ל
 דגם חליפין איה צי' אונאה אלא צכלים לא הוי אונאה'
 משום דמהקיים יותר מפירות כך נראה מדצרינו ואין
 טעם מוזנין לי דא"כ אם קונה כלי דרך מקח וממכר
 לא להוי אונאה ואפשר דדוקא בחליפין אמרינן הכי
 ונ"ע :

ידוי' איך שיהי' מ"מ הר"ש דס"ל גזי מעות דלא הוי
 אונאה מספקא ה"ה גזי פירות דאין לחלק
 ציניהם מטעם הנ"ל ומ"מ גזי אכסרה א"ש וחלה
 נדקדק דצרי הר"ש דלמאי דכחז דמספקא לי' אי
 הלכה כד"א צסם ר"ה דאין להם אונאה לריך טעמא
 מאי טעמא דר"א אי משום דס"ל כה"ג חליפין הן ואין
 לחליפין אונאה א"כ אמאי קנה חקשה קושי' דגמרה
 לימא קסדר ר"ה מטבע נעשה חליפין דלמה פריך
 תלמודא על רצה צסם ר"ה מפי מר"א צסם ר"ה הא
 לענין קנין זה וזה שוין וחדע דאם נאמר לר"א צסם
 ר"ה מטבע נעשה חליפין א"כ מאי מספקא להר"ש אי
 הלכה כד"א פשוט דאין הלכה כמותו דהא מסקינן
 החס' דצהרי' מהני' וכן אמר ר"ה אין מטבע נעשה
 חליפין א"כ ר"א לא נקד צעדות צסם דצחורה ואין
 לסמוך עליו אפילו צחורה מילתא :

ועוד מדלא מדקדק תלמודא כ"א לרצה א"כ הוה
 סוגי' דעלמא כרזה וצבל דוכחי צה"ג
 הלכתא כוונתי אע"כ לאו חליפין היא אלא קנה משום

תשובת הגאונים בתראי

אינו יודע אם חזן או והצ"ע"כ אין לפרש שכונתו דלא
ס"ד אם הוא חזן או וזה דהל"ל דלא ס"ד אם
חזן:

ומדכתב שהרי אינו יודע משמע דהאי שהרי הוא

הוכחה דלא ס"ד דאיך אפשר שיסמוך

דעתו שהרי אינו יודע בו וא"כ ע"כ לא סמכי דעתו

הוא ע"א וה"פ דלא סמכי דעתו לומר שהיה אומר

בדעתו שהיה כך וכסמך ע"ז דהיה לא אפשר שהרי אינו

יודע בו אבל צדיקא סומך דעתו אלאומר כג"ל וזהכי

א"ש ה"ל דאמרין פרק הובב הטין וזרען זקרקע מהו

עד אלא דאמר שראי זה כדאיצעי לי ואבלאי מלתא

דלא ארי זה כדאיצעי לי מהו י"ס לבן אונאה או לא

ופירש"י י"ס לבן אונאה אם מכרין ע"י כחז כדאיצעי

לי כמה שצריך לקרקע דמידי דאומדנא הוא דשכיח

דטעי הוה כדן אונאה ומשמע מדברי רש"י שמכר

החצוואה שצחוך הקרקע שהרי כחז אם מכרין לשון

דנים משמע דלא קאי אקרקע כ"א אהטין והימא על

הב"ד ומשמע מדבריו דדברי הרש"י והרמז"ס הם עולין

בסגנון א' ו"א דרש"י פרק שמכר לו החטין שזרע

והרמז"ס פי' דקאי אפועל ששכרו לזרוע לו קרקע

ואמר זרעתי בראוי וצאו עדים שזרע פחות מהראוי

כו' והיחד קשה שכתב הרמז"ן ז"ל הקשה על פירש"י

וה"א דקושי הרמז"ן אין לה מקום על פירש"י שהרי

קושי הרמז"ן הוא ו"ל שהצ"ה' המגיד צטמו ופירש

זה אין לו רגלים וכי מפני שהיא קרקע לא יסלים חנאו

וכי לא זרע בראוי הפסידה ואם קיבל עליו לשלם

ישלם כדחנן אם אצור ולא אצבור כו' ואם אין עליו

חשלומין הפסיד שכרו ומה מקום לאונאה עכ"ל וזה

ל"ק לרש"י שפי' שמכר לו החטין שזרע אם לא זרע

בראוי והוא מכר לו ואמר שזרעו בראוי פשיטא דאונא'

היא י' נחזור לענינינו דלפירש"י שמכר לו בהזרעה ל"ל

לחלמור כלל שהגיד לו דשרי צי' כדאיצעי לי אפילו לא

הגיד לו כלום אלא מכר לו כל מה שזרע בחוכה צכך

וכך ואגלי מילתא דלא שוי' כ"כ כמו שנתן לו או שזה

הרצה יותר ואז"ל לפי' הרמז"ן שפי' צס ר"ח ז"ל ג"כ

שמכר לו החטין שזרע זקרקע ואינהו ציוקרא ואלו

שמכרין ציומר מדאי או פחות כמו שפי' שם ה' המגיד

ציה פשיטא דלא שצקין מאי דכתב הרמז"ס והטור

צהדיא ואוליגן צחר הרא"ש דלא מפרש מינ' ואפשר

לפרש דס"ל ג"כ כווחי' כג"ל ואין לפרש דטעמא דר"א

הוא משום דלא קפיד סבר וקיבל והוה כאלמר צפידוש

הפ"ז זה שזה מנה ואני מוכר לך צמאחים ע"מ שאין לך

עלי אונאה דז"א דא"כ הוה פליג עם דזה צטעם

אמר שלא הוזכר דזה דהא דזה לי' האי סברא

דהא קאמר דיש אונאה דמכיר לי קאמר וכי קאמר

מכור מאי היה הא מכירה גופי' כה"ג אין לו אונאה

אע"כ ס"ל דכה"ג איכא אונאה אלא דס"ד דאינו

אונאה מטעם תליפין להכי קאמר דמכור קאמר ור"א

יש לו טעם אחר כמות שלא הוזכר החלמוד ולא דזה

ציה דוחק דפשיטא דכולה שמעת' משמע דהטעם הוא

משום דהוה כמו צתליפין לענין קנין לכ"ע. ולענין

אונאה כר"א ור"כ צנ"ד הוי אונאה וכל זה נודע שיש

אונאה אצל כל זמן שלא נודע האונאה אינה לן למימר

דמהקת קיים ומחוייב לחן לו מעוחיו ואם יהי' אונאה

אצור לו אח שלו ואם יהיה ציטול מקת יצטל המקת

אצל נראה דאפילו צלא אונאה אין כאן מקח כלל

מהא דכתב הרמז"ס והציא הטור ח"מ סימן ר"ט דאם

אמר לחצירו כל מה שצצית זה ושצצית זה אני מוכר

לך אין כאן קנין כלל שהרי אינו יודע מה יש בו או חזן

או זה וזה שמהק צקוצית א"כ ה"ר אין לך קוצית

גדולה שזה ואין לחלק דהחם אינו יודע כלל מה צחוכ'

אם חזן אם זה צמא"כ הכא ציודע שיש כסף צעפר

זה אלא שאינו יודע כמה דכה"ג דמי לרישא דכחז

הרמז"ס ערימה של הטין אני מוכר לך או מרחף זה של

ין אני מוכר לך דמכרן קיים אפילו נמלא חמר או יחר

על אחרון דעחם דלע"ד אינו כן דודאי צריך טעם מ"ש

רישא ומ"ש סיפא והא גם ריש קוצי' הוא אע"כ היינו

טעמא דצרישא שרואה הערימה והמרחף ומשער

בדעתו שכן יהי' שם והוה ככל מקה דעלמא שאדם

סוצר שהוא כך ואינו כך שהמקת קיים ומחזיר אונאה

כמ"ש רש"י צפרק הובב ואעתיק לשונו צסמוך מא"כ

בצד דלא שייך אומדנא שהרי אינו יודע מה צחוכו

הוה קוצי' ה"ר לא שייך אומדנא וכי צביא הוא לידע

מה יהיה צאדן' והמדקדק בצדני רמז"ס יראה כי

וא"כ סד"ח כיון דהאומר מכור לי זאלו יודע הו"ו
מלח' דשכיח קמ"ל ושה"ט שקילו טרי הכ"י צריט סי' קצ"ט
והכ"מ פ"ה מהלכות מכירה בלשון רש"י ורמב"ם ח"י
מיידי דוקא בשניהם אינו יודעין או מיידי אפילו אם
האומר מכור לי זאלו יודע רק שאין המוכר יודע חז"ל
לענין אונאה פשיטא שאין להלק כלל :

ורבענין מה שהאריך הגאון הג"ל מחלוקת הרא"ש
דמספקא ל"י אי קי"ל במכור לי זאלו
דמתיר אונאה אם לאו וס"ל דמספיקא לא מפיקין
ממונא מיד המאנה וא"כ צ"ד שכ"ד נחן לוקח ממונא
וקי"ל שכ"ד העומד לנצוח כצ"ו דמי ח"כ המוכר הו"ו
המאנה מוחזר מ"מ צד מהתירושים שחירו הסמ"ע
וצ"ח על של"ה הזכיר הטור דפלוגתא דהרא"ש צסימין
ר"ע ג"ל כיון דהדיף והרמב"ם וס"ע פשיטא להו
דקי"ל במכור לי זאלו דמתיר אונאה וס"ה בלוקח
עדומה של חטין כו' או בלוקח פירות אכסרה ה"ל
הרא"ש יחודי לגז"י ועוד ומהרמ"א אע"פ שהצ"ח
סדרת הרא"ש מ"מ לא הכריעו במוחו וכ"כ כחז הגאון
צעל צ"ח דהקדמהו לספר י"ד שכשכוחז הש"ע סדרת
בסחם ואל"כ כחז ויש מי שחולק ופולח צ"ח הג"ל וכן
בשכוחז הש"ע סדרת בסחם ורמ"א ז"ל כוחז שיש מי
שחולק וכיוצא צ"ח הג"ל ולא הכריע צ"ח אחרו"ש אכ"ר
ראשונ' עיקר ולא מצ"ד דעת החולק אל"אם עבר המורה
דלא מהדרינן עובד"ע"כ נראה צ"ד י"ג לפסוק כהר"ף
והרמב"ם וס"ע שסחמו צ"ח ומ"ש הגאון הג"ל דאין
כאן מקח כלל דמי לאומר כל מה שצ"ח זה או בכופה
זה אני מוכר לך כו' וגי"ל דלא דמי כלל צ"ח הגאון
צענמו דהסם אינו יודע כלל מה שצ"ח משא"כ כאן
ש"ודע מה שצ"ח רק אינו יודע כמה דכ"ה"ג דמי לרישא
דערימה של חטין כ"ל ומה שדמה הדב סדרת זו דה"ל
צרישא ג"כ קוציט היא אין כאן קושי' דלא מקרי משחק
צקוציט אלא כשאפשר שאין שוה כלום או דבר מועט
ש"וד כגון חנן כמו משחק צקוציט צ"ח יפסיד לא
יקא שום דבר חמורה הדבר שיפסיד ולפי סדרת הדב
דחילוק צ"ח רישא למיפא ה"ל לרמב"ם לפלוני צ"ד
צענין מרחף יין ענמו צ"ח אדם רואה פה"ש צ"ח
יכול לשער קנה חז"ל אם אינו רואה כמה חצויה לא
קנה ומה שדקדק עוד הדב מפרק הזהב י"ל דאורס"ה
דמלתא נקיש דאמר שד"י צ"ח כדצ"ע דטוב עוב יאמר
המוכר :

על גום דבר לומר ששעיר כך צדעמו חז"ל כי אמר שראי
זה כדאי צעי לי סמכי דעמו שראוי ליתן צער ודיעה זו
כך וכך וכיון דלרש"י ור"ח ע"כ כ"ה"ג לאו מכירה הוא
מאן פליג עלי' וחז"ל דגם לישנא דהרמב"ם הכי משמע
כנ"ל :

ועוד דהטור הביא דברי רמב"ם סימן ר"ט והכי
מפרש צע"א מכל פירושים הג"ל שהוא מפ'
כגון שמכר לו קרקע ואמר זעמיו כדאוי ואשכח
דלא זרעו כדאוי וא"כ גם צ"ח י"ג לדקדק דלמה לי
דאמר דזרעה כדאוי אפילו צ"ח א"ה אם מוכר לו
קרקע זרוע ואינה כ"מ אלא ש"מ דכ"ה"ג לאו מכירה
היא וא"כ צ"ד הו"ו ממש כזה דהו"ו משחק צקוצי' ואין
כאן מכירה ואין להקשיח הלא גבי משחק צקוציט
איכא פוסקים דכ"ה"ג לאו אסמכתא היא וקונה כיון
דזה חובו יודע מי ירויה חב"ו דצעי למיקני גמר ומקנה
כיון דהרבה חולקים ע"ז לא מפיקין מיד ה"ל ק"ח לכופו
לקיי"ס המקח מספיקא וב"ו אם ח"א לשער כנ"ל חז"ל
אם אש"ס אומרים שאפשר לשער צ"ח החזקה שהיו
מתייבין צ"ח העקח קיים דאומדן דעת הו"ו ומ"מ יש
צ"ח הונאה כנ"ל
צ"ד הק"י וטעם בלא"ה מהו"ר יוסף ז"ל פה ק"ה קראתא
ה"ל

ואת אשר השיג הגאון שוה"ר שיכל טייטר על תשובה
זו :

נראה וראי דין זה דמי' למ"ש הרמב"ם ערימה זו
של חטין אני מוכר לך צ"ח וכך או ללוקח
פירות אכסרה צ"ח או צ"ח דקנה ומחזיר אונאה
ומ"ש הגאון מהו"ר יוסף דל"ד דשני החסם שהמוכר
עוד כמה הם כדמוכה מלשון רש"י ולפענ"ד אין מקום
לסדרת זו כלל דפשיטא דאפילו אם גם המאנה אינו
יודע כמה איכא משום לא חובו כמ"ש הטור ריש סימן
דכ"ד להדיא ואינה מהם שאינה צ"ח מוכר צ"ח לוקח
עובד בלאו אם הוא צ"ח ואל"כ הוא צ"ח הוא
צ"ח ואל"כ הוא צ"ח ומסיק דניתן להושיעין כו' וא"כ צ"ל
דמה דמשמע מלשון רש"י דאיידי שהמוכר יודע כמה
הס' אורה דמלת' נקיש ח"י נקיש חב' לרצוח' לענין דקני'
דלא אסקינן צ"ח דרעמי' דקנה משום דאפילו ר"ח
ש"עוה קונה כו' ומלתא דלא שכיח לא גזרו צ"ח דצ"ח

תשובת הנאונים בתראי

יעוד נראה כיון דגם צעיקה הדין שכתב הרמב"ם
 צמכור לחזירו כל מה שצדית זה או צדית זה
 דאין כחן קנין בדר כהנא המ"מ שלא מלא דבר בגמרא
 שיכול ללמוד כן ולכאורה ואפשר לפקפק עליו מהאי
 דק"ל מה שאירש מאצא מכור לך דלא קנה משו שאינו
 צדוהו משמע הא אס הי"ב צדוהו קנה אע"ג דכחמא
 חמלה אינו יודע מה שירש דיש מחשבר גו' וכדמשמע
 נמי מ"ש הטור ומהרמ"א דיש סימן ה"א צטס ר"ח
 דדוקא צהמס אצל אס פירש ואמר שזהו שאירש מאצא
 מכור לך קנה לכך נראה דהצד דלא לוסוף על דברי
 רמב"ם דוקא מה שפורש בו ועוד דגם צמחק בקובי'
 מסקי הטור ורמ"א סימן ר"ז דלא הוה אסמכתא דאגז
 דצני למיקני גמור ומקני א"כ ה"ה צנ"ד נמי כל א' צני
 למקני דאפשר דכל א' יפסיד או זה או זה לכך המקה
 קיים אפילו א"א לשער כלל כמה ימנא כיון דעכ"פ
 ימנא כסף ועופרת אצל אונאה ודאי יחזיר דלענין זה
 ל"ד למשחק בקוביא כיון שנעשה דרך מקה ומכר
 וכדקייבצ דנא טעמי' בגמרא צמכור לי צאלו דמהזיר
 אונאה דהא מכיר לי קאמר י
 כ"ד בק' יחאל מיכל טיימר פה ק"ק קראתא

עוד השגה על השוזה הנ"ל מהגאון מוה"ר הירץ

הנה ודאי דין זה דמי' להא דאמרינן פרק הנהב דף
 מ"ו צמכור לי צאלו דקנה ויש לו עליו אונאה
 וזוהו הוסיף הרמב"ם דה"ה אס מכר דבר שאינו מסוי'
 צדמים יודעים נמי קנה ומחזיר אונאה והצ"ח הטור
 דצרו ריש סימן ר"ט צערימה זו של הטיין כו' והגאון
 מהו' דר' יושע רנה לחלק ציניהם דלא דמי דההס גצו
 מעוה נהי דהמוכר לא ידע כמה מעוה יש ציר של
 לוקה לוקה מיהו ידע ואינה אוהו וכן צערימה של הטיין
 שהוסיף הרמב"ם אפשר נמי לפרש שהמוכר ידע המרה
 אלא שלשון רמב"ם אינו משמע וצנה מחולקים רש"י
 ורמב"ם ולענ"ד נראה דלשון רש"י אינו מוכח כי שפ'
 בגמרא על ויש לו עליו אונאה אס אין צמעות כדי דמי
 החפץ שפחה שחוט : ויש לרדק למה פירש דאיירי
 שנתאה המוכר ולא צבגון שנתאה לוקה כגון שיש
 צמעות יותר מכדי דמי החפץ שאז נתאה הלוקה
 שיחזיר המוכר היוחר אס הוחזר שחוט א"ו דאיירי צבל
 ענין כן נתאה לוקה או מוכר וכמו שפירש"י על קנה

דאין אמר מהן יכול לתור וה"ל לפ' צאונאה
 דמייתי צבל ענין ומיהו זה אינו קשה כ"כ דרש"י דייק
 מלשון גמרא דלא דאיירי צבל ענין מדאמר ויש לו עליו
 אונאה דה"ל ויש צו אונאה אלא ודאי צא לאורי' דא'
 מהן יש לו על חזירו אונאה ולא לשני א"ק מה יפה כמו
 של מוכר יותר מלוקה ואף שלפי שצדת הגאון הנ"ל
 לכאורה י"ל דהיא נוחנת צציל שהלוקה יודע כמה
 הם ואינה אס המוכר לכך אמר דיש למוכר דין אונאה
 על לוקה אצל לוקה ידע כמה הם וא"א לומר שנתאה
 אצל אינו מוכר דאפשר אף שידע מנין מעוה מ"מ
 טועם צדמי חפץ שאינו שזה כפי מעוה זה וכמו צבל
 קנין שפורטי' ככוס מעוה וסכוס חפץ ואע"פי לא גרע
 כח א' מהס וא"כ ה"נ לא ידע כח הלוקה צציל שידע
 מנין המעוה וא"כ הדרת קושיא לדוכח' למה פירש"י
 צאינה הלוקה למוכר וע"כ צ"ל דמיירי דוקא שגם
 הלוקה לא ידע מנין המעוה ולכך כשנתאה לוקה אין
 לו על המוכר אונאה אף שהוחזר שחוט משום דאמרינן
 כיון שהלוקה נוחן לחזירו מטות צעד החפץ ואינו יודע
 כמה הם אף שיכול להיות שיש צמעות הרבה יותר
 מדמי חפץ ואטו צשופטי עסקינן אלא ודאי משום
 דהחפץ חצי עליו ציותר גמר ומקני כל המעוה צחלופי
 החפץ והלשון שאמר מכור לי כאלו משמע כן דצבל אלו
 מעוה ימכור לו אף שיש הרבה יותר מדמי חפץ והמוכר
 יחא מהנה ולפיכך אף אס הוחזר שחוט אין ללוקה דין
 אונאה אע"פ שאמר לשון מכירה כיון שאמר נמי צאלו
 כנ"ל משא"כ כשנתאה המוכר אף שנתנה לוקה
 המעוה צלא מנין יכול לומר שלא נתנה למ"ט החפץ
 אלא צגוי' וע"ך כן קיצל הדמים ממנו שלא יקנה אלא
 כנג' הדמים דהלשון צאלו שאמר נמי משמע כן שיקנה
 צחפץ נגד דמים ואס לא יחא המעוה כ"כ יחא צו דין
 אונאה ואפשר דלזה כיון צגמרא שאמר דהא מכור לי
 צאלו קאמר ר"ל צאלו נמי דיויק ומכ"ש שחפץ עדיין
 צידו דהמוכר דהמ"ט דמוכר אצל לא דעתו היה כן
 כנ"ל כך נ"ל ליישב דצרי רש"י ומחוק זה מוכח דאיירי
 שגם לוקה לא ידע ככוס מעוה אכן הרמב"ם שכהנ
 ויש להם אונאה אע"פ שנתאה הכר או יחיר מוכח
 להדיא דלא ס"ל צרש"י אלא יש לשניהם אונאה ע"כ
 ס"ל דמה דקאמר רב הונא ויש לו עליו אונאה לאו דוק'
 אלא ה"ה דיש ללוקה על מוכר אונאה אלא קאי
 אהחלת דצרו שאמר האומר לחזירו טכור לי צאלו ק'
 הלוקה

הלוקה רחוק האומר והשמעין דמותא דאף שעדין לא
 משך החפץ הכא מעות קונה כדמפרש טעמא הרי
 דרשנא מיירי בשמור המוכר וע"ז קאמר דקנה לוקה
 אף שהור מוכר וע"ז קאמר ואף שקנה לוקה ואין מוכר
 יכול לחזור מ"מ יש עלה אונאה זאה"כ ה"ה איפכא זו
 דעמו של רמז"ם אצל כונת דש"י ע"כ אינו כן דהרי פי'
 על קנה זאינא' יכול לחזור הרי דלפי דש"י ידענא נמי
 איירי בכל ענין צין חוזר מוכר צין לוקה זא"כ למה פי'
 על אונאה דוקא צנחאנה מוכר אע"כ כדפרש"י :

ובזה יחודן מה שיש לדרוק צפי' צמה שהקשה על
 הרמז"ם שכתבתיש להם אונאה מהא דחנינא
 פ' א"ג ההילך לחלוצ עינים כו' ואמר לו מה שעמי
 חולצת לך מכור מוחר כו' משמע דקנה אפילו הי' יומר
 על דמיו והרי אינו דבר מסויים ולפי מ"ש רמז"ם לא
 קנה אלא כנגד מעות עכ"ל. ויש לדרוק דצלת
 הרמז"ם ה"ל לאקשווי' על דצ הונא מהא דחנינא פ'
 א"ג אצל לפי סדר חנינו דלמעלה א"ש דצלת רמז"ם ה"ל
 צצרת דש"י דדוקא להמוכר שמכר חפץ הודיע לו
 צמעות שאותו הלוקה שאין מנין ידוע הוא דיש לו עליו
 אונאה אצל ללוקה אין לו עליו אונאה כנ"ל וא"כ ה"ג
 צמה שא"ל המוכר מה שעמי חולצת מכור לך צכך וכך
 דהוא איפכא דהמקנה אינו ידוע כמה ומעות שנותן
 לוקה ידוע הוי כמו איפכא דלמוכר אין דין אונאה אם
 הוחיד דאטו צשופטני עסקינן כנ"ל צודאני גמר ומקנה
 כל מה שעמי חולצת אצל הלוקה יש לו עליו אונאה
 כנ"ל משא"כ לרמז"ם דכחצו ויש להם אונאה לשניהם
 ק"מ הסיח דא"נ :

אבל אחד עיון א"ל' לומר כן לפי מ"ש א"ל' מ"י
 צצ"מ צחירונו על הטור כמ"ש האומר להצירי
 כל מה שצציתא וצחיתה זה כו' דאין זה אלא כמשהק
 צקוציא קנה וצחיתו דהיינו דוקא היכי שניהם אינן
 יודעין משא"כ היכי דמוכר ידע ולא לוקה אז לא הוי
 קנין כלל וא"כ הכא צעמינא נמי שניה' אינן יודעין ולמה
 נאמר דלא הוי קנין כלל אלא צ"ל דא"ג דהוי קנין
 ואין צו נמי דין אונא' כמו שאין צו משור' יצו' והיינו משו'
 שהוי ממש כמשהק צקוציא וא"כ הא דעמי דמי לאומר מה
 שצחיתה זו מכור לך דצזה דמים לו דאינו אלא כמשהק
 צקוציא כההם ולא דמי ממש דההם צל קני משום
 שמוכר יודע ולא לוקה ואלו הכא קנה משום שניהם
 אינן יודעין. כלל דמלחא דאף אם שניהם אינן
 יודעין הוי דין אונאה וא"כ צנ"ד נמי אף שניהם אינן
 יודעין יש צו דין אונאה דרמה לעדומה של חטין ולא
 הוי כמשהק צקוציא ואין חילוק צין שניהם אינן יודעין
 אז לאו אלא כמשהק צקוציא כאשר כחצו א"ל צצ"מ דיש
 סימן ד"ט. ועוד אינו יודע צצירוד שהיחי חופס
 ישיבה אז צמקום הכוא וידוע דהמוכר טפי יודע
 זאפס' לגמלם מה שהו' צחוד ארץ כפי הזמן דצו מעט
 שהחיד שם משא"כ הלוקה אינו יודע וא"כ אף לסדרת
 הגאון מהר"ר יושע צנרון שמוכר ידע ולא לוקה קנה
 ומחזיר אונאה וא"כ אם נאמר נמי דהוה הוי כמשהק
 צקוציא לא הוי קנין כלל כיון שהמוכר יודע ולא לוקה
 ולפי מה שפירש א"ל' הגאון צ"ל. אינן אכני צמקומי
 עומד שאין חילוק צין שניהם יודעין וצין מוכר לצד
 ערע

הלוקה רחוק האומר והשמעין דמותא דאף שעדין לא
 משך החפץ הכא מעות קונה כדמפרש טעמא הרי
 דרשנא מיירי בשמור המוכר וע"ז קאמר דקנה לוקה
 אף שהור מוכר וע"ז קאמר ואף שקנה לוקה ואין מוכר
 יכול לחזור מ"מ יש עלה אונאה זאה"כ ה"ה איפכא זו
 דעמו של רמז"ם אצל כונת דש"י ע"כ אינו כן דהרי פי'
 על קנה זאינא' יכול לחזור הרי דלפי דש"י ידענא נמי
 איירי בכל ענין צין חוזר מוכר צין לוקה זא"כ למה פי'
 על אונאה דוקא צנחאנה מוכר אע"כ כדפרש"י :

ובזה יחודן מה שיש לדרוק צפי' צמה שהקשה על
 הרמז"ם שכתבתיש להם אונאה מהא דחנינא
 פ' א"ג ההילך לחלוצ עינים כו' ואמר לו מה שעמי
 חולצת לך מכור מוחר כו' משמע דקנה אפילו הי' יומר
 על דמיו והרי אינו דבר מסויים ולפי מ"ש רמז"ם לא
 קנה אלא כנגד מעות עכ"ל. ויש לדרוק דצלת
 הרמז"ם ה"ל לאקשווי' על דצ הונא מהא דחנינא פ'
 א"ג אצל לפי סדר חנינו דלמעלה א"ש דצלת רמז"ם ה"ל
 צצרת דש"י דדוקא להמוכר שמכר חפץ הודיע לו
 צמעות שאותו הלוקה שאין מנין ידוע הוא דיש לו עליו
 אונאה אצל ללוקה אין לו עליו אונאה כנ"ל וא"כ ה"ג
 צמה שא"ל המוכר מה שעמי חולצת מכור לך צכך וכך
 דהוא איפכא דהמקנה אינו ידוע כמה ומעות שנותן
 לוקה ידוע הוי כמו איפכא דלמוכר אין דין אונאה אם
 הוחיד דאטו צשופטני עסקינן כנ"ל צודאני גמר ומקנה
 כל מה שעמי חולצת אצל הלוקה יש לו עליו אונאה
 כנ"ל משא"כ לרמז"ם דכחצו ויש להם אונאה לשניהם
 ק"מ הסיח דא"נ :

אכן צעיקר קושי' הצ"י צ"ע דמה שחידן הצ"י הוא
 דוחק וא"ל מ"י ז"ל צצירוד צ"ח דלכ לחרץ
 צע"א דההיא צרייתא דא"ג פשיטא דיש צה דין אונאה
 אף לא אחי אלווי' שם אלא איסוד דיצוח ואי לא
 משפנינא חמינא דסוביג' החלמוד לא משמע כן אלא
 כלל הוא כל שאין צו איסוד ריצוח אין צו דין אונאה
 וכל שיש צו אינא' יש צו איסוד דיצוח צרינא א"ג אי' אמר
 דצ"ל דלכ כחצו דחמנא' לאו צה אונאה לאו צרינא לאו
 צגול ופירש"י ונלמדו זה מזה שצכולן יש חסרון כים
 זעציר הגמרא גריכותא דא' כחצו חמנא' צרינא ה"א
 דחמות הוא קמ"ל הרי מצואר דאחד דכחצו דחמנא'
 לאו צרינא ולאו צה אונאה דשוין הם וכל היכי דיש
 איסוד ריצוח יש צו אונאה וכן להיפוך וא"כ יאי' ס' ד

השובת הגאונים בתראי

ראשון ולא צי"ט שני אינו והאמר ר"י צד שלא אמר דא
 אשי עזבא הוי צדי כנישחא דטעון צי"ט הסמוך לשבח
 ולא ידענא אי מלפניה או מלאחריה וחזו לקמי' דר'
 יוחנן ואל' יתעסקו צו עממין ואמר רבא מח צי"ט כו'
 ופירש"י ולא ידענו אי מלפני אס חל' י"ט צע"ג ומח צו
 ציוס מפני שלא יכול להחמסק צו למחר החירו לו
 לקוצרו ע"י עממין או מלאחרי' והוא מח צשצח והיה
 משחתי כצד והסדריה והחירו עכ"ל שמעינן מהא דאפס'
 למח לשהות יום שלם קודם שיסדריה ומהא מייחתי נמי
 הא דאמר רבא מח צי"ט ראשון כו' מח צי"ט שני
 יתעסקו צו ישראל ופירש"י מח צי"ט ראשון מה
 שנסתהה בגון שמה צשצח ולמחר ה' י"ט והוכרח לפרש
 כן כדי שלא יהיה דדרי רבא סותרים לדדרי ר' יוחנן
 וק"ל:

ונדרי נמי דהסמ"ג לא פסק בהלכות י"ט כמר זוטרא
 אלא כרז אשי דפליג עלי' וס"ל צין אשחתי וצין
 לא אשחתי מ"מ משמע לי' ספיר דאפשר למה לשהות
 יום א' קודם שיסדריה והב"ל נלפוח ובדמשמע זהאשה
 צהרא דעין מעידין כו' ר"י צן צצא אומר לא כל האדם
 והמקום והשעות שזין ופי' דא"י יש לך אדם שממחר
 להינפח בגון אדם שזון ויש לך מקום שהחמה נוגע צו
 ציוחר ומח ממחר להסדריה ולהשנות ויש לך שעה
 שהעולם חס' כו' הא קמן דהמחיים' הגורם להסדריה
 הוא גורם להשחנות הגורה מ"מ דעה הסמ"ג צוה
 צטילה לגצי שאר פוסקים דס"ל דאע"ג דאפשר שלא
 יסדריה עד אחר יום שלם מ"מ רגיל הוא דמחפח חפח
 אחד שעה א' וכדמשמע לשון הגמרא דקאמר אסקינהו
 והאינהו לאחרי' וכצד מוסבס להלכה דצספק אי
 אשחתי אי לא אסורה להנשא כמ"ש הר"ן צחשונה
 והריצ"ש כחצ' צחשונה דאפילו נשאה חלא וה"נ משמע
 מדאמרינן וה"מ דכי אסקוהו חזני צשעתי' וכצ'האש'
 שלום צעוצדא דשני ה"ה אמרינן דאסקינהו קמן וחזני'
 לאחחר משמע דצעינן שיעיד צודאי דחוי' חוך שעה
 וצלל"ה לא סגי:

איברא דהרא"ש וזוטרו הסכימו גם הריטב"א אס
 אינו נודע אס הוא חוך ג' או אחר כך
 חליגן להקל דמחא הוא חוך ג' ימים וכן מסיק דדרי
 חוס' צמחני' דאין מעידין כו' ונהי נמי דהרשב"א
 נכספק צוה אין ספיקתו מולא מידי ודאי דהכי פוסקי'
 והא דדייק הרשב"א מדלל קחני אין מעידין אחר
 ש"צ

אמר אלא צמחני צקוציא ונד לא הוי משחק צקוציה
 אמה שייך לפקפק עוד דכל זה הוא לדעה רמזים
 דפסק כרז הוגא אצל הרא"ש מספקא ל' כצד נחצאר
 צמ"ע וצניחוד אלא"ו דאף הרא"ש שמורה צ"ד הלכך
 צ"ד דינו דקנה ומחזיר אונאה ואף אס שהה הלוקא
 לחזור יוחר מכרי' שיראה לחגר או לקרוצו אין צכך
 כלום דא"א לעמוד ע"ז עד שיצדוק קנה הנלע"ד נראה
 כחצמי:

ב"ד הק' שמואל צני הירץ צלל"ה הגאון החסיד מהר"ר
 שאל סירקס ז"ל ה"ה פה ק' פינטשוב

שאלה ב'

אחר נאעלם מן העין ואחר ד' ימים הודיעו הספנים
 שמתאו אוחו תחת הגשר צנהר מים שאין לה סוף
 והעידו צ"ד שנודע שנמלא צנהר הלם שמה ורחוהו
 שונה על סוף הנהר והכירו כולם צט"ע צפרט צחוטמו
 העצה ופרחתו הרחצה גם שלצושו סודקיל תכירו
 צצחגורה והספנים עדיין צידיהם ההאקין שחעלוהו
 צזהם ומזמן שנודע להם עד שראוהו לא ה' רק רציעת
 שעה מה דינה של אשה זלח:

תשובה

נראה דאין להחיר האשה ע"פ עדות זה כי לא
 ידעו מהי העלוהי הספנים מן הנהר ואפשר
 צצין העללה וראייתם הוה שיעור שהיי' דהיינו שעה
 א' כדמשמע מהא דאמרינן צהאשה צחרת' וה"מ דכי
 אסקיהו וחזיא צשעתי' כ"כ ה' המגיד פי"ג דגירושין
 וכן כחצו הר"ן והריצ"ש והצ"ז צ"א"ע סימן י"ז וכן
 גרם ג"י צדצרי רמז"ם וכן הוא נוסחא רמז"ם שלפנינו
 שעה א' ואף שכחצ צמ"ג צהלכות מייאן כ"ד שעות
 יש להצ"א סעד לדדרינו מהא דחזיא צפ"ק דצינה אמר
 רבא מח צי"ט ראשון יתעסקו צו עממין כו' ואמר מר
 זוטרא לא אמרן אלא דאשחתי אצל לא אשחתי משהינן
 לי' ופירש"י דאשחתי ומחירא שלא יסדריה כו' משמע
 דאפילו מח צחחלת י"ט שני משהינן לי' עד לאחר י"ט
 כיון דלא אשחתי כצד וה"ק לא אמרן אלא דאשחתי
 שמה לפני יום ההוא דהיינו לפני החלת ליל י"ט שני
 וצכו משמע להדיא מדאמרינן פרק חולין רף ל"ט גצי

שעצרו ג' ימים וחלו אין מעידין אלא חוד ג' ימים
 ושמע סיכו' דדור שהיה חוד ג' ימים לע"ה אין זה
 שוכחה דהא בהם זרימ' דמחני' נמי חני אין מעידין
 אלא על פרנוף פנים עם החוטם כו' אין מעידין עד
 שחלף נפשו ואמאי לא חני אין מעידין על פרנוף פנים
 בלא החוטם כו' אין מעידין קודם שחלף נפשו כו'
 והתם לא שייך ההוא חירוב' דרש"א ואיתומ' על
 דהרש"א אחר' לכך צני דאי הוה חני אין מעידין על
 פרנוף פנים בלא חוטם ה"א דחוטם לחוד סגי' אף
 בלא פרנוף פנים דהיינו הלהיים כפירש דיינו יתוהם
 קמ"ל דצנינן פרנוף דהיינו הלהיים עם החוטם וכן אי
 הוה חני אין מעידין קודם שחלף נפשו ה"א דמעידין
 עכ"ל וית'ה הנפש ר"ל כשפגש לו דהוא מת בלאו שעה
 קמ"ל דדוקא אחר יליח'ה הנפש מעידין א"כ אפשר לוי'
 כיון דצנהך חרתי צני צני למחני אין מעידין אלא
 כו' תנא נמי צנא חליח'הי אין מעידין עד ג' ימים
 כו' :

א ועוד יש לומר דאי הוי חני צסיפא אין מעידין
 אחר ג' ימים ה"א דוקא כשדלוהו ציוס
 הרציעי הוא ואין מעידין אצל ראוהו בכלוח ג' ימים
 שלמים מעה לעה יוכלו אפ"כ להעיד קמ"ל דדוקא עד
 ג' ימים ולא עד בכלל וא"כ הון ראייתו מוכרחת
 מצספק אם הוה חוד ג' חלינן להקל וא"כ ה"נ צספק
 אי אשחתי או לא חלינן לקולא נמו דלא אשחתי' מיהו
 כד כהז הר"ן בחסובה סימן ע"א דאפילו לדעת
 המקילין צספק אם הוה חוד ג' או לאו שאני התם
 דמתחמא אי היה אחר ג' לא הו' ניכר לעון אצל צנפל
 למיס שאין שיעור אלא שעה א' בלדא אין לחלוח שלא
 שעה עדין וכן פסק הר"ז ש סימן ע"ח וע"ט דאפילו
 אם נשחח חלף וכ"כ הר"ן ומיהו א' צנהג"ה סומן יו'

וכן בחסובה מהר"ם אלפקר סי' קנ"ג פסק דצספק
 אם אשחתי אחר ואין לומר דלא אסרו צספק אשחתי
 אלא צעד אחר דצכני מיירי חני עובדא דצנני' וכרפ"ס
 הר"ף מיירי דעד אחר נאמן ע"ש בהאשה שלום וטעמו
 משום דע"א מדאורוותא לא מהימן אלא מדרצנן
 הימנוכו משום תומרא שהחמרתה צסופה והם לא
 המנופו אלא דחתי' צשעמי' אצל שני עדים נאמנים מן
 החורה כשאמרו שהכירוהו הטיב וכמ"ס הרמז"ן
 בהאשה שלום דתומרא יתירה היא מ"ס הר"ף דצנינן
 נמי צשני עדין שיאמרו וקצדנוכו שכל שני עדים אין
 מדקדקים אחריהן וכ"כ הר"ש שם דהא ליחא שהרי
 גצני ודאי אשחתי אפילו שני עדים אין מעידין דהא
 לאחד שעה א' אחר שהעלוהו ממים הוה כלאחר ג'
 ימים ציצצה שדורחו משחתי' וצמח ציצצה אין מעידין
 אלא על פרנוף פנים כו' ואין מעידין אלא אחר שחלף
 נפשו וכי' ודמי' דאין מעידין אלא עד ג' ימים דככל
 הני אין חילוק צין ע"א לשנים וא"כ צספק אי אשחתי
 נמו אפילו שנים מעידין לא מהני דספיקא דאורייתא
 היא דתייסקין להשקנות ה"ורה מדאורייתא וחדע דאי
 לא היחא קכי דאיך פשוטא צנמרא בהאשה צחרת דף
 קכ"א מדפרי צעצע צפרמי וצעצע צנגלוהו כו' א"א
 צשלמא דר"י צן צצא לקולא פליג צני' דצומן הקוד וצא"ש
 עהז מעידין אף לאחד ג' ימס א"ש דאינוהו דעצני
 פרי' צן צצא אלא אי אמרה לחומרת פליג איניקו עצני
 אלא כמאן כו' והשתא אי איתא דצספק אשחתי ה"ל
 ספיקא דרצנן וכשהעידו שני עדים שהכירו מותרת
 קשיא הא אפילו פליג ר"י צן צצא לקולא כמאן עצני
 אינוהו דלמא ע"כ לא קאמר ר"י צן צצא אלא צהעידו
 שני עדים דצכני מיירי מחני' כנ"ל וס"ל לר"י צ' צ'
 דצומן הקוד ואדם כחוש יש ספק אף אחר ג' ימים וס"ל
 ספיקא

א ועוד ל' הובחה דעספק חלינן דהוה חוד ג' דל"כ הא אמרינן צתתני' וצכמה מקומת להתיר ע"פ טעמת עין וא"כ איך
 אפשר לעולם להתיר ע"י טעמות עין דהרי עספק חלינן דהוה אחר ג' ימיו א"א להכיר ע"י טעמת אחר הוא והעד
 דומה וטעמה עלמו דאין לומר דאפשר צענין סכור' איתו צצגד' שזה הוה סינא מכלן חוד ג' ימים וא"כ צודאי הוה חוד
 ג' ימים מת ואפשר להכיר צע"ט א"א דהרי מסקונן צעור דתייסקין לשאלק וא"א אפשר דזה סינא מכלן חוד ג' הלך לעמא
 צשהיל צגדיו לזה וזה הוה מת אחר ג' ולא מהני ט"ע אע"פ דיש לתרן דע"כ מוכח דזה שמוכח כהן צצגדים ח"ו היה
 מן קודם ג' ימים דהרי זה סינא מלתנו צצגדים ח"ו לא ינא אלא חוד ג' ואע"פ דתייסקין סתלוהו לזה עכ"פ מוכח דזה
 ה"ו ג' חוד ג' דהרי לא הלציטוהו לאחר מיתת וא"כ מעידין עליו צע"ט מ"ע לא אשחתי' חד מן פוסקים לאשמועינן
 זה דלא מהני ע"ע א"כ מכירין ג' הנגזים דזה ה"ו חוד ג' ולא צרה צכמה מקיעות מוכח דז"א ואין סוף להאריך

ש"מ דודאי אינו מחפיה חוץ שעה ועוד נלע"ד שאם
 בעידו כימן מוצהק במלכותיכן וכליו יש לסמוך ע"ז
 להחיר האשה דהא דהנן צבאשה צמדא חין מעידין
 חלה על פרנזוף פנים עם החוטם אע"פ שיש סימנים
 צגופו וצכליו כו' היינו צסימנים שאינן מוצהקין כדאי
 ההם צגמדא דפרדך אמתני' למימדא דסימנין לאו
 דאורויהא ודמינכו : לא קשור צבים כו' אמר אזני ל"ק
 הא ר"א צן דהנא הא רצנן דחניא חין מעידין על
 השומא כו' אמר רצא דכ"ע כימנין דרצנן והכא צשומא
 מלא צבן גילו קמיפלגי וא"ד אמר רצא דכ"ע סימנים
 דרצנן והכא צשומא סימן מוצהק קמיפלגי ופרדך ולהך
 ליטנא דאמר רצא סימנים דאורויהא הא קחני אע"פ
 שיש סימנין צגופו וכליו ומשני גופו ארוך וגוף כליו
 דחיישינן לשאלה ואי חיישינן לשאלה חמוד צסימני'
 אובך כיפי מהדרין לא שיילו אינשי אובכי ואצ"א
 כליו צחורוי ואובכי פירש"י ואצ"א כליו דמתני' דקחני'
 צגופו וצכליו דלא כמינין אסימנים היינו צשומא
 ומיורא חלה דלא אמרי סימנין צמלצשויו חלה צשומא
 היו או לצנים היו ואין זה סימן שהרצה יש צשומא
 ולצנים ע"כ הא קמן דלמ"ד דסימנין דאורויהא מיידי
 מתני' צסימנים הגרועים שאינן סימנין כלל כגון ארוך
 וגוף צגופו והיורו צכליו חלה מהם סימנים חף שאינן
 מוצהקין מעידין עליהם למאי דמסיק צשינויא צצרת'
 דלא חיישינן לשאלה ונראה מדצביו חו"ש דהקיא
 צינויא עיקר ומחייסב יוסר :

המעיד שראו אחר שהעלוהו מהמים ה' וא' לא ראה
 הטביע' וצטין חילוק זה כחצו הפוכה' להדי' כשהעיד
 שזה טבע משה צמים שאין להם סוף ה"ל איבוד רצנן
 וצדיע' צל' ה' וא' לא ראה לא העיד כן כנ"ל איסורי דאורוי'
 ואפילו נראה הנה וצד עולם כל דצרי הטור כהוגן
 צלא קושי' כלל וצטין צחשונה צן לצשהקשה ג"כ קשי'ו
 ע"ש שחי' ג"כ כ"ס"ל דצרישא איירוי שאין גופו שלם ח"כ
 צנ"ד שלא נודע צנפלה להוך כהנר חל' אחר שהעלוהו
 מהכנר ראו ודאי נריך שידעו העדים צודאי דלא
 אשההי צנמיים וחס אינן מעידין ע"ז ואף שהעידו
 צעדין המים היו שוחתי' ממנו והכפנין עדין צידם
 ההא' קין מ"מ חין צכל זה צירור שלא אשההי שעה ח'
 קודם צהעלוהו אמנם צהנטרף עדות אהד שהעיד מה
 שהעלוהו כהפנים שח יבך מיד צאו העדות שהעידו זה
 יש להחיר אשה צע"פ זה ואע"ג שח' העיד שלא הכיר
 פניו צט"ע כי הוא נכוח מן המים ואפשר דהא דקאמר
 צגמדא דדוקא צאשההי מחפיה חפוח היינו דצכהה' אז
 ודאי מחפיה חפוח כי כן הוא דרגולוח חצל חה"ג ח'
 חפוח הוך שעה נמי חסור כי נשמה פניו ואינו ניכר
 מ"מ חין לחוש לזה דהא דהא' והטור וכן דרמ"א
 פסקו דכשלא ראה העד הטביעה נאמן חפוי' צאשההי
 כמה ימים חף שכד נחפה והוא מטעם כדפרישי' לעיל
 שאף צאשההי ונחפה אפשר להכירו חס מדקדק צו
 הטיב וחדע דחל"כ ה"ל להלמוד להלק נמי מיני' צי'
 דאפילו צחוי' צשעתי' ח' מחפיה חין מעידין עליו
 וצאשההי חפילו צשהמח חיישינן לשמה חפוח ואף
 חס הרגה לומר דלשאר הפוכקים דאי ודאי חהכח
 חפילו דהא חוץ שעה חין מעידין מ"מ הא כל העדים
 אחרים העידו שהכירוהו הטיב ולא הגידו שראו צו שום
 נפוח חפילו צע"א חומר לא מה וסנים חומרים מה
 חס נאמנים וכו' חאן ולפניה דהלמוד נמי חשמע
 דדוקא צשעה שעה הוא דמחפיה ולא קודם לכן וזה
 העד טועה עלמו וכן מוכח מדקאמר צאשהה' שלום
 וחאקנין קמן וחויז' לחלוד ולא חסיק לומר ולא חחכח

כ"ד בק' יצחק צלח"א הרצ מהר"ר קמחאל חיש לוי
 צל"ב

שאלה כ"א

ח"ש יש לסמוך על הא דכחז ח"ה צכחצים סימן
 קב"א ופסקה צי' ז"ל דצני ככרה כלים חיישינן
 לשאלה

שדלו הצביעו לאתרו' נוחא עכ"ל ח"א ח' לנמי כתיב חא' דביני דחין כאן דלא כרנזוף פנים חף דחזיהו לחלטר נריך
 סימנים ולא כנו' צט"ע חלה שמישז דכוגי' איירוי חף כסוף שלם ומיורא לא ח' רבים כתיב חא' סכרי ככז לקמן דסימני'
 יב"ע ח' מהני חף צלא ראה מיד ולתרון ח' הינו עושיל חמינוס ח' ט"ע כשלא ראו מיד דהא דקאמר צצרת' וחזיהו
 ח' לחוד וקאמר דאה סימנים חרי צצעי דחוייהו חכ"ה'

תשובה

רק"ל דאין ט"ע צנוף לרדריהם חלא דלא חסוק
 לחעדא דמי דאורייתא מהני יותר מט"ע קמ"ל דלא
 מהני ומ"מ סימן מוצקה מהני דסימנים פירוטם סימן
 שאינו מוצקה לבמרי חבל כלים דאיכא צהו ט"ע לא
 מיעוטא התנא כ"א סימנים חבל עדות לא מיעט כלל
 וכ"ג סימן מוצקה לא מיעט דאפילו גזי גוף לחוד
 מהני וכן הרמז"ם וסמ"ג ורזינו ירוחם לא כהני כ"א
 דסימנים צגופו וכלו לא מהני דהיינו סימן שאינו
 מוצקה וכמו שדקדק ה"י עמו אגופו מדכח' אפילו
 שומא משמע דאיירי צב"י שאינו מוצקה כלל וכ"כ שם
 ה"ה ז"ל א"כ גם צכלי מיירי מאלו סימנים שהרי נחצ
 אע"ג דיש לו סימן צגופו וכלו ואפילו שומא חף
 דצגמרא להך לטמא דסימנים דאורייתא חלקו צין גוף
 לכלים דסימנו גוף דתנו צמחני דלא מהני היינו ארוך
 וגוף חבל סימן מוצקה קנת דמתירין חצירה על ידיהן
 מהני להך לטמא וסימני כלי רמחני איירי אפילו צב"י
 מוצקה כדחיישנין לשאלה היינו צמחני חבל פוסק
 לריך לפדש דריו וכלו לרווחא דמלחא חבל צמח
 מוכח צגמרא דלא חיישנין לשאלה כלל כ"א לטמא
 קמא וכ"כ חוס' להדיא ציצמות דף ק"כ ד"ה כליו וכר
 וא"ה כו' עד מיהו למסקנא כו' ע"ש יותר מזה כהצ
 הצ"י צ"ע צסימן י"ז צשם הר"ן דאפילו להך לטמא
 דסימנים דאורייתא למסקנא לא חיישנין לשאלה דה"ה
 משנין כליו צחיורי וכמוקו והדריון משנויא דשאלה
 ולפ"ז צסימנים מוצקהין צכלו מעידין עליו צט"ע
 ואפילו למ"ד סימנים דרצנן דשאלה לא חיישנין
 עכ"ל :

והשיג צ"י עליו שהרי הרי"ף והרמז"ם והר"ג
 וצעל העיטור חולקין עליו עכ"ל וצמחילה
 כבודו מוכח מדבריהם דס"ל איפכא כנ"ל וצמחיה כי
 דצרי צ"י כיני צמ"ש על צ"י דלאו דסמכי הוא דמדצרינו
 משמע דמעידין אפילו על סימן שאינו מוצקה לבמרי
 מדכחצ צפרק צמרא דיצמות דמחנני מיירי צרוך וגוף
 וכליו צחיורי וכמוקי ח"כ ס"ל דסימנים דאורייתא
 ודוקא צסימנים שאינן מוצקהין כלל אינן מעידין כגון
 חיורי וסומקי חבל סימנים מוצקהין קנת שמתירין
 חצירה על ידי מעידין דסימנים דאורייתא דרך
 אוקימתא קאי למ"ד סימנים דאורייתא כדאייתא צגמ'
 וא"כ יפה כחצ צ"י דהני פוסקים חולקין עליו דכולם
 פסקו סימנים דרצנן כמבואר צדבריהם מש"כ הר"ן

צ"ל צדאיות צדורה דלא חיישנין לשאלה ה"ה הרי"ף
 והרמז"ם והר"ג וסמ"ג ורזינו ירוחם והר"ן
ומדרי לא אוקמוהו צגמרא דחיישנין לשאלה צפרק
 צמרא דיצמות דף ק"ד וכן צצ"מ פרק אלו מציאות כ"א
 ללישנא קמא דרצנא דאמר סימני דאורייתא ח"כ לריך
 ליחן טעם דאמאי אינן מעידין על סימני כלים היינו
 משום שאלה חבל לטמא דסימנים דרצנן חתי' מחני'
 כפסטי' דאין סומכין על שום סימן לא על של גוף ולא
 על של כלי כדאייתא חוס' צהריא וא"כ כל פוסקים
 הנ"ל הרי"ף והר"ג לא הביאו כ"א לטמא צמרא
 דסימנים דרצנן והציאו המשנה כפסטי' ולא הזכירו
 חש"י דשאלה ומה חיימא חס' היו חושנין לה למה לא
 הזכירו הלא חילוק גדול יש ציניהם אי הוה טעמא
 משום דסימנים דרצנן ח"כ צסימן מוצקה לבמרי חו'
 חס' יש עדים שהצגדים שלו מחנני כדאייתא צתום פרק
 צמרא דיצמות דף ק"צ ד"ה אמר רצנא וכן צגיטין ודף
 כ"ז ד"ה מלאו קשור כו' גזי גט וה"ה גזי עדות חשה
 דדמי' להדיא כדאייתא חוס' צגמרא ואע"ג דלא כחצו
 החוס' כ"א גזי כים וארנקי מ"מ חילא חיישי' לשאלה
 כל הכלים שוין וכן גזי גט לנורצנא מדרצנן צטציעת
 עינו צכלי גט כגון חפוסה ושאר כלים סמכין עלי'
 ושרי' וכן מוכח צגמרא דאפילו אי הוה סימנין דרצנן
 סמכין אסימן מוצקה לבמרי כ"ג עדים וכן ט"ע
 לנורצנא מרצנן כדאייתא גזי גט עמו צעודי דרצה
 צצ"ה צצ"מ דף י"ט וכחצה צ"י צ"ע סימן י"ז ומבואר
 צכל הפוסקים וא"כ ה"ה גזי כלי גט דמ"ש מש"כ
 אי חיישנין לשאלה אפילו צסימן מוצקה לבמרי ואפילו
 צעדים וט"ע דכלי הבט הכל לא מהני כיון דחיישנין
 לשאלה ח"כ ידוע שלא השאלה הכלי כדכחצו חוס'
 צגיטין דף כ"ה וכן הטור סימן קל"צ ומשמע חוס' צהרי'
 אי לא חיישי' לשאלה לא צעי כל הני וא"כ כל הפוסקים
 הנ"ל שמיטתוהו ואדרבה לא הזכירו כ"א מתני' סימני'
 צגופו וצכלי לא מהני והציאו ע"ז הפוסקים דסימנים
 דרצנן משמע דמחנני איירי צסימן דוקא הא עדים
 שמיכדין צט"ע מהני ואע"ג דנחלקו הפוסקים על ד"ת
 וסצרי דצגופין גם עדים לא מהני היינו משום דס"ל
 דא"ח להכיר הגוף לחוד צט"ע כ"א פרטוף עם החוטם
 ובצר שנה התנא דאין מעידין חלא על הפרטוף כו'

וז' כחז צהדיה דאפילו למ"ד סימנים דרצנן מעידין
 על סימנים מוצהקין דכלים א"כ כוונתו דמוצהקין
 לגמרי דמוצהקין קנה מוכח בגמרא צהדיה למ"ד
 סימנים דרצנן אין מעידין ולא היה צ"י כחז עליו
 דפוסקים הולקין עליו אלא דסתמא דהלמוד הולק
 עליו אלא אין כונת הצ"י כ"א אמה שכחז דלא חיישינן
 לשאלה ואזה כחז דפוסקים לא ס"ל הכי כוונתו ותימ'
 סנ"ל לצ"י שום דמו צדצריהם וכן נראה מהגה' מרדכי
 בסוף יצמות בתשובה המחלחל מעשה גזוי' כו' ופייס
 אבל צסימן מוצהק כו' הרי דגם כלים הוה סו' מוצהק
 וכן מנחתו בתשובה הצ"י ז"ל שאכחזו לקמן שהצ"י
 ראוי מהתשובה זה דס"ל דלא חיישינן לשאלה אפילו
 ללישנא קמא :

וציין להקשות ל"ל להר"ן להצ"י ראוי משגוי' דוא"א
 דהדר צ"י משאלה היפוק לי' כיון דק"ל בלישנא
 א' דסימנים דרצנן ולהך לישנא לא ס"ל דחיישינן לשאלה
 הכ"ל ולמה לי' להזכיר הך שינויא דקא"י ללישנא דלא
 ס"ל כוונתו ל"ל דהר"ן ס"ל דלאו פשיטא לן דסמני דרצנן
 ז"ל מספיקא פסקינן הכי כיון דסלקי בחיקו צצ"מ
 כמ"ש הר"ש ז"ל צהדיה שם וכן רצ' אשי מספקא לי'
 והיה ס"ל לילך לחומרא שחי סדרות ולינקוט דחיישינן
 לשאלה צצצרה דסימנים דאורייתא לחומרא דאין
 משיאין לאשה צסימן מוצהק דכלים בדכחזו חוספוח
 ציצמות דף ק"ד ד"ה מנאלו ד"ה אמר רז"א וכן צגיטין
 דף כ"ה ר"ה מנאלו דכחזו דמתירין אע"פ שאינו יודע
 צצירור שלא השאלה כיון דלית לי' להך לישנא דחיישינן
 לשאלה כמ"ש לעיל צכולן ה"א דנקטו לחומרא דהך
 ודך דאין החומרות סותרין זא"ו ק"ל וכ"כ המשאות
 צגיטין להדיה דנקטינן צזה כשהי חומרות לכן כחז
 דגם ללישנא דסימנים דאורייתא הדר צ"י מההיא
 שינויא דחיישינן לשאלה ככ"ל דעתו א"כ פשוט להר"ף
 והרמז"ס ז"ל דלא הזכירו כלל ספיקא דגמרא אי
 דאורייתא או דרצנן לא צצ"מ ולא ציצמות דק כחזו
 ציצמות דפשיטא לישנא דסימנים דרצנן מהמע דלא
 חיישינן כלל ללישנא קמא גם צגיטין השמיט הרצ' ה"א
 דרצ' אשא מספקא לי' אי דאורייתא או דרצנן רק כחזו
 צצירור דנקז צעלמא לא מהני משמע דס"ל דודאי
 סימנים דרצנן וא"כ מהי חיישינן גנייה לשאלה אלא
 אפילו הר"ש ז"ל שכחז צצ"מ דמספקא לן מ"מ כיון
 דלא הזכיר שינויא דשאלה גרסא דס"ל דא"י

דהלכה בלישנא קמא מ"מ לא חיישינן לשאלה למסקנא
 כמ"ש הר"ן ז"ל : ועוד ראוי צרורה ממאי דהשמיטו
 הר"ף ורמז"ס והר"ש ז"ל ור"י רוח' וכמעט כל הפוסקים
 ולקמן אכחזו קנה הוכחות ע"ז מציא הצריות' השנויא
 צגיטין מנאלו הקוד צבים וארנקי וטעמה כשר ותמה
 הצ"י צע"א סימן קל"צ למה השמיטוהו ולפי דרכינו
 א"ש דהא ע"כ להך לישנא דס"ל דסימנים דרצנן ז"ל
 הצריותא זו דק' עדים הכבים וארנקי שלו אזיש לו
 ט"ע ומנאלו הוא צעלמו דנאמן צמיגו לומר לא אצדתינן
 בדכחזו חוס' דף כ"ג ד"ה מנאלו הקוד צבים וכך כחז
 ציצמות דף ק"ד ד"ה אמר רז"א כ"ע כו' או דמיירי
 דיהי' סימן מוצהק צבים בדכחז הר"ן אמנאלו צתפים'
 וכמ"ש לקמן ולא ס"ל דקשירה הגט צפים הו' סימן
 מוצהק בדכחזו חוס' דא"כ ס"ל לאשמועינן חידוש זה
 אלא דס"ל דיהי' סו' מוצהק צבים וא"כ צדין השמיטו
 כיון דס"ל דלא חיישינן לשאלה לא הזכירו לשאלה ולא
 הזכירו שום דמו דחיישינן לשאלה אס' כן אין שום
 חידוש דפשיטא דעדים או סימן מוצהק דהיי' כעדים
 מהני כיון דאין חילוק צין גוף הגט לכלים המונח צן
 כיון דלא חיישינן לשאלה וכבר גלו הר"ף והרמז"ס
 והר"ש ז"ל דעתם גצי גוף הגט דמהני עדים וסימן
 מוצהק בדכחזו לפני זה שינויא דר' ירמי' דאמר
 עדים מעולם לא אחמו כו' היכי דמעידין כך וראי
 הגט שלו בדכחזו החוס' ופשיטא להו צגיטין דף כ"ג
 ד"ה מעולם גם כחזו שינויא דרצ' אשא צסימן מוצהק
 כגון נקז יש צו צנדר אזה"פ מהני וא"כ ה"ה גצי פליג'
 דמהני דמהי חיישינן לחלק כמו שהשמיטו גם גצי עדות
 אשה דסימן מוצהק מהני וסמכו ע"ז כמ"ש הצ"י צעלמו
 ולקמן אכחזו יסוד אחר טוב' גם ל"ל דהס' מפרשים
 ומכירו דמנתי' אהפיסה וכמו שפירש החוספוח ונאמן
 צט"ע צמיגו כמ"ש לקמן וא"כ אס' הוא מכיר צט"ע
 סמיכין עליו אע"ג דנוגע הוא כמ"ש לקמן ציש עדים
 המכירין צט"ע וכ"ש סימן מוצהק דהוה עדים ולא סו'
 כמ"ש הצ"י סימן קל"צ ואצ"ל אי ס"ל כשינויא צ' דחוס'
 דגם הצריותא מיירי צמנאלו הוא צעלמו ונאמן צט"ע
 צמיגו פשיטא דא"ל לכחזו דהא הרצ' ז"ל כחז המשנה
 ס' דמנאלו צתפיסה וצ' לוסקמ' ומכירו כשר שפירוש
 שהוא מנאלו צעלמו ומכיר צט"ע כמ"ש חוס' ד"ה מנאלו
 צתפיסה וכן פי' הר"ש ז"ל צהדיה וכן יש לפרש דברי
 רמז"ס ז"ל כמ"ש לקמן וא"כ כבר השמיטנו מנאלו
 צמיגו

תשובת הגאונים בתראי

צמיגו ואין חידוש צריך זה אע"ג דיש חידוש אחר שאינו
 מצוה צדדיהא דגם עדים וסימן מובהק מהני בכלים
 חידוש זה אינו מצוה צדדיה צמחה אלא שעולה
 מתוך הסוגיא דמאן דלא הייס לשאלה הוי כלים כגוף
 הגט ומהני ואין דרכם לכתוב מה שאינו מצוה צמ'
 להדיא ומכ"י סינינו דדריהם כמו שמינאם החלמוד
 דאפילו הרמב"ם ז"ל לא העתיק כ"ל לשון גמרא וכל
 מה שעלה מחלמוד עולה ג"כ מדבריו וכיון דלא כחצו
 דהיישנין לשאלה מוצן מעגמו וק"ל אכל אי היו חושנין
 לשאלה הוי חימא למה לא הורו לנו חידוש גדול דגבי
 בים וארנקי ועצמה לא היישנין לשאלה ומהני סימן
 מובהק ועדות אפילו מנאו אחר ואפילו אם נאמר
 דמ"ל כשינייא צמח דחופפות דהצדדיהא מיירי
 דמנאו עגמו ונאמן צמ"ע צמינו ודין זה כחצו כצר
 צמחני' כנ"ל מ"מ לא ה"ל להשמי' דהא ע"כ מאי
 דאמרינן צמחני' דמנאו צהפיסה ומכירו כשר ולא
 היישנין לשאלה ומהני סימן מובהק ע"כ לריך טעם
 וצריך לאוקומי צלופן דלא היישנין לשאלה או דקום לי'
 צנפשו שלא השאיל לשום אדם או שידע שאצרה
 צהפיסה כדכחצו חו' כל זה ד"ה מנאו צהפיסה צגיטן
 דף הנ"ל משא"כ צבים וארנקי לא גריבין לכל זה כיון
 דלא היישנין לשאלה גבי ח"כ כיון שצדדיהא חלוקה
 מוחחני' ואיירי צדין אחר אע"ג דלא קים להו שלא
 השאילו או שאינו יודע אם אצרו קשור צבים מ"מ כשר
 כמ"ס הטור סימן קל"ג ה"ל לכוחצו ועוד דהא כחצו
 הרצ המסנה סהם דמנאו צהפיסה ולא הזכיר פירוקה
 דחו' ומי יסיג זה מעגמו צלמא אם היה כוחצו צאיזה
 מקום דהיישנין לשאלה הוי גריבין למדחק נפשו
 ולאוקומי צפירוקה דחו' כמו שפדסי' לחלמודה אצל
 כיון שלא הזכיר צסום מקום דהיישנין לשאלה כמו
 שהזכיר צמרח ח"כ מהיכי חיחי לאסוקי ארעהין
 לאוקומי צלופנים הנ"ל ופשוט דנכון דבריו כפשוטן
 דלא היישנין לשאלה רק משום סימן דרצנן ח"כ משמע
 דלא פ"ל דהיישנין לשאלהי מיהו יש לייסז הכל דמ"ל
 לרצ ז"ל כיון שמנאו הוא עגמו ליכא למיהוש לשאלה
 בכלל כיון שהוא נאמן לגמרי שלא השאילה דמאי דפריך
 צגמרה וניהוש לשאלה היינו ללישנא קמא דרצנא דמ"ל
 דצדדיה' דמנאו קשור צבים מיירי שמנאו אחר כדקמ"ד
 דמקשן כדכחצו חו' ומהני' איירי בגופו ארוך וגוף
 וכליו היישנין לשאלה וא"כ ללישנא זה הניח דנא

הצדדיהא כפשטא דכמ"ד דמקשן דמאירי שמנאו אחר
 ומהדריןן לשליה צסימנים דמ"י דא"ו וע"ז נמקשה
 וניהוש לשאלה ולא יהא נאמן אף כי יתן פ"י צבים
 שמה השאיל כיסו לאחר ואחר קשר הגט ושליה אינו
 נאמן לומר שלא השאילה דנוגע צדדיה הוא או מטעם
 שפחד סכרו או מטעם דלא ניתח ל"י דלהוי למרי
 דגיטא חרעומת עליו כמ"ס הצ"י סימן קל"ג משא"כ
 ללישנא סי' דרצנן א"ל להרצו"ל דע"כ מיירי הצדדיהא
 דמנאו הוא צעגמו כדכחצו חו' ח"כ לא גריבין חו'
 למימר דכים וארנקי לא משיילין אינשו דאפילו משיילי
 ליכא למיהוש כיון שהוא צעגמו מנאה והוא יודע לא
 השאילה אע"פ שלא פירש הרצ דאיירי שהוא יודע נ"ל
 דא"ל לפרט דאפשר דזהו עיקר החידוש דתנא דנאמן
 שהפיסה שלי ולא השאילה וכיון שהציה המסנה פשוט
 כל דצר וזה עיקר חידושו גש אפשר שהחירוף פשוט
 דקושי' הגמרה קאי דוקא אמנאו אחר אצל גבי מנאו
 החירוף פשוט ומנאה עגמו כחצו הרצ צמחני' ואין
 נפקותא צין בים לשאר כלים דנכולן היישנין אם לא
 שמנאו צעגמו דאז נאמן דלא השאילה או נאמר דאיירי
 שאצרו צהפיסה דהכי משמע פשטא דמהני' דמנאו
 צכלי שהניחו ואין צורך לפרט בללא דמלחא דקושי'
 החלמוד לא קאי פ"א אמנאו אחר שאין השליה נאמן
 לומר לא השאילה או שאצרו צהפיסה דדרך להניח
 צהפיסה כדכחצו חו' דיצר הנ"ל ח"כ צמנאו צעגמו
 דנאמן לומר דצדדים מצוהרין צעגמן וזה מיוסג ג"כ
 דצרי חוס' שחירונו חירוף שאינו מצוה צמרח ומי
 יצינו והשחא ח"ס דמנאו צעגמו בחירוף פשוט דעיקר
 הקושי' היה שלא יהא נאמן' אף יש לחמוה אחירוניא
 צמרח דחו' דאיירי שאצרו צהפיסה ח"כ מאי פריך
 צגמרה וניהוש לשאלה אף היכי שמנאו אחר מ"מ כיון
 שהוא נוחן סימן שהוא קשור צבים למאניניהוש כיון
 דסי' דאורייהא ח"כ ודאי הוא קשור וחס' צעגמן
 הקשו קושי' זו גבי הפיסה דיהא נאמן צבי' שאצרו
 צהפיסה רק שחירונו דאין זה סימן דדרך להניח צהפיס'
 משא"כ בהם שאין דרך לקשור צבים דאררצה ה"ל
 להחוס' פרק צמרח דיצמות דף הנ"ל דקשורה גט
 צבים הוי סימן מובהק וא"כ להוי סימני לכך נראה
 כפירוקה קמא וכן הטור לא הביא סימן קל"ג אלא
 פירקה קמא ואפשר לומר דמקשן היה סגד דאינו
 אומר שאצרו מקשור רק שאומר סימן צבים ולכך הקשו

וניחוש לשאלה והתירון הו' מלי לכוונת דהומר שא' דרו
 מוקשר אלה דערופת מיני' משני וכיוצא בזה חירנו חום'
 צ"מ' נחזור לענינינו ואל מדברי חום' משמע צפי'
 דקושי' וניחוש לשאלה קאי אפילו אם הוא עגמו מלאו
 שהרי אפילו צ"מ הקשו ור"ח לוכח מהכי דסימן
 ד' אורייחא ודילגו ד' אוריי' שמלאו הוא עגמו ור"כ מלי
 פריך החס וניחוש לשאלה כיון שמלאו הוא ואומר שלא
 הסילו רע"כ הקושי' הוא על השלוח עגמו דניחוש
 שמה' השלוח ושכה ור"כ אף דאיכא להירוגא מחני'
 דקיס לי' דלא שכת כהו' חום' מ"מ איך סתם רצ' אלפס
 ז"ל ולא פי' כיון שאין חירוף זה פשוט דהא תלמודא
 שקיל וטרי זה גם אינו מצויר צמחני' דע"כ אין זה
 חירוף דהנח' דקיס לי' דר"כ לא הקשה המקשן כלום
 דגם הצרייחא י' לפרש כן ור"כ ז"ל דהמקשה לא הבין
 פירושו גם התירן לא השיב כפשוטא דמחני' ור"כ
 לתלמודא קמיציעא ליה ולהרצ' פשיטא ליי שכל העולם
 יצונו המשנה או הצרייחא ור"ל לפרש דמירי' צחופן
 דלא חיישינן לשאלה דמי ישיב מעגמו מלחא דבעלי
 תלמוד לא פרשוהו כן ורע"כ שבהו' פירושו המשנה אף
 ע"כ שאינו מצויר היינו משום דמצויר צמקום אחר
 דחיישינן לשאלה משא"כ דברי הרב:

באמת דברי חום' ז"ע שמחלוקן מחני' דיודע
 שלא השלילה או שמאזה צהפיסה ר"כ
 המקשן שהקשה צ"מ מצרייחא דמלא קשור למה לא
 הקשה ממחני' דמלאו צהפיסה גם כשחירנו דכיס לא
 משיילי חיושי אכחי מחני' לא מחלוקדאס ידע חירן
 חום' א"כ גם מצרייחא לא הקשה כלום דגם הצרייח'
 פירושו שמלאו עגמו רע"כ לא ידע ר"כ למה לא הזר
 והקשה ממחני' דאין לחרץ דהאר שחי' לה התירון ידע
 דאין חירן זה נוכח מתוך דברי חיבוץ וניצמות ניהא
 בכל דללישנא קמא ס"ל דצרייחא לא חייירי צמלאו
 עגמו כרקס' ד' דוקשה ומחני' ידע דחייירי צמלאו עגמו
 וכו' מ"ש מחני' מצריי' י"ל דמחני' רחמי ומכירו דקאי
 על השלוח ח"כ מוכח דמירי' צמלאו עגמו משא"כ
 צרייחא י' לפירושו צמאר חז"ל צ"מ דלא רנה להוכיח
 מצרייחא דסימן ד' אורייחא דר"כ גם צרייחא מירי'
 צמלאה עגמו כפי' חום' ור"כ ז"ע ולחירן צמאר דחוי
 דאצדו צהפיסה גם צמח' עשה דכיון דלא הקשו
 ממחני' ידע דחייירי דאצדו צהפיסה א"כ גם מצרייחא
 לא הקשו כלום וק"ל: וגם מדברי רש"י ז"ל משמע דקו'

וניחוש לשאלה קאי אמלאו עגמו חו' הוא ז"ל דגם
 המקשן הוא מפ' מלאו השלוח עגמו ורפ"ה הקשה לקמן
 וניחוש לשאל' וכן מקשה רש"י ז"ל אסיפ' דצרייח' אמלאו
 צין כליו וניחוש לשאלה רע"ג דסיפא קאי פשיטא
 אעגמו ור"כ היינו מוכרחין לומר דרצ' אלפס פליג עלע
 וזה דוחק דלמה נרצה מחלוקת חנם ואל"ל הרא"ש ז"ל
 דאין דרכו לחלוק על חום' וסחמו לפירושו כדכתב
 הצ"י בהקדמה ומדברי רמז"ס יש ללמוד חירון אחר
 שהוא ז"ל פי' גבי הפיסה דצעינן חלוויכוויהו שיהא לו
 סימן צהפיסה וצביעה עין צגט דאפשר דעם הארץ
 אין לו צביעה עין ולכן נריך צהדיא סימן צכלי' וסימן
 צכלי' לתור לא מהכי דסימן דרצנן וכיוצא בזה כחצו חו'
 פרק האשה שלום דף קט"ו ר"ה וקאמרי' וכן ז"ל לצדדי
 רש"י ז"ל שפי' דגם המקשן היה סבך דמלאו עגמו ח"כ
 מה הקשה דמנ"ל דמכיר הכיס שלו צסימן דמלאו צע"ע
 רע"כ ליחא ע"ע חושי' לפ' דצרי רמז"ס שהוא ז"ל לא
 כתב המכיר בגט צע"ע ממש כ"א צרחו וחרכו על
 הגט שזכר שהיה כך חורך ורוחצו ואין זה ע"ע גמור
 ולכן נריך הפיסה עגמו וצנה נסחלקו השגות הפוסקים
 על הרמז"ס ז"ל למה נריך סימן צהפיסה והלא כ"א
 אדם יש לו ע"ע והשחא ח"ש דלאו ע"ע הוא ממש
 ולפני חירונים אלו כיון ג"כ צעל הרצ' אדם וחיה נכ"ח
 ה"ג ע"ש דלכאורה אין להם הצנה והשחא ח"ש והצנה
 צמס הר"ף דס"ל כרמז"ס ז"ל וקושי' ראשונה שהקשה:
 שרן על הרמז"ס דלמה לי' ט"ע דהא קי"ל הטור
 צסימין חוכיף מהדר' ויש לחמוה הרבה על קושי' זר
 דח"ה קי"ל סימנים דרצנן ושאיני חיסור מטמוני' והיה
 אפשר לומר דקושייחי נפשוט מהכח דסימן דרצנן
 מדצעינן ט"ע דגט צהדי סי' דכלי' חזל לפי שישמנו
 דהשחא דס"ל דאפשר דרמז"ס ז"ל חיש לשאלה גם
 קושי' זו אינו כלום דליכא למופשט מהכח מירי' דלמה
 צעינן ט"ע צהדי סימן דכלי' דכלא זחא ניחוש לשאלה
 אף דהוא עגמו מלאו ככל' חזל השחא דמכיר קנה גם
 לגט צחורך וצרוחצ' לא חיישינן שמה' אחר הניה צר
 בגטו ור"כ ז"ל דס"ל לרמז"ס גם להריך ז"ל דצרייחא
 דמלאו קשור מירי' ג"כ דומיא דמחני' דמכיר קנה גם
 גם לגט ואלו ליכא למוחש לשאלה היינו ללישנא קמא'
 דהניחוצ צרייחא צפשיטא צלח ט"ע דגט כרקס' ד'
 דמקשה דהמקשה ע"כ לא ס"ד דאיכא גם ט"ע דר"כ
 לא הקשה כלום ולישנא קמא' צבג' לפירושו משא"כ
 לישנא

תשובת הגאונים בתראי

לשנת צהרא סדר הרמזם ז"ל דאין לו חירץ אחר כ"א
 דאיכא ט"ע ג"כ אעין חירונים דחום ולא נרכינן חו
 למיאר דכיס לא משיילי אינטי דאפילו משיילי כון
 דאיכא גם ט"ע שרי וכן משמע קלה לשנת הרמזם
 שלא הזכיר חפיסה כלל רק כתב שמאלו זכלו שהניחו
 בו אשמע דאיידי זכל כלים הן שהניח בחפיסה או
 שקשרו בדבר זכולם שיה משמע קלה שמפרט קשרו זכים
 ג"כ הכי זכל זלמה כל החירונים אלו אפילו חירונים
 דמו' נראים דחוקים דהכי גילה רצא זלישנא זחרא
 חירץ אחר דלא אחרר זנמרר ולא היצן המקשן כן
 זאנו זכינו מעממינו זע"כ רצא לא גילה זלישנא זחרא
 כ"א דאפילו אי סימנין דרצנן סימן מוצבה מהני דהא
 אוקי פלוגתיהוהאי זשאל סימן מוצבה משמע דסימן
 מוצבה מהני כמ"ג כל הפוסקים הוכחה זו זח"כ
 החירון מזוחר דמאלו קשור זכים איירי זכיומן מוצבה
 זחמקשן וכן זכיו לא ידעו דסימן מוצבה מהני זף או
 מוצבה ממש סימן דרצנן זזה חירץ מזוחר זנמרר זח"כ
 זאי ס"ל להאי זלישנא לשאלה זע"כ ס"ל דכיס זחרקי לא
 שייילי אינטי זח"כ הים מוכרחים להזיא זכרייתא זף
 זאם היינו נדחוק זנא' כיון דאמר רצא זכ"ע סי' דרצנן
 זנה גילה לנו דזכרייתא דרצנן דמאלו קשור לא מייירי
 זכיומן כיון דסימן דרצנן אלא מייירי זלופן אחד זומיל'
 נצין מעממינו כיון דלא מייירי זכיונו דאיידי זעדיס
 זאו זכ"ע או זמקלה ט"ע זגט מ"מ זף זאם נחקקל
 חירונים דחו' מ"מ חירונים הרמזם ז"א להחקקל על
 זרע כיון דהני זמכירו ללמוד דזעיגן זרחי זכריס
 כנ"ל זכרייתא לא קחני דחוק לפ' כן דהא זפל זוכתא
 פרוד זיהא זדרכי קחני הכי זככי לא קחני ז"מ דוקא
 קחני זליכא לזנויית מודי זכי דרדי חני דהא זרייתא
 זחמני' קחני זכחני זמנא זאלחר כנ"ל זח"כ שלא
 היה רצא סמוך ז"ג גם חיימא מ"מ למה לא הזיאו
 דלא חייסין לשאלה זכיס זחרקי כיון שהיא מזוחר
 זגמר' דהא נ"מ לכמה זכריס לעדים זמכירין סימן
 מוצבה או ט"ע לזרצא מרצנן לפתוח זכיונא זנה
 זקשה ז"ז זחשזבה עיון לקמן זאם נאמר דס"ל דללישנ'
 זחרא דחייסין לשאלה אפילו זכיס זחרקי כיון דלא
 זרכי לחירץ זגמר' דהוא חיימא דמנ"ל להרי"ף זכר"ג
 דללישנא דסימן דרצנן חייסין טפי לשאלה מללישנא
 קחא זגמר' משמע איכא דלא הזכירו דחייסין
 לשאלה אלא לל' קובן המקשה לא הקשה ממחני אלא

לל' משמע דלל' ז' לק"מ אלא מדפירש דלא חייסין
 לשאלה וקושי הר"ן על הרמזם ז"ל למה לא פשיט
 ממחניחן דסימן דרצנן מדזעינ' גזי ט"ע לאו קושי'
 דים לחרץ כחירץ המנהג דינמות דכליו זחירוי זסומקי
 זח"כ סימן דחפיסה מייירי זכיומן זאיונו מוצבה כלל כגון
 חירוי זסומקי זכחמחך גזי ט"ע מהני כנ"ל גם זאם
 דע' הר"ף זכרמז"ס כזאשר זכחזחי דחייסי' לשאל' אפילו
 זכיס זחרקי מ"מ לא ינא הגאון ז'ידי חוזחו דלכל
 הפירושים הנ"ל זע"כ כיס זחרקי שום לשאר כלים
 זיהא ז'ל פסק סימן י"ז דחייסין לשאלה זכיומן קל"ז
 פסק זכיס זחרקי לא משיילי אינטי זיש לחמוה דשק
 דעה הר"ף זרמז"ס זכן כל הפוסקים דכחזו דחייסין
 לשאלה כגון הטור סימן קל"ז זח"ה זכחזיו סימן
 קס"א זכחזן זכייטות זכיס זחרקי לא חייסי' לשאלה
 זאל לשיטתיונו ינא זכל דלא חייסין לשאלה זאו זכל
 זכיון זח"כ דמופת מדזרי הר"ף זכרמז"ס דס"ל הכי
 דהא זכל זוכחי רגילין לפסוק זכייטת זימא כנ"ג
 זכני זעמו סימן י"ז זלוחו זכויא גזי דר' נחמי' כל
 זקוס שהאמינו חורה ז"א הלך אחר דוכו זע"כ ח"כ
 גם כזן ס"ל כחי' זחרא דלא חייסין לשאלה זכן
 משמע מדזרי חום' דס"ל להאי זח"כ למסקנא
 דזשעתא זחאי זכוי' ד"ה כליו דחייסין לשאלה כו'
 מיהו למסקנא ז"ש כו' זכן יש להוביח ג"כ מדזרי
 הר"ש ז"ל זשר הולך זעקזוח חו' זכתחיל זכיון לפ'
 משנת דמאלו זחפיסה כו' דחייסי' זכיונא זעמו זיהא
 זתחלות חום' זלא זכיונו דזרי חום' מ"ש אחר כך
 דחיירי דידע שלא זגזילה ז"ג זנאלו זחפיסה כנו
 שזכיא הטור דאין לומר זמכירו פירוש זגט דא"כ לל'
 זמנאלו זחפיסה כיון דס"ל זכ"ע זמוה הוא כמו שהזי'
 זשר ט"ע ז"ג גם ס"ל דע"ה זיה לי' ט"ע זח"כ ליכא
 לחירונא זייחי זכ"ש לדעה זרמז"ס לעיל זח"כ ע"כ
 ס"ל זמכירו זחפיסה קא ולא חייס לשאלה דדוחק
 לומר דפשוט הוא זכלו מה זכינו פשוט זאל חו' זאל
 זמדדכי ז"ל זכיון פרק כל זגט סימן זכ"ג זכ"ט
 זכחו זפירוש דמכירו קחי זחפיסה זע"כ זאין זכיר
 זגט זכיונו ז"ג זחלח זכרי חוספק כמו זכר"ג זלא
 זוף זכריסה זכ"ל זח"כ זכרו דס"ל דלא חייסין לפו
 לשאלה כמ"ש לעיל זכמו זאף כי זנאלו זחשזבה זכר"ס
 סימן זע"כ כו' דכליו חייסין לשאלה זומר זחי כיון
 דכפק זמרכי זכ"ע על זכר"ס ז"ל זכחי ספק קו' ס"ל
 זכר"ס

למאן דמי' מצינו צמנו ולאן מהר"ם החם עליו
 וכל"ה חשבה היתה אין לה חיצור שה גס לא פסק
 בפשיטות דרך פסק דמיטיגין לשאלה רק הציא דחיה
 מגמרא דאפילו אי סימן דאורייתא אין לסמוך על
 כלים וכיוצא בזה חירץ הכי בחשבה לחשבה הר"ם
 ז"ל כמ"ם לקמן לכן אין להניח כל פוסקים הנ"ל
 ולסמוך לחשבה זו ואמח כי הר"ם בחשבה כלל נ"א
 סימן ז' כחז דמיטיגין לשאלה והציא טור סימן קס"ח
 חז"ל צפסקיו ז"ל דלא ס"ל הכי והוא עיקר כדכחז
 עות"מ סימן ע"ז וז"י סימן ק"י צח"מ וכ"כ מהר"ק
 שורש קס"א וכן נראה להציא דאי מר"ם ז"ל שכתב
 בחולק פרק ג' דף ז"ר ד"ה פלוגי הרב הנפש בו' עד
 צל"ו וצגופו של הרוב ויש לחמוה על רס"י ז"ל איך
 מציא דאיממה שאין הורגין אם עדים מעדין שההורג
 לזוג כלים כאלו בו' איך גהרב שמה ההורג השאיל
 בליט לאחר ונהרב שלא ברין ולא מטעם דט"ע עדיף
 ויש לרהוח כי דייק כי אף אם עדים מעדין שמי שהיב
 לזוג כלים כאלו שאלו סימניהם ציזם פלוגי צטעה פ'
 ואנחנו יודעים מי שהיב לזוג כליו כאלו אעפ"כ אין
 הורגין ע"י וק"ל וכן לכאורה נראה צדור דעת הטור
 שכתב ואם אין מכירי' אוחזו צט"ע אפילו אם יש להם
 סימן צגופו וצכליו אין סומכין עליו אם אינו מוצהקין
 משמע דאם היו מוצהקין סומכין עליו דדווקא לפ'
 כצ"י דזה קאי אסימני גוף לא אכלים אלא קאי על
 הכל דלא היטיגין לשאלה :

ואחר פוסקים רק ל"ל כח' צחרא פדק מ צבור דגם
 חילוק בין מכיר להכרות פטים וא"כ סברא זו מצאנר
 צטור צסימן הנ"ל וא"כ נוכל לומר דהטור ס"ל הכי
 כדמשמע לישאל אך מנחתי שהציא הטור סימן ק"ה
 חשבה הר"ם הנ"ל דכחז דמיטיגין לשאלה ואפשר
 דכל כוונתו רק מה שמידש הר"ם ז"ל בחשבה דכל
 שינוי צצגוף היו סימן מוצהק רק שהעתיק כל החשבה
 ולקמן גבי הגהות חשבה כצ"י ז"ל אכתוב יסוד אחר
 ע"י וצלה"ה חשבה זו נריכה נגד לחולמה שכתב הא
 הנן אין מעדין על סימני הגוף כגון ארוך וגוף וסומם
 חז"ל סימן מוצהק בו' וא"כ התי סימן מוצהק ה"ד אם
 פירש סימן מוצהק לגמרי א"כ למה כתב צרישא כגון
 ארוך וגוף אפילו סימן מוצהק לגמרי כגון שומא
 גשמחירין חזידה עליו לא היו סימן כיון דסימן דרצנן
 ולמה כתב ארוך וגוף דזה לא היו סימן כלל אפילו אי
 סימנים דאורייתא כמצואר צגמרא ואי סימן מוצהק
 פירש שאינו מוצהק לגמרי זס"ל סימן דאורייתא וא"כ
 זה מותר למ"ם צפסקיו ועוד שכל הפוסקים כתבו
 צמנו דהסר או יחיד הוב סימן מוצהק לגמרי וצנוסחא
 חשבה הר"ם שלנו אע"ג דאיכא גס מ"מ כתב גס
 אע"ג דסימן מוצהק היו בו' א"ה סימני גופו כגון
 ארוך וגוף לא היו סימן גס זה הסר חצילין ע"י נלע"ר
 דהטור מספק לי צדעת הר"ם האין ס"ל דצרמזים
 פרק כל הגט השמש להדיא דמנאו צחפיסה נראה
 דהטעם הוא משום דלא ידע טעמא למה לא הייט
 לשאלה צגט כיון שלא פי דמיירי שנודע שלא השאילו
 כדכתב הוא צטור גס הוא נגד דעתו דחייט לשאלה
 צגט והוא חיצור הרמזים מכל זה נראה דאין יסוד על
 חשבה זו ואפשר דהגה"ה היתה כלל דמילתא דכל
 הפוסקים הראשונים לא היטיגין לשאלה ואף אם היה
 הר"ם חולק עלי' היה נראה דהלכתא כהני דבוח"י
 ואז"ל צפסקיו ס"ל כהנהו גס בחשבה מהר"ם
 מפאדיו סימן ל"ו משמע דלא צרירה כולי האי דמיטיגין
 לשאלה אדרבה משמע קנח מצדניו דס"ל כוא"א שכתב
 ואף לפי מסקנת משמע שזו היא מסקנת :

ואין להקשות דהא צסימן קל"צ פסק דמיטיגין
 לשאלה ופי' המשנה דמנאו צחפיסה כפירש
 בח"ס דמיירי דודע שלא השאילה והציא הצרייתא
 דמנאו קצור צכים ע"ג ג"ל דלק"מ דהטור מספקא לי'
 אי סימנים דרצנן או דאורייתא מדסקו צחיהו כמ"ם
 הר"ם וכדכתבתי לעיל וא"כ גבי גט אייל לחומר
 כיון דאפשר צגט אחר כיון דמיטיגין לשאלה הוא
 דאורייתא כמ"ם חוס' ד"ה כליו דמיטיגין לשאלה וגבי
 מיחה משום שיגונא חזילין לקולא וכ"כ הר"ם ז"ל
 צאוחו סימן לדעת הר"ף גבי ציוסף צ"ש והאריך
 הר"ם צזה פרק כל הגט אף שיש קנח סימיה צזה שהרי
 מוליכו דהרי"ף ז"ל היבא דמסקא לי' גבי מיחה פסק
 לחומר צכמה איציעווח דלא איפשט אפשר דאיכא
 טעמא לכל חד ומיני לפינן דלא ס"ל להרא"ם והטור
 דשמחירין צערוח אשה צחחלח עדות כדכתב ח"ה

תשובת הגאונים בתראי

דלטעמי דצ"ו בחצונה דס"ל דסימן מוצהק לא מהני
 גם ע"ע לא מהני כמו שכתוב וכיון שלא כתבו הר"ף
 והר"א ז"ל דמיירי שנודע שלא השאילה או שאצרו
 בחפיסה צוה גלי דעתם ולא חיים לשאלה ולא נריכה
 למכתוב טפי גם יש לפרש ומכירו דמחני' דסימן וק"ל
 והתימא גדולה על תמיהתו דהא דבר זה אינו מצוה
 בגמרא להדיא אלא שמוכח מתוך הסוגי' כיון שמוצ'ר
 בגמרא דאפילו אין סי' דרצנן מ"מ סימן מוצהק מהני
 כדאיחא גבי גט וא"כ אי לא חיישינן לשאלה מהני סי'
 מוצהק אפילו בכלים וא"כ בטלה התימא דאין דרכם
 להצית רק מה שמוצ'ר להדיא בגמרא ומה שעולה
 מתלמוד עולה ג"כ מדצריהם וזה צדור צלי ספק :

עוד כחצ בחצונה הנ"ל דכל הפוסקים לא כתבו
 דכיס וארנקי וט"ע מהני צדודא אשה והרי
 גט חמוד ממיחה ואפ"ה מהני וח' דס"ל בחירולא
 קמא דחוס' דפי' דמלאו קשור מיירי צמלאו צעמו
 ונחמן מטעם מנו וא"כ גבי עדות אשה מה נורך מגו
 הא ע"ה מהימן בשלמא גבי גט צעינן מגו כדכתב
 הר"ן דחיישינן שאם משום הפסד שכרו הוא משקר או
 כדכתב הרשב"א ז"ל דחיישינן דלא לכוין למרי דגיטת'
 חרעומה בשלמא גבי גט צעינן מגו כדכתב הר"ן וכמ"ס
 הצ"י סימן קל"ג משא"כ הכא וחדע דלפי דצרוי ק'
 דהא לא כתבו הפוסקים דאפילו שנים מעידין על כיס
 וארנקי והתם ורתי לא צעינן מיגו ואגב אורחא יש
 לחמוה על הרצ המגיד שכתב הצ"י צמו דטעם
 דהשליה דגבי גט נחמן צאיסורים דח"כ ל"ל מלאו
 צעמו אפילו מלאו אחרים נחמן מטעם זה דהא גבי
 גט מלא עמו כחצ הצ"י ומהימן צלא מיגו א"כ ה"ה
 למלאו אחרים ונ"ע י עוד יש לחמוה אחצונה צ"י
 צ"י לדצרוי גם אט"ע דגוף לא יהא נחמן כיון דליח
 לי' מגו והא גוף דגט הוי כגוף הצעל וצעינן מגו ומה
 לי כלים דלא חיישינן לשאלה כגון כיס וארנקי ומה לי
 גוף א"כ אין מקום לדצרוי אלו והפוסקים שלא הזכירו
 כיס וארנקי היינו משום דלא חיישינן לשאלה כלל
 וצכולם צמיגו מהימן גבי גט או צסימן מוצהק דא
 צעדים וצמיחה ואין פוסק שהציוא גבי גט ולא הצ"ה
 גבי מיחה והנה ת"ה סימן קס"א דחיישינן לשאלה
 משמע דמתיר צכיס ולקמן אכתוב שאר כלים להחיר
 עוד תוך מהעור ז"ל גבצר יצנתי דעתו דהעור כחצ
 צהדיא

צמנו מחני' כחמא רצ"ע פ"ש סימן צגופו וצכלו ולא
 הזכירו שמעידין צסימן מוצהק דכליו עכ"ל וזה תימא
 דהא גבי גופו דפשיטא דמהני סי' מוצהק ואפ"ה לא
 הזכירו וכמו שהקשה צ"י עמו סימן י"ז וע"כ ז"ל
 דסמכו חמ"ש גבי גט דנקב צנר אוח פלוני מהני או
 מקומה אחרים שכתב צ"י וא"כ כיון דהרי"ף והר"א
 ז"ל לא גלו דעתם דכלי גרוע מגופו מטעם שאלה א"כ
 מה לי גופו מה לי כלים ועוד דהא הר"ף והר"א
 אפוסקא דמחני' דיש סימנים צגופו וצכלו כחצו
 הצרימא דמתליק צנן ור"ה צן דהצ"ה דפליגי צשומא
 ופי' דכ"ע סימנים דרצנן משמע דטעמא דמחנימין
 משום דסימן דרצנן כדמשמע צגמרא להאי לישאל וא"כ
 סימן מוצהק שגלו כאן מדכתב דפליגי אי סי' מוצהק
 הוא וגם צמקום אחר שהצ"ה הצ"י דהוי דאורייתא
 פשוט דגם צכלים מהני וצזה מיתצ ג"כ קוש' הצ"י
 צא"ע סימן י"ז למה לא הצ"הו דסימן מוצהק צגוף
 מהני ואין זה קוש' דכיון על פוסקא זו דסימן דרצנן
 ופליגי אי שומא סימן מוצהק הוא משמע פשוט דסימן
 מוצהק מהני וכ"כ הני סוף האשה צחרל ולמר מזה
 דסימן מוצהק הו' דאורייתא לכל הלכות ע"ל
 דהרי"ף והר"א ז"ל מפרשי' מחני' דמלאו צחפיסה
 ומכירו דפי' או שמכירו ומלאו צחפיסה פירושו ע"י
 סימן כמו שפרש המקשה גם אצ"י גס דצ"ה ללישאל
 דסימן דאורייתא דמלאו קשור צכיס פירושו שיש לו
 סימן צכיס כדפרשו ה"ה כאן פירושו הכא גם הר"ן
 פירשה צצדיא מלאה צחפיסה ויש לה סימן צה או
 מכירו כו' וכן ציארנו הרמ"ם ז"ל לשיטתו וא"כ כיון
 דסימן דרצנן ע"כ איירי צסימן מוצהק וא"כ כחצו דרין
 להדיא וכיון דגבי גט דינא הכא כ"ס גבי מיחה דמקלי'
 טפי כמ"ס לעיל וכמ"ס הוא צעמו צחצונה זו ולא עוד
 דאפילו אם נפרש דמכירו קאמר איכא למימר דהאי
 אחפיסה כדפי' תוס' וכו' דט"ע מהני אפילו צע"ה
 כ"ס דסימן מוצהק מהני דאין תילוק ציניהם כמו שצ"ל
 גם לדירי' דס"ל דלא מהני סימן מוצהק גבי עדות
 אשה צכיס וארנקי דליכא מגו כמ"ס לקמן הא גבי
 דאיכא מיגו מהני סימן מוצהק ולמה לא הזכירו
 הפוסק' דהא כיס וארנקי מצוהר דצצרוי דאיירי צט"ע
 וא"כ סימן מוצהק מנ"ל אע"כ דאם מהימן שם צט"ע
 צמיגו ה"ה צסימן מוצהק ולדירי' דלא צעינן מגו צעדות
 אשה כמ"ס לקמן א"כ גם ט"ע וסימן מוצהק פי'

צט"ע הכלים שלו היה נראה להחזיר ב"ש חי איכ"ו
 אומריגא אחרים דים לסמוך אספר מנות שהצית ח"ה
 סימן קס"א ומהר"י וויט"ל סימן ע"ט אף דה"ה דהך
 פדחתו היינו ללישנא דחיישינן לשלח אצל לודין
 דהוכחנו דלא חיישינן מכ"ש איכ"ו דאיכ"ו אומריגא
 מוכחה עוד יש לנדר להחזיר צעגונה זו דהא משמע
 צגמרא צדיא דכלים שאין דרכן להשיל לא חיישינן
 לשלח אף בלא שום טעם כגון פיס וארנקי דהתם לא
 משיילי כלל אלא אפילו דצר שאין דרכם להשיל דרוצ
 פעמים הוא נרדק לתשמישו לא חיישינן לשלח כדכחצ
 רש"י ז"ל סוף פרק צתרא דיצמות דף ה"ל למאי
 דמשי דחיישינן לשלח והקשה רש"י ז"ל אי קשרו או
 שמלאו צין כליו ניהוש לשלח לאו קושי' היא דכליו
 דמחני' היינו צגדיו ופלו דגיטין היינו כלי תשמיש ציתו
 צחיצחו שאין דרך להשיליה הרי דס"ל לרש"י ז"ל דכליו
 שאין דרך שלח צכך לא חיישינן לשלח שהרי היתר
 צחיצחו ופשיטא דליכ"ו למימר דחיצה לא משיילי כלל
 אלא שאין דרך להשיל וכמ"ש בלשוננו וכן פירש חו"כ
 ד"ה כליו דריצ"ן פי' ענין אחר מרש"י דרש"י ז"ל ס"ל
 דכל כלי תשמיש ציתו אין דרך להשיליה וריצ"ן פיהם
 דמיירי אפילו מצגדיו הידועים בו' כגון כים מטעם
 יראת דצר וצותחים דלא משיילי כלל אף דאין דרך בו'
 ר"ל לעולם דא"כ היינו יראש ומה לי מלאו ומה לי קשרו
 צכן ועוד למה בחדו כמו שפירש ריצ"ן והלא תלמוד
 ערוך הוא דאף על גב דלא נקית תלמוד כי אס כיס
 וארנקי פשיטא דה"ה כיונא צכן כדאמרינן צצ"מ גבי
 אוכף וה"ה שאר כלים הידועים אע"כ כונות החו"כ
 שאי דכחצו איכ"ו למימר בכלים שאין דרכן בו' אין
 מילח צכלי צדוק למיילי שלאחריו אלא ה"פ איכ"ו למי' פ'
 צכלים ר"ל לא צגדים כ"א הכלים דסתם כלים
 דמשה או גמרא הם כלי תשמיש ושאין דרך הוא טעם
 מ"ש כלי מצגדים משום דאין דרך ח"כ גם החוספת
 בחירו דצר שאין דרכו א"כ צג"ד אין לך אין דרכו גדול
 מזה דלפי דברי עדים היה לצוט צגדים אלו צהיוחו
 צעיר עמהם וינא עמהם וא"כ נרדק שפגע צו אחר
 צדרך והפשיע הוא אחר צגדיו מראשו ועד חגורו ועד
 מנעליו וגשאר ערום והשיל כל אשר לו לאחר פשיעא
 דאין דרך שלח צכך

צדיא דמי' לא מהני אס אין מוצהקין וקאי ג"כ
 אכלים משא"כ צג"ג דהיינו לשלח דחמיר צגט כמ"ש
 הוא צענא וכ"כ ה"ה אחרונה הכ"ל גם צחצחה זו
 דחוק דאינו מוצהקין קאי אגוף ומה הימ' ג"כ צדצרו
 שהקשה למה הפוסקים לא הוכירו כים וארנקי
 צמעדין עליו זהרי לא הוכירו אפילו גבי גט דאיכ"ו
 אגו צדצרו ולא הוכירה הרי"ף והרמז"ם ולא ה"ה
 וגם הוא צצ"י לא הוכירה שום פוסק דהצית דק הטור
 גם ה"רן ונ"י שהמיטובו וגצייהו ליכ"ו לפרש כמו
 שצמחי למעלה צדוחק על הרי"ף ז"ל דהם דרכם לפ'
 כל הדקדוקים עוד יש להקדק צדצרו ס"ל שגם צסימן
 מוצהק נרדק מגו דא"ל דאט"ע קאי דוקא ומ"ש וכ"ה
 א"כ עד נימא דהוה סימן הכל כונתו סימן דט"ע דאין
 זה דוחק דהא חצוצת ה"ה ז"ל שהצית וז"ל ואתא
 שמלא רגליו והכירו הצחי שוקיים שלו בו' קאי הכל
 שהכירו הצחי שוקיים צט"ע וע"ז הקשה לא על סימן
 שוצהק דא"כ לא חירץ על סימן מוצהק כלום למה
 לא הוכירו הפוסקים סימן מוצהק ועוד דא"כ מ"ש
 אה"כ ור"י שכתב צ"י אס אין מוצהקין עד דליקו
 צשיטת ה"ה רצו זה אינו לו פי' וחיצור כלל דהא
 הרצ לא קאי אסימן מוצהק כ"א אט"ע אע"כ דגם
 אסימן מוצהק ס"ל דצעי אגו וזהו חיימא כיון דיהיה
 סימן ל"ל מגו דגבי ט"ע דצעינן דצלה"ה לא מהימן
 אצל הכח הא יביז סימן וי"ל דהוא קאי אעדות אשה
 שעד רואה הסימן וקאמר שח"ל סימן זה והוא מכירו
 צסימן זה ולכן נרדק אגו ולפ"ז קושיחו יותר חזקה דהא
 אס גט לא הציתו אף אס אומר הסימן ערם שדאזה
 וכמ"ש הטור דאז נרדק מגו כנ"ל

עוד כחצ צחצחה והציתו חצוצת ה"ה ששהצחי
 לעיל דהיינו לשלח והקשה דמשמע דכים
 וארנקי דליכ"ו למיחוש לשלח מעדין וחירון דלרוחא
 דמלחא נקטי ע"ש משמע דהיו ומכירו הצחי שוקיים
 צסימן לא צט"ע שצכל לשוננו לא הוכיר כ"ה סימן א"כ
 ברווחו חירץ על שהקשינו למעלה דה"ה ז"ל משמע
 דס"ל דחיישינן לשלח דיל' דלרוחא דמלחא נקטי
 אפילו אס הוה סימן דאורייתא לא מהני מטעם שלח
 אצל לפי אמת אף דלא חיישינן לשלח מ"מ לא מהני
 דסימן דצבנן והצחי שוקיים הכירו צסימן לא צט"ע
 דחציצ הצ"י לשיטה דידו' א"כ עמדה דצרינו גם
 חצוצה זו אינו סותר וא"כ צנ"ד שעדיין היו מכירין

ציש לחשוב על הטור וצ"י שלא כחדו גבי גיטין
 צמלאו צן כליו מיירי צכלי תשמיש ציתו דוקא
 משמע

תשובת הגאונים בתראי

שמע דס"ל דצייתו אין לחוש לשאלה כלל והא ליחא
ברכחצחי ואפשר דסחא כלים דלגון פוסקים הם כלי
תשמיש וגם זה ראי לפירושו דצדי חו"ל כ"ל
כ"ד הק' יתיע צל"א מה"רר יוסף ו"ל חונה פה ק"ק
קראת

שאלה כ"ב

רלוזן הוי"א על שמעון שטר שנעשה צק"ם לפני עדים
שכך לאונו שמעון חייב לרלוזן סך פלוני לגלם לו בכל
חודש כך וכך וכ"ו משך תשלומין אין שמעון רשאי
למכור שום שעה כי אם לרלוזן ושמעון מחויב לקבל
מעוה מרלוזן לקנות שעה וישלם רלוזן צעד כל אצן
כפי השער שיהיה עובר לסוחר בלבוז רק שינקה כך
וכך לפדעון חוב הנ"ל בו ומצדו רלוזן שלאחר חלי שנה
חזר שמעון ומעכב השעוה שצידו ושמעון משיב שלכך
הודג שיש צוה איסורי ריבית' עוד מצדו רלוזן בשטר
אחר שחייב לו עשרה אצנים שעה לזמן פלוני ושמעון
טוען שלא קיבל ממנו מעוה רק צעד כל אצן שעה וזה'
והשער היה אז צעד שמונה זהובים ועכשיו הוא צעד
ט' זהובים וגם צוה איכא ריבית'

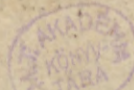
תשובה

שתי שטרות הנ"ל נעשו באיסור ריבית הראשון
נקרא לר אחד צריכות לפי שהתנה עמו שכל
שעה שיקח צמעותיו יתן לו דמיים הללו כאשר יהיה
צק"ק בלבוז ושמא יהיה השער גבוה ולא יהיה לשמעון
כלל ריוח אז שמא יהיה לו הפסד ודמים להחניף פרק
א"כ משכונ' לו בית משכון לו שדה א"ל כשמכרנו אלא
לי דמיים הללו אסור דלא כר' יודא דאמר לר' א' צריכות
שוחר ואע"פ דיש לרחות דהס כיון דהוה ע"י הלואה
הוי ריבית טפי וכעין זה כתב נ"י ע"ש רמזין דהס
הוי ריבית טפי משא"כ צנ"ד דלא הוזכר בשטר כ"א לשון
מכירה מ"מ משמעות הענין מורה שהיה זה דרך
עיסקה להרויח לצעל המעות ומה שהזכיר לשון מכירה
אינו אלא מפני שהיה נריך להזכיר שדמיים הללו
יקחם רלוזן והמותר צריח יהיה לשמעון וא"כ עסק
זה לא עדיף מקרוב לשכר ורחוק להפסד וגם מורה
לזון שטר לפי שהמחין לו סך פלוני שחייב לו כצד

ולקבל תשלומין בכל חודש לפיכך נחקר שמעון כך
והכל אחר נטר אכן מאחר שקיבל שמעון מתחלה
מעוהו של רלוזן כדי לקנות בו שעה לנורך רלוזן
להרויח צהם א"כ זכה רלוזן בשעוה שקנה שמעון
צמעותיו ומחויב לחנם לו והרויח יתלוקו דאפילו
לאותן גאונים דס"ל בשולח יד צפקדון והרויח צו רלוזן
נותן ריוח לצעל המעות צנ"ד מידו כיון דנתן לו מתחלה
מעוהו לקנות בו שעה להרויח והרויח צו פשיטא
פנותן לכל הפחות חגי ריוח לצעל המעות וכל זה צדוה
דלר"ה הרויח לאמצע וכמו שכתבתי במרדכי פ' הגותל
קמ"א וצפרק המפקיד וגדולה מזו כתב הרשב"א צחש'
סימן תהקל"ה צנפקר בשמעו מוטיבין שלנורך צעל
המעות החעסק כגון פנתן לו מתחלה כל הרויח
שהרויח אף כשהרויח צהן עוד צתחם ע"ד זה נתעסק
צהם להרויח לצעל המעות עד שאמר צפני עדים
לעמוי אני מתעסק בו א"כ גם כהן כיון שקיים תנאי
מתחלה ונתן לו שעה משך חגי שנה א"כ גלי דעתי
שע"ד זה החעסק צמעות רלוזן וחייב ליתן לו מחניף
הרויח וישבע שמעון צנקה"ה מה שהרויח צמעות רלוזן
ותלוקו ורלוזן ישלם שכר טירחא ע"פ מה שיראה
לצ"ד מה שטרה :

ושטר

השני נמי נעשה באיסור לפי שמכר לו כל
אצן צעד שעה זהובים ואז היה כל אצן צעד
שמונה זהובים צדוה צדא"י היה לשמעון אז צציתו
עשרה אצנים שעה לא היה איסור א"ל אם לא ה"ל
הוה ריבית גמורה וכי יתחא צדא"י צפרק א"כ צהם
דצ נחמן ומסיק שם אפילו איח לו אשדאי צמחא כיון
דמחוסר גוצינא כמאי דליחנהו דמי לכן נאמן רלוזן
צצצועתו אם רנה לצצע שצדוה לו שהיה צציתו של
שמעון אז עשרה אצנים שעה מטעם דלא צציק החיר'
ואכיל איסורא ישלם לו שמעון השעוה ואף על פי
דהמרדכי פסק פרק המלוה דאפילו שצועה א"ל ואף
צשטר נאמן המלוה צלא שצועה לדעת הצ"י צ"ד סימן
קמ"ט מ"מ צדוה אלו דמקילין טובא צבאיסור ריבית
גם צ"י מודה דנריך שצועה גם מהר"ם ואיסרלס פסק
להדיא ואם יש שטר ציד המלוה נצצע ונוטל ואם לא
ישצע אזי דינו כמו צשאר מקח שנעשה באיסור שאין א'
מהם יבול' לומר המקח צעל אלא יתן שמעון שעה ע"פ
השער שהיה אז צשעה שקיבל מעוה מרלוזן כדפסק
גפ"מ סימן ר"ס וצ"ד סימן קק"ע והד"א ע"ש רבינו



הוא ואם לא נחפור צליתה זמן קיבל מידו המעות או
לא ינא השער צדור צלותו זמן אז יהויר לו מעותיו
ולא ימן לו שום ריוח מאחר שלא קיבל מידו המעות
להיות כלום זהם לנורך דאוצן ממילא השצינן לה
העסק הזה כפקדון דעלמא וק"ל;
כ"ד הק' ויאל סירקס

שאלה כג

צמה שפסק הטח"מ סימן רמ"ט דאם המניחה ואמר
לחצירו זכה לי זו שאפילו הגביהו סהם אינו נאמן
לומר לזרכי בגבתי אפילו עורה צידו והוא נגד
הבצרה שלא יהא אדם נאמן לומר לא נתרנתי להיות
שלוך מעולם ודברי ר"ח זר אצל צגמרא היינו דוקא
כשהורה דמהל' הגביה לנורך חצירו אלא דעכשוו הוא
רוכה לזכות זו אצל צגמביה סהם למה לא יהיה נאמן;

תשובה

נראה לפענ"ד דהאי מלחא לא דבעל הטח"מ היא
אלא דהרמב"ם הוא דכך מוכח ומצואר
מדבריו ר"פ י"ז מהלכות גזילה ועממא דמלחא כחצ
הרז המגיד פס כיון שאמר זכה וזה שח"ה ל"ג מגביה
לחצירו כו' ר"ל דכיון דשחק ודאי הורה דלדידי מגביה
דא"כ כ"ל להשיב ולומר אין רגונו להיות שלוחך ואפי'
לגבי איסורי אמריון ר"פ האשה רזה זע"ה אומר
אכלת הלז והלא שחק השחיקה כהודאה דמי' ומהייב
קדנן ואינו נאמן לומר דא"כ לא אכלתי ומייתי תולין
בעורה ואית צהאשה מהר"ם צמרדכי סוף מועד קטן
דעממא משום דה"ל לירע ולהסיו לא אכלתי ומדשחק
שחיקה כהודאה וכפי מוכח פירק המפקיד דקאמר
ובהל מה טעמא דרז יהודא אומר דז הלה שחק משום
דשחיקה דהכי לאו כהודאה דמות מני' א"ל האי
דאשחיקתי לכל חד וחד דאמונת דלמא האי הוא אלמ'
דכל היכי דלא מני' לטיטר טעמא דמקובל לכר' צ"ד

מסתמא שחיקה כהודאה הוא וכ"פ צה"ה אהר"י
לכס דשחיקה כהודאה דמי' * ותו דהא צריג
פרקין קאמר תלמודא דאע"ג דומנאסיה דקאמר דאמי
לידו משמע מיהו לישנא דעלמא מדהוי לי' אומר אנה
אשכחתי ואיכא למומר אע"ג דלא אמי לידו צרתי
צעלמא קני' ואע"פ דהאשה הוא דצרת' לא קנה מ"מ
ביון דצליסנא דעלמא קורין לה מניא משמע דאי' א"כ
מסתמא ודאי צרתי הוא אה המניחה צלצדו ואמר
ל חצירו זכה לי ושחק והגביה צהסם חנן סהדי
דהגביה לחצירו זכרי הוא קורא אותו מניחהו של
חצירו כיון שראה אותו חתלה דלא למנס נקט החנה
רוכז על גבי צהמה וראה אה המניחה כו' אלא
לאודייתא אמי דמפני שזכ רוכז ראה המניחה מרחוק
צלצו כו' ולכלוכו אוקימתא ניחא דאמי לאשמעינן
חידוש דלעולא אשמעינן רבותא דאפ"ה אה אמר
המגביה אני זכיתי צה חתלה לא קנה חצירו ולא
אמריון מדשחק הורה לו להיות שלוחו להגביהו לנורכי
ולר"ג אשמעינן טפי דאפילו אמר אני זכיתי צה עכשו
נמי לא קנה חצירו ולר' יוחנן אשמעינן דדוקא צהנה
לי לא קנה חצירו כיון דלא עשאו שליח להקנותו
צהגבחהו עד שעת נתינה והכי קודם נתינה חויר זה
משליחותו ואמר אני זכיתי אצל צאמר זכה לי חנן
סהדי כיון דשחק הורה לשליחותו והגביהו לנורך
חצירו דכיון שראה אותו חתלה ועשאו שליח להגביהו
נהלך והגביהו צהסם ולא אמר שלא יהיה שלוחו
צורתי הורה ותו נראה כיון דלעיל צהס ריז"ל דה"ל
נמי המגביה מניחה לחצירו קנה חצירו משנתינו לאו
דוקא חנה לי אלא כ"ה זכה לי נמי אה אמר אני זכיתי
צו חתלה זכה צו ולא אמרין שחיקה כהודאה דמי'
השחא ודאי לר' יוחנן דקאמר נמי המגביה מניחה
לחצירו קנה חצירו וקאמר וא"ח ששנתינו הוא דאמר
חנה לי ולא אמר זכה לי זע"כ צ"ל דלר' יוחנן צדאמר
זכה לי אפילו צדקאמר אני זכיתי צה חתלה קנה
חצירו דאינו נאמן לומר לנורכי בגבתי דא"כ אלא
לר' יוחנן נמי ס"ל דנאמן לומר אני זכיתי צה חתלה
וכרעולא

והיהו אין מאלו דאי' דודאי הבי דה' אמר לחצירו איה דזר צב"ד והלה שחק ודאי דשחיקה כהודאה הוא דלכ"ה כ"ל
להשיב מש"כ צה' שאמר לחצירו איה דזר כמו צב"ד להיות שלוחו אפטר לומר אע"ג דהלה שחק יכול לומר לא רניתי
להיות שליחך ולא הפסי להשיב זה כצד נכונם עכ"ה ;

תשובת הגאונים בתראי

שאלה כ"ד

אם ראוי ליעול ערבה מחצר של ישראל מרשות ישראל
בדי לנחצו צו ידי חובו:

תשובה

צ"ל לפי ההלכה שאף מחצר של גוי מותר ומאז
דאמרין צפרק לולב בגזל אל רצ הונח להכי
אוונכרי כי צניחא אמי וגוים לא חגזו אחון אלא
לגזו אינהו כי היכא דלכני יאוש צעלים צידייהו
וסינוי רשות צידייהו הוה דוקא לזמן החלמוד כמ"ג
כמ"ג ספר החרומה צהלכות ארץ ישראל וכמ"ג צהל
חרומח דף קל"ד דצומן החלמוד היו ישראל מרזיפ
והיו להם קרקע והיו גזלן ומאנסין מהם וגם היו
הגוים יוחר תונסין ממה שהן עכשיו ומפני זה אין
עכשיו לחוש אפילו אם יקנח ישראל צוויי הגוי וג"כ
אל מה צכך סוף סוף הקרקע היא גזולה ציר גוי
מימי אבותיו. צומן שהיו הגוים מאנסין מישראל אין
לחוש לזה דודאי אוחה גיולה כצר נחצטלה שהרי
קנאם צכיזש ואפילו גופו של ישראל קונים צכיזש
מוצש ממני צדי ואחרי צכיזשים מגוים או מישמעאלים
או מישראל לא היו ישראל צו אחר כך שיש לחוש שקנו
הקרקעות והגוים גזלו מהם:

אלא שרצינו הלוי כחצ שאין להקל בצצר משום
דמסתמא גזלן שדוחיהן זה מזה ואין להלק
צין צצל לה"ל שאנו נמשכין אחריהן. ואע"פ שרש"י
ז"ל פירש סהם גוים גזולים שדוחיהם מישראל לאו
דוקא דמ"ל גוי ומ"ל ישראל שהרי שניהם חור גזל
נוהג צהם והו דיש לומר דמימים קדמונים גזלו מישראל
ואין להקל בצצר עכ"ל והוא צחצוחה רש"י סיומן
חחנ"צ והצינאו צ"ו סיומן חרס"ד צל"ה וכמ"ג גם
צהג"ה אשר"י משס"ר יואל וכן מנהג פשוט אמנם ירא'
דאף רצינו יואל לא כחצ זה אלא שלא להקל בצצר
מאחר שהאיסור מפורש צהלמוד שלנו אצלכל ראייהו
נידמין מרצרי סה"ח והסמ"ג ש"ג ואין לחלק צין צצל
לה"ל פשיטא דיש לחלק מאחר דאין הגוים עכשיו כ"כ
אנסי לגזול שדוח פשיטא דצענין זה וכולא אין לדון
אלא לפי שעתו נס"מ ואל"פ שפירש"י כחם גוים
גזולי

צדעולא ח"כ מאז דוחקי דקאמר ואל"ת משנחנינו כו'
ואמאי לא מוקי משנחנינו כדעולא דאפילו צדאמר זכה
לי אלא דאמר אני זכיתי צה החלה דמינ"מ לענין דינא
אזי משרש לי אני זכיתי צה החלה ואפילו צדאמר זכה
לי או מפרשי לי צדאמר אני זכיתי צה עכשיו ודוקא
צדאמר חנה לי אע"כ דלא ס"ל לר' יוחנן הא דעולא
אלא ס"ל דזכה לי אינו נאמן לומר לנורבי הגצרה
גלהכי אינטידיק לאוקמי למשנחנינו דוק' צדאמר חנה
לי ומ"ה לא הביא האלפסי הא דעולא אלא הא דר"ה
צד אצא צס"ר יוחנן והאשר"י נמי לא הביא הא דעול'
ורמי צר חמא אלא לאוכחי מיני' דליח לי כר"ג דס"ל
המגזיה מנייה לחצירו לא קנה חצירו משום דאיכא
למימר הלכה כר"ג צדיני' וכסצרת הגבוה מרצרי
האחרונים דמיניע אצל לגזי זכה לי דאינו נאמן לומר
לנצרי הגצחהי פסק האשר"י כר"ה צד אצא צס"ר ר"י
וכדעת האלפסי ורמז"ם וכמ"ג הטור וחדע שהרי
צסימן קפ"ג כחצ ע"ג הרמ"ה ראצון שאמר לשמעון
צצין לי האי וצצין לי צסחמא קני' ראצון משעת משיכה
צציון דאל צצין לי לצניא מעלי' קמכוון וכמו דאל
צצני דמי ואף שחזר שמעון אחר משיכה ואמר לעמי
כוונתי לקנות אינו נאמן אע"ג דיהיב שמעון דמי שלו
קני' ראצון כו' ציאור דצרו דלא היה צצין לי כמוחנה
לי דלא הוה שלו עד שעה נחיינה זה יכול לומר אני
זכיתי צה עכשיו דאל"כ לא הו צצני מעלי' כיון שזה
יכול לומר אני זכיתי צה אלא ודאי כונחו שיזכה צה
לאורכו מיד צשעת צצני וכדמסיק כמו דאל צצני דמי
כלומר כי היכי דצמיניה צאומר זכה לי זה הגזיה
צסחם זכה לו מיד ולא יכול לומר לנורכו הגצחהי
ה"נ צצני כדכחצ הרא"ם צמרצרי פרק קמא דמיניעה
ולפיכך חס לקח צסחם אינו נאמן לומר דקודם
שלקחתי חצתי צפידוש ולענמי קניתי ואפילו קנה
צדמים שלו אינו נאמן כיון שלא חזר צפני עדים קודם
שקנה דמסתמא כיון דראצון גילה לו ואל"ל צצין לי האי
צחמא לנורך ראצון קנאו ה"ה צמיניה היכי דזה
גילה לו ואל"ל זכה לי ודוק כר"ל צרור:

ר"ד הק' יואל סידקש צל"ה מהורר שחולל ז"ל פה
ה"ק קדאקא

דינו ורגלנו שאנו דרים בצחים שקונים מגוים
 וקובעים בהם כמה מנות ולא היטיב למנוח הבא
 בעצירה ואע"ג שאין שם שינוי רשח אלא ודאי מאחר
 שהארץ עלמו אינו גולן אין כאן שום איסור הלכך
 אין לאסור משה גוי וכן יראה מדברי הגאונים
 שהעתיקו דברי ר' יואל הלוי שהזכירו בדבריהם שדה
 גוי משמע דוקא שדה גוי דאל"כ ה"ל להשמיענו אפילו
 בשדה ישראל ומכ"ש בשדה גוי אלא ודאי אין איסור
 אלא בשדה גוי מטעם דפי' וכן מצוה צמ"ג בהלכות
 לולב שכתב וז"ל אמר רב הונא להנהו דמוצאי חסי
 מגוי לא תגזרו חמון אלא ליבוצינהו כי היכי דליהוי
 יאוש בעלים צירח דירחו ושינוי רשח ציריכו ושרי
 וצבאן מנינו חילוק צין גזל גוי לגזל ישראל עכ"ל
 וכוונתו שרז הונא לא היש אלא לשמא הקרקע היא
 של ישראל שאנסוהו גוים ודפירשו צרש"י אצל לא
 חיישינן כלל שמא אנפוכו מיד גוים שאילו היה חושש
 אף מגוים א"כ למה הצהיר רב הונא על הקונים מן
 הגוים ולא הזהיר גם על הקונים מישראל דשמא
 הקרקע היחה של גוים ואנסוהו מידם ומכרוהו
 לישראל :

אלא ודאי דצבאן מנינו חילוק צין גזל של גוי לגזל
 ישראל פלומר שאע"ג דצמ"א ק"ל דאין
 חילוק ציניהם דאף גזל גוי אסור כמו של ישראל אצל
 צדון זה יש חילוק והיינו מטעם שכתבתי דדוקא כשיש
 לחוש לגזל ישראל החמירו בדבר מפני שאם הבוי
 גולה מישראל וקרקע אינה גזולה אסור לישראל לקוח
 הערצה בעצמו אצל כשאין לחוש לגזל של ישראל
 כגון קרקע שהיא אחת יד ישראל דצדדתי אלו היחה
 של ישראל מתחלה ואנסוהו גוים ממנו לא היה עולה
 על דעה שום צד ישראל לורד לחוכו ואין כאן שום
 חשש אלא לשמא גולה המוכר מיד גוי אין להחמיר
 לישראל מלקוח הערצה מפני שמאחר שהגוי מעלה
 וכחצה בערכאותיהם קנאה ישראל מירוציניהם
 ואע"פ שהיחה גזולה מיד גוי דצויה חילוק צין גזל
 גוי לגזל ישראל :

וכל זה כתב הסמ"ג לפי זמן התלמוד דאלו לומר
 הנה כבר כתב בהלכות תרומות שאין לחוש
 אפילו משה של גוי וכמ"ש למעלה ומ"מ אינו למידן
 מדעת הסמ"ג שיש להלק צין שדה של גוי לצין שדה של
 ישראל לפי זמן התלמוד וממילא לפי דעת ר' יואל הלוי
 שמקיים

גזולי שדה הן מישראל לאו דוקא הוא כו' אין דבריו
 נראים דפשיטא דמן הכחם אין לאסור משום דגוים
 דגוים גזולי שדותיהן זה מזה מאחר דגם ציניהם יש
 סדר לדין ומסתמא אין להחזיק שדותיהן בצגולים אם
 לא צידוע אצל מחזיקים אותם מן הכחם שהן גזולים
 שדה מישראל כאשר מעלילן עלונו ככל שעה צעו"ה
 אצל שדותיהן אינו געלין אם לא צידועה וכדאיחא
 צפרק הניקין ביון דאיכא צי דואר ולא אויל קציל
 אימור אחולי אחלי' וזה צדור :

גם מ"ש ותו ד"ל דמימים קדמונים גזל מישראל ג"כ
 נראה דבריו צמ"ש הם ד"ל דאחזו גזילה נחצטל'
 ע"י כיצו' וצדור דלא געלם כל זה שכתבתי מעיני
 ר' יואל הלוי אלא שמ"מ כתב צדוק דבריו ואין להקל
 צדור דמאחר דאפשר לגאח ידי מנוח מן המוכר
 דהיינו שמע"ב הגוי לקוח הערצה למה לנו להקל צדרי
 אצל צדועד ודאי יולא ידי חזתו אפילו קנץ ישראל
 עלמו הערצה גם מדהשמיעו דרי"ף והרא"ש ורמ"ם
 הטיח דפרק לולב הגזול ופאר פוסקים לא הזכירוהו
 נראה להדיא דא"ל כצדרי סה"ח וסמ"ג דדן זה
 נשתנה צמנינו מאחר שאין לישראל הקרקעו במקדס
 ומסתמא אין לחוש שגוים גזלין שדותיהן זה מזה
 מאחר דיש ציניהם דין ומשפט ומוציא הגזילה כנ"ל
 הלכך נראה דצדונו יואל הלוי יחיד צדור זה וכפי הדין
 יש להחיד לבחחילה אפילו משדי גוי אלא שאין לנות
 שהמנהג אמנם משה של ישראל יראה לו שאין להחמיר
 כלל שגם ר' יואל עיקר טעמו אינו אלא משום
 דסחם גוי אפילו צומן הזה גולן הוה ומשיגי בצול הם
 אחד לחזירו כל שעה ושעה מרחיב אח שלו ונמנח
 ישראל זה הקונץ הערצה כאלו הוה בעצמו גזלו מיד
 הצעלים ואפילו לפי פי' שני שפירשי' דיאוש כדי קני
 מ"מ מנוח הבא בעצירה הוא אצל בשדה של ישראל
 מאחר צדור הוא שהישראל אינו גולן וקנה הקרקע
 כדן מהגוי וכחצה צערבאותיהם ככחוב א"כ שלו הוא
 מן הדין צין צדינו ישראל צין צדיניהם דמו משום
 שהקרקע היה גזולה מישראל מימים קדמונים הלא
 קנאם כציזת כדפרי' ואי משום שהגוי המוכר גולה
 מיד גוי לאחר כיצו' ומכרה לישראל ואי צי' משום
 מנוח הבא בעצירה להא ודאי לא היטיבן מאחר שהם
 כתובו בערכאותיהם א"כ קנאה צדיניהם מדונא
 דמלכותא דינת ותע דכתי הוא דאל"כ לא מגאנו

תשובת הגאונים בתראי

שמקיים דין הכללית אף עתה הנה נ"ב יש לחלק בין
שדבגו לטהר ישראל וכדפירש וזה צדדו לכל מצדו :
נ"ד ה"ק יואל סניקה פה ה"ק קראקא

שאלה כ"ה

צענין עגונה ויצוהר מחוק הכשורה :

תשובה

בערות ראשון ליה צ"ל צורך כי הוא קול דלית צ"י
משעה וקול לצד לא מהני הגם שצ"י
אזינא דדרי רבינו משולם דצומעו שנהרג אף שלא
שמעו משום גוי מסל"ח ערה אחרונה רב"ה משיאין
אשמו כו' הלא כחז הרמב"ן וח"ה סימן רכ"ז דקול
הצרה לא מהני ואפילו רבינו משולם לא היתר רק אם
אין כאלו שום עדות אצל צ"י שם כאלו עדות גרע דאם
שלא היה לסמוך על העדות אז חייטין דהעדים
הוניחו קול כמ"ש רמ"ה צה"ה סעיף י"א דכתב ישראל
לא מהני אם ינא קול וכן אמרין להיפוך (וע"ל סימן
קפ"ט) ועוד דלא עדיף האו קול מעד שמעיד שנהרג
צמלחמה שזריך לומר קצרתיו ומ"ב קול שנהרג
צמלחמה ומ"ש רבינו משולם איירי שלא צמלחמה
צדאישאין נפקותא מזה י אצל צ"ד שגבו עדות אחר
יש לגדר אף כי הצ"ד אינו מקויים שכל הפוסקים זולת
הנימוקיים וכחצו שא"ל לקיים כ"י אפילו כחצו ישראל
מהני צלי שום קיום ואם תקשה מאחר שהר"ף אינו
פוסק הלכה מ"מ הלא כבד כחצו הר"ן צמ"פ דיצומח
שמוך הדין על מ"ש צפרק מי שאתנו אינו מפורש
שמוחר כחצו רק מדיוקא שאמר ר' ווסף דוקא צעדות
אשה הקילו ולא צעדות אחרת שנאמר מפייהם ולא
מפי כהצם טעמא ה"ל צעדות אשה מהני מפי כהצם :

ואל

וישאל לנך לומר א"כ נאמר שאירי צעדות
אשה הקילו היכך פ"ה עדות שלא מהני אפילו
צמקויים ז"ה דע"כ רש"י דמלחא שאמר צעדות אשה
הקילו לא איירי צעדות שכתב כי קאי על צדיקה
אולם שזכין ראשו שזריך צדיקה הנזרה שלא כחצו
דאי קאי שעל כחצו שלו מעיד יחזה ח"י צ"ד ואלו נריך
לדחוק ולומר שיה יותר נקל לצדוק זולת הצדיקה שיה

דוחק שהל"ל צדקין אחרו א"ל משניהם י אלא דלא
לאמר רק ששלימוד ווסמך דמפייהם ולא מפי כהצם לא
קאי צעדות אשה כלל וא"כ גם כאלו אף שלא אחרו
צפיהם רק הכיין ראשו וק"ל א"כ לוכא למשמע מינה
שזריך קיום ואף אה הנימוקי יוסף צ"ש הריעצ"ה
נוכל לומר שמודו היכא דמעידן צ"עדים א"ל לקיים
מכ"ש צ"ד אף שכתב צ"י צמ"מ סימן מ"ו שאין נפקותא
צדמח הקיום אם לא יכירו אחרים רק שנקל יותר וכל
למנוח כו' הלא מפורש כמה פעמים דצעדות אשה
שאני שאפילו עזר כו' הקילו וכן משמע מלשון ניווקי
יוסף שכתב זהוה שנהקיים כחצו יד אחרו עד ואלא
לענין עדות אשה יש חילוק להקל יותר בצמעידיים שני
עדים דלא אמרין צדמחי באשר נצטר צע"ה :

אבל אין להוכיח מהירושלמי שאמר צדצרי ר' ירמי'
שאמר ויפה כה העדים שאמרו מה א"ש משמע
שקאי על שני עדים זה אינו כי עדים לאו דוקא דה"ל
אפילו עד אחד נאמן לעדות אשה ואפשר לדברי הכ"י
לא איירי אלא אכתב יד צלצד צלי ח"י כי הלא כך חורף
דצרי הר"ן צפרק מי שאתנו ורמב"ם מלאו כחצו צ"שטר
מה א"ש פלוני צ"פ ונורע שזה כחצו ישראל ה"ל חנשא
אשמו עכ"ל ועליהם קאי הכ"י ורמב"ן צמחלוקתא ח"י
צעי קיום שהוא כחצו ידו אצל מסוף הלשון שכתב
צדצרי דקיום שטרות דרצנן משמע שקאי שהעד החכם
וק"ל מ"מ יראה להלכה שצ"ד חגזה צ"ד שהוא ח"י
קיים גם צ"ח מחר"ם אלקיך סימן קי"ה פסק בר'
ירמי' דא"ל קיום י א"כ כשליכא הש"ש צ"ד צדוא לשער
האוסרין :

השער

האחד לאיסור נוסה שלא הזכרו העדים
שם עירושם אצלו ולא אמרי וקצרהובי
צמה דסיים גפחה הלא כל הפוסקים הכריעו דא"ל
לומר קצרתיו צפני עדים דלא אמרו צדמחי ולדעמי
הטעם כי הש"ש צדצרי הוא דרצנן וע"ה שכתב לעדות
אשה הוא ג"כ מדרצנן דומה להם אמרו ווס אמרו
אצל צפני עדים הוב דאורייתא חוקמי ואורייתא ולא
חייטין לצדמחי אצל ח"ל דחמד חייטין לצדמחי אצל
לא לצי חרי א"כ למה אמרו צמחא אפילו ק' נשים
שהם צע"ה הלא לצי חרי לא חייטין שאמרו צדמחי
ומ"ל נשים או אנשים אלא כ"ל כמו שפירשתי וא"כ יש
ליעצ שאף הר"ף שאמר לא סמכין עליו הנו מע"ה
לכהילה

לכחתי לה לדרוש ולשאל אותם אם קצרו אותו וע"ז
 יחזרו הדברי. (עוד הלל ה"ה כחז כשהזכיר שמו
 א"ל להזכיר שם עירו) וגם הר"ן כחז בחשבונותיו סימן
 מ"ג דזמכירו א"ל לומר קצרתיו. ועוד הלל ידוע
 מכל הפוסקים ה"ה והמרדכי ורי"ז שכל שמעו שאומר
 אחת אפילו זע"א זמלמה א"ל לומר קצרתיו וכן פי'
 הר"ף ורמז"ם ור"כ זנ"ד אפשר שהדיינים לא הקרו
 את העדים אבל הם ראו הריגה ודאי שלא היה נודד
 כנף כההיה מעשה דרי"ז או שהיה הרא"ש נחלק
 מהגוף. גם הלל הרא"ש"ה כחז הציבור דמ"א סעיף
 י"א דצאומר אח"כ ור"איתו שמה בו דאין נריך לומר
 וקצרתיו.

שער שני שאין מפורש שם אציו ושם עירו ומהי"ק
 דייק שזרש קפ"ה דסם עירו זעינו הלל כל
 הפוסקים חלוקים ופוסקים כההיה דירושלמי דא"ל
 להזכיר שם עירו ונריך לומר דזירושלמי הזכיר שם
 אציו לכך לא נריך שם עירו וכן כחז הרי"ז ור"כ
 הרז אלשיך זמקום שזכיר שם אציו א"ל להזכיר שם
 עירו. ומ"ש הרמז"ם בעודא דינחך צן מיבאל ה"ה
 דין דהף כשהזכיר שם אציו נריך להזכיר שם עירו
 שאמר ממקום פ'. ג"ל לרדק מדלל קאמר שיהיה
 ממקום פ' וע"י שאמר והשלחה לא ידע מי הוא וקשה
 מאי נ"מ דלמא השליח ידעו אבל לא ידע ממנחתו
 אע"כ נ"ל דק' לי ופי' הב"ד ישכרו שלומים ממקום
 למקום לחקור אחר אשח פז"ב אלא אורחא דמלחא
 שהב"ד מכירים שהיה אותו איש משם והוקשה לו
 למה מזכיר צאמירח השליח הלל אינו חייב להזכיר
 שם עירו כשמזכיר שם אציו ע"ז אמר והשלחה אינו
 יודע לכן אמר לו המקום. וזחוספח דקחני עד
 סיוביר שם עירו ה"ק אם לא ירנה להזכיר שם אציו די
 לו כשמזכיר שם עירו. והא"י עודא דנחש מקיסו
 דהזכיר שם עירו במקום שם אציו י"ל דהחם משום
 שגשגה גורחו נריך ג' דנדים לעונותם שמו ושם אציו
 ושם עירו. ומ"ש הרי"ז סימן ק"ח (נחך צן פראתיו
 ממלכות קאשטיליא) ואמרי כיון שלא הזכיר שם עירו
 בצר השיז האלשיך שהיה ידוע זמלכות ההוא כמו
 ששמויהן כן ע"ש ור"כ כאן אף שלא הזכיר שם אציו
 דק שם זה כינויו חיים סימזליש"טא (עיין זש"ח
 מהר"א ז"ל ה"ג סימן י"ח זש"ח מהר"א סימן י"א
 שפסק דזה לא מהני) זה סימן מוצקה יחד משפ

אציו וכ"כ מהר"ף סימן ע"ז וכן פתח דהא דזגמרא
 ג"כ לא הונרך להזכיר שם אציו הכנס שהזכיר שם עירו
 ועוד שא"מ פאלק דמוכיר מדינחו הוה קנח כמוכיר שם
 עירו וכן משמע זחשכות אלשיך סי' מ"ז וסי' מ"ה :

שער ג' דאית לדויק אי הוה סימן מוצקה או לא
 איצרא דר' ירוחם כחז דלל הוה סי' מוצקה
 אלא דצדר צרוד שלא נמלא צגוף אחר בו' הציאו צ"י
 סימן י"ז ור"כ זנ"ד נמו דא' מצ' סימניו דהיינו הרושם
 ע"י תצורה ומלכתחו (סימזלישטא) אפשר שנמלא
 גם צאמר וצפרט שחז צ"ז שם הר"ן דרושם לא הוה
 סימן מוצקה הנה דצרי ר' ירוחם ז"ל דללו דוקא כיניש
 לרדק וכי אפשר למצדיק כל עולם אם אין עוד צא'
 סימן זה אע"כ ז"ל דה"ק ר"י שזעינו שרז צני אדם
 אין להם סימן זה וכן מוכח זגמרא פרק האשה שלום
 שאמר דקמפלגי אי שומא הוי סימן מוצקה דפלגי אי
 מנו' צצן גילו דהל"ל שפלגי מאחר שנמלא שומא
 לפעמי' גזי צני אדם אלא ודאי דנריך סימנא לרז צני
 אדם ור"כ גזי ג"ד שאינו מנו' לרז צ"ה נאמר שהיה
 סימן מוצקה וכן אמרנו צפרק לא יחפור א"ר יוסי
 רז וקרז הולכין אחר הרז ואמר רבא ש"מ רובא
 דאורייתא ופירש הוס' אפילו דליחא קמן. ואל
 השינו מגמרא הנ"ל צאומא מנו' צצן גילו בו' משמע
 שאם הוא מנו' דלא הוי סימן ה"ה אינו מנו' צרז צני
 אדם ויהשו סימן נ"ל דלהכי קאמר צצן גילו כי יש
 לתש שמה היה צן גילו והיה ג"כ שומא לכן אמרנו
 אי הוי מנו' צצן גילו חלין מחמת זה נחווה לו ג"כ
 שומא אבל צל"ה אזללין צחר רז וברז ר' אלי'
 מנחיה זחשכות סימן ל"ה פי' ג"כ דצרי ר"י לאלודקא
 ע"ש א"כ אפשר לומר רושם דידן שהיה גומא שניכר
 שהיה (גירעפט זל"א) הוי סימן מוצקה ומ"ש
 זמשאוח זנימן סימן ס"ג דרושם לא הוי סימן ודייק
 מגמרא דאי שומא זלצד הוי סימן בו' מאי צני צין
 הלשון א' ע"ש. ג"ל דלא המעיין זחוס' יראח להדיח
 שחילוק רזים צינס דלישטא קמא מלא אחר את הגט
 מחזירו ע"י סי' שקשי' צבים וחגורו בו' משא"כ למירוני'
 צתרא דוקא אם מלאו זעלמו ומכירו זצ"ע בו' וכן
 כל מירושם דחוס' איכא ציניהם ועוד שמיים חוס'
 דבים וזצ"ע ה"ל סימן מוצקה וגם הגאון מהר"ם
 מפארווי צסימן ל"ו הסכים דרושם הוה סימן מוצקה
 ולא כמ"ש זעל משאח צנימן דלא על זה זלצד היה

תשובת הגאונים בתראי

סופר הגאון הנ"ל הלך מוכח מדברי מהר"ם מפארוו דס"ל דהוי סימן מוצקה שכחז ו"ל והוא מוספק אם ד"ל ע"י סימנים מוצקהים או דוקא אינו מוצקהים או הגוי אינו נאמן לומר מלאמי הדוג וזה סימניו ואמר שס וד"כ לפי מאי דס"ד ואפילו צמוצהקים אינו נאמן לא יוכל להחיר האשה הזאת מ"מ נ"ל להפוס דעת האחרת לקולא ולומר דוקא בסימנים שאינו מוצקהים כו' עכ"ל משמע צהדית דחשיב דגוס סימן מוצקה דאל"ה מה זה שאומר לא נוכל להחיר כנ"ל והוא מצוחר לא כדברי משאח ציימן ו"ל ואפשר דעלה על לבו דג"ע ה"ק וה"ה לדגוס דלא הוה סימן ות"א צמשמע שיאמר וה"ה לדגוס דלא הוה סימן ואחר כך אמר אלל שנים גדולים כו' דלא הוה סוגיא ולישנא בלל:

ועוד המראה מקום בדרכי משה ד"פ מפארוו כאשר אמרנו והמראה מקום צ"ע לא צהדר בינה שצדגוס לא צמלא צפסקי מהדר"א דק גבשושית כו' וכן דר"ק הביאו צ"י דס"ל דדגוס צאלצע הוי סימן מוצקה הגם שצ"י נדחק לשיטתו ע"ש צדברי הצ"י שכחז דמשמע מדברי הר"ר דדגוס לא הוה סימן וכחז שצדברי הר"ן מצוחר דה"ל נלקח צדדוע הימ" שצחשצח הר"ן סימן ע"ה אינו כן דק שה"ל סימן מוצקה צדדוע וא"כ אוסיפא מילא אוסיפא קמחי דצמי מוצקה למה לא סמוך הר"ן עליו להחיר זאי לאו דאוסתהפינא ה"א דס"ל להר"ר ע"י סימנים לא גשהרו צא"א או לגדו' סימן שאינו מוצקה והא ראי' שאינו מפקפק צענין הסימנים בלל. אלל האמת יורה דרכו דהגוי אומר שהוא סימן מוצקה לפי דעתו ולא היה סימן מוצקה ולא היה הסימן ההוא דגוס אפשר שסימן אחר היה זאף שאלמד שהיה דגוס נ"ל להלק צין דגוס שצפניו דהוה סימן מוצקה כי אז גילו שאלן צרוז אדם כמותו אלל דגוס צמחר מאלן וכול לדאות שלא היה ג"כ אלל אחר במוהו ולכן אף שגרסינן צהר"ן שה"ל סימן מוצקה צדדוע לא ידנה לסמוך עליו כשהוא צמקום סחר כיו נלקח צגופו יוחר שכימי מצפניו וצפרט הגעשין ע"י שחן ואפשר שגם ד' ידועים כיון ע"ז צמחצו דצר צרוז שלא יונאלו צאחד דהיינו צפניו משא"כ צמחר לא יהיה צרוז וא"כ נוכל לומר דאף לדברי הר"ן הוה דגוס סימן לא כצ"י

כן נוכל להלק להרמ"א שצניא סחס דגוס שאיירי דוקא צפניו דומיא דגבשושית על חוטמו אלל צעל משאח ציימן שכחז דגוס צא' מאיירי לא נוכל לומר זה החילוק. עוד נוכל לייסצ אפילו לצדדי הצ"י יש חילק צין נלקח הצח מתמם שחן שלא בעשה צמקומו גומא גדולה לא הוה סימן מוצקה כי צא הסימן מעצמו ויש לחוש צגומא מצוי' צצן גילו כי שחן ג"כ מצוי' צצן גילו וכהכי איירי הר"ן והצ"י דלא הוה סימן מוצקה אלל נלקח הנעשה ע"י חצורה זנעשה גומא דדגוס גדולה שהוה סימן צמוך סימן (צקורין צל"א שוס גיה"עפ"ט) אז הוה סימן מוצקה' ויש לחילק זה שדש צגמרא צחחצות צהמריר דף ע"ח כל הומוין אמר שס נשכו בלצ זנעשה מקומו נלקח הוה מוס ואלן קי"ל דגוס הוה סימן מוצקה' א"ו דוקא שנעשה ע"י בלצ אז ע"י אחר ולא מתמם שחן שצא מעצמו וחילוק זה יש לסמוך עליו מצ' גדלים חרא דלכן מוכיר צגמרא שנעשה ע"י בלצ ול"א אמר צססס נלקח הוה מוס' שניח יש להלק צין דגוס קטן לדגוס גדול. שנקרא סיניו ז"ל הרמ"א כלל כ"א דגוס יש לו שניו צאחד מאיירי דה"ל סימן' ולכענ"ד החילוק זה מצוחר צדברי רמ"א שסידור דצריו שכחז גבשושית על חוטמו הוה דגוס יש חילוק צין גדול וכחז עליו וה"ה לדגוס דהוה ס' מוצקה משמע שג"כ חילוק צו צין דגוס קטן לגדול כי אחר"כ כחז אלל שני' אפילו גדולים צוחר לא הוה סימן מוצקה דה"ל לסדר האי דינא ואגבשושית קודם הדין דדגוס אלל דגם דדגוס צבלל חילוק זה זאף שהצ"י חולק על דצניו דראשונים ועמה אציא ראיות דדגוס הוה ס' כי כן כחז הרב מה"ר מאיר מפארוו צחי' שג"ד סימן ד' דעש' על עיני הוה סימן וכן מצויל שס צגס מהר"ר מולין דנחלק לקלל צפדניו הוה סימן עוד כחז הגאון אלשיך סימן קי"ט דכווי הוה סימן דהיינו דגוס בי כל דגוס שנעשה נלקח צמקומו שוים:

וכתב שס דכווי הוה סימן שכחז ואפילו לא היה אומרים הסימן מוצקה אלל שצנו הצורף מחכות סבי כ"ש דהוי סימן מוצקה בו' הדי להדיא דדגוס הוה סימן מוצקה וכן נאמר דהריצ"ש סמוך על דדגוס לא כמו שפירש הצ"י ואס לחשך אדם לומר צגריק לומר על אינה עין הוה דגוס צאחד ידוע כמו שצוחר

שאלה כ"ז

חלשה שהחזקה נדה בשכינותי ואמרה לצעלה טבורה
אני ולא פירשה גם שאל פדיונות שעשה אם חייב
לגרשה ועצן חוכן השאלה מחוק החשובה :

תשובה

נל דחובה לגרשה מנר שזה דבר חנן צפרק המדיד
ואלו יולדת שלא בצבחה העוברת על דת משה
ויבודות ואינהו דת משה מאכילתו שאינו מעשה
ומשמחו נדה בו ואינהו דת יבודות ויולדת וראשה
פרוע וטווח זשוק ומדצרת עם כל אדם ומפ" צגמרא
ומשמחו נדה ה"ד אי דידע נפרוש ואי דלא ידע נסמוך
עלוהי בו לא נריכא דאמרה לי פלוני הכס טיהר לי
הדם ואניל טיולי ואשכחתי שקרא ואצ"א כרצ יודא
דאמר רב יודא החזקה נדה בשכינותי צעלה לוקה עליו
משום נדה ע"כ ופירש"י החזקה נדה שראיה לנשה
צגדי נדושה ולצעלה אמרה טבורה אני ומשה עם
צעלה לוקה עליו אם החרו צו וככ"ג משכחה לה
למחני' דלאחר חשמיש הודיעוהו שכינותי שהחזקה
נדה עכ"ל וכן הוא לשון הטור צסימקט"ו וגם הרמב"ם
וסמ"ג ושאר פוסקים כחצו החזקה נדה בשכינותי
ואמרו לצעלה טבורה אני משמע מזה דאפילו אי לא
ידעינן לא אכן ולא הצעל אם ודאי יהיה נדה או
וצגדי אפשר שלא היה אז ראיה אמיחה וצדודה שהיה
אז טמאה דלמא מחמת אינה סיבה לא לנשה צגדים
אחרים מכל מקום כיון דאיכא חזקה נדה בשכינותי
ומיאתה ע"ז צן ש"ר בשכינותי שיאמרו צעל נדה חנא
צלא כחובה ובראמדין הכס צגמרא טעמי' שלא
להשאל בו ע"ש ולכן הוסיף מהר"י לצאר צלצוס שלו
צ"ל ואפילו אמר שהיה טבורה מפני שמאיתו ש"ר בו
וא"כ כ"ש דהחזקה נדה בשכינות ע"ז צגדים הטמאים
ואמרה לצעלה טבורה אני ולא פירשה ממנו דעוברת
ע"ד משה היא ציוחר וחובה עליו לגרשה צמנות עשה
מן החורה כדחני' טילכי גיטין היה ד"מ אומר כשם
שהדיועות צמאכל כך בדיעות צנשים בו וזו היא מרת
אדם דע שרואה אשהו ויולדת וראשה פרוע וטווח זשוק
ופרומה מצ' נרדין ורומנות עם צני אדם עם צני אדם
ס"ד ופירש"י א"כ רגלים לצר שהיא זונה ואסורה לו
אלא

שמצוחר זה החילוק צצ"י צסימן זה על מעשה דהגהון
מחרר"ך דס"ל דמקום מיוחד אפילו שומא מכני אך
צחשובה רביצ"ט שאמר סתם שהיה ללקח על העין
משמע דאינו צ"ל על אינה עין וכן מ"ש צ"י צסס הר"ן
שדוסי לא היו סימן משמע לפי דבריו הא אם היו סימן
היו שרי ע"י האי סימנה אף שלא הזכיר על אינה זרוע
הגם צגני נקב הונד צגמרא לומר תחת אינה חות
דצני גע שאני ששכימי נקצין והיו עיקר סימן צנר
האות משא"כ כאן רשם לא שכימי וכ"כ מה"רר ישראל
דרינה שבעיד על נקב מכולם צצן דהיו סי' מוצהק אף
שאין מייחד צאינה עין וק"ל וא"כ כיון שדוע לכל שהיה
לצעל אשה הרשם ההוא על העין ונקרא (מיים
סימנליט"ט) דהוא סימן מוצהק צפרט דמהרמ"א
ורמ"י סתמו דצריכה סתמא דהו סימן מוצהק י וישעו
פנים להחירה מחמת מלאכתו שהיה מונגן על כלי זמר
וכלא כחצו הרמב"ם צחשובה הציאו צ"י סימן י"ז
שהגויס היה שבעידה על ראונן שנהרג צלי שום סי'
והזכירו' הכס דק שהיה עושה מלאכה צעכו' יע"ש
וא"כ כ"ש כאן כיון שהיה ידוע לכל ולא החזק אחר
שמו חיים צמלאכה' הוצא שהיה מותרת דמי' להכיה
דאמר ווי לפרשא' זרני דפומדיחא דהיתר רצ יוסף
מטעם מלאכתו דהי' פראש' זרני וכן משמע צעודת
דצ' מהר"ם אלאך שהצאחי לעיל שאמר אפילו לא אמ'
אלא שהיה צנו צורף מותרת משמע דמכה מלאכתו הו'
סימן מוצהק :

עוד כחצו אלשיך צסימן מ"צ דאם לא החזיק לנו
צדוולי אחר שהיה עובק צסחורה זאח היה
מוחרת ע"ש משמע דמכה מלאכתו הוה סימן מוצהק .
(ועי"ל סימן קכ"ה וסימן קפ"ה ובש"ת מור"ם מלוצלין
כיון צ"ו וסימן מ"י) גם ש"ל שם כינוי זה (חיים
סימנליט"ט) וזלח המלאכתו והוה כעבודת דגמרת
צני יתק ר"ג בו שפירש הר"ש דר"ג הוה כינוי והוהרו
אף שיש לחלק דהזכיר שם עירו מ"מ יש לעשות סניף
להחיר כנ"ל צפרט שהיה יולדה וכחצו משאח צנימן סי'
מ"ד שיש להקל יותר ובצ"ח מהר"א מורח"י סימן ל"ז
צצענה דהקל יש להקל יותר ע"ש :

כ"ד הק' יתק נקרא חייק צלא"א הגאון מהר"ר
יעקב צ"ל

תשובת הגאונים בתראי

אלה במקום שצני אדם רוחני ופירש'י וכנס' לעיניהם
 לאחר יניחן כשהן לזכרון צדיהן ואינו חושש זו מזה
 מן החורה לגרשה שנאמר כי ימנא זה ערוה דצר ושלחו
 מציוהו ולכסה והיחה לאיש אחר הכחוצ קראו אחר כי
 צדאי הוא שייח' כו' וצדיח' זו אחי' אלני' דכ"ע
 דלא מיצעי' לצ"ה דרית' החם משום ערוה ומשום
 דצר דהיינו שהקדימה חשיל'ו יגרשה אלה אפילו לצ"ה
 ויאמר לא יגרשה אלה' מאל' זה ערוה לאו דצר ערוה
 מש' קאמר דוקא אלה כל דצר המורגל לערוה כגון
 הני צדיח' דלעיל וכן מנח' להדי' צירושלמי ר"פ
 המקנה חני צ"ה תומרים אין לי אלה היונאח משום
 ערוה לצד מנין היונאח ורשעה פרוע ולדיים מפורסי'
 ח"ל כי ימנא ערוה דצר ע"כ וצירושלמי דגיטין הוסיף
 וקאמר עלה שלא תאמר היונאח משום דצר ערוה
 אסורה משום דצר אחר מותר ע"כ וע"ג דהיח'
 מיירי לענין שאם גרשה שאסור להחזירה מ"מ מוכח
 דסדרי צ"ה דכי ימנא זה ערוה דצר מיירי בה'
 והמענין צירושלמי דסוטה יראה מזוהר יותר כדצדיק
 והחום' צטוט' מצ' קלה ג"כ ומ"ש חום' שילבי גיטין מה
 להלן צעדים כו' צירושלמי פריך חיפוק ל' דבלת' ה'
 אסור סיטתו כיון שיש עדים ומשני לעצור עליו צ"ה
 לאוין עכ"ל ל"ה דדוקא נקטו חום' סוטה גזי קינויין
 וסחירה אלה כדאמרן וכן צירושלמי לא מזכיר סוטה
 ע"ש ואלדד' להדי' אמרין דה"ה יונאח משום ד"ה'
 וכחום' דסוטה מש' קאמר דאסור להחזיר ולא
 ציונאח משום ד"ה' והא דאמר צירושלמי דאף יונאח
 משום ד"ה' אסרו מקרא דכי מנא וגו' היינו אם ניסת
 לאחר אה"כ וגרשה או מת וכדכחצ צמיכא קראת' הא
 ליחא דא"כ ל"ל לאוקמי החם לעצור צ"ה לאוין לוקא
 ציונאח מהמת ד"ה' וליירי צ' קרא' לצ"ה ואינו אסורה
 לתזור אה"כ ניסת לאחר אלה עיקר כדאמרן. ואי
 קשי' לך היכי מני אחי' צדיח' דר"מ כצ"ה והא צ"ה
 מפרשי' או ערוה או דצר אפילו הקדיח חשיל'ו ות"כ
 לא שניין למימר דקרא דכי מנא למזה אחי' איכא
 למימד דוראי מיתורה דקרא דנקיט דצר ילפי דאיכא
 צד גירושין דצר לחוד בלא ערוה דהיינו אפי' הקדימה
 חשיל'ו יכול לגרשה אצל מ"מ עיקר קרא אחי' למזה
 כרכחצ ושלחה וצ"ה נמי צריכ' לתלק בין משום
 ערוה בין משום דצר דאלו משום ערוה מגרשה אפילו
 ציוג דאין ומשום דצר אינו מגרשה אלה ציוג שני

כדמשמע החם צלילי גיטין ומזה ציה' הרי"ף ופר"ש
 להלכה משמע דאפילו לצ"ה דינא הכא וכ"כ הטור סי'
 קי"ט לא כרמז"ס ע"ש ות"כ נמי צ"ל דעיקר קרא אחי'
 להא דמשום ערוה דמגרשה אפילו צו וג ראיין ומחיצה
 דצר ילפיין דאיכא עוד נד גירושין דצר לחוד היינו
 ציוג שני ות"כ שפיר נמי לפירו' דאע"ג דעיקר קרא
 צערוה למזה אחי' מ"מ יתורח דצר לאו למזה עכ"ל
 וכ"כ הר"ן נמי להדי' דצדיח' זו אחי' אפילו לצ"ה
 ע"ש שז' מנח' צ"ה הר"א מזרחי פ' חלה שפי' ג"כ
 כמו שפרשתי לעיל והרי"ף והר"א הצילו הא דר"מ
 להלכה והצילו עוד שם הא דאמרין פרק הנא על
 יצמחו אשה דעה מזה לגרשה כו' ונראה מדצדיהם
 שם דמפרשי' להא דרצא אשה דעה היינו שאינו לנועה
 וכדנהבו דצדיח' דר"מ וכמ"ש הרמז"ס פ"י דגירושין
 והטור ריש סימן קי"ט ע"ש צ"ה וכן הר"א ש' פרק המדיר
 מסיק דמזה לגרשה ואף דננוסח הר"א ש' צדיינו כחצ
 שילבי גיטין ות"ל עם צני אדם ס"ד זו היא מזה מן
 החורה לגרשה שנאמר כי ימנא זה ערוה דצר וגו' אלה
 במקום שצני אדם רוחני ואינה חוששה והיחה לאיש
 אחר הכחוצ קראו אחר כו' ע"כ ולפ"ו אין להוכיח
 דמזה מן החורה לגרשה ררגלים לדצר שהיא זונה
 דרפי' ומ"ש הר"א ש' הא דאמרין אשה דעה מזה לגרש'
 כו' אפשר לומר דאינו אלה מזה דרצון ואסמכוהו
 אקרא דצדי קבלה גרש לן מ"מ לפי האמת נראה
 דע"ס נפל דצדי הר"א ש' ונריך להגיה' כמ"ש בכל ספרי
 הגמרות וספרי הרי"ף צדיינו והיא גרסת' רש"י וחוס'
 והר"ן דזה הוא מזה מן החורה לגרשה כי האי דצדי
 הצדיח' וקאי אכולהו דחצי החם וחדע דלנוסת
 שלפנינו ק' מאי פריך מהא דמזה מן החורה לגרשה
 דלמא אה"כ משום ה"ק דזו מרח אדם דע דעובר על
 מזה מן החורה כיון דלא קפיד וכו' דהכי פריך והלא
 מ"ע מן החורה היא ות"כ כופין עליו לקיימה כדאיחא
 כחצוה פ' הכוחצ דעל מ"ע מכין אותו עד שתצא נפשו
 כדי שיקיימו וזה אמרת מרח אדם דע דמשמע אצל אין
 כופין אותו הא ליחא דפשיטא דכא' אין כופין דהא
 לא עדיפא וה שדוחלה עם צני אדם מנסמרה צעדים
 דאין כופין אותו לגרשה כדאמר' צמכת סוטה וגם
 הר"א ש' גופא העלה צ"ה דיצמות ציטת דוכל יונא
 דאין כופין להניח' אלה צעירי טומאה או עירי צעור
 וקלל דלא פסיק :

אכל לענין מנה פשיטא דליכא וכ"פ הסור וצ"ד דמנה
 לגרסה ובסמ"ק סימן קפ"ד מנה זאה למנה עשה וכן
 רש"י ז"ל בפירוש החומש פ' כי תחל כחז וז"ל כי ימלא זה
 ערוה דבר מנה שלא תמלא חן צעינו ופי' הרח"ם
 דה"ק אף אם תמלא חן צעינו מ"מ אין ראוי שתתקב'
 משום החן אלא יגרסנה כמ"ש וליהה גור' ע"ש וכן
 משמע לשון הרמב"ם ע"ש שכחז ז"ל עזרה עד כו' אין
 כופין הצעל להנתיף אלא אם רנה לא ינתיף והע"פ
 שלא הניתיף אין לה כחוצה מפני שהכחוצה תקנו
 חכמי' שלא תהא קלה צעינו להנתיף ועל אלו פרושה
 לא תקפידו עכ"ל נראה דמפיש נמי קרא ויהי אם לא
 תמלא חן צעינו מדפ' שגויה שלא תמלא חן צעינו
 ותהא קלה להנתיף וא"כ סדרה היא דאין לה כחוצה
 ולא חידוק מדברי הרמב"ם כ"ל דקאמר אם רנה
 הצעל כו' דמשמע דהרשות צידו לקיימה אלא מן החול'
 הוא מנה עליו בלעד לגרסה ומדרבנן אסור לו לקיימה
 וחזו עליו לגרסה וכ"כ תוס' שילהי גיטין דף ז"ב ז"ל
 עם צני אדם פני צקונטרס א"כ רגלים לדבר שהיא
 זונה ואסורה לו והוז לגרסה ולא מנה וקשה דהא
 טיה צוק וכו' נמי חוז לגרסה ולא מנה דבסוטה
 מיבעיא לי' אם עזרה על דת יבדויה מותר לקיימה
 או לא ולא תיפוט' ואמאי לא פריך נמי עלי' ז"ל דבין
 דצעי' הוא צסוטה לא הוי אלא מדרבנן קאמר שפיר
 רמנה לגרסה אצל זה חוצה לגרסה מן החורה כו' עכ"ל
 משמע מזה להדיא למצן דצרוחנה עם צ"א חוצה
 לגרסה מן החורה וצרוחנה מקום שצ"א דוחנין אווטה
 צוק כו' אינו חוצה אלא מדרבנן ומן החורה היא
 מנה בלעד ומ"מ אין כופין אותו כדאמר טעמא לעיל
 וכן הר"ן צשילהי גיטין כחז דברי תוס' כ"ל משמע
 שדעתו נמי לפסוק כן ז"ל הרצ הגדול מהרש"ל צציתורו
 ובס"ג סימן מ"ה על מ"ש צפני' אם רנה להנתיף כו'
 ע"ש מ"ש הספר אם רנה כו' נראה פירושו א"ס דלה
 לעשות שלא כדון ולקיימה אין דינו לכופה ולגרסה
 אדרבה אי כייפינן לי' הוה גט צע"כ מאחר דאיבעיא
 לן צסוטה כו' אכן אין רשות צידו לקיימה ומנה
 לגרסה כשהיא עוזר על דת א' מרח משה ויהודית
 ונקרא דשע כשאינו מגרסה וכ"כ להדיא צס מהר"ם
 דאין רשות צידו לקיימה ויהיו משום שחול חוצה
 שדרבנן ואסור לו לקיימו ומ"ש מנה לגרסה היינו מן
 החורה:

ותו ק' לנוסחא שלפנינו מי היגד להמקשה דקרא
 דכי ימלא זה ערוה דבר מיירי צענין שהוא
 רגלים לדבר שהוא זונה צרוחנה כו' דלמא ערוה מש
 קאמר ותי דבר המרגיל לערוה קאמר א"כ כולה דצרי'
 צכלל כגון טוה צוק כו' וכדאיתא נמי צידושלמי
 דלעיל דאפילו לצ"ש מיירי קרא צטוה צוק ורשה
 פרוע כו' אלא ודאי עיקר דנוסחא הגמרא וברי"ף ורש"י
 ומוס' ובר"ן ולפ"ז אין כופין להנתיף צצרים אלו אלא
 צרוחנה עם צ"א חוצה עליו מנר האיסור לגרסה ואם
 דוחנה צמקום שצ"א דוחנין ארעוה צוק כו' אין מנה
 עליו לגרסה וק"ל:

ובקיצור פסקי הר"ש שחיבר בנו הר"י משמע
 כמ"ש ע"ש וז"ל לפי דבריו דמ"ע
 לגרסה אמיתי אין כופין לקיימו כמו צשאה מ"ע וכדאי'
 צכחוצה והצילו הר"ן ג"כ צסם גאון להלכה צשילהי
 מכוח ע"ש ז"ל ולטעמך דמנה מדרבנן לחוד הא אמאי
 אין כופין אותו עלי' הא כחזו דתוס' והר"ש פרק
 הכחוצה דאף על מנה דרבנן כופין לקיימו ומייתי ראי'
 מהא דפרק השולה ע"ש אע"כ ז"ל דשאני הכא כיון
 דצקפידה דצעל תליא מלחא וכי הא ראי צסוטה פרק
 ארוסה איבעיא להו עזרה על דת ורוה הצעל
 לקיימה מהו מי אמרינן צקפידה תליא מלחא והא לא
 קפיד א"י כיון דקפיד קפיד פירש"י כיון דאורמי' דצעל
 למיקפד צהכי צע"כ דהאי נמי הוא קפיד לגבי ולא
 תיפשתא וגראה דודתי ידע הצעיין דליכא איסור
 דימא כופין אותו לגרסה דהא צסוטה אמרינן דצעי
 קיניו וסחורה וצפרק צ' דיצמות אמרינן וצ"ד צעדים
 הוא דמפקי בלומר דוקא צעירי טומאה או צעירי
 כיעור וקלה דלא פסיק למר כדאית לי' כו' ומצרייתא
 דשולהי גיטין דלעיל נמי מוכח דליכא חוצה אלא מנה
 אלא ז"ל דהכי קא צעי' אם כופין אותו לקיים מ"ע
 לגרסה כמו צשאר מ"ע דמכין אותו עד שהלא נפשו או
 אין כופין אותו דשאני ה"ו דצקפידה דצעל תליא
 דמנה וכי לא קפיד לא כייפינן לי' לקפוד או דלמא
 כיון דקפיד כו' ומולא תיפשת מפיקא לא כייפינן
 לי' למיקפד וכן הוא לשון הר"ש והר"ן פרק המדור
 ע"ש אצל מ"מ מנה מן החורה לקפור ולגרסה זו
 פסימוה דה"ל והר"ן פסומו"מ מנה שיגרסנו כו' משום
 דסו"ה דמיבעיא לי' אף לענין מנה שלא יקיימו או
 לא קמ"ל דבל טאי דאיבעיא לן תינו אלא לענין כפי'

תשובת הגאונים בתראי

הראש סימן י"ד וכן ז"י ומהרמ"א סימן קט"ו וכן
 מהרש"ל ציצור למ"ג סימן מ"ח וכן מנחתו בהשגחה
 מהר"ם מפאדווי סימן י"ג וכן בהשגחה רש"א סימן
 הק"ד וכל להציל דאיה מדצדי רמז"ם דלעיל ג"כ
 שהרי כחז אף אם לא הוילי ג"כ אין לה כחוצה
 שהכחוצה חקנות הבמים היא שלא תהא קלה צעניא
 להוילייה ח"כ אם צמקוס הקנה הכמים ואיכא למ"ד
 כחוצה דאורייתא אפ"ה אין לה אומה הקנה רק תהא
 קלה להוילייה ב"ש חקנות גאון שאין לה ואדרבה ח"ך
 יחקן שלא תהא קלה להוילייה צמקוס שאמר הבמים
 שחבא קלה ואפשר שגבו כוונת הר"ם שכהז בהשגחה
 שמשמעו מדצדי רמז"ם לגרש צע"כ ועיין עוד בהשג'
 מהר"ם אלקטר ס"ס י"ב ובהשגחה מהר"ם צ"ד צורך
 סימן קס"א ויאגודה פרק המדור :

אמנם כל מה שאמרנו עד הנה היינו דוקא צענר
 פעם א' וצלת ההרהר אצל אם הוא רגילה
 צדך חוצה עליו מן התורה לגרשה וכופין אותו להוילי
 דמהויז הוא לקפוד אחר שעזרה פעמים רבות וכ"כ
 בהשגחה רש"א סימן תתס"ד ו"ל אצל זה פשוט אוחן
 שעזרו ע"ד ואצדו כחוצתן שמגרש אוחן צע"כ אם רנה
 והאלפמי פסק דכופין אותו להוילייה צע"כ היכי
 דרגילה צדך כו' וגם בהשגחה ר"ח שפעם ראשון אין
 כופין אותו להוילי כו' עכ"ל משמע שפעם ראשון
 ואילך כופין אותו להוילי וכ"ש היכי דרגילה כך
 פעמים רבות וכן כחז במרדכי צמס מהר"ם שנהגו
 העם לפסוק כהר"ף צמקוס שאין חו' חולקין עליו
 ומהר"ם פאדווי סימן כ"ה כחז דנה הוא לר"ה ג"כ
 ע"ש וכ"ש צמקוס שר"ח מכבים עם הר"ף ובהשגחה
 דמהר"ם ורמז"ן ורש"א הביאו דבריהם צלי הולק'
 ומ"ש בהשגחה מהר"ם שכופה הרשעה זירו לגרשה צע"כ
 ומלשון ההשגחה משמע דאיירי שעזרה פעמיים ע"ש
 אומר אני דפשיטא דלא נקט הרשעה זירו למימר דאם
 ירנה לקיימה אין כופין אותו לגרשה אלא לענין לגרש'
 צע"כ קאמר דהרשעה זירו ואם לא יוכל לגרשה צע"כ
 ישא אחרת כמ"ש המרדכי בהשגחה ומדע דהא דכחז
 הרש"א בהשגחה סימן תתס"ד שמשמע כן מדצדי משס
 הרמז"ם ולפי מה שכתבנו היכן משמע כן מדצדי משס
 מוכח דלא מיירי אלא בעזרה פ"ה וגם אין להקשות
 ממי"ש הרמז"ם ו"ל עזרה צינו לצונה וידע שהיא
 עוזרת עד והחרה זה בלא עדים ומהרה ועזרה כ"ל

ובקיצור פוסקי חו"ס גילוי גשון מצואר כונח
 חוס' דלעיל יוחר שכחצ ו"ל טוב צמקוס
 כו' חוצה לגרש מספק דמיציעיא לן צמוטה אם מותר
 לקיימה ע"כ ולכאורה זה סותר מ"ש בחוס' צפנים
 דאין חוצה אלא חוצה עכ"ל דאין חוצה אלא מדצנן :

שוב מנחתו צמס"ץ שהיה חלמידו של מהר"ם שכת'
 ו"ל עוזרת על דה הצעל אסור לקיימה שהרי
 צע"י היא צמוטה כו' אע"פ שהס"פ דוחה שם סחמא
 דמילתא כיון דעוזרת ע"ד מונה מיה לוי משמע אצל
 אם היה רונה הצעל לקיימה מקיים לה ולא מקנין לה
 אכן אטינוייה דחיקא לא סמכין ועוד ראייה מפ"צ
 דגיטן כשם שיש דעומ כו' וזה הוא אדם דע כו' זו מורה
 מן החזרה לגרשה כו' עכ"ל ולכאורה הוא סותר כל
 הפוסקים שכתבו אם רנה להוילי כו' אלא ור"י א"י
 מדצנן ומורה מן התורה קאמר וזהו שמש"א ראי' מהא
 דגיטין ודוקי' וכבר ידוע דהעזרה על דצדי הכמים
 הייז מיתה אפילו היכא דליכא חוצה אלא חוצה
 מדצנן והו שאמרנו שלהי גיטן כדאי הוא צמיחה שנה
 הוילייה הרשעה וזה הכניסה ואסמכוה אקרא דכחז
 או כי ימות גו' ואפילו צניג שני אחר כן וכ"ש צעל
 הראשון וג' כקרא דשע העוזר על דה כשאינו מגרשה
 ו"ל המרדכי והג"ה אשד"י והג"ה מייטויי צמס הר"ם
 האשה שעזרה על דה יכול לגרשה צלל הסכמות
 הקהלוח ואע"ג דאיציעיא לן צמוטה בעוזרת על דה
 אם יכול לקיימה או לאו מ"מ פשוט דמורה לגרשה כיון
 שעוזרת על דה ואדרבה פשוט דלא חיקן ר"ג מ"ה
 חקנתו לעכז על ידו שלא עשה חוצה ואדרבה אם אין
 מגרשה כשהיא עוזרת על דה כדאיחא פרק המגרש
 מדה אדם דע כשהוא דואה אשמו יולתה וראשה פרוע
 כו' ומניחה ואינו מגרשה ועוזרת על דה הוה עכ"ל
 וא"כ ע"פ הדברים האלו צניגו"כ לדין שיגרשה הצעל
 צע"כ אף היכי דנהיגי חקנות ר"ג וכ"כ בהשגחה
 הרש"א סימן תתפ"ז שאף לשאליכ היה מלחא
 דפשיטא דעעוזרת על דה כופין אותה לקבל גט ע"ש
 דמיירי ראייה נמי מירושלמי ושכן דעת ר"ח וכן הסכים
 עהר"ם בהשגחה שם וכן בהשגחה הר"ש כלל מ"ב
 שהסכימו דלא יפה ר"ג כה האשה כלל מכה האיש
 צמקוס אדינו הוא לגרשו ו"ל וכי סזר אהה שר"ג
 הסכים בעוזרת ע"ד וכן צמ"ס סימן רמ"ז וכן בהשגחה

אם דנה להויתא ה"ו נוח כחוצה אחר שתצטעעלא
עצרה כו" ע"כ משמע דאף צערה צ' פעמים אין כופין
אותו אלא אם דנה להויתא יונא דשאני החס כיון
דליכא עדים אין לכופו וכבר פסק הרמז"ס ז"ל וכל
הפוסקים דצעינן עדים ומדצעינו למומר לקמן וגם
צאלמין לדברי העד או גרסה שגינתה כחז הרמז"ס
דאמר פוסקים דאסורה לו וחיוב להויתא ואפ"ה כחז
דאין כופין אותו צ"ד להויתא וכבר תמה ע"ז בחשונה
הרא"ס סי' כ"ה ע"ש ולפי דרכנו לק"מ דם"ל להרמז"ס
ברובו הרי"ף דכל זמן שאין עירי טומאה או עירי קניז
ומתירה אין כופין אותו צ"ד להויתא אף אי שיה
אנפטי' החיבה דאסורא אף לנאח ידי שמים חוצה
לגרסה ואסור לו לצוא עליה ע"פ דצורו ו"ל הרי"ף פ"ג
דקדושין אחר רבא סוג דצד שצערות ואין דבר שצערות
פחות משנים וכן הלבב וה"מ צריני אדם אצל צד
לנאח י"ג אי מהימן לא כצ' מרי מחייב לאפוקה כו"
עכ"ל וכן צ"ג ריבנות אמרין וצ"ד צעדים הוא
דמפקי כו" ואל"כ לפי דרכיהם צלומר פחה פחה
מגאמי כו" גמי אין כופין אותו להויתא צ"ד רק אסור'
והייצ עליו לגרסה צדא לנאח ידי שמים ומה שדקדק
הרא"ס ז"ל מדקדקה נאמן לתוסרה עליו ולא קאמר
אסורה עליו י"ל דלפרש טעמא דמלמא קאמר הכא
דאמאי היה אסורה עליו והא אין עדות אלא הוא
דהוא קרוב אגל אשמו וכו" אלא עלמו ואינו נאמן להכי
קאמר דהבא נאמן על עמו לאסור עליו דבר שאין צו
עדים אלא הוא וכן משמע פירש"י ע"ש ומה שאמרו
צגמורא דפחה פתוח מלאמי כצ' עדים דמי היינו לעמן
שאסורה עליו דכל שקליה ועדים דאיחא צגמר' החס
קאי אהא דמינו לשווי' אנפשים חתיכה דאסורה וצענין
כפיית צ"י לא אמרבלוס

וכנה גסחלק גס הדקדוק שני דמסד' אם למצי
בללא דמלמא דעם הרמז"ס בהרי"ף רצו
דאין צ"ד כופין אותו להויתא אף היכי דאסור לו על
אל"כ שגאסרה לו צעדים ולהכי כחז הרמז"ס צעבר
ע"ד צינו לצינה וחזרה ועצרה דאין כופין אותו להויתא

אצל היכי דרגילה צכך ע"פ עדים מורה דכופין אותו
להויתא וכן אין להקשות ארצרינו מדברי מהרא"י
צה"ה סימן רמ"צ דמיירי החס צעברה כמה פעמים
דהיינו גמתיחרה כמה פעמים צין הגוים והיחה
הצוטה ציניהם ואפ"ה כחז שם ו"ל וא"כ הואיל
וחצושה עוברת ע"ד מנוה לגרסה כו" ואלא כחז דכופין
אותו להויתא י"ל דפשיטא דלא פליג מהרא"י אהרי"ף
ור"ת דלעיל אלא ודאי החס כיון דנתיחרה כמה
פעמים צין הגוים ונחצושה ציניהם אמרין דמסחמת'
ודאי נסחרה אינה פעם עס גוי וה"ל עוברת ע"ד אצל
צלא"ה לא מקרי עוברת ע"ד אצל היכי דעברה ע"ד
ורגילה צכך פשיטא דכופין אותו לגרסה אם יש עדים
צדבר ואם לאו אסורה עליו צדא לנאח י"ג דכל
הדיעות אם עברה ע"ד פעמים רבות דכופין אותו
לגרס' אם יש עדי צדבר ואם לאו אסור' עליו צדא לנאח
י"ג לדברי הרי"ף והרמז"ס ז"ל זמ"ס בחשונה דהצ"ח
סימן חקע"ל דצעברה ע"ד בגין נאח וראשה פרוע
או מדצרה עם הצחורים צעינן רגילה צכך משמע דאין
לא"ה לא מיקרי עוברת ע"ד כלל היינו דוקא כגון אלו
דראשה פרוע וזיל צחר טעמא דדלמא דרך מקרה
עשה כן ולא צבונה לעבור על דת עיין מ"ט שם משא"כ
צדברים שאין לומר צכך דרך מקרה עשה כן ה"ל
עוברת ע"ד צפעס אהא ודרגילה הרבה פעמים דינו
כמו שכתבתי וזה כונת דמ"א צהג"ה ש"ע ורגילה צכך
דוקא אצל דין הולכת וראשה פרוע ע"ש (*) וכן
גמי מוכח דכל הא דאמרן שמונאן החור' לגרס' ומדרבנן
אסור לקיימה ויגרסה צע"כ היינו צעברה ולא החז
צה דלא אשחמיט שום פוסק להוכיח החדשה לענין
לגרסה ודוקא לענין הפסד כחוצה איציעיל לן צבוטה
פרק ארומה אי צעינן החדשה וכתצו הפוסקים לפי
המסקנה דצעינן החדשה וכן משמע נמי ליטא
דחלמודא דמיציעיל לן עוברת על דת צריכה החדשה
להפסיד כחוצה אולא וכן יש לדקדק גס מדברי העור
שכתב ו"ל זמ"מ לא אצרה כחוצה אלא כ"ג עדים
שהחרו צה חתלה ועברה על החדשות ואם אין עדים

הצטע

וכן ג"ל ראי' צרורה מהא דכתב הרא"ש בחשונה הוצא צקרה צהג"ה צל"ע סימן קע"ו ס"ג צלשה שהמורה וחזרה וז"ל
ואינה אלא צעוברת על דת ולא הפסודה כפונתה עד אחר התראה עכ"ל הרי לכדיא אף צעברה פעם אי בקרחת עוברת
על דת לענין דהפסידה בתוספת ולא צענין רגילה בצכך וק"ל עכ"ה

השובת הגאונים בתראי

אף צלח החרה צה דילמא פשיעא לי צלח החרה צה
דלא הוי קפידא לגבי ולא קמצני לי אלא חי החרה
צה וקפיד פסם אחת אלא ודאי פשיעא לי לרש"י דלא
קמיצעיא לי צה חרה בו משום דהסם ודאי כופין אוחו
לכוניא ואינו יכול לקיים ועוד מוכח ראייה מהא
דאמרין הסם ח"ש ואלו שצ"ד מקנין להן מי שנחרש
כו' ואי אמרין דנה מקיימו עזדי צ"ד מידי דילמא לא
ניחא לי לצעל ופירש"י והאיך אנו נעשים שלומים
צדד שהוה חוצה לה שאינו חפץ צו וק"ל דאין סבין
לאדם שלא צפניו ודאי לי הסם הלמודא סתמא דמלת'
כיון דעוצרה ע"ד הוא מינה ניחא לי ע"כ ואי הימא
דצה חרה צה החלה קודם שעצרה קמיצעיא לי אי
מקיימה מאי פריך היכי עזדי מידי דילמא לא ניחא לי
לצעל והא לא עדיק קינוו צ"ד מקינוו צעל גופי ואי
לא הוי ניחא לי הכי וכול למהול על החרה ואף אם
עצרה יכול לקיימה אלא מאי איך לך למימר ח"כ היכי
עזדי צ"ד מידי דעציר צעל ומחל לה זאיכא זילוחא
דני' דינא כדפריך צסמוך וא"כ תו ליכא למימר דאיירי
צה חרה צה החלה דא"כ הקשה לך ה"ל לאכתי צקנרה
מן הוכחה זו ולימא הבא מאי אמרה דנה מקיימה אף
אחר שעצרה על החרה היכי עזדין מידי דאחי צעל
ומחל לי וחו לא מני הלמוד למדמי כדדמי הסם סתמא
דמלחא כיון דעוצרה ע"ד היא כו' וליכא למימר
דצחרווייהו מיירי צין החרה וצין לא החדה ומ"ה פריך
שפיר היכי עזדין מידי דלמא לא ניחא לצעל כו'
דמ"מ לא אמי שפיר הא דלא פריך היכי עזדין מידי
דאחי צעל ומחל לה כו' אף צחר דמהול דמסמחא
מינה ניחא כו' כי היכי דחפשו מ"מ צה חרה צה דאין
מקיימה אלא ודאי צהא לא איירי הלמוד ופשיט לי'
צקפיד ובהרה שז אינו יכול למהול וכופין אוחו להצני'
וכדאמרין הסם נמי צמסקנא דאם מחל על קינוו
קודם סחירה קינוו מחול ולאחר סחירה שז אינו יכול
למחול :

ועוד מוכח מהא דאיצעיא הסם צחר הכי צעל
סתמל על קינוויי מחל אגאינו מחל מי אמרי'
צקינוו דצעל חלי דחמנא וצעל הא מחל לי לקינוויי ח"ד
כיון דקני' לי מעיקרא שז אינו יכול למחול ופירש"י
והשאה ס"ד דקצני צין שמת' קודם סחירה צין שמת'
אחר סחירה ואח"ל צעוצרה ע"ד שמוזה לקיימה ה"מ
צלא קינוו חצל היכי דאיכא קינוו וסחירה זרנה
למחול

ממע שהוה צדצרים ואם דנה לקיים אוחה חס"כ חין
כופין אוחו להוציא ומ"מ מזה עליו שגרגסה עכ"ל
משמע מהפך לשנו צבאם חין עדים שהחרה צה מזה
עליו לגרסה וכ"כ להדיא מהר"ם מפאדווי צחשוב' מי'
י"ג ע"ש :

אמנם אם חרו צה החילה גרסה דאף מן החור'
חוצה עליו לגרסה וגם מלשון הב"ה אשר'
פירק המידר והגהות מימוני פירק כ"ד דאיסור והשוצח
מהר"ם והצ"ח ע"ש דכולם כחצו מזה עליו לגרסה
ואם חרו צה אצרה כחוצה משמע לגרסה לא צני
סחירה כנ"ל ואם חרה אף מן החורה חוצה לגרסה
ודאי מהא דגרסינן צמסכח סוטה איצעיא להו
עוצרה ע"ד ורונה לקיימה מקיימה או לא מי אמרין
דצקפידא דצעל חלה דחמנא והוה לא קפיד כו' ופירש
רש"י משום דכתיב וקנא את אשחז משמע דע"כ לא
קמיצעיא לי אי מקיימה או לא אלא היכא דלא קפיד
הצעל ולא חרה אם נאמר פיון דהחורה אמר וקנא
וכו' לא קנא כו' אלא הא חי קפיד הצעל והחורה
צה פשיעא לי דאין מקיימה וכ"ה דילמא אף דקפיד
חחלה כיון דהשחח לא קפיד ורונה לקיימה קמיצעיא
לי אי מקיימה ומ"ש רש"י ז"ל דכתיב וקנא את אשחז
לאו למימרא דנריך קינוו והחרה חחלה והכא ליכא
החרה אלא ר"ל כיון דשמעינן מהאי קרא דוקנא
וגמרא דצרון הצעל חלוא דחמנא ויש צידו לקנאות
או לא לקנאות ואע"ג דתני צה אינה פרינא דמסמחא
אין אדם מקנה אשחז כשאינו רואה צה כלום וא"כ
ה"נ אם לא קפיד השחח לית לן צה הא ליחא חרא
דמקרא דוקנא וגו' לא משמע צצירו לקנא או שלא
לקנאח אלא היכי דלא קנא ולא קפיד מעולם עדין
אצל אי קפיד כצר פסם ח' והחרו צה דילמא אינו צידו
עוד למחול שלא לקפור :

ותו דאחא דאמרין ח"ד צין דקפיד קפיד פירש"י
כיון דאחורי דצעל למקפד ע"כ דהאי נמי הוה
קפידא בו ור"ל כיון דקפיד דאורח העולם למקפיד
עו' ואי חמא דאף צה חרה צה החלה קמיצעיא לי'
הא ענינא מהא ה"ל לפירושי כפשוטא דה"ק כיון
דקפיד חחלה ובהרה צה הוי השחח נמי קפידא לגבי
צע"כ וליכא למימר דקמיצעיא לי צחרווייהו צה חרו
צה וצלא חרה צה ומה נריך רש"י לפירושי משום היכי
דלא חרה צו דא"כ קשה מנ"ל לרש"י דקמיצעיא לי'



למחול מהו בו' עכ"ל וכן פירש הר"ן ז"ל דה"ל פירק
 המודיע ע"ש דכחצו להדיא דמ"ה איכא למימר דעברה
 ע"ד דמקיימה משום דאכתי לא הקפיד אצל אי קפוד
 והחרה חמלה הוי דינו ממש כדמסקינן במהל על
 קינויו דאם מחל קודם שעברה דוקא אז יכול למחול
 דהא לא שני להוציא זע"י דעוצרת ע"ד לזע"י דמחל על
 קינויו אלא משום דעוצרת ע"ד לא הקפיד עדיין והו
 מ"ש הר"ן והא דחיצע"י דעוצרת ע"ד בו' והדר זע"י צעל
 שמהל על קינויו ר"ל דהא דהא איצע"י הו"ו וכיון דלא
 איפשט אי מקיומה אז לא מאי זע"י הכס זמנא אחרי'
 וז"ל ר"פ למה קצע"י במהל על קינויו לענין סחירה
 ליצע"י במאי דאירוי לעיל מיני דעוצר ע"ד דאם החרה
 זה ועברה אס יכול למחול בו' י"ל דא"כ אפטר
 דמוצעי לענין עוצרת ע"ד דהא סהם נקיט קינויו ולא
 מוכר סחירה והצע"י דמוכיה נכסמיה דה"ל דעוצרת
 ע"ד והא דנקיט רש"י והר"ן דצדדיהם לשון סחירה
 היינו משום דלשון קינויו נופל על סחירה' ולפ"ז י"ל
 דמ"ש תוס' שם וז"ל קינויו מחל וחפשט נמי עוצרת
 ע"ד אס רנה לקיימה אפילו החרה זה עכ"ל היינו
 ר"ל שחרה זה אחר שעברה פעם אחת ושוב לא
 עברה על החרה הנ"ל וסד"א ונחגלה דעמו דהוא
 קפיד א"כ לא יקיימה דהא אפילו לא קפיד הוא ס"ד
 דהאיצע"י כיון דדרך העולם להקפיד הוי נמי לגבי
 קפידא זע"ב וכ"ש כשהוצר אללו צעמא שהוא מקפיד
 שלא יקיימו עוד קמ"ל תוס' כיון דלא קפיד חמלה
 אף אי קפיד אה"כ ומחרה זה הרשוח צירו למחול על
 מה שעברה קודם שהקפיד והחרה ואם לא הפרש כן
 דברי תוס' ז"ע מנ"ל להח' למימר הכי דאפילו החרה
 זה ואדרבה סוגי דשמעתן משמע להיפוך כנ"ל גם
 שום פוסק לא אשחמית להזכיר זה דאפילו החרה זה
 החילה יט צירו למחול ואין כופין אותו להוילא אצל
 לדידי דבהחרה זה ועברה כופין בו' ל"ק אמאי לא
 אשחמית שום פוסק להזכיר זה דהא כל הפוסקים
 הזכירו זה דצעל שמהל על קינויו דקודם סחירה יכול
 למחול ולא אה"כ ובה"ל לעוצרת ע"ד והחרה זה כנ"ל
 וסם אס חנה לומר דלשון תוס' משמע שהמח' דאפי'
 החרה זה חמלה בו' מ"מ לא נפסק כוותי' נגד רש"י
 והר"ן ורש"א' וז"ל לפי דברינו דכופין אותו בהח' ו
 ועברה והא דאמרינן פ"צ דינמוה וצ"ד דעדים הוא
 דמפקי לה ופי' הרי"ף ארמז"ם דדוקא דעדי עומדה

בלבד והר"ש זע"י בעוד וקלא דלא פסיק אצל
 זע"י אחר אין כופין ע"ל סימן קי"ד י"ל דכל הוא
 הוא בלא חמלה זה חמלה אצל אבהמרה זה ועברה
 ע"ד הוי ממש כקינוי וסחירה דהא אין קינוי אלא
 אלא החרה כדאמר צמטה למ"ד מותר לקנות דהא
 כותי' קי"ל דהא אוקי לה צירושלמי מ"ד מוצה צ"ד
 זמ"ד מותר לקנות כז"ה בו' וכן נסחרה נמי אינו אלא
 דבר מכוער כדאית' נמי צירושלמי דף י"ו למ"ד חוצה
 לקנות דטעמא הוא משום דלגדשה בלא עדים אינו
 יכול ולקיימה ג"כ אינו יכול שהרי מנא זה דבר מכוער
 הלכך חוצה עליו לקנח משמע דטעם הקינוי הוא
 משום דמנא זה דבר מכוער ואי קינאה והחרה זה
 וחזרה לעשות כן אינו אסורה לו וכופין אותו להוילא
 וכבר ידוע דעוצרת ע"ד שזה צדיקא למנא זה דבר
 מכוער במ"ש הרמז"ם פירק כ"ד מהלכות אישות ומ"ג
 סימן מ"ח וס"ז וכדזע"י למימר לקמן וכי היכי
 דעוצרת ע"ד לחוד בלא החרה אינו מחסדי"ה"ל
 נכסמיה לקוד לא מחסדי בלא החרה והא דאמרינן
 צמטה דף ה' ע"ז שאם קינה לה שלא לדבר ודברה
 אינו כלום הא פשיטא דדברה עמו לא מקרי עוצרת
 ע"ד דהא הו"ו דחנן פירק המדיה ומדברה עם כל אדם
 מוקי לה חסם צממיה כשמשתקם עם הצתורים
 וק"ל:

כלל

עולה דאם הוא קפיד והחרה זה והיא עברה
 כופין אותו להוילא ואי לא החרה זה ועברה
 או עברה והחרה זה ולא חזרה לעבור אין כופין אותו
 להוילא אלא מנהג מן החורה לגרשה ומדרבנן אסור
 לקיימה וכל זה דעוצרת ע"ד יהודיה וב"ש דעוצרת ע"ד
 משה וצדוהמח' עם צ"א אף בלא החרה חייב לגרשה
 מן החורה דרגלים לדבר שהיא זונה' איצ"א
 דכל הא דאמרינן היינו דוקא דחיצע"י עדים ת"ל
 הרמז"ם פירק כ"ד מהלכות אישות עוצרת ע"ד גריבה
 החרה ועדים וזה"ל חפסיד כחוצה עוצרת צמו
 לזניה וידע שהוא עוצרת ע"ד והחרה זה בלא עדים
 וחזרה ועברה והיא אומרת לא עברה אי לא החרה
 זה אס רנה להוילא ה"ו נהון כחוצה אחר שחשבע
 שלא עברה שאם היא מודה שעברה אחר החרה זו
 אין לה טעם עכ"ל ופי' המגיד דאין משציעין אה"כ ידוע
 שעברה אלא שאין ידוע אס החרה זה או עברה אחר
 החרה או קודם לכן אצל אס אין ידוע שעברה אינו
 יכול

תשובת הגאונים בתראי

וכל להשיגה כיון ששער הכוזה צידה בו עכ"ל וכל
 לדברי ש"ס הרמב"ם אחר שהשגח היינו ר"ל אחר
 התראה דהא ידוע שעברה ומ"ג והיא תומרה לא
 עברתי כלל נריך לפרש נמי לפי פירושו דה"מ
 דה"ק שידוע לנו שעברה כבר פעם אחת והיא תומרה
 שאחר כך שהתרה בה שוב לא עברה כלל :

ונראה להציל רחיה לדברי הח"מ ממה שהאר"ך
 הרמב"ם לומר עברה צינו לצינו כו' והתרה
 וחזרה ועברה כו' ולא נקיע התרה ועברה כלל ודוק
 ולפ"ו היכי דהסיגי תקנות ר"ג לא מהימן נמי הבעל
 לגרסה זע"ב אף כשירצה לחת לה כהוזה אם אין לו
 עדים וכמ"ס המרדכי זצ"ג דקדושין זשס הר"ם ע"ג
 ואף שכתב אגורה צפרק הנ"ל שיש הולקי' אין להוליא
 מספק ונקמן נצאר עוד :

אכן ז"ע זמשמחו נדה אם נריך עדים על שאמרה
 לו טהורה אני או אחר שהתוקה נדה ועל שצא
 בעלה עלי' אז קודם טבילה א"ד סגי' בעדים
 שמעדין שאמרה לו טהורה אני אחר שהתוקה נדה
 בשינותי ואמרינן מסתמא צא עלי' וכן משמע מ"ס
 הר"ן פ"ק המדיר דלא מוקו ומתי' צמודה וטוס דהא
 וולתא דלא סביח והא פשיטא דלא סביחא ויחד נמנע
 שיהיו עדים שצא עלי' קודם טבילה :

ונראה להציל רחיה צדורה מהא דאיתא צפוטה
 חגי' ר"י קומר משום ד"ל דמקנה לאתמו
 מקנ' ע"פ ע"א או ע"פ ע"מנו כו' משמע אם הוד' לעברה
 שעבר' אחר התראה זו ראין לה כלום דאיתא שם הסי' צו
 הכמים לדברי ר"י צד יורה אין לדבר סוף ומפ' צגמרה
 דה"ק דאקין לא קינא ופירש"י כשכועס עלי' אמר
 קנאתי לה ומציא עדים שנתכרה עמו ע"כ משמע דלא
 צעין קינוי בעדים אלא משום רשע שמה לא קינה
 וישקר ויאמר קנאתי כדי לאוסרה עליו אבל אם היא
 הודת שקינאה פשיטא דלא צעי עדות דאטו אם
 נסתרה צלל עדים זהיא מודה לא הבה נאמנת
 לאוסרה עליו אם הוא אחר קינוי צדין הא ודאי
 דנאמנת אלא משום דאיתא למיתוש שמה עיני' נחנה
 צאתר אמרינן צמנה אחרונה דנודים שאינה נאמנת
 לומר נעמאתי אבל אם היא מודה צהתרה ואינה
 מודה צעצירה דליכא למיתוש צהא פשיטא דלא צעי
 עדים וכ"מ א"כ צנ"ד ה"נ נימא הכי שמה נחנה עיני'
 צאתר הא לית' דהא לאו דינא גמירי ולא ידעה שמחור
 כך יגרשנה צדאי' וצד טן דין נ"ל לפי הדין דלא שייך
 הכא שמה עיניה נחנה צאתר דלא אמרינן הכא אלא

יכול להשיגה כיון ששער הכוזה צידה בו עכ"ל וכל
 לדברי ש"ס הרמב"ם אחר שהשגח היינו ר"ל אחר
 התראה דהא ידוע שעברה ומ"ג והיא תומרה לא
 עברתי כלל נריך לפרש נמי לפי פירושו דה"מ
 דה"ק שידוע לנו שעברה כבר פעם אחת והיא תומרה
 שאחר כך שהתרה בה שוב לא עברה כלל :

ונראה להציל רחיה לדברי הח"מ ממה שהאר"ך
 הרמב"ם לומר עברה צינו לצינו כו' והתרה
 וחזרה ועברה כו' ולא נקיע התרה ועברה כלל ודוק
 ולפ"ו היכי דהסיגי תקנות ר"ג לא מהימן נמי הבעל
 לגרסה זע"ב אף כשירצה לחת לה כהוזה אם אין לו
 עדים וכמ"ס המרדכי זצ"ג דקדושין זשס הר"ם ע"ג
 ואף שכתב אגורה צפרק הנ"ל שיש הולקי' אין להוליא
 מספק ונקמן נצאר עוד :

אכן ז"ע זמשמחו נדה אם נריך עדים על שאמרה
 לו טהורה אני או אחר שהתוקה נדה ועל שצא
 בעלה עלי' אז קודם טבילה א"ד סגי' בעדים
 שמעדין שאמרה לו טהורה אני אחר שהתוקה נדה
 בשינותי ואמרינן מסתמא צא עלי' וכן משמע מ"ס
 הר"ן פ"ק המדיר דלא מוקו ומתי' צמודה וטוס דהא
 וולתא דלא סביח והא פשיטא דלא סביחא ויחד נמנע
 שיהיו עדים שצא עלי' קודם טבילה :

אך מ"ס הטור סימן קמ"ו צמאכיל שאינו מעושר
 ונ"ל וגם יש עדים שאל' שהוא מחוקן וטהור
 אכלו על פיה משמע דה"נ דנה צריכא עדים שאמרה
 לו טהורה וצא עלי' אז ואפשר לומר דמתני' איירי
 כגון שהוא תומר שצא עלי' אז והיא אינה מכתשת
 צזה רק שאמרה שהיחה טהורה ולהכי נריך שהתוקה
 נדה צשכונתי' או שאל' פ' הכס טיבד לי הכס כו'
 והיכי דאיכא עדים שצא עלי' או התוקה נדה
 צשכינותי' אבל אי לא ידעינן אם אמרה לו טהורה אני
 משמע מדברי הטור הנ"ל לבאורה דלא סגי' אבל מ"מ
 נראה דדוקא צברי שאינו מעושר אמרינן הכי משום
 דיכולה לומר לא ידעתי שהאכלתי ומי אמר לך לאכלו
 אבל צנדה שבעל מאמיקלה והיא יודעת צענמה ולא
 אחר לא שייך לומר כן ולא צעי עדים שאל' טהורה
 אני' וז"ל ש"ס מ"מ צעי עדים שאמרה טהורה אני משו'
 דיכולה לומר שבעל יודע מהעצירה ועבר ג"כ כמו'
 וכצ"כ צבו המרדכי והגהות אשר"י והגהות מיימוני

והתם אדם קרוז אלל עלמו כדאמרין צפ"ק דסנהדרין
 וכן נשים נאמנות לאוסרה עליו וז"ל שדוקק הרמז"ס
 פ"א דטובה ושור קימן קנ"ד ו"ל ואפילו עזר או שפח'
 או אשה אי קרוז כשר לעדות זו כו' ור"ח דורה
 לדברי מהל דאיתא דמשנה אחרונה דנדרים דראשונה
 ה"ו אומרים ג' נשים יונתה ונוטלה כחוצתן פירש"י
 חלף צע"כ של צעל האומרה טמאה אני לך כו' חזרו
 לומר שלא חלה גותנות עיניה דאחר ומקלקלה על
 צעלה כו' וחקקה לך החס נמי אמאי דראשונה אמרו
 שחלף צע"כ ה"א אין מעיד עלי' חלף היא ור"א משום
 כו' וכן צסוף אמאי אמרו טעמא דעיניה נחנה דאחר
 ה"א דלא"ה אין אדם כו' חלף ודאי דלענין לאסור על
 צעלה נאמנה והודת' כמאה עדים דמי' ומ"ג
 הר"ן פרק המדיר ו"ל וה"א דלא אוקמי צמודה כחז
 הרמז"ד משום דאינה נאמנה דאין אדם משום עלמו
 דשעי' ולי נראה דלפסידא כחוצה ודאי דנאמנית
 דהודת' צע"ד כמאה עדים דמי חלף משום דמלתא
 דלא שכיח הוא לא אוקמי צככי עכ"ל לא הימא דרוק'
 לענין ממון דצדד קאמר דנאמנה ולא לשום דבר אחר
 חלף משום דהתם ליכא איסור דה"א אין חוצה לגרסה
 כיון דלא עזרה חלף פעם אחת צלא חמראה דליכא
 חלף מנוה לגרסה ואין כופין כו' לא מי' הר"ן למימרא
 דנאמנת לאסור ענמה להבי נקיע דלהפסידה כחוצה
 נאמנת כו' ודוק' גם מדברי הר"ן הכ"ל רחיה לדברינו
 שהדי כחז דמשום דמלתא דלא אוקמי צככי משמע
 מ"מ אי אוקמי שנעשה כן והודתה הוי דנא' כדאיתא
 דמחגי' צעזרה ע"ד דחלף ומנוה לגרסה כו' ע"כ
 טעמא כנ"ל דכל מה שהו"א חועלת לחזירו והוא מודה
 לא שמיים עלמו דשע נאמן ולפי דברינו אחיה נמי
 שפיר ה"א ריש לחמיה לכאורה על דברי דא"ד דה"א
 דמחגי' דשילחי נדרים מוכח דלא אמרין דאסור ח"א
 משים עלמו כו' כנ"ל ועדיף מזה כחז צכ' אגודה פרק
 הצ"א על יצמתו דאחר שאשתו טוענת עליו שהוא רועה
 זונות ע"ג שפסק שהודתה פיו מהני ולא אמרו צבה"ג
 אין אדם משים עלמו דשעי' וזר מן כל דין ל"ל דצ"ד
 דכונת' דהודת' לחזור צחוצה כמו שחמרה צפמי נשים
 אין שייך אין אדם משים עלמו דשעי' ור"ח ממה שכתבו
 חוס' צפ"ק דצ"מ דף ג' ד"ה מה אם ירנה כו' ו"ל דה"א
 האך נאמן לומר מיניד הייתי ה"א ח"א משום עלמו
 דשעי' ו"ל דאין נאמן לפסול עלמו חלף הכא עשה

היכי דהיא החלה ואמרה מענמה טמאה אני לך
 דכיון שהיא החלה מענמה לדבר צ"ד אמרין ודאי
 שהיא נחנה עיני' דאחר ולא אמרין דעשה כן לשב
 מחמיה ושלח להחיר ענמה לצעלה דראשונה היו
 אומרים בן זכמ"ג הר"ן בשילחי נדרים צסם אחרים
 ע"ג חלף כדא"ו קלקול הדגרת כו' חזרה לומר שלקלקל'
 עשה כן חלף כשאין היא החלה מענמה לומר טמא'
 חלף חלה אחר שחלה צעלה וקבל צפניה לפני עדים
 ע"ז והיא חזרה לדבריו דליכא טעמא דלעיל לא אמרי'
 עיניה נחנה כו' :

ואל תשיצני עמ"ג צפסקוי ובחציו דמהר"א סימן
 רכ"צ דבשירה מטעם שחף עיני' נחנה דאחר
 כו' ומלשון החוצה משמע לכאורה דאורייה התם צעלה
 החלה היא מענמה לומר נטמאתי רק אחר שחלה
 הצעלה הציח עליה הודיה קנת דה"א כי מעיינות התם
 משכחת דלא מכסיר מטעם שחף עיניה נחנה דאחר
 דה"א צרם החוצה כחז שכתב מהר"א נשחנה הרי היא
 עזרדא דהיינו שכתב שהאשה הודית צינת' כו' ור"כ
 שפיר אפשר לומר שהיא מנמייה החלה להודות ולא
 שאלה צעלה הציח על הונות וצפרט שהיא חלה
 אהבה ואחיה ציניהם שיש לכמוך על חילוק זה' ור"ח
 מ"מ יכולה לטעון הרי אין עדים על שרגילה צכך רק
 צמה שהודית היא וקי"ל אין אדם משים עלמו דשעי
 כדאמרין צפ"ק דסנהדרין וצפ"צ דכחוצה י"ל דלא
 אמרו הכי שלא לענין שיער על עלמו דאיתא דבר
 שנקדא דשע על ידו להעניש או לפסול או אינו נאמן
 כיון שאינו מעיד עליו חלף הוא והוא פסול חלף עלמו
 דאדם קרוז אלל עלמו וכדאמרין טעמא דגמרא התם
 חלף אדם שבגדו טוען עליו שהוא עשה לו שלא כהוגן
 והוא מודה לו אף עתה עלמו דשעי צכ' אמרין
 הודתה צע"ד כמאה עדים דמי דאטו מו שטוען לחזירו
 שהוא הכהו או שחלשינו וכדומה והוא מודה דלא
 מחייב דרוקא צקנס אמרין מודה צקנס פטור משום
 שנאמר אשר ירשעוין חלקים כו' חלף צכל שאר חציעות
 שאדם מודה לחזירו מה שהוא חועלת לחזירו פשוט
 דהודתהו במאה עדים דמי עוד דה"א פשיטא דמהני
 הודתהו לאסור עלמו כגון אמר בהן אני שפסול לגרסה'
 כו' ואף דאחר פסולין עדות מנינו דנאמנים לענין
 לאסור כמ"ג הרמז"ג פרק כ"ד דאשרי' ושור סימן
 קמ"ז דאם מאמינו צמה שהודת' שעתה אסורה לו כו'

תשובת הגאונים בתראי

השוכה ואיך רונה להני חולין לעורה עכ"ל. ואפשר
 זהו טעמא של משנה אחרונה דנדר' הכל דמשום
 דכונתה שלא לעשות עוד הטל להחיר עמה לעלה
 אחר שגאמרה לכך אמרו דראשונה דנאמנת וכן מני
 צ"ד רבונתה היה לצד ולכודיע לעלה אם אסורה
 לו ולא כונה לעשות עמה רעה גם אם חרלה לפתח
 ולחזור מהודאחה לא שייך לומר צ"ד הפה שאמר הוא
 הפה שהחיר אף אם חרלה לחת אחת לא לדריה
 דהא דאמרינן צ"ק דכחצות אמרה א"ל אני וחורת
 ואמרה פנוי' אני דנאמנת אם נחנה אחת' לדריה
 בו' איני כשהיא מעלמה אסורה נפסה מהחלה וזהו
 מודי כל הסוגיא דהחם אצל אם טענה בעלה ושאלה
 אם אחת הוא זה הסיבה והודחה ודאי שז' אין לומר
 הפה שאמר בו' והכל חניא להדיא זהו פ"ק דצ"מ
 הודאח צע"ד כמאה עדים דמי אימחי זמן טענו
 והודה לו אצל אם הודה מעלמו וכול לחזור צו שהפה
 שאמר הוא הפה שהחיר ע"כ ופי' הפוסקים להלב'
 זעין בספר התרומות שער מ"ג גם לא שייך למימר
 טענה משנה אני צד דהא אינו שייך צ"ד כמו גזי מוחן
 מכמה טעמים אלא הא הסכים בעל התרומ' וטור
 ורבינו ידוהם ומדכי' וגי' דלענין פטור תחילה לא
 צע' למימר אחס עדים אפילו יש ציד המורה שער
 צ"ד גם הודאחה היה לפטור את בעלה מכחצו
 מדין תקנות ר"ג גם אין לפקפק במה שהעדות העירו
 בכל מה שהורה צפניהם הם העירו שלא צפניה פעם
 אחת צ"ד קודם אנצוה העדות צפני הלודים והרא"ש
 כתב צמחיה והציוו צ"י סימן י"א צ"ע דלאמר
 אשה על בעלה לריכה לקבל עדות צפניהם והלא תורו
 והגידו צפניהם והלכה מדוותה רעות שנתקבל שלא
 צפני צע"ד חודים ומגידים צפניהם וכמ"ס הרי"ט
 להדיא סימן ק"ח וכ"כ צ"י צמחיה חזונו מהר"י מנחם
 האריך:

גם מהר"ר משה אלסקר צמחיה סימן י"ו וע"ה פסק
 לחזור ולבנות צפני צע"ד וכן הסכים מהרמ"א
 צה"ה סימן כ"א צה"מ גם מדרי פוסקים ראשונים
 נראה להוכיח כן שכתב הרי"ף צמחיה העיטור והציוו
 גם הר"ן פדק הגתל ומאכיו והצ"י סימן כ"ה ת"ל אם
 צ"א לפני צ"ד שער קבלת עדות והעדים צמחיה עיר
 דואין אוחן אם מקבלי עדות בקיפין הולכין אחר
 סגט' בו' משמע להדיא דחורין לפעד שניה צפני'

וסומכין עליו דהא כתב והעדות צמחיה עיר בו' את
 דואין אם הן בקיפין בו' כלומר דאם אין בקיפין ויעירו
 העדות שניה כיון שהם צעיר גם צמוק דצדו כתב ואין
 דאי' לדון ע"פ אופו שער ולא קאמר ע"פ אוחן עדים
 אלא ודאי ממכין אמאי. דמעידין אה"כ צמחיה לפני
 צ"ד דין וכן מדברי רש"י צמחיה סימן תשמ"ט שכתב
 ת"ל ואם קבלו שנים לא עשו ולא כלום דנים אין להן
 חודה צ"ד משמע נמי דכל שהוגד שלא בדון ה"ל כאלו
 לא נעשה כלום וחורין ומעידין וכן הר"ן צמחיה הרא"ש
 כתב להדיא צפרק הגול' ת"ל ואם עזרו וקבלו שלא
 צפני צע"ד לא עשו כלום דה"ל טועה דצדד משנה וחור
 עכ"ל גם צמחיה מהר"א מורחי סימן כ"ג פסק להדיא
 דחורין ומעידין צפניו הוי שהרי"ף והעיטור ורש"י
 ור"ן ורא"ה ורי"ט צ"י וזוה"ס והר"ם אלסקר
 ומרמ"א והמ"י כלום מסכימים שחורין ומעידין צפני
 צע"ד ודלא כמהר"ל צמחיה סימן י"א דפסק דהצ"י
 כנוגעים כדי שלא נשוי' לטועה ת"ו מוכה לומר דגם
 הוא לא פסקינן אלא צדן דודי' דהיה רגלים לצד
 צעזרו על הרס כדכתב לעיל מיני' ואחר שהוכחנו
 דכופין הצעל להזניחה ת"כ פשיטא ממילא דאין לה
 כחצה דהא צהדיא שנינו צמחיה שזכרנו שחל' צלל
 כחצה וכצד כתב מהר"א צה"ה סימן דמ"צ והציוו
 צ"י סימן קט"ו דרגילה צדד הפסידה כחצה אף
 צלל החרא ונ"ל להוכיח כן גם מדברי הרש"י צמחיה
 סימן חקע"א על אשה אחת שנתקטעה עם בעלה
 צדק ומחור כך פרעה ראשה ודנו קלה חבמים לנחת
 צלל כחצה מדין ועצרת ע"ד משה ויהודים זה אינו
 שלא אמרו אלא דרגילה צדק אצל דרך מקרה לא אצד'
 כחצוה עכ"ל והקשה צ"י סימן הנ"ל ואינו יודע למה
 לא טוען עלי' מטעם שעוצרת ע"ד לריכה החראה
 ע"כ וע"פ דצדו הוא מיושב משום דאלו הימה רגילה
 אינה לריכה החראה והא קמ"ל הרש"י ונקיט טעם
 דרגילה ודוק וכ"כ צ"ד דרגילה וגם עזרה על
 החוראחו וגם צה"ה אלפסי דף תקמ"צ כחצו צמחיה
 א"ו ת"ל וכל הנשים לריכה החראה צפני עדי' להפסידן
 כחצה כמו שצ"ח צמחיה סוטה ונראה צפני שא"נ
 להחדות צהן ולחודיען שיפסידו כחצה אלא אפילו
 אם החרה פתח שלא חתנהג כמנהג הרע הזה ועבר'
 ענאח צלל כחצה עכ"ל:

ואל מה שאינו צעוקה אחרים זהו החס צמורה
 דלא חטול מה שצפני דוקא ופסקו בן הר"ף והרמב"ם
 וסמ"ג והר"א גופי צפסקו ועוד וזאת פוסקים
 דמנדוני שהיה נ"צ לא חטול אלא מה שצפני והכי
 קאמר הר"א הנ"ל צמורה דדוקא מכחוצה וחוספת
 אין לה כלום שאין חוז גמור עליו רק מחקנת חכמים
 ומנהג היא כדאיתא פרק גט פשוט גבי ערב אליל
 גדוני שחידוה עליו וכן נ"צ שהן חוז גמור עליו לא
 הפסידה כמו בחוצה וחוס' רק חטול מה שצפניו
 צעון וזה פשוט' הרי נחצור החוצה לגרסה צלי
 החוצה וחוספת ודין גדוני גם אפשר שהפסידה
 בחוצה משום שחולת עם צ"א כנ"ל אף שאין עדים
 על החוצה משום דאמר שפסידה לו לא צעי החוצה
 וכמ"ש צ"מ פ' כ"ד דאישות גבי מלא צה דבר מכושר
 שכחז הרמב"ם ש"ל החוצה מפרש הוא ו"ל כיון
 שפסידה לו ע"ש' הגד הקשה מכולם צמה שראו צה
 דברים מכושרין ציור ששקה צמור ח' וראו שלקה
 אותה למטה ונסמרה עמו יותר משיעור טומאה עכ"פ
 ואח"כ יצא הוא ממקום ההוא והיה נשאר צמטה
 ופעם אחת ג"כ ראו שיש אלילה על מטחה רק שהיו
 רגליו אז הלך למטה וכבר כחז המדרכי פ"ב דיצמור
 והאגודה והגהות מיימוני ואשרי והסמי' גם מהר"א
 צ"ע ד"ל שראו עדים הביעור צמח אחת וכ"כ גם
 מהר"א בן לצמחזה ה"ד וב"ש צ"ר שיש ג"כ צ' עדים
 צקנה מהלו כיעודים ופשיטא דאין זו נריכה החוצה
 וחלא צלה בחוצה כמ"ש הרמב"ם ו"ל כינה היא יונקת
 משום ש"ר כיון שהיו עדים שעשה דבר מכושר ציור
 שהצמח מראין שהיה עם עזירה אע"פ שאין שם
 עדות צונות כו' ע"ש וכ"כ ה"ה של זה הסכימו הרבה
 מפורשים וכ"כ העור וסמ"ג וס' משנים ופשיטא
 דצ"ד שהיו נגשקו ומגפ' ושכחו צמטה אחת גם
 צהנפח דלה כנ"ל דעלנו לגרסה חוצה מדרבנן ומנח
 עזה מן החורה וכחז עור שם הרמב"ם עזרה ע"ד
 והולח משום ש"ב אין כופין בעל להוליך כו' וז"ע צ'
 שלא הוליא אין לה בחוצה שחוצה תקנות חכמים כו'
 וכבר הצאתי לשון הרמב"ם לעיל והוכחתי מדברי
 שיכול לגרסה צע"כ ואין צה תקנות ר"ג ואף האחרוני
 וסכימוי לזה גם צמחזה רש"ח סימן תקנ"ו כתב
 להדיא דצדד מכושר מזה לגרסה ואפילו צמירה
 חסידים לא הקן ר"ג שלא לגרסה צע"כ צה' ומ"ש

ונלע"ר להציא רחיה לרצרו דהא ק"ל דצעי
 החוצה להפסידה בחוצה הוא מהא
 דפשיטין צמחכת מוט' ממחני דאלו צ"ד מקיני להם
 המרשות כו' לא להסקוה אלא לפוסלה מכחוצה
 ומהא ילפינן כל עוצרה ע"ד שריכה החוצה וכבר
 כחצו הרמב"ם והעור וס' עמחני דלעיל וכחצו עלי'
 וז"ל כינר שומעין צ"ד שהעם מרננין עלי' קודין לה
 ואומרים לה אל חסרתו עם פ' צאו עדים אחר כך
 שנסחר' כו' אומרים אותה על צעלה וקורעין כחצו'
 ע"כ משמע צהדיא אע"ג דלא חדרו צפידים שהפסידה
 בחוצה אפ"ה אצדה כחוצה וא"כ דיו לצל מן הדין
 להיות כנדון ומ"ש הר"א ש' הוצא צמחזה צמור סימן
 קט"ו וז"ל דדוקא שהתרו צה החלה אם העזרי הפסיד
 בחוצה אליל לא חס לא חסרו צה לא הפסידה בחוצה
 עכ"ל לא חידוק מדברי דישא דדוקא צהחרה שפסיד
 בחוצה הא חסרה מהם לא אצדה דא"כ חקשה דדוקא
 דקייפא אלא ודאי צישא חוצה דמילתא נקיט שרך
 להחרות כך ולדינא מודה לא"ה הנ"ל' וצענן הנדוני'
 היינו כל מה שהכניסה לו מעו' וחבשיטין כלים וצבדי'
 אין לפטור צהם ולומר דהא עושין חוספת כחוצה
 צמקום גדוני' וק"ל דאין לה חוספת דהא ליחא שהרי
 הרמב"ם כחז להדיא פי' וראישות וז"ל הנכסים שהא'
 מכנסת לצעלה צין קרקע כו' ואפילו שהן נכחצין
 צמור החוצה אין נקראין כחוצה אלא גדוני' שם
 כו' ע"ש צדצרי ה' המגיד וזה הסכים צדיניורות
 ר"ג ה"ד וכ"כ מהרמ"א צ"ע סימן ק"ו עור שכחז
 מהר"ק צמור פ"א שחוספת שלש הנהוג ציניהם
 אינו חוספת הנזכר צחלמוד אלא דין נ"צ יס להם ואף
 שצ"י כחז ע"ז ואין דבריו יכראין לו מ"מ מהרמ"א הביא
 דבריו צלי חולק ע"כ דין הוא שחטול מהן כל מה שהן
 צעין כדאיתא ס"פ אלמנה ניוונת וכדפ' שם הר"א ש'
 והר"ן וכ"כ הרמב"ם פכ"ד דאישות ורצינו ירוחם נחיצ
 כ"ג חלק ד' וקריח ספר כולם הסכימו דגדוני' אינה
 נוטלת אלא מה שצעין לפני וכן מהר"ק גופו ומהרמ"א
 כחצו כן צנכסי צ"צ רמ"מ אינה נוטלת אלא כל מה
 שלפני צדינא דגמ' :

ומ"ש הר"א ש' צמחזה ומייחתי לה צ"י קט"ו וז"ל
 ואין לה מנה ומחתיים ולא חוספת כדחתן
 פרק אלמנה ניוונת אליל גדוני' ודאי לא הפסידה דהוי
 כמו חוז ועלמא ע"כ פשיטא דר"ל גדוני' שהוא צעין

תשובת הנאונים בתראי

מהרש"ל בתשובה ל"ג ו"ל ומ"ג הרש"א בתשובה שאפי' לפי הר"ג יכול לגרשה זע"כ היכי שדאין זה דברים שכושרין שהרי כתב לא גרע מרובל יונת ואשה חוברת צמינר כו' והוא דאם צעינו ומרגיש צדד עזירה אצל הכא שהצעל לא ראה דבר מכושר אלא ע"פ דקים לתו כל כמינים עכ"ל אומר אני אף לג"ד אין תשובה מדבריו שהיו ג"כ דברים מכושרים הרבה וג"כ איבא עדים על הכיעור ועריף מראה הוא כאשר אבאר:

אכן צדק משא ומתן צדדיו הרצו יש להאזין אף אשחמטיו מה דכתב הרש"א להדיא דאף צמדו המידות יכול לגרשה זע"כ ואיך מחלק לומר שלא כתב הרש"א כן אלא היכי דראה הרבה דברים מכושרים וכן אין לחלק דבנדון דרש"א היה הוכחה שזינחה משה שנמלא כריסה זין שני' מהאי טעמא דכתבינא שסחם הרש"א לענין דינא שצדד מכושר ואפילו אין צו אל"ף המידות לא חיקן ר"ג' וכן מהר"ם פארווי סימן י"ג כ"כ להדיא דע"ז לא חיקן ר"ג ע"ש שכתב שא"ל לזה החראה' גם עיני בתשובה הרא"ם סימן כ"ה שכתב דאפילו צמיצוק ומשוק לצד דהוא היה אין משיאין לו ענה להחזיר כשגרשה ואל"ף דטעמא הוא דהוליאה טעום ש"ד אל יתורנה דליחא דהא כתב גם להדיא אף ע"פ שאם רעה מעלמו הרשות צידו כו' וטעמא דלא אור לה זשעת גירושין שמגרשה משום ש"ד גם לא כפל לחנאי לדעת הרא"ם ז"ל. גם כתב גם הרא"ם דברי הרמז"ם הנ"ל להלכה דחילא בלא כתובה ואל"ף הסרא' צעירי כיעורי' ובלא"ף ה"א לומר דהרש"א דלעיל איירי מטעם שכריסה זין שני' דע"כ איירי צענין שנוכל לחלום שנחעזרה מצעל דאל"כ ודאי יהיה אסורה לו ועיני מ"ש הר"ן צפרק כי"ר אשח אחיו והריטב"א מ"ש כדברי רמז"ם הנ"ל וכן הצ"י הסכים לזה שמציא דברי רש"א צקינור אף צמידות חסידות לא חיקן ר"ג הרי לך הרמז"ם והר"ן וריטב"א ורבינו ירוחם ורש"א ומ"ג והר"ם והרא"ם ומהר"ם פארווי כולם הסכימו שצעירי כיעור יכול להוליאה ואל"ף החראה ומהר"ם מפארווי שכתב שגריך ליתן לה כתוב' משום דהתם לא היו כיעור צצירור כדמשמע מלשון שכתב ואפשר אף בכל עירי כיעור כו' אצל כיעור טמא כ"ע מודה שאין לה כתובה אף בלא החראה וכמ"ש הרמז"ם להדיא כנ"ל ודעת מהרש"ל הנ"ל שכתב

שהרמז"ם כתב דוקא צימוט שלא נחפשה תר"ג אצל אחר שנחפשה תר"ג כל היכי דארי לצעל אינו יכול לגרשה זע"כ וה"ה שלא הפסידה כתובה דהא טעמא דר"מ משום שלא חתא קלה צעינו להוליאה והכא שאין יכול להוליאה משילא שלא הפסידה כתובה עכ"ל לא יודתי למוק דעתו דחלי חניא גדלא חניא ואתרצה משמע אייבא מדבריו ראשונים וחרוונים שזכרנו וכל החרוונים שזכרנו מזה כחצו דאף שאין אסורה עליו יכול להוליאה זע"כ אף במקום תקנת ר"ג ומדברי רמז"ם צמי מוכח כן שכתב אף שלא הוליאה אין לה כתובה וכח שמהא קלה צעינו להוליאה ואיך נחקן ר"ג שלא חתא קלה במקום שאמרו חכמים חתא קלה להוליאה וב"ש צמ"ש שאין לה כתובה אם לא הוליאה והרצ"ל רעה להוליא זה מופשו דדוקא במקום דרשות צידו להוליא משא"כ במקום תקנות ר"ג ולפי' הנ"ל לא חיקן ר"ג כוה' :

סוף דבר פשיטא עכ"פ צ"ג לפי עדות הכיעור דיכול לגרשה זע"כ ובלא כתובה אמנם לפי דברו הצעל שקינא לה החילה מזה הצדד שלא חתיחד עמו ועזרה אחר קינויו ונסתרה עמו צעדים צוה אסורה עליו מן הדין ומוזה עליו מן החרה לגרשה ולא מיצעי לדבריו ירושלמי ואל לחתו ור"ת לפי מסקנתו ומהר"ם ז"ל דעת המרדכי ואגודה דבולחו ס"ל דמפקינן מצעל צעירי כיעור לחוד אלא אפילו לדברי הר"ף ורי"ז"ם דדוקא צעירי טומאה או קינוי וכחירה מוליאה מצעל והר"ג הוסיף עירי כיעור וקל"ף דלא פסק מ"מ מודו צ"ד שהחרה וקינא לה אף שהיא בלא עדים ונסתר' את"כ צערים אסורה לו כדאיתא צ"ק דמוטה לא לימא אינא אל תסתרי צהרי פלוני דדילמא קי"ל כר"י צד יודא דקינאי ע"פ עלמו כו' וקאי עליו' צאיסור והצילא וזה להלכה הרמז"ם פרק כ"ד דאישות והטור סימן קע"ו וכמ"ג עיני מ"ה ורבינו ירוחם נכ"ג וה"ה דלמא שאני היכי דהאיגי תקנות ר"ג שלא לגרשה זע"כ אינו נתון לומר שהחרה זה כמ"ש הרש"א בתשובה אלא רל"ז והיא בתשובה להרמז"ן סימן קל"ג ע"ש וכן המרדכי פ"ג דקדושין כתב כן צמ"ס הר"ם י"ל דאף חת"ל דחובל אשה לומר קים לי כר"ם ורש"א הנ"ל אף שחוס צנדרים פליגי ע"ז כאשר אבאר וכן אגודה מציא צ"ג דקדושין יש חולקים על הר"ם לא חרנה לקבל גט מאחר דגם מהרש"ל מציא דברי הר"ם להלכה

לה לא היה להפסידה בחוצה לכך אמר לא כי אלא מעשי הרעים גרמו ע"כ ואם צחצחה שהיא תקנות חכמים אמרו כן כ"ש צחקות דר"ג וק"ל:

ועוד נראה דבאן ב"ע לא פליגי דנאמן על מה שאמר שקינא לה החלה דאי טעמא משום דעיניו נחן צאהרה הא צלא קינוי נמי כיון דאיכא עדיי כיעור דינו הוא דחלא צלא בחוצה וא"ל החרחה ויכול לגרשה צע"כ כנ"ל וא"כ כי אמר נמו שקינא לה החלה גאמן לאוסרה עליו ולשו"י חנפשי החיבה דאיסורא י שוב צחצחו צפוסקים מלאחי להרצ מהר"ז שכתב צחצחה סימן ה' להדיק דזעירי כיעור לחוד דעמו לאיסור אף צלא קינוי וצעד אחד ונשים שראו הסמי ה איסורה אם קינא לה אף שאין עדים על הקינוי רק צינו לצניע החרה צה ופשוט דאף צמקום צחצחשע הר"ג כתב כן' ואם לחשוך אדם לומר דלמא צאותו מקום דלא נהיני הר"ג הוה עוצרא דיד' נשוי לי דהא מ"מ כיון דכתב דאי איכא חרי סהדי דכיעור וגם קינא אין לה בחוצה אף כשהקינא היה צינו לצניע א"כ פשוט דליכא למוחזש לחר"ג כאלה הוכחנו שכל מקום שאין לה בחוצה לפי הדין לא חיקן ר"ג תקנתו יק"ו הוא מחקנות בחוצה כנ"ל וכ"ש צנ"ד שהרבה עירי כיעור יש וראוי' לגרשה צע"כ מטעם זה ולא גריכא לנאמנחו שמאמין הוא דלמא עינו נחן צאהרה ומה הועיל חר"ג כו' כנ"ל פשיטא דנאמן ציה שאומר שקינא לשוי חנפשי החיבה דאיסורא וכופין אותו לגרשה אף אם יחדעו ובהוצה וחוספת אין לה זמנרתי הטול מה שהוא צעין וצדור על חצוצה זו היה עליו החתום י הרב המופלג מהו"ר ר' יתקא הלוי מלונגש:

שאלה כ"ו

מעטן עגונה ויוצן השאלה מעטין החצוצה מה הוא לשון הגזירות:

בבית חלחא צי' דינא כחא הוינא וחסת לקמנא כמ' יודא צמכר' רר ישראל מעיר גרדנג כמוך ככטאכצ והגיר צחורח עדות וצלו"ע ח"ל צל"א:

אף

להלכה צמימן ל"ג מ"מ לענין איסור הא כדר נאמרה לו דשו"י חנפשי החיבה דאיסורא וספיקא דאורייתא להומרה צמקום גדולים חולקים צדן וכ"כ ה"י צן לצ צחצחה ה"ר ועוד דכי מעיינין סם אשכתן דלא פליגי ר"ש ורשב"א עם הכהם דלא קאמר הר"ש דאינו גאמן אלא צנדרן דירי' ומ"פ אגורה דמיירי שהא אומר צעמור חלה שניחה דהא דאי אינו נאמן דחש"י שמא עיניו נחן צאהר דל"כ מה הועילו חכמים צחקתן דהיינו ר"ג צחקתו לכן אינו נאמן מאחר שאין לו עדים צום דבר וכן הרשב"א שכתב השמא עינו נחן צאהר קאי ודאי אמאי דטען הצעל שהוא רחם שניחה וכדמשמע ממה שכתב לעיל להדיא ו"ל ועוד שהרי הורה צנ"ד שלא רחם כו' וה פשוט דקאי אמאי דטען שראה שניחה אבל אם יש לו אפילו ע"א צלצד שניחה הוה שהיא הורה וכאז מאמין לעד הוה לדברי' אף שמדינא אינה איסורה לו אם לא מאמינים מ"מ הא שוי' חנפשי החיבה דאיסורא ומייצ לגרשה ויהיינו מ"ש החום' שלהי נדרים ו"ל אם אמרה שמאה אינו לך ואמר הצעל שמאמינה איסורה לו דשו"י חנפשי החיבה דאיסורא ואפילו חתורו צו ותאמר דאנוס היתי וי"א דשמתינן לי' על אגרם שחאמר אשמו עליו ועוד על ח"ג כו' וכ"כ מהרי"ק שורש ק"י ע"ש הרי דלכל הדיעות עכ"פ איסורה לו ומייצ לגרשה אף ש"א שמתמה שגרם לירי' זה חייב שמתא ואחר ל' יום שריין לי' ארעד שיפייסה ליקח גט ואף צנה כתב אגודה דיש חולקים דאינו חייב נידוי וכן משמע מחצוצה הרשב"א כנ"ל דכתב דאין מקצלין ממנו מוחך סהרגיל קטטה שקורי' משקר משמע הא חי לא"ה איסורה לו אם הוא מאמין לדברים ודוק ולא כמהר"ל דמדמי צדן דירי' למרדכי ור"ש ואגודה יעיקן צש"ע סימן קע"ד ס"ע צהג"ה וא"כ צנ"ד שוי' חנפשי החיבה דאיסורא צמה שקינא לה קודם ואיסורה לו ואין שייך לומר גזי שום נידוי שעבר על חר"ג כי לא גרם הוא כלל צאזיה מעש' אלא ה"ל לעשות דשאני צנדרן דחום' וכל הגאונים דהצעל אינו חייב להאמין וע"פ הדין מותרת רק הוא גרם להכי י"א דמשמתתינן לי' משא"כ באן דהייצ להאמין כיון דאיכא עידי כיעור ומה שקינא לה קודם צפיד עשה כיון שראה שנתיהר עמה כמה פעמים ו"ל כצ"י סימן קט"ו ומ"ש שהרי מעשים הרעים גרמו לה להאסור היינו דלא הימא כיון שהוא גרם לה שקינא

תשובת הנאונים בתראי

כמותב חלמא צי' דינא כהמא הוינא ואחא
 לקרמנא כמר לצי צר שמרי מק"צ לצוז
 והעיד צמ"ע צולי"ע ח"ל צל"א
עם ווערט ווערן שזועות של"צ ז' שנים אלס איך
 צין גוועזן אין אצום דיא מלחמה מיט קאזקין
 צייט ק' פריימלאוו הינטער דעם נעפר אלס איך
 גפונדן פיל יהודים (ואחד היה שמו אצרהס) אלס
 איך גפרעגט פון וואלנין ציעדו והסיצ איך צין מק"ק
 הראדנא אונד אלס איין אלס דארטן אונד
 אלס מיט איכר איין קינד ער היזט איין הויכר מאן
 אונד איין דאריר מאן אלס איך מיט אייבס הצרובה
 גמאכט נו קויפן אין דען אצום איי"ה אלס אייבס געצן
 חמשים זבוצים אונד איין עגלה וסום דא איזט ער
 גפארן נאך יין שרף מיט אנדרי יהודים אונד ציינן זאל
 אלי צעו"ה נהרג גווארדן האצן מיר יהודים אין אצום
 גידונקן ל' קאזקין אונד זאל לאזן הולן אין אצום איינן
 אונד האצן זאל קוצר גוועזן אויך מיין חזר אצרהס
 הכ"ל אלס איך קוצר גוועזן אונד איך אלס ציירי קוצר
 גוועזן אן שזועות יום שני זה שחי שנים אלס מיר
 צאוחו פעם גאגט אלס ער איזט פון דער היים ד'
 שנים אונד איזט גוועזן איין צלייכר מאן אלס גהאלט
 ציני צלייבי עינים עכ"ל :

הובנה ע"ש י"צ היירש"ל לפ"ק והאשה גנענדל העגונ
 הגידה צפני צ"ד דאיכה שמה שנים כספרד הצעל
 מונה ;
 עוד הגידה שהיכה מעוצרת כספרד הצעל מונה
 ואח"כ מה הילד עוד הגידה שהיכה דרה עם צעלה
 סמוך להראדנה אייב פרמאוח לא צהורנא צענמה ;

תשיבה

תהלה נדיך לצאר אלס מועיל עדות זה שהעיד
 העד שנהנו לו כהצ צרימער מי ומי נהרג
 והיה כחוצ צו אצרהס צר שצחי נהרג צאוחו זמן
 מלחמה גם היה כחוצ צו שאפתו שמה גנענדל והיה
 צווג שני של אצרהס הכ"ל וסאמו דרה צק"ק וויסקא
 ועל אוחו הדימטר היה ג' חתומים הש"ץ ושמש של ק"ק
 פרידן ה' פרמאוח מלונק ועוד שלישי היה חמוס עמהן
 ונאצד מונה הדימטר ;

איך אלס גויים אונטער סטאנצ נו ק"ק גרידנ
 אלס איך איין צלצול גהאלט אלס איך גוויבט
 איין וועק פארין פון גרידנ לאקריינא הינטער דעם
 געפר אלעט גוועזן לעמ הזאלה איין גרוסה מלחמה
 דארטן זיינן פיל יהודים נהרג גווארדן דארציר צין
 איך צללות גווארדן אלס מותן פון דארטן אוועק
 פארן אונד האצין מיך לייט גפראגט ווא אהין איך
 פאר אלס איך גאגט מאחר דס איך אין מיינס לאנד
 ניט איינין דערף דא פאר איך אין צר סקר לאנד אונד
 דארנר דא האט מן מיר איין רימטר גגעצן וועלכי
 לייט דיא דא זיינן נהרג גווארדן איזט דרויף גהמייט
 גוועזן חן שמש דק"ק פרייטן אונד נאך איין שלוש איזט
 דרויף גהמייט גוועזן מק"ק פרייטן הכ"ל איזט ה'
 פרמאוח מק"ק לוליק איזט דעם רימטר גשטארדן
 גשריזן דס אצרהס צר שצחי מק"ק הראדנה איזט
 נהרג גווארדן לעמ הזאלה צעמח מלחמה איזט דריין
 גשטארן גשריזן דס אצרהס האט גאגט דאס זיין ווייז
 הייסט גנענדל אונד דאס איזט זיין אנדר ווייז אצד
 איך קען ניט לויטד גדענקן ווייל עם איזט גשטארדן
 אין רימטר ווייל פיל יאר עם איזט גוועזן לעמ הזאלה
 דס ער איזט אוועק גוועזן פון זיין ווייז גבאלנגן אצד
 מיך דונגט עם איזט גשטארדן ווייל ער איזט פון זיין
 ווייז שס אן שצע שנים אויך איזט גשטארדן אין דעם
 רימטר הכ"ל דס אצרהס הכ"ל האט איין מוטר צו ק"ק
 וויסקא עם איזט דריין גשטארדן און רימטר הכ"ל זאל
 הייסט מיט דעם נאמן איך קאן ניכט לויטד גדענקן
 חאלס פר איין נאמן דער רימטר איזט מיר פר לאנד
 גווארדן עכ"ל ;

זה הגיד ציוס צ'י שצט של"ל לפ"ק פה ק"ק ווילנא

סוז העיר כמר יודא הכ"ל ציוס הכ"ל

דס דער חן ושמש האצן פר אייבס גאגט דס דער
 אצרהס הכ"ל איזט גשטארדן דען זיאל זיינן צייט אייבס
 גוועזן סמוך למיתחו דא האט זיאל דער אצרהס
 גצעטן דס זיאל זאלן אין דעם רימטר איין שרייזן כפי
 דצרוי ככ"ל אונד דער חן ושמש האצן פר מיד גאגט
 דס זיאל זיינן צייט דער קצורה גוועזן של אצרהס הכ"ל
 עכ"ל ;

וכך הוא מסקנות הר"ן זרע פ' מי שחזו דבין דקיום
 שטרות דרצנן צעדות חשה לא חיקנו הלכך חף על פי
 שאינו מקיום משיאן וצ"י סוף יצמות הבזית ג"כ פ'
 הסדרות ומסיק דכל כיוצא בזה אין לדון אלא מה
 שעיני רואה שזו מלאתי בהגהות מרדכי פרק שני
 דיצמות שכתב פעמים רבים מחמתו איך מחירין לכתב
 ע"פ הכתב כיון דאיכא מ"ד צירושלמי דאוכר ואפילו
 למאן דמחיר ז"ע דשמיא זינו מחיר אלא כשהעד התם
 ע"פ ראייה שראה שמת וכתב בכתבו דהוי דומיא דמלו'
 בשטר שראה הלוואה או שמע הודאה וכתבו ומהוס
 בשטר אצל עתה דנהגו לכתוב שמוע מפי עד או גוי או
 חשה שמת פלוני דהרי קולי עזדי עד מפי עד או חשה
 וגם ע"פ כחצם ולא מפיהם זה אינו מפרש צירושלמי
 להקל כ"כ חף למ"ד משיאין ומירוך דהירושלמי חייבי
 שמאליהן כחצו ולא ע"פ ז"ר התם הוא דפליגי שהרי
 אין לו דין שטר לומר דנעשה כמי שנהקרה עדותן צ"ד
 שלא כחצו אלא לעמוד להם לראייה ולזכרון אצל חס
 לאו מאליהן כחצו אלא זעה הלריך ש"ד יושצין
 גשולחין להם שיעידו והעד שולח בכתבו סך שמע מפי
 חשה או גוי או מפי עד אחר שמת פלוני ש לו דין שטר
 גמור דאפילו למ"ד צירושלמי אין משיאין הכא מודה
 דמשיאין דהשצין לי' לעדות זה כמי שנהקרה עדותן
 צ"ד וזהו ההישב המנהג אליצא דכ"ע שכתבו
 מחירין לכתב ע"פ הכתב שכתב צו ששמע מפי עד כך
 חף על פי שאינו מעיד סך ראה כך היא דעת הרב
 בכתבו חף מפי שאין לזה לשונו ולמדונו מדבריו
 דהירושלמי מדבר זמי שכתב מאליו לעמוד לו לראייה
 ולזכרון וניחא ליגנא דאמר מאלו כחצו בשטר כו'
 דשמע דלאחר זמן הרבה מאלו כך כחצו ואעפ"כ
 פסקו הפוסקים כמ"ד משיאין וכ"כ הר"ן להרי"א בפרק
 שני דכתבוות אהא דת"ד כוחז אדם עדותו על השטר
 ומעד עליה אפילו לאחר כמה שנים ת"ל לאחר
 שהצית החופפות דגרם ההם יפה כה השטר מקה
 עדים וכו' כחצ מהא שמע דכתב אדם עדותו על
 השטר לאו שטר גמור הוא אלא שטר זכרון דומיא
 דמאלו כחצו בשטר חיש פ' מה דהינו שטר זכרון
 וקאמר חס אמרו מה שכתב בשטר שמענו וכתבו
 כלומר וע' ראייה הכחצ נוכרנו דומיינו ודכו' חס
 קמי כוחז אדם עדותו על השטר וכו' ומ' למדנו לפי
 פו' זה השטר צעלמא שגמלא כחצ צו פלוני מה ואין

דנדה העתיק הלשון מהחיצוני על ח"ע סימן י"ז ת"ל
 סס זדין זה הניח ירושלמי מי שמאלו בשטר
 כחצ ומהוס מה חיש פלוני וכו' הציתו הרי"ף והרא"ש
 סוף יצמות ולא פסקו הלכה כמאן אצל זרע פרק מי
 שחזו מוכח מדדריהם דצעדות חשה אקילו בה רצנן
 דמהני עדות מפי כחצם כך פ' ניומוק יוסף והר"ן
 לדעת הרי"ף וכך הוא ודאי לדעת הרא"ש ודלא כמו
 שהצין רצינו שכתב ולא חסוק מהדא מנייהי ולכאורה
 נראה דאזלינן לחומרא עכ"ל דליחא דאע"ג דביצמות
 לא חסוק כחד מנייהו מ"מ צפרק מי שחזו מוכח דס"ל
 דאזלינן לקולא וכך הוא דעת הרמז"ס צפ"ג מה"ג
 שכתב מאלו כחצו בשטר וכו' ונודע שזה כחצ ישראל
 הרי זה הנשא לשחו וכן מי שנשחח וכו' הורה הרב
 צלצע דמדון נשחח למדנו לפסוק גם מאלו כחצו
 בשטר כדברי המיקל דסמכין מעדות מפי כחצם ומשם
 למד ג"כ דדוקא צירוע שזה הכחצ כחצו ישראל כי
 היכא דצנשחח ידענו שהוא כחצו ואין חילוק בין
 שכתב צלשון ישראל או כחצו צלשון גויס כיון שידענו
 שכתב ישראל הנשא אחרו ומיהו שמע ודאי דבעין
 שכתב ישראל כשכד לעדות מן התורה דחס היה ספק
 שמיא כחצו ישראל שהוא פסול לעדות מן התורה לא
 עדיף אלו היגד זע"פ וכך מלאתי צח"ה סוף סימן ר"מ
 שהצית לשון ח"ו מאלו כחצו בשטר וידוע שכתבו ישראל
 זמי הוא הכוחז אפילו כחצ צלשון גויס פלוני מה
 מחירין חס אשמו עכ"ל אלמא ח"ע"פ דידוע שכת'
 ישראל צעין נמי דידוע מי הוא הכוחז דשמיא פסול
 לעדות מן התורה כחצו ת"ל ה' המגיד לשם וכחצו
 דצינו שזה כחצו ישראל אפשר שכונחו הוא למעוטי חס
 היה כחצו גוי והטעם לפי שלא הוכשר גוי אלא מל"ח
 אצל לא כחצו לפיכך נריך שידוע שהוא כחצו ישראל
 אצל ח"ע שחקיים או שוכירו מי הוא שכתבו ח"כ היה
 אומר דצינו והוא שחקיים או שנודע מי שכתבו כלומר
 אפילו צעד אחד שיעיד שפלוני כחצו אצל הרש"א ב' ח'
 שנתה שרצינו סוגר דוקא צנשחקיים אוהו כחצו והוא
 ז"ל הסכים לדעת האומרים שאפילו צל מוקיים
 משיאין עכ"ל:

הנה נסחפקו צלשון הרמז"ס איבו נריך שנודע
 שישאל כשר כחצו חס לאו' ודעת הרש"א
 דאפילו צל מוקיים משיאין דסמכין חרוב ישראל דמן
 הסחם כשר הוא עד שנודע שפסול לעדות מדאורייתא

השיבת הגאונים בהראי

כאן לפנינו אוחזי ונזכר מה שכתב בשטר הין
משיאין ע"י שטר זה מאחד שלא כתב בן ע"כ צ"ד אלא
מאליו כתבו לזכרון ולעמוד לדלייה וז"ע דמשמעות כל
הפוסקים אינו בן אלא בכל ענין כשמנאלו בחוב בשטר
ידוע שכתבו ישראל משיאין וכך מפי"ש זח"ה להדיא
באחד שכתב אגרת לחזירו פלוני מה משיאין אשמו
ואל"כ צמי שטבע צמים שאין להם סוף הישיבין שמה
מהמת העציעה כהז שמה ע"ש סוף ד"מ וזו ז"ע
דלמאי שכתב הדמ"ס צפי"ג מה"ג דבאומד שמעתי
שמה פלוני משיאין ע"פ וא"ל לשאלו ממי שמעת והאריך
שמע אלל אסאמר מה פלוני ואני דאיתי שמה בשאלין
אוחזי האריך דאית וצמה ידעת שמה דשמה לא ראה דבר
צדור וכתב צדמי השמה לפי זה צמונאי בחוב בשטר
שמעתי שמה פלוני ניהא דמשיאין על פיו אלל צמנאל
כהז בשטר דאיתי שמה פלוני למה לנו להקל בכתבו
יורא מאלו העיד צפט שהינו גריבן לשאלה האריך
דאית וצמה ידעת שמה ועכשיו שהעוד בכתבו כיון דאני
אפשר לשאלה הין ראיח לא היה לנו להקל להשיאה
דשמה לא היה דבר צדור ויש לייבז דבי כיבי דהקילו
צשמעו קול שאמר פ' מה דא"ל לו לשאלו משום שאם
לא האמינן לזה לא חמנאל אחד וחש עגובה ה"ג צמנאלו
כהז בשטר מקילין מהאי טעמא דע"ג דאני אפשר
לשאלו ולל חיישינן דכהז צדמי"ג עכ"ל א"כ נראה
דשלא שכתבו בחוב בשטר שפלוני שמויבך וכך וכו'
נהג וחסמו צחמיות ידיהם אפילו אם חמנאל לומר
דאני חמנאל לא היו אלל הדינה ולא דאוכו שמה אלל
שמעו כך מפי עדים או עד אחד שהיו אלל הדינה והם
נחנו כהז צמחם נהרג אם היה כהז זה לפנינו
סומיבין עליה כיון שידענו שזה כהז ישראל זישדאל
בשר כהז וכתו שנהקרו עדותן אלו ג' צ"ד דמי
והשמה נמי שאינו לפנינו אלל עד אחד העיד שהיה
כהז זה צדור ונאבד ממנו מועיל עדותו כי היבא
דמועיל עדותו עד מפי עד או עד מפי גוי אול"ת ה"ג
מועיל עדות ע"ה מפי כהז של ג' אנשים :

שנייה לדין לצאר אי חיישינן לאוחזי שהעיד מחמנאל
שנהרג אצרהם ה"ל דלמא קאמר צדמי
ולכאזרה היה לנו להם לזה שהדי צחמנאל עדות כמד
יורא כהז שהגיד שהיה צמקום פלוני והיה שם לעת
הנחת מלחמה גדולה ונהרגו כמה יהודים וגם הגיד
צמקום עד היה כהז דאצרהם ה"ל נהרג בשמה

מלחמה ואיבא למיחז דקאמר צדמי וכדאיתא צ"ד פ'
האשה שלום דאפילו אשה שאינו יראה שיכדנו אוחזי
דאשה בלי זיון על"י ונאמנות צמלחמה קטנה כשהגיד
נפלה עליו ליסטים הוא מח ואני נלתי אפילו הכו
צמלחמה גדולה דהיא יראה לעמוד עד שימות לפי
שורקים צמינים ואצני צליסטרות צמלחמה ואינם
מחכוונים על מי יפול חיישינן דקאמר צדמי זה"ה
דחיישינן צע"ה שקאמר צדמי צמלחמה גדולה ואין
לחלות לקולא דאוחזי אנשים שמעו מפי שני אנשים
עדיה שנהרג פ' צמלחמה וצמי עדים ק"ל כהרא"ש
ידועימי דלל חיישינן צדמי הא וראי ליתא דכיון
דאיבא הכא ספק אין לחלות לקולא שהיו לשם שני
עדים דספיקא דאורייתא לחומרא וכו"ש הר"ש
צמינן צע"ה היבא דאיבא ספק אם הסיה לפי תומו
או לא דאין משיאין אשמו וכן בכל מקום דאיבא
פלוגתא צדיבין אלו חזלינן לחומרא מציאו צהג"ה
ט"ע סט"ו ואשילו היה כאן ספק ספיקא אין לנו
להקל לכתחלה להשיאה לאיש וכדאמר צפרק יש צבור
סוף דף מ"ו אמר דב כהנא שאני עדות אשה דאחמירו
זה דצנן ופרך מי אחמירו והא חנן הוחזקו להעמ
משיאין ע"י עד מפי אשה מפי עבד מפי שפחה ופריקו
כי אקילו זה דצנן צסופה צחמנאל לא אקילו דצנן
ופירש"י לאחד שכיוונו יפה שזה הוא הקילו הכמים
צסוף עדותן להחזיקו אפילו צעבד ושפחה אלל
צחמנאל העדות דהיינו דאית המת לא אקילו עד
שיכדוהו יפה עכ"ל והא ודאי צכלל לשון זה שאמר
דהיינו דאית המת וכו' הוי נמי שראה שמת ודאי
שיגאח נשמחו של פלוני וכן כהז המרדכי סוף יצמות
זה לשוננו אלל צחמנאל פי' צנוף העדות לא הקילו
זה"ג מוכח כולה שמעיה דר"פ האשה שלום דחלינן
לחומרא דאיבא דעצדי לה במחתי ומי ואמר כי היבא
דלדידך אחרתים ניסת וכו' ואמר נמי איבא אחרתא
אחא לאלגוי וכו' עכ"ל ומציאו צ"י ודלל כמ"ש הרב
מהר"ר יעקב ט"י אצ"ד ור"מ דק"ק לזלינן אנדון דיון
דפסק שלא להחיד מטע"ס ה"ס חדא שמה אלו ג' אנשים
הם עגמם ראו שנהרג צמלחמה ואם חמנאל לומר לא
דאו שמה שמעו מפי עדים עכ"ל דלפע"ד צדגגה היא
שיגאה מחמת קולמסו דצחמנאל עדות לא אקילו דצנן
אפילו היבא דאיבא ס"ס ולא דמי למ"ש מהרא"י
צחרמות הדן צמינן ר"מ דצנן מסיח לפי תומו מפי

תשובת דגאונים בתראי

מו

אכף כי דייקה כלשון העד כימד יודא וכלשון שהיה כחוצ דריסטר חרלה וחצון דליכא למיהא צדדמי שהרי כלשון כחוצ (כינטרדעס נעפר חוטט גוועען לעח הזחא חיינ גרופה מלחמה דארטן זיינן פיל יהודים נהרג גווארדן) וכו' ולא אמר שנהרגו במלחמה אלא שאל נהרגו במלחמה גדולה דהיינו שהיה צורך במלחמה ונהרגו אלא מרחה מקום הוא דאמר דנהר שקורין (נעפיר) שהיה גם לעח הזחא המלחמה גדולה לשם זלוחו חקלים נהרגו כמה יהודים רחוק מן המלחמה הגדולה שזלו עליהם ליסטים והרגו היהודים הרבה וכו' דריסטר (דס חרפהם צר שצמי מק"ק הראדני חוטט נהרג גווארדן) דהיינו לעח הזחא ששעה מלחמה וכו' לא כחוצ שנהרג במלחמה אלא כחוצ ששעה מלחמה משמע דשעה זו היה נהרג רחוק מן המלחמה במקום דליכא למיהא לדייקת חיינים ואזניי צליסטרות דהחם אותה שאינו עומד צסכנה בקשרי המלחמה אינו וראמן הליסטים והעיד צדצור צדור ולא צדדמי וא"כ א"ל שיהודא אחר שהיה צורך בה ליסטים שלא היה ירא מהם עמד גם כשהרגם וצא והעיד דליכא למיהא צדדמי בין שהוא צענמו לא היה צסכנה היה עומד וראה שילחא נשמחו ופי היכא דנשים נלמנו במלחמה קטנה לפי שאינה יראה ועומדת גם עד שזמנה כדליתחם צדים פ' האשה שלום ה"י נאמן האיש אם איננו בכלל אותה שצאין עליהם להורגו א"כ גוי צלו והסיוה ל"ת שגפלו עליהם ליסטים על היהודים והורגים דכיון דהגויים לא היו צסכנה לא חיישונן צדדמי ודוקא במלחמה גדולה פליגי צין רצוהא צמרדכי סוף וצמות אי חיישונן צמל"ח דקאמר צדדמי אם לאו אזל במלחמה קטנה כ"ע מודה דאפילו ציהודי לא חיישונן דקאמר צדדמי אם לא היה ג"כ צסכנה צגוי מל"ח והכי הוכח להדיא מחוד עד השמי דשעה שהלך חרפהם ה"ל צדדך לקנוה יין שרף עם שאר יהודים אז נהרגו כולם ומכרו ל' קארקין והציאם וכו' אלא דלא נהרגו במלחמה הגולה אלא ליסטים צלו עליהם כדרך כשהלכו לקנוה יין שרף

גוי אחר לא חיישונן דילמא הגוי הראשון לא סופר צמל"ח אלא מחמת אינה חמסלה מפני הרשע או צדדך החפצו' או כה"ג דצמי בהם דחלמודא לא מפיק ממל"ח אלא צמהכיון להעיד או להחיר א"כ לא דייקונן שאר המלחמות ולא חיישונן נמי דלמא ע"י שאלה סופר הגוי הראשון ודוקא ע"י שאלת ישראל לא חשי צמל"ח משום דמרגש הגוי שיש להם נפקוחא צדצור ומשקר אזל אם שאל אותה הגוי שלא צפני ישראל והוא חשי צמל"ח וכו' חיון דהגוי האחרון לא ציאר דצרוו אם הגוי הראשון סופר דצרוי מעצמו או ע"י שאלה לא חליגון להחמיר ולומר על ידי שאלה סופר כמ"ש כל זה צמ"ח והציא רחיה מחשבת חכד"ס דלא חליגון להחמיר צנה ולכ"ע ד' דהיינו טעמא ולא חיישונן דע"י שאלה סופר דאי ע"י שאלה סופר הגוי הראשון צודאי היה ג"כ הגוי השני מספר הצדדי' כשווייתן שהיה מספר עם הגוי הראשון וספיקה קוללים על פלוני היהודי והשיב לו כך וכך מרסיפר סחם ששיע כך וכך מפי הגוי ראשון משמע ודאי דסיפר היה צלל שאלה צדדך המספרים זה עם זה ולפיכך חליגון לקולא צספק זה אזל צשאר ספקות כגון וידן דלא ודעינן חנן אם העיד ע"א במלחמה או שני עדים פשיטא דחין לנו לחלוח לקולא צאסורה דאורייתא וכו' נלפע"ד דצגוי מסית לפי חומו מפי גוי אחר דחליגון לקולא דהראשון נמי הוב ממל"ח החם ה"ט דכיון דהגוי השני מל"ח צדצור צדור פלו' היהודי מת צמקום פלוני הלכך ספק זה דהיה לנו לחוש ש' הגוי הראשון לא חסיה לפי חומו אלא מחמת אינה חמסלה או ע"י שאלה ה"ל בכלל קולא דמקילין צסופה אזל נדון דיון ה"ל צחמילתה כדפיקש דחממיה צה דצנן ועוד נראה דמ"ש הרב מהר"ר יעקב ש"י דהכא ג' להחיר מטעם ספק ספיקא ליחא דהא פשיטא דשני הכפיקות האלו שהגיע הרב אינן אלא ספק אחר דשמא לא העיד אלא עד אחר במלחמה או שמא שני עדים במלחמה השתא מכל זה היה נראה לצאורה שאין להחיר אשה זו מחוד עדות זה של כמד יודא שהי צידו דריסטר שהיה כחוצ צג שבמר חרפהם ה"ל נהרג לעח הזחא במלחמה דכיון שלא חידשו דצ' עדים העידו כן חיישונן קמא לא היה אלא ע"א במלחמה דחיישונן דקאמר צדדמי וה"ל ספק צחמילתה דאחמור צה רצון

ועוד צרמן דין הלא כמד יודא העיד אה"כ ציום הרל ששע מפי הש"ץ והשמש שהיה הלל מייחחו וקצורחו וא"כ א"כ כלל לאתו עדות שהי כחוצ

תשובת הגאונים בתראי

צריסטור ואין להוט כאן לומר דנראה דעדות זה שהעיד
 כמד יורה אח"כ ציוס הנ"ל אינו אמת מולא העיד כך
 בחמילת עדותו דאז לא היה נריך להעיד מה שהיה
 כחוצ צריסטור דהא פשיטא דהיה נריך להעיד מה
 שהיה כחוצ צריסטור שהנהרג היה שמו הצדקה צד
 שצחי מק"ק הראדנה ושם אשחו גנענדל ושהיה זיווג
 שני וכמה שנים הם שנפרד מאשחו שש שנים או שבע
 שנים ושאלו היה דרה צק"ק וויסאקי :

ועוד

דכיון שהצ"ד שאלו אותו שיגיד כל מה שהוא
 יודע מאתה זו שנעלם צעלה ושיגיד צולו"ע
 לכך היה מגיד כל מה שהוא יודע וג"כ אין להוט כאן
 ולומר שהעד מכחיש את דבריו עלמז שהגיד חמלה מה
 שהיה כחוצ צריסטור שאצדקה הנ"ל היה נהרג ואח"כ
 הגיד ששמע מפי הש"ץ והשמש שהיו אצל מיתחו דמשמע
 דלא נהרג אלא דמת על משהו הא ודאי לא קשי' דאף
 ע"פ שמיחו היה ע"י הריגה לא מת מיד אלא כששמעו
 שנהרגו הרבה יהודים בדרך כשהלכו לקנות יין שרף
 ושלחו אחדיהם ל' קאזקין להביא אותם הי"ו הצדקה
 עורנו מי מקלח ימים ואח"כ מת זה אמת ואין כאן
 הכחשה וכך מרלין הדברים שכך היה מעשה דצדקה
 מתישצ על מה שחוצ צריסטור צסחם שאצדקה צד
 שצחי נהרג לעת הוצא צבעה מלמחה ותחמו ע"ז
 הש"ץ והשמש צנידוק עד שליטי דאיכא לתמוהו למה
 לא כחצ והאיך יודעים זה אם שומעים כך צמסל"ח
 מגוי או העיד ע"ז ע"א יהודי או שני עדים כי על זה
 היינו דנים עד עתה למה כחצו צסחם אצל השחא
 ניתח דהא דכחצו צסחם דנהרג היינו ע"י פנעים
 שפגעו צו הוא נהרג ומת אצל לא מת מיד אלא
 הציחוקו לעיר צעורו חי ולאחר יום או יומים מת
 ולכך כחצו צסחם נהרג לפי שהם ידעו שנהרג כי הם
 היו אצל מיתחו וקצורתו ואע"פ שלא נזכר זה צפירוש
 צעירות עד השני לא היה דלוננו להאריך שהיה הי
 מקלח ימים ואח"כ מת אלא העיד צקינור שפלתו למד
 קאזקין והציחם הקדום גם חצר של הצדקה הנ"ל
 קצרו אותו וצידים קצרה ציוס שני דשצועה ואין כאן
 שום הכחשה לא מעודים נא"ז ולא מעד הראשון את
 דצרו הראשונים וחו דאפילו העידו צעדים והכחישו
 נא"ז כבון דלמד אומר נהרג ואחד אומר מת משיאין
 את אשחו כדחנן צפרקיהא שיה שלום צני שחי נרות א'
 אומרת מת וא' אומרת נהרג ר"ע אומר הואיל

ומכחשות נא"ז הרי אלו לא ינאפו ר"י ור"ש אומרים
 הואיל זו וזו מורות שאינו קיים ינאף ופסקו הרמב"ם
 סימן י"ד דהלכה כר"י ובר"ש והא דלא חניא להאי
 דינא צשני עדים א' אומר מת וא' אומר נהרג נראה
 משום דר"מ לא פליג אלא צנרות דחיישינן דכל אחת
 אומרת שקר לקלקל את נרות וכיון דא' משחיהן ודאי
 שקרנות חולי שחיהן אומרת שקר לקלקל צרחה כי
 אינם יודעין אמתה הדברים וכמו שפי' החוס' לשם
 אצל צעדים דעלמא אף ר"מ מודה הואיל ושניהם
 מודים שאינו קיים ינאפו דפליגין דיצורי' וכ"כ הרא"ש
 בחשונה אם שני עדים מעידין אפילו יט הכחשה צניה'
 משיאין את אשחו כיון ששניהם מעידין על מיתחו
 ומציאו הטור צריש סימן י"ז אלמא דלאו דוקא צ' נרות
 דה"ה שני עדים יזיל צחר טעמא דמליצה טעם צאנו
 להכשיר להני נרות דמכחיטין אהדדי צעל כרתך דאינו
 אלא משום דפליגין דיצוריהו או דזו דאמרה נהרג לא
 שנהרג אלא שאינו קיים או דזו דאמרה מת לא מת על
 משהו אלא שאינו קיים א"כ לפ"ז ה"ה צשני עדים נמי
 פליגין דיצוריהו דמד מנייהו סהרי והשחא כיון דאפי'
 צשני עדים המכחיטות נא"ז פליגין דיצוריה דמד
 ומשיאין את אשחו כ"ש צנרון דיון דאין כאן הכחשה
 אלא זה מה אמת כדפי' וא"כ ליכא הכא נרנוד השחא
 דא"א צמלמחה דאינו נאמן מהשחא דקאמר צדרמו
 שליטת נריך לצאר מה שאצדקה הנ"ל הודיע לכל
 שהוא מק"ק הראדנה ואשחו בגידת שצעלה הי' דרעמי
 כמוד להראדנה אינה פרהאוח נלפע"ד דלפי מולדתו
 וציה אציו היה צק"ק הראדנה כמו שאצדקה אציו
 אמר לאליעזר עצדו כי אל ארני ואל מולדתי חלך
 והעצד הלך אל ארם נהדים אל עיר נחור הנם קרס
 אצדקהם לארם נהרים ארנו ומולדתו אע"פ שהיה
 דירתו צאור כשדים וכמ"ס הכחצו ויקח תרה את
 אצדקה צנו וכו' וינאף אחס מאור כשדים ללכת ארנה
 כנען וגו' וכצד הארביבו הרמב"ן והרא"ש ע"ג וגם אנו
 חדשתי שם לפע"ד צס"ד ואין כאן מקומו מ"מ למדנו
 מכאן שאדם קורא את שמו אחר מולדתו וציה אציו
 אע"פ שדד צעיר אחרת ועוד נרא' עיקר דודתי אצדקה
 זה היחה עיקר דילתו צק"ק הראדנה מקום ציה אציו
 אלא שינא' מק"ק הראדנה לרוד צעיר אחרת או צכפר
 כמוד להראדנה לפי שעה להחזיק שם רחיים או מכס
 או הינה ראנ' דא' כמו שהוא מפורסם צכל המדינות

אל תשנו כ"ט צהכחה דלת ציב נפקותא בגוף
 העדות שהרי שני עדים מעדין שאינו מסתקיים מהלי
 נפרד ממנו ששנים או שמה שני' ו'ל כאלו לא הוכירו
 שום זמן כמה שנים נפרד ממנה דהיינו מקבלין עדותן
 אף עכשיו שהוכירו הזמן ומכחישים זאת דברי שניהם
 צטילין צמה שמכחישין זאת ואל גוף העדות קיים
 עכ"פ שהרי צמיחה וצקצורה אינם מכחישין זאת
 שגניהם מעידים שנהרג ונקצר הנלפע"ד כחצמו צהית'
 אשה זו גנענרל שחנשה לכל גבר דיחויציון צלי פקפוקי
 מני ויאל סירקס צחמלח מרש מנחש ש"ח לפ"ק פה
 ק"ק קרתיא י"ו

וזאת אשר השיב הגאון מהו' הצדקה להגאון הכ"ל
הנה השיב על שקלי' זטרי' דכ"ח וסוף דברי כ"ח
 דספיקא דאורייתא אזלינן לתומרא כמ"ט
 הריצ"ט סימן שע"ט ודלא כמ"ט הגאון מהו' רר יעקב
 צחמילח פסק שלא להחירה מטעם כ"ט עכ"ל כ"ח
 והנה כל צניק כ"ח הוא על מ"ט דצספיקא אזלינן
 לתומרא ומיהרמ"א הוסיף וכתב' וכן צכל מקום דאיכא
 פלוגתא אזלינן לתומרא כזר ממה הצדקה זו הרצ
 מהרמ"א מורחי צחמלח סימן ל"ו דצמקום עיגון
 אזלינן לקולא אפילו צימיד נגר דצים גם יש לקדקע על
 מהרמ"א שכתב' וכן צכל מקום דאיכא פלוגתא אזלינן
 לתומרא יש להקשות אם כולל צזה כל דקיינים צמשמעו'
 הלשון ולמה כתב מיר צסימן זה סעיף י"ו צגוי מסל"ח
 מפי גוי מסל"ח צרה"ה ואפילו גוי לא העיר צפירוש
 שהגוי הראשון הסיה ל"ח אזלינן צספיקא לקולא וי
 חולקין צזה הנה הניח הדבר צפלוגתא ולא הכריע
 וה"ל לפסוק צקיעור לתומרא וכן יש להקשות צכמה
 מקומות צסימן זה אע"כ דאין למידן מכלל זה ואפשר
 לומר דגם הריצ"ט לא כתב כן אלא דאיכא ספק צגוי
 הראשון שהעיד לפנינו ודצרינו הם מסופקים אי אמר
 ומסל"ח צמעשה ההוא צעדות מגליף והכא דייק
 ליגנח שכתב ודי לנו צצהמיר גוי מסל"ח כשהיה צדור
 לנו שהיה מסל"ח צגמור והיינו צגוי צשמעו ממנו ואנו
 מסופקים צעיקר עדות דה"ל צחמלח עדות דלא
 מקלינן כמ"ט צפרק יש צבור אלל צכה"ג צעדות גוי
 מפי גוי שאין לנו ספק צעיקר דצרינו של הגוי הראשון
 אם הוא מסל"ח או לא אלא מכה שלא שמענו דצרינו יש
 צד להחיר דאע"ג דיש ספק צזה מ"מ יכול להיות שהיה
 עסל"ח וסוף סוף אין לנו רועין ריעותא צעיקר עדות
 ולכן

שכח מנהגם דהש"ז אע"פ שדירחו עכשיו סמוך
 להראדנא מ"מ כיון ש ירחו זו לא היה אלא לפי שעה
 כי לא ירד להשקע ש"א אלא לגור סס עד שתשיג ירו
 ושזו אחר כך לקהי' את הראדנא שפיר קרא ענמו
 הצדקה מק"ק הראדנא ועוד דהרצ מהו' רר יעקב שי'
 הציח ראייה מ"ט הר"ב צפרק האשה שלום לעובדא
 דיחיק ריש גלוחא דר"ך עובדא דמייחא החס צהא
 גיטא דאשכחא צנהרעי וכו' דמ"ט צדוק נהרדעי
 כולה היינו לומר צדוק הרצה עדות עד היכא דסגי
 קצא דרדעי דעלמא דהסציצוה נקראים ע"ט העיר
 שהיה מטרפולי' צלוחו אקלוס ה"נ קרא ענמו הצדקה
 ע"ט הראדנא שהיא מטרפולי' צלוחו אקלי' אע"פ שלא
 דר צהראנר' ענמו אלא סציצוה הראדנע והשחא כיון
 שנודע שאצרה' צר צצחי שקר' ענמו שהו' מק"ק הראדנ'
 שאשחא שמה גנענרל ושחמה הוא צק"ק וויסאקי הוא
 נהרג ונקצר אל' לצדוק אלא צק"ק וויסאקי אם היה
 שם שחי נשים שהיה לכל אחת צן שגמו הצדקה מצעל
 כמר צצחי ואם לא מלאו צק"ק וויסאקי אלא אשה
 אחת שהיה לה צן מצעלה כמר צצחי ושמו של צן כמר
 הצדקה ואשה זו גנענרל מותרת ליגנח לאחר שחלצין
 מאחי צעלה אם יש לו אח מן אצ וגם לא הניח זרע
 מאשתו דלא מיישינן לחרי וויסאקי כיון דלא הוחזקו
 אי נמי הצדוק הראדנא כולה צסציצומיה השייכים
 להראדנא ואם לא הוחזקו פס חרי הצדקה צר צצחי
 ואשחא שמה גנענרל ושניהם נאצרו מן העולם אשה
 זו שריח לצינצו צלאר שיחלנו לה :

ומה שהיה מוגמגם צהיחר אשה זו לפי שהער השני
 העיר שאמר לפנינו שיש לו אשה צהוראדנא
 וזיש לו ממנה ולר וכשהלך ממנה לא היה ולר אלא
 היה מועזרת זה אל' לפניו דמה צכך שהיה אז
 מועזרת כשנפרד ממנה מ"מ צשעת ספורי כזר ילדו
 וא"ל דשמע כך מארחי ופרחי שילדה אשחא ולר של
 קיימא כמו שהיה אחת ואע"פ שאח"כ מה הולך הוא
 לא ידע שמה אלא היה אללו צחוקה שהוא חי וכן
 הגמגום צשינו הזמן שנפרד ממנה דלפי צשמעות עד
 הראשון נפרד ממנה ה' אע"פ שנים עד יום מיתחו וכך
 חמרה האשה צשעת צציוה העדות שהוא ה' שנים ולפי
 צשמעות עד השני לא היה אלא שש שנים עד יום
 מיתחו אין צזה פקפוק דכזר הצחיר דאפילו הכחשה
 צגוף המעשה שזה אומר מה וזה אומר נהרג משיתין

תשובת הגאונים בתראי

זכא דקי' כוחי לא תיב דעת ו' יודא נשיאא שזרק
 צדיקה אלא שלח הצדוק נהרדעי כולה משום כבודו
 דאצרה דשמואל שלח לבחיקו דשמואל דבר שאינו אף
 אם נאמר דאף זה שיקראשם נהרדעי אצל בעיניו
 שסצנותי' אינו ומעולם לא נקראו בשמן וזה שלח
 הצדוק נהרדעי כולה היה משום כבודו דאצרה
 דשמואל כמו שאומרים צעוקר דדינא הכי ואף שקלה
 דהוק שנאמר דאצרי ורצא מחולקים צהכי ג' כ' מ' מ' ח' י'ך
 נוליא דין זה להקל ואף אם נאמר דצנה אינו מחולקין
 אצרי ורצא ותרווייהו ס' ל דש נהרדעי מקרי ג' כ' על
 עיירות הסציות עד היכא דסגי קצא דנהרדעי ואינון
 מחולקין אלא צעוקר דדינא אם מייסין אפילו
 במקום דכית שירות ולא הוחזקו אף לא מ' מ' ח' י'ן
 להניא ראייה מזה כלל לעיירות אחרות דאפשר
 דנהרדעי היה נקרא כל פרוהדי על שמה וכן נראה
 מהא דאיחא פרק נערה שנחכחה דף נ' ד א' א'
 אחר רצ אמר הלכה פאנשי יבואל ושמואל אמר
 הלכה פאנשי גליל בכל וכל פרוהדי נהג כרצ נהרדעי
 וכל פרוהדי נהג כשמואל ואצנה נצאר הסוגיא שם
 שמקשה את' כ ועד היכן נהרדעי עד היכא דסגי קצא
 דנהרדעי:

וכתבו הוספוח פרוה צמקום שיש מנהג ילכו אחר
 המנהג וצמקום שאין מנהג יעשו כשמואל
 דהלכה כוחי' צדיני וזה דצעינן בצמקום עד היכן
 נהרדעי לאו משום דאין הלכה כשמואל אלא משום
 דאחר בכל נהג כרצ:

ויש לדקד' למה צאמה לא צעי עד היכן בכל ואז הי'
 משמעו כפשוטו דחון מצבל נהרדעי וכל
 העולם כולו עזדי כשמואל אלא שהכונה לפענ' ד'
 דקאי האי צעיה אעוצדא שמוכר שם בצמקום מקודם
 לזה ההוא צה מחוזא דהוא נפיעא לנהרדעי אחא
 לקמי' דרצ נחמן שמע דקלא דצח מחוזא היא ח' ל' כלל
 וכל פרוהדי נהג כרצ א' ל והא נשיא לנהרדעי ח' ל'
 אי הכי נהרדעי וכל פרוהדי נהג כשמואל ואם כן
 פוסקים דלדינא שאם הוא נהרדעי אע"פ שהוא מצבל
 ידה על עליונה ויחצה ציתו כל ימי מיגר אלמנותה
 ולפיכך צעי עד היכן נהרדעי שיהא ידה על עליונה
 להניא מיתומים שכל עוד שלח נהרדע שהמקום ההוא
 הוה מנהרדעי אין להניא מומן ומעמה לא היה שייך
 למצעי' עד היכן צבל שלח להניא מומן דאפילו אם

ולכן כחז רמ"א זה צפלוגחא ולא הכרעו וא"כ מכ"ס
 צנ"ד הכול ערוח ושראל שיש לנו להקל ולחלוח דעדות
 היה כדלוי מאחר דא"א לצרר וזה היה אשמו אסורה
 וצעינן זה הוא צנ"ס מהר"א צן חיים סימן ע"ד דאפילו
 להרצ"ס יש לתקן צון גויס לשראליס ה"ה ה"ר
 דמסמחא היו יודעים שהוא הוא או הכרוהו צמימנים
 ח' קצרוהו ולא אמרו צדמאי:

וכה שהשיג כ"ח על הגאון מהו דריעקצ שכח
 להתיר מכה ספק ספיקא וכחצ"כ ר' דגגה
 היא דנחמלת ערוח לא תקילו דצנן חמי' לי דזה אינו
 קולא אלא היחרגומ דספיקא מותר אפילו צאיסור
 דאורייתא כגון טענה של ע"ו שנחערה ומה לי
 חערצה איסור או אשה שהיה אסורה עולמה כנ"ל
 ור"ח היחר ספיקא צספק דרוסה אפילו צמקום שהיה
 יכול להחצר ע"י צדיקה:

ומדברי הטובה הרצ מהר"א צן חיים סימן ס"ה
 נראה להדיא דאם היה ס"ס הי' מחיר'
 איצרא יפה כחצ"כ מהדמי ספיקא שכח הגאון מהר"ו
 הנ"ל הם ספק א' אצל אינו אומר צ' ספיקות אחרים
 חדא שאלוג' ר' אהו הריגוחו ואנ"ל קצרתיו ואע"פ שאלו
 לא היו אצל הריגה דק אחר העיד לפניהם דלמא
 אמר קצרתיו ואע"פ שה"ג לא כחצו כן דלמא לא ידעו
 הדין שרביין לכחצו שהעיד וקצרתיו ואע"ג דצכה"ג
 שקיל וטרי' צנ"ס מהר"א צן חיים צסימן הנ"ל שאין
 להקל צכה"ג היינו צע"א המעיד ולא אמר קצרתיו
 אצל צס"ס צנ"ד פשיטא דיש להתיר וצמה שאמר העד
 שהצעל אמר שהוא מהרדעי כחצתי לאיסור כחצוהר
 צחצותי ומ"ש כ"ח לפי שהיה מולדתו צהרדעי קרא
 ענמו ע"ס הרדעי כמו אצרהם אין ראייה לאיסור צנה
 משם דאפשר לחרץ צנינים אחרים גם אפשר להקל
 דודאי צס אצרות שהוא כולל לכל האלקים נכלל ג' כ'
 העיד אדר שם שכל האלקו' נכלל צס ארץ אצל
 כשמוכר שם עיר צפרטוח כנ"ד אין לומר שמקום
 דירחו צסציות נכלל צהרדעי' וכעין זה כחצ
 מהר"א מורתי שם:

ומה שצניא הגאון מהוורה יעקב ראייה מ"מ
 הרמז'ן פרק האשה שלום אעוצדא דינחק ר"ג
 דמ"ג הצדוק הרצה עיירות עד היכי דסגי קצא
 דנהרדעי אלמא דסציות נקראו ע"ש עיר וק"ה ה"ר
 לפנ"ד אין משם ראייה חדא מאחר דלפי אמת לפי דעת

ואין לנו יורעין צדונו עד כיבן היה אין מוניאין דעלי
 להציה דאיה שהוא מן יורעין כו' סוף סוף נראה מזה
 דנכרדעי הוא דומי לכלל שער המטופל לה נקראת
 צל וגם שם המדינה נקראת על שמה וא"כ גם
 נכרדעי היה כך ככל שדורה נקרא ע"ש נכרדעי וזה
 מדוקק לשון הגמרא ומקשה את"כ עד היכן נכרדעי
 ולא מקשה עד היכן שדורה נכרדעי אלא לסורח
 שגוף שם המדינה נק"י ע"ש נכרדעי ומקשה עד היכן
 נקרא שם נכרדעי ומקשה כו' ולפ"ו אין דאיה משם
 לשאר עירות ומ"מ ללד לזכות ע"פ מ"מ מוכר"י
 מזרחי בסוף הענין שהשיג על הרמזין ו"ל גם אין
 לטעון למה נקרא ח"ן שגד צו ימים מועטים ארלו
 וחד מחרץ כנען שגד צו ימים דנים כי לא קרא את
 חרן ארלו רק צערך המקומה אשר יאל משם לא צערך
 אל ארץ כנען שהוא עומד שם עכ"ל נראה מזה שניאוי
 לקרות ארלו לעיר שהוא דר שם מהדש צערך העיר
 שילא משם:

והנה צנ"ד הוגד לי שאחר נאח צעלה מעיר
 קאמינקו סניצ הרלדני מקום דירתו ינאלח
 אשמו ג"כ משם והיכה מחגורה נק"ק הרלדני לפיכך
 ו"ל שז לא אמר שהוא מן ק"ק הרלדני כהיה שכד עקר
 הוא ואשמו דירתו והיא מחגורה נק"ק הרלדני אצל
 הוא מילחא דחליט צבצור הגם שילא מפי הרב
 מהר"י מזרחי אין כרו לסמוך ע"ו:
 כ"ד אצרכם הלוי עפשטיין

אבל העשם דכחצ גאון א' דמסתמא מאחר שכתבו
 דריסטד רייקי וכחצו קושטא דמילחא ולא
 העמידו על הפק צ"א דכו ב"ע דילא גמירי שדעו
 שדוח זה צמלחמה אינו מועיל ואע"ג דאין מושטין
 לצ"ד טועין בראיחא ס"פ יש נוהלין מ"מ מאן לימא
 דהני ג' היו צ"ד דילמא לא חתמו רק צדך עדות
 דהיינו שכתבו עדותן כל מה שרלו והא דחתמו ג'
 אימור דהני אחרמי שרלו שלשתן יחד ול"ד להכיא ס"פ
 י"ג דהסם איירי דחלינה דורתי יתלנו בחורה צ"ד
 דחלינה נריכה צ"ד ש"ל ג' ועוד דת"ל דהיו צ"ד וישבו
 בחורה צ"ד מ"מ דילמא לא היתה בוונתם להחירה
 על פי עדות אלו רק שכתב עדותם ומסבו על
 המורים:

וישי לזה קלח דאיה מהשונה הריצ"ש סימן תק"ק
 וי"ל אחרי כן דלוחה לער האשה כי לא יכול
 לו כו' ה' מפני צדירותי דקהל יחנו צידה שער עדות
 מזה העדים כאשד הוא ואף אם לא יתירוהו להנשא
 והוא מוחה משום דלאו כ"ע דיני גמירי ונאח חלכה
 עם השער ההוא צמקום שאין צ"ד מומחין ש"מ דאף
 שדיינים שנתנו עדות צד אשמו מ"מ אין צ"ד מומחין
 מהירין ע"ד רק שידועים שאין כונתם להחיר אלא כדי
 שיראה העדים לכמודים:

ואי דק לדחות דשאני הא דריצ"ש שהיו כותבין
 הדיינים לשון העדות עלמו וא"כ נראה
 לעינים לעיניו שאין העדות מועיל וא"כ צ"ד מומחין
 לא יטעו לסמוך על הדיינים הרשעונים אצל צנ"ד
 שלא כתבו אלו הג' דריסטד לשון העדות אלא כתבו
 סהם פלוני ופלוני נהרג א"כ צודאי דייקי מהעדים
 שלא

עוד השונה אחרת מהנאון מהר"ר יעקב על שאלת
 הנ"ל:
אודת חמילת עדות של עד הראשון שמי הריסטד
 לבאורה יש לסמוך עליו ואין לפקפק מהמת
 שהוא מפי כחצם דהא ק"ל מפי כחצם מהני צדוח
 אשה בראיחא צדוחלמי כחצו הרמז"ס פ"ג מהלכות
 גרוסין וכן פסקו כל הפוסקים כמעט ואף הר"ש
 אפשר דס"ל הכי כמ"ש הצי"ח ע"ס י"ז ופסקו רוב
 הפוסקים דא"ל קיום ואין לחוש כיון דהיה שעה
 מלחמה דילמא אמרי צדמי בראיחא צמחא דהא
 פליגי הרמז"ס והרא"ש והטור והר"ה אהר"ף וק"ל
 כוונתיהו דס"ל דדוקא צביע"א חיישינן דאמרי צדמי
 אצל צנ"ד שמי אף צמלחמה לא חיישינן דאמרי צדמי
 וה"כ צנ"ד שהרי חתמו ג' אנבים הס"ף ושם ועוד שלש

תשובת הגאונים בתראי

ג * אודות שאמר לע"י שהגיד הכורג זה שהוא מהראדנע וצעלה של זה אינו מהראדנע ולא היה דר עם אלה בסביב הרדעי וכחז חכם א' שכל סביבות נקראים ע"ש הראדנע ואין להחיר בסדרת החכם העגונה בלי שום דלייה מסוגי גמ' י

ד חמת שיש לו דלי' לזה מדדרי רמז' צ בספר מלתמות ה' פרק האשה שלום צפירושו שפירש אהיהיא מעשה דינחק ריש גלותא צד אחתא דרז ציצא ה' קאניל מקורטצ' לאספסוף כו' צד"ה אמר הכוח צבר פירשו אמרים שאין כאן קושי' מדרך הפסק כו' ואין דעמי גוהה כו' אלא עיקר פירושם של שמועה כך כו' עד ואמר אזני מגא' אמינא לה מההיא גיטא דאשחכח צנהרד עי וכחצ צה צנד קלוניא מחא פירש מקום היה צנהרדעי ונקרא קלוני' ולפיכך היו כוחצון צו צנד קלוני' מחא זאע"פ שצעיר ענמו נמנא זאע נכחוצ אמר וחצדוק נהרדעי כולה שהוא הרצה עירות עד היכי דסג' קצי דנהרדעי כעוצרא צדוק מסורי' ועד נהרדעי ולא אמרין כאן נמנא' כאן היו ולא ניהוש אלא לעיר ענמו וצבר אזני שצמקום שאן שירות מנויות של מקום אחר נמנא' ולפיכך לא חששו לשני שירי עכ"ל הרי שכח צדוק נהרדעי כולה שהיא הרצה עירות עד היכי דסג' קצא דנהרדעי אף על פי דכחצ צגט אנה אנדלונא' נהרדעי כו' וע"כ טעמא משום דכל עיורה סביבות נהרדעי עד היכי דסג' קצא דנהרדעי נקרא ע"ש נהרדעי וא"כ ה"ה צנ"ד דכל סביבות השייכים להראדנע נקרא ע"ש הראדנע ואל"ל דלפירש רש"י וחיס' צסוגי' דגמרא דההוא ינחק ריש גלותא שפירושו דליירי צשיירות מנויות ולא הוחצקו שני ינחק דלא ציי חייטין א"כ תקשה לא ציי דקאמרי מגא' אמינא לה מההיא גיטא דאשחכח צנהרדעי כו' ואמר צדוק נהרדעי כולה א"כ תקשה אמאי לא צדקו דק נהרדעי ולא צדקו סביבותיה דנימא שמה הוא מסביבות נהרדעי וקרא ענמו על שם נהרדעי דאין לחרץ דאין חוששין לכחלה לזה שמה הוא מסביבות נהרדעי אבל כשאנו רואין שזה שהוא מסביבות שנקרא

אלא אמרו צדמי מ"מ אינו מוכח כלל כיוונתם להחיר צנה אף אחר"ל שהם צ"ד מומחין מ"מ שמה כיוונתם היו צאם שיצוא אינה גוי מסל"ת ויאמר שאוחו האיש שאל' אוחו העד שהעיד ע"י שנהרג צמלהמה אני קצרתיו וסגוי לא יכיר שמו של זה הנכחד אז יטרף עדות סגוי עם עדות זה וכו' צה כחצ הריצ' שיתכחו דיימים העדות כדי לנרף' אלה עדות אחר :

יעוד ה' היוין הכא כיון דכחצו דצשעה מלמחיה היה צודאי כיוונתם היה להודיע הענין להמורים וזהו יודו :

וא"כ דצרי הגאון דחוי' אצל מטעם דפי' יש לסמוך על הריסטר :

ג מה שכחצ גאון א' שיש לסמוך על מה שהעיד אה"כ שהס' והשמש העידו לפניו צע"פ שהיו אלה מיתה והקצורה יש לפקפק כיון שמהחלה לא העידו אלא שצרוסטוד כחצשמה מה וחסם עליו הס' צהשמש מוכח שלא הגידו לו הס' והשמש צע"פ שהיו אלה מיתה והקצורה דאל"כ ל"ל להעד לומר צחחילה שחמו צדיסטוד היה לומר שהגידו לו צע"פ שהיו אלה מיתה והקצורה וא"כ מה שהגיד לו אה"כ שהגידו צע"פ שהיה אלה מיתה והקצורה כיון שהגיד שז אינו חוזר אמיד ואינו נאמן ואע"ג דזה לא גרע מאלו אומרים העדים לפני צ"ד אין אינו יודעין עדות דחתרין ומגידין אים נחמו טעם למה אמרו צחחלה אין אינו יודעין עדות כמ"ס צ"י צסס הר"ן ודייק לי מרמז"ס ע"ש דכאן לא היה אומר הטעם ואחר"ל דנפרש דהכא היו כמו שחקו העדים מעיקרא דיכולין להעיד אה"כ אף צלה טעם כמ"ס המדרכי וצ"י מ"מ הלא כחצ המדרכי דנריכין עדות לומר לא צשמנו אל לצנו מהחלה ועמה גזכרנו :

ג מ"ס העד שיש לו ילד עם אשתו ודאי כיון דהיתה מעוצרת היה פצוע צעיני שילדה דהרי אמרו ציצמות ר"פ האשה צהרא דאפילו אינה מעוצרת אמרין דרוצ נשים מחעצרות ויולדת ולד מעלי' כ"ס כשהיא מעוצרת דאמרין ודאי ולד מעלי' ילדה :

כ

ותמי' לי על כל הגאונים אלו שלא הביאו ראיה עגמרא דמכות פרק אלו הן הגולין דף י' ע"א וצ"צ פרק יש נוסחין דף קב"צ ע"ב דעצורא סק דצצרון וכל שרובהא דצצרון קרא ע"ש מצרון וא"כ ה"ה ה"ה ולמה לא הצירו עכ"ה :

בחרתי ליעשותי שירות מצוות והחזקו וצנ"ד לא
החזקו שני הרבונות צעולם שאני הבא דמוכה
דכוונתו הי' על הרבדני אח"כיון דחזיקו דאין בהרבדני
זה אדם ששמו כך כנ"ל :

ועוד אפילו אח"ל דא"ל לומר דהרבדני אחר הוא
דאפשר לשאול אם יש סביבות הרבדני
זוויסאקי אשה א' שר"ל כך והלך למקום אחר מלמד
אמו של זה וא"ל דחושבן גס שיש צעולם זוויסאקי אחר
דדארי כולו הא"י לא חיישין דיתרמי כזה א"י אפילו
אי ידעינן צודאי שכוונתו היה על הרבדני זה מ"מ
אפשר שמעיד אחרת היה דמי יודע כוונתו למה
שינה שם עירו דמא"ל ה"ל קטע עם אשחו ולכך שינה
שם עירו כרי שחשך עגונה או גליה טעם ואמחל
אחרת ול"ד להא דחשונה הר"ן סימן ל"ג שכחז ולענין
הספק שנסחפק' לכס מפני העדות שהעיד על קריאתו
הי"ס א"ס אומרים כיון שיש עדות מספיק בדבר שצעלה
של זאת מה אלא שגולד ספק צעם זה אין לחוש לפני
קריאתו שמו צענין זה הוא סימן ששמו להשחנות
שכבר העיד צפניכס שהוא אחר שירחק נדוד וישנה
שמו כדי שיהיה אשחו עגונה כו' ע"ש דחלינן שגינה
שמו כיון דמוכה מהך' העדות שצעלה של זו מת וא"כ
ה"ס צנ"ד דחולין לומר שקרא בסביבות ע"ש הרבדני
דז"א דשאני החס דאמר הוא צפניכס שירחק נדוד
וישנה שמו וע"כ אמרינן שגינה שמו משא"כ הבא
דילמא אחר הוא מעיד אחרת ושינה שמו של שם עירו
כו' :

ואע"ג צנ"ד נמי דתוק הוא שינה שם עירו שיאמר
שהוא מהרבדני וגם שיאמר וישנה שמו
מוויסאקי שהרי יכולין לשאול כו' מ"מ אין לסמוך ע"ז
להחירה ואף לפי כ"ח שמחירה אין להחירה עכ"פ צלי
צדיקה בהרבדני וסביבותי א"ס לא הלך שום אדם
משם ששמו וסם הציו כך :

זולת זה שהרי כחז הרי"ט צפניכס חק"כ גבי
הצרהם פלות ממלכיות קאשט"ל לא נרד
לצדוק צפל מלכיות קאשט"ל ע"ש ה"ה ה"ג דלא
הצדיק שם עירו דק כולל כל סביבות הרבדני ומיהו יש
לחלק דשאני החס שקשט"ל הוא מלכות ואפשר שיש
שם עירות הרבה משא"כ פאן וראיה לזה מהשוצה
הרי"ט שם שכתב דלפי הרמז"ן והש"ס צ"א גבי יתק
ר"ג דהבא עודה דענין צר חיי"ס ה"א דאש"ו לפני עין

כן שמו וסם הציו חלינן שקרא עמנו על שם עיקר
העיר וה"כ צנ"ד דז"א דאנו לחומתו אין חוששין כ"ש
להקל להחיה :

גם מ"ל להחיר מסדרת שלא מנינו זה צמרת דו"ל
דבא דקאמר חזרוק נהרדעי כולה היינו
נהרדעי וסביבותי' כמו ספירוס הרמז"ן ועוד דכן
מוכה צמרת צלודך עוצדו צהיה גיטא דאשחכה
צבורא דכחז צי' אגא צבורא מהא אגא ענין צר חיי"ס
נהרדעי וצדוק רבנן מסורת לנהרדעי כו'
דמשמע שצדוקי כל אלו מקומה שמסורת עד נהרדעי
דקרא ע"ש נהרדעי כדפירוש הרמז"ן אלא שלטון דש"י
צד"ה דא"ס איתא דחיישין כו' שכחז שמו אגד' לונאי כו'
אחר הוא צנהרדעי כו' ולא כחז צנהרדעי וסביבותי'
וכן צד"ה חזרוק כל נהרדעי א"ס יש שם אגד' לונאי כו'
ולא קאמר כל נהרדעי וסביבותי' ש"מ צדיקה לחוד
צנהרדעי קאמר ולא סביבותי' והיה גיטא דאשחכה
צבורא רבדקי רבנן מסורת ועד נהרדעי ז"ל לרש"י דלא
היה רק דרישה וחקירה שדעו וחקרו בכל המקומות
שהולכין דרך עליהם מסורת ועד נהרדעי א"ס אינה
יודעין צלוחן מקומה אפילו צנהרדעי ענין צר חיי"ס
אחר שסם מקומה הסמוכין ויודעים ז"ל צדוקי א"ס
לא ינא ענין צר חיי"ס אחר מנהרדעי דרך צלוחן מקומה
וכן כיונא צנה להר"ה שפרש חזרוק כל העולם
סביבות נהרדעי כו' ע"ש וצמלתמות ה' מה שכחז עליו
ועוד דאין לסמוך על דברי רמז"ן צנה כיון דלא מנינו
צעום פוסק וגם חשונה היבא דפסקו דנריך חיפות
וצדיקה שמניכרו חיפות בכל עירות הסמוכין ושייכין
לאותו מקום מטעם שנקרא ע"ש אוחו מקום וע"כ ז"ל
דסמוכו אפי' רש"י דלא נריכין צדיקה צעירות
דסביבות לאותו מקום א"כ ה"ל דאף לפירוש הרמז"ן
דרוקא צנהרדעי היה ידוע ומפורסם לחלמוד שכל
עירות הסביבות והוא דסג"י קצא דנהרדעי שהיו
קורין אוחו על שם אוחו המקום נהרדעי אצל לא
לפי"ן מזה לשאר עירות כיון שאין כל העולם קורין
אוחו עירות ע"ש המקום ההוא :

וא"ל דבבא מוכה שכוונתו היה על סביבות הרבדני
שהרי בהרבדני לא היה שום אדם ששמו וגם
הציו כך כ"א בסביבות הרבדני דז"א דא"ס איתא יש
הרבדני אחר צעולם כדבוכתתי צחשונה אחרת
דחושבן לפני עירות שוות ואע"ג דלא חיישין אלא

וסתות דרזנן והכא מקור ומקומו טמא קמפלגי רש"ג
 סבר אשה טהורה ודס טמא דקאחי דרך מקור ואמר
 רבי חי מייסח לוססתות אשה נמי טמאה ואי לא הייסח
 לוססתות מקור מקומו טהור הוא ופירש"י לשם ו"ל
 מקומו טמא וכל דס הצד דרך שם ואפילו אינו דס
 נדה היא אצ הטומאה לטמא אדם טומאה עדז ואס
 נגע צטהרות טמאה וכה"ג צפרק המפלה ריש דף כ"ג
 אהא דקאמר החס רצח אומר דכ"ע אין דרכה של אשה
 לרחות דס והכא צאשה טהורה ומקור מקומו טמאה
 קמפלגי פירש נמי רש"י לשם דהיינו שטמא טומאה
 עדזי והנה עפ"י היה נראה לפוס רהיעא דגס כאן
 פרק החנקות פירש"ן כן ולא פליגי אלא לענין טומאה
 עדז וכ"ש רוס כ"ח וגם מהו"ר מאיר ז"ל מלוצלן
 צהזנחו צסימן ק"ל האריך לפרש כן פירש הצרייחא
 זה והשיג על הצ"י צמ"ש סימן קפ"ז צ"ד על מ"ש רבינו
 ונא זנה אשה לומר מכה יש לי צאוחו מקום כו' וז"ל
 צצרייחא פלוגתא דר' ורש"ג ופסקו הפוסקים כר'
 דאמר הכי עכ"ל ובחצ פהר"ס הנ"ל הצ"י לא דק רצפר'
 כל היד וצפרק החינוקת מסיק דלא פליגי אלא צמקור
 מקומו טמא לענין טומאת עדז ולא לענין נדה :

ר'י נראה דהצ"י דייק שפיר והוא לא דק שהרי להרי'
 כחצ צרש"י כאן צפרק החינוקת דרוקא רישא
 רש"ג היא אצל הך מלחא דנאמנ' קאמר רבי ולא
 רש"ג י' ולפי הצנח מהר"ס הנ"ל גס רש"ג ס"ל
 דנאמנ' והאשה טהורה אלא דרש"ג אומר מלחא
 אהריחי דמטמא טומאה עדז לכן נראה לפענ"ד לפרש
 דר' ורש"ג פליגי אס היא טמאה צצעה וה"ק נאמנות
 אשה לומר מכה יש לי צמקור שממנה יונא דס כלומר
 דהיכא דרחהה דס נאמנ' לומר יש לי מכה צמקור
 שממנה סצודה איני שיואל דס שרחהה ולא דיהא
 נאמנה לומר שממנה יונא דס דאין צריכין שחרגיש
 שיואל דס שמכחה דאל"כ הכי הל"ל ונאמנ' לומר מכה
 יש לי צמקור ויואל דס ממנו מאי שיואל דס דקאמר
 אלא ר"ל דס שרחהה כדפירש וכן משמע מדברי ר"ן
 שכחצ בהלכות נדה צפ"צ דצצועות דחולין צדס מכחה
 מסחמא משונה אין חולין ואס אין משונה חולין וא"כ
 ה"נ מוכח דאפילו אינה מרג"ש שד' יונא ממכחה חלין
 דאי לא ה"ק אשה נמי דהכי הל"ל ואס יש לה מכה אש
 מרג"ש שדס יונא ממנה חולין ואי לא לא אלא ודאי
 מסחמא חולין ואפילו אינה יודעת שיואל דס ממכחה

צ"ח תיחא לפי שהחוקו וכ"כ נ"י וא"כ תקשה ל'ל
 למומר דהחוקו שני ענן צד היח חפוק לי' דאפילו
 לא החוקו מיישינן ונריך לצדוק כיון שהיו כמה עיירן'
 מסורה ועד נהדרעי שנקרא ע"ש נהדרעי כדמוכה צפ'
 הרמז"ן צמלמות ה' הצלחתינו לעיל סאחן עיירות
 בקראו ע"ש נהדרעי אע"כ ל"ל דאף שהיו כמה עיירות
 אי לא החוקו לא מיישינן וא"כ לצדוק ול"ד לקשטילא
 שכהא מלכות :

ב"ד הך יעקב צלח"א מהו"ר אפרים נפחלי ז"ל פה
 ק"ק לוצלן

שאלה כ"ח

אשה מניקה שאין לה ומחיש לה מכה צאוחו מקום
 דהיינו שנקער צאוחו מקום כמו חתיכה צטר וחולה
 לה מחוץ לפרוודור חותה חתיכה מוניא דס וליחה
 זאינו יודעת אס הוא עקירת המקור עלמו או משאר צני
 מעיים חולה לה מחוץ או הפרוודור צעמו נעקר לחוץ
 יודינו מודינו דין של אשה זו :

תשובה

כבר כבר קבלתי כחצך והראכתי לצאר צהזנחך
 דרוקא כשנודעת שמכחה מוניא דס הוא
 דחולין צמכחה ואני צאחי לצאר הכל גרסי' צפרק
 החינק' דף ס"ו צצרייחא דהרואה דס מהמת חשמיש
 כו' ואס יש לה מכה צאוחו מקום חולין צמכחה כו'
 ונאמנת אשה לומר מכה יש לי צמקור שממנה דס
 יונא רצרי רבי רש"ג אומר דס המכה הצד
 שהמקור טמא ורצוחינו העידו על דס מכה הצד
 צמקור שהוא טהור מאי צנייהו אומר עולא מקור
 מקומו טמא איכא צנייהו ופירש"י דצרי רבי הך
 מילת לחוד דנאמנת קאמר רבי אצל רישא כולה ר"ש
 היא ועל מה שאמר עולא מקור מקומו טמא א"כ לא
 פירש רש"י כאן כלום אלא צצפרק כל היד דף ט"ז אהא
 דקאמרינן החס לימא הני חלאי צהא נמי פליגי דחנן
 הדוחה דס מהמת המכה אפילו צחוק ימי נדוחה
 טהורה רצרי רש"ג רבי אומר אס יש לה וסח מיישינן
 לוסתה מאי לאו דכהא קמפלגי מד סבר וסתות
 דאובייח' ומר סבר וסתות דרצנן אומר רצינא לא דכ"ע

זה שסיים הטור וכחצ צסימן קפ"ז ונאמנה אשה לומר
מכה יש לי צלוחו מקום שדס זה יונא ממנו זה ממש
כרפירט' וכ"צ הרש"ג א"צ צח"ה הארוך צציה צצעים סוף
שער ד' ע"ש כנ"ל לפרש דצרי דצי צמה דקאמר ונאמנה
אשה לומר כו' וע"ז פליג רש"ג ואומר דדס מכה הצ"ה
מקור טמא כלומר דדס שיש להלות צמכה שהיא
צמקור עלמו טמא כיון שאינה מרגשה שהדס יונא
ממנה ואפשר דהוא דס נדה לכך היא טמאה שצעה
אהא דקאמר עולא מקור מקומו טמא איכא צנייהו
ה"פ דרש"ג דס"ל דמקור מקומו טמא וכל דס הצ"ה
דרך שס ואפילו ודאי אינו דס נדה הוא אצ הטומאה
לעמא טומאה ערצ לכך הכא דפסק דס נדה הוא
עמאה טומאה שצעה ורצי ורצוחינו דס"ל מקומו
שכור לגמרי אף אם הוא ספק דס נדה כיון שיש לה
מכה חלינו צמכה וטהורה כאן דלא אחתיק לן כאן
שוס טומאה מש"כ כאן לדעה רש"ג דעכ"פ יש כאן
שוס טומאה כדפרש"י ודייק הרש"ג וקאמר דס מכה
הצ"ה מהמקור כו' ר"ל דוקא אם המכה צמקור עלמו
דטמאה טומאה שצעה מטעם דפרש"י מש"כ כשמכה
היא צנדרין אע"פ דכל דס שצנדרין צחוקו מן המקור
כדאיתא צפרק כל היד דף י"ז צמנה משל משלו חכמי'
מ"מ חרמי חומרא לא אמרינן דנימא שהדס אינו דס
מכה אלא דס נדה ונימא עוד דהוא מן צל מן המקור
זכמ"ט רמ"א צבג"ה סימן קפ"ז כשהמכה היא צנדרין
איכא ס"ס וטהורה והס מדצרי מהרי"א סימן מ"ז
הצ"ל מ"מ לרש"ג דאפילו צנמנא המכה צנדרין הדס
טמא טומאה ערצ משום דאף אם דס מכה הוא מ"מ
כיון שצ"ה דרך המקור מקומו טמא הוא מטמאה
טומאה ערצ וצכה"ג מיירי צפרק כל היד דמכה היא
צנדרין ואפ"ה ס"ל לרש"ג דהדס מטמא טומאה ערצ
ואינה דס נדה משום דדס שהוא צנדרין הוק"ס כנ"ל
לכך אינה דס נדה אף שיש כאן שס טומאה כנ"ל וכן
שמע לטון הצרייהא דאיירי שס צמכה שצנדרין דקאמ'
החם רש"ג סוצר צאשה טהורה וזה טמא דקאחי
דרך המקור ואי אמרה דמכה צמקור עלמו והדס צל
ממנו מאי דקאחי דרך מקור דקאמר דקאחי מן המקור
הצ"ל אלא מיירי דמכה היא צנדרין ואחי דרך מקור
לכך טמאה טומאה ערצ ולפ"ז נמי שפיר מה שפרש"י
לשם דרש"ג לא פליג אלא ונאמנה אשה וכו' ולא על
מה שקאמר צרישא ואם יש לה מכה כו' משום דוקא

צמכה שצמקור ס"ל לרש"ג דאין חולין משום דיש שס
צמקור שס טומאה כנ"ל ולא צמכה שצנדרין שאין שס
שס טומאה ערצין צנדרין וגם הוא ס"ס כנ"ל ולעיל
צרישא איירי צמכה שצנדרין ולכך קאמר ואם יש לה
מכה צלוחו מקום כו' ולא קאמר ואם יש לה צמקור
להורות דצמכה שצנדרין כ"ע ל"פ דטהורה מטומאה
שצעה אלא דצמכה שצמקור פליגי דצי ורש"ג:
כלל העולה פליג ארצי צמאי דקאמר ונאמנה
אשה לומר מכה יש לי צמקור כו' וחולין
צמכה אלא ס"ל כשהמכה היא צמקור כיון שיש שס
שס טומאה עכ"פ ונרקו דצרי הצ"ה שכתב חמ"ט הטור
ונאמנה אשה וכו' דפלוגתא דצרי ורש"ג הי"א ועכ"פ
נצוה לצאר ג"כ הא דכתב צ"י צסימן קפ"ח על מה
שכתב הטור ה"ל וכן אם ראה דס צמחה אפילו
אם היא מצוקעת כו' טהורה כיון שאין דרך לראות
צכך וכן עשה מעשה דצינו שמשון צאשה אחת שצקד
מקור שלה וכמין חתיכו צשר הי' נופל לה צציה החילון
ולא הי' פוסקת מלראות כל זמן שאותן חתיכו הי' צציה
החילון וטיהר אשה לצעלה עכ"ל וכחצ ע"ז הצ"י וז"ל
ומ"ט רצינו ורצינו ירוחם צהאי עוצר דר"ל לא יחכה
פוסקת מלראות כו' נראה שהיתה רואה ממש ואפ"ה
היה מטהר אותה מפני שהיה חולה שמהחיות
שצציה החילון נמשך הדס כו' אצל צלשון הרא"ש
שכתבתי לא משמע כן אלא כמין החיות צשר היה
יונאין צענמה ואע"פ שהיה הדס צמוך החיות
ופלוי פלוי היה מטהר כו' אצל אם היחה רואה דס
להדיא צל החיות צהא לא איירי ואפשר דכל כה"ג
נמי מטמא לה דאע"ג דחלינו צמכה ה"מ צמכה
שצנדר' אצל הכא שהמכה היחה צמקור עלמה איכא
למימר דמטמא לה עכ"ל הצ"י והרצ מהר"ס מלוצלין
הנ"ל דחוק עלמו עד חקור לייש דצרי הצ"י גם דוס
כ"ח האריך צציואר דצרי צ"י ולפי דרכי הנ"ל דצרי צ"י
המה פשוטים אך שנתחיק לטון הרא"ש מ"ט צצרייהא
דהמפלת דקאמר החם המפלה חתיכה כו' אם יש
עמה דס טמאה ואם לא טהורה שר' אליעזר אומר
צצורה ולא צשפיר ולא צחתיכה והכמים אומרים אין
זה דס נדה אלא דס חתיכה ומסיק שס אמר' אצוי
צשפופרה כ"ע לא פליגי דאין דרבה של אשה לראות
דס צשפופרה והכא צחתיכה עלמה קמפלגיר' אליעזר
סוצר דרבה של אשה לראות דס צחתיכה ורצנן סצרי

תשובת הגאונים בתראי

הגהות מיימוני וסייעתו וע"פ זה כחצח נחלת דברין
 דמכה שמקורו צלו עקידה ודאי דחולין כשירועו ויגוף
 דם ממנה כו' אכן צ"ד שהחובה נשר נעקר מאוחו
 מקום כו' והלכה לזאת דברין וזאיני מצינ דהרי גם
 לפי דרכך אין חילוק כלל בין נעקר המקור לחון וצין
 אינו נעקר ולפי מ"ש לפום דהיעול משמע צ"י כשהמכ
 היא במקור עלמא ממחל לה פשיטא דאפילו אם אינו
 נעקר המקור ממקומה כלל גמי ממחלה לה אלא
 דמעשה דר"ש כך הי' :

ומה שהקשה כ"ח בצרייתא דפרק החינוקה אהל
 דקאמר החם דאם נמאל דם על ראש המוך
 צידוע שהוא מהמקור ולא מן הגרדים לא נמאל דם על
 המוך צידוע שהוא מהגרדים כו' והרי משנה שלמה
 היא דפרק כל היר נמאל צפרודר ספיקא טמא לפי
 שהמקור מן המקור הרי מצוה דאפילו דם הנמאל
 צלדין טמא כי חזקתו מן המקור ולי נראה דל"מ
 דודאי הנמאל צפרודר ספיקו טמא לפי שחזקתו דזא
 מהמקור אצל מ"מ צדדיקה שפופרת אמרינן אם לא
 נמאל דם על ראש המוך דאז איכא הוכחה ולא זא
 מהמקור דאלו זא מהמקור הוה נמאל על ראשו ואיכא
 הוכחה דליכא שום דם כלל במקור וזה שאמר צידוע
 שהיא אינה מהמקור :

ויש להציא דאיה זבא דאמרינן גבי כחם הנמאל
 על חלוקה לצד מהחגורה למעלה דטורה
 מטעם דאלו זא מהמקור היה נמאל גם על צורה
 וכמ"ש הטור צ"ד סימן ק"ג ו' וגם לענין שחלה כחם
 צבעלה וצננה המחמסקים צמימה אמרינן נמו דאם
 לא נמאל זכס מטעם זה דאלו זא הכחם מהס היה
 נמאל גם זכס וה"ה גמי צ"ד דכחצחני כלל היוול
 מדצדו לענין פסק הלכה דצדדיקה שפופרת אם
 נמאל מהגד ולא נמאל דם כלל צראש המוך ע"כ דלאו
 מהמקור זא וטהורה ובעלמא כשנמאל דם מהגרדין
 ודאי דטמא דחזקתו מהמקור * * * * * ואם
 יש לה מכה במקור אפילו אם אינה יודעת צוראי שם
 יולא

אין דרבה כו' ו"ל הר"ש אחר שהתר פירש דש"י ור"ש
 מקוני פירש דזהו פלוגי דר"א סובר דרבה של אשה
 לראות דם צמחיה ובין שראתה כדרך שגשים דגילין
 לראות טמאה ורצנן סברי אין דרבה זא ע"ג דפלוני
 פלוני וכיון שלא דאחה כדרך שגשים דגילין לראות
 טהורה ופליגי ד"א ורצנן צטעמי דקרא דרדשינן
 צצורה ולא צפופרת ד"א סובר דממעט שפופרת
 מטעם הפסקה וכן חמיה היכא דאין הדם נגע
 צצורה אצל אי פלוני פלוני עדיף וקרינן שפיר צצורה
 ורצנן סברי דטעמא דממעטין שפופרת משום דאין
 דרבה לראות נכך וכן חמיה אפילו פלאיי פלאיי לפי
 שאין דרך גשים לראות כך כו' וכן עשה רצינו שמשון
 צאשה שנעקר מקור שלה וכמין חמיה נכר זא היה נופל
 לה צמח המיוון וטיהר אותה לצעלה כיון שאין דרך
 גשים לראות כך עכ"ל הרי מצוה מדצדו דמה שפירש
 פלוגתא דר"א ורצנן איירי אם אין דם עמה צצעה
 שפופרת חמיה אצל אם יש דם עמה טמאה כו' ור"כ
 צע"כ גם מה שהציא הר"ש ראייה לדצדו ממעשה
 דר"ג מיירי נמו צעלה היה דם עמה אצל אם היחה
 רואה דם להרי' זבא לא איירי הר"ש והחמי' הציא
 על הטור ורצינו ירוחם שכתבו כעובדא דר"ג ולא
 היחה פוסקה מלראות כו' דאע"ג דהר"ש ושאך
 פוסקים פסקו כרבי באף זמיה שמקור חלינן הדם
 צמחה והרי נקטינן מ"מ אפסד כיון דר"ג לא פסק כן
 ואפשר דפוסק כרש"ג דם מכה הצא מהמקור הוא
 טמא ולכך לא חלינן אלא כשהמכה היא צלדין לא
 ה"ל לכחצו צסם ה"ר שמשון ולא היחה פוסקה לראו'
 כו' דנראה שהיחה רואה דם ממש כג"ל לפרש דצדו
 הצ"י לפי מאי דפרשתי דצדו ורש"ג לעיל וזהו נחבאר
 לפי מאי דקו"ל ברבי דחולין צמחה אפילו היא במקור
 אפילו אם אינה מרגשה אם יולא דם ממכה חולין
 צמחה ודלא כמ"ש המדרכי * * * * * והגהות מיימוני
 פרק י"א מהלכות איסורי ביאה אלא כמ"ש הרש"ש
 צח"ה הארוך הוא נכון * * * * * ומכ"ח הסכים לסצרות

* * * * * ולי כראה דאף הגהות מיימוני ה"ל לא פליגי על הרש"א ה"ל דגם הרש"א ה"ל דלרובה לידע עכ"פ אם העכה מוג' א'
 דם רק קאמר אע"פ שאינה יודעת שזה הדם הוא ממכה חולין אם ידעה ודאי שזמחה מוג'א דם וכן מוכח עלסון רש"א
 ע"ש וכן הגהות מיימוני ה"ל כך דא"צ לידע שזה הדם הוא מהמכה ותמי' לי על הצ"י סימן קפ"ו שמהם עמלקת ציניהם
 דלפע"ד ליכא פלוגתא צוה עכ"ה *
 * * * * * ודלפי מה שהשגתי לעיל בהג"ה צע"כ דריבין עכ"פ לידע שזמחה מוג'א דם אז חולין אף שאין יודעת שזה הדם עמנה
 עכ"ה * * * * *

הרחק אמה דהא נקיש בלשוננו הריג' אמות לשני כוכין
עם הרווח בו' ולפ"ז אין עם רווח כי צקין יהיה שני
כוכין דצוקין זה לזה אמר :

ועוד דה"ל לקצר ולומר ו"ל כוכין העשויין כנגד
מוחרין לסמוך זה זזה היפך סדרת הקושיה
דס"ל דגריק ליהן לז' כוכין ז' אמות ואמה לכל קרן
וקרן אלף ז"ל דס"ל דגריק הרחקה והרחקה זו עומר'
אלולו כנסי' וגם ניורי הגאון מהר"ל ז"ל אינו מוצין לי
מחוך קושי' זו ואין לומר דלא חירוך כי אם לפתח
מערה אחת דהא נקיש בלשוננו וכגון שירחיק לעולם
הכוך שמימין הפתח בו' משמע שרצונו לחרץ לר'
רוחחיו' וכן יש להקשות ארצרי ר"י ז"ל צסוף
שמרחיק ין כוך אחת אמה והשני הני אמה בו' וצקשת
מאת ארמו' ושיז' לי רוס הוד כ"ח חשונה נכונה :

כ"ד מנחם מענדיל חונה פ"ק פינטסוף השמים לפ"ק :

שאלה ל'

שלום לארדוני תני מ"ו הגאון הגדול מהר"ר וואל
באשה שנפלה לפני יצם עומר' והיבס נשחמד לפני
נשואין אחיו והיה גדול בשעת נשואין אחיו והנה לא
נעלם ממני מ"ש הטור זא"ע סימן קנ"ו צסס ר' יהודה
גאון תיכד נסכה צעלה הוה יצם מומר' לא צעי חלילה
ובחז הטור עליו ולא ידעתי מה הילוך יש צין אם היה
יצם מומר' כשנאח' אז לא ע"כ והטעם מוזחר צה"ה
סימן רכ"ג שהגאונים סדרי דנשואין מפילין וכיון
דצשעת נשואין היה היבס מומר' שז' אינה גופלה לפניו
והא דק"ל מי שיש לו אח מ"מ צין אם הוא מומר' אז
עע"ז כדבחז הרמב"ם להדיא יוקק לחלילה חירונו
הגאונים דאייני שנעשה עע"ז אחד נשואי אחיו והו'
סדרת הגאונים שם צד"ה סימן הג"ל ופסק צצ"י צש"ע
שלין לסמוך על הגאונים אף שניל מחוך דדרי ח"ה
שלא החליט להחמיר אלא צנרון שזא לפניו שהיבס
היה קטן צשעת נשואי אחיו דאז אמרינן מעשה קטן
לא בלו' הוא והוה כמו נשאת צעורו יחודי אלל הצ"ה
כחז סחם שאין לסמוך על הגאונים' אכן צנ"ד שיפ'
עוד נד להקל שהעידו כמה עדים ששמע שמה או נהרג
תיבס מכמה שנים אף שיפ' לפקפק שהעידו שזא קול
דלא

יואל ממכתה פלוגתא דרזי דהצ"ג פסקו הפוסקים
כד' דחולין צמכה שצמקור כמ"ש הרש"א שער ד' ואפי'
להנהות מיימוני ומרדכי דס"ל כנ"ל דצעינן דיודעת
צודאי שמכתה מוניה רס מ"מ ודאי מודים דאם יש לה
וסח קציעה דחולין שלא צשעת וסחה דהוא מוד'
מכה כמ"ש מהר"ה' צסימן מ' וכ"ש צנ"ד שהיה מניקה
ודמי' מסולקין ממנה לגמרי פשיטא דחולין צמכתה
ואפילו אם יודעת היא שהעקירה היא מהמקור אפילו
אם אינה יודעת שמכתה היא מוניה דס הנלע"ד
כחצתי : היום יוס' צ' ג' ארש"פ"ט לפ"ק
אני צנך הק' שמואל נצי המכונה הירץ בל"א הגאון
הגדול מהר"ר יואל שליטא

שאלה כ"ט

בלתה לי מה שלא נחייש לי צסוגי' דכוכין צחוס' ד"ה
דעציד להו כמין נגר בו' וק' לר"י בו' ואומר דהצ"א
דיכול להיות הפתח רוחצ' ג' אמות וכגון שירחיק
לעולם הכוך שמימין הפתח אמה ושצשמאל יעשה ג'
אמות וכגון שירחיק לעולם הכוך שמימין הפתח אמה
ושצשמאל יעשה צקין זוויות הרי ג' אמות לשני כוכין עם
הרווח נשאר ג' אמות לפתח עכ"ל :

ואני שומע ולא אצין חנינה אם לא היו עושין כי אם
מערה אחת ופתח אחת א"ש אמנם כאשר
נצוא לפתח מערה שניה הסמוכה לפתח מערה ראשונה'
הן סדרום הן שצנפון אם עשה כוך שצשמאל פתח
מערה ראשונה צקין זוויות מערה ראשונה צפתח מער'
השניה זה הוא נד ימין וגריק להרחיק אמה מן הכוך
שעשה צקין זוויות השמאל צמערה אחת וכן יעשה
הכוך לפתח מערה השניה א"כ כזר נחסרו ג' אמות
צ"ל לז' כוכין ואמה הרחקה צמערה אחת וכלן יעשה
הכוך לפתח מערה השני א"כ כזר נחסרו ג' אמות שני
אמות לז' כוכין ואמה הרחקה ועוד יעשה הכוך צקין
זוויות השמאל של מערה זו וא"כ בדר קושי' לדוכתי' לא
נשאר לפתח כי אם שני אמות וכן כאשר חנחנו מסכים
עד פתח מערה הרציעית ושם יעשה הכוך צקין זוויות
השמאל א"כ הגרע אמות כוך צכוך הראשון שהרחוק
ימה מלר' ימין מערה ראשונה וק"ל' ואין סברא לומר
דהרש"א ס"ל כתי' שלו דמוחר לסמוך כוך לכוך צלי

תשובת הנאונים בתראי

סירבה גמור' אינה נוחקת במשמות וצדאי דוד זעלמא
 הוא דמכיה דירן צבהמה אלל דאחדין דזריבין לזורק'
 אם מצנצן דחיישינן למירכא צח יומא אם הוא מצנצן
 אלל צגדיים וטלאים ועגלים הרפים קבלה מקדמונים
 להטריף כי סרכוחיהן רכים ודק ומחנהקין על ידי
 מיעוד ומשמות וצדאי סירבה גמורה היא ואפילו
 מיעבה ולא צלצנה כיון דאין סירבה זלא נקב אמרינן
 קרום עלה עליה ואינו כתימה ועריפה דכל סירכא
 אין לה צדיקה מיהו אין דין כל העגלים שזים דדוקא
 צעגלים הרכים כמ"ס מהר"ם הימלש זביינו לומד
 שיהא צן שנחו והוא שיונק וכו' יוחנן ולא בעולא פרק
 העור והרוטב דאמר עגל רך צן שנחו אף גדי וטלה
 צלצון צני אדם דינו שלא למעך צהם כלל חכר לצד
 דכתיב טלה חלצ אחד שפירושו הוא שהיה עדיין יונק
 חלצ והוא משוזה מבלל דאיכא טלה מחם שאינו יונק
 וכדחנן פרק כלל גדול עמיר כמלא פי טלה עשזים
 כמלא פי גדי מצואר דאף אוחו שאוכל עמיר נקרא
 טלה ומ"ס מהר"א הרכין אינו חוזר כ"א לעגלים
 לאוד ולא אגדיים וטלאים ומעמה אם העגל הל"ז הי'
 צן שנחו זהו שיונק הוא שנקרא עגל רך שלא למעך
 צמרכוחיו אלל אם הפסוקו לגמרי מליניק אף על פי
 שהוא חך שנחו אין לודין עגל רך כרפירש רש"י :

אלל פס"ק שנהרג היצם וזעל ח"ה כחצ צסימן רכ"צ
 שאין משיאין אח אשמו ואין פוטרין אש"א ח"ה ע"פ
 הקול ואי לא דמסחפינא אשינא דהיינו דוקא בעודא
 שזא לפניו שלא העיר שום עד רק שאשה נשאלה ע"פ
 קול וכן דייק מהרמ"א וכחצ צבה"ה צא"ע סימן י"ז ח"ל
 לא צא עד צדרכים הנצרכים רק שיאל קול הצערה
 צעיר שמה אין משיאין אח אשמו אלל צג"ד שזא הער
 אהעיד ששמע ממה אנשים יהודים וערלים שמה היצם
 מהני ואף שמוסיף ואמר שהוא קלא דלא פסוק אינו
 מניק כלום ומה שהעדים אומרים מקנחן שנחלה
 ומקנחן אמרו שנהרג צסוף נמי אינו כלום שאף
 שמכחישינן זא"ה הואיל ושניהם מודים שאינו קיים כמ"ס
 דצינו צט"ע סימן י"ז ע"ש צהצוה הרא"ש ולא חיישי
 שמה הראשונים פסולים היו כדכחצ רמ"א צסימן י"ז
 פ"ה אכן יש להוש שחוחן שאמרו מחלו נהרג אמרו
 ע"פ הקול שינא כמ"ס רמ"א צבה"ה צא"ע סימן י"ז צהם
 ה"ה סעיף י"א דצוה לא מהני מ"מ הואיל ויש כאן עוד
 ג"ד היחר שרוב הפוסקים מחירין אורה צלל חלוה
 פואיל והיה מומד כשניסח אע"ג שאין לסמוך עליהם
 כנ"ל מ"מ לנרף עוד להיחר יש להקל וכ"כ צהדיא הצ"י
 צהם מהר"ק ציצמה שנפלה לפני יצם מומר וע"א
 מעיד שמה דאף לפי הפוסקים שאין מקילין ציצמה
 להחיר ע"פ ע"א אלל כיון שיש עוד ג"ד מהמה שהיצם
 מומר יש להחיר מהמה הני הרי טעמו כנ"ל שמטריפין
 אהרדי ויוריענו נא דום כ"ח השוזה :

צ"ד צנו ה"ק שואל לצי המכונה הרץ פה ק"ק פינטשוף
 עוס"ד ט"ו צצט שצ"ח לפ"ק

שאלה לא

שגל שצדק הצודק סמוך לשנת והיו שני סרכוח צריאה
 זאח נמוכה צמשמות היוד והשניה לא מיעבה כלל
 והשניה כך והבשיר העגל לאכלה מה דינו של הצודק :

תשובה

תחילה צצאר עיקר הדין כי מנהגינו שחוקילין
 וממעכין צמרכא הטעם משום חק"י ליה

ותיין צצו"ת מהר"ם מלוצקין וצחצוה מהר"ר ישק"ז לצי"ת לוי סימן י"צ שם תעלה מצואר שכר השיגו על כדומה לא :

אכן למאי שנאלל העגל הל"ז ולא מיעבה צמרכה
 ולא צדקו כלל אם מצנצן הדוד פשוט שאפילו
 לא היה עגל רך אלל צבהמה גדולה אוחן שאכלו ספק
 טריפה אכלו ואין צ"ל אם עגל רך דוראי טריפה אכלו
 צצין כך וכך הכלים צריכין הכשר כריגוי וע"ד העצ
 שאומר עשה שמעולם לא נהג למעך צמרכוח עגלים
 לא מעצרין ליי צפעס הראשון אלל מזהירין אוחו על
 להצא
 כ"ד ה"ק ארי' יהודא ליב צן א"א הרצ הגדול הגאון
 והמופלג מהר"ר יואל זצ"ל :

שאלה ל"ב

יצם ויצמה שנחענמו לדין ומיצם מייאין לחלון מה
 דינו :

ודאי

ותיין צצו"ת מהר"ם מלוצקין וצחצוה מהר"ר ישק"ז לצי"ת לוי סימן י"צ שם תעלה מצואר שכר השיגו על כדומה לא :

תשובה

וראי אם היצם טוען לא תהלוך ולא אייצם פשיטא
 שכופין אותו וכו' רמז'ס פ"א וכן בטור
 וכן בחשבוני מהר"ם ואם היה היצם טוען שרונה לייצ'
 צוה כחז מר שנהלקו צוה תנאים ותמורות ואחר כך
 ראשי דורות אי כופין או אין כופין וכחז מר דלא פליגי
 בעיקר הדין אלא כ"ע אינה להו הא דר' יוחנן דאמר
 אין תלינה עד שיכובו שניהם לפיכך לכ"ע מיישגין שמה
 לא יכוין למזה צעזיל שכופין אותו ויהיה תלינה
 פסולה אך תקנות קדמונים הוא לכן מ"ד כופין
 במקום או בעת שנחפשט התקנה וא"כ תפילו אי לא
 יכוין אין צדך בלום משום דחכמי הדור שתקנו כך
 תקנה עקרי לקדושין הראשונים ע"י תלינה זה ומ"ד
 אין כופין יצמיו או במקומו לא נחפשט התקנה ולכך
 מיישגין שמה לא יכוין זה חורף דדרוך :

ועתה שרו לי מר אשר כחצת ראשונה שקלי וטרו
 צוה אי כופין או לא תנאי ותמורות איני
 טרע איו נמנא דדר זה לא במחני' ולא צדריחא והא
 והא דמסיק צפרק החולץ משמי דרב ור' יהודה דליכא
 מאן דפליג עלי' ותמה שרש"י ור"ת נהלקו צדדר אצל
 שרש דרב נמנא ותלמוד ערוך צפני חוס' ואשר"י צמאי
 נהלקו דגרמין צפרק החולץ חנן החס מנח יצום
 קודם למנח תלינה צראשונה שהיו מחכונין לשם מנח
 עכשיו שאין מחכונין לשם מנח אמרו מנח תלינה
 קודם אמר רצ מנח ואין כופין ופירש"י דרב תסיפא
 קאי וה"ק תפילו עכשיו דמנח תלינה קודמת אין
 כופין אותו לתלוך ור"ת מפרש דארישא קאי וה"ק
 תפילו צראשונה שהיה מנח יצום קודמת תפ"ה אין
 כופין אותו לייצם אצל עכשיו כופין אותו לתלוך וכל
 היכי דתמנא פלוגתאי כופין או אין כופין צמאי טעמ'
 פליגי ולא מטעמא דמר דק' לדדו מר לרש"י דאמר
 תפילו צומן הזה אין כופין לתלוך אלא אי צעי מייצם
 וכן כל הני דצדו אין כופין צע"כ ס"ל דמיצם דאל"כ
 צעלנו מנח עשה וא"כ לדידך דאמרת אין כופין משום
 דמיישגין שמה לא יכוין ח"כ כשמייצם נמי ליהוש
 דילמא מבין שלא לשם מנח ופוגע צעוה כאלא
 שאל ודומק לומר דכולה ס"ל כרבנן ועוד תפילו
 לרבנן מ"מ תיסורי תיפא כחסס מתניתין דלעיל

ודומק לומר דצעזיל הכפי' יכוין לפוסלה כדי להקס
 דאחזוקי אינשי צדשיעו לא מחזקינן וע"ק כי הוכי
 דניהוש היכי שכופין אותו ר"ג ניהוש כשהיצום הוא על
 כורחה שלא הכונה לשם מנח ואינו לריבין עד שיכוננו
 שניהם :

ועוד לדרוך שאין לר לכפות לתלוך אלא על ידי
 עקירות הקדושין צשלמא כשכופין אותו
 מדרבנן איכא למימר שע"פ שנעקרו הקדושין צוה מ"מ
 הנריכוהו רבנן תלינה כדי שלא יטעו לומר יצמה יולאה
 צלא תלינה אצל כשכופין אותו מן התורה כגון מי
 שאינו רונה ליצם בו או יצמה שנפלה לפני מוכה שתיך
 דילפינן מסמיכות דאין תוסמין אותו ק' אי עקירין
 קדושין תלינה ל"ל וע"ק הינה היכא דליכא למימר
 כופין ע"י עקירה קדושין אצל היכא דליכא למימר הכו
 כגון גצי קרבן דילפינן מקרא שכופין אותו עד שיאמר
 רונה אני מאי איכא למימר וכן צביטי נשים כדאיתא
 צמשה גם רמז'ס פ"צ מהלכות גירושין צוה טעם ולא
 מטעם דמר וא"כ כ"ש תלינה ועוד גדלה שתקנות
 הקהלו לא היו אלא צחילוק ממון אצל מעולם לא תקנו
 שיהלוץ אלא עשו תקנה צנכסים ומתוך כך יהלוץ צרונן
 ועוד ג"ל שמתלוקה ר"ל צכופין או אין כופין לא שייך
 צוה כלל תפילו רש"י דס"ל אין כופין היינו דוקא
 כשמייצם אצל צומנינו שא"ל ליצם מורש דכופין אותו
 לתלוך דהא צהדית כחז רש"י כשהיצמה צזהרת
 תלינה צכל תמחלא שחחן כופין אותו לתלוך צצומנינו
 שא"ל ליצם אין לך תמחלא גדולה מזו אצל המתלוקה
 עיקור היא צנכסים וכמ"ש השוטה ר"י הלצן שמשמע
 מדצדו שאע"פ שעשו תקנה לתלוך אינו מפסיד נכסים
 שיכול לומר כדר זכתי משמים תנא קא קאמינא ליצם
 ע"ב אין כה צדינו לכוף לתלוך תא"כ חחן היצמה
 נכסים ליצם :

ועוד שאלת לחווה דעת מי שיש לו אה המטומא צין
 הגוים אז הכלה מחנה שלא תהא זקוקה לו
 חס יש לסמוך על זה :

דע כי מנאחי העתק מהדר"י צענין זה והוא
 צמסופק ואומר אני כל הסומך ע"ז מהיר יצמה
 לשוק או יהיה צעילתו צנות גרסין צפר' המודר תחמר
 קדשה ע"ח זכנם' סחס רצ אמר לריכה גט ועעמי' דרב
 כיון שננסה סחס תמרינן אין אדם צועל צמקום שיש
 לחוש שלא יתקיימו קדושין ויהיה צעילתו צעילה צנוה
 לפיכך

תשיבת הגאונים בתראי

לכך יש להכשיר צפרט צהפכד מרובה
כ"ד הק' וואל סירקס פה ק"ק קראקא

שאלה ל"ד

שלום להגאון מהו"ר דר יואל ז"ל האול מה שהעתיק
פ"ח בספרו ציה חדש צעיר סימן הפ"ד דצני הג"ה
מיימוני צמס אציוסק דעונה זו איווס או לילה כו'
והני ווס והני לילה צחמות וצחמ עכ"ל וגם הצ"י דחה
דצני ופחצ עליהם כ"ח ושרי להו מרי דאשחמיטא לתו
הא דאימא ריש פרק התינוקה כו' והכי נקטינן גש
הרצ מהו"ר דר ולק כ"ץ ז"ל העתיק דצני האצ"י האסוף
וכחז עליו מ"ס ואני חמה מאוד מה ענין ההיא דר"פ
התינוקה לכאן דהחם מיידו צדס צחולים דודאי אין
המכה מחרפאות רק צהמשך הזמן ואיך חלוי ציוס או
צלילה רק חמד אין המכה מחרפאה פחות מ"צ שעות
מש"כ הבא דאיירי צפרישות עונה דאמר ר"ג צהדיא
צגמרא דהיכו דגילי למקויר צחחילת היום מותרת
צלילה שלפניו וכן להיפוך ש"מ אין האורה מהליף
עונתו צין ווס ללילה ואם רגילה לראות צחחלת היום
יש לחוש שמה יצוא צסוף היו"סף שהיו ארוך כי האורה
לפעמים מהאחר וציומה יצוא אך לפני יומי לעולם
לא יצוא וכן להיפוך צסוף לילה ואיך נאמר דזה אינו
מיידו רק ציוס א' צגנה שהיום וליל שוים וכי אורח זה
צדעתו הוא שידע זה ארוך י"צ שעות ואינו מקדים
לצוא וציוס קצר מקדים לצוא חלל ודאי טבע ענין הוא
דציוס זה רגילה לראות ואז היטיבין לכל היום וכן
צלילה י עודו כי מפשינן צסוף פרק האשה על ההיא
דצ"י והני ל"ל ה"ל לצניו אי לאו דרצא ה"א דר' יחזרא
לא

לפיכך מחק שחל על חנאו ופוסקים פסקו הלכה
כרצ וע"ש מ"ס הר"ש זכרי"ף ח"כ שמעינן מכאן שכל
חנאי צריך שיחנה צעשה ציאה דא"כ אמרי אין אדם
עושה צעילתו צעילת זנוח וצריך שיחנה דוקא על כל
ציאה וציאה ועל שני הצדדים הנ"ל לא היה החס שום
אדם עליה: *

שאלה ל"ג

אומה היחה סרוכה לדופן והיחה מכה צדופן דהיינו
שנצד הללע וחזר ונקשרה והסירכא היחה צצצר צצין
אוחו הללע צאוחו מקום הצצר והצורך לרוצ מהירחו
להיחם סצד שאין לה חיקון נחק הסירכא צלי משמוס
איועוך כלל ואח"כ נפה הריחה וצצעה שס צמקום
הסירכא יורגו אדונינו מה דינו של דין זה:

תשובה

דין פשוט הוא להכשיר מאחד שיש מכה צדופן חלין
צחר דופן שמכות הדופן היחה מוגיאה ליחה
קודם שנקשר הללע והדיחה קולטת ליחה ונעשה
הסירכא וא"צ אפילו צדיקה כלל כמ"ס צעיר"י סי' ל"ט
ואימא שס ואם שנצד הללע וחזר ונקשרה השיצ ספיר
מכה וצגמרא דחולין פא"ט ריאה הסמוכה לדופן כו'
העלמה צמהין חושפין משמע הא אם אין דעוחא
צדיחה ויש ריעוחא צדופן אפילו צמייכה וגם יש צנ"ד
ספק ספיקא דהיינו ספק אם הסירכא היא מריחה
או מדופן ואח"ל מהירחה שמה אלו הצורך לא היה
נחק הסירכא רק היה מועד כנהוג גא היחה מצצצלת

ונויה ו"ל דאין זה ראה צלמא התם העעם הוא דאין אדם עושה צעילתו צעילת זכות מסוס דצצר שמה לא יתקיים
ספנאי ויהיה הקדושין צעלן ויהיה צעילתו זכות לכך מחל עלתנאי כדפיטר רש"י שם מש"כ צנ"ד דלא התנאי תנאי
שאפשר שלא יתקיים דיהא שייך ספקושויו יחצבל רק קידם ע"ת שלא תשא זקיקה לחלוץ או ליבס ומיד בקד"ס היא
תקדשת וא"א סיתצבל הקדושין לכך אינו מועיל על תנאי"י שום תנאיתו צספר הצ"על ע"א ע"י סימן קנ"ז שהציא
תשובת הנ"ל ומציא קושאן זו צמס הרצ עה"ר דוד כהן ז"ל אצל אחר הענין וראה דלק"מ וצדקו דצרי הרצ הכותב
תשובה הנ"ל דים צנה הוא סוצר סתנאו אינו בלוס ען הדין דהרו צחמת אלו ומספקין אם מהני תנאי זה וא"כ
יהיו הקדושין צעלן והיה צעילת זכות למפרע וא"כ מחל ע"ת דאף אם יפסקו אח"כ דאין אדם יכול להתנות
תנאי כסתקדסה כתם ומחל ע"ת וק"ל ועמם כצנרא זה תנאיתו צצ"י צסימן ע"ג צענין המקדש מי שחזו שפחה
וחני צת קורין ע"ס כו' קשוע לא כהרצ עה"ר דוד כהן ז"ל עכ"ה *

לא חפליג זין ניסן לחמו דהא סחמא אמר כל היום
סלה ולא חילק זין זמן לזמן וכליל חמו כי רגילה לחמו
צמוק לילה ה"א דאיכא איסורא דק' שעות של לילה
קמ"ל דצ"א עונה הוא זמן מוגבל שהוא י"ג שעות לדברי
האזי"א ס"ק אלא ודאי גם דצ"א לא אמר דק אוחה
עונה לילה או יום זין קנרה או ארובה וע"כ לא כחצו
כל הפוסקים דק סחם וכמ' עונה יום או לילה זלא
חילקו זין זמן לזמן:

שניה צסימן קפ"ו כחז מעב"ת הקשה צ"י כי לא
נמז' דם על ראש מכהול אמאי שרינן בו'וכח'
כ"ח כי לפ"ז אין כאלן קושי' כי אין פי' מ"ש צמורא אין
כל האלצעות שוקן בו' והנה שוהא דמר לא ידענו דלפי
דצרי"כ"ח דכשהרס צ"א מן המקור אין חילוק זין אלצע
עז לשאינו עז וזין צעל כח גדול לשאינו צעל כח וז"ל
למה מחירין אותה לצעל שני יותר מציאה דציעים
לצעל ראשון ממ"ז אם דם זה צ"א מן המקור ה"כ ודאי
תראה גם צצעל שני ואם אנו אומרים שמה דם זה מן
הגדדים הוא ה"כ גם לצעל הראשון חשהרוי:
כ"ד ה"ק' משה צל"א מ"הו"ר ר' יצחק יהודה המכונה
לו"ח ההוגה פ"ק סלאנימ' ד"ה צינן ש"ז לפ"ק:

שאלה ל"ח

מאלתי לחוח דעמי צניאור דצרי חום' פ"צ דיצמוח דק
כ"א ד"ה ה"ה אשה חמיו נמי ובו':

תשובה

רע כי נריך להגיה שם מאם אם חמיו לא מני
למיפרך בו' וכן הגיה מהרש"ל ודבר פשוט הוא'
אלא חמיו גדולה הלא צחה שהיא אם אם חמיו אינה
אסורה מדאורייתא והאיך האמר ואפ"ה צדידי לא
גזרו רבנן וכן הקשה מהרש"ל וחירוץ וז"ל דלא
דלמטה דידה ליכא ערוה דאוריית' מ"מ מאחר דצחתי
דק"א איכא ערוה דאורייתא עדיף לגזור מאשה חמיו
כן וצחנס דק"א דאפילו אח"ל אשה חמיו עדיף מ"מ
קשה לצחור דמשני הא פסיקא לי' אמאי לא פריקחו
דאם אם אם חמיו' גם פירושו אינו דהאיך יעלה על
דעה דהוספה יכניסו עומם צדיותקי' כדי להקשות
דאמאי לא פריך מאם אם כו' דמאתר דצחתי ור"ח כו'

דלמא לא פריך אלא היכא דצחה ערוה דאורייתא
דומי' דצח חורגתו' אצל לפי האמת לפע"ד דהחום'
מפרשים דמאי פריך ה"ה אשה חמיו כו' דלא קשי' לו
אלא השחא דכחא משמע מלפנא דאי הכי וכמו שפירש
חום' צפ"ק דכחוצה סוף דף ג' צד"ה ה"ה צלשני נמי
אחי וצעיל כו' וה"ט דצלחו הכי איכא למימר דצדייתא
לא קמיידי אלא צשניות דמקלתן אסורין ומקלת שריין
ומשום דחני רישא אשה חורגו מותר וצח חורגו אסורה
חני סיפא נמי זאשה חורגו אומרת לו אע"פ דצחי
אסורה מדרבנן אפ"ה צדידי' לא גזרו רבנן והשחא
ניחא דצאשח חמיו דלא חני צחה צרישא צחך צרייתא
כיון דאסורה דאורייתא מ"ה לא חני נמי צסיפא
צדידה דמימה לי אמי מותרת לך כו' אצל השחא דמקשי
לי' מעיקרא צח חורגתו דאורייתא היא כו' וקמשיני
דאדרבה סיפא אינטריך לי' אלא דחני רישא איידי
סיפא ה"ה קשי' אשה חמי נמי ליחני צסיפא אשה חמיו
אזמרת לו אחי מותרת לך כו' זליחני נמי צרישא דצח
חמיו אסורה והוה חנא צאשה חמיו גמי רישא איידי
דסיפא כי היכא דחני צח חורגתו רישא איידי דסיפא
ולפ"ז יצואו דצרי חום' על נכון דהנה קשי' להו לחום'
מאי דקאמר ה"ה אשה חמיו נמי כלמוד דמעיקרא
דקס"ד דכולה צרייתא לא קמוידי אלא צשניות וצח
חורגתו נמי צשניות קאמר דלפ"ז לא הוי קשי' להו אשה
חמיו נמי חמיו כו' מ"מ אכתי קשה אמאי לא הוי
קשה לי' מעיקרא למאי דקס"ד מאם אם אם חמיו
דמימה לי' אחי מותרת לך אף מדרבנן וצחי אסורה לך
מדרבנן' גם פרשתי צלוחו דצור מה דיש לדקדק דמה
היחה כונח חום' צקושי' זו הלא חמי' הוא פשוט
דצמקום שהוכרו שנות דצ"י ר' חייא צהיפך הדף
דמש צלו החום' להקשות אצל זה הוכר גם כן
דקמצעי' לן אם יש להם הפסק ופרשתי דהחוספח
הופסים עיקור מאי דפשיט דז כהנא מצרייתא שלישי
ורציעי אין טפי לא דהכי משמע פשטא לישנא דצרייתא
ולא משגחין צדיותו דחני רצ' אשי דלמא משלישי זאיך
כו' והו דצמפיקא רבנן ודאי אזלינן לקולא וכך פסק
רמז"ם דשגוה דצ"י ר' חייא יש להן הפסק וכך ס"ל
לחום' ולכן הקשו מעיקרא למאי דקס"ד דכולה צריית'
צשניות קמיידי דמקלתן אסורי' ומקלתן שריין אמאי
לא פריך מאם אם אם חמיו דקמ"ל נמי דאידי שדי
וצחה חסור וחירו' חום' דאע"פ דפסק הלכה היא

תשובת הגאונים בתראי

היה שרי מ"מ כיון דאיכא מאן דקמציע ל' אם יש
 להן הפסק לא היו מלחא דפסיקא ב"כ הלכך לא מני
 פריד ;
 כ"ד הק' ואל צן הרב צמורר שמואל ז"ל חונה פה
 ק"ק קראקא

שאלה לו

מהגאון הנ"ל להגאון מה"רר משה אשכנזי הצ"ד דק"ק
 וויסאקי צלותן מקומות שבביה מקולות שעותין
 צחוכה נסרים שחוזרין צמקוה וקלחן הן מדריגות
 שצחן יודין למקוה והן מחוזרים צננין וכשהמים
 צמקוה עמוקים עומדים צדגוהם על נסרים וטובלין
 אם יש להם היחר ;

תשיבה

גוף הענין מצוהר צטור י"ד סימן קצ"ח ע"ג ואם
 כחז דום כ"ה צספרו צית חדש היחר ואני
 אצוה אהריו וארוסיך על דבריו מהרמ"ו כהצ צספרו
 וז"ל מזה מהמוצח לחקן הענין זה והוא שינחו
 אצנים רחצים עליהם אע"פ שכחז הרמז"ם פ"ו מהל'
 מומח משכז ז"ל כל העשו למשכז או למושז אפילו
 בו"ע"ג עד אע"פ שאינו מועיל לענין טומאה מ"מ יש
 צוה היכר עכ"ל מהרמ"ו ; מי יחן ידעתי מאין יש לו
 סדרה זו דכשיש אצן עליה יש היכר דהא לפי שיטה זו
 כל היכא דשייך קבלת טומאה גזרין אטו מחרגלות
 וכה ראהו ע"ג כלי חרס לא גזרין אע"ג דליכא
 היכרה יוחר מעל גבי כלי עץ אלא ודאי צקבלת
 טומאה חיליה מלחא דמלחא דפסיקא קאמרי דבנן כל
 היכא דמקבל טומאה הוי כלי ושייך למגור צי' כמ"ש
 צחילת דבריו ומעיקרה מאי סדר ולצסוף מאי סברי
 אצל יוחר נ"ל ליישז ע"פ המשנה חנן צמסכה כלים
 כופה שקצעה צנדצך ולא צנה עלי' או צנה עלי' ולא
 קצע טמא קצעה וצנה עלי' טהור מפיץ שנחנו ע"ג
 קירות ולא נחנה עליה המעישה או נחנה עליה
 המעישה ולא קצעה טמא קצעה ונחנה עלי' המעיז'
 טהור ופירוש הרמז"ם מעישה שנחן עליו הטיט ואצן
 עכ"ל הרי צהירא שנחנו עליו אצן וקצעו אינו מקבלת
 טומאה ה"ה ה"י צנדון רידן כיון דקצעו וגם הניחו

עליו אצן דמי' להא מחניחא ואינו מקבל טומאה וליח
 ציה משום צגרות מרחגלות שאין אינו גזרין משום
 מרחגלות אלא היכא דקבל טומאה אצל צכלים
 דאינו מקבלין טומאה לא גזרו צהרו מהאי טעמא אין
 גזרין צכלו חרס משום שאינו מקבל טומאה ; גם
 לא הצנתי מ"ש הרב דמ"ו ז"ל ויש צהנו רונים לחקן
 ואמרו שיש לעשות צנמרים הנ"ל שהם צמקוה נקצים
 ואז יחוקן המקוה כי אמרו שעל ידי הנקצים נעשה
 הנמרים צכלים צצורים כו' עד אצל אין הלאמת אחר
 כי לא היחה צגורה משום קבלת טומאה דק משום
 דמיא דמרחגלות של כלים דהא מסקינן בגזרו אפילו
 על פשוטי כלי עץ עכ"ל צודאי צזה מודינא לי' דאין
 הלכה כיש צהנו רונים לחקן מטעם שאין הנקצים
 מועילין אלא לגבי כלי שיש לה צית קובול ויש להם
 שיעור לנקציהן כדאיחא צמסכ כלים אצל כל המיוחד
 למדרס מה וועילו הנקצים ועדיין הם מיוחדים למדרס
 שעומדה עליהן צשעה טובלה ; אצל תמי' גדולה
 עליו לא ידעתי מה היה לו שכחז לא היחה הגזירה
 משום קיבל טומאה וכי לא ראה הר"ן פ"צ דצצועות
 הציוו צ"י דליכא הגזירה אלא היכא דמקבל טומאה
 וכ"כ הטור ; ועוד חימא היכא מוחד דצורים דהא
 מסקינן בגזרו אפילו על פשוטי כלי עץ דמשמע מדצרו
 דפשוט כלי עץ אינו מקבל טומאה וזה אינו לכל
 הדיעות הפשוטי כלי עץ מקבל טומאה מדצנן כיון
 דהוי למדרס ; אצל צלאמת מעיקרה דדינא לא נראה
 שריוחא צלה דינא חנן צמסכה מקולות פ"ה הציוו
 צ"ו מעיין שהעצירו על גבי כלים או ע"ג ספסל ר'
 יהודא אומר הרי היא כמו שהיה ר' יוסי אומר הרי
 היא כמקוה וצלצר שלא יטבול על גבי ספסל פירש
 הרמז"ם ע"ג כלים על חינוני כלים כרי שלא יסוב
 משאז והלכה כר' יוסי עכ"ל והר"ש כחז וצלצר שלא
 יטבול ע"פ כלים גזירה משום חוך כלי והרצ"ד מפרש
 הטעם שלא יטבול ע"ג כלים משום גזרות מרחגלות
 וליח לי' הך גזירה אלא צכלים שמקבלין טומאה אצל
 כלים שאינו מקבלין טומאה ליח לי' הך גזירה והוכחתי
 לומר כן מדגדסינן פוי' הנוקח אמר רצא אשה אל
 חעמוד ע"ג כלי חרס וחטבול סבר רצ כהנא למומר
 משום גזרות מרחגלות הא ע"ג סילה ש"ד ר' חנן
 החס טעמא מאי משום גזרה וכו' וא"כ קשה ממתני'
 דטעמא משום גזירה מרחגלות מהנ"ל דלפי המסקנא

ופרק ר"ע כל היבאל דאיכאל מדרס איכאל טומאת מת
 וכני פשוטי כלי עץ איית זהו טומאת מדרס אע"ג
 דחנן פ"ג דכלים פשוטיון טבורין הא גרסינן פרק
 המוכר הבית טומאה מדרסו איית זהו וא"כ דוקא
 זהני הוא דגורו משום מרחנאות איכל נסדים איין
 מקצלין טומאה לאחר מיבוקין ואם להשוך אדם
 לומר בני נסדים גמי כיון שהן רחנן ד' טפחים דכני
 לדיבוקי בני היבאל דלא להוי משום ציעתיחא כמו שכתב
 הרשב"א הביא צ"י א"כ איכאל משום מדרס דהא חנן
 זמם' זצין פ"ג ישנו על הנסר ועל הספסל כו' עד
 טמאים ופירותו האדם טבור טישע עם הזב הכלים
 שנזכרום טמאים הוי משמע שנסדים מקצלין טומאה
 איכאל לומר הטמאין לא קחני דק אשאר כלום דחני
 שם ולא על נסר א"כ אנסר היבאל דמיחדי למדרס אז
 הוי כלי וזבה הרגיש צעל כף נחם שפי' נסדים לחות
 ואדרבה חצילות ראיה שנסר איינו מקצל טומאה אם
 לא יהיו למדרס מדא דהא דף של נחתומין דוקא
 הכמים מטמאין צפרק המוכר הבית הא שאר דפיין
 טבורין ועוד חנן ספסל שניטל אהר מראשותיו טבור
 ואין לומר טבורין ממגע זכ איכל מטמאין טומאת מת
 ומדרס הא חנן הנכרים שצמרחן שגמון ר' עקיבא
 מטמא וחכמים מטמאין שאין עשו' אלא איכאל המים
 מהלכין תחתיהן והלכה כחכמים דק"ל הלכה כר"ע
 מחצירו ולא מחצירו ואפילו ר"ע לא מטמא אלא היבאל
 דגמון פי' שעשאן צרהיטנא ודוקא צמרחן שסכר
 שנייהם שם לידרס עליהן הוי יחדן למדרס איכל זלאן
 הכי לא ואין לומר דלפתוח טומאה קלה איית זהו
 הא גמי ליחא כמ"ש תום' צייטת אינן מסמא פרק ר"ע
 דאיית צבורה כהנים כלים שאינן ראויין למשכב
 ומוטצ' אפילו טומאה קלה לית זהו ואין לומר דב"ג
 דוקא צנסר' שאין צהן ד' איכל היבאל דרחצים ד מקצל
 טומאה הא ליחא רחנן צמסכה סיכה פ"ק נחן עליה
 נסר שהוא דתזה ד' טפחים כגירה ואי ס"ד מקצלת
 טומאה מדרס הא ק"ל דאין מסכין צדצר המקצל
 טומאה מדרס כדאייתת האם שאין מסכין צמחלת
 של קנים מאחר שמטמא מדרס' וא"כ תימא על
 מהרמ"י שזה ככרובי' על מנהג קהלות קדושים דהרי
 מנהגן תורה היא' ולפוס דהיטא טעמא דירי
 צמסכה שהציא צ"י צמימן הנ' שגורה להסיר השליכות
 ולעשות

לא גזרו אלא היבאל דמקצל טומאה וכו' פירוש הגמ'
 כבד רב כהנא לומר דגזירות מרחנאות צכל כלי
 אפילו היבאל שאינו מקצל טומאה כגון בני כלי הרס
 השני רצ חנן ד"ל דלא גזרו חכמים אלא צכלי המקצל
 טומאה ומילתא דפסיקא קאמר היכי דמקצל טומאה
 הוי כלי ואיכאל למיגזר משום מרחנאות ולא שאני ל'
 צין פשוטי כלי עץ לכלי דהא חנן וצלצד שלא יטבול ע"ג
 ספסל דהוי פשוטי כלי עץ כיון דמטמא טומאת מדרס
 הוי כלי ואחרי לומר דשרי לטבול צכלים ויטבול
 צמרחנאות צלמציני א"כ צקאר כלים וכיון דלירודי'
 צהצלת טומאה חליא ליכאל למיפלג צין היבאל דמהוצרין
 לאינו מהוצרין כיון שנקצשו אהר שניעה כלי עדין
 חרות כלי עינו ומקצלת טומאה ואיכאל למיגזר א"כ
 לפי שטחו צריבון אינו לשמוע דברי מהרמ"י למה
 הקדמונים לא מיטו לעמוד על הנסרים אע"ג שהם
 מחוצרין ומ"ש הוא ד'ל דלא שיק למיגזר משום מרחנאות
 כיון שהשליכות הולכין וכוהל יכו' כמו צמקוב דק"ק
 לצולן וכו' מקיבון אוהס לכל נר זהו ליכאל למיגזר
 ולא נהירו שלא היחד הראב"ד ורשב"א ור"ן אלא גבי
 כלי הרס שאין מקצלין טומאה איכל שאר כלים
 המקצלין טומאה הסבור לעמוד ע"ג אפילו שהמים
 כציומיהן ותחתיהן דומיא דגמרא פי' חנוקס'
 ולעיקר דרין כ"ל דאליביה דרשב"א ורשב"ד ור"ן פשיטא
 דשרי דכיון דטעמא דיהוה דגזרין דוקא על כלי המקצל
 טומאה ועל אוחן גזרין אף אהר חיצורן רכל טומאה
 שנחצרו צמלתי קיימי ה"מ היכי דמקצלי טומאה
 צחלוט איכל מה שגוהגים שלוקחים נסדים פשוטים
 שמעולם לא נתיחדו למדרס ומחצרין אוחן אף שלאחר
 חיצורן נתיחדו למדרס פשיטא דשרי אף לרשב"א
 וסייעתו ולהכי נקוט צמתני' כלי וספסל דהויין כלים
 איכל נסרים לא אע"ג דלאחר חיצורן כלים הם כדקחני
 צצ"ק וצצ"ז צניור שהקרו ולצסוף קצעו פוסל את
 המקוב קצעו ולצסוף הקרו אינו פוסל המקוב וא"כ
 גם צג"ד מותר לטבול ע"ג' וא"כ מי מפיים ויראה
 אם מוחלת נתייחדו או אה"כ תקשה הא אמתניתין
 דניגור וגם הרשב"א מה"ט אגבי בלי חרס אינו גזר
 משום מרחנאות כי לירי צטומאה חליא מילתא'
 גם הכי' ומ"א הכי ס'ל ספסקו צש"ע דפשוטי כלי עץ
 הן משמע מטעם דהוי כלי עץ איכל אי' הוי פשוטי עץ
 ליכאל למיגזר איכל אי' הוי פשוטי כלי עץ דאיית צי'

תשובת הגאונים בתראי

אל כל זכר חפילו השגח בעלמא ליכא ואף הדשצ"ח
 מודה זכר דשרי :

(*) ואף לבצרת מהרמ"ה קשה לי למה כחז רוב
 הפוסקים הסכימו כך ואני אומר
 ארצה הרמז"ס והרמ"ה ורש"י וחוספה כולם צהיפוך
 ס"ל כאשר אבאר בעז"הי ואחמיל דרש"י שכתב צפרק
 חינוקה אהא דגרסינן אמר רב אשה לא תעמוד בו
 עד גזירות מרחלאות פי"ה שם עדרך מרחלאות ליטב ע"ג
 אנטעא של אדמה דרמי לכלי חרס ואחי למימר טזילה
 עולה בהן ואי ס"ל לרש"י כרש"א ול"ל כלל זה לימא
 דסבר רב כהנא צמחני דמקואות דצכל כלים איכא
 למיגור משום מרחלאות ולמה לי לבחוב שאנטעב
 דומה לכלי חרס אלא ודאי ס"ל לרש"י עמא דמחני
 דמקואות כהר"א ש ור"ש שאכתוב בסמוך ודוקא גבי
 כלי חרס שייך גזירות מרחלאות ולא צאר כלים הפוך
 דעה דשצ"ח דס"ל דוקא גבי אחר כלים שייך גזירות
 מרחלאות ועוד ג"ל לרקדק מדברי דשצ"ח ורש"י דלא
 מני סבר כרש"א וביעמו שפי" צפרק חינוקה פרה
 צמה אשה גבי הא דשמואל דעצד מפני לצנתיים נותן
 מחלאות חתה רגליהן ואי ס"ל כרש"א ס"ל הא
 מקבלין טומאה ואמור שהרי מכת זה הוכרה הר"ן
 לפרש דעצד מפני משום נגיעה כר"ה צפרק חינוקה
 דלא גרס אע"ג דהשתא ליכא והגהות אשר"י פרק
 צמה אשה כחז צפריש ד"ח והלכות גדולת גרסינן
 אע"ג שתו לא כחזו כן צס ר"ח מ"מ הגהות אשר"י
 הכא אית ליה וכן המדרכי צפרק צ' דשזעוה כחז
 ברש"י ואע"ג שכתב שם מאחלה כר"ח מ"מ כרש"י אית
 לי :

ובספר אגודה כחז ג"כ חרוי לדיכא שכתב צימא
 דחשדי און לגרה לטבול צמקיה טיט או
 צבילוי צנהר עכ"ל והרי כחז חרוי וכל בני דאית להו
 גי' רש"י אית להו נותן המפין חתה רגליהן אע"ג
 דהריף לא גרסו גבי נמל אע"ג דליכא השתא ומפין
 היה נותן צציומיהן מ"מ ליכא להוכיח מהא דס"ל
 כרש"א

ולעשות צמקום ההריגה של הצנים וכדומה שלא
 ראה מקור השובה זו כי היא כתובת צס"ח דשצ"ח סימן
 תהכ"ה וגופא דעודא הכי הוי מ"ל השואל מקוה
 מים חיים ויורדים צה דרך שליחות של מולט וגשמים
 מתגזרים ור"א לירד צה ולטבול צרקעומיה מהו
 לטבול ע"ג שליחות ע"ז השיב ובחז השובה בו עד
 אלמא אפילו ע"ג ספסל איכא למיגור משום גזירות
 מרחלאות אע"פ שקצטוהו צכותלי מקוה שהכלים אינן
 יוצאין מחורה כלי אע"פ שקצטו לאחר שנעשו קורם
 קציעתן ויש לחוש לזה ולעשות צמקום מודריגה של
 הצנים עכ"ל :

ולדעתי אלו ראה השובה זו א"ת היה כוחו כן
 דהתם איירי דוקא צכולס דהיה חורח
 כלי עליה ולא עשה לבחילה רק לשם סולס ולא הצרי
 לבחילה לעמוד עלי' ולטבול כדמשמע לשון השואל
 זלכך צוה להסיר המדריגה ולעשות צמקיה אצן
 זלעמוד עליה וכיון שצנה וקצע עליה אצן אף צטל לגבי
 מקוה כמו שהצחתי לעיל משנה דמהני צנה ור"ח למה
 לא צוה להסיר כל הסולס ולעשות צנין מחובר
 מפשוטי עץ ז"ל קוטי שהיה הם על הולאות וטרחה
 יחורה ואם יאמר האומר סולס ג"כ אינו חורח
 כלי עליה ואינה מקבלת טומאה מדרם כמ"ש צעל ח"ה
 צהשוצה גבי סוכה שסוכך צכולס הרי דוקא התם
 סולמת שלנו שהשליחות קצרות מאוד ואינו רחוצ
 אפילו חגי טפה כדמפרש התם טעמא דאין עשוין
 להנחת מדרם אצל סולס ששליחותיהן רחוצ שמדריגה
 היה שם כעודא דהשוצה דרש"א פשיטא דהם
 מקבלין טומאה מדרם ועוד הרי סיים שם וכחז
 שהר"י ס"ל דיש להם טומאה מדרכנן גם הצ"ח צא"ח
 צהלכות סוכה הביא השוצה רמז"ן שנסחפק צדדי
 ואפשר שנסחפק אף מקבל טומאה ורש"א כר"י ס"ל
 אף לפחות כרמז"ן רצו ואפשר מטעם זה כחז רש"א
 ויש לחוש לזה ולא כחז צהדיח שהיא חסור אלא
 השגח מהמת דמספקא לי אף מקבלת טומאה או לא

(*) וקשה לי על צעל ת"ה צהשוצה הכ"ל שכתב אפ"ה שרי להכ" צהסול' הרעוי' וטומאה דאורייתא לות צהו כלל עכ"ל
 וקרי כשטוי כלי און להם טומאה דאורייתא כלל כמו שכתבתי לעיל ומשנה שרובה היא פשוטיהן עהורין ואמור להכ"ל
 צהן דהא גרסינן צסיבה און מס' כיון צמחלאות כמ"ש הוא צעצטו צהשוצה ס"ל שאמור להכך כשטוהו כלי עין ופס"ג
 דעומת דידה מדרכנן ור"ח מ"מ סולס דשרי :

ברש"א ואפשר דפ"ל תחת דגליהן נמי שרי דוקא כמ"ט
 חוס' ר"ה כל כר"ת משום דהוי דומיא דסילתא משמע
 דלי לאו ה"ט מ"ינו למימר ברש"י דתחת דגליהן שרי
 והואיל וכן הוא שרשי ור"ת אליבא דהג"ה אשר"י וה"ב
 ומרדכי ומחוק' החוס' נמי הכי משמע דפ"ל דמוחר
 לעמוד ע"ג כלים שהקבל טומאה וכן משמע מרמז"ס
 שכתב לא תעמוד ע"ג כלים משום זיעתוחא דוקא
 ולא משום מקבל טומאה וא"כ לא היה לז"י ורמ"א
 ורמ"י לכחוז צתתם לפיכך אם היה טיט צמקום
 שטובלת שם לא תעמוד ע"ג כלים שמקבלק טומאה
 אגבן ולא ע"ג נסרים הואיל ורוב הפוסקים הנ"ל
 פליגי ארש"א ור"ן ורש"ד דכולהו לית להו טעמא
 משום קבלת טומאה וגם חוס' פרק החינוקה כהנז
 ע"ג כלי הרם גרסינן דשייך זהו גניבות מרחנאות
 דרגיל שם להיות כלי הרם לנורך חמין הרי כחזו דלא
 שייך גניבות מרחנאות אלא בכלי הרם היפוך דעת
 הרש"א וסויעחו וגם הר"ש ז"ל ע"כ לית ליה טעמא
 משום גניבות מרחנאות שהוא כחז אמר רבא לא
 תעמוד אהם ע"ג כלי ומטובול ולא גרים כלי הרם אלא
 סתם כלי וא"ה מסקינן דליכא זהו משום גניבת
 מרחנאות מ"ה כחז הטור וא"א הר"ש ז"ל לא חילק
 אלא וראי הר"ש וחוס' כולתו ס"ל טעמא דמחני'
 משום שמת יטובל הכלי וזאת הגזירה לא שייכה אלא
 בכלים החלושים ולא בכלים מחוזרין והא דרש"א דפרק
 החינוקה לא גזרו ולא אמרו רק לכחלה משום
 זיעתוחא מוזחר על פי ז"י צטור יורה דעה סימן
 קנ"ה :

אפילו הן לכלי חסור לטובל צלוחן מוס שעזרו בכלי
 משום שאזכין ואנו בתרין אפילו ע"ג כלי דלמא חתך
 למטבל שאזכין שתוך לכלי שיש לה צית קיבול וע"כ
 לפי הדין חירולא לא משום שמת יטובל חוך כלי רח"כ
 אפילו לא יעזרו כל המעיין נגזור שמת יטביל חוך כלי
 דמ"ש ח"כ לפ"ז היכא שקצען פשיטא דשרי דלא הוי
 כלי ולא אחי לחלופי להיכא שהעצירן ע"ג כלי שיש
 לה צית קיבול צפרט צמדריבות ליכא להך גזירה שהרי
 מחוזרין צכותל ולא העציר המעיין עליהם וגם
 כשמניחין הכסדים חוך המקוה צאמנע המקוה
 צמקוחות שלנו החפודים צקרקע או שהמה צחוך
 צריכות מים שהמים צאין מחתהיהן מכל נד אע"ג
 שהספסל או הנסר יהי ע"פ כל המקוה מוחל לכותל
 שרי אפילו על גזיכהן לטובל ודוקא דומיא דמחניחין
 דמקוחות צעינן שאין המים נוצעין אלא צמקוח' אחד
 ומשם העציר כל המים ע"ג כלי לאצורין ולא צמקוח'ו
 שלנו כמ"ס והר"ש ע"כ לית ליה הדין שצרא דהצ"י
 שהוא כחז טעמא משום שמת יטובל חוך כלים וזאת
 הגזירה חיתא אפילו לא העציר כל המעיין אלא אי
 חית לן למימר דהר"ש והרמז"ס צחדא שיעה ס"ל
 חית לן למימר כאיך צינוח דצ"י דדוקא צכלים שאין
 להם צית קיבול גזור שמת יטובל חוך הכלי ואי ס"ל
 כצ"י יוחר כ"ל למימר כשנוח צחדא כוי היכא דחזוי
 הרמז"ס והר"ש צחד טעמא ולפי סדרא זו כשהן
 מחוזרים ליכא למיגזר משום חוך כלי שהרי הכל' רואין
 דוקא מחוזרים שריוראי מניור שהקקו ולצסוף קצעו
 משמע צגמ' ע"ג ליכור שרי :

ודברי מהרמ"י לקמן סימן ר"א ענין י"ב בוחרין
 זא"ז שכתב שם מעיין שהעצירו ע"ג אחורי
 הכלי כו' עד גזירה שמת יטובל חוך הכלי עכ"ל
 ואליבא דמאן כחז זה אי אליבא דהר"ש דהרי הוא
 בזור משום מרחנאות ולא משום חוך כלי וגם מחלק
 צין כלי הרם לשאר כלים והוא לא מחלק ואי אליבא
 דרמז"ס למירוך ראשון שכתב צ"י הא החס אין בגזיר'
 שמת יטובל חוך כלי אלא משום שמת יעצירו מעיין ע"ג
 כלי צית קיבול ויטובל צלוחן מקו' וגם דוקא שהעצירו
 כל המעיין והוא לא כחז כן ואי לחירוך שני דהצ"י כתי
 דוקא ע"ג ספסלאות וכלים שאין להם צית קיבול ובגז'
 והוא כחז ולא ע"ג אחורי הכלי דהא שייך למימר דוק'
 צכלים שיש להם צית קיבול וע"כ צוה לא דקרק יטה

גם ע"פ דעתי שכתב ורמז"ס נמי ע"כ לא ס"ל
 כרש"י א"ר טעמא משום גניבות מרחנאות צקבלת
 טומאה חלית מלחא שהרי פי' סילתא סל ואי ברש"א
 ס"ל מ"ט דרצ כהנא דס"ר סילתא לא והדי סל הקבל
 טומאה דהא מטלטל מלא וריקן וחנן נמי צמ' כלים
 סל של עץ משיחפות הרי צהדיא דס"ל מקבל טומאה
 ואמאי מסקינן צגמרת טעמא דסל משום זיעתוחא
 אלא וראי ס"ל ברש"י וחוספה דוקא גזי כלי הרם
 שייך גניבות מרחנאות אצל גזי שאר כלים לא שייך
 למגזר כלל משום גניבות מרחנאות ומחני' דמקוחות
 כחז צ"י אליבא דרמז"ס צ' חירונים שינוח קמא דוקא
 היכא שמעציר כל המעיין ע"ג ספסל או מוזחר לטובל
 צאצורין שעזרו ע"ג כלי אצל כלי שיש לו צית קיבול

תשובת הגאונים בתראי

חזל בלום חזרבות לי דברי חז"ל קולצ"ר וכו' עתה
מורה דלא אסרי אלא זבלות שקצו צין פסוטי צין
מקבלן חזל פשוטי עץ שמתחזרו ונעשה כלו לאחר
חיבורן שיה לרצרו הכל חזי ויודעיני נל דום פ"ח א"ח
דרכיך

כ"ד הק' משה בלא"ח ה"ר משה כהן ז"ל ה"ה אשכנזי
חונס פ"ק וויסאקין

שאלה ל'ז

צדבר טענה חמרוג א"ס יהא נגזה לפי הממון או לפי
הנפשות

תשובה

נראה שנגזר הני לפי ממון וחזי לפי נפשות לא
כמו בפסק לכתורה שחנצח מכריז' סימן
ק"ז וב"פ מהר"ם ה"ס בלג' זא"ה סימן תרנ"ה במהר"ל
ולפענ"ד אינו בראה שיהא נגזה לפי ממון כפי דעת
מהר"ם ז"ל פרי הויז מלות חמרוג הוא על נפשות א"ס
דל וא"ס ע"ה והסבירא מחזן הוא שיהא נגזה לפי נפש
אלא שמהר"ם צעומק הכמתו הכריע דגובין לפי ממון
משום דהידור מזה מוטל על עשירים טפו מהעניים
ואין ספק דסבירא זו אינו מוית' הנפשות מירי תויז
מוזה ונע"כ דהיא דמלתא בהפוזם מהר"ם דגובין לפי
ממון היינו אף לפי ממון קאמר ולא הוית'ך לפרש
דגובין לפי נפשות דהוא פשוט וקיניר ולא פירש אלא
מה שהירש' ואל תהמה על חיקון לשון זה שהרי
צפרק קמא דצ"צ באיכא דהמרי צעו מיני ר"ח מהר"
ויהון ככהן גובין לפי קידוש צנוים הן גובין או לפי
הממון הן גובין ח"ל לפי קידוש צנוים הן גובין וכו' חז'
צמ"ר וכן הרא"ש ע"ש ה"ר יוסף כלוי דבין דאין
צברא דצית קרוב ואין צו ממון כלום שיהן יומר מצית
דחוק שיש צו ממון ועוד לא יעלה על דעת שאין גובין
ממנו כלל כיון שאין צו ממון למאי חייטין לה ה"ה
למדמי דמאי דפי לפי קידוש צנוים דקאמר היינו אף
לפי קידוש צנוים כו' וב"פ צמ"מ סימן קס"ג א"ס בן
צדברי מהר"ם נמי אין ספק דמ"ש צלהרוג לפי ממון
הן גובין ה"ק אף לפי ממון הן גובין אצל ודאי אף לפי
נפשות הן גובין ומשום הפשוט הוא לא היה לריך לפרש

וה"ה חוק הכלי משמע הגזירה שמה יטבול צלוחה כלי
צופה וי"ח לכל הרעוה וטור ג"כ ע"כ לא ס"ל כהר
מהסנים דהצ"י שהוא כחצ לקמן סימן ר"ח מעיין
שהעצור ע"ג אחורי הכלי כו' עד וצלצד שלא יטבול
ע"ג כלי וכו' ע"כ בהרא"ש חזיו ס"ל כמו שהוצא
לעילאוי כשינוי צמרת הוא דוקא ע"ג ספסל ולא ע"ג
אחורי כלי צלצין טור ע"כ היותו פשוט נ"ל אליציה
דכ"ע דהיינו הני דפליגי אהרשב"א וכו' עתה דלא חזן
צמתני אלא וצלצד שלא יטבול ע"ג כלים היינו דוקא
צטבולי כלים ולא צטבולי אדם דכלים חזן ולא אדם
ודיקא נמי כיון דר' יוסי אמר הרי הוא כמקרה ח"כ
צעו מ' סאה דגם אדם יכול לטבול צהן פסיק וחזי
וצלצד שלא יטבול אלא ודאי לאורני דוקא כלים שייך
הך גזירה דגזי אדם ליכא למוגור דהי צכלי קטן הכל
יודעים אדם אינו יונת' מטומאתו אלא צמ' סאה ודאי
צכלי גדול המתזיק מ' סאה לא שכיחא אצל כלים כיון
דנטהדין צמוים כל שהוא היכא דהוא מעיין וא"ס יטבול
ע"ג כלי אחי לאחלופי לטבול אוחן מכלים קטנים
שפרי חזין לריכין מ' סאה ויחמרו טבילה כלים צכלים
א"ע"ג בהרא"ש כחצ ש"ס אצל הכ"ה לא יטבול קחני
דמשמע אפילו כלים עכ"ל לאו למימרא דהאי לא
יטבול צאדם נמי איירי אלא אחי למימר דאפילו צכלי
שייך איסור טבילה ע"ג כלים אצל מחני איירי דוקא
צטבילות כלים כמ"ש הר"ן פרק צ' דצדועות ז"ל החס
צטבילות כלים ולא צטבילה אדם ואיניכא צהאי מלהא
כהר"ן הצירא להו ואין לחמוה להלוק צין אדם לכלים
דהא צממה מלהא הן הלוקים לעניין מעיין צכל שהיא
ושאר דינים גם הר"ן רוצה לתקן גזי נמל צין אדם
לכלים וא"ס כן לפי שינויא דירי לכל החולקים על
הרשב"א טבילות אדם על הכל שרי דאיניכא אין מהלקין
צין כלי אדם לשאר כלים וטבילה כלים ע"ג כל הכלים
אסור א"ע"ג שכתב הטור צסימן ר"ח צלצד שלא יטבול
ע"ג אחורי כלי צ"ל שלא יטבול קאי אכלי דאי אהרם
קאי ה"ל וצלצד שלא יעמיד ע"ג כלי וצין כך וצין כך
אין כשינויא דירי ודאי כשינויא דצ"י הרי רוב בהרא"ה
דלא כהרשב"א וסייעתו והן רש"י וחוס' והרא"ש גם
הרמב"ם גר"ה אליציה דהקוחה אשר"י וה"ג מרדכי
ואגורה כולהו ס"ל גזי הא דעביד מפני צנחיים דלא
ברשב"א כמ"ש לעיל גם ה"ר שמשון ס"ל שכתב וצלצד
שלא יטבול ע"ג ספסל שמה יצוא לטבול חוק כלי

כמו שג"ל לדעת החסום והטור הג"ל דהכי קמבעול
 לר"א לפי קירובו כמו הן גובין ח"ד לפי ממון לחוד הן
 גובין ופשוט לי דלפי קירובו נחיס כמו גובין ולא היה
 לר"ך לפרש כיון דלא יעלה על דעתו דלפי קירובו נחיס
 לחוד גובין ס"ה ס"ג ועוד ג"ל דהמדקק בחשונה
 מהר"ל יראה מפורש דמהר"ס ס"ל דעכ"פ גובין
 מנפשות שהיו משוואה מוצתה על אותן צעלי נחיס
 שכלכו מעיר הם חייבים הם ליתן לחמרו והשיב על
 זה וכתב ד"ל הא כיון שבעלה אין שמה אפילו מדרבנן
 אינן חייבין צמ"ע שה"ג נהי שמכניסין עלמן לחיוב
 ומצרכין מ"מ מי ונרובו ליתן אפילו ממוון וכ"כ צעליהן
 שאינו שמה עד אצל חמרו לא דמיא לכל בני ולא
 להני דתו לעשות להיום וקורה למצוי ונורכי לצור
 אחר פסק מהר"ס דכופין ז"ל דכל חד וחד נריך לאותו
 מלוה כמו חנינו אצל חמרו כחז מהר"ס בחשונה
 דגובין לפי ממון דהידור מלוה מוטל על עשירים טפי
 מעניים אפילו כשיטן צעיר וצכה"ג דליתו צעיר מנ"ל
 לחיובו ליתן מנפשות ואם חרטה האשה לצדך יכולין
 לעכב עד שחתן לפי ממון עכ"ל והשתא אם יחתן
 דלפי ממון לחוד הם גובין מאי קאמר וצכה"ג דליכא
 צעיר מנ"ל לחיובו ליתן מנפשו הא אפילו דלאו צכה"ג
 אין גובין לפי נפשות ועוד לאתה לורך כחז אם האשה
 חרטה לצדך יכולין לעכב עד שחתן לפי ממון פשיטא
 היא דמי שרונה לצדך נריך ליתן חלק ועוד ה"ל לומר
 דקילור עד שחתן ולמה ביאר ופירש עד שחתן לפי ממון
 מהיכי חייה ישתיה דינה משאר הנותנין לפי ממון אצל
 כשנפדש שגובין חלי לפי ממון וחלי לפי נפשות ח"ש
 והוא דהסואל חמיק אדעתה דאף מי שיגא מעיר הייב
 לתת לגביות אחרות כמו חנינו זה שיהי וכומו שנותנין
 ללורך ש"ץ ומנין לימים נוראים ע"פ חשונה מהר"ס
 שצה"ה מיימוני פרק י"א מהלכות הפילה וע"ז השיב
 אחרות לא דמי להני כו' דהכי צאחרות כשיגא מעיר
 אינו נריך לאותו מלוה כמו חנינו שגאחר צעיר וע"ז
 מביא ויאה מנפשות מהר"ס צאחרות דגובין לפי ממון
 משום דהידור מלוה כו' דאלמא אפילו כשנייהם צעיר
 אין החיוב מוטל צדוק ומעשה הדין יעלה עד שחתן
 שיגא מהעיר יתן לאחרות כמו חנינו שגאחר צעיר הא
 ודאי דחתו שיגא מהעיר לא עליו מוטל הידור מלוה
 של אחרות שמצרכין עליו בני העיר כלל ולפי שעדיין
 י"ל דכלל הפחות יתן חלק מה שגובין לפי נפשות דמה

דינו של היולת מעיר כחה של הנשאר ע"ז כחז דאף זה
 אינו דצכה"ג דליתא צעיר מנ"ל לחיובו ליתן מנפשות
 ואח"כ כחז ואם חרטה חרטה לצדך כו' דבאשה ודאי
 כיון שאינה חייבת לצדך אלא שמכנסה עמה לחיוב
 מלוה דנר זה הוה צכלל הידור מלוה ולכן יכולין לעכב
 עד שחתן לפי ממון פי' צלותו חלק שגובין לפי ממון גם
 היא נריכה ליתן אצל צלותו חלק שגובין לפי הנפשות
 חשה פטורה דהלא אינה חייבת מנר הדין וא"כ אינה
 צכלל הנפשות מחייבין צאחרותי ואל תשיבו ממה
 שלא נחצאר זה בדברי אחרוני' ובדברי מהר"ס איסורא
 כי לא כחז כי דך ריש מילין ועל צעלי הוראה מוטל
 ועיין במקורה כו' להלכה למעשה :

כ"ד הק' יואל סירקש פה ק"ק קראקא

שאלה ל"ח

מהגאון מהר"ר יעקב דק"ק צריסק דליטא שחקשה
 לו צמ"ש צחיצורו צ"ה צט"ד סימן נ"ד ס"ג ה"ל ואפילו
 צדיעצד כו' פי' שעדיין הוא חוק מע"ל לחמשים הראשון
 כו' כי לדעתו אפילו הוא אחר מעט לעת לחמשים
 הראשון נמי אסור אפילו החזקוהו צמה שהשתמשו צה
 צמיה כי כך משמע צסימן ק"ג :

תשובה

כמדומה שהגאון הנ"ל לא חס עינו ולבו על מ"ש
 קודם זה צדין חחיבה הכף צ' פעמים
 צקדירה כי שם הכרעתי להקל צצצר וחלצ יומר משאר
 איסורין לפי שצחחיבה ראשונה כשים ס' צקדירה נקלע
 ונחלש טעם של צצר הראשון שהיה צכף כמ"ש בהצ"ח
 ואפילו לכהתלה מדינא יכול להחזיר ולחזו צחלצ
 אלא דלכחחילה נוכחין איסור ומ"ש צדיעצד אין לאסור
 החלצ אם יש ס' אם חזר וחזו צו ולפ"ז נמשך דמ"ש
 הטור דאפילו צדעצד אסור אם ח' וחצור צחל' אם
 אין ס' צחל' כ"ו שהכף צ"י היינו שעדיין הוא חוק
 מע"ל לחמשים הראשון כיון שטעם צצר נקלע ונחלש חע"פ
 שאנו תופסים לחומר לאסור אפילו כשנחלש היינו
 כשהוא חוק מע"ל לטעם הראשון אצל אחר מע"ל אינו
 אסור

השובה הגאונים בתראי

פ"י זמה שכחצ צסימן ק"ג הנ"ל ואינו כן לצטר וחלצ
היינו כשהוא צלוע מצטר וחלצ ואח"כ חממו צו שים
כמצואר שם וצפ"ע שם זה הוא כוונתו :

ומה שכחצ הגאון מהו"ר יעקב הנ"ל שמלשון הטור
שכחצ ואם אין הכפ צ"י בו ביון שלא היחה
צח יומא למה לא כחצ כיון שאינו צח יומא סגנה היא
דהלא מתיר אפילו חזרו והחצו הכפ צנה שהשתמשו צו
צראשונה היפוך החגיגה ראשונה ואין להם יהיה אלא
לפי שלא היחה צ"י דאם היחה צ"י אפילו היא עכשו
אינו צ"י לחשמש הראשון מ"מ כיון שהוא צ"י לחשמש
השני וחזרו וחצו צמה שהשמישו צו צראשונה היא וסרו
זה פשט וצדד :

כ"ד ה"ק יואל סירקס פה ק"ק קראקא *

שאלה ל"ט

שום לאדמ"ו הגאון מהו"ר יואל יצ"ו לצטר לז
המשא ומצן של הלכה צצור מלא פירות מה שהקפה
הגאון מהו"ר יהושע מאהר שהקפה רש"י ואע"ג כו
גבי שתי גזוטראות כו"ד ד"כ הא דחנן חולי' הצור כו'
פחות מכאן להגד כו' קשה ג"כ לשמואל ליתנו הם לצני
עליה כו' :

הנה כזר חירץ כ"ח וגם חני צאחי להר' כי מעיקרא
דיגא פירכא כי הלא כחירץ שחירץ רש"י
מחורץ

אומר אפילו אם אין ס' צחלצ כיון שטעם הראשון
גחלג ונקלג ולא אמרין הכא דהצלוע צכף נעשה
גצילה אפילו דאינו צ"י מטעם הראשון דאפי' היה צ"י
לא אמרין דנעשה גצילה גצו צלוע צכלי לראצ"ן כאשר
הארכתי צזה שם צחיצורי ע"ט :

ולא ידעתי רמז צזה צסימן ק"ג שיהא שם סחורה
לדברי כי שם מדבר כצביעלו איסור צקדירה
ואח"כ חממו צו מים דצעינן מעח לעח לחימום המים
ואינו כן לצטר צחלצ אצל אם צישל צחחלה צקדירה
צטר ואח"כ צשלו צו חלצ ואח"כ חזר וצשלו צו חלצ
לאחר מעח לעח צביעל צו צטר מזה לא נזכר שום דבר
אח"כ דהלצ שרי דגחלג ונקלג טעם צטר ואין הילוק
צזה צין כף לקדירה כי היכי דאם חזר וצישל צה לאחר
פע"ל לחשמש השני דפשיטא דשרי כיון דכל הטעמים
צזלע הקדירה ראשון וסנייהם פגומים אינו אסור ה"נ
כצישל צה חלצ אחר מע"ל לחשמש הצטר אף על פי
שטעם החלצ אינו פגום טעם הצטר הוא פגום ואינו
אוסר ולא אמרין דטעם הצטר נעשה צשעה צשלו צו
חלצ צראשונה וכיון שחלצ צא לו שם גצילה געשה
איסור מחדש ולא נעשה טעם הגצילה פגום אלא
לאחר מע"ל משעה שנעשה גצילה דאינו נעשה גצילה
אלא צדצר מאכל שנעשה גוש אחד אצל לא צכלי כנ"ל
לכך טעם צטר נעשה פגום אחר מע"ל לחשמש ואינו
אוסר לחצויל החלצ צשלו צה צשנים אע"פ שאין צו

וכ"ל דהלאן אינו מדוקק דחשמע עיניה דאם לא הייתה צ"י צתמיצה ראשונה אז הוא מותר אף אם חזר וצחצ צמה
שישתמש ראשונה הי"ך של צתמיצה ראשונה ואף אם הוא צ"י לצתמיצה ראשונה כיון שלא הייתה צ"י צתמיצה ראשונה
כך הוא משמע לאן צתמיצה ראשונה וזה אינו דנהיח כצ"י ורש"ל סרק כ"ה סימן מ"ו צשם סמ"ג דאם חזר
וצחצו היפוך צתמיצה ראשונה תוך מע"ל לצתמיצה ראשונה אע"פ שלא הייתה צ"י צתמיצה ראשונה אחרת צתמיצה שניה
אלא ג"ל דהכי הוא הפשוט דדעת החולקים ר"ו להוכיח דמתת הטור כיון שלא הייתה צ"י הלא אע"פ שהיה מתקילה
צתמיצה ראשונה צ"י תשמיש הראשון מ"מ כיון שעכשו צתמיצה שניה אינו צ"י לאותו תשמיש הראשון אע"פ שהוא
צ"י לצתמיצה ראשונה מותר אם צחצ צנין צחצ צו ראשונה וע"ז ספיר תירץ משום דהטור ר"ל איש היתר אף אם חזר
וצחצ לצציל שישתמש צה ראשונה היפוך צתמיצה ראשונה לכך ר"ל שהיתה צ"י ר"ל שהרי כבר צע"כ כצצא השאלה
לפנינו כבר הוא צ"י אפילו לצתמיצה א' וספיר קאמר לאן הייתה ר"ל ע"ז השאלה כי אין סייך לומר לאן כיון שאינו
צ"י דהוי משמע פשט השאלה ראוי להיות צ"י היינו לצתמיצה ראשונה ואם"ה מותר כיון שהיא אינו צ"י היינו לתשמיש
ראשונה וזה אינו כו' לכן אמר לאן הייתה ולא צח צמירק לאן הייתה על צתמיצה ראשונה דהוא אע"פ שהיתה צתמיצה
ראשונה אינו צ"י כיון שהיא עכשו לצתמיצה ראשונה אוסר כצתמיצה צשני היפך צצויל צתמיצה ראשונה כו' רק דלאן הייתה
צח צמירק על יתן שאלה דא"ל עכשו להיות צ"י לשום צצויל דוק ואפשר שזה ה"ס דעת המעבד ודוק צלישא בלגה ל
ל"ל צדור ופשוט עכ"ה *

תשובת הגאונים בתראי

ומהחלה חיוז הצנין מוטל על שניהם ועל יסוד שניהם
 מבחמא צנידוק צנאוהו ואלע"ג דמתני' מיירי צשאין צו
 שיעור חלוקה לא מני לומר אותה שצנינים צרשוחו לא
 רציהו לחלוק כי ידעתי שאם תחלק חכוק חוחד לצנות
 הכוחל ולא נחלצית אלא ע"מ שאצנה הכוחל על חלקי
 ומשלי דמסתמא כיון שפר שמים חיעק שניהם נחלרו
 לסלק ההיעק מעליהם אלא דאפילו היכי דאיכא
 טענה מעליהו וקנח דגלים דאמח כמו שטען אפ"ה
 הוי של שניהם דמסתמא מחזקינן לחרווייהו הוי ולא
 נפיק מחזקתו אלא צעדים דאין סהדי דצין שניהם
 צנאם כ"ש צטענה רעוע הוי דאיזה הפסד ה"ל צנה
 שהיה חצירו דוחה אוחו צאומר שיכנוס חוך שלו ולצננ'
 צהווי ודפני ולמה לא הניחו לכנוס צחוך שלו צהווי
 ודפני עד שהויתא ממון לצננח צאצני גזית דאין ספק
 צזה דאמרינן שניהם מסתמא נחלרו לסלק ההיעק
 מעליהם ועפ"ז מחייצ צג מ"ש הר"י מארצבלוני'
 דאם א' עני ואין ידו משגת לצנות אם השני רונה
 לכנוס צשלו ולצנות דא"צ דבר אחר כמ"ש צח"מ ר"ש
 סימן קנ"ו דלא קשי' עליה ממאידחן לפיכך כו' ולא
 מני טייו האי שמכנים צרשות אהה הייח עני כו' וזכ"ע
 דמסתמא שניהם נחלרו לסלק מעליהם אפי' נחפרסם
 שחצירו היה עני צשעה צנין הכוחל אפ"ה אמרינן
 אפטר דלוח מאחרי' ונחן חלקו לצנין ולא נפקי מחזקה
 אלא צעדים דאין סהדי דצין שניהם צנאו וכ"כ כו'
 וכ"כ צח"מ ס"ס קנ"ו וכ"כ עוד צאותו סימן ס"ד ע"ש
 ר"י הלוי דאפילו סימן חצות חיונו מועיל צחנר ואין לו
 חקנה אלא צשטר וכ"כ הצ"י ע"ש הר"ר ירוחם י ועל
 קושי' שני' נראה לומר דאלע"פ דהרוב לרחוחד יכול לומר
 דתחלת צדרי הר"ש היה צדקרוק וצעינן חרווייהו
 צקרקע שלו ומשלו ומ"ש צסוק שיניאיו הצנין על שניהם
 ולא הזכיר ג"כ שחקרקע של שניהם היינו משום
 דמסתמא כשהצנין של שניהם ג"כ חקרקע של שניהם
 חכן לפי האמה נ"ל דגם סוף צדריו הוא צדקרוק והוא
 דרעוה צחחלה היא דרוקא ציוחד קרקע שלינו נהנה
 ממונו כלום חחס הוא דקאמר דאינו מוחד קרקע
 והיינו כגון שחצירו דונה לצנות משלו על קרקע של
 שניהם ולא קייצ' לי רשות להשתמש צכותל חחס הוא
 דמני לומר חיוני דונה לוחד קרקע שהדי יפסיד הני
 מקום הכוחל שלא ישחמם צה כל ימי חיו' הכוחל ולמה
 נכיק אוחו לוחד קרקעו צכדי אצל אי כי יציא לי'

שהוא מדרג חכמים שלינו מפורש צחורה צצוע חלה
 כמ"ש הר"ן צחצונה ועוד נ"ל דזה דומה חמם למ"ש
 הר"ש צחצונה שהצצוע לחלוק ליצמחואין זה צשצע
 לצטל המצוה צדרי' חלה דחמנא אי ניחא לי' לייצם
 אי ניחא לי' לחלוק אלע"ג דקי"ל כמ"ד מנות יצום קודמת
 מ"מ כיון צדרי' חלי דחמנא חין זה צשצע לצטל
 המצוה ה"נ דכוותי' אלע"ג שמונה שימחול לחצרו מ"מ
 כיון צדרי' חלה דחמנא אי צעי מחילואי צעי לא
 מחיל חין זה צשצע לצטל המצוה הלכך חין צ"ד נוקה
 לזה האיש להענישו:

כ"ד הק' יואל סידקס פה פה ק"ק קראקא

שאלה מ"א

צמ"ש הר"ש דפרק קמא דצחרא דאם רנה א' לכנוס
 צחוך שלו ולעשות מחינה צחוך שלו צהווי ודפנא כיון
 שחסלק הר מעל חצירו דיו רלא נחנו חכמים צכול
 לצנין אלא צמקום שיניאוח צנין על שניהם ע"ש:

תשובה

מאי דקשי' לך צדרי אלו ג' קושיא חדא מוחנן
 ריש פרוקין לפיכך אם נפל הכוחל המקום
 ובאצנים של שניהם כו' ואמאי היא של שניהם הלא
 יכול הלה שמכנים צרשותו וטוען חני לצדי צניתי
 משלי לפי שהיה חצירו דוחה אוחו צאמה שיכנים חוך
 שלו צהווי ודפנא י וחו קשיא לך דמסוף צדריו שאמר
 אי אפטר לעשות מעותי ואפסי כו' משמע דאם צה
 לצנות משלו על קרקע של שניהם לא יכול לעכצ כיון
 דחין לו הפסד דקרקע לעולם עומדת ומתחלת צדריו
 משמע דוקא מקרקע שלו ומשלו אצל חס חסר א' מאלו
 אפילו צה לצנות משלו על קרקע של שניהם חין שומעין
 לו דמני לומר הלה חין רלנונו לוחד קרקע שלי וחו
 קשיא רמאי מייתי הר"ש רחוי' לצדרינו מכרם וג"ג
 דיחמא אפילו צמקום שנהנו צבויל וגזית מ"מ צכרם
 וג"ג נהגו צפחות ולכן לא הוזכר צהס חיוצנה אלא
 יעשו מחינה כפי המנהג וכמו צצקעה ע"כ י והנה
 קושיא הר"שונה חין לה החחלה שהדי אשר"י כחצ
 צאותו עמוד וז"ל ולפיכך אם נפל כו' כלומר הוחיל

שאלה מ"ב

לצאר דיצור חום' צ"צ דף ה' ד"ה כי היכי דלא לטרון
כו' :

תשובה

מאי דקסי לך צמ"ט חוספת ז"ל וכן שוכר שמה
יפול ביתו של משכיר וינטרך שוכר לנאח דלא
עדיף מיני' כו' כלומר ולהכי פשיטא לחלמא דאין
השוכר נאמן לומר פרעתי חוץ זמנו ואפילו בשבוע
אינו נאמן חקסי הלא צמ"ט הפולחן אהא דקאמר
פשיטא נפל ביתא א"ל לא ערוף מנאי מצוחר צפרש"י
דבתוך זמן הקצוב אינו מוניא אפילו נפל ביתו של
משכיר ומשמע שכן דעה כל הגאונים שלא נמלא חולק
עליו' אין זה קושי' דודאי כך הוא דעה כל הפוסקי'
גם החוספת לא חלקו שם עניו וכדמשמע פשט הסוגי'
דלשם וכך מפורש שם באשר"י וצמ"ט סימן ש"צ
ולקושיהך נ"ל לומר דמ"ט חום' דהשוכר יורא פן יפול
ביתו של משכיר כו' אינו אלא לומר דהשוכר מעלה כך
דעתו דמי יימר דחייבו רבנן למשכיר להיות עומד
בחוף ואע"פ דאמה אינו כן וכיוצא בזה אמרו בלוחו
סוגיא אמאי דתנן סמוך לו כוחל אחר מגבלין עליו
הכל בחזקה שלא נהן דלא אציי ורצא רעדד איני דפרע
גרו זמנו טעמא אינו נאמן לומר שנתן דאמר מי יימר
דחייבו רבנן אע"פ דהוא חייב דיניו אפ"ה כיון דהחוב
אינו צרור כ"כ צעינו ודאי לא פרע ומוניא ממון
בחזקה זו ה"ה צ"ד גזי שוכר ומשכיר כדפי' ועוד
אפשר לומר דגם לפרש"י צפרק השאלא מסתברא דדוק
להוניה לבגרי לשוכר אינו יכול לכופו אצל יכול'
שיחזקנו אללו לדור יחד וכ"כ צ"י וז"ל הוא שמה יפול
ביתו של משכיר וינטרך שוכר לנאח ר"ל שינטרך שוכר
לדור עמו יחד ככ"ל ולא יהיה דעתו מעורבת עמו וע"י
כך ינטרך שוכר לנאח ר"ל שינטרך שוכר לדור עמו יחד
ככ"ל גם צמ"ט השאלא כחצו חום' השוכר נמי יוראה
להקדום השכר פן יפול הבית כו' דעתה צדק זה
כדפירש' דאל"כ הקשה נמי הלא מדינא חם יפול הבית
חייב המשכיר להעמיד לי בית כדאיחא החם סוף פרק
אע"כ נ"ל כנ"ל דמ"מ השוכר מתיירא דמי יימר דחייבו

לדור להשתמש בכוחל מודה גם הרא"ש שהדעות צדו
לצננותה משלנו אף על קרקע שניהם' ולפ"ז החייש
שפיר מאי דנקיט הרא"ש צמוק דצדו אלא צמוק
שיניאוח הצנן על שניהם ולא נקיט נמי שהקרקע של
שניהם והוא דמלחא דפסיקא נקיט דצמוק שניאוח
הצנן על שניהם נחמו חכמים צבול לצנן אפילו צצא
הא' לכנוס צבולו משום שיכול לומר אי אפשר לעשות
מעוהי כו' ולהניח הונאח צבול יום אצל חם מעמידן
גם הכוחל על קרקע של שניהם דמי לומר הכי אצל
צמוק שמעמידן על קרקע של שניהם לא נחמו חכמי'
גבול לצנן אלא היכי שיניאוח הצנן הוי נמי על
שניהם דאלו הוי יניאוח הצנן של אחד מהם וקיהיב
דעת לאחד להשתמש בכוחל לשם ודאי לא נחמו חכמי'
גבול לצנן מאחר דאין שום הפסד להצירו מאחר
דאינו מוותר קרקעו כיון דמשמח צבול ולדינא נראה
עיקר כדעה הרא"ש וכן נראה מהשוצה דז' נחמ גאון
שצמרדכי פרק קמא דצדקא וצב"ה מיימוני דפרק ג'
דשכנים דאין נראה דלוחן השוצה מייירו כשמנהג
המקום ההוא צל קניס דה"ב מאי אחי לאשמועיני'
ועל קושי' שליסית דמאי מייחי רחיה מגב וברס אין זה
קושי' דפשוט הוא דס"ל לרא"ש דלשם מפורשים דהוי
טעמא דצעינן שיעורים גדולים כ"כ אע"פ שאינו אלא
הר הוא משום דחיישין שמה יפול וינטרך להחעסך
עמו לפר זצין כך וכך יהיה מניק צהר וכדכחצ' כ"ו וז"ל
לפי טעם זה ודאי דאין חילוק וצבול ענין שהוא נריך
לעשות מחינה כדי שלא יגיע העיקר להצירו צעינן שיעור
גדול כל חד וחד לפי מנהגו והלכך צין צגג וצין צכרס
דנריך לעשות מחינה כדי שלא יגיע העיקר להצירו צגג
משום העיקר רחיה וצכרס משום העיקר דכלאים היה
רחוי לעשות ג"כ מחינה צאצנים מטעם הנ"ל ומפני
זה לא קווצר צהס חייב זה אלא ודאי דאין מקום
לחייב זה אלא צמוק שיגיע העיקר לשניהם בו ואין
ענין צקעה שאין זה אלא קמה לענין ג' וברס דצקעה
ודאי כיון דאין זה שום העיקר לא דראי' ולא הייק' אחר
לא נחחייב צהס גרר אלא צמוק שנהגו כדתיירא

החם :

ב"ד הק' יואל סירקס פה ק"ק קראקא

תשובה

במה שלא נעשה דק שלוח להולכה כזר נעשה מעשה ורצו המחירין דזיעדז מפני השע עיגון היכא דא"ל להשדל גט אחר וכן הסכים הרב מהור"ר שמשון אך צהשחא שני שנתהווה קול שהוא חסוד אף כי רחוק צעיני שימאלו עדים כזה שיבולין להעיר זה צדירות כי לפסול אדם לריבין צירור שידועין עדים שמשאלו גניצה צידומש דוקא וכיוצא מ"מ נראה הוא כיון שצבים אומרים כן נראה שממעט הקירה יצוא על צדור זה ונ"ע צזה אם אנו מהויצין לצדד הדצר מאתר שצבים אומרים כן ולפי הנראה שהוא מפורסם צין הצריות דהוי כמו שאמרו לו גוי מנסך יונך וחראך דיש לחוש לצדד כמ"ש הצ"י ציד סימן קכ"ז צגס תום" דחין לנו להעמיס עין צדצר הנראה והנה מפני שיש השע עיגון שא"ל להשדל גט אחר אמרתי שיש למולא חיקון צזה האופן דהיינו שגינה לקיים הגט צוחמיו ולא ינטרך לאמירה של השלוח שיאמר צפ"נ וצפ"נ ואחרי שלא ננטרך לעדות נמאל שפי יכול להיות שלי" כי הוא לא נפסל להצאה דהא ס"ל שהוא צחורה גיטן וקדושין דק שאינו נאמן כמ"ש רוב הפוסקים ועכשיו שלא ננטרך לעדות לא יפסול ליתן הגט ליד האשה ואף שלפי דברי מהר"ם ז"ל שפחצ פ"י מהלכות גירושין וז"ל הפסולין צעצירה מן החורה פסולין להציה גט ואם הציהו ה"ו פסול צד"ל כשנתקיים הגט צוחמיו אצל אם לא נסמוך צו אלא על צדד פסול צעצירה מן החורה אינו גט עכ"ל ש"מ דמ"ל אם נתקיים הגט אפ"ה הוא פסול וצ"י דצרו לא היה באן חקנה לזה אף אם היינו צאים לקיים הגט צוחמיו וצכל מקום שכחצ לשון פיסול דעתו לומר שלא הנשא לכהחלה ואם ניסח לא חל כידוע מ"מ כצר חלקו עליו רוב הפוסקים וכן השיג עליו הראצ"ד וכ"כ צט"ע סימן קמ"א וז"ל ואין כן דעה א"ל הרא"ש ש"ל וכחצ הצ"י שהצצ"א וחר"ן המוה"ם עליו והשחצ צד"ר אם נראה שהוא שעת הדחק שא"ל להשדל גט אחר ממנו יש לנו לסמוך ארוב הפוסקים שחולקים על הרמב"ם גם ה"ה המגיד כחצ שלא ידע מאין הוליה זה הפיסול ולצמוק דק ומפרש שגם דעה הרמב"ם כדעה השור ושא"ר פוסקים שאם נתקיים צוחמו ע"י אחרים שהוא פטר ע"ש אף שלפי ה"ה

אינו מחורץ דצרי רמב"ם דק צהשגת אחרונה של הראצ"ד צמה שהשיג על מ"ש הרמב"ם שאינו גט אם לא נסמוך דק ע"ז אצל צמ"ש צישא שאף אם נתקיים צוחמו ה"ו פסול צזה אינו מחורץ דצרו זה אינו דהא כחצ ה"ה להדיא שדעה רבים שאם נתקיים שהוא כזר וע"כ לריבין אינו לפרש דצרי רמב"ם ולהלמן שזה שכחצ ה"ו פסול צד"ל כשנתקיים הגט צוחמיו כו' לאו דוק שנתקיים כצר חלל ד"ל שאפשר לקיימו אצל לא נתקיי עדין ולכך פסול מספק שמה לא ימנע לקיימו אצל אם לא נסמוך חלל ע"י כו' ר"ל שהוא יודע צודאי שאין כאן עדים חלל הוא שהוא א"ל להחקיים ע"י אחר אז הוא אינו גט כו' ולפ"ו שגם הרמב"ם יסבור כן מנ"ל צנ"ד צמקו' השע עיגון יש לסמוך ארוב מפורשים ועל ה"ה שפטר"גם דצרי רמב"ם כן להכשירו וכ"ש שלא נחצבר פיסולו לפנינו שאינו אלא קלא צלה צירור כ"ש יש לסמוך אמרצא הר"ל שלא ננטרך לקרור אחר זה לצוא על צירור :

ונראה

עוד דאפילו אם צקס ממון הרצה יומר מהשיעור שגם זה מקרי שעת הדחק כמ"ש צכמה דוכחי אטוחרקצי דינר' יחציו כו' דק צמקום להקל נגד הרמב"ם לריבין להסכים גם זקני מורה צפרט צמקום שהוא מחמיר וצפרט צגיטן שכצר כחצו האחרונים שיש לחוש לצדדי המחמירין אף לאו חליצה דהלכתא כמ"ש מהר"י צח"ה סימן רל"צ וצפסקיו סימן מ"א דמפקין נפשין מכל פלוגתא כדי שיהיה צהיתר גמור כו' אף שיש לחלק צין אוחן דרעות שהיא פלוגת' דחנאים ואמוראים וצין כ"ד שהוא מהלוקח הפוסקים מ"מ הוא עמוד הוראה וקצה להקל נגדו ואף דה"ה מפרש גם דצרו כן מ"מ פשוטין של דצרו לא משמע הכי וכן צכסף משנה מגמגם על פירושו דה"ה גם כי הצ"י צש"ע כחצ צהרעות ולא הכריע גם מהרמ"א ל"ל כחצ כלום ע"כ אין לנן להקל דק צהסכמת גדולי הדור והנה אם יסכימו משום עיגונא להקל ולסמוך על קיום הגט צוחמיו יש לנו לדין צד"ר חיק יחיה הקיום זה של החומה הגט כי נראה כי נוסחא שלוחות שלנו אינו מספיק לחצו לגט מקויים אף שכחצו צטר שלוחות שעדי השלוחות מעדין שהצעל שמו כך מסר ליד שלוח זה שמו כך וכך גט שעדין כך וכך שכלחצ צומן פלוני צמקום פלוני מ"מ אין מעדין שכלחצ ונח"ה צפניהם דק שכוחצין נכחצ ונחחס צמחא פ' אצל חין מעדין

תשובת הגאונים בתראי

א עידן שנכתב ונחתם צפניהם כלל ואף דלמה לא
 ה' ימינו כמ"ס הרש"א סימן ח' רכ"ה צ"ס ירושלמי
 דאין אדם עשוי לקלקל אשתו צידי שמים מ"מ כתב
 שרדק לקיים ההחיימה שכתב ו"ל וצבולן אין אנו
 חוששין אלא צמקום צקיום הגט בחומתו י והו
 דאפשר לומר דצ"ד אפשר לומר דזה לחום אכמ"ס דלא
 שייך צמקום והוא דסגור צמקום השליח צפ"ג וצפ"ג
 ג"כ משומר השולח ע"י שליח אף שאינו מעיד על כתיבה
 וחתימה לשמה היינו משום דכשאר השליח צפ"ג וצפ"ג
 הוא מעיד ג"כ שנכתב ונחתם לשמה כיון שאומר גט
 זה שולח לה צעלה ובצפניו נתן הצעל לכוחצו ולחומת
 להוליכה לה מלגרסה צו נמצא דצדדים אלו שהוא
 נכתב ונחתם לשמו ולשמה אצל אס אין השליח אומר
 צפ"ג וצפ"ג שאמירתו במאן דליתא ע"י שאין נאמן ע"ז
 צ"ד אף שעדי השליחות מעידן על השליחות כמזכיר
 צהרשאה מ"מ אין יכולין לקיימו זה הגט דאיכא למוחז
 שמה אוחו גט נאצד או נשרף זה מווייף הוא כמ"ס
 הרי"ט צחצובה סימן שי"ה ו"ל ואע"פ שיש שטר
 שליחות ציד שליח שצעל מינוי שליח ומסר לידו גט כשר
 מ"מ אין זה קיום הגט שלפנינו אף שהם אוחן עדים
 שנזכרין בשטר שליחות דאפשר שאוחו גט נאצד או
 נשרף זה מווייף אף שאין חוששין לזה מ"מ אין גט זה
 מקיים לא צקיום הגט ולא צחקמות חכמים עכ"ל הרי
 שרי להדיא שנוסח עידי שליחות אינו נקראין קיום
 הגט בחומתו ומסתמא שנוסח הרשאה צפניו כמו
 שאנו כוחצין עכשיו ע"כ אנו זריכין לפקה צנה איך יהי
 הקיום כו'

ולפי הנראה אין ראוי לקיימו כמו שדרך לקיים
 שאר שטרות שהצ"ד כוחצין תחת ההחיימה
 דעדים צמוחצ הלמא כו' וקיימינהו כו' דאין ראוי
 להוסיף ולכחצו צהגט שום דבר יותר ממה שהקנו צכל
 הגיטין דהיינו גוף נופח הגט והחיימת עדים שזה נוהג
 צכל הגיטין משא"כ הקיום שאינו נוהג אלא צא' מאלף
 מש לחום צזה לשניו מטבע צגיטין י ואין נראה לומר
 שכוין שקיום הגט מועיל אפניו וחקיים אחר הנתינה
 ליד אשה א"כ גם צכאן נובל לעשות כן דהיינו שניתן
 הגט ליד אשה מיד קודם הקיום ולקיימו אה"כ אחר
 הנתינה ואז יכולין שפיר לכחצו הקיום צגט עלמו
 תחת החיימת עדים צמוחצ הלמא כו' כנוהגים עדים
 צשאר שטרות דאחר נתינת גט ליד אשה שום אין חש

אלו להעיד על שנחן הצעל הגט ליד השליח וסג' זכרי
 אף שלא אמר השליח צפ"ג וצפ"ג שהחמיר הרמ"ה
 דנריך שיהיו עדים השליחחן ענמן עידי מסירה הגט
 ליד אשה אצל אם עידי מסירה הגט ליד אשה אינם
 עידי השליחות לא מהני סהדותי משום דכל כה וכה
 מעידין על חני דצד רכיון שאנו צעין לסלק ערעורו
 של צעל כו' ע"ש ולפ"ז צנ"ד ג"כ היינו נריכין שיהיו
 דוקא אהון עידי הקיום ג"כ עידי מסירה מן השליח
 ליד אשה מטעם זה לפ"ז היינו מזריכין שהאשה צענמה
 חלק לשם עס זה השליח למקום שהעדים שם כדי
 שאותן עדים ענמן מעידי על קיום הגט יהיו ג"כ עידי
 מסירה גט מיד השליח לידה אצל אחר העיין אין
 מדצרי הרמ"ה ראייה לבאן כלל דהתם מידיי שעירי
 הגליחות והגט אינו נחקיים משא"כ צנ"ד שאנו רונים
 לקיים הגט צחחומיו החלה ושז לא ננערך לעדותן
 כלל ולא שייך לומר דצד ולא חני דצד וחחלה יש לנו
 לפרש דצרי הרמ"ה דיש להקשות צמ"ש לחלק בין שליח
 קצלה ובין שליח הולכה הוי חני דצד כיון דהשליח אינו
 שליח אלא על גט זה למוסרו ליד האשה ואין מסירתו
 ליד האשה כלום צלא עדות השליח כיון שאינו מקויים
 ולא עידי השליחות אלא עידי מסירה כו' ולפי דבריו
 צכל שליח להולכה יש לומר כן כיון שהשליח אינו שליח
 אלא על גט זה למוסרו ליד אשה ואין מסירות ליד
 אשה כלום צלא עידי השליחות ולא עידי השליחות צלא
 עידי מסירה וכסחן צ' כיהות עדים כל כה מקרי חני
 דצד ומאי שנא"תס הוא מקויים ובין הוא אינו מקויים
 לכך חני נריכין לפרש דזה כוונתו צסלמא שאר כל
 השליחות הולכה כמו מעשה צכל יום ה"ט כיון שאומר
 השליח צפ"ג וצפ"ג כפי תקנתו שז אין הצעל יכול
 לערער וכיון שאין חני נריכין לסלק ערעורו של צעל
 כלל מעשה אין לעידי שליחות שייכי לעידי מסירה וכן
 להיפוך דכל ענין צפני ענמו אלו מעידין על השליחות
 ואלו מעידין על מסירה וכן צאי"י שא"ז לומר צפ"ג
 וצפ"ג התם נמי כיון שאין הצעל יכול לערער מאחר
 שעדים מזוי לקיימו ג"כ וא"צ לסלק ערעורו של צעל
 אמרינן ג"כ שאין לעידי שליחות שייכי לעידי מסירה
 ואין זה עדות אחת כלל אצל צמקום שהקנו לסלק
 ערעורו של צעל ולומר צפ"ג וצפ"ג והוא לא אמר כמו
 צאותו דוק"ל הרמ"ה צאייחיהו צ' חרי שאנו נריכין
 לעדותן של צ' עדות אלו לסלק ערעורו של צעל כיון

כ"ד משולם המכונה וויצט צלא"ה מהר"ר ישראל
 שמואל זצ"ל:

שאלה מה

קהלה ח' שפטר העליל עלי' והיה צחוכס איש שציקם
 השר דוקא אוחו והולרכו לשלח אוחו ממקומו ועשה
 רונה לחזור ולקבוע דירתו שם והקהל מוחים כי כאלה
 יראה אוחו יחזיר ויניעור העלילה והיה סכנה גדולה
 והחרי אוחו צעונט כחדת דם ובצל זה אינו משגיח
 אס הוא דורך ונחון להנילו צנפסו:

תשובה

אחר העיין נרא' לצרר דין זה מהא דכחצ הרמ"צ
 פ"א מהלכות רונה ח"ל ואף זהו מנות ל"ה
 שלא לחוס על נפש הרודף לפיכך הורו חכמים עוצרת
 שמקשה לילך מחד לחסוך העובר צמע' בין צסם בין
 ציד מפני שהוא כרודף אחריה להורגה ואם משבונית
 ראשו אין נוגעין צו מפני שאין דוחין נפש מפני נפש זה
 טצעו של עול' עכ"ל ומש צלאון הזה כחצ ג"כ הסמ"ג
 ומקור מהמשנה סוף פ"ו דאהלות ע"ש והנה לפענ"ד
 קשה להולמן דצרי שני המאורות הגדולים כי לפענ"ד
 הם היפוך הגמרא דסנהדרין פרק צן סודר דף ע"ב
 ח"ל אמר רב הונא קטן הרודף ניתן להנילו צנפסו
 ומקשה הגמרא איחיינו ממחני' ה"ל דחן ואל ראשו
 אין נוגעין כו' ומאי דורך הוא פרש"י ח"ל דאיירי
 צאשה המקשה לילך וקחני צרישא דמחני' דאם לא
 הונית ראשו עדיין חוחכין הולד צמיע' והטעם דכל
 זמן שלא ינא לאויר העולם לא נפש הוא וניתן להנילו

תשובת הגאונים בתראי

לא נפש אמו ואם ולא ראשו הרי הוא כילוד עכ"ל דהא
 משמיה קרדפי לי הרי לפנינו דמקשה לילד אינו מקרי
 דוקא כי משמיה קרדפי לי ומאז שגרי לחתכו זרישא
 הוא מטעם שכחז רש"י דעדין לא מיקרי נפש ואיך
 כחזו הם ז"ל לפיכך ומסקי הטעם דוקא הוא ושרי בו
 ועוד יש להקשות דלדבריהם קשה מרישא ואסיפא דאף
 צהוליה ראשו דנוני מדין דוקא ונראה לפענ"ד לישב
 דבריהם וזה האופן דודא"ג גם הם ס"ל דמש"ה מותר
 צרישא לחתכו משום דעדין לא מקרי נפש כמש"ה רש"י
 ז"ל ואף אם היה שייך צו טעם דוקא לא היו זריכין לו
 דב"ע יודו לנפ"י ז"ל דלא מקרי יולד ודאי דהא הנוגף
 צמיה אשה אין לו דין רוח ומשלם דמי ולדות ואי הוה
 מקרי נפש היה חייב עליו מיתה כדן הורג נפש וכדאי
 סברא זו צמ"ע סימן סח"ה וא"כ אף אם היה אפשר
 לפרש דטעמם הוא מכח דוקא היה קשה עליהם דאין
 דוקא טעם זה אלא ודאי גם הם סברי טעמו דרש"י ז"ל
 אכשהוליה ראשו מקרי נפש ומה דנקטו טעם דוקא
 היינו דזריכו לומר הטעם למה שדו הכמים להמיתו
 צמיה המורה ולחתכו צעדו חי ואפילו זידים ולא
 דוקא ע"י סם ולמה להו להחיר כנ"ל הרי אפשר
 להמיתו בנ"ה כמו דאיחא צטור סימן שפ"ה וצחצחה
 סר"ש כלל י"ו דינים חלוקים צמוסר ממון דאין
 להורגו רק צמס דוקא ולא זידים כגון שגשה המסורה
 ויראים להצא דבחד צודאי קודם שגשה המסורה הוה
 עליו דין דוקא נפשות לכן מותר להרגו זידים וא"ל
 דוקא ע"י סם משא"כ צשכר נעשה המעשה לא מקרי
 דוקא א"כ צחינוק נמי למה החידו להרגו זידים ולא
 צמס דוקא וציוסר צמיה המורה כזה ולא אינטריכא
 לצדור לו מיתה יפה וכבר אינטריכא צפרק נגמרו הדין
 ללמוד מקרא צגנצ צמחרה שיכולים להרגו בכל
 מיתה שיראה א"כ למה החירו צחינוק כל זה ועל זה
 רנו הרמז"ס וצמ"ג לפרש שמתחר שמוסף לזה הטעם
 דלא מיקרי נפש מקרי נמי דוקא אע"פ דטעם זה לחוד
 אינו מספיק להורגו כמו דוקא כי משמ"י דרפוח מ"מ
 מאחר שכ"י מותר להרגו מצרפ"ג כ"ט טעם דדוקא ויכול
 להרגו בכל מיתה שירנו כמו דוקא דדוקא וגנצ צמחרה
 דין א"י להס כמ"ש צגמרה וצפוסקים וציוסר צרמז"ס
 סוף הלכות גניזה ולכן מותר להרגו זידים כמו דוקא
 לכן דקדק הרמז"ס וכחצ מהחלה הסקדמה אף זו
 מנח ל"ה שלא לחוס על הרודף ר"ל שלא לחוס עליו

לצדור לו מיתה יפה אז להרגו דוקא ע"י סם אך יכול
 להרגו זידים וצכל מיתה שיראה וע"ז כחצ לפיכך כו'
 מותר להחכו ר"ל אף צמיה זו זין צמס זין זידים
 והוא מטעם דגם מדין דוקא נגעו זה ולכן דקדק משום
 שהוא כדוקא אחרי' ולא כחצ מפני שהוא דוקא אלא
 כמ"ש דם"ל דאין דוקא ממש דמשמ"י קרדפי לה אצל
 עכ"פ הוה מיקרי דוקא ומותר להרגו כדן דוקא אף
 ציד היכא דצלא"ה שרי להרגו אצל כשינא ראשו הוה
 נפש ואין דוחין בו מטעם דוקא לחוד אין צו כנ"ל
 דמשמ"י דרפ"י ולזה כיון הרמז"ס צאמרו מה טבע
 העולם דלפוס להיטא אין לו פי' למ"ש מקודם ולפי
 מ"ש א"ש דרעה למרץ קושי' הגמרא דלמה לא ידונו
 צסיפא מטעם דוקא וחירץ החירץ צצגמרה אף גרף
 לפרש איך נרמז צלגונו חירץ הגמרא ויאמר כי הרמז"ס
 סובר כמ"ש צגמרא שאני כו' אין רנונו לומר מן השמים
 כו' כי קטן זה אינו מכיון על הדריפה רק משמ"י
 מכריחים אותו לעשות הדריפה זה הפי' אינו דודאי כל
 קטן הרודף כוונתו לא מקרי כוונתו להרוג אותו דלא
 צד דעה הוא ואפ"ה אמר ר"ה דמקרי דוקא ומה לי צן
 יום ומה לי צן שנה וגם רש"י הרגיש בזה ודקדק ח"ל מן
 השמים דרפו לאמו עכ"ל דקדק רש"י צמלח לאמו ר"ל
 לא חימא דקאי אקטן שמן השמים הכריחו אותו ילד
 לרדוף להיות מניק לאמו אלא פירושו דקאי אלא
 ור"ל מאחר שהקטן אין לו כוונה רק לנאח ולהיות נולד
 ע"פ טבע ואין כוונה לרדפו אך צממילא ע"י זה מן
 השמי' דרפוחו משא"כ קטן הרודף כונתו לאותו דרופי'
 ונראה דהספרים דגרסי משמ"י דרפו ליה ע"ס הוא
 ונ"ל דרפו לה וכן הוא צרוב פוסקים ואף הרמז"ס
 וצמ"ג נ"ל דסוצרים צזה כפירש"י דאינו נקרא דוקא
 מאחר שכונתו אינו אלא להיות נולד ע"פ טבע עולם
 ולא להיות לאמו וע"כ אע"פ שעי' מניק לה אע"פ
 אין דוחין נפש ולא מקרי דוקא וע"ז מסקו וזה טבע
 העולם ר"ל הקטן אין כוונתו להיות דוקא אלא להיות
 נולד צטבע גם הכ"מ וצמ"ע מפרשי קנח כעין זה
 צלגון וצבע העולם ע"ש א"כ כלל נקטינן מהא היכא
 דאין כוונת להניק ולרדוף אך לעשות דבר ע"פ טבע
 העולם רק שעי' זה יהיה דריפה לא מיקרי דוקא שניתן
 להניל צנפאו ונ"ד ג"כ אין כוונתו ארדיפה וכמו
 שאכתוב איה"ה ויש לרמוז למ"ש הכ"י והצולו רמ"ל צס"י
 שפ"ה שיכול אדם להניל עצמו מהניק הצא עליו אע"פ

שיגיע לחציו היתק מזה וזה לא מיקרי דורך וזה דורך:

דלא בדצד המשאו מחתילה מאה שרגולין דלא מקרי דורך אף גם צנדן דיון של מקרי"ה אדרש הק"ה ג"כ הנ"ל המגיע לו ע"פ הדין כרי שלא יעלו עליו א"כ מכל הדין נראה היכי דבדצד שעושה חינו לוקה לעגמו דצד שאינו מגיע לו ע"פ הדין אז חס חינו כוונתו ארדיפה או אמסירה חינו מקרי דורך או מסור אך יש לרדק מזה ממ"ש המר"ם מר"ז צד"ק הנצי"ל צמ"ע סימן ספ"ח צ"ל וצ"ח פלגה הפץ משמעון להדאמותו לשר והחזיר לו צפני משרה הסר והבוע מזה הפסד חייז רלוזן לשלם כל הפסד והיקוח אף שלא נחכוון להציק לחצירו עם דצד זה מה שהחזיר צפני עזר הסר ומציא ראייה מסוטה דס"פ הפועלים ע"ש א"כ גם כאן חין כוונתו ארדיפה גם חינו לוקה לעגמו דצד שאינו מגיע לו ע"פ הדין. אך גם זה לאו קושיא דנלא"ה דצרי דצרי מקרי"ה הנ"ל סותרים זה דכחצ צד"ה קב"ה גמ' זה דרועה וכחצ דאין להציא ראייה מזה אמסור דדוקא צמור שבר הדין בן ולא צמסור וצמ"ע כחצ דצרי מהר"ם ואין ספק דנעלם ממנו דצרי מהר"ה הנ"ל ואפשר ג"כ לומר דמה שהייז מהר"ם הוא ג"כ מטעם שומר ומיירי שעשה קצרה למכירה והמותר יהיה שלו דהוב"ש כמ"ש רמ"א צמ"ח סימן ש"ג וכוונתו צו דכו"ש לכך חייזו מהר"ם דכשנחן לו לפניו הסר היה עדין שומר וכדכחצ מהר"ה הנ"ל ולא פליק א"כ סדקתינו צמקומו עומדח היכי דכוונתו להכיל את המגיע לו אף שצא היתק לחצירו חינו דורך ויש ג"כ ראייה לזה ממ"ש המרדכי פ' המני' על הא דאוחא שם דף נ"ה שור שעלה ע"ג שור להרגו וזה צעל התחתון ודחף לעליון חייז והטעם דה"ל לשומטו התחתון וכחצ ע"ז המרדכי דהיכי דיש לא' דין על חצירו והלך ה' ומסר הדצד שדנו עליו לערכאות אע"פ דשמהינו עד שיסלק היתקו כמ"ש צמ"ח סימן ספ"ח ומקורו מהגמל קמח מ"ח חין עליו דין מסור היכא דחצירו לא רנה לנייה לו דין ישראל אזל היכי דרונה לנייה לו דין ישראל חייז כמו צה"ל לשומטו ע"כ וצודאי נראה דא"א לומר הטעם הא דאין עליו דין מסור משום דבוצר דשלו הוא מסור ואינו עושה מסירה לדעתו דא"כ היכי מדמכו לדין צ' שורים דהחם מניק לחצירו שהורג לחצירו את שורו משא"כ כאן מוסר את שלו אללא דס"ל דלאו צשצל זה הטעם הא חינו מסור דצודאי כל זמן שאינו נפסק מצ"ד שהוא שלו מקרי מסור דדלמא של חצירו הוא

אך יש להפך הדצד ממ"ש מהר"ך שורש קנ"צ דף קס"ח ע"צ ואף חס חין מהכוון ארדיפה מקרי היכא גצרה דמקמי דסלקי אינש למוכר חוי סילק בו' עד היכא דורך הוב מעיקרה אף דשם חינו מכוון רק להנאות עלמו מהרי דורך עכ"ל הרי דמקרי דורך' אזל יש לפקפק עליו וממ"ש הוא צעלמו צד"ה קב"ה גצו א' שטען שלא חיון אמסירה ו"ל ולא שיק לחייזו מדין מסור כיון דלא נחכוון להציקו הדי דכחצ צלח חינו מחכוון למסור חצירו לא מקרי מסור וכן היכא דאין פונתו על דריפה לא מקרי דורך דהא צמוסר ממון דמוסר להורגו הוא מטעם דורך כדאיח צכל הפוסקים וכמ"ש צמ"ע וכן הוא צעלמו צמ"ח סימן קפ"ה מזה דין מסור לרווף א"כ אף כאן נדמה דורך למסור דהיכא דאין כוונתו לרווף דפטור וא"כ דצרי סותרים אהדרי וע"כ ההכרח לומר שיש חילו היכא דצ"ל לעשות דצד לצונחו מה שהדין עמו ומגיע לו ע"פ הדין אז אע"פ שמגיע מזה היתק לחצירו לא מקרי דורך אחרי שאין כוונתו אלא שלא לצד את שלו משא"כ כשעושה זה להכיל עגמו איהו דצד שאינו מגיע לו ע"פ הדין ליטול זה לעגמו אע"פ שאין כוונתו לרווף לחצירו מ"מ מקרי דורך ואסור והמעין דצרי מהר"ה שורש קנ"צ יראה להדיא דכן הוא דכחצ שם אפילו שאין לו חזקה ישב ודודאי שאין הדין בן צמי שיש לו חזקה ישב שיכולין לרהותו מזה הטעם וכאשר כחצ שם צמ"ח דף הנ"ל דנראה להדיא דטעמו דמאחר שרונה ליקח דצד שאינו שלו לכן הדין בן וצוה מורים כל הפוסקים ע"ש הרי לפיך היכי דכוונתו להכיל מה שמגיע לו ע"פ הדין אע"פ דמגיע היתק לחצירו שדיו ולא קשה דהא צמעשה דחמור שהצלח היה ג"כ הנ"ל חמורו שהוא שלו ע"פ הדין אפ"ה היה דורך זה אחר זה זה חינו קושיא דצודאי כחצ המרדכי אזה המעשה דאיירי צמקום שאין דרך להכניס חמורים והוא שינה ועשה שלא כדון ע"כ הוא דורך אזל חס הוא דרך להכניס לשם חמורי לא היה דורך וא"כ גם מהר"ך מפרש בן אע"ג דהצ"ו צמ"ח סימן ש"פ דהא שצרות המרדכי כצד ישנתי דצרכי מזה ופסק בן צש"ע ע"ש דמדמה דין זה לספינה היכא

תשובת הגאונים בתראי

מדון השני שתייב ממ"ש שם כינר הני שגור המלך כו'
 ע"ש וכ"פ בש"ח מהר"ם מלוצ'לין סימן ס"א וסודר
 הרמז"ם תע"ג דתייב לשלם מ"מ אינו נקרא דשע
 להיות עליו דין מסור מאחר דאין כוונתו למסור רק
 להגיל את שלו ע"פ הדין. ואפ"ה תייב לשלם מאד
 דהוי כשגים שמריצין על קרקעו"ס. מסרה דתייב לשלם
 ולסלק מאחר שכוונתו הנה להגיל השלו המגיע לו
 ע"פ הדין וצפרע דמדמהו לז' שורים כו' ונראה לו
 דמאי דמדמהו היינו לענין זה האיד מקרי כוונה להניק
 ואיד לא מקרי אצל מ"מ יש חילוק דכאן אף דאין
 כוונתו להניק דשגיל זה לא מקרי מסור מ"מ תייב
 לשלם להצירו דעל מה יעשה הניק להצירו צדים ולא
 ישלם משא"כ צד' שורים שמתחמ הצירו עמו מגיש
 לו ההניק ואהרצה הצירו מקנת רודף
 נקרא כמ"ש שם ול"ד למ"ש נ"י דאין נרדף לשל' להצירו
 ויכול לסלק ההניק ממנו אע"פ שמיגע להצירו הניק
 כמ"ש הא כבר כחצו המ"ע דמס' דהיינו דוקא קודם
 שצד עליו ההניק ועוד דשם לא איירי עשה הניק
 להצירו אלא שנסחטף על ידו הניק להצירו משא"כ כאן
 דהוא צעמו מוסר ומהיכי תיחי שיהא פטור וע"ז
 נאמר דמשלם מה שנהנה וכינר הלה עושה סחורה
 צדחתו של הצירו ומ"מ מסור לא הוי מאחר שלא כיון
 להניקו זה ר"ל נכון לא כפי' הבמ"ע. ועוד דאי
 לזה מ"מ מהר"ם מרצור' קבוצ' בהגהות רמ"א סי'
 שפ"ח וסימן הכ"ה ס"א דהעוסק צניפים כגון צמטצע
 וכיוצא צמקוס שהמלכות מקפידים מקרי רודף הרי
 שאע"פ שהוא צעמו אינו רודף אלא גורם ע"ז דריפה
 מ"מ מקרי רודף משום שאינו מגיע לו ע"פ הדין מה
 שא"כ כשמיגע לו ע"פ הדין מאי איכפת לו להצירו
 וכמ"ש נ"י ולהכי דקדק מהר"ם מריצור' קבוצ' צמקו'
 שהמלכות מקפידות ע"ז מה מיוחד דפשיטא כשאינו
 מקפידין מאי דריפה איכא ודלא כמ"ש צמ"ע צמ"ע צמ"ע
 חכ"ה דכחצו דשגיל זה נקטו דאל"כ מאי דריפה איכא
 וכ"כ צדריא צמ"ה מריצור' קבוצ' עכ"ל ואינו לא מנלתי
 הלשון זה כדצרי מהר"ם ואפשר שכוונתו צמ"ש שם וז'ל
 מי שעוסק כו' צדדן שיפול מזה פסידא לקהל א"כ
 קשה היא ג"כ כחצו מי שמסכן רצים כו' אלא נראה
 דכוונת רמ"א צוה לנקוט שהמלכות מקפידין רנה
 לומר דוקא שהמלכות מקפידין אז צעשה שהוא עוסק
 א"כ הוא עושה דבר שאין צל לומן הדין אצל כשאין
 המלכות

ג"ד להא דק"ל עמיד אינש דינא לנפשי דהסס איירי
 שודע צדדיי שהוא שלו ואין עליו שום דין וכמ"ש כל
 הפוסקים חילוק זה אע"כ הכרח הוא מטעם דלא
 מקרי מסור משום דכוונתו להגיל את שלו ואינו תייב
 להגיל הניק דשגיל הצירו כמ"ש נ"י הר"ל לכן כחצו
 דהיכא דניית דין ישראל והיה יכול להגיל את שלו
 צע"א א"כ איך איך טעם זה וכל היכא דאין לו הניק
 תייב על מה שמו' להצירו ודומה למ"ש צמ"ה דה"ל
 לשומטו א"כ חד טעמא לכו דגם צדור אם שמיטו
 מתחמיו ונפל עליון ומח פטור מטעם הר"ל כמ"ש צמ"ה
 ולפ"ו פשוט היכא דאין לו שום הניק אם לא הניק
 להצירו ואהרצה צמה שמיטק להצירו נוטל לעמו שלא
 כדין דמסור דודאי אם היה צ' שורים של הצירו ורונה
 לגזול התחמיו וצשגיל זה שמיטו וברך העליון דתייב
 הוא לשלם דאע"פ שאינו מקוין להרוג לעליון א"כ זה
 דאינו למ"ש לעיל דנרדף דוקא שיהיה שלו ע"פ הדין
 ואף שהגהות מיימון והמרדכי פרה הגזול צדריא
 הולקים ע"ז ההילוק וסודרים אף אם הצירו ניית
 אפ"ה אין עליו דין מסור וכמו שנחצור רמ"א צ' דיעות
 אלו צמ"ע צמ"ה אפ"ה דטעמייהו משום דצדור דאין
 לדמות לשורים דהו סודר דשלו מוסר ואינו מניק
 להצירו כמ"ש אצל אם הוא יודע שמיטק להצירו מקרי
 מסור אף שאין כוונתו לכך אלא כוונתו להגיל ליקח
 מה שמיגע לו ע"פ הדין וגם דאינו לזה ולמה שמיטק
 הרמז"ם והו טצע העולם הר"ל הטעם מאחר שאין
 כוונתו להניק אלא להיות נולד ולמה לי לומר דהו
 טצע העולם אע"כ דאם לו היה כן טצע עולם אינו
 ראוי להיות מקרי רודף מאחר שעושה דבר שאינו מגיע
 לו והניק הצירו אע"פ שכוונתו רק לטובה עמו אצל
 אם עושה דבר שמיגע לו ע"פ הדין לא מקרי מניק
 רודף אע"פ שמיגע ממילא הניק להצירו וכן אי קנת
 מזה צמ"ה מהר"ם מלוצ'לין סיף סיהן כ"ו צוה נחייט
 לדעתו דצדי רמז"ם פ"ה מהמלכות חובל ומניק וצמ"ע
 סימן שפ"ה דכחצו אצל המוסר שאנסוהו להרואה כו'
 דתייב לשלם מ"מ אינו דשע נחצט צוה המ"ע דהא
 כשאנסו להרואה פטור ואף צמ"ע לומין וכחצו מ"ש ע"ש
 אצל לעבר"ג דהרמז"ם איירי דאנסוהו להרואה את
 שלו והרואה את הצירו או שאנסו כהם ומראה של
 הצירו ונפטר צכך ואפשר הר"ל לעמו להגיל צלו וכדצ
 חשור צשניהם דתייב לשלם גם מצדי הרמז"ם נראה

כמו מצער לרצים ע"כ מסיק דציתו נריך שזא כנר
 העלילה דאל"כ אסור כמ"ש הרמב"ם בשביל דנערו
 דיתיר אינו שרי אלא א"כ תקנו ליתיר כשכדד זא
 העלילה דוקא לכך ג"כ אינו כוחז כ"א למסור לפני
 שרה ולא צאופן אחר לא כדמ"א שהוסיף כמה דברים
 וכחז סתמא דינו כדורך וג"ע ונסתמן שפ"ה העתיק
 דצרי מהר"ם ככחצן ולא כחז שהו"א דורך גם לא כחז
 והמלכות מקפידין רק צמ"ע הג"ה הלשון ע"ש : א"כ
 מכל דין נשמע היכא שאין כוננו להניק לחצירו רק
 מה שמגיע לו ע"פ הדין רוצה להניל אינו כדורך ומסור
 א"כ אף צנ"ד נוכל לומר כוננו אחרו איש דק להניל את
 שלו דהיינו חוקה יסוד שמגיע לו ע"פ הדין דומה למ"ש
 מהר"ק שורש קכ"ה צמסור שיכול לומר כוננו כו' א"כ
 אין לו דין רודף : אמנם יש להיפך הדבר מהא דכחצני
 צ"ש מהר"ק שורש קכ"ה דהיכא דאין ל"א חוקה יסוד
 ורוצה לדור צע"כ מקרי רודף דחוששין להניק מניו ע"ש
 א"כ ג"כ צנ"ד אע"פ דיש לו חוקה יסוד מ"מ עשה נ"ל
 שנאצדה ממנו חוקה יסוד שלו והוא ממ"ש מהר"ק סי'
 ז' שהצית חשונה ר' עזריאל היכא דיש לרצים סכנה
 משר צמה שדרו צו תינה אנשים אע"פ שיש להם חוקה
 יסוד והם אינן משמיין בגרמא להסכנה חייבין לעקור
 דירחם ע"ש והצית רא"י מפרק לא יתפור שאף אם אינן
 קודם לעיר קונץ האילן וא"כ אף כאלן חוקתו אצורה
 מאחר דיש לרצים הפסד ממנו אף דיש לחלק דהס'
 היזק צרי שהשר אומר כן וכן צאילן משא"כ כאלן דיש
 כמה ספיקות מ"מ מאחר שהצית ראיה מדין האילן
 וגם הטעם אינו אלא משום שהו"א היזק דרצים וצדדי'
 כחז מהר"ק שורש קנ"צ דאף צמסא דחוקה השו'
 חכמים להניק דרצים וס"ל דזה מקרי חשא דחוקה
 וצדדיא כחצו חוס' פרק לא יתפור דף ג' ע"ג דדוקא
 מנר שהחזק רצים כדכחז מהר"ק הנ"ל דנזה אף
 צמסא דחוקה חשש ואי כדצדי ר' עזריאל הנ"ל כ"ש
 כאלן דאיכא היזק צרי לפי מ"ש מהר"ק שורש קנ"צ א"כ
 צודדי חוקתו אצורה ואם חוקתו אצורה ה"ל דין רודף
 כשרוצה לדור צע"כ גם אין לחלק היכא דלא ה"ל חוקה
 מעול' הוי רודף משא"כ זה דיש לו חוקה רק עשה אצור'
 אין לו דין רודף שהוא סוצד שרונ' לדור ע"פ חוקתו א"א
 דגם צמסא הנ"ל היה מעשה צא' שפי' לו חוקה והיה
 רוצה להחזיק אף שנאצד ממנו ע"פ הדין וע"כ כחז
 דהי' רודף לכך נראה לומר דאצד חוקתו צפדת שרונים

המלכות מקפידות צאורו עשה אפשר שגיע מזה חיה
 היזק לקהל מ"מ לא מקרי רודף מאחר שמה שעשה
 ואינו עושה דבר שאינו מגיע לו ע"פ הדין ומ"א הוסיף
 כן דצדדי מהר"ם כי היכא דלא יסחרו דצריכה ממה
 שהוכחי לעיל מכל הפוסקים כשאינו מכיוון לדפסה
 אינו מקרי רודף על כן מחלק צוה החילוק כו' פשוט י
 ואין להקשות אי ס"ל שדין רודף נגע צו א"כ נהרגו
 צידים כדין רודף ולמה כחז מותר למסרו י"ל דס"ל
 דמ"מ רודף הוא שכדד עשה המעשה ואינו אלא חש
 שמ"א יעשה עיר וצוה כחז הר"ש ש צמסא דמותר
 להרגו ע"י עצמו על כן פסק דמותר למסרו צמסא
 כמ"ש רמ"א דהגהות של ארזי חמי ו"ל דמותר לאצדו
 מן העולם ע"י גרמא : אמנם יש לפקפק למה לי
 לרמ"א לכחז דיש עליו דין רודף וצביל זה כחז
 והמלכות מקפידת כד"ל יצד דצדדי עם הפוסקים הנ"ל
 וכדצדי מהר"ם מריצוד"ק מקור דין זה לא כחז דהו"א
 רודף גם לא והמלכות מקפידות רק כחז שמוחר
 להגיד לפני שרה שעושה כן ועצמו של מהר"ם המעיין
 שם יראה דאינו אלא סוף דצדדי מה שהחיל החלה
 צפיקא' זו והוא דהמוכה יכול לגוס לפני גוי ע"ז
 שהכהו כדו לקיים להנקם ממנו והמעין צמדכי פרק
 מרובה וסוף ז"ק דזה שהיכה מותר לגוס צפני גויס
 אינו מדינא אלא מחקנות הקהילות הוא וצודדי דוקא
 לפני השררה מותר ולא שאר דצדדי דמאחר שאינו חל'
 חיקון אמרינן הכא דלא לוסוף וע"כ כחז וכן מי
 שעוסק כו' דייק מלישנא וכן ר"ל גם צפיקא דעוסק
 ציוופים הוא מטעם זה מאחר דהמייק גורם היזק
 הוה כמו צהכהו וחקנו שרשי להגיד עליו לפני השרר'
 אצל און הטעם להורגו מדין רודף וראיה ג"כ דמסיק
 וכחז ואפילו יחיד אם כנר צא עלילה כו' וצודדי
 דרודף אם כנר צא עליו העלילה אם כנר ענר הרודף
 המעשה אין עליו דין רודף גם אפילו שלא צדדי אסור
 אם לא שיראים ממנו שיוסיף לעשות כזה וכלן משמע
 צביל מה שעשה כנר מותר לו לעשות כן רה"א חלה
 הטעם דמה דמותר חשום שכדד העליל על היחיד
 ודוה להניל עצמו צוה שיגיד עליו אלא וראי לא מטע'
 דורך הוא זה אלא מטעם שכחצני ואפשר דהוי כמו
 המצער לרצים דמותר למסרו לסדרה שיכהו והוא
 מטעם מנהג' וכן מלינו צמסא רש"א שעה כמה
 תקננה צוה וציון דטעם הוא מטעם דחקנו כן דהוי

תשובת הגאונים בתראי

שאלה מ"ו

צ"ג זעל צית חרש צספרו סימן ק"ג דהקשה על פסק
 ש"ע שכתב דברי רמז"ם ועוד מ"מ ח"ך פירש דברי
 הרמז"ם כו' והנה ח"א לפרש כך כמו שהוא הבין
 דהרשב"א דמשמרת הצית יעלה על דעתו דהרמז"ם
 לא אמר דטמאה אלא כשיש בכל ח' כגרים ועוד והצ"י
 יהיה חולק צפי' דברי הרמז"ם ויהצור דרמז"ם ס"ל
 דעל גופה ח' שיעור דהלא להדיא כתב הרמז"ם פ"ט
 ד"ו מה בין כחם הנמלא כו' שהכחם הנמלא על צורה
 אין לו שיעור כו' עכ"ל וצורחי אין לומר להלק דהיבא
 שיש טיפין להיות כשיעור דוקא דאין לזה שום סדרה
 ואף אם אפשר לרחות לאיזה סדרה ח"ך כח' צפשיטות
 לדברי הרמז"ם דנריך להיות כשיעור הלל אין כתב
 כלום דצורחי אדרבה איפכ' כתב כנ"ל וציוחר דהרשב"ד
 הקשה ע"ז דכתב הרמז"ם דח"ל שיעור על צורה דהא
 גמרא צעי טופי טופי מחו דאנטרף וא"כ ש"מ דנריך
 שיעור ומאי הקשה הלל אף הרמז"ם מודה דכשיש
 טיפין הרצת נריך שיעור ח"כ מוציעא שפיר חס
 מנטרפין אלא ודאי ס"ל דהרמז"ם אינו מחלק בין
 טיפין הרצה למעט ובשניהם על צורה ח"ל שיעור
 וכמ"ס י' ולענ"ד דהצ"י והמשמרת הצית על דרך אחר
 כוונו דדברי רמז"ם וצורחי צזה הלגון שכתב כחם
 הנמלא על צורה שהוא ארוך כו' או טופי טופי כו'
 הואיל ונמלא כנגד צית טורפה טמאה כו' והוא כמ"ס
 כאן צס"ע סעיף ט' צלגון זה אינו משמע שנריך להיות
 צטיפ' צכל ח' כשיעור או להיפוך שאינו צכל ח' כשיעור
 כי לא מיירי הרמז"ם כאן צדין זה צדין השיעור רק חס
 תואר זה מוכיח שצא מן המקור פסק ע"ז דטמא ומ"ס
 צ"י בספרי הארוך ז"ל ומשמע מדברי הרשב"א דס"ל דעל
 צורה ח"ך פירו' מגרים טמאה וכדברי הרמז"ם שכתבתי
 לעיל כו' משמע מלגון זה דצ"י פי' דדברי רמז"ם אלו
 דח"ל להיות כגרים ועוד וכן הבין צצ"ח ז"ל דלאו ע"ז
 הרמז"ם קאי שהצית מקודם צסמוך דהיינו מה
 שהעתיק צס"ע דלזה אין ראיה כלל גם אי הוה קאי
 לזה הל"ל וכדברי הרמז"ם שכתבתי צסמוך כי על דברי
 הרמז"ם הכ"ל ממש כתב דברי הרשב"א וח"אי לגון
 שכתבתי לעיל אלא נראה לפענ"ד דמ"ס הצ"י לגון
 שכתבתי לעיל היינו מ"ס הצ"י לעיל צד"ה ודע שכתב
 הרשב"א שהצית שם הצ"י דברי הרמז"ם פ"ט ד"י כמ"ס

לגלס. לו צעד חוקחו וחיחא צה"מ סימן דע"ד דפסק
 הרשב"א כר"י דס"ל דהרואה ציד חצירו חציות של יין
 והוא הדין דחציות שנסדקה צמס' צ"ק יכול לומר לו
 צצור ייבך ואשלים לך ח"ע"ג דהר"ף חולק מ"מ לנרף
 טעם הכ"ל זה הנראה לפענ"ד. אך לפי מאי דכתב
 רמ"א צה"מ ס"ס קנ"ו דכתב חמלה דברי מהר"ק הכ"ל
 צלגון אחר שמתחלה כתב דברי הרשב"א דיוכל כל אדם
 לדור צמקום שירצה ואח"כ כתב וי"א כו' וצפרט כו'
 משמע דלדיעה ראשונה לית לי' אפילו צמון הזה ואין
 לומר דמ"ס וצפרט אפשר ריעה ראשונה מורה ולא כתב
 וי"א אלא על צמניהם והכרת הוא כן דצורחי ח"ח
 צמהר"ק סימן הכ"ל דהרשב"א ור"ח מודין לסדרתו
 צצמון הזה אין לו לרור צצ"כ מ"מ דברי רמ"א ח"א
 לפרש כן דח"כ פי' וכתב ולכ"ע חס צני העיר כו'
 משמע דעד הנה אינו קאי לכ"ע חס לא דנמחק ו'
 ונ"ל לכ"ע וקאי חמ"ס וצפרט י' חמס ח"ש צלת הג"ה
 דהמעין צמ"א יראה שהצית חצוצת מהר"ו דהצית
 דין הרשב"א לראיה אמשח שהיה צימנו צמון הזה ח"כ
 ש"מ דלא ס"ל חילוק זה דהרשב"א צמון הזה גם אפשר
 לומר טעם אחר דסצורה לי' לרמ"א דאינו מוכסם
 מהפוסקים להיות זה כרודף דהוה כמ"ס הרמז"ן
 צחצוצה והציתו צ"י צסימן שפ"ה ורמ"א צבה"ה דהבי
 שאין הוא צענמו מדבר צפני השררה אלא צקול דס
 מדבר ומגיע לשררה דאין עליו דין מסור אלא להעניש
 זכ"ס היבא שאין מדבר כלל רק שעי' שיראו שיתוספו
 דיורין יצוא לקול פשיטא דאין עליו דין מסור ומ"מ יס
 לחלק דשאני החס צצאותו פעם שראו אוחו גוי' שהוא
 דר או עושה לפניהם המעשה מקרי דדיפה משא"כ
 צחצוצה רמז"ן אינו עשה שים דבר לפני השררה י' ח"כ
 כיון שנתראה מדברי רמ"א שהוא צ' דעות ולדברי הרשב"א
 לפיגש הרמ"א אינו עושה שלא כדין דהא אפילו מי
 שאין לו חזקה כלל דשאי' לדור צכל מקום שירצה וא"כ
 אינו עושה שלא כדין ואינו מקרי רודף כי כוונתו
 להנאח ענמו מ"מ נראה דאין להניח דברי מהר"ק
 המפורשים שכל הפוסקים מודים צמון הזה מפני
 שהימה דברי רמ"א ומ"מ אינו עושה מעשה עד שיסכימו
 עמי מורה הוראה :

ב"ד הק' יעקב צן לא"ה מהו"ר רר אפרים צור המכונה
 צלמן זכ"ל פה ק"ה לוינק

שה חילוק בין נמא על החלוק לנמא על הצד
 שהצד א"ל שיעור ע"ז קאי הצ"י אצל צדיו מ"ש
 הרמז"ם טיפין טיפין אינו משמע מלשנו דאיירי
 צטיפין שאינו כשיעור רק ספ"ט צדיני שיעור כהצ
 הצצ"ר א"ל להיות כשיעור גרים וא"כ צ"ע מחלה
 כהצ צסעיק'ו פלוגתא א"כ אף צנמא צצצרה לריבין
 שיעור וא"כ דין הרמז"ם צדין טיפין טיפין דאין
 אומרים הצדדי אינו מן הצדוק ותלית צפלוגתא הנ"ל
 דלדיעה דאשונה דאף צצצרה לריכה שיעור ה"נ איירי
 דהוי כשיעור ככל טיפה ולדיעה שני' גם כאן איירי
 אף שאינו שיעור ככל טיפה כו צדדי הרמז"ם לא
 הוזכר אם ככל טיפה הוי כשיעור או אינה כשיעור
 כו אין חולקים צפי' דצדי הרמז"ם ז"ל צמ"ש טיפו טיפי
 כו גם צמשמרה הצית כיון לזה שאינו צהצ רק צמז"ם
 פי' האיציעי' צגמרא כמו הרש"א דלא קאי אצדוק
 לאפוקי צזה יודה דהרמז"ם ס"ל דא"ל צטיפין להיות
 שום שיעור כו זה אין לו שייכות לפי' האיציעי' והמעין
 צמשמרה הצית יראה להדיא דמ"ש וכ"רמז"ן ורמז"ם
 איצוקאי אלא על מה ספיר צגמרא אם קאי אצדוק
 או לא א"כ צדדי הרצ"ב וצדדי משמרה הצית צפיר
 צדי רמז"ם אלו עולין צקנה א' ואי הוי פלוגתא
 כפירושו צודתי היה הצ"י מציתו גם מ"ש צצ"ה כו ר"א
 על צדי הטור מ"ש ואם המעין מקלת על שפה הכלי
 כו וכהצ וחיתה כו שהרי כהצ ואין מ' סאה כו אין
 טובלין וא"כ כהצ ואע"פ שהמעין נמשך כו ולא
 הצנחו כוונתו כי לעגד"נ צמ"ש ולחץ טובלין הוא מלה
 צאפי נפשי ואינו נמשך למילת אע"פ שכהצ מקוד' לומר
 דאע"פ שעובר ע"ג ולחץ טובלין זה אינו כי הצדחת
 אינו קאי אלא אפילו שעובר ע"ג אפ"ה אין טובלין
 צמוכה וא"כ אמר ולחץ ר"ל לחץ למעין טובלין וכן
 הוא משמעות השוזה זו מחלחה עד סופה והנה
 צדדי הרצ"ב כ"ל פשוט +

הב"ד הק' יעקב צ"ל מהו' דר' אפרים שור זלמן זצ"ל

הרש"א א' דא"ל לומר כן כו' ונ"ל צדוק דכדור הרש"א
 ורצותו צעל חוספת צמקומו מונח שהמדקדק צלשק
 הרש"א לגירסתו שלנו יראה צדוק שגם הרש"א ס"ל
 דפרקונה עיקר שהרי כהצ ונ"ל וה"ה לפירות של נכסי
 מלוג שהקנו חכמים לצעל פירות חחה פרקונה כ"ש
 וב"ש כו' ש"מ מדנקיט פירותיה חחה פרקונה כו' דס"ל
 דפרקונה עיקר ומה שאמר כ"ש וכ"ש כו' שאם אמר
 אינו מקבל עליו הקנו פרקונה ואינו חוזר צפירות נכסי
 מלוג שהקנו לו דמועיל ההנאי כו' ל"ל שטעות סופר
 נפל צחיצח אינו מקבל ש"ל אני מקבל עליו הקנות
 פרקונה ואינו חושש צפירות נכסי מלוג שהקנו לה
 דמועיל התנאים צעודה ארוסה כו' וחדע דאל"כ מאי
 כ"ש וכ"ש שכהצ הרש"א צשלמא אם הוא אני מקבל
 עליו הקנות פרקונה ואינו חושש לפדושה כו' א"ש מפי
 לישראל דכ"ש וב"ש מה החס גצי מונח כשהשפה
 אומרת איני געונת ואיני עושה שיעקש הטובה של
 סקנת מעשי ודיה לצעלה מ"מ כיון שטובצחה הקנו
 חכמים ולא לטובצחו יוכלה לומר כך מ"ש וכ"ש שהצעל
 יכול לומר אני מקבל פרקונה שאז אינו עיקר טובצח
 האשה שהקנו לה חכמי' פרקונה שהרי הוא מקבל עליו
 לצדקה ואע"פ כ' אינו חושש צפירות נכסי מלוג שלה
 שהקנו לו דמועיל התנאי אצל אם הגירסתו כמ"ש
 לפנינו אינו מקבל עליו פרקונה ואינו חושש צפירות כו'
 שאי כ"ש וכ"ש איכא ודחק לפרש שהכ"ש קאי שגצי
 מעונת הוא לאחר נשואין ואע"פ כ' יוכלה לומר איני
 געונת כו' ומ"ש וכ"ש כשהצעל מחנה צעודה ארוסה
 ואמר שאינו רונה לקבל עליו מתקנות חכמים פרקונה
 וגם אינו רונה צפרותיה דמועיל התנאי דא"כ הל"ל
 כ"ש וכ"ש כשהצעל לומר קודם נשואין אינו מקבל עליו
 פרקונה כו' ועוד מאי דוחקי' דרש"ם לפרש כך הלא
 הסוגי' הולכה על כיון כשאומר אני פודך ואיני הפך
 צפירותיך ויכול לסלק עלמו צעודה ארוסה מכל דץ
 וצדדים זולת כל קישי' החוס' וגם הוכחתי מדנקיט
 הרש"א וה"ה לפדושה נ"מ שהקנו חכמים לצעל
 פירותיה תחת פרקונה כ"ש וכ"ש שאם אמר אני מקבל
 משמע ש"ל פרקונה עיקר לכך הוכחה לפרש שאינו
 יכול לסלק עלמו מן הפירות כ"א ש"מקבל עליו לפדות
 ואע"פ כ' אינו חושש לפירותיה וצוה אני סלוק שנתחלף
 להם צין אני לאיני וצדדי רש"א נכונ' ודעהו כדעמ"כ
 ז"ל כ"ל פשוט וצדוק +

שאלה מ"ז

צדוק חוס' צמ"ס צ"צ כו' פ' חזקה הצחים דף מ"ט צד"ה
 יוכלה אשה שהאמר לצעלה איני געונת ואינו עשה כו'
 ונ"ל פ"ה וכו' קאמר נמי אינו מקבל פרקונה כו' וקנה
 היה גראה לרש"א להצית דאיה כו' ומ"מ אומר

הק' מנחם מענדיל חונה צק"ק פינטשוף לצי"ה

שאלה מ"ח

גמרא דין הדיינים הנשלים שכתב על הדין מה ביחוד יש להם

תשובה

דין זה מחלק ל"ה חלקים א' אסור מחורח שומר וא' צדוק כחוצות דאפילו נוטל משניהם צדוק ומוכה א"ח הנבחר ומהייז א"ח בחייז אי שקיל ל' צחורח שומר דהיינו ש"ל לא החייזני א"ח אכיה זכאי כו' ע"ש וזכאי דא"ח אינו אומר לא החייזני כו' שא"פ שומר לזכות הנבחר ולהייז א"ח החייז אינו זה איובר מחורח שומר אזל הוא בכלל הנוטל שכתב לרין דרזנן קנסתוהו על שעזר על ד"ח דיינו יהיו צטלין בדכחצו חוס' צדוק פרק הא"ש מקדש ולאו דוקא צחומר לחייז החייז אלא פ' אפילו נוטל צסחם הוה בכלל נוטל שכתב שידחא וכ"ה ר' יוחס צחאשר ינחיי צ' חלק ו' ונראה ודאי דכ"ה א"ס מקבלו צחורח שומר דיינא צטלין אלא דא"ס קבלו צחורח שכתב א"ל להחזירו צדין אזל צחורח שומר לרין כשיחצנו בדכחצו רמז"ם ד"פ כ"ג מהם אזל היכא דאינו שומר רק אגר דינו דעזר על מה חגי צחנס אינו חיוב להחזיר ור"היה מדחנן פ"צ עד כמה ומיינן שא"ס לא מנא צחנס מלמד צשכר ח"ל אמת קנה וא"י ס"ד דהיי' להחזיר אך צשכר לא ימלא וכל זה צחגר דינו כגון שקיל' לו כך וכך שכתב והוא יוחר אפילו משכר צטילה דמוכה . הג' א"ס אינו נוטל אלא שכתב צטילה ולא יוחר והוא דלא מוכח דק שפחא היה צא לו עסק וע' צחניא מכוער הרצר אזל דינו דין ונראה דאפילו צחגר דינו דיינו צטלים היינו דוקא כשמכרוח לצעל דינו שיחטו לו כך וכך וזה שפרש"י צפרק שני דייני גזירוח אגר דינו לא אומר לכס הדין צא' צשכר כך וכך אזל א"ס אטר לכס הדין ומצקש מהם שכתב יוחר מצטילה אין זה בכלל אגר צטילה אלא דינו דין דק שמכוער הוא דלא הוה דק מחנה ועיין צס"ח משתוח צנימין סימן נ"ח דלא משמע כך . הד' שכתב צטילה דמוכה צהכייא דקרנא אלא דהחוס' הקשו ע"ז מהא דאמר רב אסא גזירי גזירוח צצרושלים היה נוטלין ל"ט מנה מחורח הלשכה וחרנו צפרק עד כמה דהסס לא עסקו צסום מלאכה ועסקא היה זה

שע"כ היו לריבין לפרנסה לכך שדי אף צלא אגר צטילה דמוכה וכה"ג כחצם צפרק שני דיני גזירוח ע"ש ר"י וכחצו עוד צצניוויא קמא ע"ש ד"ח דלא אסור אלא מצעלי דיקים אזל הם היו נוטלין משל לצדור והשחא משמע לפי הד"י שני א"ס אינן עסקיין צמלאכות אחרות אפילו מצעלי דינים נמי שדי דהוה כמו צטילה דמוכה וכ"כ חוס' צפרק עד כמה ח"ל ומה שנוהגין עכשיו ללמוד חורה צשכר א"ס אין להם כו' ואף א"ס יש לו א"ס מניה כל עסקיין היו שכתב צטילה דמוכה יוחר מקרנא כו' עכ"ל וכיון דחשיב להא צטילה דמוכה פשיטא דשדי אפילו מצעלי דינים עמון ולפ"י יש היחר למנהגינו דיינים נוטלין שכתב דמניהם כל עסקייהם והוה כמו צטילה דמוכה וזה היה היסוד גמור וחזון הדיינים שממנהיין לפסוק הדין להרצוח שכתב צכל פסק הוא גזל גמור וכד"היא צפרק עד כמה ח"ה אפילו הם נמי אמרינן צ"ח הוא והאי דלא קשר ל"י כי היכי דלשקול אגרא צמני אחרת ושמני חד צמנא חקינן ל"י רצנן הדי צמנא לא חקינן ל"ח אלא שכתב וכ"ה צדורוחינו

מיהו צל"ע צדורוחינו שכתבו להקל דהדי לפי פירש ד"ה צצניוויא קמא אין היחר אלא משל לצדור ולשניוויא צהרא דר"י איכא למימד דס"ל נמי דמצעלי דינים פשיטא דאסור אלא דהוסיף להחמיד אדר"ח דאפילו צשל לצדור לא שדי אלא שאין לו צמה לפרנ' וקרנא אע"ג דה"ל צמה לפרנ' ח"ה היה יכול לישול שכתב כיון דלא לקח אלא אגר צטילה דמוכה וקנא משמע הכי צסוגיא דסוף כחוצה דפריק מעיקרא מקרנא והיכי עביד הכי ומהי קושי דילמא קרנא לא כו' צמה להחפרנס דאכתיו לא ידע דקרנא אגר צטילה היו שקיל דהוי חפי צחמרא כו' דרוחא לומר דחלאור הוה ידע המסקנא אלא דלא סליק אדעתיה לחלק צין אגר צטילה דמוכה ללא מוכח דא"כ מאי משני חלמודא צמסקנא קרנא צטילה דמוכה הוי שקול כו' דמשמע שמעיקרו לא חסיק אדעתיה כלל דקרנא ח"ל צמה לפרנס וכיון דפשט משמ' דאין חילק צין יש לו להחפרנס לאין לו לעולם אסור היכא דאין נוטל משל לצדור ח"ב יה לנו לפרש דגם דעת החוס' כך היא צין לר"ח וצין לר"י ואע"פ דדעה החוס' צפרק עד כמה משמע איכ"ב דכתב צו דמה שנוהגין עכשיו ללמוד צדור היינו היכא דאין לו כו' כנ"ל אפשי דהיינו דוקא ללמוד צדור

שאלה מט

ה' הלך לכפר אחד ולא חזר משם ואח"כ מצאו סמוך
 לכפר זה הרוב ה' צלא ראש כלל כ"א קנה גלגולת ומ
 בגוף היה חסר יד א' והגידה אשחו שיש סי' צו צאלצב
 הקטנה של יד ימין הצפודין בפול כמו שנים והוא קטן
 מצפודין של אגשים אחדים וכך הכיורה דרך ה"ל אלצב
 זה גם הכיורו כל צנדייו גם הכוזב היה מעשה ידי מה
 דינה של אשה זו להחירה :

תשובה

נראה לפענ"ד פשוט כי סימן צלפודין הוא סימן
 מוצקה ויש להחיר ע"י זה דאע"ג צדך הוא
 צקנה הנשים שניפורן נקלף מעליו לפעמים דקאי
 גילדי גילדי כמו קרן השור אלצל שיהא גידולו כפול עד
 שיהיה נראה כמו שני לפורניים ודאי זה לא שניה
 וכדכחז הרא"ש צחצוזה כלל נ"א סימונ' ד ראש יש שום
 שינוי צא' מאצרוו הוב סימן מוצקה ומעידין אפילו
 אחר כמה ימים ומעידין אפילו אין הגוף שלם אפילו
 לא נמצא אלא ה' מאצרוו כדאיחא צו"ח מהר"ך צית
 ט"ו וכ"כ הצ"י גבי אס העלו ארכוזה א' וצו סי' מוצקה
 ואפילו אס נאמר דאין זה סימן מוצקה שמוצקה מ"מ
 יש לדין המהני כיון שמעידין שהיה צאלצב קטנה ציד
 ימין הוה כמו נקצ צנר הוא פלוני כמו שאמר מהר"ך
 צית ה"ל גבי שום אס אמר צמקום פלוני צאלצב
 פלוני דהוה כיומן מוצקה לא כהרצ משאוח צנימין סימן
 ס"ג שדה דצרי מהר"ך ה"ל וצחנס דמה כל הפוסקי'
 שהצוה הוא ולא סמכין ארוספ וללקח לא נזכר
 שפרט צאלצב פלוני צמקום פלוני ומה שהצוה
 מהצוזה מוצחי דצעין שינוי זר ומופלג גם מהר"ך
 מודה דצעין היכא דלא נמצא כנ"ל ומ"ש מוצחי
 צחצוזה ל"ו צא' שהיה חסר אלצב פלוני צרגלו פלוני
 עוד היה לו כיומן סביב ראשו כיון טבעה והחיר טכח
 זה אין להקשות למה לא החיר מטעם סימן ראשון לאו
 דמוצחי קמ"ל דסימן טבעה לחור מהני אע"פ שלא
 נמצא מקום טבעה וע"כ ל"ל כן אהרי הוא הציח צס
 מוצחי טכח צסיומן ע"ה דשני סימנים היו יותר סימן
 מוצקה מכל סימנים צעולס א"כ ל"ל להמורחי להחיר
 מטעם דטבעה כיומן מוצקה לשרי מטעם צ' סימנים
 אלא

דלכא השדה מש"כ דיינים דיש השדה אפילו אין לו
 להחפרנס אסור אלא כ' מניצור ואין ליישז המנהג דיש
 כה לחקן שימן צל' א' מהורה הפקר צ"ד הפקר לנורך
 שעה כדי יהיו דיינים מוכנים לדין דהלא אין כה
 צחקנה להחיר האיסור וכמ"ש הרי"ש צמה שמהנו
 הבמים להמנהג צשציל צצודן דאין נדווי נדווי שאין
 להם כה להחיר האיסור והדע דצ"ק דכחצו' קאמר'
 ומי איכא מידי דמדאורייתא לא הו גט ומשום לניעות
 ופדיונות שרינן אשה איש לעלמא ומשני כל דמקדש
 אדעת דרצנן מקדש ואפקינורו רצנן לקדושין מני' א"ל
 הינח קידש צכספא קידש צצויה מלי א"ל ומשני שויה
 רצנן לצעילתו צעילת זנות וכחצ חוס' הינח דקדש
 צכספא דהוה הפקר צ"ד הפקר והווי מעוה מהנה כו'
 ויש לרקק א"כ למה לי למימר כל המקדש אדעתיה
 דרצנן מקדש ה"ל למימר דרצנן מני שוי' למימר דמעוה
 יהי' מהנה משם משום הפקר צ"ד אלא ודאי היכא
 דאיכא עצירה דמקדש צכספא לא מלי רצנן למיעקר
 משום הפקר אס לא דאמר כל המקדש כו' דהשת' ליכא
 עצירה מאחר שמתחילה הלה צדעחו צמאי דאמר כדח
 משה כו' כן מצוהר שם צחוס' וא"כ מכ"ש דאין לחקן
 מתחלה לעשוה עצירה ולסמוך אהפקי צ"ד הפקר י
 וחז דרוקא החם הולרכו לחקן משום לנועה ופרונה
 אל כל כאן מי מצרכי ליקח שבר מצעלי דינים ולמה לא
 יקחו שברם משל ליצור והא דכחצו חוס' צפ"ק דמליעות
 ד"ה שזכר צמנו כו' דף ק' וז"ל ונראה דחקות חכמים
 היא כו' ע"ש דמשמע הופוך משכחצו דהיינו דוקא
 כשהחקנה לא נחקנה על דבר זה צלצד לעצור עצירה
 אלא צכולל הקנתו סכל ענינים עדים שהחמו עדים
 צחחומים זכין לו משום דלא פלוג כיון דלא היה החלה
 כוונתם לעצור עצירה וכדאיחא צאלפמי סוף פסחים
 דהנצבע שלא לאכול מנה צליל פסח לוקין ונצבע צכל
 תיולי"ה ג' דכוונתו משא"כ הכא דמתלת בהקנה היא
 לעצור עצירה ואין כה צירס ומיכו כל זה צנוטל שבר
 לדין אלצל צנוטל שבר על הפסרה ודאי שרי וכך קצלחי
 דק שיטול שבר מכל א' צבוה דכשם שמוהר שלא להטו'
 הדין כך מתהר על פסרה י גסיש עוד היחור לפי דעת
 הרש"א שנוטל שבר לילך להעיד כמ"ש צ"י צה"מ צס"ס
 ק"ה ה"ה צדיון שהלך צדרך לדין צנייהם שיכול ליטול
 שבר כן נראה לפענ"ד :

כ"ד והצוה

תשיבת הגאונים בהראי

אלא ש"מ דבוחא קמ"ל כמ"ס. והשתא מלינו ליישצ
ליישצ מה שהקשה הוא על ה"ה סימן רל"ט זא" שה"ל
עומד ונלקח והלא נלקח לא סימן מובהק הוא ולפי
מ"ס א"ש דהתם למאס צמקום פלוני אלא שמלתאי
צח"ה שלא העיד בגוי חמה עין הי"ח עוריה גם מאתיה
לד מהפנים היה גולקת וא"כ ל"ן זה למאס וא"כ
עמדו דברי מהר"ך צמקומי ועוד אה"ל דלאו סימן
מוצהק לגמרי הוא מ"מ כיון דאיכא חרי סימנים שהי'
כפול גם היה קטן מאוד מאוד שאין דרך להיות כן
ואפשר דהקטנות לצד היה סימן מובהק כיון דאמרת
דלא סכיה כך נשאר אנשים מ"מ מידי סימן האמנעי
בסימנים האצורה לא נפיק והיה הרי סימנים וכחצ
מהר"ך בחטובה דהיה סימן מובהק ונ"ד דומה ממש
לכרון דירי דהיה צ' סימנים כיון דאפשר להיות א'
זלא הצירו וצורחי שני סימנים מהני וראייה מש"ח
מהרי"ק שורש קפ"ד ע"ש גם יש דארייה מפ' אוחו ואת
צנו ואלף הת"ה צסימן קס"א דקאמר סימנים לא
מנטרפים לא פליג ע"ז דהוא קאי אסימנים חיורי
וסומקי ולא אסימני הצידה וגם מלתאי שבוחתי
לדעת משאח צנימן סימן ס"ג וכחצ גם צמס מזרחי כן
ועוד שהרי דנים העידו על ט"ע צגופו וא"כ לא
מוצעי' לדעת ר"ח אפשר דזהו לחוד סגוי' כאשר כחצו
חוס' והר"ש צממו אהא דחנן ל"ן מעידין אלא על
כדנוף פנים כו' צצציל גופו שלם וכול להכירו צט"ע
ע"י סימנים שה"ל צגופו עכ"ל ואע"פ שחצו צט"ע
ע"י סימנין ל"ן כוונתם דצעינן חרתי שהרי הטור א"ע
סימן י"ז הביא דעת ר"ח וכחצ שהיא ניכר צט"ע א"ן
ע"י סימנין מוצהקין אלא שיש להמוה למה לא הזכירו
הטור שמעיד ע"ז אפילו אחר כמה ימים כמ"ס חום'
והר"ש הנ"ל צמס ר"ח ואדרבה צמשיק"ך וכתב דאפי'
ציצעה אס ל"ן חצול צפניו מעיד עליו אפילו אחר כמה
ימים ע"י ט"ע של גופו ונורחו כו' משמע דוקא אס
הפנים וגוף קיימין מעידין הא על הגוף לחוד לא
צחמה לכאורה נראה מדברי הר"ש שלא החליט
לפסק הלכה דברי ר"ח ע"ש דמשמע דלא נהיר לי' שיש
לכמוך על ר"ח אלא עם גופו ונורחו א"ן סומכין ואפשר
דזה הוא טעמו של הטור א"ק מ"מ מנ"ל דחוך ג' ימים
כעוביין אגופו שלם זלא פרנוף פנים דהא כל הני
מילי הוא דעת ר"ח ולכצרא זו לא הכריע הר"ש
לגמרי כר"ח ומנ"ל לחלק ומ"מ ע"פ לשון הטור שהציו

דברי ר"ח מוכח דט"ע לחוד סגוי' לר"ח א"כ מ"ס הנ"י
והר"ש צלשון הר"ח ע"י סימני גופו ל"ן כוונתו ממש
אלא ר"ל סימנים דט"ע שמכיר גופו שחוזרו כך וכך
וכן משמע מדלא כחצו ט"ע וסימני גוף כו' וא"כ אפשר
דלר"ח זהו לחוד סגוי' אע"פ דלר"ח צעינן כל גוף
שלם וכאן חסר קמח אפשר דרובו ככולו ולא אלא ריך זזה
אלא אפילו לדעת החולקים עליו נראה דצנ"ד מודו
דאיכא חרתי ט"ע וסימנים. וראייה לדבר מתו פרק
האשה שלום גזי עוצדה צח"ה שטצעו לכהצו וז"ל אי
סימנים לאו דאורייתא מיירי הכא כו' א"נ מהני ע"פ
ט"ע עכ"ל וצדצור שח"ז כחצו וחיימא ל"ך משיאין
האירנדא נשים טצועי' זלא סימן רק צט"ע ושח"א חיירי
כשתחבי צורח פניהם ולא נשאר צהס כ"א מה שצנו
צמזנה כו' וזהו דא"ש מצואר יוחר דמיירי צשלא נמצא
הגוף שלם ולא נשאר אלא פרנוף פנים עם החוטם
כו' הרי מצואר דאע"ג דסימנים דצנן ולא מהני
להודי' וכן ט"ע לחוד לא מהני צצציע' אפ"ה צהנטרפ'
מהני אלתא דט"ע וסימן הוה סימן מוצהק ומהני
מדאורייתא וא"כ צגוף נמי כיון דסימן מוצהק מהני
לכל הפומקים ה"ה ט"ע וסימן שאינו מוצהק דהיה
כסימן מוצהק וכך כחצ מהר"ך דט"ע וסימן פשיטא
דמהני והציו' רהיב מסוגי' פרק צחרת דיצמות מדלא
פליך למחני דחנן סימן צגופו לא מהני וצפרק כל
הגט חנן מצאו צהפיסה א"ן צדלוםקא ומכירו כשר ש"ע
דאיכא למרחי דהתם שאני דמכירו פרק צט"ע ואיכא
חרתי סימן וט"ע וצלתי ספק דאשתמטי חום' הנ"ל
דמצואר דט"ע וסימן מהני א"כ צנ"ד כ"ש דיש צ' סימני'
וט"ע דמהני:

ועוד נראה להחירה מטעם צגדים דאפילו מאן
דחייב לשאלה כיון שהכרנו צכל צגדים שהלך
מאתנו וצכה"ג ליכא מאן דחייב לשאלה ויש דחיה מהא
דכחצ רש"י ציצמות דכחצחי לשל צשאלה לכך נראה
דמותה:

כ"ד הק' וישע זלא"א מהו"רר יוסף ז"ל פ"ק קראקא

שאלה נ

צדין ג' הדיוטות שדנו צע"כ ש! הצעל דין אס דינס דין
צריש

תשובה

בריש סנהדרין קאמר דנא ורז אחא צרי דרז
 דרז חורה אפילו דימי ממונה צעין ג'
 מומחין אלף הקנות חכמים הוא דסגי' צג' הדיוטות
 מסוס נעילה דלח צפני לין ורז אחא צרי דרז איקא
 אמר ד"ח אפילו הדיוטות כשר שנאמר דנרק חפשוט
 עמיחך אלף לפי שפשו ליושבי קננות דלח גמירי
 תקיגו רצנן דצעין ג' הדיוטות דצ"ג א"א דליח צהו הד
 דגמיר וקאמרין מאי איכא צין דצא לרז אחא איכא
 צנייבו דאמר שמואל שנים שדנו דיניהם דין אלף
 דנקראו צ"ד הנוף לרצא לית לי' דשמואל לרז אחא לית
 ליה דשמואל זכנה לכאורה משמע מדקאמר הלמודא
 מאי איכא צין דצא לרז אחא אע"ג דטובא איכא
 צנייבו דלרצא ד"ח צעו ג' מומחין ולרז אפילו ימיר
 הדיוט דן צ"ח אלף דה"ק מאי איכא צנייבו לזחר
 תקנות חכמים סוף סוף צעין להרוויבו ג' הדיוטות
 וסגי' צג' הדיוטות ומדלא אשכח דאיכא צנייבו אלף
 כא דשמואל שפעין דרצא נמי ס' לרלח צעין הלחא
 גמירו אלף אפילו חד דגמיר כשר דאע"ג דר"ח צעין
 ג' ומאן דלח גמיר פסול לדינא מ"מ מסוס נעילה דלח
 תקנו דאפילו לית ציב אלף חד דגמיר כשדין לדון אפי'
 לכחילה וכ"כ צה"מ ע"ש הרא"ש וכ"כ ה"ר ירוחם
 מיהו צה"מ כחז עור ע"ש הרמ"ה דדוקא דגמירי דיונים
 אע"פ דלח סמיכי ווראה מדצריו דצעי שלשחן גמירי
 עכ"ל מצואר דצדדים דס"ל כיון דלרצא צעין ג' מומחין
 ד"ח ואע"פ דתקנו משו נעילה דלח שלא ימלא מומחין
 לדנו דסגי' צג' הדיוטות מ"מ צעין דלהוי כל הלחא
 גמירא דמאן דלח גמיר פסול וכמאן דליחא דמי
 דדוקא לרז אחא דר"ח חד נמי כשר לא צעין אלף חד
 דגמיר ומעיקרא לא תתקנו ג' אלף היכי דלהו צניהם
 חד דגמיר משא"כ לרצא ולא העתקתי כל התשובה כי
 כחוצה לקמן ;

ג"ד ה' ואל סירקא

שאלה נ"א

ראובן חוצע את שמעון שמסר צפני השרואין לו עדי
 אלף חמלה ואומדנה והלה כופר החוצע עלצונו שהסדו
 צמסירה וחס"ל דראובן פטור לפי שאם היה שורה

שמעון אז לא רצה לשבע היה חייב לשלם עדין ס'
 לשאלו צמי שחוצע אשה אים וחוסרה צגניצה א"פ
 נערה שדועה שאין לה ממון שאפילו חודה שגנבה
 פטורה אס יס דין על החוצע שצייס לחוה צפני צ"ד

ה' תשובה

כבר כחז מהר"ו סימן קס"ח ע"ש מהר"ם
 מרובצורק הקובל על חציו שהלפון עליו או
 גנבו הואיל ואומר כלפון קצלה אין עוגשין עכ"ל ומ"מ
 נ"ל דהאי יקבל שלא היה כוונתו לזייס גם מהרא"ש
 צכחציו סימן רס"ה כחצאמי שחצע עלצונו מחציו
 שחצו צמסירה דלח חייב דאין חייב צוסת עד שיכון
 לזייסו כו' אצל לא כחצ שיקבל שכונתו לא היה לזייסו
 וצאמח יס להמור למה הלריך מהר"ו שיקבל הלא
 טענה הנחצע אינו ודאי שכיון החוצע לזייסו וחו'
 דהלא הרמז"ס פ"א דטוען כחז להדיא אפילו צטוענו
 ודאי אהה קללח לחוה או הונאחי עליו ש"ר אין
 מתדמיין על כיוצא צנה ומהר"ו גופי' פסק כמותו
 צפ"ס כ"ח ע"ש וכ"פ עוד צסימן ס"א ואפשר לייצ
 דהכא שאני דצוסת שנחצייס הלה כשחוצעו צפני צ"ד
 על מסורה או גניצה הוא גלוי לכל אלף דמתנול דלח
 כיון לזייסו הלכך אפילו אינו ודאי לריך לקבל שלא
 כיון לזייסו דאין לדין אלף מה שעיניו רואי' ואם
 יראה להם דלח כיון לזייסו אע"פ דטוען נחצע
 שכונתו לזייסו א"צ לקבל וכגון צגניצה דאפילו אין לה
 לשלם מ"מ אינה נפטרת משצועה ושמת הגניצה עדיין
 צידה וכשיפסוק לה שצועה תחזור ול"ד להיכא דליחה
 ואין לה לשלם וכמ"ס הגאון צחצונה הוצא צה"מ סימן
 נ"ו דאפילו צל"ח מצצעיין לה שצועה זו אצל היכא
 דנדאה לצ"ד דכונתו לזייסו מעגשין לחוה ואין לו
 החנולוח דנחביון לחועלתו ורואיה מפ"ק דקדושין
 דקאמר עד היכן גלגול שצועה אמר דצ יהודא דא"ל
 השצע לי שאין עצרי אהה ופרק ההוא שמוחי מצמתן
 לי' כו' אלף אמר רצא השצע לי שלא נמכרת לי צעצד
 עצרי כו' אלמא דלמאי דקס"ד שא"ל השצע לי שאין
 עצרי אה' היה הדין נוסח שהצ"ד ינדוהו אע"פ
 דוכל לומר לא נחכוונתי אלף לחועלתו שאתה קניו'
 לו אלף ודאי מאחר שצרו לצ"ד שיה ישראל גמור הוא
 גם החוצע יודע שלא יוכה צדין ולאיקה נעך חוצעו
 אלא

תשובת הגאונים בתראי

אלא ודאי שנחכוון לביישו ולכך משמתינן ומה למרו
 שכל היבא אנראה לז"ר שחובע עמו יודע שלא יהיה
 זוכה בשום דבר לא ממון ולא שבויה א"כ אין כוונה
 בהצעתו אלא לביישו והייב משום צושה שאינו חייב
 משום צושה אלא במחכוון לביישו ועוד דאיה מפ"ק
 דבחבובות הדין דאחי לקמי' דרז נחמן א"ל פתח פתוח
 מנחתי א"ל רז נחמן אסכוכו כופרי מצרכתן חזיטן לי
 ופריך והא ד"ר אמר מהימן ומשני מהימן ומסנין לי
 כופרי ורז אחא משני כאן צנחור כאן צנחור ופי' תוס'
 מצרכת' חזיטו לי פי' הלקוחו שמוציא ש"ר על צנות
 ישראל שהרי משקר וצית זונת הצוטין לפניו שהוא צקי
 ומשני כו' ורז אחא משני כדקס"ד מעיקרא דלא
 מהימן ואיירי צנחור וגם רס"ז ז"ל פירוש כאן צנחור לא
 מהימן ומסכא לי כופרא על שמעיו פנוו עכ"ל אלמא
 דלמחי דמשני רז אחא מלקין אחו על שמעיו פנוו
 מכ"ס לתוס' על שהוליה שם רע אע"פ דמיני לאשמוטין
 ולמא לחועלתו נחכוון להיניח לאור זכותו שלא יתן
 לה בחובה רק מנה דצוילה נשאה והיינו טעמא כיון
 דטענתו אינו צרורה אפילו עוגן צדי פתח פתוח
 מנחתי אכן שהדי דאינו צקי ואפ"ה מעיז פניו להוליה
 ש"ר אע"פ שיודע שלא יזכה דין לכך מטילין עליו עוב'
 מלקותי אכן יש לתקשות ממחי דפרש"י במחני'
 דצחולה נשאה ליום הרביעי שאם היה לו טענת
 צחולים היה משכים לז"ר שמתוך שיצוא לז"ר יתדרר
 שהזר כשינא הקול שמיא יצואו עדים וא"כ לפ"ו קשה
 למה פסק ר"ב להלקוחו דאע"פ דאינו נאמן לומר
 פתח פתוח מנחתי כיון דאינו צקי מ"מ דילמא ע"י קול
 יצואו עדים לכך הוליה קולי ותו קשה דטובא
 עובדא אית החס דמייתי בהני אינשו דצחו קמי' דר"ג
 דהוה קאמר פתח פתוח מנחתי ולא הלקה לשום א'
 ואיך אפשר לומר דבולחו נשואין מקודם היו ונראה
 למדן דהיה עובדא דוקא הים כסקיד ובעל לאחור
 וכדאוקי חלמוד צחר הכי צריחא דכונסה רשאן
 לשם נשואין והשחא כיון דאין יכול לאוסרה עליו
 אלא ללענן בחובה לחור שיתן לה מנה השחא ודאי
 שאמר דאינו צקי צפתח פתוח הוה ולכך הלקה אחו
 ר"ג אכל עובדא דר"ג ומחני' דהוה גם לאוסרה דהו
 צחסם נשואין דקידש עכשו ונחנן לצחולה שנים
 עשר חודש החס תקנתה דרזנן שיקדים לז"ר ואע"פ
 שאינו צקי דע"י קול יצואו עדי' והלכ' לא מלקי' לי ;

והשתא צ"ר דראובן חבש לשמעון שמסרו
 צאמתלל ואומדנא שורח דין הכל לפי
 ראות הדיין אם יראה להם קנה אמת שמסרו אין כאן
 עונש על המסר דהא לא נחכוון לביישו ולהולעתו
 נחכוון כדפי' וגדולה מזה מנחתי הועתק ע"ג
 מהר"ם מ"ל וז"ל אף באומר הדעת נאמנים על המוסר
 אע"פ שאין שומעין אהלעין רק שרואים שמדבר עם המסר
 וזו נוח המסר להופסו או שאר אמתל' כה"ג עכ"ל והוא
 כמ"ס הרא"ש שצטטנו דאולינן צהרצה דרזים צחר
 אומדנא כדכחז צח"ה סימן ס"ה וז"ל ומ"ס צח"מ
 צח"ה הרא"ש צמיון שפ"מ דצחוכתא אין נראה למיזני
 לאפוקי ממנוא נראה דהיינו דוקא צחוכתא שאינו
 צרורים כמהר"ם מ"ץ ועוד נראה דוקא לאפוקי
 כך הממון מהמוסר לא סוכינן אלאומדנא דאיהו
 דאפסיד אנפשי' שלא היומן עדים כשרים ע"ז דה"ל
 להזמין עדים שיראו כמה פך שיתן להסר אצל לענין
 המסיר כדי להעיד עליו שהוא מסור אפילו צחוכתא
 ואמתלל נאמנים עליו לפי שאין פנאי להזמין עדים
 ע"ז ומס"ה כחז מהר"ק שורש קע"ט דאפילו אינה
 יחידים או קרוב אוקטן נאמנים צמסירות א"כ מכ"ס
 שנאמנים להעיד אף צאמתלל וכמ"ס צח"מ סימן צ'
 ומ"ס צמרדכי פרק החובל המוסר נשבע להכתיש הער
 היינו דוקא לדין תורה אצל לתקנות בקדמונים עד א'
 נאמן כדכחז מהר"ק שם גם מהר"ו צמוק ספר דף
 ק"ד ע"א כחז כן ע"ג ד"ח וכדמוכח מתשובת ה"ר
 פלטיאל דצהגהות מרדכי דמס' קדושין א"כ ק"ו דאין
 לענוש החובע שנהצייט הנחצע כפקנת הוכחה
 ואומדנא שהוא המוסר אע"פ שאין להוליה ממנו ע"ז
 אצל אם אין נראה לז"ר מטענות חובע שהוא המוסר
 כלל ואפילו לדברי נאמר אין עליו רק שבויה א"כ
 צוראי יש עונש עליו מאחר שאין טענתו צרורה ומעיו
 צפנוו צפני צ"ר לבייש את חבירו צענוותיו כנ"ל לדינא;
 הק' יואל סירקס פק"ק קראקא

שאלה נב

צגט ש"ס שניחן כדינו וקודם הגע קישור צקנס זה עם
 זה שיחזור וישא אה"כ ויש צאונים מערערין לומר דגם
 אינו גע (ועיין עיקר השאלה מועתקה צס"ת מהר"ם
 מלובלין סימן קכ"ב) ;

תשובה

והראש והרמזים והטעם סימן קמ"ה כחצו דין זה
 דאינו יכול לחזור צלי פלוגתא ואף כחצו עם וז"ל
 שכיז מרע שאמר מעכשיו דהוי גט הפילולא מחכו
 אל הטעם לומר דלא כחצו כן הלא דוקא צלומר
 מעכשיו דנ"ל בדמוכה מיני' וז"ל דהא כחצו עלה ואינו
 דומה למחנה כו' וצמחנה פשיטא דמיירי צלל אמר
 מעכשיו וכמצוה צגמרה וכלל הפוסקים ועיקר צמח"מ
 סימן ר"ן ועוד מרסיים שם פטור וסיים דהוי גט עד
 שיפדים לומר שאם יעמוד לה יבא גט ש"מ דכל דלא
 החנה כן צפי' לא אמר מעכשיו וצלסון הגמרא וכל
 הפוסקים יב"ב צ"ע שם והא הטור חצו מעכשיו ר"ל
 שחן סהם גט דמשמעו מעכשיו ולאפוקי אם אמר
 ה"ז גיטך אם אמות דמיני' איירי הטור לפני זה ועדין
 יש לחלק ולומר דכל זה הוא דוקא צמח"מ הנותן גט
 סהם חצל אם הצטיה אשתו קודם כתיבה הגט
 כשיעמוד לחזור להיות אשתו אמרינן דאדעמי' דהכי
 לזה לכחצו הגט וכדאיחא צפרק ח"נ דף ס"ו אמשנה
 דחנן שם מכר לו הבית מכר לו שדה וז"ל כשיהיה לך
 מעוה החצו לי חסוד לכשיהיה לך מעוה החצו לך
 מומר ומקשי מ"ש דישא ומיש סיפא חלל דאמר הלוקח
 מדעתו וכחצו ע"ז הני' והוא מדצרי המום' והראש"ש שם
 ז"ל מיירי שלא אמר כן צשעת המכר דאלו אמר כן
 צשעת המכר כ"ע מודים דלא שאל צלומר לוקח או
 מוכר ודאי ע"י כן נגמר במקח ואסוד דעכ"פ לריך
 להתורה ואם החנה כן אחר שנגמר המקח הפילו
 הנה המוכר מומר שהרי זה חוזר ומכרה לו חלל איירי
 שכתנה אחר שנגמר נמינה מעוה ועדיין לא נגמר
 המקח כשהחנה הלוקח מעלמו אין המוכר סומך על
 דצדו דפטומי מילי נינהו כו' ולפיכך מומר וכן פדשו
 היפורשים ז"ל צהני חרי עונדא דנכסוך הראצ"ד
 והרש"ש ח"ז"ל עכ"ל הני' וא"מחרי עונדא שהכיר הני'
 הוא דגרסינן צהר הכי הויא ש"מ דכהז גיטא לרציה'
 חנגד ואיחנה ח"ל דזיכהו אמא קא מחנחית אי
 קיימית דידך חנא אמר ר"ז פטומי מילי צעלמא נינהו
 ח"ל רצתחא מדפתי' ואי לאו פטומי מילי מאי צדירה
 קיימי למשקל חנאי צגיטא צחמי' מכו דחומא חיהו
 גופי' אדעתי דודה קגמר ויהיז גיטא קמ"ל ע"כ וגם
 שם חזר וכחצו כ"ו ח"ל ומיירי שהגט פיה נכחז ומסרו
 לשליה ליתנו לה ועדיין לא מסר לה כשאמר היא כך
 ובה קי"ל ר"ז שיהיה הצעל לחוק דצרי' צלומר מדעת

נראה דאין לריך גט מחדש וגט הוא כשר ואף
 שמנינו צמח מקומה שהולכין אחר אומר
 הדעה אע"פ שלא אמר צשעת מעשה כלום ח' צפרק
 מי שמח גבי מחנח ש"מ צכולה' הכ' ג"כ צפרק מי
 שמח גבי מי ששמע שמח צנו וכחצו נכסיו לאמרים ואחר
 צל צנו' הכ' צפרק האשה שנפלו גבי שטר מצדחתי
 הכ' דצפרק מרובה ליתחא מעשה צאשה ח' שהיה צנו
 מינר לה וקפלה וכצעע שכל מי שיהצענה החרלה לי
 כו' וצלו לפני הכמים ואמרו לא נחכוונה זו הלא
 להגין לה כו' ונדמוהו הרצה מצסיס צגמרה וצפוסקי'
 שהולכין צהר אומרן דעה מ"מ צנ"ד צגט שכיז מרע
 מצוהר צפרק מי שחצו דלא הייטינן וזלנינן צהר
 אומרנא דאיחא שם דף ע"צ אמר רצ הונא גיטא
 דשכיז מרע כמחנחו מה מחנחו אם עמד חוזר חף
 גיטואם עמד חוזר ופרש"י ז"ל לא מיציעיל היכא דאמר
 הרי זה גיטך אם מהי דהא לא מח חלל הפילו יהיז
 לה גט סהם אם עמד חוזר דמסהמא אדעמי' דמיה
 יהיז כו' עד רצה ורצה לא ס"ל הא דרצ הונא פרש"י
 לא ס"ל כוומי' צלל לא אמר אם מחי חלל ס"ל צנה
 אם עמד אינו חוזר גזירה שמה יאמר יש גט לאהר
 מיחה ומי איכא מיירי דמדאורייתא לא הוי גט ומאוס
 גזירה שרינן אשת איש לעלמא אין כל דמקדש אדעמי'
 דרצנן מקדש כו' ופסקי הפוסקים דהלכה כרצא ורצה
 ש"מ דאף דהולכין צהר אומרנא צמחני' ש"מ מ"מ צגט
 שכיז מדע אינו כן אם נחן סהם וצנ"ד ג"כ לא אמר
 אם אמות ואדרבה הסכים לדצרי המסדר ליתן גט
 צלי פקפוק וכל ענין לא יוכל לחזור דאינו יכול לחזור
 מעטם גזירה הני' ומה שכתבתי דאינו יכול לחזור
 צלומר סהם הוא מטוס דקיי"ל ברצה ורצה דפליגי על
 ר"ה הוא דוקא לפרש"י דפי' פלוגתא צלל נוחן גט
 סהם חצל לפ' חום' שפחצו צשם ר"ח גס לר"ה אינו
 יבול לחזור צנוחן גט סהם כי חום' כחצו שר"ח הקשה
 על פי' השני ופי' דפלוגתי' הוא צלל אמר הרי זה
 גיטך אם אמות ועמד וזהו ונפל לחולי ראשון ומה
 חצל אם נחן גט סהם ועמד חף ר"ה מודה דלא חזלי'
 צהר אומרנא ואינו חוזר דגט חל מהיים דדעמו שיהיל
 מיר הלכך חף ר"ה ס"ל צנה דאינו חוזר וע"ש צחום'
 גם צפרק ח"ג דף ט"ו ד"ה קמ"ל כ"ת גס הרי"ף

תשובת הגאונים בתראי

פדעת החום' והראש' והראש' ד' והרש' א' חס' אמרה
 כן צחלה קודם כתיבת הגט דאזלינן צחה נא"כ
 צ"ד נמי לפי דצרכין דהצטיחה אותו המוחו דא"ס
 יעמוד מהלוי' החזיר צחה להיות אשחו נאמר נמי
 דאדעתה דהכי נתן גט ואין זה גט סתם רק כאלו
 המגרש הנהיה כן צפירוש ויכול להתור כשיעמוד אזל
 אחר עיון זה ליחא מג' טעמים חדא כי אף שאומרת
 אמת שאני הצטחתי את ג"כ אומרת לא הולאתי מפי
 שיחן הגט על תנאי זה ולא היה כוונתי על זה אלא
 שאתקשר נגרי צקנם שחנן לו צחי כשיעמוד צנשאין
 חדשים וכן היה אלא שעמד וצטל הקישור וצחיות כן
 אין ראיה מעוצרת כ"ל דס"ל לא היו עושין קישור חדש
 גם דצויהם לא היו נוהגין לעשות קישור חדש מש"ה
 ס"ל לפוסקים כ"ל דכשומרה כן מחלה דאדעתיה
 דהכי גירשה ודאי גם דעת המגרש כך כיון שאמרה
 לפני המוחו שחזור וישלחו צנשאין חדשים גם הסכים
 אה"כ עם סדרי הגט שאין נוחגין צומיניו גט על תנאי
 אלא הגט יהיה גט גמור להיות מותר מיד ולא יהיה
 זה ע"ז חיוב ליבאנו רק מלוח קבלת חרס או קנס
 שקשרו מעשה נמצא דלא היה להמגרש שום סמיכות
 דעת רק על החרס או הקנס שיכרות לה שיחזירה
 וישלחו ולא מכת איסור אישות שה"ל עליהם קודם
 שגירשה וכן הוא צודאי צומיניו וצמי חכמי החלמוד
 עשו תיקון אחר כדאיתא צפרק מי שאלחו דף ע"ה
 אתקין שואל צגיטא דכ"ב מרע שנחנה צנחאי כפול
 א"ס מתי כו' וכחצו שם חוס' דף ע"צ וצפרק השולח
 דף ל"ד דמסע יע ללמוד ג"כ דא"ס נתן גט סתם דאין
 יכול להתור כשיעמוד וכפ"ס לעיל והאחרונים הקפידו
 גם צוה שאל יאמרו דלא מת מתולי זה לכך תקנו
 שיגרשו צפרק צגירושין גמורים צלי פקפיק ויחזור
 ויקשרו שיאזוע"ו וכ"ל ודע דאל"כ הצטתו משכנות
 או חרס שכחז המדרכי צנש"ר' יתיאל למה הונרכו הא
 צל"ה מוכרתה שיאלנו מכת אומרון דעת שלא
 אדעתיה דהכי גירשה וא"כ אגז שניך המגרש לקבל
 צחרס וצקנם להתור ולישאלו עושין כן גם למגרשה ז"ל
 דהא צל"ה נמי המגרש יוכרת לישאלו דלא חלי זה
 צדעתוכיון דאין סדרי דאדעתיה דהכי גירשה וקבלת
 הגט וצומיניו דאין מגרשין צע"כ כשיעמוד הגט ממיל'
 צטל וינטרך להתור וישאלו וע"כ צרכין לומר חקנות
 חכמי' הי' צוה כדו שיפטרובו צגט. שאלן מכל הפוסקי'
 להיות

כן אנו נוחנו ונשאל אמר כן לקה דברים לפטומו מילי
 ומפי' הכי' וז"ל וז"ע אי אמרה כן קודם הכתיבה אי
 אמרינן אדעתיה דידה קגמיר ויהי' דהשתא לא שייך
 לומר פטומו מילי לפי הטעם שכחצתי עכ"ל ואע"ג
 דסוים וכחז דהדצר ל"ע החום' והראש' כחצו כן
 לפשיטות גם הכי' כ"כ צפשיטות צרישא צאמר הלוקה
 למוכר כן צחלת המכירה דאמרינן דאדעתיה דהכי
 מוכר גם כחצ שם שכן פירשו המפרשים החרי עוצרת
 שנסטוק והא דכחז הכי' וז"ע נראה דלא כ"כ אלא
 אפרש"י שהצית לפני זה שפי' חמ"ס צדידה קיימו
 צחמו' הא תנאי שלה אינה כלום ואפילו אמרה כן
 קודם וז"ל לממון דמשעצד נפשי' צדצור זה לשון רש"י
 ז"ל עכ"ל כ"ו וע"ז כחצ מיד וז"ע א"ס אמרה קודם כו'
 וכ"ל ור"ל דלפרש"י שכחצ שאינו דומה לממון כי א"ס
 נאמר לפירושו דגם א"ס אמרה קודם כתיבה דלא
 אזלינן צחר צדידה משום דלאו צדידה חליה מילתא
 וז"ל לממון ומ"ס הכי' לפני זה צמכר צפשיטות דא"ס
 אמר הלוקה צחלת המכר דאמרינן דאדעתיה דהכי
 מוכר שם אממון קאי ומ"ס אה"כ שיש לפרש כן החרי
 עוצרת דכסמוך הא כחצ צגרו דהמפורשים פירשו כך
 כך היינו חוס' והראש' גם הרש"א והראש"ד שהוכר
 שם ולפי' ספיקא מספקא לי' הכי' ומה כחצ צלשון
 ז"ע כ"ל לפרש דעת הכי':

גם כ"ל לייצצדרי הראש' דלא יסתור דצרי אהדרי
 דהבא צפרק א"נ משמע מדצרי דא"ס אמר הוא
 קודם הכתיבה אי קיימת כו' דמהני וצפרק מי שאלחו
 כחצ דכל שהחנאי לא היה כפול המעשה קיים ותנאי
 צטל ומסיק שם וז"ל והא דקאמר צפרק א"נ הויה
 דקאמרה אי קיימת דידך אלא דפטומו מילי ניכחו
 לר"מ דקי"ל כוונתי לא אינטרך להאי טעמא אלא
 דצעינן תנאי כפול אלא דאשמועינן שם אפילו לרצון
 לא מהני עכ"ל משמע לכאורה שם"ל דלר"מ לא מהני
 י"ל דלא כחצ הראש' שם כן אלא אמ"ס צפרק א"כ
 סיכי שאמרה ציני צינו דלא מהני משום פטומו א"ה
 כחצ דה"ט לא אינטרך לר"מ אצל צמה שמהני א"ס
 אמרה כן קודם לכן ס"ל שגם ר"מ מודה שאדעתיה
 דהבא דוקא כחצ הגט וכמו משמע מדצרי הראש' ש
 צצכאן אצל הרמז' צפ"ט דה' גירושין והטא"ע סימן
 קמ"ה השמיטו האי הלוך שא"ס אמרה קודם לכן
 שמהני גם צגט ועמ"ס מזה לקמן מ"מ שמענו מהא

להיות צנוט זרי מש"ה חיקון ר' יחיאל שיעשו צטחון
 צקנס שיחזור ויקחנו זה עם זה ואם אח"כ יחזור אחד
 מהם אין עליו חלה הקנס וההרס כפי התקדמות וכן
 מוכח לשון המדרש שכתב פרק מי שאלהו צדפים גדול
 סימח"כ"ג ז"ל ור' יחיאל מפרש היה דגיל לחקן צנוט
 ש"מ לגרם לגמרי צלי פקפוק לאפוקי נפשי מכל הפיקו'
 והיה מנזיקים לזקק תקנות הקהלות לישא זה את זה
 כשיעמוד מיד זה צמסכנות בר' עכ"ל המדרש כרי כה"כ
 להדיא נחינה הגט צלי פקפוק מכל הפוסקי' וגמגומי'
 כ"ש צנ"ד והמסדרי הגט אמרי צפירוט להשכיב מרע
 ולהמגורשה קודם כחיצה הגט שידעו שצו'
 בפטרה מכל וכל לגמרי וכן עשו וכ"ש צה"טקף לזה
 שאח"ז צשעה נחינה ציטל המגרש מודעה עד עולם
 וצחיקון חז"ל ופוסל כל העדים שיעידו על דבר שיוע
 כח הגט מחמתו גם מסר גט זה לאשתו ואמר צפירוט
 תחקבל גיטך זה והרי את מגורשה ממני מעכשיו
 ומותרת לכל אדם ולא נחמוס לומר דלא אמר כל זה
 כ"א אדעתא דאם ימות מהני טעמים שכתבתי
 ויחצארו עיר וחיקון זה דר' יחיאל הנ"ל שיגרש כהם
 וזה"כ יקשר נפשו מחדש צחרם הביא מור"ם ז"ל צה"ה
 ש"ע צ"א ע"ס קמ"ה צה"ה לעז"ר כן אס לא כשהוא
 כהן גם מהר"ם יפה צש"ע כתב כן צסימן הנ"ל ועוד
 ראיה והוכחה ממה שנוכחין כשעומד השכיב מרע
 חודרים ונוסאים זה את זה שאומר לקדש אותה מחדש
 ועוסין סעודה נשואין וצרכה ירוסין וצרכה נשואין
 סחת החופה וצשעה סעודה גם מהר"ם יפה כתב שם
 כן ואם היה זה דאמרינן דאדעת' דהכי לא גירשה
 וראי לא היו מהקנין כל הצרכות אלו לצטלה' השני'
 דאין ראיה מעובד' דפרק ח"ג הנ"ל דשם הצטיחה
 אוחו אשחו ענמה דר"ל דסמוך עלי' ואדעת' דהכי
 כתב הגט משא"כ צנ"ד דלא להצטיחה רק חמותו ולא
 דיצר עמה מזה כלום עד שצאו המסדרים והסכים
 ליתן הגט צלי פקפוק כנ"ל וא"כ מסתמא לא ה"ל
 סמיכות דעתו אלהצטיחה חמותו וראיה לזה דיש לחלק
 צין הסכימה אשחו ענמה ללא מהא דגרסינן צפרק
 האיש מקדש בני צי חרי דהוה שחו המרה צצבל שקל
 חד מינו' ויהיב כסא לחצרה וא"ל מקדש צרחך לבני
 אמר צבינא אפילו למ"ד הוסיפן שמה נחונה האז שאל
 נחרנה הן לא הייסינן ופירש"י שמה נחרנה הן
 צקרוסין שקידש לו איניו שלט מרעמו ולא אמרי' דגזר

דייק ונסיב דהצן אינו צרואו דאז לקדש לו צלי שליח
 עכ"ל וכמו צנן אינו צרשו' א"כ כן הנה אינה צרשוה א"כ
 אע"פ דאשה צכל דהוא ניהא ח"מ היכא דקדשה איניה
 צרשוה כדפרש"י שם וראיה לזה מדאמרינן פ' האיש
 מקדש דמנהו זה יומד מצטלוה וכמ"ש הטור ר"ם ל"ו'
 השלישי דאף חמותו לא הצטיחה סמוך לקודם שעה
 כחיצה הגט חלה קודם לכן זמן מה דצרה כן על לבו
 לפייסו ליתן גטו א"כ אין ראיה מהכא דפ' ח"ג הנ"ל
 דשם כתבו הספורשים שהצטיחה אשחו קודם כחיצה
 הגט ור"ל קודם ולא קודם דקודם וגם הצטחה היה
 שלא צפני עדים וקנין דלא ה"ל לסמוך על הצטחה
 חלה ה"ל לפרוש החנאי צשעה הגט וראיה לזה מפרק
 האיש מקדש דף מ"ט וז"ל הוה גזרין דצין נכסים
 אדעתא למיסק לארעא דישראל צעידו דצין לא אמר
 מידו ונאנס שלא יוכל לילך אמר רבא הוה דצרי שצלב
 ואינו דצרים עכ"ל בגמרא וכתב הר"ן דאיידי אף
 שקודם המכירה גילה דעתו דאדעת' דהכי מוכר גם
 אחר מכירה דאינו שפרה צזה לעלות לא"י מ"מ מחצ
 דצרים שצלב הוהיל וצשעה מכירה לא אמר דאדעת'
 דהכי מוכר ע"ש דמוכית משיטה הגשרא כן ולא יהיה
 גדול הצטחה האשה או אמה דאיכא למימר דהוא
 ה"ל להחנות מאלו אמר הוא ענמו דאדעת' דהכי
 מוכר ואפ"ה לא מהני רק כשאומר כן צשעה מכירה
 ולא קוד' כמ"ש הר"ן ח"ג צנ"ד שלא היה הצטחה
 צשעה נחינה הגט גם אמר לפני המסדרין שמגרשה
 צכל ענין דלא מהני גילוי דעת דקודם לכן ואין לחלק
 דהחם לא גילה דעתו למוכר זה שאדעת' דהכי מוכר
 לכך לא מהני אע"ג דאמר כן לפני אחרים קודם לכן
 דא"כ ה"ל לר"ן להצביד חילוק צזה ועוד מהחילוק וכתב
 שם דלא דמי לשמע שמה צנו כו' משום דהכא אין הדבר
 מוכח ג"כ דמשמע מכר משום וזו"ל כו' ע"ש משמע דכל
 היכא דליכא האי טעמא כגון דגם צשעה מכר ריצר
 שאוכר כדי לעלות לא"י אע"פ דלא דיצר כן לזה
 הלוקח מכרו צטל וכמו שמע שמה צנו הנ"ל דהכל מלני
 צאמר כן צשעה מכירה ולא קודם לכן וה"ל צנ"ד ק"ו
 צנו של ק"ו שהצרים היו להיפך שנחרנה קודם
 הכחיצה ליתן הגט כחיחה לגמרי' מכל חלה היה
 צדאה פשיטא דא"ל לקבלה גט חדש מלד הדין ואם
 אע"פ שא"ל גט חדש מדין אס נחמור עלי' להלכריכה גט
 מהדש מהמרת דאיסות נראה דאין להחמירו וע"ש

תשובת הגאונים בתראי

אומר צום מהיה דפרק מי שחזו דפליג רצה ורצה
 אז"ל וזמרו דמינו החד שמי יאמרו יש גט אחר מיחם
 וכו' ט שיק ג"כ אס ננריכה גט מהד' ועוד דהרואים
 זינו דנריכה גם מהד' ויקצעו הלכה כך ויחענו
 צנוח ישראל כפלה ורל המגזג גם הצ"י בסומן מ"צ
 צה"ע כהצ צסס רסוצה דע"ז א"ג כ"דאין להחמיד צום
 ע"ס וכ"כ שאין להחמיד דחומרה דחתי לדי קולא הוא
 לענין אס יקדסה אחר או אס יקדש זה אחוה עכ"ל
 וחומרה דחתי לדי קולא זו שיק ג"כ צנ"ר וכ"כ
 מהר"ם בחסוצה מיימוני צסוק סדר נשים וכ"כ הג"ס
 מודבי צקדושין וכ"כ מהר"ל צהסוצה סימן כ"ד דאין
 להחמיד ליתן גט משום חששא בל דהוא ע"ס גם
 הר"ס פ"ק מי שחזו דף קי"א סוף ע"ג כהצ דלא
 געשה צדצרים אלו לחומרה דמילתא ע"ס גם יש ראיה
 שגמרא דלא היטיבין לגילוי דעת א' מאי דגרסין
 צהסוצה דף ל"ד גידל צד רעול סדר ל' גיטא לרציה'
 אזיל שלוחא חשבת דהוה יחיד ונייס א"ל הוא גיטא
 אומרה ל' זיל השחא וחסא לחור אחי לגבי ואל פחה
 צדק הטוצו ומטיב שלא חסיד לה אצ"י לא צטיל גיטא
 ורצה צטיל גיטא צמאי קמיפלגי צבילין דעת צגיטין
 כו' ע"ס גמרה צאריכות והלכה כאצ"י צהא דהיה א'
 מהלכות דסימן יע"ל קג"ס דהלכחא כווחי נגד רצה
 הרי לפניא אע"פ שיש גילוי דעת גדול לפנינו לא מהני
 לצטל הסליחות שליוה לכחוצ הגט וליתן לה ונחתינן
 לה ומגורשה ואפילו לרצה דפליג עלי וקאמר דאמרין
 דהא דרהיט צהרי דרנה שיחזקו ויחזו מהר מ"מ ע"מ
 דנדחקים ומייסצים הענינים הכראין שצאין לצטל
 פמעשה והא דאמרין צפרק חוקה הצחים דף מ' אחרי
 נהרדעי כל מודעי דלא כהצ צה אן ורעין צאונסי
 לאו מודעי היה כו' מודעי דמאי אי דגט ומחנה גילוי
 מלחא צעלמא הוא אל הטעה לומר דאזלינן צגט צהר
 גילוי מלחא לצטל הגט אלא ה"פ למה נריכין לידע
 צאונסי' הלא ודאי אונס הוא דאל"כ כיון שאמר שאינו
 שונה לגרשה צגט זה למה נוחנו כלל אלא ודאי משום
 אונס-הוכרה ליתן ול"ד למכר דנריכין לידע האונס
 דסס היטיבין דמכר משום שהיה נריך למעות ואין זה
 אונס לצטל הוכרה ואמר לעדים שהוא אונס כדי
 שיצטל אח"כ את המכר כשיצואו מעות לידו משא"כ
 צגט ומחנה דאין נוחתינן לו מעות וזק שאמר גילוי
 מלחא היה ה'למיד שאמר בפני עדים שהוא אונס יש

להאמינו דהא א"ל אלא גילוי מלחא לומר שהוא אונס
 דאל"כ למה נוחנו וכעין זה פי' הרשנים שם וברא"ש
 פירשו צע"ז ע"ש כדי לכל הפירושים דמה שאמר שם
 צגט גילוי מלחא הוא היינו בשמער מודעה ואומר
 שאינו נוחנו צנפס חפיה להרא"ש כ"ז מפני אונס
 הולכין אחר דצרוי אצל כשלא אחר כן צפי' הלכה
 צאצ"י דלא אמרין צגט גילוי מלחא הוה ועוד
 דאיהי דלא אמרין צהר אומדנא אזלינן צגיטין מהא
 דקי"ל כרצה צפ"ק דכחוצה דאין טענוח אונס צגיטין
 כ"ז צאונס דלא שכיחא אצל שכיחא ולא שכיחא כגון
 קלה שלא היה יכול לצוא כחצו חוס' שם וקפוסהים
 וטע"ז חש סימן קמ"ד דד"ה גט מדלא חנה צפירוה
 אס לא שיאנס משום חולי גם צפרק השולח דף ל"ד
 צאמר הרי זה גיטא אס לא אחינא עד הלתינן יומין
 וחתי ופסקו מצדא ואמר שמואל לא שמי' מחיה ומיני'
 מייסי אצ"י דהיה דלא אמרין גילוי דעת צגט וכצ"ר
 כחצתי דקי"ל כווחי צהא וכן כמה גמרות ערוכות דלא
 אזלינן צגט צהר אומדנא כ"ס צנ"ר היכא דגירש צפי'
 צכל ענין גם מהחקירות ששנו מהד' ידע שלא הי' לה
 שום סמיכת דעת על נשואין שהיו ראויין לעשות י שצ
 מלחתי צסס חסוצה מהר"ל סימן כ"ד דפסק דגט
 שוטעה הוא פסול אס אינו מקיים החנאי דאפשר
 לקיים ע"י שליח ע"ס צאריכות צסימן כ"ח ומשמע
 דוקא צגט העשוי צחנאי צהלכחא הוא דפסול צמוטעה
 לפי שחנאי שהוא פסול כחנאי צני גד וצני ראובן
 שצט' המעשה כמו שפירש'י אצל צמה שמתעין אוחו
 צלא חנאי והוא סוצר שיחזו לו כך אף אס אינו נוחן
 לו הוה הגט כשר ע"ס שהאריך צראיוה דצעינן צגט
 חנאי כפול ומד דיעה דכחצ הש"מ וט"ע צסימן ל"ח
 דלא צעינן חנאי כפול רק לחומרה ולא לקולא והשיג
 דצעינן אף לקולא חנאי כפול זמכן מסקנות
 הר"ס צפרק מי שחזו ושם כהצ הר"ס דכן הסכימו
 יכמי ארץ ועוד מסיק שם וז"ל ואל' דדוקא היכא
 דליכא אומדנא וגילו דעת צעינן חנאי כפול אצל היכ'
 דאיכא אומדנא דמופה וגילוי דעת שצצוד זה עשה
 א"ל חנאי כפול ע"ס שדה צראיוה צדורה מגמרה
 דהמוניא אשתו משום שם דע לא יחזור ומהו וברא"ש
 דצכל ענין נריך צגט כפול ואס לאו אין חנאי אף לקול'
 וכ' שם וז"ל ואח"ל דהוה שם חנאי כפול הלא מכהמא
 הד' המסדר הגט ציטל כל החנאים כנהוג ע"ס
 שפציח

שמניף ראיח דא"ל לגרש זחנאיו וע"כ צטל הרצ והוא
 צטל ע"ש הרי מ"ל כוונתו ונכללו כל דבריו בדבריו
 וא"ח הלל קשה למ"ש מהרש"ל מהא דכתבו לעיל בשם
 חוספוט וההשג"ח והרש"א וריטב"א וכו' שכ"צו כולם
 צפר א"ל הכ"ל דאי אמרה קודם כתיבת הגט אי
 קיימת דורך אנא צטל הגט דאמרינן דאדעתא דהכי
 כתיבה ונחמו וכו' ומשמע החס דלא הוי תנאי כפול
 אפ"ה מהני לא בדברי מהרש"ל הכ"ל וע"ג דלא כחצ
 הטור כן דיש חילוק בין אמרה קודם כתיבת הגט כן
 מ"מ דוחק מיהלוק על כל גאונים הג"ל גרסיה דמ"ל
 למרש"ל דלא כחצו כן כ"ל צנ"ר והאשה מרנונה
 הטוב אמרה קודם כתיבת הגט אי קיימת דורך אנא
 גרסיה מענין שכל לבה אמרה; כן משום שאוכיזה
 אוחו וניחא לה צניגו מש"ה אמרינן דוראי על כן כחצ
 ומסר לה הגט ואי הדרתה הגט צטל משא"כ כשאומר
 לה הרי זה גיטך על מנת שתחני לי מאתיים זהו צום
 וכיוצא דאין סהדי דניחא לה בקצלת הגט זלא נתינת
 מאתיים זוז אלא שהיא לא נחרטה לגט עד שתתנה לו
 וכל כה"ג אמרינן אי לא כפלו לתנאי התנאי צטל
 ומעשה קיים ומח"ט נראה דלפי סברת מהרש"ל דוקא
 א"ס אמרה היא קודם נתינת הגט אי קיימת דורך אנא
 הוא דמהני הוא אמר השכ"ז מדע שיכחצו הגט ע"ד
 שא"ס יקום ויחייב לחזור ולישאלנו ולא כפול הנאי גם
 היא שחקתה לא אמרה כלום דתנאי צטל והמעשה
 קיים ואף דכתבו המפורשי הג"ל ע"פ גמרא דפרק א"ל
 דהתנאי דהוא עוצהו עדיף טפי כשהוא צעמנו מחנה
 עלי מהאמרה היא ה"מ דבר דנריך חנאי ואז צעינן
 חנאי כפול משא"כ בשפתיה היא והראה רנונה
 שנפשה חקקה זו דדוקא כשאמרה אחר כתיבת הגט
 קודם המסירה אי קיימת כו' אמרי' דלפטומי מילי
 אמרה כן:

ג נראה דהחילוק שהחליק מהרש"ל צ"ן ממון לגט
 מוכח מדברי חוס' פי' מי שאלחו דף ע"ג הכ"ל
 שכתבו צפשיטות דלשון הגט אינו דומה למתנה דמתנ'
 אינו חל כלל כ"ל אחר מינה חל גט מחיים דאדעתא
 שיחול מיד עכ"ל דקשה לכאורה מ"ש היא מהא ה"ל
 כמו שאין גט לאחר מיתה כך אין מתנה לאחר מיתה
 אלא שמתנה אמרינן לאחר שמה ה"ל המתנה למפרע
 משעת אמיר' שאמר שיחנו לו וכמ"ש הטור צח"מ סי' רנ"ג
 א"כ גם צגט אמר כן שדעתו היה שלא יחול מיד אלא
 כשימות יכול למפרע משעת נתינה ובאלו אמר הרי זה
 גיטך א"ס מחו כו' ואי משום דגט שנתן צידו לידה
 אמרינן שדעתו היה שיחול מיד משא"כ צמתנה שלום
 ליתן לו לאחר מיתה ז"ל דהא כחצ הטור ח"מ סימן
 קכ"ה דאף א"ס נתן ח"מ לשלחו להקצל מיד שזה
 יכול לחזור צו ע"ש כשיעמוד ע"ה והיה נראה לכאורה
 לתרץ רשאני מתנה האנו סהדי דאין אדם נותן כל אשר
 לו ויחזור על הפתחים לכך אמרינן דעמו שלא נזה
 ליתן אלא כשימות משא"כ צגט שנותן סחם ואינו
 מוכח כ"כ שאדעתא שימות נותן הגט ומ"ה אף שאומר
 כן קודם כתיבת הגט שאדעתא דהכי נותן מ"מ כיון
 שזכא' אומדן דעת ולא חזר ואמר כן צשעת נתינתו
 וסוי

ועוד נראה דלדעת מהרש"ל הג"ל הוא דכתבו
 פוסקים הג"ל וא"ס אמרה כן אמר הכתיבה
 קודם המסירה ומחזיר השכ"ז מדע דברים דמהני ה"מ
 דוקא כשאומר דברים זחנאי כפול דכיון דמתצנינן
 לדברי' כפטומי מילי ה"ל בלא אמר הוא אלא הוא
 לצדו החנה כן ואף דמסתמא הפוסקים י"ל דסמכו
 על עיקר כשצטל מתנה נריך תנאי כפול מיהו אין זה
 מוכרע כ"כ ד"ל דגם לדעת מהרש"ל אין נריך לכפול

תשובת הגאונים בתראי

ולדודן דגוים לא זקיתין בניסוך ה"ל מנע גוי שלא
 זכוונה מ"מ הא קי"ל מנע גוי זנופו שלא זכוונה
 אסור זשחיה ואף האלפסי ורוז גאונים דמקילין
 זמנע גוי שלא זכוונה ע"י ד"ה זחא מודו וכדמוכה
 זפי"ר"י זעוזדא דחאי גוי דאייהו למלכא ואם אין
 ידוע אם ננע הגוי זידו ע"י ד"ה נראה להקל וזדכחז
 מרדכי זחשוצה ד"ה זר' זרוך ו"ל ומיהו אפילו ננע
 יש להסחפק שח"ל לא ננע זין חלא מיד כשעבר הסכין
 חח עזיזי השוליו ילא הספין ולא ננע זנו זסכין כי היכי
 דחנין דחלין לקולא זשהיה רזוחא זפרק השוכר
 דאמרינן מגזא דחזיתא שקלית כו' וכן היחד הר"ן
 זחשוצה כעוזדא דהסיה גוי שטה ו"ל חמדה שרי
 אפילו זשחיה ורתייה מההיא רזוחא דכשתינו יודע
 זטו' ניסוך חלין ככל מה דאפשר דכ"כ דש"י בו' ואף
 ע"פ דהכח הגוים גדולים ואינם שטים מ"מ הלא
 החוס' כחזו דלפ"ה לא כ"מ מידי דעבשו גס הגדולים
 אינם זקאין זטוז ניסוך וכ"כ הר"ה ש"ס להדיא
 דעכשו זכולן חלין להקל וחזו דהלא הטור זסימן
 קכ"ה זשהיה רזוחא הכריע דלא כפירש"י דאפילו
 זגוי גדול יודע זטוז ניסוך חלין להקל וכנ"ל
 זמרדכי וכך היא דעה החוס' והרא"ה ורש"א וכ"כ
 זש"ע (וכ"כ זחשוצה ד"ה מזרחי סי' ג' דחלין להקל
 וזשפתי כהן סימן קכ"ד סעיף י"ד) :

ואין

לפקפק דהסרה והעמדה על שוליים השניים
 דומה לחזונה שנסדק לארבה דאם דזקה גוי
 ומנעה גוי שלא ילא חסור זשהיי' ד'ז' חשוצה זדבר הד"ה
 דנסדק' לארבה שא"מ כיון דמזומנה ליפול הגוי מכהן
 והלוי מכהן דזחזיות של חרס איירי בזחזנו חוס' ד"ה
 מעשה לזינה דף ס' וכ"כ המרדכי והר"ן דדוקא זשל
 חרס דהוי כאלו נוגע זין והלכך אסור זשחיה חזל
 חזיות שלנו של עץ שהם זמשקים ואינו מזומן ליפול
 ח"ע פ"היא שוחה ומקלה דיני כחזיו של חרס שנסדקה
 להחבה דמעשה לזינה קעצדי ועיין זטו' ג' סימן קכ"ד
 סעיף ד' בהמעשה :

ותו

דזכהיה דנסדקה לארכו אינו אסור אלא כ'
 דזקה גוי לזדו חזל היכי דכוחו דישאל מעורר
 עמו שרו וכל זה החזאר זחשוצה מיימוני דהזיה ז"י
 זס"ס קכ"ד וע"ה דנראה מדבריו דדוקא כהוא שוחה
 חמקלה הוא דאסור זשחיה כזנוגע גוי זין זקלות
 חזשחיתו זירין דהוי חיבור זמה זשפנים חזל כשתינו
 חלא

וסו דזדדים שכלז דריגו של הר"ן ו"ל זמוכה חדעחא
 למוסק לא"י זחשד כחזחי חזל לפי מ"ס זסס מחרש"ל
 ח"ה זלא"ה הוא דמהנה שהוא ממון הולכין זנו כחר
 חומדנא וחומדנא שהוא זנוחן כל אשר לו לאחרים
 כנ"ל כ"ה חדעחי שימות משח"כ זגט דאין הולכין זנו
 זחר חומדנא כלל כמ"ס מחרש"ל וכמ"ס לכך נראה
 אפענ"ד זרוך וקמה זכנ"ד הוי גט גט ו"ל גט מחדש
 כלל ואי משום שהקול נחפשט מכה המערערים דאין
 דאין גט זה גט ויש לחוש שיופילו לעו עליה והר"ן כחז
 זפרק המגיש דזנוח הזה אין מזטלון קלא דים שלא
 ישמעו זחזיטו' ויוליחו לעו גס זה הכל ורעיה רומ
 הדא שאין זה זכלל חקניה דחשקו להן חז"ל הדא דהרי
 קול וזכדו עמו שהוליא קול דגט זה אינו כלום משום
 שהיה שכיו מרע והזטיחו לו לחזור וליסחגו וכל זמן
 שלא זיררו זדריהם שאין זה גס לא נחזק קול שני
 דלא חששו לקול חלא זחומרו פלוני קידש חח פלוניח
 זז"ד חקרו ומלאו קול זירר וזמזדא זגמרתא ופוסקים
 ח"ע זז"י זסימן מ"ו משח"כ זנ"ה דלא נחזק הקול
 זז"ד חרצה מיד כשילא הקול זדקו גאונים ומלאו
 דאינו קול וכדומה לזה כחז מחרש"ל זחשוצה סימן
 כ"ה וזניה חדש זח"ע סימן ס"ו וגדולה מזו כחז
 זריז"ש סימן קס"ג כל שלא חזיק הקול זז"ד ח"ע פ'
 שאמר שקדשה זפני פלוני ופלוגי והס זמקום קרוז
 וזוחו חוך הזמן אין חוששין למונע אוחה מליהנשא
 וכ"כ זז"י זסס חשז"ן ורש"א זסימן מ"ז :
 ז"ד סה' יהושיע ולק זלא"ה איהו דר' חלכסנדר' מזרע
 כהונה פק"ק לזוז

שאלה נ"ג

חזיות של יין שנסרו השקים עליונים שסזיז שוליים
 והיה היין שוחח ומקלה והסירו והזיזו מעגל' והעמידו
 על שוליו השני עד שזא חומן גוי וחקנו זחשוקה דהחי'
 זבראשונה וההסרה וההעמדה היה הכל ע"י מקנת
 יהודים ומקלה גוים מה משפט היין הל"ו :

תשובה

אם ננע הגוי זידו זין ח"ע שאלא היה כזנוחו כ"ח
 לעשות מלאכתו להגיל' החזיות או לחקנה

זעשה ס' וזע"מ סימן ח"ה וכ"כ ה"דר יוחס נחז
 לא חלק א' אכן מדברי הר"ש נראה מדרשמוט
 צפסקיו מהלכות דת"ק ורז אחא ולהודיע דעמו אלמ'
 דכפיקי מספקא וצחצובה שהצ"ח סימן ס"ה
 משמע קנח דס"ל דהלכה כרז אחא בגמל האיחר כו'
 שהרי הצ"ח ממנו ר"ה דאזלינן צחר אומדנא וכ"פ
 צ"מ בהגהות מרדכי בקדושין הלכה כרז אחא צדיני
 ממונה והיינו צסוגיא פ' אחד דיני ממונה דמוקי סהס
 מהניתי דנחא עלא חאמר כר"א דצדיני נפשות הוא
 דלא אמרינן הא צדיני ממונה אמרינן ולא כדמשמע
 צפ' שזועת העדות דס"ל לרז פפא ואצ"י דאין לחלק
 אלא אפילו צדיני ממונה לא אזלינן צחר אומדנא
 להכמים ואפילו צדיני נפשות אזלינן צחר אומדנא לרז
 אחא דההיא סוגיא לחו הלכתא היא אלא כסחמא
 דחלמודא פ' אחד דיני ממונה ואע"ג דמהני פ' שזועת
 העדות מיישבני הני חרי סוגיא מ"מ הר"פ ה"ל דפליגי
 והלכתא כרז אחא דצ"מ אזלינן צחר אומדנא והכי
 עיקר כדמוכה מהך עובדא דפרק חוקת הצמים דלא
 אחצרי לך שזה צנו אלא ע"י אומדנא דרעת' ולפיכך
 יש לחמיה אהרז הגדול מהי"ף צחצובה סימן שורש
 קכ"ט דכחז לעובדא דנ"ד דאין להיבזי מכה אומדנא
 ומיישב כמה עובדא בגמרא דאזלינן צחר אומדנא
 דהיינו היפא דמעשה מצורר מש"כ צנרון זה דאין
 המעשה מצורר לא אזלינן צחר אומדנא עכ"ל בקינור
 ע"ש דהא קמן צעובדא דר' צנא לא היה מצורר המעש'
 ואזיל ר' צנאי צחר אומדנא ואמר כך היה המעשה
 וזה הוא צנו ור"ה ואחרים הינן צניו דליכא למימר
 דההיא אומדנא הוה אומדנא רבה טפי דאזלינן צחרה
 דהא ליכא אומדנא טפי מהא דשמעון בן ששא דר'ן
 לחורצה ומלא חרז צידו ודס מטפטף כו' דהא צאומדנ'
 רבה כה"ג לא אזלינן צחרה אף לר"מ לדעת מהרי"ק
 כמו שהאריך ע"ש והא חזינן דאזיל ר' צנאי צחר
 אומדנא אע"ג דלא נחצרי לן גוף המעשה אע"כ
 דהלכה כר"א בגמל האיחר כו' ואע"ג דצ"ג לא אזיל
 צחר אומדנא אפילו צאומדנא רבה כהה"י דהרז ודס
 מטפטף כו' מ"מ צ"מ אזלינן צחר אומדנא אפילו אינו
 אומדנא רבה אלא כהך אומדנא דגמל האחר כו' בין
 הגמלים להכי משמע מדברי הר"ש צפוק הכונס גבי
 החול גצנא דצטיש צכוספחא דחצרי' דאס טען כסא
 דכספא כו' ע"ש מדכחז צכחט משמע דהכל מה שנוגע

אלא מטפטף אפילו נגע צדינו אינו חיצור והכי
 מסתברא מיהו אין זה אצבור אלא למאי דקי"ל נזיק
 חיצור דליכא הפסד מרובה וצ"ד אי הוה הפסד
 מרובה כשינטפך למכור לגוי הוה מותר אף אם נגע
 צודאי צחיתוי צג"ו אזל צנ"ד דליכא הפסד מרובה
 אין להחיר צניזוק אבל אם ספק אם נגע צידו צקילוה
 כשהיה שוחט שרי אף צחיתוי כנ"ל דין אחת :
 הק' ואל סידקש צלא"א הרז כמה"ר דר שמואל זצ"ל
 פה"ק קראתא

שאלה נד

דאזן חצע אח שמעון צדין ע"ד צחו שפיתה אוח' לשכז
 עמו והרי כריסה צין שיניה ואיכא אמהלא ואומדנא
 מוכיה כדצרי דאזן והבזת איננה צעלה שכל פי היא
 שטה ושמעון טוען להד"ס אם יש להיז שמעון על פי
 אומדנא צדין חורב או דוקא ע"י עדות צדורה :

תשובה

פשיטא שאפילו היה צוגרת אפילו היה עדים
 פטור מכלים כדאיתא צכחצבה ר"פ נער'
 צמפוחה פיון דמדעתה עבדי לא יכיז כלום אלא
 שתייז לזון הולד אם הוא מודה שהולד ממנו ולא מאחר
 אבל אם אינו מודה אלא טוען דילמא אפקריה נפשה
 כמו לגבי אחרים אינו חייב כלל לזון הולד דחמע"ה
 כדאיתא להרי"א צצ"י צא"ע סימן ע"א וצ"ע אלא דצנה
 כיון שהיא שטה דינה בקטנה וא' צפר' הערל דף ס"א
 אהא דחני' כהן לא ישא הקטנה דמוקי לה רצא צכהן
 הדיוט וטעמא דהיישיון חפפתה וחזנה לפי שאין צה
 דעת כך פירש"י ופריך א"ה ישראל נמי ומשני פיתוי
 קטנה תונס הוא ואונס צישראל שרי כו' דנ"ד נמי כיון
 שאין צנו דעת הלוי פיתוי' תונס הוא וחייז צקנב
 וצפגס אם היו עדים צצדר דקי"ל כצנן דקטנה ש'
 לה קנב ג"כ לא כו' מאיר ועתה שאין עדים רק
 אמהלא ואומדנא מוכיה ז"ע אם יש להיז צדין ע"י
 אומדנא דמוכה כיהלא צפלוגתא דהכמים ורז אחא
 צצור שהיה רועה ונמנא הרז צצדו פסק האלכסי צפ'
 שור שנגח את הפרה כהכמים דלא אזלינן צחר אומדנ'
 וצ"פ המיומני פרק כ"ה מהלכות נזקי ממון והסמ"ג

תשובת הגאונים בתראי

צדין מניק אזלינן צחר אומדנא אפילו לחייז ממון אף
 ע"ג דלא נחזרר צגוף המעשה א"כ צנ"ד נמו אזלינן
 צחר אומדנא שהרי אונם ומפתח נמי קהשיז להו ד'
 הייח צכלל כד' אצוח ניקין כדאיחא ריש פ"ק דצ"ק
 דדוחק לומר דלא קאמר הרא"ש אלא דוקא צהיה
 עוצדא דצטיז צכוספתא דירעינן גוף המעשה אלא
 דלא ידעינן אי הוה צי' כסא דכספא אס לאו האס
 הוה דאזלינן צחר אומדנא דכגון דא' ה"ל להרא"ש
 לפירושי להדיא' וחו נראה דהחילוק זה שחילוק
 מהרי"ק ודעמי לחלק צין נחזרר גוף המעשה ללא
 נחזרר לא יוד לחלק צכך מסצרא דלמא אין חילוק
 ואע"ג דצ"פ המוכר פירוה כחז רצ"ס זה החילוק
 אליצא דשמואל דהלכחא כווחי' צדינא צמוכר שור
 לחצירו ונמלא נגחן כו' דאף לסמוכוס דס"ל ממון
 המוטל צספק חולקין כאן דלא נחזרר האיך היה
 המעשה אלא מכרן סחס כו' מורה ע"ש אין מכאן רא'י
 אלא לומר כשנחזרר גוף המעשה חולקין וכשאין
 נחזרר המע"ה אצל להנזיל מיד המוחזק אין לנו אפילו
 נחזרר גוף המעשה אפילו איכא אומדנא כדכחז הרז
 אלא דעת הרז דנתיח לחילוק זה אינו אלא מכה קושי'
 שהקשה לדעת האלפס' ומיימוני וסמ"ג דפסק כהכמי'
 דלא אזלינן צחר אומדנא גצי שור שהיה רועה כו'
 וצעלמא אזלינן צחר אומדנא וכבר אפשר לומר דאין
 חילוק צין נחזרר גוף מעשה ללא אלא איכא לחלק
 צגוני אחריו דלגצי הריגה דוקא לא אזלינן צחר
 אומדנא ולהכי מדמה חלמיד חך פלוגתא דהכמים ורז
 אחא לעוצדא דשמעון צן שטח דהוה נמי לגצי הריגה
 והיינו טעמא דהריגה ודאי חכונה רעה ולא שכיח
 צכלל אין לנו לומר שאומדן דעת שזה השור הרגו או זה
 הגמל או זה האדם אלא דוקא עם עדים כשרים אצל
 כל שאר מידי דשכיחי טוצא ספיר אזלינן צחר אומדנא
 והא דחנן צרפ"ק דצ"ק ועל פי עדים צני חורין וצני
 צרות חסם לא מוירי אלא היכא דליכא אומדנא אצל
 היכא דאיכא אומדנא דמוכה ודאי אזלינן צחרה' .
 ואע"ג דלפ"ז קשה א"כ מאי קס"ד צרפ"פ המוכר פירוה
 דקאמר אפלוגתא דרז ושמואל צמוכר שור לחצירו
 וכמלא נגחן לימא כחנאי שיר שהיה רועה כו' הא
 איכא למירמי דאע"ג דלגצי הריגה לא אזלי חכמים
 צחר אומדנא וחוקה מ"מ צעלמא אזלינן צחר אומדנא
 הא לאו מלחא דטוצא אשכתן צגמרא' רהוי מני למימר

ולטעמינן' וצנה נסחלק ההוכחה שהוכח מהרי"ק
 מהך סוגיא דהאיך ס"ד דפלוגי צהני חנאי דא"כ קשי'
 דשמואל לדשמואל מה שאמר צפ' אע"פ ע"ש דזה לאו
 הוכחה דהמ"ל ולטעמינן' ועוד נ"ל עיקר והוה
 אחת דכל הדברים דשכיחי רואים כההיא דשור שהיה
 רועה וגמל האומר כו' וצעוצדא דשמעון צן שטח אע"פ
 דהשחא צהך מעשה ליכא רואים לא אזלינן צחר
 אומדנא לחייזו ממון להנך רווחא דפסקו כהכמים
 דרז אחא אצל צכלל דברים מדלא שכיחא רואים צכלל
 וא"א צעולם להציא עדות כשרים אזלינן צחר אומדנא
 ולפיכך צההיא עוצדא דר' צנאי וכן צהך עוצדא
 דכפתי' די' צסודרי' דהצרי' דכפתי' ואורה כיון שא"א
 להציא עדים כשרים צנה אזלינן צחר אומדנא וכך היה
 צכלל אומדנא שצחלמוד דקאשרי' רצנן דאמרינן דעת
 הנותן אומוכר או מגרש הוה טעמו כיון דא"א צעולם
 להציא עדים ע"ז וה"ה צנ"ד כיון דא"א להציא עדים
 ע"ז אזלינן צחר אומדנא צד"מ וכן כל כיונא צו כגון
 גצי מסור דכחז מהרי"ק שורש קע"ט ע"ש ר"ח דדינן
 צאומדנא וכ"כ רש"ל צים של שלמה פ"ק דצ"ק סימן
 מ"א' ומ"ש הרא"ש צחצובה והציא טח"מ סימן נ'
 וסימן שפ"ה דאין מוזילין ממון ע"י הוכחה היינו דוקא
 צהוכחה שאין כשרים כ"כ דאל"כ קשי' ירדי' אדידי'
 שהרי צהכונם כחז להדיא דלאפוקי ממונא מיד
 המחזיק אזלינן צחר אומדנא ומסור ראש אצוח ניקין
 הוה והא דלא חניא ר' חייא כצר פרקוהו דפ"ק דצ"ק
 דציצורה דליח צי' מעשה לא קמיירי' . והשחא מכל
 זה החייש צמאי דכחז האלפסי והמיימוני צהך צריית'
 שור שהיה רועה על גצי הנחר דלאיזה צורך חני ע"ג
 הנחר איצדא דרש"ס פרק המוכר פירוה מחקי וסמ"ג
 הציא דעת שניהם ואיכא לחמוה טוצא למחן דגרנס
 לה וכי אפשר לפרש דדוקא ע"ג נחר הא ודאי ליחא
 וא"כ לאיזה צורך חני לה דהרי אורחא דעלמא דרעיי'
 הוה צצקעה ולמאי דפיתש' יתיח דלא נקיט ע"ג
 הנחר אלא לצדוחא דהכמים דע"ג נחר דלא הוה מקר'
 מדעה אלא קנח שורים נפרשו מהם ובינו רועים
 צעשזים שע"ג הנחר ולא שכיחי רואים אפ"ה לא
 אזלינן צחר אומדנא והאח מילתא דוקא פליג רז אחא
 וקאמר שאפילו גמל שצנעו ואינו משמש אלא כשאיין שם
 רואים צכלל חלינן צהכי וכמו שפירש חוס' אצל כל היכי
 דשכיחי רואים אף דצ אחא מורה דלא אזלינן צחר
 אומדנא

תשובת הגאונים בתראי

ע

מחני' הצרייחא זאינו רמאי כי היכי דקסי' דרמאי
 ואפשר ליישז ולומר דכזר קושי' זו שהקשו מהניחין
 הצרייחא גזי רמאי הוה נמי קושי' זו זאינו רמאי וכן
 לפי' ז' חירושים שהירגו גזי רמאי מחורן נמי זאינו
 רמאי' אכן נראה לפענ"ד דמאי דקאמר חלמודא
 מאי לאו זסימנים אינו כמו שבזינו חום' אלא ה"פ
 מאי לאו דהאי קרא דקאמר דרשיבוו אס רמאי הוא
 כו' לצני סימנים קאמר דדרשוהו אס רמאי הוא לא
 ישיז לו זסימנים ואס אינו רמאי ישיז לו זסימנים
 אלאמא מדקאמר קרא דלאינו רמאי ישיז לו זסימנים
 מכלל דסימנים דאורייתא אלא דלרמאי לא יחן לו
 זסימנים ז' א' דקרא לגזי עדים קאמר דרשוהו ה"פ
 דרשוהו אס רמאי הוא ולא החזיר לו אלא זעדים
 נפילה ולאינו רמאי החזיר לו אף זעירי אריגה ולכך
 אוקימה' מחני' נמי הכי קחני אמר האזדה ולא אמר
 הסומנים מוצהקין ממש דידה דהוי כמו עירי אריגה
 לא יחן לו וברמאי אע"פ שאמר סימנים ממש מוצהקין
 לא יחן לה אף שיזבא עירי נפילה וניחא זלי דוחק
 בחירוטס דחום' : ולפ"ז הא דקאמר חלמודא לקמן
 ומאי לא אמר סימנין לא אמר סימנים מוצהקין דידה
 דפי' חום' דלא סימני' מוצהקין ממש קאמר כי לפי מ"ש
 מוצהקין ממש קאמר ולא ליבא דמסקנא דס"ל דסימנים
 לאו דאורייתא ומחני' דרש גמורה קאמר ולא
 אסמכתא וזאינו רמי זעינן סימנים מוצהקין ממש
 דהוי כמו אריגה וזרמאי לא מהני עירי אריגה ולא
 סימנים מוצהקין אלא עירי נפילה ממש * מיכו ודאי
 הא דקאמר חלמודא הכא ואנא יבצינא סימנים
 מוצהקין לאו דוקא סימנים מוצהקין ממש קאמר אלא
 כלומר מוצהקין מסימני חזירו וכפי' חום' אצל לקמן
 אצל

אומדנא וכל היכי דלא שכייתו רואים כלל כנ"ד אף
 דזנן מורו דאזלינן דהר אומדנא לכך זנ"ד יש לקייבו
 ע"פ אומדנא :
 ב"ד הק' ויאל סירקא פ"ק קראקא

שאלה נ"ה

לצאד דיצור חום' צפרק אלו מליאוח המחחיל דרשה
 אס רמאי הוא כו' דף כ"ז ע"ש זמה שכתבו ת"ל ועי"ל
 דזמחני' אידי זידוע שהוא רמאי כו' ע"ש ונראה
 שהזינו הא דקאמר חלמודא מאי לאו זסימנים היינו
 לומר דלרמאי לא יחזור אלא זסימנים והיינו דקאמר
 קרא והיה עמך עד דרוש אוחו שדרשוהו אס רמאי
 ולא ישיז לו אלא זסימנים ואס אינו רמאי ישיז לו גם
 כי לא יהיה לו סימנים וע"ז קשיא להו מהאי קרא
 דרוש זמחני' דלא יחזור לרמאי אף זסימנין : ויש
 לחמוק דהאיך ס"ד דזאינו רמאי יחזור גם זלא סימני'
 הניחא למ"ד הצידחו מבריו וחמר איבו גלימא שפיר
 קאמר דמחזירין זלא סימנים * א' אלא למ"ד
 גלימא מכריו וחמר איבו גלימא האיך יחזור לו זלא
 סימנים דכה"ג פריך חלמודא לקמן וליבא לשנוי' הכא
 דלעולם גלימא מכריו וחמר איבו חזרו וסומקו דאין
 זה סימן ואפ"ה מחזירין זאינו רמאי דא"כ הא דחנן
 אמר את האזידה ולא אמר סימנים לא יסן לו קשיא
 וכי זריבין למימר דלא מהדרין לו' הא פשיטא כיון
 דאיבא חמר גלימא ואיבו אמ' גלימא דלא יחן לו כיון דלא
 אמר אפילו חזרו וסומקו וזע"כ זריך לפרש דלא אמר
 סימני' ממש אלא חזרו וסומקו ואפ"ה לא מהדרין לו'
 אפי' זאינו רמאי וא"כ ה"ל לחו' להקשו' קושי' זו שהקשו

ול"ג דחום' לא תירגו לפרש כד דה"כ קשיא נחאי האו דקאמר חלמודא ובי ס"ד ליתן לו קודם שדרשוהו כו' דלמא שפיר
 הוה ס"ד דזנותן סימניה יחן לו אף זלא שדרשוהו אס רמאי הוא לכך תורה לו עד דרוש אחיך דזרמאי אינו מחזיר
 לו זסימני' א"כ מכו התמי' של ובי ס"ד כו' לכך פירשו הפוס' הספס זגמרה דמאי לאו זסימנים ר"ל שדרוש
 רמאי שיתן סימנים א"כ שפיר קמתנה ובי ס"ד ליתן לו קודם שיתן סימנים ח"כ שפיר תקשה חום' קשייתס זגמרה
 ומשני כך דלמא לעו"ס סימנים לאו דאורייתא ועד דרוש אחיך הוא שדרשוהו אס רמאי הוא או זיבא עדים וא"כ
 התמי' של ובי ס"ד ליתן לו קודם שיבא עדים דהוי אף שנותן סימנים אינו כלום דסימנים לאו דאורייתא א"כ הוה
 באלו אינו נותן סימנים כלל א"כ מהיכי תיתי ליתן לו לכך אונגר דרשוהו אס רמאי הוא לא יתן לו אלא דוקא
 זעירי נפ לה ואינו רמאי אף זצירי אריגה יתן דוק כנ"ל פסוט כזוגות טוב' :
 ב"ד הק' ארו' יהרל ליז זן הרב' במהו' דר היסן ז' ל' פ' ק' קאמרגה שנת תכ"ח לפ"ק עכ"ה

תשובת הגאונים בתראי

מזה היא אלהת שלומין : וזירו שלמי לא זעו להשלים
 היבא דלא נתחייב תחלה ואם אינו שלומין כל שכן
 רנדחה אלא אפילו אם תמצא לומר שלומין הן נמי
 לא זעו להשלים זה היא דעת הרא"ש והמעין זו ומה
 שהקשיתי ע"ז מפסח לר' נחן צהוד דליח לי' שלומין
 וכן מתפלה אין הנהגו דומה לראיה דהתם קרצן פסח
 עבודה וכן חפלה במקום קרצן ולורך גזוה היא סצרה
 דאם הויד אין לו שלומין דמי צקש זאת מידכס דמות
 חזרי אצל אצילות דנורך הדיוט הוא מסתצרה דאפילו
 הויד אינו פטור דלא יהא חוטא נשכר כדכחז הרא"ש
 והראצ"ד האי טעמא גופא ובעתיקו מהו"ר יוסף
 קאר"י צמיון של"ע"ג לדינאי אמנס יש לחמוה על
 הצ"י מנר וסצרה אחר ולא העחקתי כי נדפססה כצד
 הכל על נכון צמ"ד צמ"ג סוף סימן של"ו :

כ"ד הק' יואל צן לא"א כמהו"ר שמואל ז"ל פה ק"ק
 קראקא

שאלה נו'

אחר קונה מקום הכנסת ועשה שטר צדק הלואה
 ואחר שיצא זה על מקומו צא המנרי וטען צד מנרי כי
 לא שמע מהקנין עד עתה כי לא נכרות צצה"כ והלוקח
 שקנה המקום השיצ שהמוכר ציקש מאתו לקנותו שהיה
 נחון להשיא לצחו להמסורכה ולא ה"ל לסלק הנהגו
 וזה ידוע לנו שכן היה גם טוען שהוא הלואה ולא קנין
 ואין שייך כאן מילר ועוד טענה שלישיה שהמנרן יש לו
 מקום צצה"כ ואינו רונה לקנות אלא צצזיל אחר והוא
 אין לו מקום כלל ליישצ צצה"כ והכ"י ודינו מורינו מה דינו
 ומי הוא הקודם :

תשובה

נ"ל פשוט דהלוקח יעמוד במקומו אף שאין לו לזכות
 בטענה שמי' שהיא כהלוא' אללו מכת הא' דכ'
 צטח"מ סימן קע"ה דאם יראה דין שיט חשש ערמה
 צמה שבוטח צלשון משכונחא אזי יש צו דינא דצר מנרי
 מ"מ יש לו לזכות משאר שני הטענות האחד כדכחצו
 חוספת צפ"ק דצ"צ הוצא צטח"מ צמיון הכ"ל שאם
 למנרן יש בית וח"צ לזה רק להרווחא צעלמא ודונה
 לקנותו והלוקח אין לו שום ציש ורחיקא לי' טעמא אין

אלל ממחי לא אמר את סימנים בו לא נריך לפרס הכח
 ודוק :

כ"ד הק' יואל סירקס צלא"א כמהו"ר שמואל ז"ל
 פק"ק קראקא

שאלה נו'

מהגאון מהו"ר רוד סג"ל לחומנו הגאון מהו"ר רר יואל
 צדין קטן שהגדיל חוך שצעה דפסק צש"ע ס"ס של"ו
 דאינו חייב לנהוג אצילות דלכאורה אינו נראה :

תשובה

מה ששאלת והצאת רא' לכחור דצרי הרא"ש שהציא
 ראיה מפלוגחא דר' ור' נחן צקטן שהגדיל חוך
 צ' פסחים בו דהלא צנ"ד לא שייך צ' שלומין (וכ"כ
 צספרו"ט"ו) מדע דאם היה שלומין א"כ אם הויד
 לא ה"ל לנהוג דין ז' כמו צפסח לר' נחן וכמו הויד ולא
 ההפלה דאין לו שלומין והא קמן דפסקו הראצ"ד
 והרא"ש דאפילו הויד חייב לנהוג אצילות אלא ודאי
 לאו שלומין הן רק עכשיו חל החיוב מחדש ע"כ חורף
 דצדיק הנה אדרבה אחת מחזיק דצרי הרא"ש יותר
 ואין צה סחירה דלפי דצדיק דאין שייך כאן שלומין
 א"כ נדחה לגמרי וכ"כ הרא"ש להדיא צפרק מי שמתו
 היבא דאנס יש לו שלומין והיבא דלא נאנס אלא
 נדחה לגמרי ולא הציא הרא"ש ראיה מפלוגחא דר'
 ור' נחן אלא לומר צקטן שהגדיל אינו חייב אלא כ' כשאז
 כשתל החיו' הוי מנה צפני עלמו כמו שהיא לר' אצל
 כשאנינה מנה צפני עלמו א"כ אינו אלא שלומין
 לראשון כמו שהוא לר' נחן פטור הקטן והשחא
 צאצילות כיון דאינו מנה צפני עלמו צע"כ דמתורת
 שלומין ננעה צו וכן הוא צמור"ס שכתב הא' ליתא
 דאין דתו אלל מנחא כראיתא צפרק כסוי דרס כו'
 והתם מתורת שלומין הוא כו' וע"כ כחצ הרא"ש כיון
 דמתורת שלומין הוא פטור ודומה ראיה התם ומציא
 עוד ראיה מחיגר לענין מנחא ראיה צחגיגה דף ט'
 ומדע שהרי יש להשיצ חשונה על סצדו' הרא"ש מחלמוד
 עדוך פ"פ דסוכה דף כ' דקטן שהגדיל לכולי עלמא
 חייב צסוכה אלא על צצכי' ז"ל דהתם שאני דכל יומא
 מנה צפני עלמו הוא משא"כ צאצילות דו' ושלשי' דלאו

השיבה אין לך ציית זה שום זכות כ"א צחניה וחליה
האחרת שלי הוא ורשום צידו לעשות צו מה שארצה
וכדין יקוב צינינו גם לא עלה על לך זה מעולם רק
מחמה קטטה נחשור לזה עכ"ל:

תשובה

ע"פ דברים הללו נלענ"ד שהדין עם האלמנה שאין
לו זכות כלל צחניה האחר דאמרינן שאתו
החליה הקוני' לו היא נמכרה לו בגוף כיון שנמכר לו
סחם מהא דאיתא צח"מ סימן רי"ד האומר לחצירו
צית אני מוכר לך יכול ליתן לו עלי' ואפילו אמר צית
צחתי אני מוכר לך דהאי ליטנא משמע מעולה מצחתי
ואינו יכול ליתן לו עלי' מיהו נחתן לו הפחות וכן צח"מ
רי"ה האומר לחצירו חני שדכו אני כוחן לך משמין
ציניסס ונוטל חני הגדה ממקום הגרוע שזה וכן
צס"ס ר"מ צסס הריטצ"א מי שנחתן לחצירו ופירוש
איהו המחנה נחתן לו בגון שנחתן לו קרקע או מקום
צצית הכנסה ומנר לו מנרים ואחר כך נחתן לאחר
מקום צצית הכנסה סחם ולא מנר לי מנרים אמרינן
שמת מקום או קרקע אחרת נתן לשני כי עליו להציא
דאיה מה נתן לו וכן באן על הלוקה להציא דאיה מה
נמכר לו שהרי אינו מפורש צשטר ואוכיפו לך על מה
שקגוי לך כדר רק סחם נמכר לו וגם אותו חני הקגויה
לו לדודה נמכר לו עמה לחלוטין ואע"פ שהרצ"א
חולק עליו הרי צספיקא דדינא אמרינן קולא לנהצע
ומעמיד קרקע צחוקתו:

ועוד דסס אי אפשר לפרש צענין אחר משום שאין
לו קרקע אחרת ידועה אזל כאן אפשר
לפרשו צאופן שיקומו שניהם אדרבה יותר כצ"ל לומר
כך שלא יבא אדם מוכר ציתו ויהי' הוא מושלח צדק
וצנה אפילו הרצ"א מורה ומהמה שהוא קנוי לו
לדירה אין לו שום מוחזק כ"מ צחשוצה ר' קלמן סימן
קיי"ה ומציא דאיה מגמרא הסוכר אה הצית ונחשער
השנה דאמרינן קרקע צחוקת צעליה עומדה אע"פ
שהיא ג"כ צחוקת הסוכר לדירה ופשוט הוא ואפילו
אם אחר קנה חני צית סחם יוכל לומר אותו חני
המשועבר לדירה נמכר לך והסוכר נבאר צחוכה עד
שיכלה זמנו צחגס כיון שהוי כאלו הקדים לו שכרו
כדאיתא צירושלמי פ' מקום שנהגו הציא צ"י צס"מ

צו משום דינא דדר מצרו ועעמם צדורה משום דינא
דדר מצרי אינורק משום ועשיה טעוב והיער וצנה אינו
עשיית הישר ועוב שהמנרן יהיה לו הרווחא ולוהידחו'
שעתי א"כ כאן גמי ממש כך דים דוחק גדול לזה צצית
הכנסה ואין שכיח אפילו לשכור צשכירות שום מקום
ולמהמנרן יש מקום רק משום הרווחא רונה לקנות א"כ
הוא ממש דין הנ"ל אע"פ שיש חולקין לעל הדין הנ"ל
הרי כדר פסק מהר"י ומהר"ו צשכר א' זו וכ"ש
שפסק צחרומה הרשן סימן שכ"ו היבא דים פלוגתא
צין הפוסקים צדינא דדר מירא אין מוסיאין מיד
הלוקה: ועוד יש לי זכות צעענה שני' דאפילו איתנו
יודענו צודאי שהמנרן רונה לקנותו לעצמו אין צו
דינא דצ"מ דהרי איתא צפרק המקבל לכרגא ולמווני
ולקצורה ליה צ' משום דינא דצ"מ ופירש"י למיזן האס'
והצננה וכ"פ הטור והלמירד רצ"א ואדוני חצי זקני
צספרו הוסיף צמוכר לצעל חוצ אנוס אין צו משום
דינא דצ"מ והטעם הוא משום דאי אחרת דים צו משום
דינא דצ"מ לא יוכל המוכר למנול קונה דכ"א יאמר
למה אטרה ליקנות ויצול המנרן ויסלקנו א"כ כ"ש
צנ"ד דמוכר לנורך נדוניא צחו דהוי כמו למזון הצננה
וכמו לצ"ה אנוס וצודאי דאין צו משום דינא דצ"מ אפי'
אנו יודעין צודאי שרונה לקנותו לעצמו כ"ש שקרוב
לודאי שאינו קונה לעצמו צצירק כל הני טעמים הנ"ל
נראה פשוט דאין צו משום צר מירא כן נ"ל לדניא
פק"ק סוויורו:

פק' ארי' יהודא ליצ צן הרצ כמהו"ר הירץ זצ"ל

שאלה נ"ח

ראצון ואשמו נחמו לשמעון ההגס צמחיה דירות חני
צוחס על ט"ז שנים לשנה מת ראצון והולצרה האלמנה
למוכר חני של אותו צית כי היה חני ממושכן לאחר ואי
לא פדאוהו היתה נחלט לו ועי"ז מכרו חני של אותו
צית סחם להחנה הנ"ל לחלוטין ואח"כ נשחדכ'
האלמנה לצן גילה וההרצה החנה להלות לה על חני
השני שניתן לה צחחוצתה מעות נדונייתה לדרור צו
צנכייחא אח"כ נפלה הקטט' ציניסס וחזר ממה
שהרצה להלות לה ובאשר צקשה למשכון אותו לאחר
שלה לה מעות נדוניית' מהה החנה צידה צעענות
שחני נתן לו לדירה וחליו האחר קנוי' לו לחלוטין והיא

תשובת הגאונים בתראי

האמר איני והאמר רב הונא משמי' דעולא האומר
לחזירו צית צנית אני מוכר לך מראיכו עלי' לאו
משום דגרועה לא מעולם שצנח'ס מיח'צי צית צנית
אני מוכר לך ונפל א' מהן מראיכו נפל כו' ולחזי הוינן
נפל לוקח האמר לוקח שאני דאמרינן יד צעל השטר
על התחונה פי' לאפוקי הקדש דידו על העליונה
ואפ"ה צרישא באמר צית סחם ולא אמר צית צנית
אפילו אכל הקדש דידו על העליונה אמרינן הקטן
שזהם הקדוש ועוד הדירה נוחן לו צמחה אחר
נשואין צלי אחריות וקודם לכן היחה הני ממושכן
לאחר צלופן שאם לא יהי נפדה צמונו שהיה נחלט לו
וע"כ אנו צריכין לומר א' משני דרכים או אוחו
המשועבר לדירה נמכר לו או אוחו הממושכן לאחר
ולמה נאמר יותר שאוחו הממושכן נמכר לו ממה שנא'
שאוחו המשועבר נמכר לו וא"ה שהמושכן נמכר לו
למה לא נאמר ג' שהמושכן נוחן לו מחחילה לדירה
וא"ה שהמושכן נוחן לו לדירה ואחר נמכר לו הדי
כיון שפדה היוד' הוי כאלו גצבו למי שנהמשכן לו
צחצחו ומזד ולקחוכו ממנו כדאיחא סימן קנ"ז ס"ו
ועוד דאיחא צירושלמי מציא המורכבי פרק השואל
המשכיר צית לחזירו ורונה למכרו א"ר חמי לא עלה
על דעתו שימות צרעו ואמר ר' ינאי ור' לא הרווייהו
אמרינן מ"מ קנוי הוא לו אלא א"ל שצקי רישא עד
דמלי חונקלי דידי אחא עוצדי' קמי' דר' יוסי ולא
קבל מה פליג אמרי ציתא דמשכיר הוי משכב' לרומי'
גוי ואם לא היה פודיהו מיד מידו היחה נחלט לו ולא
היחה חוזר למשכיר לעולם כו' לרומי גוי ואם לא היו
יכולים למכור אוחו המשועבדים לו לדירה ואין לו
עליהם רק שיחשצו עמו ויחננו לומה שראוי לומר מה
שנחתן להם הבכירות מן הצית אם שכרו והקדים להם
שכרו ומאחר שהוא צעמנו קנאו בכלל המעות המקח
היה או אחלי לשיעצוד' ועוד הרי אחר המכירה
החדשה להלות לה עוד על חזיו השני לדו' צו צנכיית'
ולמי טענו לא היה צריך לזה כלל מכל הלשון משמע
דהדין עם האלמנה מ"מ אינו דן הדין עד שיסכימו
עמי מורי ורבותי' שזו עיינתי צגמ' דכחצור' רמ"ג ע"צ
וריש דף מ"ד ודאיחמי ממש דענין זה דמי לשחי שטרות
היונאין על שדה א' ולשחי כחוצה צא' כתיבה
מאחיים וצא' כחוצה ג' מאוח דאמרינן כיון דלא כחצו
ואוסופה על כחוצה ראשונה לא אמרינן דיהיה ג'

ש"צ השוכר צית לחזירו ועמד והקדישו ה"ז דר צחוכו
חנם עד כלוח זמן שכירתו והרא"ש פרק השואל מציא
דאינה לזה שגם לענין מכר הדין כך כ"ס צנרון זה שהוא
עצמו קנאו שנוכל לומר אוחו המשועבד לך נמכר לך
ועליו לפרש שנוסף על מה שקנה לו כצד לדידה קנה
האחרת לחלוטין וגם אין לו עליה שום חציעה מחמת
שהוא כאלו הקדים לו שכרו שהרי מירושלמי נשמע שדר
צחוכו חנם אם דונה לרור צו מחמת הדירה הקנוי' לו
ואם דונה לזכות זה מחמת שקנה לגמרי נוכל לומר
שאחריות דנפטו לא קבלו עליהם אלא צבלל מעות
המקח היה או מחלי לשיעצוד כמי שיש שני שטרי מכירה
על שדה א' כדאיחא צסימן ר"מ וצסימן קמ"ו סי"ח
מי שקנה קרקע א' צ"פ הדין עם המוכר כשהוצען
ומוכר צמעוה שניה שצריך הלוכה לצדד למה לקחה צ'
פעמים אם אמר שטעה נאמן ואם אמר שידע ולקחה
שני פעמים הדין עם המוכר דודאי נחן לו המעות
לשם מחנה וצנרון זה ידוע שלקחה פעם שנית להיות
הגוף שלו לעולם וגם עשה יש כמה נפקותה צמה
שקנה הגוף ומהיכי מיחי נאמר שיוכל לחצוע שום
צדד מחמת הדירה הקנוי' לו כצד ואע"פ שכחצו
צשטר שיהא ידו על העליונה כמו שכחצין עמה ככל
השטרות וגימא' ככל לשון האסופק' יד צעל השטר על
העליונה כדאיחא צסימן מ"צ הלא זה דוקא צדאיכא
חרי לישנא דסחרי אהדדי או לשון א' מסופק פירושו
אצל צאומר צית סחם איני מוכר לך שיכול ליתן לו
הפתוח אינו מכה ספק אלא מפני שהפתוח הוא
צמשמעו וצזה אין ידו על העליונה כדאיחא שם צצ"י
ח"ל ואיחפיק מטלטלין כו' קאי על מ"ש לעיל דיד
צעל השטר על התחונה כו' וסיים צדדיו ומ"מ שטר
שכחצו צו דינדין סחם שאין גזינן צו אלא שניים אם
חפים יותר געדים מוליחין מירו' וה"ט כו' סחם דינדין
הפתוח שניים משמע ואינו מכה ספק ואזלינן צחר
פתוח צמשמע אפילו אם ידו על העליונה ופ"ה
הבא' ועוד דאינה מחשבת ה"ר יעקב לציח לוי
סומן ס"ה ע"ג דאל"כ הוי צדד משנה ע"ג ועוד
דאינה מוכחת דאיחא צגמרא שלחי מנחות הונא צצ"י
סימן ד"ד צאמר א' מכצני אהקדש א'
משורי הקדש הקטן שזהם הקדש כו' צגמרא אר"כ
א"ר אצא ל"ג אלא דאמר א' משורי הקדש אצל אמר
שור צשורי הקדש הגדול שזה' הקדש חור צתורת

פטור דחייב חזל דינר זהב מנ' משום דה"ל לאסוקי
 אדעת' שמסקר כד' שימרטו כמ"ג חס' הנ"ל משא"כ
 צמייק דאינו רגיל להיות יקר כ"כ לא קיבל דק סתם
 סייק דומי' דממש צלחפת' דחצרו' עכ"ל בשלטי גבורי'
 ובחצ' הש"ך ו"ל ולפענ"ד דחייב צמייק צידים מטעם
 מאי ה"ל להניק אוחו וע"כ לא מיציעא' להומ' כספו
 דהניוק פשע שהניח צמקום שלא היה לאסוקי אדעת'
 משא"כ כאן צמייק דלא פשע כלום ושאל לו סייק עכ"ל
 וע"ג צחור' טראה דלא מהני התנוללו' הנוק רק התנוללו'
 המזיק והוא שיכול להתנולל לא ה"ל לאסוקי אדעת'
 ח"כ לפי דבריהם ג"כ צמייק ה"ל להמזיק להתנולל לא
 קבלתי עליו רק מה שרגיל ולא סייק יקר שאינו רגיל
 כמ"ג הוא צעמו כמ"ג ולא מהני מה שיש להניוק
 התנוללות אם יש להמזיק התנוללות ע"ג צחוס' י' חזל
 חמ' לי עליהם וצויתו על רש"י שהרגיש צקושי' זו ול"ל
 לדחוק ולא לומר שהמרדכי איירי בהעליל הגוי יותר
 מכדי שזיו והנה לשון המרדכי ס"פ הכונס צהגה"ה
 מרדכי ו"ל מעשה ששאל רחובן משמעון סייק שה"ל
 צמשכון ואצרו והיה שאל שמעון דבר גדול כמו ששאל
 הגוי ל"ל דלא ישלם אלא שזיו דסייק דעלמא לפי
 שמסתמא סייק דעלמא קיבל עליו חזל נעורחו של
 סייק יקר לא קיבל עליו וראיה מפרק הכונס ומציא'
 הגמרא הנ"ל של דינר זהב הצט נא ל"ל להקשות צקושי'
 דש"י ולא לומר שמיירי ג"כ שהעליל הגוי יותר משזיו
 וראיה מפרק הכונס כמו החס כשאומר לו על זהב
 כסף אינו חייב רק כסף כך כאן שנחן לו סייק הוי כמו
 שאמר לו החס סייק והגוי מעליל ורונה שישלם לו
 סייק יקר זה לא קיבל עליו והוי ממש כמו החס שהוא
 דינר זהב כן כאן שהוכרת הוא לשלם סייק יקר וח"כ
 גם צמייק צידים פטור כמו צטס צכחפת' דלא ה"ל
 לאסוקי אדעת' גם כאן לא ה"ל לאסוקי אדעת'
 שהוא של גוי ועליל עליו כי אלו היה של גוי צדאי'
 אמר לו סה"ל של גוי חייב המזיק ואפילו צאצידה ג"כ
 הוה כמו קיבל סייק יקר כי חסם גוי מעליל עכשו'
 ונ"ע לדינא וכן הוא המנהג פק"ק צריסק לפי הנשמע
 וראיה לזה שפי' המרדכי צמ"ג הוא שכחז כמו ששאל
 הגוי ואי הוה צאמר יקר מה לי ששאל הגוי כך הו'
 אפילו הוה של ישראל ג"כ הו' השאלה שפיר בשלמא
 כשהגוי מעליל הוכרת לומר כמו ששאל
 הגוי משא"כ כשהוא צאמת יקר גם ישראל וכל' לשאל
 נאם

מאות נוסף על שתי מאות הראשונים אלא אמרין
 דמח' הראשונה וכן ככל מקום שהוסף אינה דבר
 ולא כחצ' ואוסופה על שטרף ראשונה או אמרין דיש
 לו צדירה חס' לגבות מומן הח' מומן שני או ראשון
 מלצר הח' ולא אמרין שיקח ראשונה וגם זה ה"ה
 ה"ג כך דהוסף לו שיהיה לו לחלוטין מומן השני זה
 פשוט:

כ"ד הק' חרי' הנ"ל

שאלה נ"ג

צמי שגנב טענה ונצטר הטענה או נאצד מהגנב ואוחו
 טענה היה משכון מהפרץ והפרץ מעליל שהיה שוה
 יותר עשרה צדמים מה דינו:

תשובה

המיר הביא צמיון שע"ה דברי הרא"ש צענין כזה
 אחי שהניק פרד שא"ל לשלם רק שזיו והקשתי
 שגמרא דהכונה על הרא"ש ומרדכי שם וחירונו שהכל
 יהיה עולה צקנה אחר כאשר מצוחר צט"ו וצט"ך
 ומ"ג הש"ך המשך החוס' אינו מחורץ כלום דהא דחו'
 כחצו סדרא זו הוה לענין שמחייב צמייק צידי' חזל
 צפטור דהיינו שאצד צוה פטור אפילו שהמפקיד יוכל
 להתנולל עלמו צטענה זו כנזכר שם מכת נעירותא
 דכספה קבלתי עלי ולא מהני ה"ל לאסוקי אדעת'
 אם לא צמייק צידים דא"ל מ"ל להניק אוחו משא"כ
 צאצידה אפשר שיוכל להתנולל המפקיד לא מועל כלום
 כי גם הנפקד מתנולל עלמו ואמר לא קבלתי רק שמיר'
 שדברתי לי ולא יותר ח"כ הדרח קושי' לדוכתי שלא
 אמר המשאל כלום צהסייק כדי שיוכל להתנולל השואל
 ויאמר לא קבלתי עלי רק כאשר דצרת וחייב ואת'
 שהוא פטור צמייק פשוט שאינו שכיח שסייק יהיה יקר
 כמ"ג שם ודאי' זאת מאן יימר לן אחיה דבר שכיח
 ציקרות גם שהמרדכי מציא' ראיה מהכונס ל"ל ראיה
 זו ה"ל צקינור משום שכיח ועיקר חסר מן הספר
 שלא הזכיר משכיח או לא שכיח וגם הראיות מגמרא
 לאו כלום דצגמרא לא הזכיר מזה וכחצ' שם ש"ך שגם
 בשלטי גבורים פרק המפקיד דף ע"ט ע"א כחצ' דמיירי
 שהיה סייק יקר וכחצ' חזל אי היה מייק צידים ג"כ

תשובת הגאונים בתראי

ז"ח . וצ"מני של מרדכי מנח"ל כחצו ו"ל צדין סייף
 זכו ל"ל דלת ישלם אלל דמי שויו עב"ל ואלו לדצויהם
 אפילו דמי שויו לא יתן רק דמי שויו של סייף דעלמא
 זזה חימא גדולה עליהם וצפרט על רש"י שהוקשה לו
 הר"ה כמ"ש לעיל והא דכחצ המרדכי ששלם לו דמי
 שויו דסחם סייף דעלמא ולא כחצ סחם דמי שויו
 פירושו הוא כי הסייף נאצד ואינו יודעין שויו לכן ישלם
 כפי דמי שויו דסייף דעלמא ולכן כחצ צמימני סחם
 ישלם דמי שויו א"כ שדין עלילה הוא דומה לאומר דינר
 כסף והוא דינר זהו כמו שה"ל פטור גם כאן פטור
 כנ"ל א"כ מה שמכיר שם חייב גם צעליל דהיינו אם
 הוא מזיק צידים וה"ל לאסוקי אדעתי של גוי חייב
 כמו אי ה"ל לאסוקי אדעתי שהוא דינר זהו והכח
 צטבעה זו אם הנגנז איש אמור צכך שהוא מלוה
 לערלים על משפנות ה"ל לאסוקי אדעתי שהיא של
 ערלים אע"פ שמרדכי מיירי ג"כ צמשכון ולמה לא
 נאמר שהשאל ה"ל לאסוקי אדעתי שהוא של ערל
 ז"א שלמא סחם אמרינן אלו היו של גוי הוא אומר
 לו שיהיה זו ציחה כמ"ש מא"כ כאן צנגנז שלא שייך
 חייב לשלם כל העלילה וגם צפרר שהציה הר"ה ש
 צסימן שעה חמי' לי דלת סיים העור כיון שלא כיון

לפזיק משמע אלו כיון להציק הוא חייב גם צמה שמעליל
 הגוי הוא מטעם הנ"ל שה"ל לאסוקי אדעתי שדרך
 החתנים לשאלו פרידות וסוסים מערלים כשיוצאין
 מחופתן צפרט שהיה שוב ש' זת וזולה זו שלא כיון
 להציק הוא חייב אף שלא כיון להציק שהוא כמו
 פשיעה צמרא שחינו משלם רק דינר כסף
 וע"ד איש לחלק צין צנגנז לנזיקין ל"ע עדיין כי
 מחוספ' מוכח כל כך כי חוספה כחצו חיים שנים ישלם
 חיים ולא מחיס א"כ גם זה צכלל שישלם דוקא גוף
 הגניבה וצאשר"ו כחצו ו"ל מיהו מעוה ג"כ יקח כי
 מה לי הן ומה לי דמיהן משמע כשיש חילוק צין הן
 לדמיהן נרדף ליתן דוקא חיים ואי לא ישלם כל היצקו
 שיאמר עליו מה לי הן מה לי דמיהן וע"ד שכתבו
 חוספה שקנו ולכן צגניבה ואצירה דוקא חיים וצניזקין
 קנו אוחס צצצירה חייב לשלם צצורים כן כוונת חוס'
 ולא שהם צרשוחם לשלם שויו וע"ש הטוב כי דין עלילה
 אינו דומה לחייב כמזיק צידים צשופ דינר זהו וא"ל
 שהוא של כסף כי עלילה הוא כמו גרם' אף שהר"ה ש
 כחצ מפני שלא כיון להציק משמע אם כיון חייב וצ"ע
 וצ"ך מציה צשם רש"ל אם העליל הערל פטור אפילו
 צמזיק צירי' ע"ש צרש"י שאינו צירי' כ"ד הק' ארי'

תם ונשלם שבה לאל בורא עולם

על ידי הפועל העוסק במלאכת הקדש הועצד כ"ה גבריאל שיץ בבה"כנ גבוה
 בן המנוח כ"ה נש"ע אוטיץ ו"ל מפראג

בשם הרב המאהב מהו"ר רוד רייטש נר"ו

בד"מ סימן ל"ג העלה הש"ך דדיוני ממונות ג"כ
 צעינן עדות שאלה יכול להנימה ובהקשה מ"ו
 צנודע זיהודה חל"ה סימן ע"ז צבג"ה הלא צפ"ה ה"ה
 צמחני היו שנים מעידי' אחו צראשונ' וכו' והן עדות
 אחת להזמה והקשה כ"י היכי מיירי אי כשהזמו קודם
 שנגמר הדין הלא אין משלמין עד שיגמר הדין ואם אחר
 שנגמר הדין ח"כ כבר החזקוהו צרק' וכוה כאשר עשה
 וח'י ריטצ"ה דמיירי שתינו צלותו שדה רק ש"ע' עדותן
 יקה השד' ואי דצעי' צד"מ ע"ל לא משכחה עידי חזק'
 שיועיל כי אם צשאין המחזיק צלותו השדה דאל"כ כיוון
 שאין עדים משלמין כשיותמו אין עדותן מועיל דה"ל
 עדות שאיל"כ קשה כמה סוגי' צמס' צ"צ דק"ך ט' האי
 דאמר להצרי' מאי צעית צהאי ציהא וכו' אחל לקמי'
 דר"ג ח"ל צרור אכילתך וקשה צמה צרר והלא כל
 עדים שיציא לא יועילו כיון שהוא צלותו ציה כדמשמע
 לשון מאי צעית צהאי ציהא ע"ש ונראה לתרץ דצלא"ה
 חוצה לתרץ דמה יענה ריטצ"ה להוכחה חוס' מס'
 צ"ק דק ד' ר"ה ועדים שהוכיחו דצמון ראו' לחייב
 אף כאשר עשה מק"ו דצמון קיימ"ל עונשין מהדין
 ונראה דריטצ"ה לטעמי' אזיל דכתב צהדושו למס'
 מכות דק"ה דהא דמשני הש"ס אין עונשין מהדין הוא
 רק להדורי דעדים זוממין הידוש הוא ואין לך צו אלא
 הידוש כאשר זמס ולא כאשר עשה וא"כ ספיר משכחה
 עדות שאלה יכול להנימ' גבי עדות חזק' כגון דאסהידו
 חרי אחד וחרי אחד דליכא הידוש כמ' שחוס' צ"ק דק
 ע"ג ד"ה וכיון דליכא הידוש מודה ריטצ"ה דראוי לחייב
 כאשר עשה מק"ו והא דמוקי הריטצ"ה שהמחזיק אינו
 צלותו השדה ולא מוקי צעדות מיוחדת ומשכחה
 הזמה אף כאשר עשה גם זה לא הצר'ה דריטצ"ה דנה
 לתרץ אף למר זוטרא שהקשה צמס' מכות דק"ו ע"ז
 על ר"ג דמכשיר עדות מיוחדת למון ח"כ דיני נפשות
 תזיל וקשה לדירי' הך מחני' דחזקה הצמים לכך
 מהרץ ריטצ"ה דמיירי שהמחזיק אינו צלותו שדה אצל
 ר"ג דאמר צרור אכילתך יט' לאוקמי צעדות מיוחדת
 ול"ק רק על ר"ג דמפיק עדות מיוחדת דכשר צד"מ
 מקרא ולמה לא יליף דח"כ לא משכחה הזמה גבי ר"מ
 זה לא ק' כל כך דאי לאוקרא ה"א צלמה דלא צעינן
 צד"מ ע"י' לי' אמנס' לדידי קא על הסוצרים דצמון
 לא צעינן עדות שאלה יכול להנימה וגם על הירצ'ה

כו' חוס' ריש חוס' מכות דגבי צן גרוסה וחלוצה לא
 צעינן עדות ש"ל מירושלמי יצמות פ"ה הלכה ז' גבי
 כהנא שנהערצ צולרש שפחה ואחא שם מכו שיעידו
 עדות אחת (רענד פסול לעדות וצעי אס יעידו
 שניהם כאלה עם עוד עד' ח' יעלה לכן לעדות אחת
 כלומר לאיס'ה) ומסיק מאחר שאלו ימלאו העדים
 זוממין לא אין נהרגין אף הכל' כן ופירש הפ"מ דהיה
 עדות שאי אחת יכול להנימה דעדות של עזר' לאו
 עדות ואין נהרגין עד שיתמו שניהן ולתירץ צ' של חוס'
 ריש מכות דצעדות צן גרוסה וחלוצה לא צעינן עדות
 שאלה י"ל אכתי הוי מני למצעי מכו שיעידו עדות
 אחת לענין צן גרוסה או צד"מ דלא צעינן עדות ש"ל
 עוד ראינו למ"ו צספרו גודע זיהודה חל"ה סימן ע"ז
 דק פ"א ד"ה והנה הר"ן וכו' כתב שם ואל' דלמא
 צלמה האי משנה צמס' צ"צ ג' אחין חלוצה דר"ע ואל'
 דצהרי' מוקי שם צגמרא האי מחני' דלא כר"ע מטעם
 הני דבר ולכאורה קשה דהא אכתי הוי מני לאוקמי
 מחני' כר"מ דס"ל ג"כ צמס' מכות דק ד' ע"ז דעדים
 זוממין קנסא וצלמה קשה ג"כ על סוגי' מס' צ"ק ד"ה
 ע"א סדר לה כר"ע וקשה למה מוקי כר"ע וקשה קוש'
 הש"ס אי ר"ע ליתני חרי גזונא סוד הוי להש"ס לאוקמי
 כר"מ דס"ל ג"כ עדים זוממין קנסא ולר"מ לא שמעינן
 דחס שחבל צאדם דמשלם נזק שלם ונראה דהנה
 המהר"ס צדי הקשה על ש"ס מס' מכות דק ד' דפריך
 הש"ס מ"ט דר"מ דס"ל לוקה ומשלם ומשני עולה דיליף
 ממונא שם דע ולמה לא אמר הש"ס דר"מ ס"ל כרנצ"ה
 דס"ל דכרח פוטרי מחשלומין דיליף חסון חסון וא"כ
 מוכח דלוקה ומשלם דאל"כ לא אינטרך חסון למיפטר'
 חיפק דפטור משום מלקות וכדאיחא כחוצה דק ל"ה
 ונראה דסוגי' דמכות קאי למ"ד דס"ל חייבי מלקות
 שוגגין חייבין צחשלומין וא"כ אינטרך ג"ש חסון חסון
 לפטור אפילו צשוגג וכדעה האומרים דכרח פוטרי
 מחשלומין אפילו צשוגג וגם עולה דמשני שם צמכות
 דר"מ יליף ממונא שם דע ס"ל כמ"ד חייבי מלקות
 שוגגין חייבין צחשלומין וצוהמיוצב קושי' חוס' צמסכת
 כחוצה דק ל"צ ד"ה חלמה שהקשו דילמא סדר עולה
 כר"י ולכנ"ל ניהא דעולה ע"כ כוצר דחייבי מלקות
 שוגגין חייבין וא"כ ניהא סוגי' דצ"צ דיש לומר דהכך
 סוגי' אזלי כמ"ד חייבי מלקות שוגגין פטורין וא"כ

בשם הרב המא"הג מהור"ר רוד דייטש נר"ו

ח"כ אין הכרע דר"מ ס"ל עדים וזממין קנסא וזהו
 דמ"ל לוקה ומשלים דמ"ל כרנז"ה ח"כ מוכח דלוקה
 ומשלים מדאינדק אסון אסון למיפטרה מחשלומין :

בא"ה סימן קע"ג ז"ש ס"ק י"ג הקשה על נ"ו
 דנסתפק צאש כהן שנאנסה והקשה הלא
 טומאה כתיב זה כדאיחא צינמות דף נ"ה אשח כהן
 שנאנסה צעלה לוקה משום טומאה ולולי דברי ז"ש יש
 לחרץ דהנה הנ"י כחז צמס רש"א דכרזת רב דאמר
 דנרח סוטה פטורה מחלינה הוא משום דהוי דמוטה
 לריכה גט מצעל הוא משום דאין הקדושין צקצעין
 מצעל צלא גט דקרא דכחז וכחז לה ספר כריחות גזי
 גרות דבר כתיב אצל לענין פטור מחלינה ריבה זה
 הכחז טומאה וכתיב לאיש אחר ודרשין לאחר ולא
 ליצם ולכל מיילי פטר לה לגמרי מיוצם וצא לאיש אחר
 יגלה דטומאה דכתיב זה וכו' לפטור מחלינה ולא דמי
 למחזיר גרושתו אע"ג דכחז טומאה צעי חלינה דהכל
 דכחז לאיש אחר ממעטפי וכו' דכל חד גלי אחריו
 ע"כ הוי דמשום טומאה לחוד לא הוי מיפטרה
 מחלינה דק מכה קרא לאיש אחר וא"כ נהי דקרא
 לאיש אחר גלי דטומאה דכחז צמוטה למיפטרה אפילו
 מחלינה קחאי מ"מ נסתפק הנ"י דילמא קרא לאיש
 אחר לא צא רק אס ונחה צרנון ועל זה לחוד קאי לאיש
 אחר ולא ליצם אצל אשח כהן שנאנסה לא נכלל זהאי
 קרא דלאיש אחר חדע שהוי צמ"ס פ"ק דמוטה דף ו'
 ע"א דמקשה שם על הא דמשני ק"ו צמוחר לה נאסרה
 וכו' ומקשה הש"ס אלא מעמה אשח כהן שנאנסה ויש
 לה אה הלל לא חתיצם וק' למה לא מ"ק הש"ס חיבך
 הא דמשני שם מעיקרא לאחר ולא ליצם אלא מעמה
 אשח כהן שנאנסה ויש לו אה הלל לא חתיצם ושם לא
 שייך חירץ שם א"ו דצבך קרא לאחר ולא ליצם ליכא
 למעוטי אשח כהן שנאנסה דזהאי קרא כתיב כי מנח
 צה ערוח דבר וצנאנסה ליכא ערוח דבר ופטור
 דקרא מיירי שניחה צרנון וכן משמע צירושלמי מ"ס
 סוטה פ"א הלכה ז' הרי זה שהוניה אשחו משום ערוה
 והלכה וגכאל אס וכה שמים מגרשה ואם לאו סוף
 שהיא קוצרתו שנאמר כי ימות האיש האחרון וכל זה
 לא שייך צנאנסה וכיון דהאי קרא לאיש אחר לא איירי
 צנאנסה שפיר נסתפק הנ"י אי לריכה חלינה אף
 דכתיב טומאה מ"ט לא מיפטרה מחלינה כמו מחזיר

גרושתו דכתיב ג"כ טומאה וצעי חלינה או כיון דגלי
 גלי
גמ י"ל לפמ"ש מ"ו צנודע ציבורה ח"ה סימן ע'
 דחוס"ס"ל דדוקא מיה דכתיב צבך פרשה לא
 יקחו אחרצו נשים לאצורה אצל מה דלא כתיב צהאי
 ענינא וזהו לאו שאינה שיה צבל לא אחרצו נשים
 וא"כ מיוסב קושי' צ' אף דגם גזי אונס כתיב טומאה
 בעריות מ"מ לא דמי לאחות אשה דשם אף ה"א
 מותרת דכתיב ונכרתו הנפשות וכו"ג כחזו מוספת
 יצמוח דף י"ד ד"ה לעולם דצעין דומי' דאחות אשה
 דאסירה אף צנוח כהי דצעין דומי' דאחות אשה
 וצוה מיוסב מה דקשה לי על נ"ו דנסתפק צאש כהן
 שנאנסה אי לריכה חלינה ו"ק מסוגי' דריש יצמוח
 דמקשה ולרצ דאמר נרח סוטה וכו' למעטי מאי
 דילמא אחא למעטי נרח סוטה שנאנסה לכהן
 ולהכ"ל ניהא דמוגי' קאי להך לישנא צינמות דאשח
 כהן שנאנסה לוקה משום זונה וצבך פרש' אחרצאי גם
 נשים וכל מיילי דמר עמיד כרז והנ"י דנסתפק ליהו
 ס"ל כלישנא צתרא דרצ צינמות דף ל"ו וצוה הענין
 קשה לי עלמ"ש צמפר טורי אצן רפ"צ עכ' חגיגה ד"ה
 לרצות שכח דהכי נמי האי איש דצרכה ה' ודעריוח
 לרצות אשה והוא פלא דגזי עריות ל"א קרא לרצות
 גשים כמ"ש רש"י יצמוח דף ה' ד"ה שאין וצמ"ס כריחות
 דף ג' צרש"י שכח כיון דאידיהי נמי מחבתי ועיין חוס'
 דף י"ט מ"ס כרייתו פ"ג משנה י"ד וצמ"ג לחון ס' ל"ז
 וגם צרכה השם איחא צת"כ כנר לרצות נשי גרים
 ועיין צחדוסי הר"ן סנהדרין דף ס"ו עור דאייתו לטורי
 אצן צמ"ס חגיגה דף י"ז ר"א ח"צ ק"ו מה ראשון וכו'
 והקשה מהו ח"צ דקאמר דהא השמר דלאו לאו ח"צ
 ר' יאשי' דילוף איסור מלאכה צמ"ס מחשמור לאו
 ולוקה והשחא מאי אהדר לי ר"א ח"צ דמק"ו אחי הא
 אין מזהירין מ"ה ע"כ יאנו לא הצנחי קושיחו דהלא
 הר"ן צמ"ס מ"ק פרק מי שהיפך כחז ה' מועד איכא
 דמוחר לכחחילה ואיכא דפטור אצל אסור דאין לוקין
 משום לאו אע"ג דכתיב את חג המנוח תשמור וב"מ
 שנאמר תשמור לא תעשה זה לאו שצבללות הוא ואין
 לוקין עליו ע"ש הרי דגם לר"י דילוף תשמור אין לוקי'
 דהוא לאו שצבללות וצוה ניהא דברי' כ"מ פ"א ה'
 איסורי מוצה שכח דאיכא חנא דפליג ע"ש ולא פ"י
 מני ולהכ"ל הוא ר"י דאמר ח"צ ק"ו מכלל דאפילו אי
 יליף

בשם הרב המא"ה הג מהורר דוד דייטש נר"ו

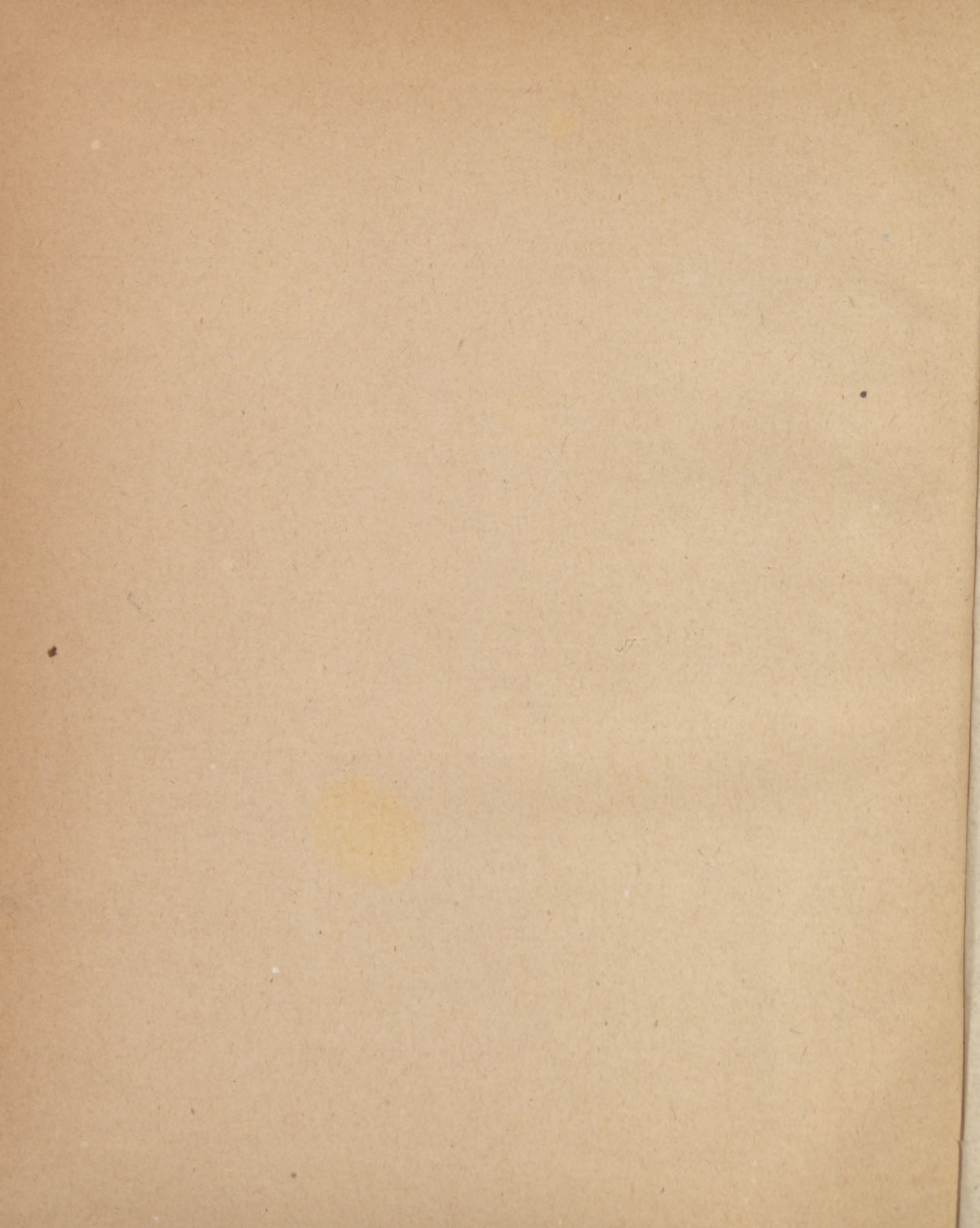
ילוף מחשבור ליכא מלכות דהוא לאו שכללות אמנם
 דברי כ"מ זל"ה נכונים ע"פ דברי חוס' מס' שנה דף
 פ"ה וגם ע"פ דברי חוס' מנחות דף ע"ד לאו דורות
 צסוף הדיבור :

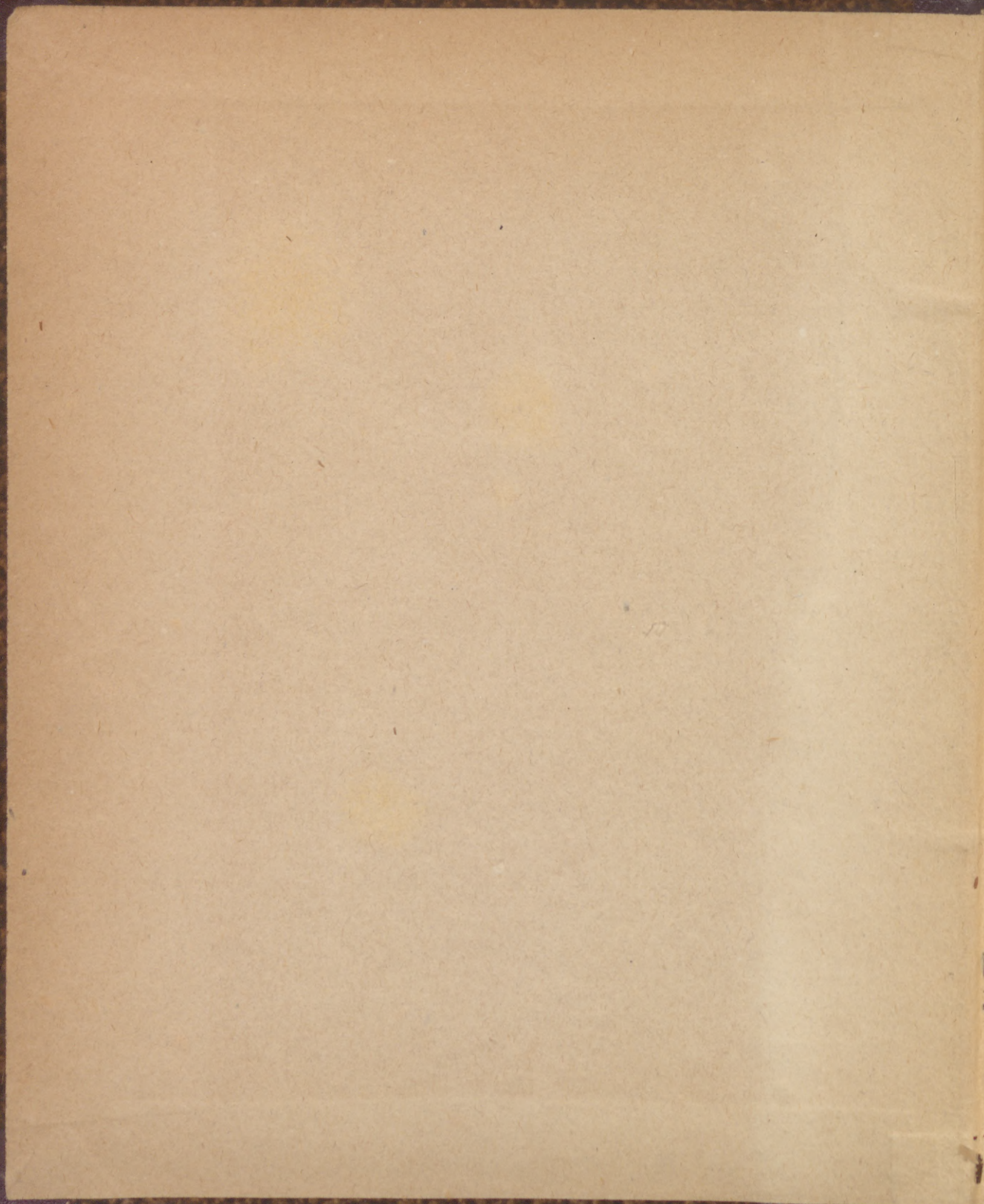
עוד ראיתי צטורי חזן מס' חגיגה ד"ה ד"ה אמר
 עולה שהקשה ל"ל אשר לו צהטתח דארתן
 דלא צא ממעשר שני תיפק דאין נאכלת וכבר הקשו זה
 חוס' חולין דף ק"א ד"ה במשפט ולדידי קשה מאי
 הקשו חוס' הלל צמס' קדושין דף נ"ו חוס' ד"ה חזל
 צמחבין כחצו סס שאם התנה עם המוכר שלא תחול
 קדושת המעות על הצבחה רק המעות יהי צקדושה
 ועל המוכר להעלות לירושלים משמע דמד"ח מהני
 החנאזי זה ואל"כ אינטרדך אשר לו וגם קרא במשפט שלא
 יקח פר או עולה עוף ממעות מעשר שני חף שמחכה
 עם המוכר שהמוכר יעלה המעות לירושלים ויאכלם
 שם דזה ליכא למעוטי מדרש"א דספרי דקרא לא קפיד
 רק שהמעשר יהי נאכל והרי המוכר יאכל צירוסלים
 וקמ"ל קרא אשר לו וגם במשפט שלא יצא רק משלו
 ולא משל מעשר : ודרך אגב צאתי ליכחצ דשליה פ"ק
 דצוועת איתא יכול לא יצוא ואם הביא כשר ח"ל אשר
 לו ומ"ל חמה על רמז"ס דלמה לא הביא דין זה וכנה
 ח"א הרב מ' מנדל דייטש זל"ה אמר שהרמז"ס דמה
 זה וסמוך עמו על צרייתא דחולין דף ק"צ דאינטרדך
 אשר לו שלא יצא ממעשר ע"כ וצספר משנה דר"ע כחצ
 דהך צרייתא ס"ל מ"ש ממון צבזה ול"ל קרא ו"ל דהלל
 סחס סיפרא ר"י ותיבו ס"ל דממון הדיוט לכן נ"ל
 דהרש"א הקשה למה לי קרא במשפט שלא יצוא עולה
 עוף ממעשר תיפ"ק לי דבר צצחוצה אינו צא רק מן
 החולין כדילוף צחגיגה מדרבתיז מיסה ותי"דשאיני עולה
 עוף דאיה שהיה חוצה עליו צע"כ חזל מה דתיבו גרים
 ואפשי' להיוצאי' איה' דל"ל ה' חוצה לכך אינטרדך במשפט
 וקשה לי מסוגי' דמנחות דף פ"ג דילוף דפסח אינו
 צא ממעשר מקרא והלא פסח לא סגי' דלא מציא ח"כ
 תיפק לי ממיסה וגם לשיעת רש"י צחולין דף ק"א למה
 לי גצי פר של אהרן אשר לו למועטי מעשר הלל פר לא
 סגי' דלא מייחי ונראה צצרייתא דדרוש אשר לו
 למועטי מעשר וכמו כן צרייתא דמשפט ס"ל כהך

צרייתא צמס' חגיגה דף ת' דטופלין מעות למעות
 ואינטרדך במשפט שיצא משל חולין ולא יערצ של
 מעשר דמקרא כמיסה ה"ה כמו דצחגיגה מחד לערצ
 מעשר כמו כן גצי פר של אהרן וגם עולה חוצה יהי'
 דשאי לערצ מעות מעשר קמ"ל אשר לו וגם קרא
 דכמשפט והך צרייתא דדרוש אשר לו לעכצ
 סצירא ליה כאידך צרייתא צמסכת חגיגה דטופלין
 צהמה לצבחה דוקא ולא מעות למעות ולא אינטרדך
 קרא למועטי מעשר דהלל אין דשאי לטפל רק צהמה
 לצבחה וזה לא שייך צעולה עוף של חוצה וגם צפר של
 יה"כ דהלל אין דשאי להציא דק פר ח' וכדומה צעולה
 עוף ור"ח צמס' חולין דף ק"צ דאמר אשר לו ולא משל
 מעשר לטעמי' אייל דס"ל טופל ומציא פר גדול ח'
 ורמז"ס דפסח צפ"ה מה' חגיגה דטופלין מעות למעו'
 אינטרדך אשר לו למעט מעשר רט צלה ואין לנו לימוד
 לעכצ רק דאכתי קשה לר' ששח דס"ל צמס' חגיגה
 דל"פ צרייתא' אהרדי וכ"ע ס"ל טופלין חף מעות למעו'
 קשה על הך צרייתא דמפיק אשר לו לעכצ ולמה לא
 טוקי למעט מעשי' ונראה דהא הך צרייתא דדרוש אשר
 לו לעכצ הוא סיפרא וסחס סיפרא הוא ר"י ושמיין
 לי' צמס' יצמות דף מ"ו דטבל ולא מל הוה גר וילוף שם
 מאמהות ש"מ דס"ל דנין אפטר משאי אפטר ח"כ
 ידעינן דפסח לא צא משל מעשר מפסח מנרים כדילוף
 ר"א צמנחות דף פ"ג וכיון דידעינן פסח דלא צא
 ממעשר ממילא ידעינן כל הקרצנות מהקישא דזאח
 חורה העולה וכמ"ש חוס' יצמות דף ע' ד"ה דגמרינן
 לענין חונן כל קדשים מפסח מהקישא דזאח חורה
 העולה ולא אינטרדך קרא למועטי מעשר ומוקי קרא
 לעכצ חזל רמז"ס פסח כר"ע דאין דנין אפטר משאי
 אפטר ופסח גופי' דאינו צא משל מעשר לא ידעינן
 רק עכשיו דכתיב אשר לו גצי פר של אהרן וכן הוא
 בצרייתא' צמנחות דפ"ג מה' חטאת אינו צא אלא מן
 החולין ואל"כ אין כאין לפוחא לעכצ :

צשער המלך ה' מכירה הלכה ז' נסחפק אסמכתא
 שהוא על חנאי שעבר אי הוב אסמכתא ולדידי קשה
 מסוגי' דסנהדרין דף פ"ה לא ניתנ' נידת חלא להפלת'
 וכחצ דש"י דהוב אסמכתא ושם הוא לשעבר ע"כ :







B

791

והשובת

מאוננים

בתראי